

Apparatus medicaminum tam simplicium quam praeparatorum et compositiorum in praxeos adjumentum consideratus / [Johan Anders Murray].

Contributors

Murray, Johann Andreas, 1740-1791.
Althof, L. C.

Publication/Creation

Goettingae : J.C. Dieterich, 1793-1794.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/db3qkkwh>

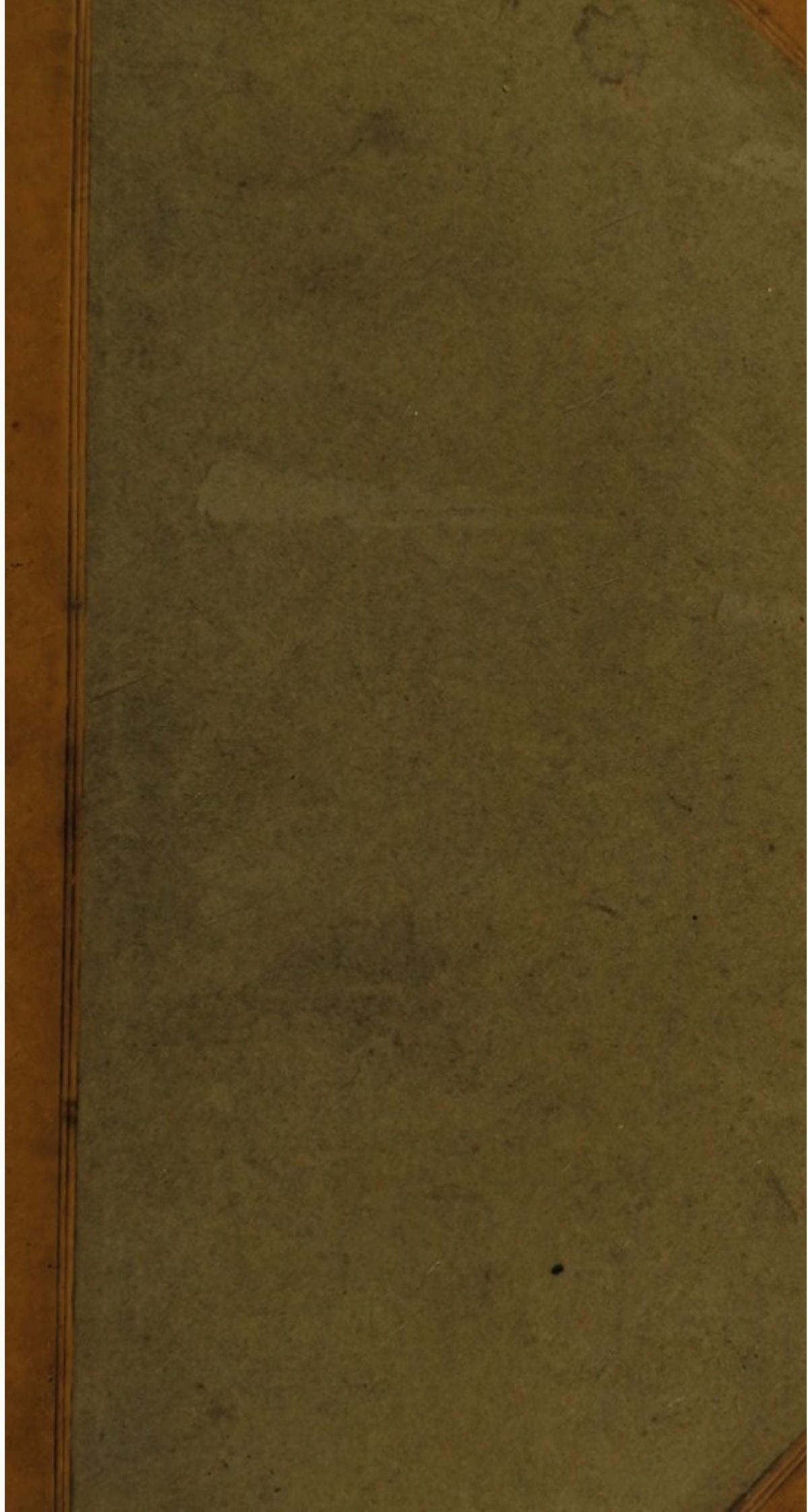
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

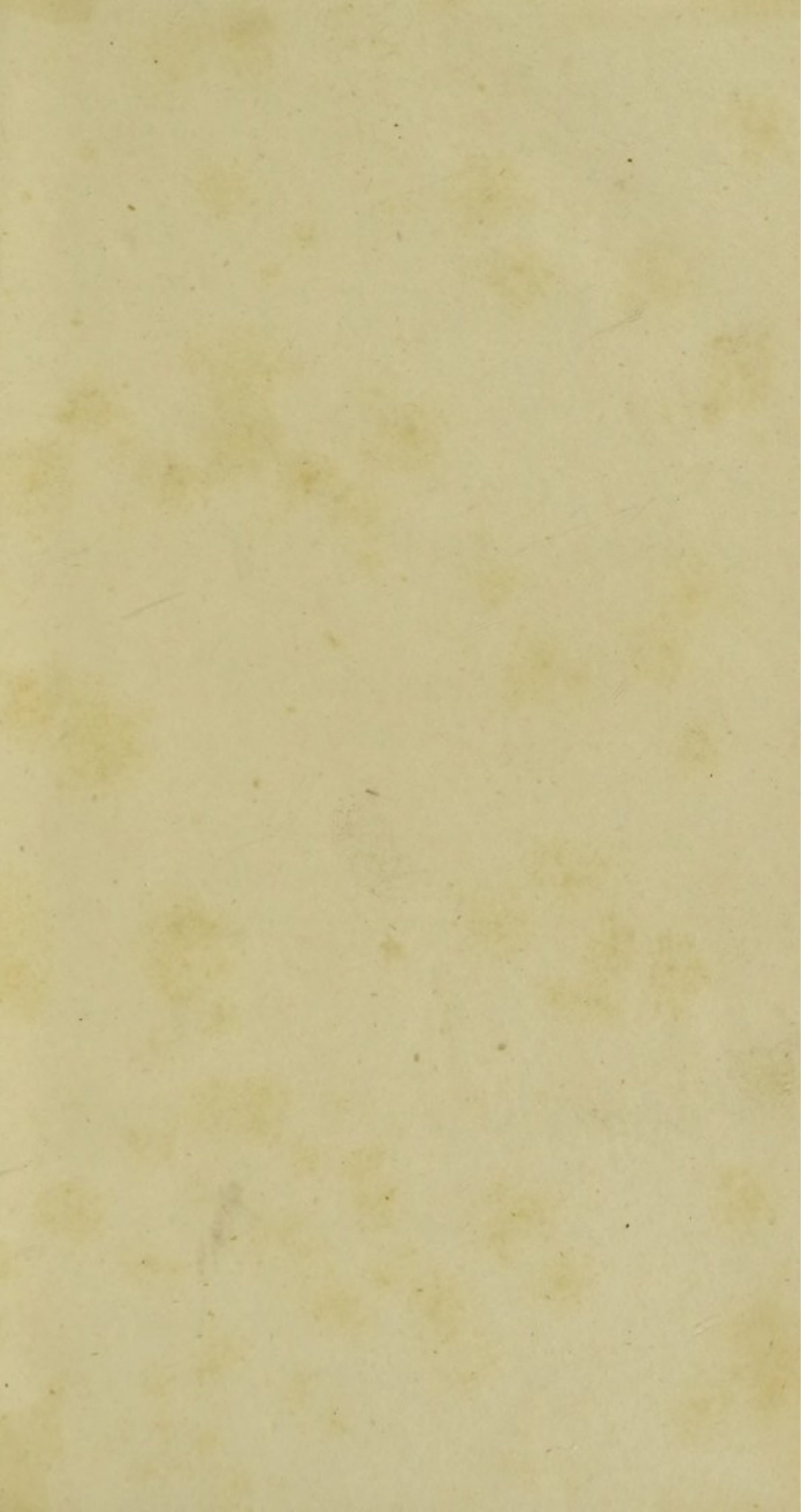
38081/B

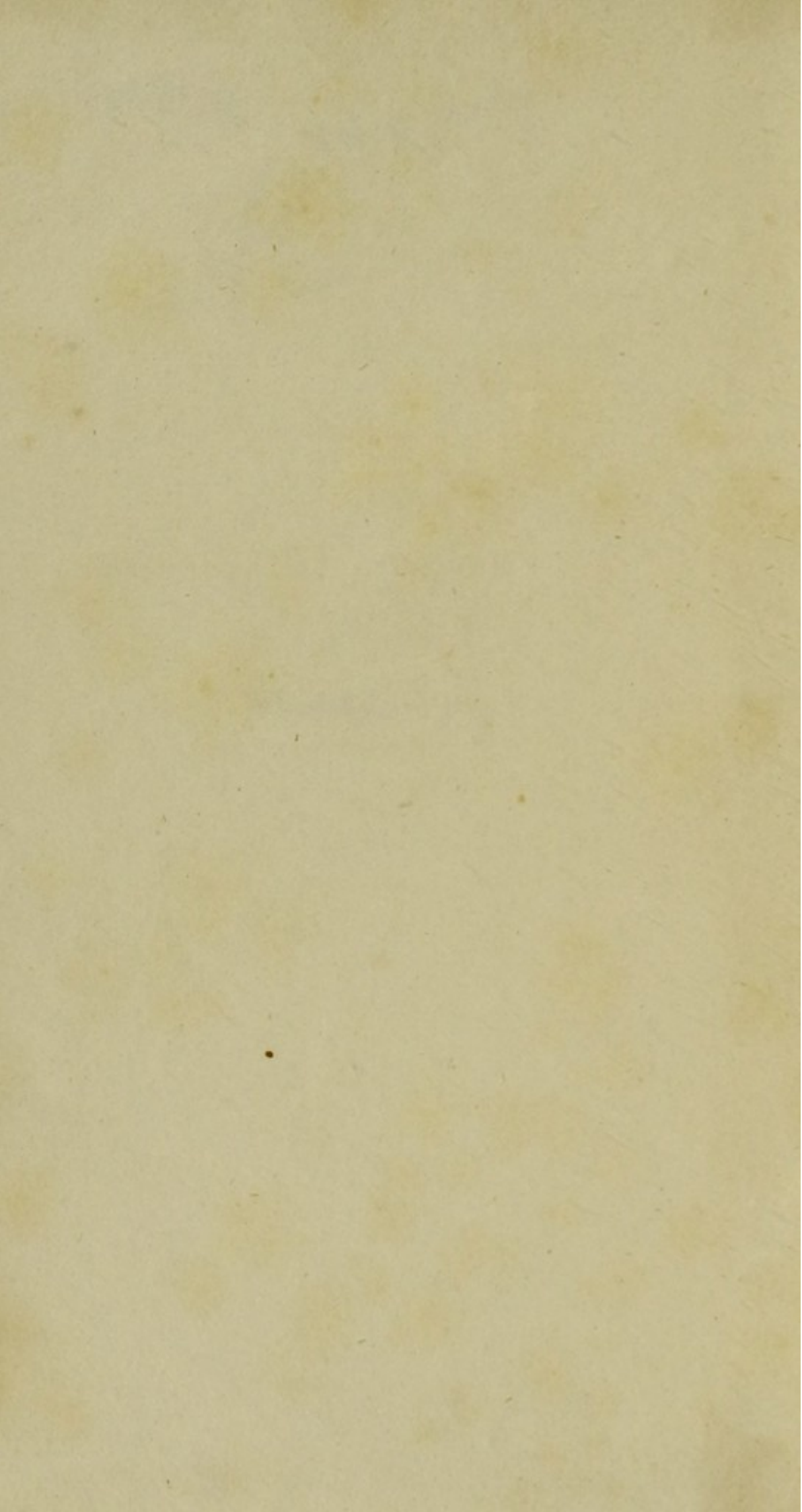
vol 2 only

R

MURRAY, J. A.

c

R. IO. ANDREAS REBERAY

APPARATUS

MEDICAMINUM

ET COMPOSITUM

PARATORUM ET COMPOSITORUM

PRAXIS ADIUVANTIS

CONSIDERATIONE

TOLPHE SECONDE

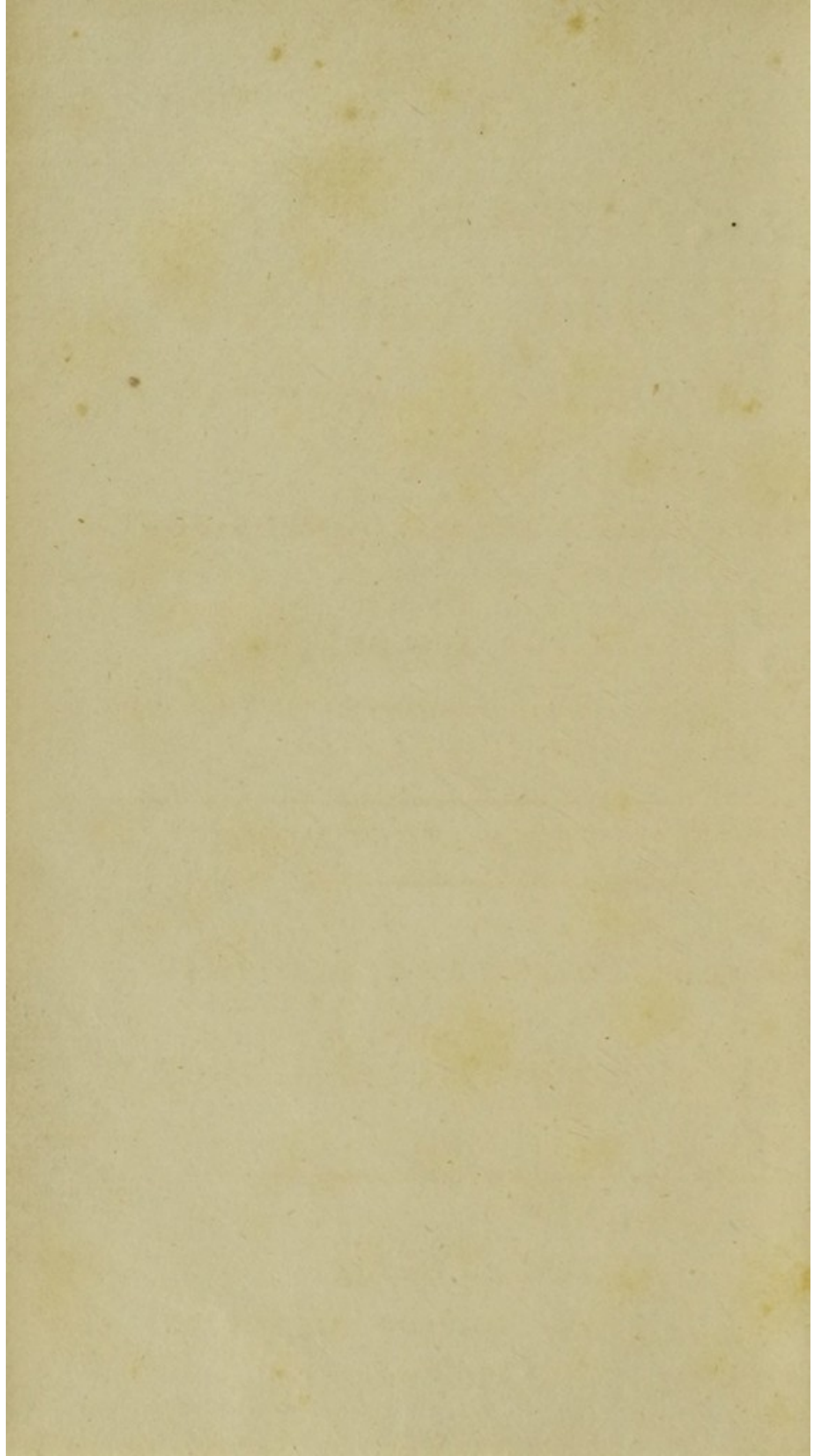
EDITIO ALTERA AUCTIO

OPUS

JOHANNIS CHRISTOPHI ALTHOFF D.

CONTINGIT

JOHANNES CHRISTOPHUS ALTHOFF

B. IO. ANDREAE MURRAY
A P P A R A T V S
M E D I C A M I N V M
T A M S I M P L I C I V M
Q V A M
P R A E P A R A T O R V M E T C O M P O S I T O R V M
I N
P R A X E O S A D I V M E N T V M
C O N S I D E R A T V S.

V O L V M E N S E C V N D V M.

EDITIO ALTERA AVCTOR
CVRANTE
LVDOVICO CHRISTOPH. ALTHOF D.

GOETTINGAE,
APVD IOANN. CHRIST. DIETERICH.

1 7 9 4.

312667

VOLVMEN SECVNDVM.

S T I R P E S

Rotaceae

Sepiariae

Bicornes

Asperifoliae

Verticillatae

Perfonatae

Rhoeades

Putamineae

Siliquosae

Papilionaceae

Lomentaceae.

VOLUME SECOND

PLATE 2

Platanus	Platanus
Putanensis	Putanensis
Stipularia	Stipularia
Papilionacea	Papilionacea
Laminaria	Laminaria

ORDO XV.

R O T A C E A E.

A N A G A L L I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 165. *Gen. plant.* p. 83.

217.

Pharm. ANAGALLIDIS *Herba.*

Anagallis arvensis; foliis indivisis, caule procumbente LINN. *Spec. pl.* p. 211. *Anagallis phoeniceo* flore c. B. *Αναγallis* DIOSC. a). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 88. CURTIS *Flor. Lond. Fasc. I.* REGNAULT *Botanique, le Mouron mâle et femelle.* Planta annua temperatioris Europae, in arvis et hortis crebra.

Ignari pharmacopolae huic Alfinem mediam l. substituunt, vt et noui singulari, mihi obuio, exemplo. Vsu plerumque modo *Anagallidis Varietas*
flore

a) Conf. CAR. LVDOV. BRUCH *Diff. de Anagallide.* Argentor. 1768.

Appar. medic. Vol. II.

A

flore miniato venit, omiffis reliquis duabus, flore vel coeruleo, vel albo, instructis. *Codex Parisiensis* tamen et rubram, et coeruleam, admittit. Male vero in officinis herbam, vna cum floribus, quin capsulis, feruatam cernimus: quippe quum herbae in vniuersum ante floris exortum efficaciores existant.

HERBA recens, succosa, inodora est. Gustata, oleraceum initio saporem prae se fert, postea amarum, cum acrimoniae sensu. Succus, post expressionem condensatus, simili modo linguam afficit *b)*; vti et infusum aquosum siccae plantae, siue liquidum sit, siue in extracti formam spissatum, quod modo amarius, acriusque. Nec differt hisce momentis, nisi gradu mitiori, tinctura, vel extractum, spiritu vini factum *c)*. Alia scrutiny chemica alibi *d)* quaeras.

Dicta tamen non sinunt, herbam omni vi medica orbam pronunciare; sed, resoluendi et aperiendi potestate aliqua imbutam, significant. Plurimae quoque illi adscriptae virtutes ad hanc spectant, dum contra viscerum obstructions, ad menses reuocandos, in hydrope, rel. laudatur. — Nec alio modo auxilium praestitisse, in melancholia potissimum, et, quae ex hac haud raro oritur, mania, arbitror; quod

b) LEWIS *History of the Mat. med.* p. 50.

c) BRVCH *Diff. cit.* p. 13 sqq. Cfr. et SCHRADERI *Diff. de Anagallide.* Hal. 1760.

d) *Diff. cit.*

quod multorum plausum tulit, QVERCETANI *e*), HARTMANNI *f*), WILLISII *g*), FR. HOFFMANNI patris *h*), BIERLINGII *i*), MAROLDI *k*), ROLFINCII *l*), MICHAELIS *m*), aliorumque, aetate hisce vicinorum; ex quorum potissimum scriptis sine dubio in recentiores de materia medica libros laudes in mania transmanarunt. Vbiuis autem breuiter, nec tam ample, vt rei pondus requirit, haec vis memoratur. Quoad exhibendi formam maxime arridet merito, ob simplicitatem, QVERCETANI consilium; qui, praemisso vomitorio, decocto solo, aqua facto, vsus fuit. Alii essentiam praecipue adhibuerunt, vel simplicem, vel ex succo herbae inspissato et tinctura Hyperici soluto paratam; aliis stirps, insigni aliorum farragine commixta, placuit. Aquae Anagallidis, quam crebro pro vehiculo adbibuit ROLFINCIVS, quis credulus fidat? Nec genio seculi nostri congruit, ex pannis linteis, sanguine asinino imbutis,

A 2

et

e) Apud ETTMÜLLERVM Ed. MANG. *Oper.* Tom. I. p. 586.

Tom. 3. p. 387. p. 862, ipso illo subscribente.

f) *Prax. chimiatr.* in *Oper. omn.* Ed. IOHREN. p. 16.

g) *De anim. brutor.* cap. 12. p. 294. Ed. Genev.

h) *Clav. Pharm. Schröd.* Lib. 4. S. I. §. 38. item EIVSD. *meth. med.* p. 290. 291.

i) *Thef. theor. pract.* p. 38. et 1041.

k) *Pract. med.* p. 93.

l) *Med. consultatoria* p. 151.

m) *Oper.* p. 740.

et aquae Anagallidis *n*) immixtis, donec aqua tingatur, dein epotanda, salutem maniacis promittere; etsi serius cl. BOENNECKEN *o*), loco aquae, pannos dictos decocto herbae immiserit, sicque, eo ingesto, binos aegros sanatos describeret. Testatur quoque efficaciam Anagallidis in mania et melancholia NIELSEN *p*). Verum nimis liberaliter a variis auctoribus specifici contra maniam titulum tulit; quin imo virtus ad deliria in febribus extensa *q*): quum de constantia adeo virtutis in vnica illa mentalium morborum specie merito dubitetur, quae ab humore atrabilario oritur. GARIDELVS *r*) itaque in nosocomio, maniacis destinato, frustra sese, numerosis experimentis, eam praecepisse, dolet. Nihilque pariter leuaminis ex decocto, copiosius poto, femina maniaca obtinuit *s*).

Sed iam dicendum de vi eius, eneruandi virus rabiosorum animalium, quae et in hominibus et brutis explorata narratur. De hac quidem filet:

DIOSCO-

n) HOFFM. *meth. med.* p. 291. Cui aquae quidam, qui in sanguinem hunc curationis praecipuum meritum deferunt, alia liquida substituunt. Vid. ETTMÜLLER l. c. T. 3. p. 387.

o) *Biga casuum.* Werth. 1744.

p) In TODE *Diff. de praestant. Mat. med.* p. 25.

q) GABELCHOVER *Cent. 6. curat.* 13. p. 46.

r) *Hist. des plantes d'Aix*, p. 32.

s) GUMPERZ not. ad LÖSECKII *Arzneym.* Ed. 3. p. 329.

DIOSCORIDES *t*); sed, morsus a viperis prodesse, indicat: ut inde, in alterum morsus genus transferendum, videatur ansa esse capta *u*). Meminerunt eius BOCK *x*), TABERNAEMONTANUS *y*), IOACH. CAMERARIUS iun. *z*), MAROLDVS, vetustiorum auctorum plures; sed maiori iterum breuitate, quam, pro rabiei caninae atrociam, par est. Alius, mox succum, mox aquam herbae morsos epotare, et hisce eluere vulnus, iubet; alius herbam, ouo, butyro frixo, inditam, commendat; alius puluerem, rel. Inter coaeuos nostros resuscitauit hanc laudem iterum, ex propria, ut refert, et aliena, quorundam sibi amicorum medicorum, experientia, cl. RAVENSTEIN *a*). In vico Pirmasens, ditionis Hanouiensis, ante 50, vel plures, annos vir exstitit, qui per longum tempus demorsis puluerem herbae optimo successu exhibuisse; celansque, qualis esset, vendendo illum vndique in vicinia, lucrum insigne fecisse,

A 3

fecisse,

t) *Mat. med.* Lib. 2. cap. 209.

u) Conf. ANDRY'S *Untersuchung über die Wuth nach dem Bisse toller Thiere.*

x) *Kreutterbuch.* Strafsb. 1572. Fol. 126.

y) *Krütterb.* Basil. 1731. p. 1093.

z) *Hort. med. et phil.* p. 14.

a) In *Samml. seltener Begebenheiten in d. Natur* 1755. p. 419 sq.; et dein iterum, interprete Cl^o BRUCH, in *Diff. cit.* App. n. 2.; qui et ipse collectas varias aliunde historias nouas exponit.

fecisse, fertur; donec venator quidam, comperta re, arcanum vndique promulgaret *b*). Singularem experimento villici cuiusdam, prope Bipontum degentis, capra una, a lupo rabido morfa, hoc pulvere seruata est; altera vero, pariter morfa, cui autem studio herbam non dederat, hydrophoba periit *c*). Huc et pertinet testimonium magistratus Monasteriensis in Alsatia superiori, de variis hominibus, a lupo rabido fauciatis, sed hoc vno remedio seruatis; quum alii, negligentes illud, misere interierint. Vt ne vero desiderentur medicorum nuperiorum narrationes vberiores: citandus cl. KAEMPFIVS est, qui, in grandaeva virgine, iam aquam horrente, manifestum furoris decrementum inde contigisse, recenset; et, aliis in casibus numerosis, omnes, ante hydrophobiam Anagallide vsos, contra dirum periculum tutos mansisse *d*). Sic cl. IAWANDT *e*) persuasum nobis cupit, septem homines, a cane rabido commorosos, extracto Anagallidis contra morbum metuendum fuisse munitos. Nominandus quoque iterum cl. RAVENSTEIN, qui seorsim mentionem fecit viginti circiter hominum, a cane, vere rabido, vel commorforum, vel spumante saliuâ conspurcatorum; quibus vero, inde

a

b) Loc. cit. p. 26.*c*) Loc. cit. p. 27.*d*) Loc. cit. App. n. 1.*e*) *Diff. Obss. quaedam pract.* Goetting. 1787. p. 24.

a secundo die post, exhibito puluere succurrerit f). Et hi quidem hominibus vulneratis, vel alio modo infectis, pulueris herbae drachmam dimidiam, ad scrupulos quatuor, vel in aqua Anagallidis destillata, vel eiusdem decocto, vel in infuso Theae, vel aqua simplici, bis per diem exhibuerunt. Vnde in pluribus aliis soluta; in aliis sudor, praeter consuetudinem foetidus, erupit. Pecoribus, pro ratione magnitudinis, maius pondus herbae, in lacte, iusculo, cum ouis, vel quolibet alio vehiculo, datum. Miror, quod in vniuersum vulnerum nulla alia cura sit habita, quam quod, sollerter antea aqua elota, quotidie semel puluere eodem conspersa fuerint, et sueto dein modo consolidata g): quum, apertum diu feruare vulnus et effluuium eius alere, inter primaria alias auxilia merito referatur; quin vnicum hodie h) censeatur; vt eadem via, qua ingressum virus est, quam commodissime eliminetur. Detergendi eius, siue purgandi vulnera et vlcera, potentia iam quidem antiquitus notata; sed hic non cum simplici vulnere, sed venenato, res agitur. Veneni tamen portionem lotione auferri, aliam stirpe sicca inspersa imbibi, et hac ipsa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca eiici, BRVCHIVS sibi persuadet. Nec vnice,

A 4

ante

f) Loc. cit. App. n. 2.

g) Diff. cit. p. 27. 28.

h) V. infra *Cantharides*.

ante rabiem oblatam, inuisse, indicant; sed, ea iam sese manifestante: modo defuerit maior eius gradus, qui hydrophobia sese declarat *i*). Plures passim casus existant, efficaciae huius herbae fauentes *k*). — Verum conquesti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita iam IO. BAVHINVS *l*). Viuisci, a cl. ROVLET subministrata, mortis faucibus eripere non valuit feminam *m*). Massiliis duo eiusdem inertiae exempla existiterunt; quamvis alia, contra atrox hocce malum laudata, remedia iungerentur *n*). Fallax quoque, casu quodam, auxilium eius fuit; ita ut morbus recrudesceret post quatuor menses, et quinto die lethalis euaderet *o*). Nec vlla cognatarum observationum satisfacit cl^o TISSOT *p*); cui contra haec illi adiudicata efficacia valde dubia videtur. Vtinam nec mihi dubitandi vllus locus superesset! — Quicquid sit, contigit tamen huic stirpi, quod aliis famosis remediis antilyssis, ut
princi-

i) Loc. cit. p. 41 sq.

k) E. g. in *Mem. de la Soc. de Med.* Vol. 2. p. 470. — *Almanach veterinaire* 1782. Cf. BECKMANN'S *phys. ökonom. Bibliothek*, Vol. 12. p. 392.

l) *Historie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Belfort*, in HALL. *Bibl. pract.* T. 2. p. 297.

m) HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 625.

n) RAYMOND in *med. Observ. and Inquir.* Vol. 5. App. p. 2 sqq.

o) *Mem. de la Soc. de Med.* Vol. 1. p. 137 sqq.

p) *Avis au peuple* p. 713.

principum quorundam mandato, praesto eam habere pro casu necessitatis, praeciperetur, subiuncta simul medelae norma; idque factum est in ducatu Moguntino, iam a. 1747 *q*); principatu Bambergenſi *r*), a. 1746; Bipontino *s*), et in ducatu quoque Gothano et Bauariensi *t*). In ducatu Megapolitano eiusmodi mandatum prodiisse, negat cl. LEMKE *u*).

— [Nuperius vis Anagallidis antilyſſa iterum variis casibus confirmata est, experientia clⁱ GELIN *x*). Pueri nimirum duo, a cane rabido commorſi, seu potius dilacerati, sanabantur ope Anagallidis, in connubio *Alcali volatil fluor*. Exhibebantur autem, sexta quavis hora, pulveris herbae Anagallidis grana viginti, cum infuſi eiusdem cyatho et alcali volatilis guttis decem et quinque. Sic per quatuor dies continuatum; deinde ſolo infuſo Anagallidis, pro potu ordinario, aquieſcebant. Simul vero lintea, eodem infuſo madida, vulneribus imponebantur. —

A 5

Bini

q) Maynz. Wöchentliche Anzeigen, eiusdem anni.

r) HASENEST *med. Richter*, P. 3. p. 2 ſqq. — BRVCH *Diff. cit.* App. n. 4.

s) BRVCH. loc. cit. p. 36.

t) *Schlef. ökon. Nachr.* 1773. p. 239.

u) *Diff. de Anagallidis viribus, in primis contra hydrophobiam.* Roſtock. 1790. 8.

x) *Almanach veterinaire* 1791. Vid. HUFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde*, Vol. 2. p. 342 ſqq.

Bini deinde viri, a cane rabido pedibus commorfi, eodem modo tractati, conualuerunt. His duplo maior vtriusque medicinae dosis porrigebatur, vulneribus scarificatis, et pediluuiis cum et Anagallide in auxilium vocatis. — Porro bini alii viri, a cane rabido grauiter laesi, quorum alter iam delirare, liquidaque haud sine difficultate deglutire, coeperat, simili methodo periculo erepti sunt. — Alius iterum canis, rabie correptus, septem vaccas, binos equos, totidemque homines, commorderat; qui omnes, hac methodo tractati, feliciter sanati sunt. — Asinus denique a cane rabido in labia morsus fuerat. Vulnera quidem sanabantur; sed vicesimo primo post morsum die rabies sese manifestauit. Et tum quidem asinus furibundus puellam decem et quatuor annorum magno cum impetu in crura momordit. Tertio demum die aduocatus cl. GELIN, vulnus scarificari ac vnguento mercuriali perfricari; simulque balneo et fomentationibus, Anagallide impraegnatis; interne autem infuso Anagallidis, pro potu ordinario, aegram vti, iussit. Hac arte et haec periculum morbi feliciter effugit. Equus quoque, ab eodem asino morsus, eorundem remediorum ope immunis euasit. — Notatu sane experimenta haecce dignissima videntur, nec exiguum pondus commendationi Anagallidis, contra hunc morbum, addere: nisi forte simul exhibito Alkali volatili, et in casu, ultimo

ultimo loco descripto, vnguento mercuriali, partem meriti tribuere velis.] —

— [Contra cancrum quoque commendata est Anagallis. Nimirum femina, cancro mammae aperto laborans, tumentibus glandulis colli, subaxillariisque, ex interno usu decocti herbae, vna cum externa eiusdem contusae applicatione, insigne leuamen percepit. Cum autem, curationem ulterius prosequi, per egestatem non liceret: malum postea recrudit, misereque aegra periit, incassum denuo adhibita Anagallide y).] —

Non attinet, reliquas virtutes, quas, inter veteres, praecipue DIOSCORIDES z), et PLINIVS a), fere omnino ex illo, commemorat, multis enumerare; quibus complures alias seriores medici, ingenii potius ludibrio, quam experientia, vt videtur, ducti, addiderunt: quorsum laus in arthritide et calculo, in epilepsia, in ipsa adeo peste, in odontalgia, si succus naribus infundatur; haemorrhagiis, in phthisi, rel. pertinet. Multo minus fas est, superstitiosa et fabulosa varia, quae in ignominiam stirpis cedunt, tangere. Horum omnium praeconiorum instar promi condi est ZORNIVS b); nec sane pauca pro scopo

y) MAGELLAN in ROZIER *Observations sur la Physique*
1776. Août. p. 136.

z) Loc. cit.

a) *Hist. mundi*, Lib. 25. cap. 13.

b) *Botan. med.* p. 63.

scopo collegerunt cl. BRUCH et, breuiori commutatione, cl. SCHRADER c).

Ad DIOSCORIDIS, de efficacia succi Anagallidis cum melle in vlcusculis et hebetudine oculorum, effatum; item narrationem de felici aquae eius in suffusione successu (qui vix credibilis), quem multis procurasse Lutetiae femina memoratur d), attentos nos iterum reddit Persarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, vsus, quorum oculo gossypium, succo eiusdem madefactum, extrinsecus applicant e).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA DESTILLATA ANAGALLIDIS. Iners; ideoque in *Pharmacopoeae Wirtembergicae* editione nouissima omissa.

OLEVM COCTVM f). Ex herba recente conquassata et oleo oliuarum. In colica flatulenta infantum, illitum abdomini, vel clysmate applicatum, laudarunt; sed non alio iure, quam quod oleum solum sibi vindicat.

ESSENTIA g). Est illa simplex, spiritu vini facta; post BIERLINGIVM et HOFFMANNVM h), a BÜCHNERO, in *Ph. Brand.*, impensius laudata.

c) Locc. citt.

d) IO. BAVH. *Hist. plant.* Tom. 3. P. 2. p. 370.

e) SAM. GE. GMELIN'S *Reise durch Rußland*, T. 3. p. 349.

f) *Pharm. Würt.* p. 111. Ed. 1786.

g) *Pharm. Brand.* p. 85.

h) *Clav. Pharm. Schröder.* l. c.

LYSIMACHIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 164. *Gen. pl.* p. 83.

218.

Pharm. NUMMULARIAE *Herba.*

Lysimachia Nummularia; foliis subcordatis, floribus solitariis, caule repente LINN. *Spec. pl.* p. 211. *Nummularia maior*, lutea C. B. Icon: *Fl. Dan.* p. 493. REGNAULT *Botanique, la Nummulaire.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in pratis et nemoribus vdis vulgaris.

HERBA saporis subacris et nonnihil adstringentis, cum acidi aliqua nota. In defuetudinem, nec immerito, abiit; ita vt ex multis feriorum medicaminum indicibus exulet. Ad purganda consolidandaque vulnera et vlcera insigni valere vi, olim creditum; quin ea, vt NIC. AGERIVS i) illi, extus, vel interne in potu, adhibitae, reliqua omnia vulneraria postponeret. Pari fiducia in haemorrhagiis internis eam complexi sunt, in haemoptysi, haemorrhagia vteri, aliisque sanguinis k) et alui profluviis l). Ita haemorrhagia vehemens, et crebrius reuertens, pilulis legitur coërcita, quarum basis fuit extractum de *Nummularia m)*. Phthisi adeo par existi-

i) In RYFFII *reform. Deutsch. Apoth.* p. 187.

k) V. GABELCHOV. *Cent. I. Curat. et Obs. med.* 50.

l) BOERHAAVE *Hist. pl. Hort. L. B. Rom.* p. 285.

m) SCHVLZIVS *Mat. med.* p. 403.

existimatus succus eius, in iusculo cum melle, vel in connubio succi Bellidis *n*). Miror praeterea insignem BOERHAAVII de imbellici hac planta laudem, inter tot alios morbos, in scorbuto, in quo Cochleariae, cum acetosa mixtae, supparem pronunciauit; nisi querela, de mente eius ab editore male intellecta, hic iterum redeat.

GENTIANA.

LINN. *Syst. veg.* p. 221. *Gen. pl.* p. 126.

219.

Pharm. GENTIANAE RVBRAE *Radix.*

Gentiana lutea; corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis; calycibus spathaceis¹ LINN. *Sp. pl.* p. 329. *Gentiana maior, lutea* C. B. Icon; MILLER'S *Figures Tab.* 139. *fig. 2.* REGNAULT *Botanique, la grande Gentiane.* Pl. perennis, in montanis et subalpinis Helueticis, Apenninis, Pyrenaicis, Austriacis, crescens, ubi latos tractus occupat. In hortis aegre cicuratur; subinde tamen mihi in horto botanico Gott. floruit.

In Noruegia o) substituitur, ruri et in urbibus, radix *Gentianae purpureae*; corollis quinquefidis, campana-

n) WALDSCHMIDT *Caf.* 20. in *Oper.* p. 155.

o) Vbi *G. lutea* non inuenit ill. OEDER; in Wallers et Tellemarken autem crescere copiose, auctor est LINNEUS in *Fl. Suec.* p. 227.

campaniformibus, verticillatis; calycibus subspathaceis LINN. *p*); luteaeque in locum surrogari quoque in Germania, fas est credere *q*). In Scotia inde a pluribus annis nomine *Cursutae* (a voce Noruegica *Skjärsöde*) venit *r*). Recepta quoque a pharm. Edinb. *s*), et a cl. HOME praecipue in pretio habita *t*). Nam et haec amaritiei insigni instruitur; quae, praeter dicendas species, multas alias, *G. asclepiadeam* *u*), *campestrem* *x*), *Pneumonanthem* *y*), *cruciatam* *z*), *Amarellam* *a*), nobilitavit. — *Swertia* quoque *corniculata* substitui potest Gentianae rubrae *b*).

RADIX nostrae aliquot pedes longa, cylindrica, annulata, rugosa, cortice obscure bruno vestita, interne flava, compagis, dum sicca est, spongiosae. Hausen, pagus Hechingensis, amplum huiusce radicibus commercium alit *c*). Siccata virulenti

p) *Spec. plant.* p. 329; depictae in *Fl. Dan.* Tab. 50.

q) HALLER *hist. stirp. Helv.* p. 539.

r) CULLEN *Treatise of the Mat. med.* Vol. 2. p. 73.

s) Ed. 1783. p. 22.

t) AIKIN in LEWIS *Mat. med.* ed. 3. p. 690.

u) CLVS. *rarior. plant. hist.* p. 313.

x) LINN. *Flor. Suec.* n. 230.

y) HALLER *hist. stirp. Helv.* n. 641.

z) Loc. cit. n. 643.

a) LINN. *Mat. med.* p. 76.

b) *Pharm. Ross.* p. 57.

c) STORR *Alpenreise*, Vol. 1. Vid. BECKMANN *Phys. ökon. Bibliothek*, Vol. 13. p. 341.

lenti aliquid spargere, aemulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.), affirmat ill. AB HALLER *d*); hinc sibi suspectam esse, nec absonum plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conquesti sunt, quamque tribuerunt Thorae admistae. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quaedam, pro ista Gentianae habita, in hominibus aphoniam, convulsiones, paralyfes, coecitatem, quin mortem, creavit; in canibus autem spumam in ore, vomitiones vehementes, convulsiones, artuum debilitatem, excitavit. Integra tamen, verae Gentianae radicibus interspersa, distinguere potuit colore suo, extus griseo-bruno, vel et albido; sapore acri, pungente *e*); item rugis subtilioribus et propioribus; imo mucilaginosam describitur *f*). Vnde vix probabile, verae Gentianae radicem fuisse. Armenta decerpere recusant folia *g*), an ob amaritiam? prout alia amara, ut Trifolium fibrinum (certe ad LINNEI experimentum), Absynthium, Eupatorium cannabinum, Galen, boues declinant *h*). Nec, nisi corporibus imbecillis, vomitu infusum eius vinosum molestum fuit *i*).

Praestan-

d) Vid. Praefatio eius in *Pharm. Helv.* p. 9.

e) BROCKLESBY in *Philos. Transact.* n. 486. p. 240 sqq.

f) LEWIS *Mat. med.* p. 262.

g) HALLER.

h) LINN. *Pan Suecus* in *Amoen. ac.* Vol. 2. p. 225 sqq.

i) LÜSECKE *Arzneym.* p. 181. not. 21.

Praestantissima inter amara; ut vix aliud, quam Quassia, cum ea comparari possit; minusque reliquis plerisque, quin ipso Centaurio minori, nauseosa, vel calida *k*). Tam aqua, quam vini spiritus, elicit amaras partes; copiosius tamen hic, quam illa *l*): ut, quonam menstruo radix efficacior sit, inde cognoscatur. Infusum huius, ut aliorum amarorum e vegetabilium censu, fermentationem carnis cum pane et aqua in vitris retardavit, sicque antisepticam vim suam declaravit *m*). Ita et extractum, aqua solutum, a putredine carnem bouillam per binos menses muniuit *n*).

Non ultra sesquiseculum circiter ante Christum natum Gentianae notitia a quibusdam extenditur; quam primum GENTIO, regi Illyriae, unde et nomen, tribuunt.

Omnium consensu, radix ventriculi et intestinorum debilitati subuenit; quae consuetum post devictas febres solet malum esse, et in morbis nervosis itidem tantum non semper obuium. Pituitam tenacem, ventriculum obducentem, soluit; bilis inertiae subuenit; acidum primarum viarum frangit; fibris earundem tonum restituit: unde et alacrior

k) WHYTT on nerv. Dis. p. 335.

l) LEWIS l. c.

m) PRINGLE Dis. of the army, App. p. 6

n) Essai sur le putrefaction, p. 313 sq. p. 324 sq.

crior fit ciborum digestio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir, per quindecim annos doloroso ventriculi sensu affectus; huius radice autem, ad drachmas duas per diem, usu sanatus: inde enim alius aperta, appetitus auctus, et dolor paucis diebus filuit; recrudescens mitiori gradu, mox nouo praebio sublatu o). Tanto melius fertur, et efficacior est, sub miscela aromatis grati, et menstruo vinoso, vel spirituofo, soluta; Elixirii stomachici ill. A ROSENSTEIN p), vel Tincturae ill. WHYTII, exemplo.

Eodem iure, quo alia amara, in arthritide proficit; siue haec ex labe viscerum chylicationis primam originem trahat, siue labe ista postliminio, enata iam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocauit BOERHAAVIUS q). Intrat ideo *Puluerem antiarthriticum Ducis Portlandiae*, de quo supra r) exposui. Tinctura quoque WHYTII arthriticis, quadraginta, vel quinquaginta, annis minoribus, plus solaminis praestitit, quam alia s). — Ob cognationem arthritidis cum calculo, non miraberis, et huic cum fructu Gentianam fuisse oppositam t).

Inter

o) WHYTII'S *Works*, p. 654.

p) V. infra praeparata.

q) *Hort. L. B.* p. 288.

r) *Appar. med.* Vol. I. p. 509 sq.

s) WHYTII l. c. p. 653.

t) LINN. *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 159. 161.

Inter febrifuga quoque, instar aliorum amarorum, nituit; magis vero ante detectum corticem Peruvianum, quam post. Succo eius bis, vel ter, tertianas ilico tutoque sanavit c. GESNERVS *u*). Rusticis alpinis et montanis in Aluernia saepissime radix contra febres successit *x*). Quin fuit, qui Chinchinae aequiparare, imo constantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per se datam, vel in connubio nucis vomicae, haud dubitaret *y*). — [Cortici quercus nupta, febres intermittentes debellavit, contra quae neque amara, neque adstringentia, seorsim exhibita, quidquam valerant *z*).] — Commista et fuit felicissime cortice Fraxini, sale absynthii et Caryophyllis *a*). Nocuisse tamen aliquando, calida sua natura, compertum *b*). Alibi defuit effectus constantia *c*). Ast non diffitendum, cortici Peruviano nuptam, saepe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis solum corticem ferre nequit, et viscera obstructionibus laborant.

B 2

Quid

u) *Epist.* Lib. 2. p. 63.

x) CHOMEL *Pl. usuelles*, T. 2. p. 137.

y) LUDOVICI in *Pharm. modern.* Ed. WED. p. 201 sq.

z) PERCIVAL *Essays med. and experimental*, Vol. I. p. 65.

a) LENTILII *Eteodrom.* p. 326.

b) SENAC *de recond. febr. nat.* p. 185.

c) TRALLER *Carlsbad*, p. 110.

Quid in hisce referendis generatim valeat, non est, ut multis demonstrem; quum consentiens experientia hanc amarorum vim iam dudum extradubium posuerit. Scilicet obstructionum causa maxime vulgaris in vasorum laxitate latet; quam, roborandi sua potentia, tollit. Scrofulae huius etiam loci sunt, a quibus grana decem extracti, quotidie data, puellam liberarunt *d*). — Vermibus vero, vix alio auxilio, quam tonum necessarium intestinis impertiendo, aduersam arbitror.

Spongiosa natura eam fonticulis et fistulis dilatandis idoneam facit; absorpto enim liquido intumescit, irritat et suppurationem auget. Ulcera insuper fordida purgat, et gangraenae limites ponit, putredinem subigendo.

Ob amaritiam, nec in puluere, nec sola in infuso, vel decocto, commode ab aegris capitur; sed variae praeparationi subiecta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM GENTIANAE. *Pharmacopoea Würt. e)*) et *Anglicanae* aqua illud parant; *Danica f)*) autem et *Suecica g)*) infusum spirituosum, vna cum aquoso, inspissando; qua encheiresi omnino efficacius. Forma pilulari, vel et solutum vino, siue aqua aromatica,

d) PLENCK *Mat. chir.* p. 276.

e) Pag. 81.

f) Pag. 173.

g) Pag. 110.

tica, creberrime praecipitur, ad scrupulum vnum, vel sesquialterum.

ESSENTIA *h*). Spiritu vini fit. A guttis quinquaginta, ad octoginta, capitur.

Anglorum officinae in varias suas formulas radicem recipiunt, v. c.

INFVSVM AMARVM SIMPLEX *i*).

INFVSVM AMARVM *k*).

INFVSVM AMARVM PVRGANS *l*), cum quo fere, compositione et, vi conuenit INFVSVM AMARVM CVM SENNA *m*).

VINVM AMARVM *n*).

TINCTVRA AMARA *o*).

ELIXIR STOMACHICVM *p*), a quo recentior formula *q*) eo vnice differt, quod *Serpentariae virginianae* Canella alba surrogata fuit.

ELIXIR STOMACHICVM ROSENSTEINII *r*). $\mathfrak{R}$. Cort. aurant. rec. $\mathfrak{z}\mathfrak{v}\mathfrak{j}$; contus. in mortario marmor. in massam pultiformem, add. Extr. Gent. rubr. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. M. Digere cum vini Portugall. $\mathfrak{ssj}$. Colaturae exhi-

B 3

betur

h) *Pharm. Würt.* p. 73. *i*) *Pharm. Lond.* p. 61.

k) *Pharm. Edinb.* p. 56; quo nitidius comparet INFVSVM AMARVM *Pharm. Edinb.* 1774. p. 57.

l) *Pharm. Lond.* p. 62. *m*) *Ph. Ed.* p. 57.

n) *Ph. Lond.* p. 65. item *Ph. Edinb.* 1774. p. 65.

o) *Ph. Lond.* p. 68. *p*) *Ph. Ed.* p. 48.

q) In *Pharm. Edinb.* 1774. p. 71.

r) *Hus- och Reseapothek*, p. 97.

betur cochleare vnum, in vino, vel aqua Cinnamonomi. Vere eximium, in ventriculo roborando, absentibus fordibus.

TINCTURA STOMACHICA WHYTII *s*). Subinde cuilibet tincturae librae, vncia vna, vel altera, Spiritus Lauendulae compositi admiscetur; tam palati causa, quam, vt melius feratur. Dictae tincturae cochleare vnum, cum aquae cochlearibus quatuor, vel sex, mane et vesperi, pereximium leuamen praebet, quibus, sub debilitate neruosa, ventriculus languet et flatibus distenditur. Sed vsu, per duos, vel tres, menses protracto, opus est, et post interualla iterum ad illum redeundum. Non nimium esse praeconium ill. auctoris, ipse expertus sum. — Virtutem eius in arthritide supra iam attigi; cuius insultu praesente, augeatur pondus Gentianae et corticum Aurantiorum; et, si ventriculus torpet et flatibus infestatur, Nux moschata, vel Zingiber, admisceatur. Conuenit et tum, duo cochlearia tincturae, bis de die, ingerere *t*).

s) *On nerv. Dis.* in EIVSD. *Works*, p. 635 sqq. Vid. *App. med.* Vol. I. p. 895.

t) WHYTT l. c. p. 653.

220.

Pharm. CENTAVRII MINORIS *Herba*, vel
Summitates.

Gentiana Centaurium; corollis quinquefidis, infundibuliformibus; caule dichotomo; pistillo simplici LINN. *Syst. veg.* p. 222. Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 617. REGNAULT *Botanique, la petite Centaurée*. CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, in locis montosis, apricis, Europae crescens. Frustra in horto botanico serere illam, aliquoties tentani. Recipitur in officinas Varietas procerior, rubro flore instructa.

Praestat, me iudice, vti HERBA; quam summitatibus, sicuti vulgo fit: quoniam corollae, hisce insidentes, omnino fere insipidae ^{u)} sunt. Ista vero valde amara, cum ingrato sapore; odoris autem expers. Spiritus vini vnice partes amaras eruit; aqua autem simul mucilaginosas: vnde prioris generis extractum magis amarum; sed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad gentianam priorem; praeferenda tamen illi eatenus, quod indigena ple-
rarumque regionum stirps est. Non cedit illi vir-
tute antiseptica ^{x)}. — Purgare aluum, antiqui-

B 4

tus

^{u)} LEWIS *Mat. med.* p. 198.

^{x)} PRINGLE *Dis. Append.* p. 66.

tus *y*) notatum, adstipulante feriori quorundam experientia. Strenue id agere, ad drachmas duas, in aquae vnciis octo ad medietatem cocta, traditur *z*). Quod tamen non in omnibus ex decocto contigit; licet in quibusdam aluum mouerit leniter, in aliis emesin excitauerit *a*). Aperit et aluum essentia, cum spiritu vini rectificatissimo, vel, quod praestat, spiritu cochleariae, parata, ad guttas sexaginta, vel ultra, propinata; etiam extractum, etsi paullo languidius *b*). In recenti herba, vel extracto ex tali, manifesta fuit haec efficacia *c*). Alius ad maiorem herbae quantitatem vnice eam restringit *d*); sub qua lege quaelibet fortiora amara illam praestare, deprehensum *e*). Ast DODONAEVS *f*) iterum, crebram suam experientiam citans, eandem de stirpe nostra negat.

De robore autem, quod stomacho imperfit, quotidianis periculis constat; dum Gentianae rubrae
in

y) DIOSCORIDES Lib. 3. cap. 9. — GALENVS *de simpl. facult.* Lib. 7. n. 12.

z) PRAEVOTIVS *Op. posth.* p. 482.

a) WEDEL *Diff. de Cent. min.* p. 30.

b) FR. HOFFM. *Diff. purgantia minus cognita, in Opusc. med.* p. 414.

c) SCHVLZ *Mat. med.* p. 140.

d) C. HOFFM. *med. offic.* p. 194.

e) ALSTON'S *Lectures on the Mat. med.* Vol. 2. p. 104.

f) *Pemtad.* p. 336.

in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus inclyta; vnde Herba febrifuga apud Germanos dicta, et a quibusdam, qui virium in dispescendis medicamentis rationem habent, cum aliis amaris, febrifugorum capite comprehensa g). Ipsi quartanae, casu singulari, illam opposuit SLEVOGTIVS h), summo cum leuamine, nec sine spe integrae curationis, nisi, aliam medicationem addere, aegri impatientia iussisset. Verum nec hic empirice procedendum. Animaduersum enim, summum saepe inde excitari aestum, ipsique feбри igniculos addi, graui auctore i); vt adeo nonnisi conditiones supra k) dictae eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruuiano l) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore eius in arthritide efficacia; de qua velim conferantur, alibi m) a me prolata. — Tantum vero, aperiendo et obstructions viscerum referando, valet: vt et hydro-pem natum dispulerit n).

B 5

Contra

g) E. g. WEDEL *Syll. Mat. med.* p. 37. — CHOMEL *Usuelles* Tom. 2. p. 137.

h) *Progr. de Cent. min.* p. 5.

i) SENAC *de Febr.* p. 184.

k) *Pag.* 19.

l) CHOMEL l. c. — SENAC l. c.

m) Vol. I. p. 510 sq. et supra p. 18.

n) *Ephem. Nat. Cur. Cent.* 10. Obs. 24. App. — SLEVOGT *Progr. cit.* p. 3.

Contra furfures et crustosam scabiem capitis impense extollitur brodium ex pis, cum hac herba coctum, pro lotionem; qua simul pediculi necantur o). Chirurghi vero in vlceribus fordidis non spernunt. Vlcus sinuosum et fistulosum, pro incurabili relictum, herba, instar cataplasmatism ex-terne applicata, emolliuit, absterfit et consolidauit p).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA CENTAVRII MINORIS q). Iners vulgo existimatur; ideoque in Pharm. Würt. editione nouissima non reperitur. Sed, et sapidam et olidam, quin linguam stimulantem, inuenit cel. SPIELMANN r); hinc non indignam vsu habet.

EXTRACTVM s). Ingratius isto ex Gentiana rubra. Vulgare est aquosum. Pharm. Dan. t) vtitur menstruo semispirituoso. Hoc praeparationis genus prae reliquis arridet.

ESSENTIA u). Spiritu vini fit.

SAL. Incineratione herbae producit. Adhaerere huic quaedam vestigia acidi, GMELINVS x) innuit. Sal Absinthii aemulatur.

SYRVPVS

o) SIM. PAVLLI *quadrip. bot.* Cl. 3. p. 271.

p) WEDEL *Diff. de Cent. min.* p. 29.

q) *Pharm. Würt.* ed. 1771. p. 6.

r) *Mat. med.* p. 206. s) *Pharm. omn.*

t) *Pag.* 172. u) *Pharm. Würt.* p. 71.

x) *Comm. Petrop.* T. 5. p. 287.

SYRVPVS y). A QVERCETANO, inuentore, magni habitus.

P R I M V L A.

LINN. *Syst. veg.* p. 162. *Gen. pl.* p. 80.

221.

Pharm. α, PRIMVLAE VERIS,

β, PARALYSEOS, *Flores; Radix; Herba.*

Primula veris; foliis dentatis, rugosis LINN. *Sp. pl.* p. 204. Var. α, *officinalis*. Verbasculum pratense, odoratum c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 433. REGNAULT *Botanique, la Primeverre*. Pl. perennis, in pratis vbiuis obuia; verno tempore florens, sed non inter primas. Probe distingui debet a varietate β, *elatori* LINN. depicta in *Fl. Dan. Tab.* 434; quam pro singulari specie HALLERVS, SCOPOLI, alique, agnoscunt. In *Var. α*, quae vnice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores; sed calyx amplior et tubum corollae magis tegens; limbus corollae concavus, croceus, laciniis saturatori linea notatis; radix Anisum spirans. In *Var. β* autem statura omnium partium maior; calyx angustior et breuior; limbus corollae planus, pallide luteus; radix inodora. Mixtim saepe vtraque crescit. Non in

y) *Ph. W.* p. 186.

in omnibus tamen officinis Paralyfis et Primula veris synonyma reputantur; sed in *Ph. Lond.* distinguitur inter vtramque: ita vt varietatem β , elatiorem, Primulam vocet; α , siue officinalem autem, Paralyfin.

Vtraque raro hodie a medicis praecipitur; certe in Anglia et Germania: vnde et omittunt eam nouissima *Ph. Edinburgensis* et indices multi suppellectilis medicae. *Ph. Suecica nouiss.* α) autem adhuc eandem censet; et scio, conseruam florum in Suecia adhuc a quibusdam in pretio haberi. Non infior tamen, nulla certa efficaciae exempla mihi obuuisse.

FLORVM nomine corollae vnice, cum affixis staminibus, intelliguntur. Odor illis inest fragrans gratusque, et sapor amaricans. Aquam et spirituosam menstrua tingunt colore grate flauo, et odore saporeque suo imbuunt. Hinc et fermentatione, cum saccharo et malis citreis, sapidum vinum inde paratur a). Reficere, dolores lenire, somnum gignere, existimantur b); ob fragrantiam sine dubio, quae in fortiter olentibus in vniuersum sensorium commune mox refocillat, mox maiori halituum

α) Pag. 38.

a) BRAVNER *om skötseln af Boskap-jämte Svenska Vänner*, p. 7, et WARGS *Hjelpreda*, p. 497.

b) BOERHAAVE *Plant. hort. L.B.* p. 281. — LINN. *Mat. med.* p. 57.

lituūm copia obnubilat. Aqua, ex tota planta destillata, fronti illita, dolores capitis tollere, fertur *c*). Idem affirmatur de succo, ex foliis et floribus expresso, cum lacte hausto, in cephalalgia inueterata *d*). Sic et, stirpem spasmos hystericos, hemicraniam et vertiginem, in feminis, tarditate menstruorum laborantibus, tollere *e*). — Dubito, an verior sit adscripta, quae nomen dedit, contra paralyfin facultas; idque non solum partialem linguae, vel balbutiem *f*); sed etiam latioris ambitus, hemiplegiam, quae in homine herba Primulae veris, spiritu vini cocta, dissipata dicitur *g*).

In infuso aquoso commode flores dantur.

Nec HERBA omni fragrantia destituitur. Hinc mixtim, aliquot casibus, cum floribus propinata offenditur. Ob oleraceam tamen naturam, apud Anglos ad acetaria, placentasque, sumta *h*), et apud Belgas pariter ad hasce *i*).

RADIX odore Anisi et sapore adstringente prodit aliquid virium. Pulvis eiusdem, naribus attractus, sternutationem excitat *k*). Acetum vero, radice

c) MATTHIOL. in DIOSC. p. 802.

d) RAY *Hist. plant.* T. 2. p. 1082.

e) CHOMEL *Usuell.* T. 2. p. 21.

f) CHOMEL l. c.

g) BARTHOL. in *Eph. Nat. Cur.* Dec. I. Ann. 2. Obs. 2. pag. 4.

h) RAY l. c.

i) BOERH. l. c.

k) FLOYER *pharmacopoeias* p. 169.

dice impraegnatum, naribusque exceptum, odontalgiam sedare mirifice, lego l).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA m).

CONSERVA n).

SYRVPVS o). E floribus paratur, coloremque grate luteum prae se fert.

CYCLAMEN.

LINN. *Syst. veg.* p. 163. *Gen. pl.* p. 82.

222.

Pharm. CYCLAMINIS, f. ARTHANITAE,
Radix.

Cyclamen europaeum; corolla retroflexa LINN. *Sp. pl.* p. 207. *Cyclamen* c. b., comprehensens multas varietates, pro diuersitate figurae, foliorum et radicis, tum et eius magnitudinis, inter se discrepantes. Κυκλαμινος DIOSC. Arthanita Arab. Icon: MILLER's *Figures* T. 115. REGNAULT *Botanique, le Cyclamen.* JACQU. *Flor. Austr.* Tab. 401. *Hort. Rom.* T. 2. Tab. 63. Folia cordata, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis, in locis vmbrosis et ficcis Austriae, Carniolae, Helvetiae, alibique in Europa australi, crescens.

RADIX

l) BOER. l. c.

m) *Ph. Würt.* ed. 1771. p. 7.

n) Loc. cit. p. 39.

o) *Ph. W.* 1786. p. 195.

RADIX rotunda et aliquantum compressa est, deorsum fibras demittens. Sub epidermide, obscure bruna, continet succosam cutem, quae lineam crassa est; intra quam caro alba. Gustata recens, initio insipida, dein subacris sentitur, et linguam quasi obtundit *p*). Quidam tamen recentem valde acrem describunt *q*); sicca vero nihil acrimoniae prodit *r*); vt tamen, si vera, quae de vehementia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat,

Obsoleta hodie, omni aevo suspecta fuit. Abortum ciere, DIOSCORIDES *s*) monet. Violentia, qua aluum mouet, haud sine inflammatione faucium et primarum viarum *t*), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari, animaduersum. Succus, abdomini illitus, pariter aluum sollicitat; vt, vel sic adhibitus, abortum fecerit *u*). Praeterea, a veteribus praecipue, resoluens virtus radicis notatur, in strumis, aliisque duris tumoribus, et induratione lienis, externo vsu conspicua; et interne contra icterum et asthma *x*). Addunt detergentem, sub variis cutis affectionibus *y*).

Dofin

p) ALSTON'S *Mat. med.* T. I. p. 426.

q) HERMANNI *Cynof. Mat. med.* T. I. p. 112. — GEOFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 186.

r) Locc. citt.

s) *Mat. med.* L. 2. c. 193.

t) C. HOFFMANN *Offic.* p. 31.

u) DIOSCOR.

x) GALEN. *de simpl. facult.* L. 7. p. 852. ed. RICC.

y) DIOSCOR. — GALEN.

Dosin non attinet multis definire, quum radix iam neglecta iaceat. Olim magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatae. Drachma vna siccae: in puluere, et vncia dimidia in decocto, assignatur^{z)}. Tutius censetur extractum, spiritu vini, vel aceto, paratum, a scrupulo vno, ad grana triginta.

Mirum, circa Astracanthum comedi ^{b)}.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE ARTHANITA ^{b)}. Succum quidem radicis Cyclaminis, vel, hac deficiente, Bryoniae, continet; sed tot alia drastica simul, Cucumerem asininum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium, rel.: vt effectus non vnice ad Cyclamen referri possit. Abdomini illitum, infarcta viscera referat, expellit faeces, vermes, collectum in hydrope aquam; item menstrua prouocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur. — Concinnior formula, ad subducendam aluum, est FALLOPII ^{c)}, Cyclamen viride (recens) cum cerato rosaceo misceri, iubens.

EMPLASTRVM DIABOTANVM BLONDELLI ^{d)} centena alia recipit.

^{z)} HERMANN l. c.

^{a)} SCHOBERS in MÜLLER'S *Sammlungen Russischer Geschichte*, T. 7. p. 88.

^{b)} *Pharm. Würt.* p. 219.

^{c)} *Purg.* c. 66.

^{d)} *Ph. Würt.* p. 56.

MENYAN.

MENYANTHES.

LINN. *Syst. veg.* p. 164. *Gen. pl.* p. 82.

223.

Pharm. TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALVDOSIPh. Lond., *Herba.*

Menyanthes trifoliata; foliis ternatis LINN. *Sp. pl.* p. 208. Trifolium palustre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 541. REGNAULT *Botanique, la Meniante, ou le Trefle d'eau.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis locorum paludosorum et lacustrium.

HERBA insigniter amara, nonnihil foetens. A pecoribus *e*) tamen non repudiata; quin, ouium tabidarum remedium *f*). In Lapponia et Westrobothnia, sub penuria foeni, radicibus pecora faginantur *g*). Annonae autem charitas ipsos homines ibidem, ex iis, parua farinae copia commixtis, panem, etsi ingratum, conficere, coëgit. Rusticis in Westrogothia folia Humuli loco sunt, ad acorem cereuisiae arcendum *h*). Amaritiem herba communicat, tam cum aqua, quam cum spirituos. Ob hanc ipsam ubiuis in pretio est, multasque, cum aliis similis naturae remediis communes, vires exserit; quarum quasdam, experientia singulari

e) SCHREBER *Samml.* T. 3 p. 57.*f*) ROBINSON in RAY *Hist. pl.* T. 2. p. 1099.*g*) LINN. *Flor. Lappon.* p. 50.*h*) Loc. cit.

lari nixas, enumerabo; vitando tamen nimietatem laudum, in quam IO. FRANCVS *i)* et WILLIVS *k)* inciderrunt: quum in variis eorum casibus manifestum sit, non vnice hancce stirpem curationis meritum tulisse.

In quibusdam pulvis, dosi scrupulorum duorum, vel trium, aluum laxat, haud sine torminibus. Sunt, qui inde vomitum experiuntur *l)*. Roborando ventriculum, tam eius varia vitia topica tollit, quam remotiora, ex huius labe pullulantia. — Nec reliquis amaris, nuper memoratis, in attenuanda tenacitate humorum, et infarctibus referendis, cedit.

In scorbuto efficax herba, etiam tum, quum in vlcera erupit: quo sine cocta cum cereuisia et largissime hausta; vlcera vero decocto aquoso lota, foliisque eius, vel recentibus, vel aqua maceratis, obiecta *m)*. Variis casibus suffecit infusum simplex, vel essentia; Cochleariaeque praeferenda, ob robur, quod ventriculo impertit; sicque hydropicam diathesin, simul iunctam, dispulit *n)*. Succus herbae expressi cochleare vnum, omni mane sumtum, herpetem obstinatum sanauit *o)*. In Anglia idem succus

i) *Trifol. fibr. historia*, Francof. 1701. 8.

k) *Alt. Hafn.* Vol. 3. n. 75.

l) WILLIVS l. c. p. 103.

m) WILLIVS l. c. p. 124.

n) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 173 sq. — TILLING *Mist. Nat. Curios.* Dec. 2. Ann. 2. Obs. 74. p. 175.

o) *Gazette de Santé* 1777. p. 160.

cus domesticum est apud rusticos, in exanthematibus foedis scorbuticis, quibus verno tempore corripuntur *p*). Haemorrhagias vteri, eiusdem causae, extractum compescuit *q*).

Arthritidis quoque, in cereuisia cocta, remedium depraedicatur; foliaque, aqua decocta, calideque loco affecto applicata, aegris solatio fuerunt *r*). Cum sero lactis in se ipso herbam expertum esse BOERHAAVIVM, lego *s*); nec, vt colligere est ex propriis eius encomiis, infeliciter. Multis quoque succi vis antarthritica laudatur ab AASHEIM *t*).

Silentio praetereo vim febrifugam. — Verminantibus autem pueris profuisse, certiori fide pronuntiatur *u*) pulueris scrupulus dimidius, vel integer, quotidie, ieiuno ventriculo, cum decocto herbae, vel cereuisia tenui, datus, sic pergendo ad dies duodecim, vel quindecim; vnde primis diebus tormina quidem excitata, eaque dira, sine vermium excretionem; qui autem subsequis diebus copiose, sine torminibus, secesserunt.

C 2

PRAE-

p) BVCHAN *Dom. Med. Vers. Germ.* p. 600.

q) GVLDBRAND *Diff. de sanguifluxu vterino* Ed. 2. p. 92.

r) SIM. SCHVLZ in *Misc. Nat. Curios.* Ann. 4. 5. Obs. 123. pag. 133.

s) HALLER *Hist. stirp. Helv.* n. 633.

t) In *Act. Reg. Soc. med. Hafn.* Vol. 1. p. 463. 465.

u) WILLIUS l. c. p. 130.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM TRIFOLII FIBRINI, aquosum *vulgo*,
femispirituosum *Ph. Dan. x)*, Efficax, et frequentis
commodique vsus.

ESSENTIA *y)*. Fit spiritus abstracti noua infu-
sione. Rarius hodie praecipitur.

x) Pag. 172.

y) *Pharm. Wirt.* p. 78.

ORDO XVI.

S E P I A R I A E.

I A S M I N V M.

LINN *Syst. veg.* p. 54. *Gen. pl.* p. 9.

224.

Pharm. IASMINI Flores.

Iasminum officinale; foliis oppositis, pinnatis; foliolis distinctis LINN. *Syst. l. c.* *Iasminum vulgatus*, flore albo C. B. Icon: BESLER. *Hort Eyst. Aest.* 2. *Ord.* 11. *fol.* 2. Frutex Indiae orientalis; in hibernaculis apud nos cultus.

Commendat illum, tam elegans candor FLORVM, quam potissimum eorundem odor, qui toti generi inest, praecipue autem Iasmino grandifloro L., suavissimus, specificus, a quo et aliae stirpes nomen mutuuntur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odo-rifera pars volatilis valde est, nec facile figi sese patitur. Ita destillatione, neque aqua, neque spiritus, fragrans eruitur. Spiritus tamen vini, oleo Iasmini mixtus, agitando vitrum, olidam partem absorbet; sed facile iterum dimittit, vitro licet ob-ferato 2).

C 3

Iam

2) DU HAMEL *Arbres* T. I. p. 310. 311.

Iam dudum vsus eorum medicus euiluit, vt et in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adscripta tamen illis emolliendi, resoluendi, item partum, secundinas et foetum mortuum, pellendi, vis *a*). Vnice fere hodie pro

Oleo infuso colliguntur, quod in Italia copiose paratur. Operosior, hodieque neglecta, via est, qua flores recentes, stratis alternis, cum amygdalis dulcibus excorticatis et nonnihil ficcatis, in commodum vas collocantur, superimposito pondere; postero die flores ab amygdalis segregantur, hisque alii recentes substituuntur; quod, quo frequentius iteratur, eo melius; tandem oleum fragrans ex amygdalis expressione elicitur *b*). Commodius et vsitatum vnice hodie artificium est alterum *c*), quo gossypium, oleo nucleorum Been madidum, floresque lasmini, cribro, ex fetis equinis facto, per alterna strata immittuntur, donec cribrum repletum fuerit, postea probe tegendum; dein post quodlibet nychthemeron, sepositis prioribus, noua florum quantitas per vices additur; gossypio sic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro, bene clauso, seruandum *d*). Hocce oleum
extus

a) V. ZORN *Botanol.* p. 363. — BOERH. *Hort. L. B.* p. 294.

b) ZWELF. *Animadv. in Pharm. Aug.* p. 452.

c) Quod et iam ZWELFERVS l. c. memorauit.

d) DU HAMEL l. c.

extus membris paralyticis, vel contractis, vel spasmo correptis, illitum, quibusdam placuit. Vix vero iamiam alii fini, quam pro odoramentis, inferuit; vnde et capillis infundi solet. — Ex *Philadelphii coronarii* LINN. floribus simile oleum obtineri, ill. A LINNE' e) auctor est. Sed simplex infusio, cum insolatione, mihi non successit: etenim, loco fragrantis olei, quod speravi, foetidum ex oleo oliuarum emerfit.

O L E A.

LINN. *Syst. veg.* p. 55. *Gen. pl.* p. 10.

225.

Pharm. OLIVARVM *Fructus.*

Olea europaea; foliis lanceolatis LINN. *Sp. pl.* p. 11. *Olea fatiua* C. B. Zait Hebraeorum. *Ελαια* Graecorum. Conf. DU HAMEL *Traité des arbres* T. 2. p. 57. Tab. 14. ICON: REGNAULT *Botanique, l'Olivier*. Arbor, in Palaestina, Africa, Europa australi, Galliae Prouincia et Languedocia, Hispania, Italia, sponte crescens. In nostris hibernaculis per hiemem seruata, aestate quidem, vt in horto botanico Gottingensi, flores, non vero fructus, fert.

Omni aetate, ob pulchritudinem et perpetuum virorem frondis, fructusque insignem uti-

C 4

litem,

e) *Mat. med.* p. 37. not.

litem, honorata. Plurimus eius usus in scenopegiis Israëliitarum fuit, et inter primaria beneficia in Palaestina habita f). Huius quoque praestantia capti, ethnici Mineruae dicarunt.

FRUCTVS, f. OLIVA, quae praecipua arboris pars drupa est, vel magis, vel minus, oblonga, vtrinque rotundata; constans ex carne fungosa, dum recens est, amaro aultera; intra quam nux angustior, aspera, crassa, valdeque dura, nucleo albo, dulci. Forma, magnitudine, colore, multis modis differt; vnde varietatum copia insignis notatur: fructu maximo (Oliuae Hispanicae c. B., *Olives d'Espagne*; fructu oblongo, minori (Oliuae minores Genuenses et ex Prouincia c. B.); fructu albo; fructu minori et rotundiori (*Aglandau*); fructu maiori, carna crassa Oliuae regiae CAESALP., *Olivier Royal*); fructu maximo, subrotundo (*Ampoulan*); fructu minori, rotundo, rubro-nigricante; fructu minori, odorato (*Olives de Luques*), rel. g). Nosse eas interest, quoniam quaedam, pro

f) V. ill. 10. GESNERI *Diff. Phytogr. sacr. geuer.* P. 5. p. 23.

g) De hisce omnibus legatur: C. BAVHINI *Pin.* p. 472; — CVPANI *Hort. catholicus Neapol.* 1696; — MAGNOLII *Botan. Monspel.* p. 189; — TOURNEF. *Instit. rei herb.* p. 599 sqq.; — *Giornale d'Italia* T. 10. p. 366. vbi species sic dictae 32 ex MICHELIO significantur; — PRESTA *Memoria su i saggi diversi di olio etc.*

pro condiendo fructu; aliae, olei causa; aliae iterum, ob fructuum abundantiorē mēsem, praerogativam sibi vindicant. In omnibus autem, ut fructuum tanto vberior proventus fiat, vel ut tanto meliores euadant, cultura accedat necesse est. Optimos fructus fert arbor, plantata solo lapidoso, sicco, arido; quod et radices contra putredinem ex aqua stagnante, et iniurias ex hiemali frigore, vel aestiuo ardore, tuetur *h*). Nimia autem stercoratione, vel solo humido, oleum tenacius euadit, facileque corrumpitur *i*). Maxime vulgare propagandi eam genus est per furculos, ex radice vetustiorum arborum emergentes; quibus, postquam in quincuncem dispositi fuerint, ramusculi cultarum arborum inseruntur: hisce factis, nonnisi post octo, vel decem annos, fructus ferunt. Altero quouis anno messis liberalior *k*). Tempore sicco copia saepe oliuarum ante maturitatem cadit, plane inutilis; nocet quoque valde nebula, versus ma-

C 5

turitatem

h) FOURNIER in RICHARD DE HAUTESIERK *Recueil d'Observations de Med.* T. 1. p. 9.

i) Loc. cit. -- DU HAMEL *Traité des arbres* T. 2. p. 60.

k) Plura de cultura legere est in *Trattato di* PIERO VETTORI (qui, antiquus etsi, non spernendus tamen auctor) *delle Lodi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze* 1762; — DU HAMEL l. c.; — BATTARA in *Giornale d'Italia* Tom. 9. — it. l. c. T. 10. p. 365 sqq. p. 385 sqq.

turitatem incidens. Plurimum mali insuper affert insectum bialare, cuius eruca arrodit oliuas, seque intra illas abdit, aperturam claudens suis excrementis, sicque se contra inimicarum sibi formicarum insidias muniens *l*).

Fruſtus conditi. Pro conditura eliguntur oliuae carnosae magis et volumine maiores; quae tamen parciolem olei quantitatem, quam aliae exiliores, minusque sapidae, subministrant *m*). Decerpuntur, in prius dictum finem, virides, nondumque maturaee; quae ipsae ingratam amaritiem habent. Hac ut exuantur, et sapore salino aromatico impraegnentur, varia artificia excogitata sunt; quae omnia hic enumerare non attinet. Vix unquam oliuae, cruciatim ad nucem usque discissae (quo aroma et sal tanto melius penetret), et aromaticis stirpibus, e. gr. Foeniculo, Anetho, semine Coriandri, etc., saleque, per strata varia dispositis, et aquae,

l) V. *Observations et Experinces sur les moyens de garantir les olives de la Piquure des Insectes*, par M. SIEUVE, à Paris 1769. Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornale d'Italia* cit. n. 23. 24. 25. 26. Vid. et Tab. ad p. 205. — De alio insecto, Oleae haud minus infesto, vid. in *Mem. de l'Acad. R. des Sciences de Turin*, ann. 1786. 1787; item VANDELLI in *Memorias de Acad. d. Sc. de Lisboa* T. I. n. 2.

m) FOURNIER l. c. p. 8.

aquae, prius calidae, dein frigidae, tum aromaticae et salsae, infusione praeparatae, transmittuntur. Nec, malleo ligneo antea aliquantisper contusae, ad externos perueniunt: sed integrae, quae amaritiem suam, vel maceratione protracta in aqua, repetitis vicibus affusa et decantata, vel maceratione in lixiuio ex calce viua et cineribus, perdidere; et dein, si lixiuium hocce adhibitum fuerit, aqua, pluries per aliquot dies mutata, probe lotae; tandem in utroque casu sale, aromatibusque, cum ipsis oliuis per strata collocatis, et aqua infusis, conditae fuere. Hispanos embammati aliquid aceti addere, probabile. Variarum aliarum artes in patria arboris hac in re exercentur, ubi et oliuis maturiscentibus, vel vere maturis, aromate varie conditis, vescuntur ⁿ). In vniuersum autem illae acetarii genus constituunt, ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc et embammatibus admiscuntur.

OLEI vero causa praecipue oliueta instruuntur. Bonitas eius tam a solo, quam specie fructuum, eorumque iusta maturitate; tum et expressionis ratione ipsa, dependet. Optimum oleum supeditat Olea, supra *Aglandau* dicta. Maturitatis gradus colore cognoscitur, qui non in omni specie
idem,

ⁿ) DU HAMEL.

idem, niger, vel saturate ruber o); etiam compages molliori; nec non tempore definito. Amarum emergit oleum, ex fructibus immaturis; acre autem, mucidum et vnguinofum, ex nimis maturis, expressum. In Gallo-Prouincia vitium, exspectando iusto diutius, plerumque committitur p). Decerpuntur, tempore oliuitatis, manibus; vel, quod vero peius, concutiendo arborem delapsae oliuae colliguntur. Quo citius post collectionem exprimitur oleum, tanto praestantius euadit. Mora longiori relictæ et coaceruatae, fermentationem facile subeunt: quae lucri cupidini quidem fauet, largiorem olei copiam suppeditando; sed vilius oleum reddit q). Hinc et nuper cl. BOWLES r), ex putridis fructibus in Hispania exprimi, conquestus est. Vulgaris oleariorum methodus, eliciendi oleum, illa est: quod oliuae, vna cum nucibus inclusis, ope molae in pulpam conquassatae, fiscinis, siue faccis, ex iunco paratis, indantur; horumque plures, supra se inuicem positi, torculari subiiciantur. Machinarum fabricam depingendam curauit ill. DU HAMEL s), et magnam earundem varietatem

cl.

o) Colorem rosso vinato requirit cl. SIEUVE in versione Ital.

p) SIEUVE.

q) FOURNIER l. c. p. 9.

r) *Introducción a la Historia natural y a la Geografía física de España* p. 432 sq.

s) L. c. Tab. ad p. 72.

cl. ROZIER *t*), qui nouissime, studio deditaque opera, in optimam earundem, pro temporis et impensarum parsimonia. et olei bonitate, constructionem inquisiuit *u*. Primum, quod in labrum defluit, purissimum est, *Oleum virgineum* vocant, et acetariis, vltique medico, conuenientissimum est, diuque feruari se se patitur; quod subsequente cochleae contorsione elicitur, donec nihil amplius exundet, paullo vilioris pretii est. Quae intra fiscinas restat massa (*marc des Olives*), manu in alium situm redigitur, et aqua feruente humectatur; facculis sic apte dispositis, noua pressione, aqua, multo oleo scatens, defluit; quod, postquam superficiem aquae in vase supposito petierit, trulla separatur. Quidam ne tum quidem acquiescunt; sed nouae pressioni massam superstitem, vel statim, vel post praegressam fermentationem, submitunt, et

t) V. in *Observations sur la physique etc.* Tom. 8. p. 417 sqq. *Vues economiques sur les Moulins et Pressoirs à l'huile d'Olives, connus en France ou en Italie.* Tab. 1-7.

u) De optima methodo, oleum oliuarum parandi, conf. *Nuovo Giornale d'Italia* Tom. 6. p. 381. — PRESTA *Memoria intorno ai sessanta due Saggi diversi di Olio.* In Napoli 1788., vbi multa diuerse a SIEUVE, aliisque, proponuntur; — item cl. BERNARD in *Mem. pour servir à l'Hist. nat. de la Provence*, Vol. 2, vbi pariter SIEUVII, aliorumque, effata restringuntur.

et ope aquae feruidae nouam quantitatem olei eliciunt; quod vero nonnisi pro lampadibus, vel faponibus, commodum est *uu*). Furni, vsui aptioris, fabricam excogitauit cl. VENEL *x*); quo aqua coquitur, ad expressionem olei huius secundarii necessaria, carboni fossili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam, siue sedimentum, deponit statione; vnde, post aliquot dierum moram, in alia vasa pars limpida transferrri debet, repetitis adeo, si opus, vicibus *y*). Iam antiquitus constitit, optimum oleum ex carne oliuarum erui. CATO *z*): *nucleis, scite inquit, ad oleum ne utatur; nam, si utetur, male sapiet.* Et COLVMELLA *a*): *ne nucleus, qui saporem olei vitiat, confringatur.* Ita et discrimen obtinet inter oleum, quod testa nucis, et illud quod nucleus ipse, suppeditat. Scilicet primum, ex carne, subtile et dulce est, grate odorum, coloris cedrini; alterum, ex testa, non limpidum, acre, ingrate olens; tertium, ex nucleo, tenax, obscuri coloris, fortisque odoris. Plurimi igitur interest, expressionem ita dirigere, vt quodlibet olei genus seorsim colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl.

SIEUVE

uu) DU HAMEL.

x) *Sur l'usage de la Houille* p. 346 sq. Tab. 6.

y) DU HAMEL.

z) *Scriptores rei rusticae* cap. 66. Ed. GESN. p. 70.

a) Cap. 50. Ed. cit. p. 816.

SIEUVE *b)*, describendo et depingendo peculiarem machinam, in hunc finem fabrefactam. Eo vero fabrica eius redit, vt fructuum carnem a nucibus separet, et ex hac primum oleum exprimat. Hocce prelum praeterea id commodi affert, quod olei quantitas sexta parte augeatur, et purius, blandius, minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto consensu mirum est, cl^{mum} VENEL *c)* non negare solum praestantiam olei, ex carne fructuum expressi; sed praeferre adeo alterum, ex nucleis, ob liquidiores, quam illi tribuit, naturam. Vt in sua integritate conseruetur oleum, oportet vti ampullis vitreis, arcto collo instructis, bene obturatis, et loco frigido repositis. Dolendum, cl^{mum} SIEUVE instar arcani abdidiſſe praeparationem spongiae, quam, pro longiori conseruatione, in vasis fundum collocat. Transmissio vero largioris copiae olei in doliis quernis fit. Non videtur vbiuis recepta encheiresis esse *d)*, ad separandas aquosas et mucilaginosas partes, et ad rancorem arcendum, tantillum salis communis addere, quod vna cum partibus istis recensitis fundum petit.

Mala arte, oleo raparum, vel Lini, dulcedinem et albedinem olei oliuarum conciliare, quidam,

b) *Giornale d'Italia* T. 10. n. 26 et icon ad p. 205.

c) *Sur la Houille* p. 368.

d) Quam tamen describit cl. LEWIS in *Mat. med.* p. 415.

dam, huiusque nomine illa olea vendere, conati sunt; eadem in vasis plumbeis, planis, per aliquod tempus digerendo; ex commendatione adeo DEGENERI *e*). Solutam hac ratione plumbi partem, extra dubium est: hinc ista ab usu interno abesse omnino debent; nec pro lampadibus, in arctis conclauibus, satis tuta; licet in oeconomia alias, vario fine, et in medicina, pro vnguentis, emplastrisque variis, quae saturnina alias recipiunt, ferre possint *f*). — Adulteratur quoque oleum oliuarum, addito oleo Papaueris hortensis *g*).

Oleum igitur oliuarum genuinum, vendi solitum, subflauum est, pellucidum, non nimis vnguinofum, saporis blandi, odoris vix ullius. Aetate rancescit, eoque citius, loco calido repositum; et, pro ratione rancoris, acre fit *h*). Frigore coit, opacum fit et albescit, inde a gr. 38 thermometri Fahrenheitiani *i*). Quod nonnisi circa punctum congelationis aquae cogitur, rancidum est. Aëre libero

e) *Breslauer Sammlungen* Versf. 31. p. 208 sqq.

f) Conf. REAUMUR in *Mem. de l'Acad. d. sc. de Paris* 1746. p. 495. — NEVMANN in *Miscell. Berol.* Tom. 4. p. 321 sqq.

g) KNECHT *Abhandlung von der Vermehrung der Futterkräuter*, 1780.

h) Quomodo contra rancorem muniri, rancidumque iam factum corrigi possit, exposuit SIEFFERT in *Act. Morgunt.* ann. 1777.

i) MYSCHENBROECK *Phil. nat.* T. 2. p. 616.

libero nihil ponderis sui dissipat, nec in balneo arenae quidem per quindecim dies, infra punctum ebullitionis aquae, retentum *k*). Operae pretium non est, hic omnes notas, quas cum oleis vnguinosis communes habet, recensere.

In oeconomia multiplicis est utilitatis. Pabulum consuetum lampadibus, apud ditiores, praebet; flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis spargente, nec nidorosa, nisi dum stupra exstinguitur. Aptissimum igitur literatorum lucernis; nec oculis pulmonibusque adeo infestum ut alia olea expressa usitata. Ad istas vero lampades non conducit, quae hieme libero aëre suspenduntur; quoniam frigore cogitur. Ex hoc et Soda optimae notae sapo paratur, de quo infra, sub capite Salicorniae. Oleum hocce carnes, illi intra fictilia ampla, luto probe clausa, immerfas, diu contra putredinem tuetur *l*). Butyri loco uti illo, multis religionis opinio iniungit; unde et monachi tam crebro herniis infestantur. Sed et inter meridionales gentes vulgare est, illud butyro substituere. Septentrionalibus pro Lactuca, similibusque acariis, vulgare additamentum existit. Taceo usum eiusdem

k) BERGHII *Mat. med.* T. I. p. 12. 13.

l) V. ROZIER in *Observations sur la physique etc.* a. 1771. Sept. p. 75.

eiusdem illiti, ad machinarum motus facilitandos, et reliquos vsus oeconomicos.

Ob pinguedinosam naturam, in corpore nostro acres stimulos inuoluit; fibras, vasaque, lubricat, emollit; stricta nimis relaxat; stagnatione sanguinis tumida maturat. Quum oleo amygdalorum gratia proxime accedat, ideo et post hoc omnium frequentissime per os ingeritur. Depraedicanda omnino egregia eius facultas est, venenum acre eneruandi; erosa intestina obducendi; tussim, a stimulo acri, vel spasmo, oriundam, mitigandi; stranguariam, doloresque nephriticos, pacandi; spasmos, a quibus dolores vteri post partum, colicique, saepe oriuntur, item illos, qui post operationes grauiiores chirurgicas tot mala creant, resoluendi; intestina, in hernia, vel ileo, constricta, relaxandi; aluum nimis strictam referandi. Largiori copia, vt alia pingua, facile emesin creat. Raro, nisi veneno caustico deglutito, solum ingeritur; sed vitello ouorum, siue gummi arabico, subactum, vel salino in saponem mixtum, vel saccharo in electuarii speciem redactum. Extrinsecus admotum, similes generaliter dictis virtutes praestat; quare et crebro partibus inungitur, variaque forma applicatur, et vulgare clysmatum additamentum esse solet; prout, ad dolores a calculo vesicae lotii mitigandos, iniectio eius multum confert. Claudendo poros, saepe

faepe nocet; in morbis praecipue, qui miasma pro causa habent.

Sed insistendum quibusdam seorsim diutius. — Non probo Italorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis, quin putridis et biliosis *m*), usum: qui non potest non debilitare ventriculum; nauseam, vel vomitum, gignere; rancore, quem calore facile concipit, augere febrem, bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impense a Gallo *n*) iis in febribus (putridas et malignas vocat), in quibus lingua aegri, cum interno ore, sicca, crassa, aspera et nigricans est; vnde aquosis liquidis obstaculum ponitur, quo minus penetrent: quod vero emolliente et relaxante vi olei tolli, credit; ut et peccanti materiae liberiores exitum primae viae concedant, et liquidum, pro diluendo sanguine necessarium, recipere queant. In hisce quoque ideo illi placet, quoniam aluum blande laxet. — [Casu quodam fortuito efficaciam olei oliuarum, interne capti, contra arthritidem vagam expertus est MARINO *o*). Nimirum olei oliuarum optimae notae uncias tres, vel quatuor, pro dosi, exhibet, toties repetenda,

D 2

ut

m) PANZANI *Ragionamento sull' uso interno degli ogli nelle febre grave* 1775.

n) FOURNIER in RICHARD DE HAUTESIERE *Observ.* l. c. pag. 69.

o) *Giornale della Medicina* Tom. 4.

vt librae duae, vel tres, intra triduum consumantur. Huiusque curationis egregiam efficaciam, pluries postea repetitis casibus, comperit *p*).] —

Tanquam anthelminticum considerare iubet nos communis oleosorum, in insectis vermibusque necandis, potentia, quam *cli ANDRY pp*), aliorumque, experimenta confirmant; quae non immerito inde deriuatur, quod oleum, quo submersa fuerunt, vel oblinita, haec animalia, eorum spiracula obturet. Restringendam tamen quodammodo hanc laudem esse, ex *REDIO q*) patet. Contra vermes intestinorum pariter valere olea varia, ore sumta, constitit; quae inter licet tenaciora, quae aëre ficcantur, nec frigore coguntur, vt oleum nucum *r*), vel Lini, efficaciora appareant: tamen nec oliuarum oleum spe excidere medentes finit. Conducit vero non solum ideo, quod vermes necet; sed, quod tenesmos, doloresque intestinorum, et spasticas constrictiones, compescat. Instar arcani olim in Gallia fuit succus Granatorum, oleo oliuarum commixtus; quod vero reuelavit *FORESTVS s*), illius cochlear vnum,

p) Conf. *Raccolta di alcuni opuscoli, relativi all' uso interno dell' Olio d'Olive*, di GIOVANNI ANTONIO MARINO 1790.

pp) *Generation des vers* p. 157.

q) *Obs. de animalculis* p. 191.

r) Vid. *Appar. med.* Vol. I. p. 92.

s) *Oper.* Lib. 21. *Obs.* 27. p. 350.

vnum, huius cochlear dimidium, adolescenti cuidam exhibendo. Oleum commune (quo nomine Oleum oliuarum intelligo), cum vino, a mulieribus Gallis verminantibus exhiberi, RIVERIUS *t*) narrat. Successit et cl^{mo} WALL *u*) oleum, cum spiritu volatili aromatico, vt tanto melius sese cum humoribus primarum viarum commisceret, subactum; nimirum olei oliuarum libra dimidia et spiritus volatilis aromatici *Ph. Lond.* drachmae duae; cuius miscelae cochlearia tria mane et vesperi ante somnum ingerebantur. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet dosi *x*); variisque aliis, vt aromaticis amaris, oleis essentialibus, vtiliter iungitur; nec commoda purgantia, per intervalla subministranda, negligi debent *y*).

Non nouum inuentum est, in hydrope illud inungere: sed nuperioribus annis pristinam modo famam recuperavit, sollertiaque maiori in vsum tractum; qua in re tam ad frictionem, quam ad olei ipsius efficaciam, respiciatur. In hydrope anasarca frictionem primum cum oleo moderatam et mollem, in progressu autem siccam et intentiorem, dein per

D 3

lintea

t) *Prax. med.* Lib. 10. p. 504.

u) *Philos. Transact.* Vol. 50. P. 2. p. 839.

x) HOFFMANN *Suppl. ad Med. syst. de infant. morb. c. 10. de vermibus*, p. 83.

y) WALL l. c. p. 841.

lintea asperiora, suavit AETIVS z). Salem addi, iussit GALENVS a). Velleri inductam amurcam, hydro-
pici imponi, voluit DIOSCORIDES b). Frictionem,
ter quaterue, quotidie, cum oleo et quibusdam
calefacientibus administrandam, commendat CEL-
SVS c); sed, quod memorabile, a ventre abstineri,
praecipit. Recentior contra aetas inunctionem olei
asciti nominatim destinavit, supra abdomen exer-
cendam illam curans. Ita sanata legitur femina,
cuius abdomini oleum coctum ranarum inunctum d).
Postquam vero cl. OLIVER tria ascitis, felici-
ter hac encheiresi curati, exempla recensuisset e):
multi alii medici auide eandem imitati sunt. Ascit-
icis plurimum conduxisse, expertus L. B. DE
STÖRCK f). Duo casus memorabiles ample descri-
bit cl. MEDICVS g). Nec in Gallia rara, vel in-
felix, fuit eiusdem applicatio h). Profuit vero sub
enormi, ex collecta lymphâ, intumescencia totius
corporis

z) Serm. 10. c. 28. p. 244.

a) *De compos. med. sec. loc.* L. 9. cap. 3. p. 943. Ed. RICC.

b) *Mat. med.* L. I. c. 134.

c) *De medic.* L. 3. c. 21. p. 164. Ed. KRAVS.

d) FOREST. *Opp.* Lib. 19. Obs. 35. Schol. p. 253.

e) *Philos. Transact.* Vol. 49. P. I. p. 46.

f) *Ann. med.* I. p. 90.

g) *Beobacht. a. d. Arzneiwe.* p. 569. sqq.

h) V. GARDANE *Gazette de Santé* 1773. et 74. p. 29.
254. 267. 279.

corporis *i*), etiam in aetate prouectis *k*); in inueterato adeo ascite; prout eo, qui cachexiam quindecim annorum, sub symptomatibus variis icteri et hydropis ingruentem, excepit *l*), quando paracentesis, aliaque auxilia multa, frustra antea tentata. Casu singulari miscela huius olei cum spiritu salis ammoniaci profecit; quum oleum solum frustra per octiduum adhibitum fuisset *m*). Encheiresis ea est, quod abdomen aegri mane et vespere, vel ter de die, per quadrantem, vel dimidium, horae, vel eandem integram, manu, oleo oliuarum madida, perfricetur; quod ipsum per aliquod hebdomades, vel mensem, iteretur. Sic, post aliquot dies, secessus lotii copiosus insequitur, et alius pro voto soluitur, corpusque, sub redeunte virium integritate, detumescit. Rediit quoque, oleo applicato, in feminis quibusdam, menstruorum fluxus, antea suppressus *n*). Superstes diutius pedum tumor, simili eorundem tractatione, disparuit *o*). Frictionis in vniuersum in hydrope insignis efficacia, qua nimium tenax liquidum atteritur, stagnans mouetur, et resorptioni aptius redditur, tumoresque hydro-

D 4

pici

i) OLIVER l. c. p. 47. — MEDICVS l. c.

k) Feminae septuagenariae meminit OLIVER.

l) OLIVER.

m) DESGERA VD in *Journal de medecine* T. 43. p. 128.

n) OLIVER. GARDANE.

o) MEDICVS.

pici dispelluntur. Blanda vero, mollisque olei natura prohibet, ne hac ipsa cutis laedatur, vel adeo inflammetur, aut gangraenescat; finitque, illam diutius continuare frequentiusque repetere. Anne et, cum ill. TISSOTO *p)*, in censum trahere iuuat impeditam per oleum pororum cutis vim, humidum aëris resorbendi? Vix crederem, tantum valere inunctionem, ad abdomen vnice restrictam; arceri vero humiditatem aëris posse si in toto corpore perficiatur. — Ast non vbiuis, neque certum, neque tutum, auxilium. Tribus casibus expectationem ill. TISSOTI *q)* frustratum est. Nec profuit, integumentis nimium tensis et tenuibus, respirationeque valde difficili *r)*. Casu quodam auxit tumorem valdopere; aliisque binis, motus febriles quodlibet tentamen excitauit *s)*. — — [Inunctionibus oleosis symptomata hydropis ascitis admodum saepe leuari, obseruauit; ast nunquam iisdem persanare ascitem valuit, expertissimus DONALD MONRO *ss)*. Attamen in hydrope anasarca eximie saepe eidem profecerunt perfrictiones cum oleo, non in abdomine modo, sed et in cruribus, pedibusque, mane et vesperi institutae *t)*.] —

Multos

p) *Epist. med. pract.* p. 415. sq.

q) *Loc. cit.* p. 420.

r) STÖRCK l. c.

s) MEDICVS l. c. p. 577.

ss) Vid. EL. *Treatise on chymistry and the Materia medica*, Vol. 2. p. 299.

t) *Loc. cit.*

Multos tenuit deprædicata huius olei in ener-
vando morfu viperarum efficacia, quam experimen-
tis alii firmare, alii rursus refellere, se posse arbi-
trati sunt. Non ad recentiora quidem inuenta
haecce ipsa referri potest; etenim in libro, sub
finem superioris seculi iam edito *t*), iam memoratur.
Sed signum quasi experimentorum capiendorum se-
rius dedit vir quidam, singularis in captandis vipe-
ris peritiae, WILHELMVS OLIVER; qui primum a.
1734 Windsoerae, praesentibus DERHAMO, mul-
tisque aliis non obtusi nasi viris, a binis viperis in
pollice et brachio morderi sese passus, nulla alia
medela contra effectus exortos, quam oleo oliua-
rum inuncto, conualuit *u*). Idem postea, praesen-
tibus variis Societatis scientiarum Londinensis mem-
bris, aliisque, a serpente venenato (*common Adder*),
circa articulum pollicis dextrae manus, morsum su-
stinuit, eo effectû, vt, tam in loco sauciato, quam
remotis corporis partibus, solitae sequelae, vt in-
tumescentia partis, dolor, languor, respiratio dif-
ficilis, tumor ventris, vomitiones, aluique deie-
ctiones crebrae, rel., sese exsererent; nec alio re-
medio, post moram vnius et quadrantis horae, vti
voluit, quam oleo hocce, calide, super carbonibus
D 5 ignita-

t) *Medicina curiosa*, primum a. 1688., dein iterum
a. 1705., impressa.

u) BVRTON in *Philos. Transact.* Vol. 39. p. 312.

ignitabuli candentibus, a coniuge brachio vndique inuncto, idque igni tam prope, ac fieri posset, quasi vstulare vellet membrum. Cordiales quidem haustus a praesentibus medicis illi, ob debilitatas nimis vires, dati; sed maius longe solatium attulit vitrum vnum, vel alterum, olei oliuarum epotum; et continuata per plures dies inunctione, quae et in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in sanitatem rediit. Binarum columbarum, eadem simul viperarum commorfarum, quibus nihil applicatum, vna intra horam, altera intra fesiuihoram, periit; carne in gangraenam abeunte, et sanguine coagulato, nigroque. Cani contra ea, et alii columbae, nihil mali, post inflictum ab alia vipera vulnus, vtpote bene perunctis, accessit. Taceo experimenta, quae vir iste instituisse in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis post morsum, ipse professus est *x*). Oxonii pariter et ille vulnera duo, et coniux eius tria, sibi inferri, coram testibus idoneis, non recusarunt; vtrobius successu eodem, seduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero, gallique iuniores, item catulus, frustra oleo inuncto, post vnam, vel plures horas, perierunt *y*). Dein Plymuthi, in alio coetu doctorum virorum, idem experimentum vir ille, olei inuncti ope, impune tulit;

x) MORTIMER l. c. p. 313.

y) ATWELL l. c. p. 394.

lit; dum columba, sibimet relicta, interiret. Catulis, felibus et columbis, pariter seruandis, iterato a medicis tentamine, suffecit z). Duo hucusque modo recensita sunt hominum, quibus successit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dresdae aliud incidit hominis, in digito a vipera commorfi, indeque insigni brachii tumore, doloreque, cum virium prostratione insigni, affecti; sed calidi olei inunctione, et liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti a). Felici etiam euentu inunctio olei Hafniae narratur tentata a Practico, olim experientissimo, b FABRICIO, in rustico, in dorso pedis morfo; sed in subsidium tracta mixtura, acetum et Theriacam continens b). Ita et FLENSBVRGO retulit cl. RÖSSEL, se oleo hoc, tam ingesto, quam inuncto, sanasse hominem, a vipera manu et lingua fauciatum, et in collo symptomata grauissima sentientem c). Oleo epoto et inuncto, vna cum infuso florum Sambuci sudorifero, mederi contigit cl^o HOFFBERGIO feminae, Colubro Bero morfae.

Aliis

z) WILLIAMS *Philos. Transact.* Vol. 40. p. 26.

a) ABR. VATERI *Diff. de antidoto nouo, aduersus viperarum morsum praestantissimo*, Wittemb. 1736. — *Programma* eius, quod in titulo alium casum felicem allegat, legere mihi non contigit.

b) FLENSBURG *Diff. de oleor. express. vsu med.* Hafn. 1773. p. 45.

c) Loc. cit. sq.

Aliis quoque in Suecia auxilio fuisse oleum oliuarum, fertur *d*). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli *e*); qui quatuor vipera commorsis eo vnice auxilio fuit, quod manum fauciatam ollae, oleo hocce repletae, immergendam, oleoque fovendam, variis mali ominis effectibus iamiam se exferentibus, curaret. Ex duabus columbis vna a vipera mare necata, oleum etsi applicaret; altera, vipera femina commorsa, huius ope conualuit. — Par quoque euentus disparitas contigit in experimentis istis numerosis, quae, inuitante academia scientiarum Parisiensi *f*), cll. GEOFFROY et HUNAUD in pullis gallinaceis, canibus, felibus, anseribus, meleagride, ceperunt. Quibusdam horum animalium post morsum, varia temporum a vulnere inflictio distantia, oleum illitum; aliis vero non. Plurima eorum pars, quae seruata sunt, non peruncta; alia multa, peruncta, nihilominus interierunt. De simili inconstantia effectus olei in hominibus ill. A. LINNÉ querela est, qui, aliquoties adhibuisse sese oleum, affirmat; sed exitu expectationi aduerso *g*); et mulierem nominatim Colubri Cherseae morfu, oleum

d) Vid. *Vetensk. Academiens Handlingar* 1778. T. 2. p. 1.

e) CLAUDE POUTEAU, *Melanges de Chirurgie*, 1760. p. 155 sqq.

f) *Mémoires de l'ac. R. d. sc.* 1737. p. 183 sqq.

g) *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 407.

oleum etsi tam copiose potasset, quam inunxisset, misere necatam, dolet *h*). — Conciliare diuersa ista de effectû olei testimonia, arduum est. Id primum (casum vnum, a LINNEO allatum, si excipias) re- prehendo, quod species serpentum non fuerit signi- ficata. Vere venenatos fuisse plures, dubitare non sinunt peritia virorum, qui experimentis adstite- runt, et effectus mali, qui morsum exceperunt; quis vero, veneno infestos fuisse omnes, qui sana- tionem admiserunt, nos conuincet? et quis, eiusdem malignitatis omnes et singulos venenatos esse, serio affirmabit? Vt igitur, oleum, quod vnius speciei virus eneruat, contra alius venenum nihil valere, probabile sit. Iteratis itaque tentaminibus res vide- tur dignissima. Variat praeterea, in vna eademque specie, morsus effectus, pro profunditate vulneris di- versa; pro parte, vel magis, vel minus, neruosa; pro irae, qua serpens succenditur, gradu; pro co- pia salinae venenatae, et per aduncos dentes effusae, quae, post morsum vnum, vel alterum, inflictum, parci- or et debilior est; pro numero vulnorum illa- torum; pro maiori, vel minori, sanguinis ex plaga effluxu; pro diuersitate insuper temperiei anima- lium, vel caloris aërei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum esse. Saltim insignes fuisse olei virtutes in

h) *Amoen. cit.* Vol. 6. p. 213.

in hominibus, vitae periculo ereptis, negari nequit. Quod vero hae non vnice oleo oliuarum compe-
tant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a serpentibus commorſis, auxilium attulit *i)* et oleum ſcorpionum huius infecti puncturam inno-
cuam, ſimili applicatione, reddidit. Haec omnia, in-
voluendi acre virus, et ſpaſmos relaxandi, poteſta-
tem habent. Oleum oliuarum ideo praeferri mēre-
tur, quod vbiuis proſtat; et, adiuuante carbonum
calore, tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam
a vi ignis deriuarem; quum vlcera, aliaque quae-
dam vitia externa, admoto carbone feliciter curari,
recentius compertum; quin adeo vlcus, ex morſu
hominis irati *k)*; et quum ſocietas ſcientiarum An-
glica, OLIVERVM vſtulaffe quaſi brachium ſuum, re-
ferat: niſi cl. POUTEAU iam a manu, ollae, oleo re-
pletae, immiſſa, effectum eximium percepisset; et
alii ſimplici inunctione acquieuiſſent. — Haec in-
unctio etiam in puncturis apum, veſparum, alio-
rumque inſectorum, non mediocriſ praestantiae eſt *l)*.

Vix rabiei caninae, duplici caſu a cl. BOENNI-
KEN *m)* curatae, meritum oleo oliuarum tribues,
ſi, praeter interna varia, ſcarificatum, emplaſtro-
que veſicatorio obteſtum, vulnus fuiſſe, memineris.

Senſum

i) MEAD *Opp.* Tom. 2. p. 47. Ed. Gott.

k) FAVRE *Mem. de l'ac. de Chir.* T. 5. p. 821.

l) FABRICIVS et BÜSSEL ll. citt.

m) Fränk. *Samml.* Vol. 1. p. 490 ſq.

Sensum ingratum, post vulnera, ossiumque fracturas, subinde, imminente aëris iniuria, rediuium, egregie leuat oleum oliuarum, calide inunctum *n*).

AMVRCA, s. massa, post expressionem olei in faccis residua, in glebas, pro foco, redigitur. Sed et vtiliter applicatur in paralyfi et doloribus, ex caussa frigida (rheumatismos chronicos intelligo); vnde transpiratio cutanea, vel sudor, abunde pellitur; ita vt, si vniuersalis eius applicatio fiat, in syncopen aegrum cadere, pronum sit *o*). Podagricis et arthriticis recentem, calente fotu, opitulari, iam notauit DIOSCORIDES *p*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

LINIMENTA, VNGVENTA, EMPLASTRA, OLEA INFUSA et COCTA, pleraque oleum hocce recipiunt.

OLEVM PHILOSOPHORVM *pp*). Paratur, oleum oliuarum, cum lateribus, in puluerem redactis, destillando. Acre oleum sic igne blandum euadit et tenuius, penetrantiusque. Contra paralyfin, rheumatismum, conuulsiones, et vlcera fordidam externa, adhibetur. Interne quoque quidam, etsi rarissime, ad paucas guttas, exhibent.

n) ROSENSTEIN *Hus - och Resa - Apotheque*, p. 47.

o) FOURNIER loc. cit.

p) *Mat. med.* L. I. cap. 134.

pp) *Ph. W.* p. 119.

ORDO XVII.

B I C O R N E S.

A R B U T V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 339. *Gen. pl.* p. 220.

226.

Pharm. VVAE VRSI *Folia.*

Arbutus Vva vrsi; caulibus procumbentibus, foliis integerrimis LINN. *Spec. pl.* p. 566. *Vua vrsi* CLVS. *ravior pl. hist.* p. 62. Descriptam prolixius cernis in *Comment. mea: de Arbuto Vva vrsi*, Gotting. 1764. Icon: iunioris plantae, in LINN. *Fl. Lapp. Tab.* 6. *fig.* 3; senioris, in GIRARDI *de Vva vrsina nouae animaduers.*, Patavii 1764., recus. in cel. SANDIFORT *Thef. Diff. T. 2. Tab.* 8; ramusculorum abscissorum, in *Fl. Dan. Tab.* 33., item in DILLON *Travels through Spain*, p. 145. *Tab.* 1. Frutex semperuirens, humilis, etsi aetate largo spatio diffusus, locis sterilibus, apricis, sabulosis, obuius; idque in syluis et montibus, tam calidioris, quam frigidioris Europae, in Hispania, Gallo-prouincia, Italia, Corsica q), Heluetia, Suecia, Lapponia, Norue-

q) VALLE in *Nov. Act. Nat. Cur.* Tom 4. App. p. 212.

Noruegia, Islandia *r*); per totam pariter Sibiriam, etsi non copiose; prope Wolgam autem copiosissime. In Germania quidem parcior, lectus tamen prope Vindobonam, in Carniola, Styria, in Silesia superiori, Marchia electorali, Lusatia inferiori, Gryphiae, in Rugia, ad Hassiae inferioris montem Weifsner, in Alsatiae monte Breitenau et Sundgouia; et, vt de ditone Hannouerana seorsim dicam, in ducatu Cellensi, versus Schelplau, et regione, pago Sulke vicina; item in ducatu Bremensi, in itinere inter Nienburgum et Hamburgum, perill. o. A. MÜNCHHAVSEN *s*) eum inuenit. In America, ad fretum Hudsonis, crescit *t*); et in Canada, 22 circiter miliaribus trans Quebecum, copiose conspectus *u*). Vt reliquarum bicornium, ita et huius propagatio per semina valde difficilis; nec minus translatio, ob arescentem, mox post eulsionem, corticem radices tenellum; et conseruatio in hortis molesta.

Imposuit incautis similitudo eiusdem cum *Vaccinio Vitis idaea* LINN.; cuius erroris ne C. BAV-

HINVS

r) KÖNIG in *Nov. Act. N. C.* Tom. 4. p. 207.

s) *Lit.* ad me datae.

t) CHARLEVOIX in *Hist. de la nouv. France* T. 2. addit. p. 5.

u) A KALMIO, in *Resa til Norra America* P. 3. p. 426.

HINVS α) quidem videtur immunis fuisse. Sed Vva vrsi *folia* gerit, ad basin angustiora, crassiora, subtus integra: Vitis idaea autem, basi latiora, tenuiora, subtus *punctata*; — ista caules procumbentes: haec oblique assurgentes; — ista corollam ouatam, germi subiectam, staminibus decem: haec campanulatam, profundius incisam, germine superiorem, staminibus octo; — ista baccam farinaceam, ficcam, insipidam, loculis seminibusque plerumque quinque: haec baccam turgentem succo acido, loculis quatuor, seminibusque numerosis.

An Vva vrsi sit ἀρκου σαφυλη GALENI γ), quae ab isto in haemoptysi laudata; vel ἰδαίας ριζή DIOSCORIDIS ζ), ob adstringendi vim, in alui laxitate, muliebri fluxione et haemorrhagiis sistendis, depraedicata: post inquisitionem etsi sollicitam α), definire non ausus sum; dum alii, memet minus in determinandis veterum stirpibus timidi, haud verentur. Non esse saltim proxime dictam plantam, probabile est.

Praeferri merentur eae plantae, quae locis apricis nascuntur, reliquis, quae locis opacis reperiuntur b).

Fama

α) *Pinax* p. 470.

γ) *de comp. med. sec. loc.* L. 7. c. 4. p. 548. Ed CHART.

ζ) *Mat. med.* L. 4. c. 42. Ed. VERGIL. p. 487.

α) *V. Comment. mea cit.* p. 11.

b) GIRARDI. l. c. p. 457,

Fama, quae ante viginti, et quod excedit, annos, de eius in calculo et vitiis aliis viarum lotii efficacia, Vindobonae increbuerat, et me olim ad obferuationes, experimentaque, impulit, quorum summam in *Commentatione* citata exposui. Praecefserat opusculo cl. GERHARD *c*); item cl. QVER *d*), quod vero non nisi aliquod annos post in versione *e*) legere mihi datum est. Eodem anno, quo ego, stirpi dicauit studium suum cl. GIRARDI *f*); neutro nostrum alterius operae gnaro. Dictis a me antea de stirpis huius virtutibus, interserere multa, recentiori luce cognita, iam vacat.

FOLIA gustata mox stipticum saporem produnt, postea vero grate amarum, saliuamque copiose allciunt. Caules, et horum quidem cortex, adstringunt longe magis, quam folia; amaritiae autem hisce inferiores sunt, lignosa parte fere omnino in-

E 2

sipida.

c) Die Bärentraube chymisch-medicinisch betrachtet. Berlin 1763. 8.

d) Dissertacion sobre la passion nephritica, y su verdadero specifico la Uua-ursi de Gayubas. Madrid 1763. 4.

e) Dissertation sur la maladie nephritique, et sur son veritable specifiqu, le Raisin d'ours. à Strasbourg 1768. 8.

f) De Vua ursina, eiusque et aquae calcis vi lithontripica nouae animaduersiones, experimenta, obferuationes. Patauii 1764.

spida. Odor foliorum siccorum is est, qui Glycyrrhizae radici, vel eius extracto g).

Quid chemia inde eruerit, exposuerunt ill. GERHARD h), MODEL i), Egomet k), item cl. GIRARDI l). Adstringentem naturam, praeter saporem, mihi declaravit ater infusi, vel decocti, cum vi-
triolo martis misti, color; et nigredo spathulae
ferreae, qua extractum agitaui. Plus foliis inesse
gummofarum partium, in quibus amarities latet,
quam resinae, deprehendi, quae viridis et insipida
est; licet vtriusque arctum consortium sit. Vnde
patet, pro usu medico aquosum menstruum spiri-
tuoso esse praeferendum. Decoctio partes effica-
ces valentius euoluit, quam infusio. Maximum
pondus earum constituit terra, quae tamen stipiti-
bus adhuc maiori quantitate inest. Pauxillum salis
alcalini fixi insuper stirpem ingreditur m). Cl.
MODELI n) scrutinium praecipue circa foliorum
recentium succum, ope pauxilli aquae expressum,
haelit;

g) Cf. *Comment. mea* p. 21.

h) *Loc. cit.*

i) *Zweyt. Schreiben wegen der Bestucheffschen Nerven-
tinctur, welchem eine phys. chym. Unters. und Ver-
gleichung der Fieberrinde mit der Uva ursi beyge-
fügt ist*, 1763. p. 17 sq.

k) *Loc. cit.*

l) *Loc. cit.*

m) *Comm. m.* p. 34.

n) *Zweyt. Schreib.* p. 17. 19. 22. 23.

haesit; quem, tam infuso, quam decocto, antistare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Destillatione foliorum siccorum ex vase retorto, luto obducto, super forti igne, ascendit aqua acidula; liquor acidus, subruber, empyreuma olens; tum oleum nigrum, tenax o).

Tempus, locusque, quo primum haec stirps in calculosis affectionibus adhibita fuerit, expiscari, vix datur. Cl. QVER p), qui gloriam inuentionis patriae suae, Hispaniae, adiudicatam cupit, a. 1734. Neapoli se iam praecepisse illam, aliosque ibidem triginta annos antea, refert. A. 1743. constitit q), plures ante annos Monspeliensibus medicis in pretio fuisse. Maximam vero in se, inde ab a. 1756., attentionem mouit, ex quo ill. DE HAEN r) experimenta sua, in calculosis capta, publici iuris fecisset.

Quid contra calculum valeat, experimentis, etiam extra corpus humanum, tentare, operae pretium est visum. Equidem, simplicissima forma vsus, decocto, tam frigido, quam calido, eius caloris gradus, qui corpori animali inest, calculos vrinarios, crustosos pariter ac murales dictos (h. e. ex

E 3 variis

o) GIRARDI l. c. p. 458. Conf. MODEL l. c.

p) *Verf cit.* p. 84.

q) *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento in Amoen. acad.* Vol. 2. p. 436 sq.

r) *Rat. med.* T. 2. p. 160, et sequentibus Tomis variis.

variis moleculis, glutine iunctis, conflatos), per sufficiens tempus immerfi: sed, etiamsi quidam horum friabiliore inde euaserint, hanc mutationem iustius aquae, quam ipsi stirpi, adscribendam putauit; fultus peculiaribus super hac re a me institutis experimentis r). Caeterum infusa ex foliis calculi pondus potius auxerunt, quam minuerunt. Cl. GIRARDI rursus, liquori acido, supra dicto, calculos varii generis vrinarios immittens, emolli-tionem, aëris explosionem, ponderis dispendium, tanquam indicia soluendi potestatis indubia considerauit. Nec haec vis liquoris, lotii, salinae, vel bilis, miscela, debilitata t); ita nec connubio vini, vel succis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit; et adiecta oua, pisces, saccharum, vel mel u), manifeste eam minuerunt. Iniectum in lotii vesicari liquorem, aqua dilutum, varia animalia satis probe tulerunt; per os vero infusus, vomitum creauit, ventriculum contraxit et inflammavit x). Miror, quod cl. GIRARDI, ex hisce experimentis Vuae vrsi vim lithontripticam veram euinci, existimet: quum potius nouo testimonio sint, hac virtute valere acida, certe multis in casibus; ad quorum censum liquor eius

s) *Comment. m. p. 54* sqq.

t) GIRARDI loc. cit. p. 461.

u) Loc. cit. p. 464 sq.

x) Loc. cit. p. 462 sq.

eius exploratus pertinet. Miror quoque, quod non isto liquido vsus fuerit in aegris suis, quum tantum illi tribuat; sed foliis modo, in puluerem redactis, vel decoctis.

Pleraque felicitis in calculo successus documenta ad illum in renibus haerentem pertinent; quo spectant testimonium ab editore formularum clⁱ BARBEIRAC *y*); plures ill. DE HAEN *z*) casus; duae, a me recensitae, historiae *a*) b. WERLHOFII; cl^{orum} TAVBE et PALLAS narrationes, quarum etiam *b*) iam memini; tria a cl. QVER *c*) notata exempla, tertium a cl. SCOVOLO *d*), et aliquot a cl. GIRARDI *e*); item tria a cl. BVCHOZ *f*), iterumque a cl. GESNERO *g*), memoriae prodita. Imo retentio vrinae, quae in diem decimum octauum iam durauerat, et probabiliter ex calculo, vretheribus impaeto, originem traxerat, irritis reliquis omnibus, Vva vrsi sublata fuit ab ill. BERGIO *h*). In alio casu in Suecia, pari

E 4

successu

y) P. 163. Lugd. 1751.

z) T. 2. p. 170. T. 3. p. 177.

a) *Comm. m.* p. 41. 45.

b) *Loc. cit.*

c) *Loc. cit.* p. 84 sqq.

d) Apud GIRARDI l. c. p. 473.

e) *Obf.* 2. 4. 6.

f) *Traité des plantes de la Lorraine*, T. 6. p. 389 sq.

g) *Samml. v. Beob.* Vol 3. p. 243.

h) *Lit. mens. Nouembr. a. 1778.* — Quam historiam postea prolixius exposuit IDEM in *Götheborgska wetenskaps och witterhets samhällets Handlingar* P. 2 p. 42

successu, calculum, pisi magnitudinis, expulit Vua
 vrſi *i*). Profuit vero Vua vrſi et iſtorum multis,
 in quibus de praesentia calculi in vesica vrinaria,
 vel signis suis *k*), vel catheteris exploratione *l*),
 constitit. Euentus idem in calculo, siue infanti
 bienni *m*), siue senibus decrepitis *n*), exhiberetur.
 Nec vetustas mali inanem eam reddidit; quin, in
 octogenario *o*) per quadraginta annos durauerat,
 tamenque leuatum. Quibusdam promptum auxi-
 lium conciliauit; aliis vero opus fuit, per multos
 menses in vsu pergere *p*). Sunt, quos perfecte om-
 nino sanitati restituit *q*). Nempe dolores inde mi-
 tescere coeperunt, vel conticuerunt omnino; dy-
 furia, vel stranguria molesta, vel ischuria, cessa-
 vit; cruor, vel parcius, vel rarius, cum lotio se-
 cessit, item puriformis materia, donec omnino
 supprimeretur; stupor cruris, vel pondus latentis
 calculi, disparuit; multum sabuli cum lotio prodiit;
 vel etiam lapilli veri eiectioni. Hique subinde haud
 exigui, e. g. calculus phaseoli magnitudinis *r*), et
 alius

i) *Veckoskrift för Läkare*, Vol. 8. p. 201.

k) GIRARDI l. c. Obs. 4.

l) HAEN *Rat. med.* T. 3. p. 143. 147. 150. et T. 5. p. 145.

m) HAEN l. c. T. 6. p. 177.

n) T. 4. p. 253. — BVCHOZ l. c. p. 391.

o) HAEN loc. cit.

p) Loc. cit. Tom. 2. p. 164.

q) L. c. T. 2. p. 171. T. 3. p. 176. T. 4. p. 253. 265.

r) GIRARDI Obs. 2.

alius tam magnus, vt per vrethram, sine chirurgi auxilio, protrudi non posset s). Qui contra calculum renum vfi sunt ista, glabriora postea lapillos excreuerunt t). Aliis leuamen modo malorum attulit u). In connubio acidularum, contra recrudescences eorum insultus praeferuauit x). In nonnullis, symptomatibus licet omnibus sublatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit y). Mucus ille, in calculosorum lotio vulgaris, post rite adhibitam stirpem, manare in quibusdam desit z); in aliis parcius fluxit; in aliis rursus (vt in aegris meis), deuictis licet reliquis incommodis, prout ante, perstitit. Facilis quoque eorum, qui sanati videbantur, omissa medela, vel malo vitae genere, in pristinum malum relapsus fuit a).

Vtinam vero omnibus adiumento esset b)! Quidam, per nouem adeo menses, frustra illam

E s inges-

s) BVCHOZ l. c. p. 390.

t) ROSENSTEIN in *Hus - och Rescapot.* p. 62.

u) HAEN l. c. T. 4. p. 256. T. 5. p. 145.

x) CL. ALIX *Observ. chirurg.* Fasc. 4. p. 31.

y) HAEN T. 3. p. 151.

z) Quorsum exempla perfecte sanatorum, et aliud l. c. T. 3. p. 146.

a) L. c. T. 2. p. 164. 166. T. 3. p. 144. T. 4. p. 154. — Casus duo a me in *Comment.* narrati. — GIRARDI l. c. Obs. 3. 6.

b) DE HAEN l. c. T. 10. p. 277.

ingesserunt *c*). Tum nominatim nihil virium praestat, quando, vel a calculo, vel a pure, vel ab urina, saepe diutiusque retenta, insignis lotii viarum degeneratio *d*) suborta. Pluries tamen et tum opem fert, quando a calculo in meatibus vrinariis et partibus vicinis, ut scroto, pene, perinaeo, exulcerationes productae fuerunt; vel et pus ex superioribus cum lotio secessit *e*). Nec venereum inquinamentum impedimento est; modo mercurius prudenter interpoletur *f*).

Efficax igitur omnino in calculo Vva vrsi remedium censenda. Vere tamen soluere illum, non persuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum instituta experimenta favent; nec phaenomena, in aegris, quibus offertur, obuia. Nimis promte saepe effectus insequitur, quam ut emolliri, deliquescere, vel dilabi, calculus inde posset; nimisque cito saepe redeunt mala pristina, neglecto usu, quam ut in novum coalescere posset. Vere subinde superfuisse, symptomatibus etsi silentibus, catheter declaravit. Nec, me iudice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus est, in cuius lotio mucosum istud, albumini
oui

c) L. c. T. 6. p. 197. — Conf. T. 4. p. 254.

d) L. c. T. 9. p. 257.

e) L. c. T. 2. p. 163. 166. — GIRARDI Obs. 5.

f) DE HAEN l. c. T. 3. p. 178. — Cfr. GIRARDI l. c. Obs. 3. 6.

oui haud abfimile, haeret; quod, in charta bibula ficcatum, mihi fabulum subtiliffimum album, fplendefcens, quafi ex meris cryftallis conftaret, erogavit: vt, prima calculi ftamina conftituere, probabili mihi videatur. Hic vero mucus faepe, poft alia mala deuicta, superfuit. Magni tamen Vva vrſi faciendae: quoniam, cruciatus, reliquaque incommoda, tollendo, vitam tolerabilem, negotiisque aptam, reddit; lotium praeterea, fabulum et lapillos, in maiorem calculum concreturos, pellit; tum et, roborando renes, diathefin ad calculum fuſflaminat. Adſtringentium efficacia, in calculo pellendo g), iam dudum conſtitit: ſed in noſtra ſtirpe amaritiei quoque reſpectum eſſe habendum, autumo; quae, aliis exemplis, in malo affini, arthritide, tot aegris ſolatio fuit; et peculiarem inſuper opem, vi ſua baſſamica, exulceratione iam nata, pollicetur. An vis eius vnice a ſenſilitate et irritabilitate partium lotii, per tempus imminuta, dependet? Ita ſenſit cl. GERHARD h). Sopientem quoque vim Vuae vrſi adſcribit LANPHIER i). Hinc et cl. BISSET k) exiſtimat: conuenire in dyſuria ſymptomatica

g) Cfr. HEVCHERI *Diff. de calculo per adſtringentia pellendo*. Witteb. 1711.

h) *V. d. Bärentraubē*.

i) In *Diff. de calculo renum et veſicae*; reſuſ. in WEBSTER *Syſt. prax.* Vol. 3. p. 182 ſqq.

k) *Medical Eſſays* p. 157.

matica, ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem dissipandam, et irritabilem vim vesicae minuendam. Multa quidem contraria sunt huic explicationi; licet non absolum credere arbitrer, quod, prout non quivis stimulus a quovis nervo sentitur: ita nec singulorum nervorum sensus ab eadem obtundente vi infringatur.

Verum et in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifesta calculi suspicio, efficaciam suam declaravit. Huius generis sunt exulcerationes harum partium *l*); item dysuria et stranguria, ex praegresso maligno morbo *m*); dysuria in senes *n*); et in aliis, ex haemorrhoidibus enata *o*); mictus cruentus, ex vitio, collum vesicae occupante, cum mictu valde doloroso et purulento *q*); mingendi stimulus molestissimus, cum lotio mucoso *q*); catarthus vesicae, in quem, casu singulari, mucosa in pectore collectio transiit, decocto autem stirpis et Glycyrrhizae, sub nitri miscela, sublatus *r*); vlcus viarum vrinariarum, in quo Vua vrsi, cum Pareira braua

l) DE HAEN l. c. T. 4. p. 253.

m) Loc. cit. T. 4. p. 261.

n) B. VOGEL in *Comment.* m.

o) GIRARDI Obs. I. 3.

p) SCOVOLO Cas. I.

q) Loc. cit. Cas. 2.

r) ROUX *Journ. de Med.* T. 43. p 126.

braua remixta, probum effectum praestitit s); paralysis denique vesicae apud senem, quae supra tres menses, ad lotium euocandum, catheteris applicationem requisivit, intra paucas hebdomades planta nostra sanata t). — In fluore albo grauiori, casu singulari u), profecit; quod in memoriam iterum reuocat similis, ab alio x) significatus, successus. — Tentamen vero in phthisi purulenta, ad quod invitare facile poterat vsus in vlceribus renum, successu caruit y).

Vtinam reliquae, hucusque dictae, laudes vbiuis personarent; nec aliorum, vel de inertia, vel de sinistro effectu, querelis turbarentur! — Minus tutam Vuam vrsi pronunciauit SAUVAGES z). Nihil virium declarasse, vel ante, vel post sectionem, in calculosis, dolet ill. ACREL a), exemplis peculiari- bus quoque allatis b). Vnico modo verbo vindicant medici Londinenses, sodalitio iuncti, complures eorum frustra istam praecepisse c). In mictu
cruento

s) MERK in BLVMENBACH'S *medic. Bibliothek*, Vol. I. p. 535 sqq.

t) PLENCK *Mat. chir.* p. 276.

u) *Comment. mea* p. 59.

x) CL. BICKER *Mat. med.* p. 98.

y) HASENÖHRL *Hist. febr. petech.* Obs. 10. p. 69.

z) *Nosol. meth.* T. 3. P. 2. p. 200.

a) *Chir. Handalagens förkårt.* p. 53.

b) EIVSD. *chir. Händelser.* Ed. 2. p. 370. 372.

c) *Praef. ad med. Observations and Inquir.* Vol. 3. p. 5.

cruento chronico, cum tenesmo et dysuria graui, qui vesicae vlcus causam habuit, summum WERLHOFIVM, casu singulari, destituit *d*) — [Pluries hanc plantam, in aegris variae indolis, tentauit DONALD MONRO *e*): neutiquam vero laudibus, ab HAENIO illi tributis, dignam eandem inuenit. Idem, ab aliis medicis accepisse, confirmat: ipsos quoque spe, in illam posita, excidisse.] — Nullam pariter lenimen conciliauit homini, incontinentia vrinae, cum vlcere vesicae, absque calculi, vel sabuli, indiciis, laboranti; sed molestias potius exasperauit *f*). Ita affirmat cl. LEWIS *g*): omnibus casibus, qui sibi in Anglia in notitiam venere, multa incommoda creasse, sine vllo apparente leuamine. Quod mirum sane, quum ill. DE HAEN, nec non cl. QVER *h*), expresse moneant, ex protracto medelae vsu nullum malum effectum contigisse. Si manifesta inflammatio in hisce malis sese adfociat, vt non raro accidit, et ego arcendos ab vsu aegros censeo: vtrum autem vere adfuerit in casibus allatis, non dixerim. Illustrum AB HALLER, stranguria et dysuria per plures annos laborantem, non nisi breui tempore solabatur

d) *Comm. m.* p. 39.

e) *Treatise on chymistry and the Materia medica*, Vol. 3. p. 288.

f) FOTHERGILL in *med. Observ.* T. cit. p. 144.

g) *Mat. med.* p. 622.

h) *Loc. cit.* p. 77.

tur *i*). Exiguam modo vim diureticam infuso aquoso inesse, notat cl. ALEXANDER *k*). Alius vero, in connubio tantummodo aliorum emolumentum aliquid inde redundare, arbitratur *l*).

In puluere folia Vuae vrsi exhibere, consuetissimum est, a granis quindecim *m*), ad scrupulum vnum, vel duo *n*), ad drachmam vnam vsque *o*) (quod rarius), semel, bis, vel ter, vel quater, de die. QVERIO *p*) placuit amplior dosis: nam minoribus aluum solutam, sicque aegrum defatigatum, obseruauit. Quibusdam displicet nimium amarities; vinci vero haec potest, capto mox haustu aquae frigidae, vnde in saporem grate dulcem mutatur; vel mitigari, addito tantillo saccharo *q*). Minus fastidii excitat infusum, scilicet ex foliorum drachma vna et aquae cyathis duobus, vel tribus *r*); vel ex drachmis duabus foliorum et libra vna aquae feruentis. Decoctum tamen, quo et vrsi HAENIVS et QVERIVS fuerunt, efficacius esse: ex superioribus, de analysi chemica dictis, apparet. Iubet vero SAUVAGESIVS *s*), iacturam abrasae mucis refarcire iusculo emolliente, post quodlibet praebium. Le-

nimen

i) *Comm. nov. Soc. sc. Gott. T. 7. P. 6.*

k) *Exp. Essays p. 151.*

l) HEVERMANN *Bemerk. T. 2. p. 80.*

m) SAUVAGES.

n) DE HAEN.

o) QVER.

p) *Loc. cit. p. 80.*

q) QVER.

r) SAUVAGES.

s) *Loc. cit.*

nimen licet saepe subito et intra paucos dies contingat: pergere tamen in usu, per plures hebdomades, vel menses, conuenit. Doloris vehementia subinde, sub usu huius remedii, paregorica, vel et iniectionem olei Lini per vrethram, requisivit. Congrua et fuit miscela Vuae vrsi cum Virga aurea *t*).

Pauca modo exempla lego, quod, praeter folia, aliae plantae partes in forum medicum transferint. Non folia vero tantum, sed et *Baccas* et *Radices* stirpis, ob vim adstringentem, HERMANNVS *u*) commendat. Contra calculum baccae maturae, in puluerem redactae, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datae; et radix, a quodam CHRISTIANO in decocto eodem fine praecepta, successit *x*).

Addere pauca iuuat de Vuae vrsi in oeconomia praestantia. Baccae, etsi fatui saporis, non ab aui-
bus folis, sed etiam a Russis et Iacutis, auide comeduntur *y*). Coctione cum aqua largiuntur syrupum, qui vulgari syrupo substitui potest *z*). — Folia cum ramulis iam dudum Suecis, ad subigenda et densanda coria (quae efficacia stirpibus bicorni-
bus

t) Cl. TAVBE vid. *Comm. m.* p. 40.

u) *Cynof. Mat. med. contin. 2.* p. 224.

x) QVER l. c. 79.

y) GMELIN *Fl. Vir.* T. 4. p. 118.

z) *Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 257.

bus communis est), inseruierunt *a*); ita et Russis, qui prope urbem Toropez stirpem, ad induranda coria tenuiora, vt vitulina, adhibent: corio enim bouino non sufficit *b*). Prope urbem Casan ex pel- libus praeparandis saccos consuunt, in quos immit- tunt, scopo coriario, fruticulum comminutum *c*). — In arte tinctoria non spernenda, ob griseum co- lo-rem, quem, alumine cocta, laneis mercibus sup- peditat; et nigrum, vitrioli ope *d*). — Nicotianae fumo hauriendo admista folia odorem saporemque gratiorem suppeditant, ad praeuium Americanorum septentrionalium tentamen *e*). — Coccus adhuc memorandus est, purpureo suo colore eximius, cau- libus, radici proximis, insidens; in Suecia Cocco Po- lonico duplo maior *f*), prope Cellam autem exi- guus et numero parcus *g*).

a) LINN. *Fl. Lapp.* p. 124. et *Fl. Suec.* p. 138.

b) GMELIN, ex relatione cl. GÜLDENSTAEDT.

c) GEORGI *Reise* T. 2. p. 816. — PALLAS *Reise* T. 2. p. II. — Conf. FALK *Beyträge zur topographischen Kenntniss des Russischen Reichs*, Vol. 2.

d) LINN. *Oländska Resa* p. 10 — *Wästgöta Resa* p. 110. — *K. Vet. Acad. Handl.* 1753. p. 123 sqq.

e) LINN. in *Vet. Acad. Handl.* 1743. p. 392 sqq.

f) LINN. in *Vet. Ac. Handl.* 1759. p. 29.

g) TAVBE in *Naturk. von Zelle* I. B. p. 75.

VACCINIVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 300. *Gen. pl.* p. 191.

227.

Pharm. VITIS IDAEAE *Baccae; Folia.*

Vaccinium Vitis idaea; racemis terminalibus, nutantibus; foliis obouatis, reuolutis, integerrimis, subtus punctatis LINN. *Sp. pl.* p. 500. *Vitis idaea*; foliis subrotundis, non crenatis; baccis rubris c. b. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 40. Fruticulus semperuirens, crescens in sylvis sterilioribus Sueciae, Heluetiae, Hercyniae, Austriae, aliarumque Europae regionum. Intelligitur varietas vulgatio, baccis rubris.

Characteres, quibus haec stirps ab *Vua* vrsi dignoscitur, mox indicaui *h*). Nondum quidem recepta in officinas est; meretur vero, prae multis aliis.

BACCAE eius subglobosae sunt, glabrae, umbilico quadrifido. Succo grate acido, ut aliae congeneres species, scatent, intra parenchyma molle; quod epidermide, nonnihil austero, obuoluitur. Eximie refrigerant, sitim sedant, putredinem refrænant, et refocillant. Mirum, tam ab Helueticis *i*), quam in Austria *k*), negligi salutarem aequè,

acc

h) Pag. 66.*i*) HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 1022.*k*) CRANZ. *Mat. med.* Ed. 2. T. I. p. 59.

ac gratum, huncce fructum; quo tamen boreales gentes valdopere delectantur. Raro in Suecia crudae baccae eduntur; sed condiuntur plerumque, variis modis *l)*; quorum optimus est, easdem, syrupo sacchari feruido, in connubio corticum Citri concisorum et frustulorum aliquot Cinamomi, immerfas, coquere, donec baccae pellucidae fiant *m)*. Sic, instar acetarii, pro carnibus, vel piscibus, assatis, vel inter bellaria, mensis imponuntur. Longe magis hae palato placent, quam quae ex Hercynia vicina, sine sacchari, vel alius rei, additamento, per se coctae, nobis afferuntur, tam austerae, ut vix saccharo insperso mitigentur. Rob, iucundum, et in febribus quoque proficuum, solito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiem praeterea commodam erogant. Laudatur, praeprimis in usum aegrorum, aqua, infusione baccarum per tres menses intra cadum parata, pro lubitu dein saccharo commiscenda; quam ubiuis praesto in pharmacopoliis haberi, pro siti fallenda febrientium, et viribus refocillandis, iussit ill. A ROSENSTEIN *n)*. Saccharo, absque aromatibus, conditae, vel Rob, ex baccis paratum, potionibus vulgaribus, in acutis febribus, non inepte admiscentur.

F 2

Sani

l) WARG'S *Hjelpreda i Hushållningen* Ed. 4. p. 335.

m) Loc. cit. p. 483.

n) *Barnsjukd.* p. 122.

Sani delectantur magis potione, ex baccis, aqua, cum saccharo cocta, perfusis, et Cinamomo, Cardamomisque, intra facculum, in vase suspensum, impraegnatis; post moram aliquot hebdomadum in ampullas liquidum hocce gratum transmittitur o). Similem potum et cum melle Sueci parant p). Potus quoque, gratae rubedinis, acidulus et refrigerans, obtinetur, infusione aquae et digestionem frigida, per aliquot menses, vel per totam hiemem, facta; vti ex usu est in Pinzgau q). In Sibiria, fermentatione baccarum contusarum, cum decocto Secalis comminuti, potulentum gratum, acidum, leuiter inebrians, producitur r).

FOLIA. Adstringit herba potenter; vt et intercoriarias locum habeat. In calculo pellendo aemulari Vuam vrsi, casu Halae cognitum; dum, ex confusione specierum, illius loco, vsurparentur. Quin, existit, qui, haec folia illi praestare virtute, asseverauit s).

o) WARG'S *Hjelpreda*, p. 500.

p) Loc. cit. p. 499.

q) SCHRANK *Naturhistorische Briefe über Oestreich*, Vol. 2. Epist. 26.

r) GEORGI *Reisen*, T. I. p. 208.

s) Ex *Gazette salulaire* HAENIVS, in *Rat. med.* T. 10. p. 275.

228.

Pharm. OXYCOCCOS *Baccae*.

Vaccinium Oxycoccus; foliis integerrimis, reuolutis, ouatis; caulibus repentibus, filiformibus, nudis LINN. *Spec. pl. p.* 500. *Vitis idaea palustris* C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 80. Pl. perennis, locis turfaceis, inter *Sphagnum palustre*, crescens.

BACCAE rubrae, magnitudine fere *Oxyacanthae*, globosae, laeues; umbilico prominente, quadrifido; pulpa molli, succum rubrum, insigniter acidum *t*), includente. Frigore mollescunt.

Borealibus gentibus non sprete fructus; licet exteris, nec medico scopo, nec oeconomico, inferuiat. Vtut acidus est: copiose tamen illum ingerere, non verentur Russi. Congelatae baccae ab istis Petropoli venduntur. Quando regelantur, aquam istis superaffundunt, et ita per hiemem servant. Haec ipsa aqua, colore vini Burgundici imbuta, in potum illis cedit *u*). Conditae saccharo in Suecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob earum aqua soluitur, in vsum febrientium, pro potu *x*). Saporis tum et coloris gratia cum vi temperante iungitur. Hinc

F 3

PRAE-

t) Quem chemice explorauit BINDHEIM, in CRELL'S *chem. Annalen* 1787. P. 6. p. 537 sqq.

u) GORTER *Fl. Ingr.* p. 59.

x) ROSENSTEIN *Bskd.* p. 258.

P R A E P A R A T V M.

MEL OXYCOCCI *y*), ex succo baccarum et melle, pari pondere leni calore mistis, iucundum et efficax nuper medicamen constituit.

229.

Pharm. MYRTILLORVM *Baccae.*

Vaccinium Myrtillus; pedunculis unifloris; foliis ferratis, ouatis, deciduis; caule angulato LINN. *Spec. pl.* p. 498. *Vitis idaea*; foliis oblongis, crenatis; fructu nigricante C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 463. CRAMER *Forstwes. Tab.* 49. 1. 2. Fruticulus, copiose crescens in ericetis et sylvis. De varietate vulgari igitur sermo vnice est; non de rara ista, bacca alba *yy*).

BACCAE profunde coeruleae, globosae, pisi maioris magnitudine, umbilico duplici, concentrico, notatae; succum purpureum, acido-dulcem, simulque austerum, intra carnem mollem, vehementes. Crudae aestate copiose ingeruntur. Ex nimio esu tamen tormina, ventris inflationes, aliaque mala *z*), propullulant. Coctae quoque et saccharo mitigatae, cum pane triticeo tosto, calide edun-

y) *Ph. Suec.* p. 126. — *Ph. Ross.* p. 97.

yy) GMELIN *Fl. Sibir.* Tom. 3. p. 137.

z) Conf. *Eph. N. C.* Dec. 2. Ann. 1. Obs. 137. — SCOPOLI *Fl. Carn.* Ed. 1. p. 274.

eduntur; vel, postquam refrixerint, instar acetarii, hinc inde. Contra scorbutum valere, acor sperare finit; alitque spem exemplum, quod legitur, scorbuti oris in femina, continuato harum baccarum per plures dies esu, profligati *a*). — Cauponum haud rara fraus est, vina alba hisce baccis purpureo colore tingendi, succoque eorum quantitatem augendi. Hinc annis 1780 — 1787. ex ducatu Lüneburgensi lucrum 67,320 imperialium, venditione ad Hamburgenses, factum. Quin, pro vino tingendo, in Galliam transmittuntur *b*). Spiritus quoque fortis et sapidus ex baccis erui potest *c*). De usu tinctorio vnum hic verbum sufficit.

Adstringere hasce baccas, praeter saporem, experimentum cum succo declarat, qui sub miscela vitrioli martis nigrescit. *Siccatae* vero plus hac ipsa in re valent; vt et, ad sistenda alui profluvia, commendatas, in puluere, vel decocto, cernas. Alui obstructionem lethalem in haemorrhoidario caussasse fertur infusum baccarum siccatarum, larga copia,

F 4

pro

a) BSCHERER in *Eph. N. C.* Dec. 3. Ann. 2. Obs. 222. p. 316.

b) *Annalen der Braunschw. Lüneb. Churlande* Ann. 2. P. 2. v. 115.

c) SCHRANK *Naturhistor. Briefe über Oestreich*, Vol. 2. Ep. 26.

pro potu ordinario, ingestum *d*). Gargarismis etiam adduntur, vt alia similia adstringentia.

P R A E P A R A T V M.

SYRUPVS MYRTILLORVM *e*). Ex succo et saccharo. Refrigerat paullisper, et, leniter adstringendo, alui profluvia, haemorrhagiasque, efficacioribus additus, coërcere iuuat.

RHODODENDRON.

LINN. *Syst. veg.* p. 337. *Gen. pl.* p. 218.

230.

Pharm. RHODODENDRI *Herba.*

Rhododendron Chrysanthum; foliis oblongis, in punctatis, supra scabris, venosissimis; corolla rotata, irregulari; gemma florifera, ferrugineo-tomentosa LINN. *Suppl. pl.* p. 237. *Syst. veg. ed.* 14. p. 405. *Rhododendron Chrysanthum*; foliis ouatis, scabris, margine reflexis, subtus glabris; umbellis terminalibus; corollis fauis, irregularibus PALLAS *Flor. Ross. Tom.* 1. P. 1. p. 44. *Tab.* 30. *Reise durchs Russ. Reich, Vol.* 3. p. 369. *Tab. n. fig.* 1. 2. KÖLPIN *praët. Bemerkungen üb. d. Gebrauch d. Sibir. Schneerose* 1779. cum *ic.* ex PALL. *Itiner. cit.* Androneda; foliis

d) *Breslauer Samml. Verf.* 22. p. 460.

e) *Ph. W.* p. 194.

liis ouatis, vtrinque venosis; corollis campanulatis, obliquis, longissimis GMEL. *Flor. Sibir. Vol. 4. p. 121. Tab. 54.* absque flore. Frutex, crescens in summis montibus niualibus iugi Saianensis, ad Ieniseam fluuium, in elatioribus alpium, inter Sibiriam et Dauriam; in alpestribus elatioribus, circa lacum Baicalem; per omnem frigidam Sibiriam orientalem, etiam in humilioribus montibus, in Camschatca et insula Beringia; tam in summis rupestribus, quam locis depressis, muscosis, ad radices montium et stagna. In alpinis pedali minor, in depressioribus sesquipedalis.

Serioribus modo annis hac stirpe aucta fuit suppellex medica, eiusque prima in sanatione morborum laus ex patria eius originem traxit. Inde quoque petere opus fuit herbae quantitatem, medicis cultiorum et a Russia remotiorum regionum necessariam; quod, vna cum valore cariori, quo venit, in causa videtur esse, quod pauciora experimenta cum eodem facta et per partes enucleata innotuerint. Sensim cecidit Petropoli valor, a novem Rublonibus *f)* ad vnum, pro libra *g)*. In

F 5

Heluetia

f) KÖLPIN in GRVNER *Almanach für Aerzte u. Nicht-ärzte* 1783. p. 171.

g) PALL. *Fl. Ross.* p. 45.

Heluetia quidam, *Rhododendron ferrugineum* L. illi substituere, coeperunt *h*).

Quodsi vero summam efficaciam exercere debeat: sedula ratio, tam soli, quo crescat, quam temporis collectionis, habenda est; quibus momenti haud parum a gentibus, inter quas indigena est, peccatur. Ad Baicalem enim decerpta folia eminent sola vi narcotica; ad Lenam autem, potius cathartica. Ita in Camschatca debiliora; et in insula Beringii decoctum fruticis nec inebriat, nec aluum mouet: sed sensu suffocationis, licet post aliquot horas euanido, torquentur *i*). Praestat efficacia stirps alpina isti, in depressioribus locis crescenti. Male quoque herba, nonnisi capsulis maturationi proximis, vel serius, a Cosaccis colligitur: quo tempore flaescere iam incipiunt folia nonnulla, minorique amaritiae instruuntur, quam dum floret *k*). Merito itaque, vel ante anthesin, vel per eandem, collectio fieri deberet.

Non potuerunt exteros ad usum medicum excitare, quae peregrinatores quidam antiquiores, per Russiam proficiscentes, suis schedis notarant; quum sero tantum ex tenebris suis protractae fuerint. Intelligo cli 10. GE. GMELIN *Florae Sibiriae* tomum

h) *N. nord. Beytr.* Vol. 4. p. 404.

i) STELLER in GMEL. *Fl. Sib.* l. c. p. 124.

k) PALL. *Reise* l. c. p. 370. *Fl. Ross.* p. 46.

tomum quartum (qui modo a. 1769. prodiit, editore SAM. GOTTL. GMELIN), ac STELLERI et MESSERSCHMIDII gugillares. Verum postquam ill. PALLAS, in peregrinatione sua per Russicas ditones, vires stirpis curatius inuestigasset, et prolixius de iisdem postea exposuisset *l)*, celebrari hinc inde coepit. In Germania inclaruit praecipue KÖLPINI eleganter de eo conscripto libello, pluribus casibus practicis ornato. — Postea, praeter *Pharmacopoeam Rossicam m)*, *Pharm. Edinb. nouissima n)* eam recepit.

Ex Russia transmittuntur, in pharmaceuticum usum, non folia solum; sed et ramuli, circiter palmares, quibus insident, cum gemmis conuolutis, et serie squamarum gemmacearum, ramulos vndique cingentium, et saepe vna pedunculi residui terminales, cum receptaculo florum; prout ex sarcina, a generos. L. B. AB ASCH mihi missa, cognosco. Deprehendo in hac quoque multa folia decoloria, maculata, et folia quidem omnia versus ramulos replicata; vnde vinculum fasciculos in formam rotundato-oblongam coarctat. Stipites, vt cum pharmacopolis loquar, vtpote inertes fere creditos,

l) *Beschäftig. d. Berl. Gesellsch. naturforsch. Freunde*, Vol. I. 1775. p. 421. interprete cl. KÖLPIN. — *Neue nord. Beytr.* Vol. 3. p. 399. — Vol. 4. p. 404. — praeter *Itinerarium et Fl. Ross.* II. cc.

m) Pag. 43.

n) Pag. 50.

creditos, reiicere, suafum o); fapor autem tenellorum ramulorum, licet differat ab isto foliorum, non tamen inertiam indicat. Nempe folia ficca auftera funt, cum notabili amaritie. Ramuli mihi parcius amari, fed magis aufteri, apparent, vna cum fenfu acrimoniae manifefto, quem et cognoui in cortice ramulorum lignoforum; dum in tene-rioribus tota compages acri penetrari videretur. Odor in ficca ftirpe ad rhabarbarinum nonnihil inclinat. Decoctum bruno rubicundum eft, et odorem fpirat naufeofum; faporem vero exhibet, ex auftero, amaro et acri compositum. Infufum concentratum ad Theam Boheam proxime accedit p). Adstringens natura fefe etiam declarat nigredine infufi ex martialibus q).

Multa fefe figna efferunt, quod in neruos, eorumque fontem, infignem efficaciam exferat, narcoticorum in morem. Non brutorum naturam contra hanc omnino obduruiſſe, exemplum capreoli manfueti teftatur, qui, foliis denis deuoratis, poſt aliquot minuta pr. temporis, tripudiare, capud allidere, titubare, coepit; dein in genua procidit; reſectus tandem fomno, per quatuor horas durante; ita tamen, vt poſtea ftirpem oblatam omnino

o) PALLAS *Fl. Roſſ.* p. 45.

p) KÖLPIN l. c. p. 24.

q) HOME'S *cliuical experiments.* p. 145.

omnino repudiaret *r*). Sed, prout animantium indoles multipliciter discrepat: ita pabulum innocuum constituit cernuorum et moschorum; et in horum quidem occiforum ventriculo reliquiae stirpis repertae sunt *s*). Non culpa eam liberat, quod dilutum eius virus homines non afficiat; praecipue si vis consuetudinis sese immisceat: prout Tataris syluicolis, ad Saianense iugum degentibus, instar Theae, quotidiano vsu, et, vt putant, salutari, venit *t*). Idem vero infusum, si saturatius fit, paullo inebriat; vt sint, qui, grati inebriaminis instar, istam vsurparint *u*). Et decoctum ex ramulis et foliis, clauso probe vase paratum, quod faturum, amarum et brunum est, calorem febrilem, inebriationem, imo mentis absentiam, generat; sub qua in artubus, vel interioribus partibus, dolore correptis, fornicationis sensus continuus enascitur; euanido postea dolore, et reconciliata omnino pristina mentis serenitate *x*). Calor, qui sub vsu subinde redundat, sitim ciet, saepe intensam; quam si gelida pota restinguere tentant, emesis subsequitur vehemens et salutaris *y*). Decocto foliorum,

r) STELLER in PALLAS *Fl. Ross.* p. 45.

s) PALLAS *Reise* l. c. 370.

t) L. c. p. 369. — *Fl. Ross.* l. c. 45.

u) STELLER l. c.

x) PALLAS *Reise* l. c.

y) PALLAS loc. cit.

foliorum, duo, vel tres, dies potato, venatores et glaciei mariae fossiores, ad Lenam habitantes, dum primis diebus laborum defatigantur, et perpetuo montium ascensu genuum dolorem contrahunt, tam lassitudini, quam dolori, medentur; sed nonnisi praeuio somno et inebriatione z).

Haecce phaenomena alios inuitarunt, ad stirpem in doloribus rheumaticis et arthriticis applicandam; sub qua administratione accesserunt haud pauca alia, quae narcoticam naturam confirmant. Restrungenda autem eius laus est ad chronica mala; vel saltem, nonnisi defaeviente febre, ea propinanda. Nam, licet in nonnullis arteria 14, 24, 30, 38, ictibus lentius et debilius, post captam illam, micet a), item intermittat b): aliis calor febrilis sentitur c). Nec leuamen vllum doloris in morbis huius naturae acutis subsequutum, rem dirigente cl^o HOME; etiamsi venaesectio. et medecina antiphlogistica non negligeretur, et Rhododendron tanta dosi caperetur, vt vertigo accederet. Absente febre autem quantum valeat, casibus quindecim, a cl^o GRVNER d), et duobus, a cl^o STARCK e), vberius descrip-

z) GMELIN l. c. p. 123.

a) HOME *Cas.* l. c. Conf. *Cas.* cl. KÖLPIN.

b) KÖLPIN *Cas.* I.

c) Vid. supra, et KÖLPIN *Cas.* 13. et 14.

d) *Almanach cit.* p. 172 sq.

e) In ZAHN *Diff. de Rhododendro Chrysantho*, Ien. p. 18 sq.

descriptis, edocemur. Symptomata, capta illa emergentia, non apud omnes hosce aegros eadem sunt. Id tamen euincitur, nauseam, vomitionem materiae viscidae, brunae, amarae, et aluum solutam, non raram esse; capud obnubilari facile; quibusdam ardorem et constrictionem faucium molestam esse; alios sentire oppressionem pectoris, pruritum oculorum, nasi, vel cutis; vel pati sensum ustionis, formicationem, vel punctionem, quasi ab acubus, vel stuporem partis; quibusdam lacrymari oculos, exanthemata erumpere. Praeter dictas euacuationes, in aliis sudoris copiosior, eiusdemque foetidi, eruptio adiuvat medelam. Quibusdam quoque lotium abundantius fluxit *f*). Varii ingrati sensus, de quibus dixi, acrimoniae stirpis, quantum apparet, effectus sunt; brevis tamen durationis. Praestantiam vero suam declarat, siue dolor fixus inhaereat, siue vage oberret *g*). Tussim et scretus pituitosos, ex malo, pectus occupante, quoque leuat. Non sufficere ischiadi neruosae tollendae, ex casu singulari annotauit KÖLPINVS *h*). PALLASIVS autem meminit viri, diuturna ischiade neruosa paene claudi et emaciati; sed diuturno vsu Rhododendri omnino sanati *i*). — [Alio non modo
in

f) HOME l. c. p. 149.

g) Casus a GRVNERO propositi.

h) Loc. cit. Cas. 13.

i) *Fl. Ross.* p. 46.

in podagra aliquoties profecit; sed etiam in vniuersali fere membrorum resolutione, in sene octogenario, probum effectum praestitit *k*).] — Citius et efficacius aegris robustis et integritate virium fruentibus auxilium affert, quam contrario modo sese habentibus.

Mitigat quoque dolores artuum venereos; quamuis ipsum virus in Dauria non sufflaminauerit. Sed non omni huius generis efficacia carere, singulare exemplum persuadere visum est *l*).

Audaciores admonendi sunt, rem esse cum efficaci remedio, quod prouidam administrationem, tam in selectu aegrorum, quam dosi et ordine praebitorum, adhibendam, requirit. Attamen et exemplum praesto est continuationis, per biennium protractae, et doses quatuor vnciarum infusi saturati, impune captae *m*). Sordes primarum viarum si latent: hae, ante praebia stirpis, euerrendae sunt. Pro formula proponitur sequens: $\mathcal{R}$ Stipit. et folior. Rhodod. $\mathfrak{z}$ ij. ad $\mathfrak{z}\beta$. Infund. cum Aqu. font. $\mathfrak{z}$ ix. Stent in digestionem, in vase bene obturato, per horas xxiv, ad ebullitionem usque. Colat. D. S. Capiatur cyathus dimidius, vel supra, pro dosi, semel,

k) WEISMANTEL über die heilende Kraft des Quaiacharzes in Podagra und Gicht. Erfurt 1786.

l) KÜLPIN Cas. 2.

m) PALLAS Fl. Ross. p. 46.

semel, vel bis, de die *n*). Prudentis et scientis est, pro re nata, infusum vel saturatius, vel debilius, parare; augere, vel minuere, dosin; tum et praebia, si opus, per tempus intermittere. Generoso A DEMIDOF Moscuae placuit uti, pro se, aliisque, tinctura, foliorum ʒij . Spir. vini Gall. et Vini Hispan. $\overline{aa}$ $\text{℥}\beta$ per duas hebdomades infundendo parata, et cum decocto residui in libra vna aquae diluta, ad cochlearia quinque mane *nn*). Pro-
fuit multis, inter solitas molestias, in affectionibus arthriticis, etiam in haemorrhoidibus coecis, post usum dierum duorum, vel trium *o*).

Queritur medicus quidam Suecicus *p*) de inertia huius medicinae; et, licet infusi libram vnam per diem aegri eius hauserint, hi neque bonum, neque malum, effectum inde experti sunt. Diuidicare causam huius inertiae, in tanta breuitate dictorum, non vacat.

Commodi ex applicatione externa quaedam quoque documenta adsunt. Scilicet, vlcere cruris Renato, in arthritica foemina, fomentatio cum decocto secundario stirpis, tam pus correxit, quam consolidationem adiuvit *q*). Dolores pariter dentium,
ex

n) KÖLPIN l. c. p. 20.

nn) *Neue nord. Beytr.* Vol. 3. p. 399.

o) *IBID.*

p) DVBB, in *Veckoschrift für Läkare*, Vol. 5. p. 161.

q) KÖLPIN *Caf.* 4.

ex causa eadem, conticuerunt, eodem dolenti parti admoto *r*).

De vi foliorum, in alui profluvio cruento coër-
eendo, memorat MESSERSCHMIDIVS *s*); quam vero
subsequa aetas non curavit. — Nec de potestate
eius in tumoribus scirrhis et canerosis mammarum,
cuius Catharinaepoli quaedam indicia observata, se-
rius aliquid cognouimus *t*). Narratum vero: post
captam vnciam dimidiam, dolorem et tumorem im-
minutum, ichoris acrimoniam mitescere coepisse, et
vnam aegram, post captam sesquiunciam, omnino
conualuisse *u*).

Pulvis, scopo errhino, in Sibiria, contra ca-
tarrhum et in cephalalgia, naribus attrahitur *x*).
Ipse inde copiosum muci affluxum, cum subse-
quente sternutatione, in me percepi. Quin, ex
fasciculis modo herbae apertis, et in mensam vici-
nam repositis, pruritum singularem narium, cum
vellicatione ad sternutationem, sensi.

r) ID. p. 114.

s) PALL. *Fl. Ross.* p. 44.

t) Vid. BÜTZOW in *N. nord. Beytr.* l. c. p. 399.

u) IBID.

x) L. B. AB ASCH in *lit.*

L E D V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 337. *Gen. pl.* p. 218.

231.

Pharm. RORISMARINI SYLVESTRIS *Herba.*

Ledum palustre; LINN. *Spec. pl.* p. 561. *Ledum*; foliis sparsis, linearibus, marginē reuolutis, subtus rubiginosis; floribus decandris IACQU. *Collect. botan.* Vol. 2. p. 42. Cistus Ledon, foliis roris-marini ferrugineis c. B. Rosmarinum sylvestre CAMER. *Epit.* p. 546. y). Fruticulus, plurimam partem borealis, paludum cespitosarum et sylvarum. In Suecia vulgaris, excepta Scania australi; item in Sibiria, usque ad Kamschadalia; in Dania quoque et Noruegia, nec non hinc inde in Germania, e. g. in ducatu Lauenburgensi, praecipue circa Möllm z), crescit. In Bohemia autem copiosissima reperitur a).

Vix extra Sueciam in praxin medicam translata haec planta est. Germani pharmacopolae eius loco ubinde folia Andromedae polifoliae L. b) feruant; reducti forsitan nomine huius: *Ledum palustre* no-

G 2

stras,

y) Conf. LINNEI et WESTRING *Diff. de Ledo palustri.* Vpsal. 1775.

z) EHRHART, in BALDINGER'S *Magazin* Vol. 6. P. 4. p. 292.

a) IACQUIN l. c. p. 43.

b) *Fl. Dan.* Tab. 54.

stras, arbuti flore (RAY *bb*); et soli communioni. Sed folia Rorismarini sylvestris latiora, ad apicem vsque; subtus vestita lana ferruginea; greueolentia: A. polifoliae autem angustiora, acuminata, subtus glauca, inodora. Vt de florum, reliquarumque partium, discrepantia nihil dicam.

HERBA, verno tempore odoris non ingrati, fere suavis, adolescens spirat odorem grauem, nidorofum, subaromaticum, vndique ex loco natali sese dispergentem, et olfacientibus cephalalgia facile molestum. Sapor subamarus et subadstringens. Destillatione prodit aqua, odoris fere aquae Rosarum. Extractum aquosum, primum dulcem, mox amarum, denique stipticum, saporem imprimit. Essentia, pariter ac extractum resinofum, valde amara et stiptica sunt. Teterrimi vero odoris et consistentiae piceae est oleum empyreumaticum. Spiritus per descensum cum spiritu tartari sapore conuenit; odorem autem olei empyreumatici aemulatur *c*). — Respuunt plantam bruta, praeterquam caprae.

Antequam Humulo, ad condiendam cereuisiam, in Suecia vterentur: huius herba, illius in locum apud pauperiores surrogata est. Qui mos et ferius apud Dalos obtinuit, vti olim in Saxonia, e. c. circa Wittebergam et Schmidebergam *d*); nec hodie in Bohemia

bb) *Synops.* III. 472.

c) WESTRING l. c. p. 8.

d) TABERNAEMONT. *Krütterb.* Ed. ZWING. p. 1480. — RVPP. *Fl. len.* Ed. HALL. p. 127.

Bohemia omnino exoleuit *e*). Verum temulentia effraena et dira cephalalgia, abstinere ab eo, quemlibet iubet *f*). Decocti lotione pediculis boues et fues liberantur *g*); vel proxime dicta animalia, herba recenti, in haras proiecta *h*). Vestes contra tineas apposita tuetur *i*). Necat cimices lectularios, inter lintea et culcitrans in lectos reposita; vel, dum infuso eius fortiori lecti lauantur; quo eodem fine, ut spiritus Ledi, per descensum paratus, parietibus, lectisque, inspergeretur, nouiter commendatum *k*). Allicit apes in aluearia, eadem perfrecta, et hisce vbertatem materiei, ex qua mel, ceramque, colligunt, praebet *l*). Oleo huius et cortici Betulae albae, corium Russicum (*Justen*) odorem suum specificum debere, olim creditum: sed testis autoptes grauis nuper declarauit, Ledum omitti *m*).

Non minoris vero censenda est utilitas eius medica. In tussi conuulsua haud pauci eandem in Suecia comprobarunt. Westrogothos hoc malum subigere infuso, narrauit iam dudum ill. A LINNÉ *n*).

G 3

Non

e) IACQU. *Collect. bot.* Vol. 2. p. 45.

f) LINN. *Fl. Lapp.* p. 121. et RVPP l. c.

g) LINN. l. c. et. EIVSD. *Fl. Suec.* p. 136.

h) EIVSD. *Oeländska resa* p. 60.

i) TABERNAEMONTANVS.

k) WESTRING l. c. p. 12.

l) HAGSTRÖM in *Diff. cit.*

m) PALLAS *Reisen* T. 1. p. 46. T. 2. p. 189.

n) *Fl. Suec.* p. 136.

Non contemnendam virtutem, sed aliis tamen vſtatis inferiorem, praeſtitit cl^{mo} HAARTMAN o). Aliis quibusdam medicis patriis tamen ſuffecit infuſum, in connubio emeticorum p). Quin, proficua fuit in varioloſa epidemia, vna cum tuſſi conuulſiua ſeſe efferente q). Attamen non, niſi pauperioribus, exhibita; idque in infuſo, vel ſaturato, vel magis diluto; vel ſolo, vel cum lacte, ſiue ſero lactis, miſto. Ad ipſum miasma, a quo dependet prima huius tuſſis origo, deſtruendum facere, videtur. Quod, ſi ſtimulo ſuo varia iam inſignia pulmonum vitia creaverit: non mirum, Ledum viribus caſſum eſſe. Ut igitur ad initia tuſſis potiffimum herbam reſtriſtam cupiam.

Anginae quoque exſtat medela, in Hungaria, vt videtur, primum explorata. Teſtis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus r), et iterum cel. SCOPOLI. Cel. IACQUIN autem, euporiſton eſſe apud

o) In BERGII *Förfök til gängbara Sjukdomars utrö-
nande för år 1754.* p. 25.

p) Calmariae, cl^o WAHLBOM in *Provincial-med. berättelser ſåſom en Fortſättning*; in Dalia, cl^o BLOM in *Medicinalverkets tilſtånd* p. 12.; Louiſae, cl^o COLLJANDER l. c. p. 436. Conf. *Weckoſkrift för Läkare* Vol. 6. p. 54.

q) Joncopiae cl^o WAHLIN in *Prov. med. berättelf. Fortſ.* p. 157. Cf. *Weckoſkrift för. Läk.* Vol. 5. p. 209.

r) ROSENST. *Bſkd.* p. 242.

apud incolas montium Carpathicorum, in angina inflammatoria, significasse traditur *s*). Differt ab illa, natura sua, ista angina, quam ill. A LINNÉ strangu-latoriam vocat, epidemica et contagiosa, multisque funesta; in qua glandulae iugulares repente intumere, cum febre lenta et dolore colli intenso. In hocce promptum auxilium gargarismata et cataplasmata ex infuso Ledi praestitere *t*).

Contra dysenteriam et diarrhoeam in Suecia pluries, haud sine fructu, exhibitum est Ledum palustre; cuius rei multa passim exempla descripta exstant *u*). Profuit saepe, praemissis emeticis et rhabarbarinis; sed aequae saepe effectum nullum praestitit *x*).

— [Plurimum vero decocto herbae contra dysenteriam tribuit, observationibus nixus, cl. BJÖRN-LUND, annuente cl. ODHELIO *y*). Tanto autem magis, ex hisce observationibus pro huius medicinae efficacia concludere, fas est: quum omnes isti aegri, qui eius ope sanati fuerunt, nihil aliud, praeter

G 4

Ledi

s) WESTRING *Diff. cit.* p. 15.

t) *Loc. cit.*

u) E. c. in *K. vetenskaps Acad. Handlingar*, ann. 1772. 1775. 1779. — Item recentiora, in *Veckoskrift för Läkare*. Vol. 5. p. 242. — Vol. 8. p. 103. 114.

x) *Veckoskrift för Läkare* Vol. 5. p. 155. — Vol. 6. pag. 55.

y) *Wetensk. Acad. Handl.* 1779. n. 5. 6.

Ledi decoctum, neque ante eius usum, neque sub eodem, neque postea, ingesserint.] —

Honorifica itidem herbae huius, in variorum morborum exanthematicorum curatione, mentio facienda est. Decoctum eius, lotionis instar adhibitum, contra tineam capitis et scabiem valuit *z*). Casu singulari infusum saturatum, epotum et externe pro lotionis applicatum, exanthemata leprosa plurimam partem dissipavit et sanavit: verum, inter optimam spem, aegroti heclice periit *zz*). Nec in morbo cli a DARELLI votis satisfecit *a*). Felicius autem cessit in nosocomio Stockholmiensi, contra lepram, quae in Suecia endemia est *b*); item in Westrobothnia *c*). Complura alia efficaciae exempla, serius consignata, suppetunt: v. c. exanthematis vesiculosi, inflammatione iuncti, Ledo sanati *d*); elephantiaesos in iuvene, usu Ledi, tam interno, quam externo, sublatae *e*); exanthematis leprosi, pariter sanati *f*); scabiei porro venereae, herpetis et

z) WESTRING *Diff. cit.*

zz) ODHELIVS, in *K. Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 266.

a) Vid. *lit.* DALBERGI in *Bibliotheca mea medico-pract.* Vol. 3. P. 3. p. 489.

b) ODHELIVS, in *K. wetensk. Acad. Handl.* 1779. p. 219.

c) Loc. cit.

d) ODHELIVS, in *Wetensk. Ac. Handl.* 1783. p. 224.

e) *Veckeskrist för Läkare* Vol. 8. p. 3.

f) *Libr. cit.* Vol. 9. p. 210. 267.

et vlcerum venereorum, contra quae balnea et fomentationes ex herba conduxerunt g).

Silefiis olim successit decoctum herbae contra articulorum contractiones, teste CLVSIO. IACQUINVS h) quoque, idem profecisse in arthriticis et rheumaticis doloribus, auctor est.

P Y R O L A.

LINN. *Syst. veg.* p. 340. *Gen. pl.* p. 221.

232.

Pharm. PYROLAE *Herba.*

Pyrola rotundifolia; staminibus adscendentibus, pistillo declinato LINN. *Spec. pl.* p. 567. *Pyrola rotundifolia* C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 110. REGNAULT *Botanique, la Pyrole.* Pl. perennis, in dumetis Europae septentrionalioris et vtraque America crescens.

Elegantis huius plantae HERBA hodie in re medica obsoleta. Adstringere, cognatio, sapor, qui simul leniter amarus est, et niger ex vitriolo martis color, docent. Non vero valde hac vi eminent. Odore omni caret. Sistere alui deiectiones et haemorrhagias internas infusum, vel decoctum, ingestum, et mederi fistulis et vlceribus, sub externo

G 5

vario

g) HAGSTRÖM'S *Tal om Danriks Hospitals*, p. 18.

h) *Collect. botan.* Vol. 2. p. 45.

vario usu, auctores de materia medica vno ore indicant. Plures virtutes enumerat ZORNIVS *i*), quas me piget repetere. Vix attinet scire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suisse* notam, plerumque illam ingredi.

? S T Y R A X.

LINN. *Syst. veg.* p. 340. *Gen. plant.* p. 237.

233.

Pharm. STORAX, f. STYRAX.

Styrax officinale; LINN. *Spec. pl.* p. 635. *Styrax*, folio mali cotonei c. B. Icon: MILLER'S *Figures*, Tab. 260. REGNAULT *Botanique*, le *Storax*. Arbor, in Italia, Gallo-Prouincia, Luisiana Americae, Aethiopia, Palaestina et quibusdam insulis Archipelagi; item crebro in insula Asiae, Constantinopoli ex aduerso sita *k*), crescens.

Nobilitauit hanc arborem GUMMI-RESINA, sub praefixo nomine pharmaceutico cognita, quae liquida forma, post incisionem corticis trunci, siue ramorum, vel vulnerationem corticis a verme *l*), exundat. Copia eius effluit ex arboribus procerioribus in Gallo-Prouinciae syluis *m*); item incisione promanat

i) *Botanol.* p. 550.

k) SESTINI *lettere odepistiche* 1779. Tom. I.

l) DU HAMEL *Traité des Arbres* Tom. 2. p. 288.

m) De la Chartreuse de Montrieu. DU HAM. l. c.

promanat in planitie quadam agri Tiburtini, montium catena septentrionem versus cincta *n*). Sed quae in officinis seruatur, orientalis originis est; transferturque ad nos ex Turcia, per Massiliam. Distinguenda a Storace liquida, de qua iam antea *o*) egi: etsi sint, qui speciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuant. StyraX vero, de quo hic fermo est, creditur esse StyraX HIPPOCRATIS et reliquorum veterum. Discrimina specierum, ab iis significatarum, enucleare, equidem non audens, quos antiquaria haec eruditio delectat, ad alium fontem relego *p*). Tres vero eius species merito hodie distinguuntur, quarum

1ma, *StyraX in granis*; quae est lacryma gummi-resinosa, purissima, pellucida; pisi minoris magnitudine; albicans, vel pallida; odoris suauissimi et fragrantissimi; vix compressionem digitorum admittens, quin statim deliquescat. Haec vix extra musea conspicienda datur *q*), prout in museo cl. SEBAE fuit. Hanc praecise speciem esse, quam ager Tiburtinus suppeditat, MAZEAS *r*) refert.

2da, *StyraX praestantior vulgari*, ad veterum calamiten, vel gabaliten (a Gabala vrbe), proxime acce-

n) MAZEAS, *Journal des Sçavans* 1769. p. 105. Ed in 4.

o) *Appar. med.* T. I. p. 113 sq.

p) KIRSTENII *Diff. de Styrace*, Altdorfii 1736.

q) KIRSTEN l. c. p. 18.

r) Loc. cit.

accedens, tenax, facile liquefcens; nullis fordibus inquinata, fed ex albis, rufis, luteis, iisque pinguibus, puriffimis, particulis confans, ad speciem Benzoës, f. Ammoniacy; variae magnitudinis et figurae; odoris iucundiffimi, Opobalfamo fimilis; faporis balfamici et aromatici, grati. Veficis inclufa transfertur; fed vix vnquam, ob pretium, in officinis obuia s). Exiftimo, effe illam speciem, quae a myropolis vulgo Styra in granis vocatur.

zia, *Styra vulgaris*. Eft massa badio-rufa, turfae speciem habens, levis; quae inter digitos facile conteritur, compreffione autem in pastam compingi fe patitur; confans ex gummi-refinofis partibus, fcrobe lignea, fabulo, aliisque quifquiliis; odoris fragrantis, grati, inftar Balfami peruuiani; faporis aliquantisper amari. Glebis, multarum librarum pondere, ad nos transuehitur, quae ipfae prefionis praegreffae notas in fe ferunt. Igne ardet; combufta gratum eundem odorem fpargit, qui Styrae integro ineft. Fatendum, et huius hiftoriam adhuc effe mancam, nec, nifi noua peregrinatorum indagine, perficiendam. Aliena ifta an lucri vnice caufa addita; an neceffitate, massam inde solidam formandi? non dixerim. Haec species folet in officinis *Styra calamita* vocari; licet a calamita veterum (fiue nomen veniat ab arundine, vel calamo, cui

cui gummi-resinam indiderunt; siue ab vrbe) differat. Sed haec fere vnica est species, in officinis obuia. Artem variam, qua Styrax corrumpi solet, DIOSCORIDES iam, PLINIVSQUE, conquesti sunt.

Styrax vulgaris aquae infusione impertit odoris sui tantillum, saporem leniter balsamicum et colorem aureo-luteum. Destillatione haec odore, valde fragrante, imbuitur. Vini spiritus resinam facile soluit, sordibus et gummosa parte relictis. Resina pura maxime fragrans est. Haec si sola destillatur: vna cum oleo empyreumatico, sal, Benzoës floribus non absimile, dimittit t). Hi flores etiam in conspectum veniunt, si oleum butyraceum ascendens aqua lauatur, et haec loco frigido collocatur u). Extractum spirituosum triplo maius pondus, aquoso, constituit x).

Veteribus y) Styrax eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quae resoluentia desiderant; praecipue in raucedine, grauedine, tussi, asthmate; item in menstruorum obstructione. Sunt, qui ad ipsam phthisin vlcerosam extenderunt, aliorum balsamicorum exemplo; sed successu eodem ambiguo. In celebri quondam vnguento cyzicenico Styracem

t) LEWIS *M. m.* p. 566.

u) NEVMANN'S *Chymie* Vol. 2. P. 3. p. 68.

x) NEVM. l. c. p. 67.

y) DIOSCOR. *Mat. med.* Lib. I. c. 79. — GALEN. *de simpl.* Lib. 8.

Styracem potissimam partem constituisse, creditur *z*). Nostro tempore interne rarissime vsurpatur, nisi in pilulis sui nominis. Sed suffimigiis destinatur, ad dissipandos tumores frigidos, ad aërem corrigendum, vel solum, vel mixtum cum aliis grate odoris, et varie compactum; porro, ob balsamicam suam naturam, vnguentis, emplastrisque, quae consolidandis vulneribus inferuiant.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

STYRAX COLATVS *a*). Styrax vulgaris, aqua, donec mollescat, coctus, prelo, inter laminas ferreas, tepefactas, exprimitur; quo artificio inquinamenta remanent, Styrax autem depuratus ab aqua separatur. Sub hac encheiresi non potest non dispendium fieri, tam odorarum partium, quas calor dispergit; quam gummosorum, quas aqua solvit. Praestat

STYRAX DEPV RATVS *b*). Styrax, praegressa solutione in spiritu vini rectificato, spiritusque post colationem abstractione, lenissimo calore, ad iustam soliditatem redigitur.

MASSA, f. BACILLI, PRO FORNACE *c*). Post Benzoën, Styrax maximam ponderis partem suffimenti huius efficit.

PILVLAE

z) SESTINI loc. cit.

a) *Ph. Lond.* p. 23.

b) *Ph. Suec.* p. 181.

c) *Ph. W.* p. 102.

PILVLAE DE STYRACE *d*). Ex variis resinosis, inter quae et Styra^x, Opio, Croco et succo Liquiritiae, constant. Ab Arabum tempore ad nos pervenerunt. Aemulantur vim pilularum de Cynogloss^o, in tussi et affectionibus catarrhalibus et spasticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; ut igitur grana quatuor, sex, octo, plura, pro dosi sumantur.

PILVLAE E STYRACE *e*) magis, ob brevitatem, placent praecedentibus; nam Styracem modo, Crocum, Opium, continent.

VNGVENTVM DE STYRACE *f*). Inter alia resinosa, ceramque, oleo nucum Styra^x excipitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum et membranarum. Conducit in inflammationibus obstinatis ulcerum antiquorum; item in contusionibus et sugillationibus *g*). In gangraena, post vesicas apertas, vnguentum hoc, vna cum fomentatione ex floribus Sambuci et herba Absynthii, egregie confert *h*).

EMPLA-

d) Ph. W. p. 128.

e) Ph. Lond. p. 96.

f) Ph. W. p. 229.

g) Vid. Goetting. Anzeigen von gelehrten Sachen 1786. pag. 874.

h) BVHLE Bemerkungen üb. Gegenstände der Wundarzneykunst, Vol. I. p. 61. 76.

EMPLASTRUM ANGLICANVM NIGRVM (*The Lady's black sticking Plaister*). De hoc pluribus infra sub ichthyocolla.

PVLVIS FVMALIS i).

ESSENTIA BENZOES COMPOSITA k).

? LAWSONIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 300. *Gen. pl.* p. 191.

234.

ALKANNAE VERAЕ, f. ORIENTALIS,
Radix.

Lawsonia inermis; ramis inermibus LINN. *Spec. pl.* p. 498. Ligustrum aegyptium, Elhanne, seu Tamarhendi, vel Alcanna, Auicennae ALPIN. *pl. Aegypt.* p. 44. c. icone. Poutaletsje RHEED. *Hort. mal. T. 4.* p. 117. *Tab. 57.* Arbor, in India orientali, Malabaria, Zeylona, Aegypto; item in Cypro, totaque Syria l), crescens.

Cum *Lawsonia spinosa* L. tam arcte cognata, vt cultura modo differre videatur. Certe naturalis tinctoria vtrique communis m); ob quam, in patria stirpis

i) *Ph. W.* p. 138.

k) *Ph. W.* p. 70.

l) MARITI *Viaggi.* p. 540 sqq. — Conf. de hac arbore OEDMANN *heliga skrifts uplysning* P. 2. p. 77.

m) Conf. RUMPH. *Herb. Amb.* T. 4. p. 44. *Tab. 17.* — HASSELQUIST'S *Resa* p. 464.

stirpis, *Folia* praecipue magno in pretio sunt. Hisce orientales gentes ungues, manus, capillos, barbam, aliasque corporis partes, item equorum iubam, caudam, rel., colore, pro miscela varia, flauo, rubro, fuluo, tingunt. Quae consuetudo, vtut antiqua *n*), etiamnunc *o*) seruatur; vt et mercatoribus haec folia insigne lucrum afferant. Adstringere, notatur, istum puluerem; et ideo, ad sudores pedum foetidos tollendos et vlcera gingiuarum siccanda, adhiberi *p*). Multas alias virtutes recenset RUMPHIUS de Lawsoniae spinosae foliis, hic reticendas.

RADIX. Veram, s. orientalem, ex autopsia describere, mihi non datur; sed, ex capite crasso copiosas laminas, sibi inuicem incumbentes, emitte, profundiori, quam Alkannae spuriae radices, rubedine tinctas, comperio *q*). Rarissime intrat officinas, et sine damno abesse potest. Sed huic vulgo substituitur radix Anchusae tinctoriae *qq*). Adstringendi vim illi adscribunt. Coloris vero praecipue ratio habetur, ad tincturas, decocta, vel unguenta, grata rubedine imbuenda.

n) V. DIOSCOR. de Cypro *Mat. med.* L. I. Cap. 124. —

RAUWOLFF *Reyff.* p. 58. — ALPIN. *pl. Aeg.* l. c.

o) FORSKÅL *Flor. Aegyptiaco-arab.* p. LV.

p) ALPIN.

q) SPIELM. *M. m.* p. 375.

qq) Vid. infra, inter Asperifolias.

? S A N T A L V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 137. *Gen. pl.* p. 191.

235.

Pharm. 1. SANTALI, f. SANDALI, ALBI] *Lignum.*
 2. ——— CITRINI]

Santalum album; LINN. *Spec. pl.* p. 497. 1. *Santalum album* c. B. 2. *Santalum pallidum* c. B. Conf. *Sandalum* RVMPH. *Herb. Amb. Tom.* 2. p. 42. *Tab.* 11.; item BREYNII *Icon. et descript.* p. 19. *Tab.* 5. *fig.* 1. LOUREIRO *Flor. Cochinchinensis Tom.* 1. Arbor Indiae orientalis, insulae praecipue Timor.

Lignum ALBUM pallidum, citreo-album, odoris saporisque expers est. CITRINUM coloris est flavicantis, vel pallide rufescentis; odoris fragrantis, ad rosaceum vergentis; saporis amaricantis. Vtrumque magnis, crassisque, frustis, iisque ponderosis et solidis, ad nos transfertur. Duplex istud lignorum genus mox ex eadem, mox diuersis arboribus, obtinetur r). Si vtrumque adest, citrinum locum internum occupat, et albo obuoluitur, vel maiori, vel minori, crassitie s). Aliquando vero lignum ad intima vsque album est; idque frequentissime accidit: ita, ut vix quinquagesimus truncus citrinus

r) RVMPH. loc. cit.

s) GARCIA de arom. *Versf.* CLVS. p. 69. — HERMANN. *Cynof.* T. I. p. 219. — RVMPH. l. c.

citrinus fit *t*). Nec vlla extus discriminis vtriusque nota apparet. Ad radicem et nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum spargit; sed modo ficcum. Ne vero ex citrino pereat: oportet, aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus nonnisi in adultioribus arboribus sese manifestat *u*). Statio aprica pariter ad eius productionem haud parum confert *x*). In India citrinum cariori pretio venditum fuit, quam in ipsa Europa; vnde dubium enatum, an verum ad nos peruenerit *y*).

Santalum citrinum, aqua destillatum, oleum essentiale dimittit, fragrans, ambrosiacum; quod frigore coit in balsami spissitudinem. Extractum aquosum amaricans et leuiter pungens est. Plus extrahit spiritus vini: qui erogat extractum, debilis odoris; sed saporis subacris, balsamici *z*). Resinosa pars, iterum soluta acoholo et inspissata, non vltius in solidam resinam conuerti se patitur; sed refert, spissitudine et colore, balsamum Peruvianum *a*).

Recens rasae arbores virosum aliquid, e cortice maxime, cerebro inimicum, spirant, vnde fe-

H 2

bris

t) GARCIAS.

u) RVMPH.

x) GARCIAS.

y) IDEM.

z) LEWIS *M. m.* p. 517.

a) FR. HOFFM. *Obs. phys. chym.* p. 69.

bris deliriosa; idque, ex BONTII *b*) testimonio; qui tamen et aërem nebulosum, aliasque causas, simul in culpa habet.

Indis, odoris causa, Santalum mirifice placet; dum, vel pultem ex ligno, aqua factam, corpori inungunt; vel ligna accendunt; vel vestibus et vtenfilibus adponunt *c*). Chinenfibus vulgare suffimentum, in honorem Deorum, est *d*).

Graeci veteres eius non meminerunt; sed Arabes, qui, refrigerare illud, perperam affirmant: modo satis constiterit, de eodem ligno sermonem esse. Calidae potius naturae esse, demonstrat resina elicitā. Analepticum pronunciauit AVICENNA *e*); qua in dignitate et essentiam habuit FR. HOFFMANNVS *f*), ita, vt ad vim Ambrae illam extolleret.

Nostri aetas, in censendis remediis rigorosior, ad superflua, haud immerito, Santalum citrinum refert; album autem ad inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRION SANDALON *g*). Inconcinna, ex varia farragine, compositio; qua vitia hepatis, et
mala,

b) *Med. Ind.* c. 15. fol. 31. b.

c) GARCIA, RVMPH.

d) OSBECK'S *Resa* p. 156.

e) *Opp. de med. cord.* Tract 2. p. 565.

f) *Loc. cit.* p. 70.

g) *Ph. W.* p. 162.

mala, inde dependentia, debellare voluit veneranda alias antiquitas.

VNGVENTVM SANDALINVM *h*). Redit hic iterum Lignorum triga, non apto satis satellitio stipata. Certe frustra, refrigerare illud et corroborare, olim existimatum.

EMPLASTRVM SANDALINVM pertinet ad Santalum rubrum.

TAMARIX.

LINN *Syst. veg.* p. 244. *Gen. pl.* p. 148.

236.

Pharm. TAMARISCI Cortex; Lignum; Folia.

Tamarix gallica; floribus pentandris LINN. *Spec. pl.* p. 387. *Tamarix altera*, folio tenuiore, f. *gallica* c. B. *Mugix* Graecorum. Icon: MILLER'S *Figures*, Tab. 262. fig. 1. Arbor, in Hispania, Gallia et Italia, crescens; in nostris hibernaculis haud rara.

Ab ill. HALLERO *i*) virtutes medicae ad *Tamaricem Germanicam*, floribus decandris LINN. *Sp. pl.* l. c., depictam in MILLER'S *Figures* l. c. fig. 2., *Fl. Dan.* Tab. 234, et REGNAULT *Botanique, le Tamaris*; ad utrasque vero a CHOMELIO *k*), transferuntur.

H 3

CORTEX,

h) Loc. cit. p. 227.

i) *Hist. st. helv.* n. 948.

k) *Usuelles* T. I. p. 321.

CORTEX, prae reliquis partibus, claruit; sed nec hic hodie valde vsitatus. Est tenuis, conuolutus, vestitus epidermide fusca, stigmatibus griseis distincta; intrinsecus subrufus; saporis amari-cantis et subausteri. Solutio vitrioli martis ex eius miscela nigrescit. Ceterum, pro diuersa statione, differt partium constituentium ratio *l*). Aperiente et corroborandi vi non omni destitutum esse, vel modo dictis apparet. Veteres, in obstructionibus lienis soluendis, praerogatiuam variis stirpis partibus assignant. Quae si de foliorum, siue radicis, siue ramulorum, decocto *m*), vel succo *n*), admit-tenda: eandem et competere poculis, ex eiusdem ligno fabrefactis *nn*), quibus potulentum ingeratur, vix vllus credet; etsi vtriusque rei assentientes se-riores quosdam medicos offendimus. Validissime lienem obstructum comminuere decoctum ligni, as-ferit FERNELIVS *o*); eodemque fine cortex SEN-NERTI *p*) formulas numerosas, cum aliis, intrat. Rachiticis infantibus hic etiam subinde exhibitus *q*).
In

l) *Hist. de l'Acad. des Sciences*, 1779. p. 497 sqq.

m) DIOSC. *M. m.* Lib. I. c. 116. — GALEN. *de simpl. fa-cult.* Lib. 7.

n) PLIN. l. 24. c. 9.

nn) DIOSC. PLIN.

o) *Meth. med.* L. 5. c. 6.

p) *Pract.* cap. de lienis morbis.

q) IOS. MILLERI *Bot. offic.* p. 432.

In ictero praeterea, haemoptysi, alui profluvis, vitiisque variis cutis, opem praestitam, varii memorant; sed non ita, vt, absque iterata experientia, fidem mereatur.

Tamaricis Germanicae aperiendi efficaciam cl. SCOPOLI *r*) approbavit.

Cineres Tamarisci combusti sal mirabile Glauberi verum erogant *s*).

r) *Fl. Carn.* Ed. I. p. 320.

s) MONTET in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris.* 1757. p. 555 sqq.

ORDO XVIII.
 ASPERIFOLIAE.

SYMPHYTUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 158. *Gen. pl.* p. 76.

237.

Pharm. SYMPHYTI, f. CONSOLIDAE MAIORIS, *Radix; Herba; Flores.*

Symphytum officinale; foliis ovato-lanceolatis, decurrentibus LINN. *Spec. pl.* p. 195. *Symphytum Consolida maior* C. B. Συμφυτον DIOSCOR. Varietas flore albo solet eligi. Icon: *Fl. Dan. Tab. 664.* CURTIS *Flor. Lond.* Rubra depicta in REGNAULT *Botanique, la grande Consoude.* Pl. perennis, in pratis humidis, ad fossas, riuosque, Europae australioris copiosissima.

RADIX ramosa, magna, extus nigra, interne alba; inodora. Masticata mucilaginem copiosam emittit. Atque haec causa est, cur adoptata iam a veterum tempore in medicina sit. Tanta vero eius vbertas: ut radix, aqua decocta, tres circiter partes mucilaginis insipidae, ex quatuor ponderis sui partibus, eroget; maiorem igitur mucilaginis quantitatem, quam Althaea, eamque tenaciorem *t*). Non
 tamen

t) LEWIS *M. m.* p. 29.

tamen hodie tam frequenter vsurpatur, ac mere-
tur, et pristina laus suadet. Respectum enim ad
virtutem incrassantem, inuiscantem, emollientem
et vulnerariam. Sicque in haemoptysi *u)* placuit;
pulvis, naribus attractus, immodicam earundem
haemorrhagiam compescuit *x)*; nihilque repugnat,
quo minus, vt alia mucilaginosâ, in diarrhoea et
dysenteria illam proficuum habeas. Dari potest,
vel in puluere; vel aqua infusa, siue decocta. In
externis vero vitiis, instar cataplasomatis, vel mucila-
ginis, applicata, vltra fidem fuit a multis deprae-
dicata, non solum ad vulnera recentia consolidanda,
sed et ad ossa fracta *y)* conferruminanda; ita vt et
ideo apud Anglos hinc inde *Bonset* *z)* audiat; nec
non ad ipsas hernias coërcendas *a)*, et ad sanatio-
nem vlcerum pertinaciorum. Quod cruciatus po-
dagricos cataplasma ex puluere *b)*, vel contusa ra-
dice *c)*, sustulisse narretur: fotui et relaxandi po-
tentiae vnice adscribendum, arbitror. Recens au-
tem, cum lotio aegri in pulvem cocta, feruideque
fere applicata, per 24 horas, malum ischiadicum in

H 5

viro

u) DIOSC. *M. m. L. 4. c. 10.* — LINN. *Fl. Suec. p. 59.*

x) PFANN, in *Samml. me. kw. Fälle p. 249.*

y) SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 301 sq.*

z) RAY *Hist. pl. p. 505.*

a) HOUSTOUN *on ruptures.*

b) TACHENIVS *de morborum principe p. 199.*

c) RVLAND *Cent. 2. empir. cur. 9.*

viro quodam sanauit; sed in parte pustulae, in impetiginem transeuntes, denique per totum corpus scabies foeda, emerferunt *d*).

Mucilagine scatent etiam FOLIA et FLORES; hinc consimilibus vñibus, etsi rarius, inseruiunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS E SYMPHYTO FERNELII *e*). Praeter radices et folia Symphyti, Tussilago, Pimpinella, Rosae rubrae, aliaque quaedam adstringentia, illuminant. In tabe et pulmonum exulcerationibus, item profluuiis sanguineis et aluinis quibusdam, dignus vsu visus est.

EMPLASTRVM AD FRACTVRAS ET LVXATIONES *f*) recipit radicem. Sanior chirurgia eiusdem inertiam reprehendit.

EMPLASTRVM PRO HERNIOSIS *g*). Idem est de hoc iudicium; nisi de hernia infantis tenellius fermo, quam repositam, globuloque coërcitam, retinere suo in situ poterit.

d) RVD. IAC. CAMERARIVS, in *Misc. Nat. Cur.* Dec. 3. Ann. 5. 6. Obs. 16. p. 45.

e) *Ph. W.* p. 198.

f) *Ph. W.* p. 58.

g) *Loc. cit.* p. 59.

B O R A G O.

LINN. *Syst. veg.* p. 159. *Gen. pl.* p. 77.

238.

Pharm. BORAGINIS *Folia; Flores.*

Borago officinalis; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus LINN. *Spec. pl.* p. 197. Buglossum latifolium Borrigo c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Bourrache. Hort. Roman. T. 2. Tab. 20. 21.* Pl. annua, Halepo in calidioris Europae regiones aduena, vbiuis iam in hortis colitur, et sponte ibidem sese disseminat.

In seria praxi euiluit. Buglossum esse veterum, MATTHIOLVS, DODANAEVS, alique, volunt.

HERBA scatet succo aquoso, subuiscido, saporis herbacei, subsalsi. Manifestior mucilago radici inest. Decoctum foliorum, in syrupi crassitiem spissatum, post aliquot dierum moram, format copiam crystallorum nitrosarum *h*). Idem contingit cum succo herbae expresso, post depurationem spissato *i*). Sicca, si carbonibus candentibus inspergitur, strepitu deflagrat *k*). Hisce notis, humectare, refrigerare, leuiterque attenuare posse spissos humores,

h) BOULDUCE, in *Mem. de l'Ac. des sc. de Paris* 1734. p. 101 sqq.

i) MARCGRAF, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Berlin.* 1747. pag. 79.

k) GEOFFROY *Traité de la Matière med.* T. 5. p. 346.

res, facile creditur: vt igitur, in febribus acutis et inflammatoriis nominatim, ad quorundam consilium, succus expressus, vel decoctum, aliquid auxilii promittat. Sed exstant efficaciora. Quod utique valet de hypochondriaco malo et melancholia; quorum morborum curatio insuper raro folis resoluentibus absoluitur, nec iisdem semper opus habet.

FLORES. Apibus in deliciis sunt; quibus tanto opportuniore, quum in serum vsque autumnum explicentur: hinc in vicinia apiariorum copiose colluntur. Alius vsus est pro acetariis, quibus ornamento potius sunt, quam grato sapor; praecipue varietatis coeruleae corollae. Hae, a calyce separatae, a pharmacopolis colliguntur. Reficere easdem neruos, olim crediderunt; hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa (nam debiliss recentium odor aufugit siccando, et aqua emittunt modo mucilaginem subdulcem), nec experientia, rem confirmant. Nihilominus olim inter

FLORES QVATVOR CORDIALES militarunt, et in AQVAM eiusdem nominis recepti sunt.

PVLMONARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 158. *Gen. pl.* p. 75.

239.

Pharm. PVLMONARIAE MACVLATAE
Herba.

Pulmonaria officinalis; foliis radicalibus, ouato-cordatis, scabris LINN. *Spec. pl.* p. 194. Var. *α*. Symphytum maculosum, f. *Pulmonaria latifolia* c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 482. REGNAULT *Botanique, la Pulmonaire*. Haec varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemorosis crescens, primo vere floret. Alia quoque varietas, f. *γ*., *Pulmonaria*, folio non maculoso c. B., locum habere potest *l*). Galli *m*) et recipiunt *Pulmonariam angustifoliam* L.

HERBA. Hodie vix a medicis curatur. Saporius herbaceus, viscidus. Plurimum cinerum, ad optimam ponderis partem, suppeditat *n*). Pro panis laneis, colore bruno imbuendis, inferuit *o*). Anglis pro olere in frequenti usu *p*). Multi inter umectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria,

l) LINN. *Fl. Suec.* n. 163.*m*) *Cod. Medicam.* — GEOFFROY. — CHOMEL.*n*) GMELIN in *Act. Petropol.* T. 5. p. 283.*o*) VON DER HAGEN *Beschreibung der Stadt Neustadt-Eberswalde.* —*p*) RAY *Hist. pl.* T. I. p. 489.

neraria, collocant; et asperitati faucium, haemoptysi, imo phthisi ex ulcere, mederi, persuasum cupiunt. Nihil vero pollicetur, praeter vim aliquam, mucilaginosam communem; quae in hac stirpe infirmior longe est, quam in columniferis, et variis affinis familiae suae.

LITHOSPERMUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 156. *Gen. pl.* p. 74.

240.

Pharm. LITHIOSPERMI, s. MILII SOLIS,
Semen.

Lithospermum officinale; seminibus laevibus, corollis vix calycem superantibus, foliis lanceolatis LINN. *Spec. pl.* p. 189. *Lithospermum maius*, erectum C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Grenil. Pl. perennis, ad fluuios, item locis glareosis, ficcisque, reperiunda.

SEMEN ouatum constat ex crusta albido-cinerea, dura, splendente, insipida, quae latiori extremo umbilicum habet fuscum; et nucleo, dum recens est, subdulci, oleoso. Hic, semine diutius seruato, ingratum rancorem contrahit. Crustas, aqua forti, vel aliis acidis, infusas, ebulliuisse, notatum q); sed alii non successit experimentum cum

q) GREW *mixtura corp.* p. 22.

cum spiritu aceti et spiritu vitrioli *r*). Vt igitur dubio adhuc locus sit, an cum absorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancrorum, vi conueniat *s*). Calculum vrinarium frangere semen, vetus fabula est, a DIOSCORIDE *t*), PLINIO *u*), RHAZE *x*), concepta. Lotium mouere, hisce quidem credo; et in stranguria efficere aliquid posse: quum, ob nucleum, emulsiuae naturae sit. Commendabile hic oleum erogat; et emulsionem, nec ingratam, nec insalubrem, praebet. Ill. HALLERO *y*) tota stirps videtur narcotica.

ANCHUSA.

LINN. *Syst. veg.* p. 156. *Gen. pl.* p. 74.

241.

Pharm. BVGLOSSI *Radix; Herba; Flores.*

Anchusa officinalis; foliis lanceolatis; spicis imbricatis, secundis LINN. *Spec. pl.* p. 191. Buglossum angustifolium maius c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 572. REGNAULT *Botanique, la Buglosse vivace.* Pl. perennis, locis ruderatis et ad agros crescens.

Haec

r) ALSTON *Lect. on the M. m.* T. 2. p. 362.

s) HERM. *Cynof. M. m.* T. 1. p. 322.

t) *M. m.* L. 3. c. 58.

u) *Lib.* 27. c. 11.

x) *Ad Mansf.* 3. c. 46.

y) *Hist. st. helv.* n. 595.

Haec cum *Anchusa angustifolia* L. 2) coniungitur specie ab ill. HALLERO a). Nec dubitat, utrique communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quaedam insipida sese prodit; in floribus praeterea levis amarities. Vires solent ad istas Boraginis: exigi b). Nec male; docente sapore, cognatione, item strepitu FOLIORVM, in carbones proiectorum c). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Vp-landia d). An veterum Buglossum sit idem cum nostro, non liquet. Certe nostrum Euphrosyni nomine e) indignum est. Nihil enim ad exhilarandum animum facit; licet diu

FLORES ad QVATVOR CORDIALES relati fuerint.

242.

Pharm. ALKANNAE vulgo, ANCHVSAE
(Ph. Ed.), *Radix*.

Anchusa tinctoria; tomentosa; foliis lanceolatis, obtusis; staminibus corolla leuioribus. LINN. *Sp. pl.*

2) Depicta a MILLERO in *Figures* Tab. 72.

a) *Hist. st. Helv.* n. 599.

b) CHOMEL *Usuelles* T. I. p. 134. — GEOFFROY *Traité de la M. m.* T. 5. p. 390. — ALSTON'S *Lectures* Vol. 2. p. 92. rel.

c) GEOFFROY.

d) LINN. *Fl. Suec.* n. 161.

e) PLINIUS *Hist. Med.* Lib. 25. c. 8.

pl. p. 192. Anchusa monspeliaca I. B. *Hist. pl. T. 3. p. 584.* Icon: REGNAULT *Botanique, l'Orcanette.* Pl. perennis, in Gallo - Prouincia crescens.

Distinguenda ab Alkanna orientali, ex Lawsonia inermi L.

RADIX fere cylindrica, calamus scriptorium crassa; cortice saturate purpureo, intra quem fabrica sublignea, albida. Inodora, insipida, subdulcis; non adstringens, etsi plerique hoc asserunt *f*). Cortici soli pigmentum istud inest, quod, caloris ope, tingit spiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde, attamen grate, rubro; aquam autem colore debiliter modo bruno. Extractum, tam spirituosum, quam aquosum, amaricans. Fraude subinde Buglossi radix substituitur, decocto ligni Brasiliiani imbuta, quo acquirit rubedinem. Pasta Alkannae radiceis ossa in pullo intumuerunt *g*). Aperire, coagulatum sanguinem dissipare, sistere diarrhoeas, vlcera inueterata exsiccare, colim quidem existimatum *h*); sed deficiente experientiae fulcro. Vnde, nonnisi pro oleosis variis tingendis, hodie in officinis asseruatur.

PRAE-

f) ALSTON *M. m. T. I. p. 365.*

g) GVETTARD, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1746. pag. 102.

h) BOERH. *Hort. L. B. T. I. p. 273.*

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM RVBRVM POTABILE i). Ex radicibus hisce, vino rubro maceratis, et butyro non salito recente coctis. Ad discutiendum sanguinem, ex contusione interne stagnantem et coëuntem, et ad haemoptysin coërcendam, olim in pretio, ad vnciam, vehiculo calido, sumtum.

VNGVENTTM RVBEVM AD LABIA ORIS k).

CYNOGLOSSVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 159. *Gen. pl.* p. 75.

243.

Pharm. CYNOGLOSSAE *Radix; Herba.*

Cynoglossum officinale; staminibus corolla brevioribus; foliis lato-lanceolatis, tomentosis, sessilibus LINN. *Sp. pl.* p. 192. *Cynoglossum majus vulgare* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Cynoglosse.* CURTIS *Flor. Lond.* Intelligitur varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis et ad vias obuia.

Odor totius stirpis recentis foetens, murino haud absimilis, et color herbae florumque luridus, suspectam illam reddit. Pecora quoque intactam relinquunt, capris solis forte exemptis l). Pediculus

i) *Ph. W.* p. 227.

k) Loc. cit.

l) LINN. *Fl. Svec.* n. 162.

culos autem pellit *m*). Stirps, radice remota, destillata, aquam exhibet valde nauseosam, odoris narcotici *n*). Vere etiam anodyna; quin, maiori copia ingesta, narcotica est habita *o*). Ex foliis, loco tenellorum Symphyti foliorum coctis, libereque ingestis, in familia vomitus, cum aliis malis, dein stupor et somnus, insequuti; vno mortuo *p*). Funestorum effectuum ex interno usu et meminit BLAIR *q*). Parce, si vnquam hodie, praeterquam in pilulis sui nominis, vsurpatur.

RADIX grandis, ramosa, succosa; externe bruna, vel nigricans; interne albida. In vdis locis obuia grauem virosum odorem spirat; in sicci-
oribus inodora fere *r*). Perit et odor, siccando eam; nec in extracto, siue aqua, siue spiritu vini, facto, sese figi patitur odora pars. Hisce iam dubia euadit medica eius, ea, qua solet, lege vsurpatae, efficacia; certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non satis fida sint, quae de usu eius in tussi, haemorrhagiis, alui profluuiis, rel., a multis enumerantur, et quae congeffit SCHRECKIVS *s*).

I 2

Addo

m) RAY *Hist. pl.* p. 490.

n) SCHRECKII *diff. de Cynogloss* p. 19.

o) BOERH. *Hort L. B. T.* I. p. 275.

p) MORISON *Hist. Oxon.* T. 3. p. 450.

q) IN HALL. *hist. st. helv.* n. 587.

r) HERM. *Cynof.* T. I. p. 178.

s) Loc. cit.

Addo: radicem, contra scrophulas et strumas, tam in decocto epoto, quam instar cataplasmatis applicatam, celebri medico successisse *t*). Extractum dysentericis, ad corrigendam acrem corruptelam, nuperius, nec sine fructu, ingestum *u*).

FOLIA ob similes virtutes celebrata. Succus herbae, praeuia coctione, in syrupum redactus, egregiam opem, in catarrhosis affectibus et tussi tulit, *x*). In infuso theaeformi, cum aliis herbis, eadem praestantia sese exseruit *y*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PILVLAE DE CYNOGLOSSO *z*). Continent Opii extractum, femina Hyoscyami, resinosa et aromatica varia, radicem denique et succum Cynoglossi. Ex TRALLIANI *a*) temporibus ad nostra peruenerunt: inconcinnae etsi compositionis; efficaces tamen, et, inter opiata, consuetioris usus. Facile patet ex hisce, vim Cynoglossi propriam decerni non posse. Qua forma a Wirtembergensibus sistitur, massae quaelibet drachma Opii grana octo et totidem seminum Hyoscyami comprehendit. Praestat igitur vires Opii, in coërcendis spasticis affectionibus

t) RAY *Hist.* l. c.

u) SCOPOLI *Fl. Carn.* Ed. I. p. 440.

x) FVLL. *pharm. ext.* p. 401.

y) SCOPOLI loc. cit.

z) *Ph. W.* p. 125.

a) Lib. 5. c. 1. *de Tussi*, Ed. ANDERN. p. 248.

nibus et profluuiis, item somno alliciendo, doloreque sedando. Nominatim ad tussim mitigandam *b)* valet, ex catarrhali labe, asperam arteriam vellicante, natam. Massa hac, cum nitro, versus noctem data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebris pectoris a tussi concussionibus diu turbatam, tiro medicus feliciter restitui. In asthma spasmodico inducias ad minimum procurat *c)*. Grana bina, ad quinque, vulgaris dosis esse solent.

PILVLÆ DE CYNOGLOSSO CVM CASTOREO *d)*. Sunt illae, nuperrime descriptae; sed Croco et Castoreo mistae: vt paullo maiori dosi exhiberi queant. In PILVLIS DE CYNOGLOSSO *Pharmacop. Danicæ e)* hoc semper connubium locum habet, imminuta et Opii et seminum Hyoscyami quantitate; ita, vt singula drachma pilularis massae illius grana quatuor modo, horum grana duo, sibi vindicet.

C O R D I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 191. *Gen. pl.* p. 110.

244.

Pharm. SEBESTEN.

Cordia Myxa; foliis ouatis, supra glabris; corymbis lateralibus; calycibus decemstriatis LINN.

I 3

Spec.

b) TRALLES *de Op. Sect.* 3. p. 123.

c) TRALL. loc. cit. p. 161.

d) *Ph. W.* p. 125.

e) Pag. 210.

Spec. pl. p. 273. Sebestena sylvestris c. B., item domestica EIVSD. Sebestena domestica COMMEL. *Hort. Amstel. T. 1. p. 139. Tab. 72.*, vbi, absque fructu, depicta. Quem vero, etsi ruditer, vna delineavit ALPIN. *pl. Aegypt. p. 30. et 31.* Sebesten officinarum DILLEN. *Hort. Elth. p. 340. Tab. 255.*, cuius *figuris 1 — 5*, dextrorsum collocatis, floris partes sistuntur. Arbor, in Aegypto et Malabaria crescens.

FRUCTVS vnice, etsi rarissime, apud nos hodie in vsu; hinc vermibus plerumque arrosus offenditur. Drupa est, referens prunum exiguum; oblongo-rotunda, vtrinque acuta, nigricans, rugosa, viscosa, subdulcis; includens nucem subtriquetram, compressam, vtrinque emarginatam. DIOSCORIDIS et GALENI operibus non insertus hicce fructus exstat; sed memorarunt eum AEGINETA, AETIVS et ACTVARIVS f).

Viscida huius natura nomen Myxae, apud PLINIVM, aliosque, illi peperit. Postponendus Iuiubae fructui, dulcedine; certe vetustus, in officinis seruatus. Superat vero illum visciditate: quae tanta est, vt Aegypti olim inde viscum pararint, aucupiis idoneum; fructum contusum et lotum, quoad aqua superflua absumeretur, coquendo g). Praecipuus

f) c. B. *Pin. p. 446.*

g) ALPIN l. c. p. 29.

cipuus ibidem et alibi vsus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tussi, respirationis difficultate, etiam inflammatoriis; porro in lotii viarum ardore valuit: quae omnia rationi quoque consentanea. Ventrem pariter subducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, veteres obseruarunt; confirmante experientia sua MATTHIOLI *h*), qui drachmis decem, vel duodecim, pulpae, eandem vim ac Cassiae tribuit.

h) In DIOSCOR. p. 218.

ORDO XIX.
VERTICILLATAE.

TEUCRIVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 438. *Gen. pl.* p. 287.

245.

Pharm. MARI VERI vulgo, f. MARI SYRIACI
(Angl.), *Herba*, f. *Summitates*.

Teucrium Marum; foliis integerrimis, ovatis, acutis, petiolatis, subtus tomentosis; floribus racemosis, secundis LINN. *Syst. veg.* p. 439. Marum Cortusi 10. BAVH. *Hist. T.* 3. p. 242 i). Icon: RIVIN. *monop. irreg. Tab.* 23.; item RBGNAULT *Botanique*, sed perperam sub nomine Nepetae Catariae, f. *Herbe aux chats*. Fruticulus, crescens in Valentia et insula Pomponia, f. Porteros, subter Gallo-Prouincia sita; in Graecia, Creta, Aegypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem seruatur; vt tamen et tepidarii fotum probe ferat.

An in veterum notitiam venerit, et quo nomine Marum insigniuerint, nolo disquirere. Sufficit,

i) Cfr. SCHREBERI *verticill. unilab.* n. 28. α, et LINN. *Diff. de Maro*, resp. DAHLGREN, p. 7.

ficit, impensam a WEDELIO *k)* sterili huic rei operam indicasse.

Singulari cupidine in hanc stirpem, ut Catarrham et Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpando, comedendo; quin, si CORTVSO, Patauino quondam Professore Botanices, fidendum, ea deuorata, femine vndique illam conspurcando *l)*; et, si digiti, ista obliti, felibus offeruntur, hisce affricant nares, caput, imo dorsum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, testimonium *m)*.

FOLIA recentia, cum tenellis ramulis, contrita, simili fere modo, ut sal volatile olfactum, grato suo et camphoraceo fere aromate, nares vellicant, in sternutationem vsque; et, per momentum temporis, animum eximie erigunt. Gustata autem, amaritiam, cum acrimoniae et caloris sensu, produnt. Nec multum harum virium ficcatione perditur. Odora herbae pars aquoso quoque latice per infusionem excipi sese patitur; sapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum vtriusque generis partium extrahit. Destillatione cum aqua largitur oleum aethereum, pungens, volatile, valde fragrans; residua parte amara *n)*. Penetrabili suo odore et sapore, imo et vi, comparari

I 5

cum

k) *Diff. de Maro, resp. HERMANNO. 1703.*

l) IO. BAVH. loc. cit.

m) MÜNCHH. *Hausvater, T. I. p. 415.*

n) LEWIS *M. m. p. 372.*

cum oleo Cochleariae potest o). Verum cl^o HEYER non contigit, oleum inde eruere p).

Mireris merito, quod, sub hisce praestantiae eius indicis, tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim Polychrestum, cum WEDELIO q), vocari: quod nomine despectam potius reddidit nobilem stirpem; vires licet numerosas ample, sed ex ratiocinio vnice, recensuerit. Et ex hoc fonte praecipue promanasse, arbitror, plerasque laudes, de ea in libris de medicamentis obuias. Herba, in puluere naribus excepta, et sternutationem ciēt, et copiosam pituitam allicit. Sed praeprimis ad singularem eius efficaciam, neruosum systema languidum et debile reficiendi, attendendum est. Vnde, inter cephalica excellere, notauit HERMANNVS r); ob quam vim et magni illam facit BOERHAAVIUS s). Nec veritus ill. LINNEVS est, eam summum analepticum declarare t). Promptum vero auxilium praestat; nec, etiamsi febre praesente, nocet: quare eximio alias analeptico, Cinamomo, vt quod nimium calefacit corpus, praeferas. Dolendum tamen, quod solamen, quod affert, aequè plerumque fugax sit,

ac

o) FR. HOFFM. *Obs. phys. chym.* p. 19.

p) Vid. CRELL'S *chem. Entdeckungen*, P. 4. p. 57.

q) Loc. cit.

r) *Cynos. Mat. med.* Tom. 2. p. 349.

s) *Hist. pl. hort. L. B.* p. 262.

t) *Diff. cit.* p. 13.

re promptum; vt itaque opinione citius effectus disappearat ^{u)}. Post hanc virtutem, memorabilis sese reddit eius, in humorum frigido lentore soluendo, sudore, menstruisque, pellendis, praestantia. Haecce de ista praedicare. non plura, sinunt peculiares historiae, quarum varias ill. LINNEO debemus. Ita, eo narrante, senex, morbo subitaneo tam atrociter correptus, vt de vita desperarent (vtpote, et loquela et motus potentia orbus, stertore respirationem exerceret), Mari ope vitae iacturae euasit. Quod eodem et post sesquiannum, quum insultu, apoplexiae non absimili, afficeretur, saluti illi fuit. In Theologo autem, quem asthma, suffocationem minans, ex pectoris hydrope, anxerat, deuicit hocce periculum, et nocturnam quietem restituit. Similiter in casu iurisconsulto adiumento fuit. Resuscitauit et in alio, qui, inter varia alia chronica mala, tussi vehemente laborauit (et cuius sputa, subito, sub deiectione virium, suppressa, suffocationis metum inculcarunt), excreationem; tussimque ipsam paullo post compescuit. In phthisico, sudoribus nocturnis iam emaciato, Marum, mixtum cum conferua Cerefolii, tam ad sudores continendos, quam ad scretum facilitandum, valuit. Alium, ex pectore, post haemoptysin, laborantem, fato, vt videtur, proximum, in vitam reuocauit. Menstrua suppressa
herba,

^{u)} Loc. cit. p. 18.

herba, martialibus nupta, reserauit α). Literis vero, ad me datis, vir illustris perscripsit: se eadem medela, b. ROSENSTEINIO, dirissima et pertinacissima tussi, cum difficillima respiratione, in ultimo morbo conflictato, leuamen attulisse exoptatissimum. Addo casum y) feminae, quae, ex ictu capitis contra lapidem, apoplecticae instar, ceciderat, in tertiam hebdomadem, administratis variis idoneis, sublethargicae; sed, Maro adhibito, in integrum restituta. In paralyfi autem, post praegressam apoplexiam, iners fuit z).

Pulvis eiusdem a scrupulo vno, ad dimidiam drachmam, supraque, dari potest. Commodum menstruum vinum praebet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA CEPHALICA a). Farrago aromatum, inter quae et Marum, menstruis spirituosus, iam per se valde compositis, infusorum.

EXTRACTVM MAROCOSTINVM b). Auctore RAIMUNDO MINDERERO c). Ampla pariter formula, ex Aloë, succis variis soluta, Extractio Rhei, Croco, Myrrha,

α) LINN. *Diff. cit.* p. 16. 18.

y) CL. BERGII *Mat. med.* p. 504.

z) IDEM.

a) *Ph. W.* p. 71.

b) *Ph. W.* p. 83.

c) Qui descripsit illud primum in *Aloëdario marocostino* suo a. 1616.

Myrrha, G. ammoniaco, demum Maro vero et Costo, maritata. Vtriusque vsus obsoleuit.

PVLVIS STERNVTATORIVS *d*). Ex foliis Afari, Maioranae, Mari, et floribus Lauendulae.

THERIACAM quoque ingredi, vix operae pretium est indicare.

246.

Pharm. POLII CRETICI *Herba*, s. *Summitates* (Lond).

Teucrium creticum; foliis lanceolato-linearibus, integerrimis; floribus racemosis, ternis LINN. *Syst. veg.* p. 439. Rosmarinus, stoechadis folio ALPIN. *exot.* p. 103. *Tab.* 102. mala. Conf. *Teucrium hyssopifolium* SCHREB. *verticill. unilab.* n. 11. Fruticulus Aegypti et Palaestinae. LINNEI species etiam *T. breuifolium* SCHREB. *l. c.* n. 10., creticam plantam, sub se comprehendit.

Odor HERBAE moderate aromaticus; sapor ingrate amarus. Hodie non, praeterquam in THERIACA, adhibetur. Inter aperientia et corroborantia locus illi assignatur.

Vbi haec deficit, substituitur sequens.

d) *Ph. Lond.* p. 89.

247.

Pharm. POLII MONTANI *Herba*, f. *Summitates* (Lond).

Hoc nomine autem non vbiuis vna eademque stirps venit.

Galli *e*) intelligunt *Teucrium Polium*; spiciis subrotundis; foliis oblongis, obtusis, crenatis, tomentosis, sessilibus; caule prostrato LINN. *Spec. pl. p. 792. α*, *Polium montanum luteum* c. B. *Teucrium aureum* SCHREB. *vertic. unil. n. 43*. Qui suffrutex in Gallia australi, Hispania, Syria crescit;

Germani, *Teucrium montanum*; corymbis terminalibus, glabris; foliis petiolatis, ellipticis, margine reuolutis, subtus tomentosis; caule procumbente SCHREB. *l. c. r. 57.*; quod et *T. supinum* et *montanum* LINN. includit. Suffrutex Europae calidioris; apricis, sabulosis, crescens;

Angli, *Teucrium capitatum*; capitulis pedunculatis; foliis lanceolatis, crenatis, tomentosis; caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 792.* *Polium maritimum, erectum, monspeliacum* c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Thim blanc des Montagnes.* *Teucrium Belion* SCHREB. *l. c. n. 49.*; et alia efficacia *Teucra* subinde in vsum tracta *f*). In Europae calidioris et Mauritaniae maritimis.

In

e) *Cod. med. p. 123.*

f) LEWIS *Mat. med. p. 463.*

In *Pharmacopoea Lond.* g) suppar vtrique Polio, cretico et montano, virtus tribuitur. Est tamen, qui creticum efficacius existimat h). *Pharm. Edinburgensis* Polium montanum vnice requirit. Sed, inter tot alia efficaciora, vtrumque abesse potest. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta et Polio, contra podagram olim inter Italos vsitatum i). MITHRIDATIO Polium montanum Germani addunt.

248.

Pharm. SCORDII *Herba.*

Teucrium Scordium; foliis oblongis, sessilibus, dentato-ferratis; floribus geminis, axillaribus, pedunculatis; caule diffuso LINN. *Syst. veg.* p. 400. SCHREB. *vertic. unil.* n. 29. Scordium c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 592. REGNAULT *Botanique, le Scordium.* Planta perennis, crescens in vliginosis Europae.

HERBA Allium spirat, cum leui aromate; saporem vero intense amarum habet. Longiori mora perdit odorem suum, simulque ingrator eius sapor fit. Vtrumquae aquae et spiritui vini impertit, infusione. Spirituosum extractum, etsi parcius aquoso, tamen

g) Pag. 15.

h) MILLER. *bot. offic.* p. 353.

i) V. *Appar. Med.* Vol. I. p. 25.

tamen amarum magis et efficacius *k*). Olei aetherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quae destillando ascendit, dispersum; a quo odor alliaceus dependet *l*). Hic idem in vaccarum adeo lac sese transfert *m*).

Calidae est naturae, ventriculo robur restituit, putredinem efficaciter coërcet, obstructions viscerum reserat, sudorem mouet. Et haec quidem experientia, saepe repetita, docet.

Verum et alexipharmaci titulo herbam, vno fere ore, auctores condecorarunt; dignam hocce, tam vi antiseptica, quam sudorifera, censentes. In prioris virtutis testimonium non moror fabulosam antiquam narrationem, quod in proelio intermentorum cadauera, quae in Scordium inciderint, tardius longe, quam reliqua, computruerint *n*); tanto minus, quum adhuc dubium valde, an veterum Scordium cum nostro idem sit. Inter alios contagiosos, malignosque, morbos, ad ipsam pestem efficaciam eius extenderunt. Sed nullibi fere in hisce malignis morbis herbam solam administratam offendo; sed in connubio multorum aliorum, sub variae praeparationis forma *o*), in Electuario
Diascor-

k) NEVMANN *Chym.* Vol. 2. P. 4. p. 195. — CARTHEVS. *Mat. med.* T. I. p. 519.

l) NEVM. loc. cit.

m) LINN. *Fl. Suec.* n. 513.

n) GALEN *de antidot.* Lib. 6. cap. 12.

o) V. e. g. DIEMERBROEK *Tract. de peste.*

Diascordii, aliisque, infra recensendis, formulis; vt saltem plerumque, si qua dictorum fides, meritum curationis inter plura diuisum maneat. Sanius vero medicinae luce nouimus, quantum noxae ex calidis illis et sudoriferis, in hisce morborum generibus, tantum non semper redundet. In peste tamen, ad sustentandas, vel erigendas, vires, et subsequam corruptelam humorum auertendam, non infimi loci, prout alia stimulantia et antiseptica, Scordium est. Ita decocto eiusdem, cum tantillo terrae Lemnios mixto, comitatus legati *BUSBECK p)*, primo pestis stadio in Turcia per iter correptus, sudoribus largis ex usu insequutis, mortis periculum eluctatus est *q)*.

Contra lumbricos Scordium commendatur; et, vestibis laneis appositum, hasce aduersus tineas blattasque tueri, notatur *r)* (quas vero similes laudes de herba Hyperici a *RIVERIO* non expectassem). Hydropem anasarca dispulit, et menstruum fluxum restituit *s)*. Si asthmaticis opem ferat: non tamen phthificis, ex ulcere pulmonum, concedi debet; qua in re abusus in Heluetia factus *t)*. Infusum aqua, Scordium plerumque datur.

In

p) *Lettres par DE FOY T. I. p. 198.*

q) *Conf. CHENOT de peste p. 132.*

r) *RIVER Observ. méd. Cent. I. n. 16.*

s) *KLEINKNECHT de Scordio p. 69. — HALLER.*

t) *HALL. hist. stirp. heu. n. 288.*

In morbis quoque cataneis venereis, in scabie, quin herpete pertinacissimo, infusum Scordii saturatum, ad libram vnam, ter, quater, vel saepius, de die, ingestum, vna cum balneis, mire prodesse, ill. A QUARIN *u*) auctor est, Subinde etiam pulvis Scordii auxilium attulit in scabie venerea; sed tardius infuso *x*).

Verum memorandus etiam est eximius eius externus in gangraena vsus; quam, et vi antiseptica, et stimulo, in vicinia loci affecti impertito, coërcet; in quem finem alia, ad augendum effectum, addi solent. Pro fomento inseruit decoctum, vel infusum, herbae, vino, vel aceto, mixtum, adiecto quoque sale. Cataplasma quoque, ex herba, recens conquassata; et aceto saleque mixta, parari potest *y*). Ulcerum curationem vel solus pulvis inspersus absoluit *z*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA SCORDII *a*). Spirat recens herbae odorem; sed in officinis iners plerumque est.

ESSENTIA *b*). Est haec simplex. Vis spiritus vini praeualet. Alexipharmaca et sudorifera praedicatur, ad guttas sexaginta.

ESSEN-

u) *Animadversiones pract.* p. 308.

x) IDEM l. c.

y) TOURNEF. *Plant. de Paris* T. 3. p. 301. Conf. *Chirurgia* HEISTERI et PLATTNERI.

z) REVSNERI *Obs. in WELSCH. Syll. curat.* p. 72.

a) *Ph. W.* Ed. 1771. p. 6.

b) *Loc. cit.* p. 76.

ESSENTIA SCORDII COMPOSITA, f. DIASCORDIVM LIQVIDVM MAVR. HOFFM. c). Constat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha, rel., inter quae et Scordium et Opium, spiritu vini, e baccis Iuniperi abstracto, maceratis. Exagitat igitur sanguinem, et sudorem, inter vires anodynas Opii, insigniter mouet. Redit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII d). Cui fini destinauerit auctor, titulus indicat. Nocuisse vero, innumeris exemplis, in febribus, hanc essentiam, vt reliquas in vniuersum, augendo febrem et diathesin inflammatoriam, vel putridam; et excitasse purpuram, exanthemata miliaria, vel petechias, certissimum est: quorum culpa hand parum in menstruum spirituosum coniicio.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA STAHLII e).

EXTRACTVM f). Fit menstruo semispirituoso. Debilius herba.

SYRVPVS g). Meretur seruari.

K 2

ELECTVA-

c) Loc. cit.

d) Loc. cit. p. 67. Cfr. *Appar. med.* Vol. I. p. 834.

e) L. c. p. 67. Conf. *Appar. med.* l. c.

f) *Ph. W.* p. 79.

g) Loc. cit. p. 197.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM, f. DIASCORDIVM, FRACASTORII *h)*. Descriptum ab auctore *i)*. Constat ex adstringentibus, aromaticis, terreis, gummosis; inter quae et Scordium, cum pauxillo Opii; conferua Rosarum et melle exceptis. Vnciae singulae insunt grana circiter duo Opii. Memineriss tamen, proportionem variare, si exsiccare incipit. Drachmae eius duae, ad tres, pro dosi assignantur. Inconcinna haecce, et superfluis et inanibus multiss referta, formula omnino opus habuit correctione; quam et SYLVIVS *k)* et Londinenses *l)* moliti sunt: sed non tam scite, vt eadem acquiescere liceat. Maxima eius abbreviatio occurrit in *Pharm. Suec. m)*, et selectus tantopere a pristino discrepans, vt nomen FRACASTORII vix seruari mereatur, licet et Scordium admittat. Morbis malignis et contagiosis, imo ipsi pesti, accommodatum voluit auctor; sed vehiculo acido temperatum. SYDENHAMI quoque plausum tulit, in singultu, et diarrhoea febrium, contra quam in clysmate etiam adhibendum curauit. Tutius vero extra febres datur; et hodie fere vnice ad sistenda alui profluvia nimia, post euacuationes praegressas.

h) Loc. cit. p. 41.

i) In libro *de contagionibus et morb. contag.* Lib. 3. Cap. 7, ad finem.

k) *Ph. Brand.* p. 58.

l) *Ph. Lond.* p. 90. 98.

m) Pag. 88.

249.

Pharm. CHAMAEDRYOS *Herba.*

Teucrium Chamaedrys; foliis cuneiformi-ouatis, incis, crenatis, petiolatis; floribus ternis; caulibus procumbentibus, subpilosis LINN. *Syst. veg.* p. 440. β . Chamaedrys minor repens C. B. *n*). Icon: *Fl. Dan.* p. 448. REGNAULT *Botanique, la Germandrée*. Pl. perennis, in Galliae, Italiae, Helvetiae, Germaniae australis, locis asperis, montosis, et ad oras viarum, crescens.

HERBA modice amara, cum odore subaromatico. Cum aqua pariter, ac spiritu vini, efficaciam suam communicat; illam vero magis, quam hunc, amaram reddit.

Praestans stirps, et incidendi et roborandi vi etiamnum clara. — In arthritide celebrata impensius. Commendatum eo fine, inter tot alios, qui inde fanati dicebantur, CAROLO V. decoctum ex vino a medicis Genuensibus, post purgans praemissum, per sexaginta dies ingerendum o). Multus in eodem decocto praedicando est SOLENANDER p); SENNERTIQUE q) tempore pariter compluribus placuit, variasque antiquiores formulas antarthriticas, quas

K 3

adducit

n) Conf. SCHREB. *vert. unil.* n. 21.

o) VESAL. *rad. Chin.* p. III.

p) *Confil. med. Sect. 5.* p. 475.

q) *Oper. Ed. Lugd.* T. 5 et 6. p. 568 et 663.

adducit r), aliasque superioris aetatis, intrat; quarum ad normam *Pulvis antarthriticus Ducis Portlandiae* s) concinnatus est. Fermentationem herbae cum hydromelle illustri olim Suecorum heroi, A TORSTENSON, instar omnium praescripsit a GULDENKLEE t). Quod praeparationis quoque genus, uti et fermentationem cum musto, vel cereuisia, nec non essentiam, SENNERTVS u) probat.

In febribus intermittentibus tantam olim fidem adsciuerat, ut febrifugam dixerint x). Aegyptii drachmam pulueris per horam ante accessionem optimo successu ingesserunt y). Successit et rusticis Monspeliensibus pulvis, in iusculo captus, contra ipsam quartanam z). Quin, decoctum, ante et post paroxysmum datum, tertianam sanasse, in his, qui frustra cortice Peruviano vti sunt, legitur a). Infusum ex hac et Centaurio minori, cum vino paratum, eandem praerogatiuam demonstravit b).

Nec in asthma et tussi inueterata, a pulmonum infarctu oriundis, spernenda, multorum testimonio

r) L. c. p. 176 et 177.

s) V. *Appar. med.* Vol. I. p. 509.

t) *Oper. Ed.* RIVIN. p. 700.

u) Loc. cit. p. 177.

x) CAESALPINVS *de plant.* p. 455.

y) ALPIN. *med. Egypt.* p. 316.

z) RIVER. *Observ.* Cent 4. n. 84.

a) SEGVIER *pl. Veron.* T. I. p. 319.

b) CHOMEL *Usuelles* T. 2. p. 139.

monio; qua in re, ad Marrubium proxime accedere, mihi videtur. Arridet, in hisce vitiis, miscela cum melle in decocto *c*). — Hypochondriacis vtilissima pronunciatur *d*); quibus quidem, amaritiae et resoluendi virtute, subinde leuamini esse potest. — Addo adhuc vnice, decocti vim in menstruorum suppressione creberrime ab Anglis mulierculis fuisse exploratam *e*).

250.

Pharm. CHAMAEPITYOS *Herba.*

Teucrium Chamaepitys; foliis trifidis, linearibus, integerrimis; floribus sessilibus, lateralibus, folitariis; caule diffuso LINN. *Spec. pl.* p. 787. *Chamaepitys lutea vulgaris*, f. folio trifido *c. B. f*). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 733. REGNAULT *Botanique, l'Ivette*. Pl. annua, crescens in agris glareosis Europae australis, etiam Germaniae, variis in regionibus; item in Palaestina, Africa septentrionali et Virginia.

Recens stirps, viscida ad contactum, odorem habet resinosum, instar Pini; saporem amarum. Vires suas tam aquae, quam spiritui vini, erogat; liberalius vero huic. Infusum, aqua factum, valde

K 4

amarum

c) CHOMEL. l. c.

d) SENNERT l. c. p. 665.

e) RAY *Hist. pl.* T. I. p. 527.

f) Conf. SCHREB. *vertic. unil.* n. 4.

amarum et nauseosum. Extractum aquosum amaro austerum est, spirituosum subdulce et calidum g).

Conuenit HERBA maxime efficacia cum ista Chamaedryos. Nominatim et Chamaepityn omni tempore in arthritide magni fecerunt; unde et ab antiquioribus botanicis Yua arthritica dicta, et nomen olim *Pilulis de Yua arthritica* NICOLAI (Salernitani) dedit. In omnibus articulorum affectionibus praestantissimum declarat SENNERTVS h). Placuit multis, puluerem cum Terebinthina compingere i), horumque diuturno vsui indulgere. Pari passu cum aliis, contra arthritidem idoneis, in formulis bene multis k) ambulat; vt in ista Ducis Portlandiae, de qua nuperrime dictum: quum tamen praestitisset, eam solam praescribere, vt virtus propria innotesceret; idque in puluere. Sed redit hic querela, ad amara in arthritide generatim, praecipue longo tempore capta, pertinens: non sua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Heluetia decoctum Chamaepityos, cum similibus roborantibus, podagram fugauit; sed in febres deinde lentas, aut asthma, aut apoplecticos insultus, inciderunt l).

Commen-

g) LEWIS *Mat. med.* p. 206. h) *Oper.* T. 5. 6. p. 177.

i) CLAUDIN. *Consult.* 19. p. 49. *Consult.* 39. p. 93. — SENNERT l. c. p. 568 et 569. — MATTHIOL. in DIOSC. pag. 669.

k) SENNERT. l. c. p. 176 sq.

l) IO. GESNER in HALL. *Epist.* Vol. 5. p. 54.

Commendabilem et sese reddidit, infarctus viscerum aperiendo, et icterum discutiendo *m*). In puluere et infuso exhiberi poterit. Decoquendo timendum, ne quid virium pereat *n*). — Externe olim, ad abstergenda et consolidanda vlcera, maiori in pretio habita, quam hodie. Contra cancrum adeo commendata *o*).

A I V G A.

LINN. *Syst. veg.* p. 438. *Gen. pl.* p. 287.

251.

Pharm. CONSOLIDAE MEDIAE, f. BVGVLAE
(Parif.), *Herba*.

Aiuga pyramidalis; tetragono-pyramydalis, villosa, foliis radicalibus maximis LINN. *Syst. veg.* l. c. *p*). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 185. Pl. biennis, in pratis montanis crescens.

Praeeunte LINNEO, hanc speciem significo. Huius loco medicas vires refert HALLERVS *q*) ad *Aiugam reptantem* L.; glabram, stolonibus reptantibus *r*); cuius icon vide in BLACKWELL *Tab.* 64.

K 5

fig.

m) FERNEL. *method. med.* L. 5. c. 7. et c. 23.

n) HALL. *stirp. Helv.* n. 284.

o) MORGAGNI *de sedibus et caus. morbor.* Epist. 39 §. 35.

— PEYRILHE *Diff. de cancro.*

p) Cfr. SCHREB. *vertic. unil.* n. 3.

q) *Hist. st. Helv.* n. 282.

r) *Syst. veg.* l. c.

fig. 1., item in REGNAULT *Botanique, la Bugle*; sed male in proxima effigie omissi stolones.

HERBA subadstringens, cum amaritie leui. Vulneraria igitur, secundum vulgarem conceptum, habita. Nec in vlceribus pulmonum, aliisque internis, spreta a RIVERO s) (qui decoctum eius, in iusculo veruecis, mire prodesse, affirmat), aliisque. Hinc et intrauit varias aquas vulnerarias, et aquam visceralem MAVCHARDI. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit, stirpem, obsoleti vsus, pro gargarismate vnice, in angina, seruare, in qua ipsa et vim suam experimentis comprobauit t).

THYMVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 252. *Gen. pl.* p. 297.

252.

Pharm. THYMI *Herba.*

Thymus vulgaris; erectus; foliis reuolutis, ova-
tis; floribus verticillato-spicatis LINN. *Spec. pl.*
p. 825. *Thymus vulgaris*, folio tenuiore c. B.
ICON: REGNAULT *Botanique, le Thim.* Fruticu-
lus, in locis excelsis, saxosis, Hispaniae et Gal-
liae inferioris creberrimus. Hiemen, regionum
etiam magis septentrionalium, probe fert; vbi,
in

s) *Prax. med.* L. 7. c. 7. T. I. p. 349.

t) MALOUIN in *Mem. de l'Ac. d.sc. de Paris.* 1754. p. 512.

in vsum culinarium, abundanter colitur, et, vt parcatur spatio, decorique simul consulatur, areae eo cinguntur.

HERBA saporis calidi, linguam pungentis, cum amaritiae quadam; odoris fragrantis, non admodum grati. Destillatione largitur oleum aethereum copiosum. Aqua infusione eiusdem odora quidem euadit, sed saporem modo debilem acquirit; conuersa, si infundatur spiritus vini, ratione. Camphorae speciem continet herba; quae sese declarauit, mox post destillationem eius cum aqua, dum oleum ab ea separaretur, tam in gossypio, quam orificio vitri, crystallis exiguis; dein, post aliquot dierum moram, in fundo vitri, crystallis, Auellanae nucis adeo magnitudinis, cubicis, saccharo candi similibus. Hae plerisque notis conuenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem prae se ferentes *u*); quamuis in quibusdam discreparint *x*): quae tamen discrepantia tanta non est, quin iustus, maximeque idoneus, in chemicis, vt tot aliis, arbiter, ill. GAVBIVS *y*), inuentoris, NEVMANNI, iudicio, de artificissima eius cum vera camphorae cognatione, subscriberet. Non potest igitur hocce concrementum ad
falia

u) NEVMANN, in *Philos. Transactions* Vol. 33. p. 321 sqq. recus. in *Miscell. Berol.* T. 3. p. 70 sqq.

x) BROWN, in *Philos. Transact.* l. c. p. 361 sqq.

y) *Aduers. varii argum.* p. 100. 103.

salia volatila oleosa solida, quae in oleis aethereis, per multos annos seruatis, subinde reperiuntur, referri.

Vsus eius culinario scopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, praecipue farciminum. Ceterum, si salutaris vis spectetur: multa, cum reliquis verticillatis aromaticis similia, patrat; de quibus infra, sub Lauendula, Saluia, Roremarino, vtne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM THYMI DESTILLATVM. Vbiuis obuium. Tanta copia emergit, vt SPIELMANNO $\approx$) vnciam eius vnā, herbae librae octo suppeditarint; CARTHEVSERO a) autem drachmam vnā et semissem, herbae libra vnā. Valde acre est; coloris, vel flauī, vel, si fortior ignis adhibitus, profunde brunī.

253.

Pharm. SERPILLI *Herba.*

Thymus Serpyllum; floribus capitatis; caulibus repentibus; foliis planis, obtusis, basi ciliatis
LINN. *Syst. veg.* p. 452. Serpyllum vulgare minus
C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Serpolet*;

CURTIS

$\approx$) *Mat. med.* p. 300.

a) *Mat. med.* T. 2. p. 115.

CURTIS *Flor. Lond.* Suffrutex, in locis campestribus, aridis, creber.

Sapor HERBAE aromaticus, subamarus; odor gratus, ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in varietate, quam CASPARVS BAVHINVS foliis citri odore distinguit, quae *Thymus citratus* in *Pharm. Lond.* audit. Oleum eius aethereum, blandius longe, quam Thymi, parca modo quantitate eruitur *b)*. Accepta apibus stirps *c)*.

Derelicta hodie a medicis non inefficax stirps, ut fere vnice extrinsecus subinde, ad discutiendos stagnantes humores, partesque roborandas, vel in facculis, vel fomenti instar, vino cocta, applicetur; uti et in balneo, ad ciendos menses, adhibeatur. Infusum potatum ill. A LINNÉ, et ore et scripto *d)*, contra cephalaeam a crapula, laudauit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SERPILLI DESTILLATA *e)*.

OLEVM DESTILLATVM *f)*. Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam, ex libris triginta recentis

b) Conf. DEHNE, in CRELL'S *chem. Journal* P. 3. p. 19.

c) *Svar på Frågan om bi-skötsel.* Resp. 2. HAGSTRÖM pag. 128.

d) *Fl. Svec.* n. 535.

e) *Ph. W.* p. 8.

f) *Ph. W.* p. 116.

recentis herbae, elicitur g). Denti carioso inditum, eius dolori medetur h).

SPIRITVS i). In paralyfi linguae ore cum successu retinetur k).

AQVA BENEDICTA SERPILLI l). Est aqua vinosa, ex fragrantibus herbis et aromatibus constans; vnde, ad incidendum et excitandum, valet, absente febre.

M E L I S S A.

LINN. *Syst. veg.* p. 453. *Gen. pl.* p. 298.

254.

Pharm. MELISSAE CITRINAE *Herba.*

Melissa officinalis; racemis axillaribus, verticillatis; pedicellis simplicibus LINN. *Spec. pl.* p. 827. *Melissa hortensis* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Melisse*. Pl. perennis. In montibus australioris Europae sponte crescit; in hortis vero colitur.

An Μελισσοφυλλον, f. Μελιτταινα, DIOSCORIDIS m) sit: merito dubitatur; adeo ut NICANDER n) nomen

g) BAVME' *Pharmacie* T. 2. p. 45.

h) MILLER *Bot. offic.* p. 411.

i) *Ph. W.* p. 178.

k) LANGE, in RICHTER'S *Bibliothek*, Vol. 8. p. 508.

l) *Ph. W.* p. 11.

m) *Lib. 3.* c. 118.

n) *Theriac.* v. 554. 555.

nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguum veterum Graecorum et Latinorum notitiam de nostra planta nosse cupit, adeat SCHVLZIVM o).

HERBA recens odore Citrum refert; vix exsiccata, sapor eius nonnihil acris et aromaticus. Infusum aquosum citreum odorem recipit, nec ingrate sapit. Hinc et Theae Chinensi substituere, quibusdam visum p). Extractum, ex eo spissatum, tamen amariuscule et subausterum. Spiritus vini infusus, plus sapidus, minus odoriferus, eruit; pondus extracti, inde facti, altero minus. Olei aetherei paucillum modo herbae inest; nec, nisi ex magna copia stirpis, vel cohobatione aquae, euolendum q). Ob exiguum quantitatem olei huius, destillatur oleum aethereum ex Dracocephalo Moldauica, in connubio cum Monarda didyma r). Interim stirpem, postquam iam defloruerit, decerpam, satis conspicuam copiam olei largiri, traditur; quum praecocius collecta parum eroget s).

Arabes primum, ad nervos reficiendi, animum exhilarandi, vires deiectas erigendi, virtutem, animum aduerterunt. Quae laus a multis, recentioris aetatis,

o) *Diff. de Melissa*. Hal. 1739.

p) *V. Hannöv. Magazin*, 1770. n. 71.

q) *Conf. CRELL'S chem. Journal*, P. 3. p. 28.

r) *Vid. HEYER, in CRELL'S Erfund.* P. 2. p. 49.

s) SCHVLZ loc. cit. p. 10.

aetatis, iteratur: ad vertiginem, memoriae labem, paralyfin, melancholiam, nominatim hypochondriacam, de puluere foliorum, ad drachmam vnam, singulis diebus, per mensem vsurpato *t*); ad maniam veram, de infuso eorum, spiritu vini facto *u*); palpitationem cordis, in conferua *x*); aliasque systematis nervosi affectiones. In aqua, probe parata, colligi, quicquid inest virium, grauis testis exstat *y*); qui in melancholicis, hypochondriacis, chlorosi laborantibus, palpitationi cordis abnoxiiis, quoties mala haec a spirituum perturbatione magis, quam a materiae morbificae mole aggesta, pendeant, hacce vix par aliud remedium agnoscit,

Menstruum fluxum tardantem ciere decoctum, iam dudum mulierculae nouerunt *z*); nec hodie, quod scio, infusum, hocce fine, negligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MELISSAE DESTILLATA *a*). Pretium eius iam prolatum.

OLEVM DESTILLATVM *b*), flauescens, fragrans. Sunt, qui in morbis capitis, a systematis nervosi labe

t) FR. HOFFM. *Diff. de remed. domest.* §. 20.

u) RIVER. *Prax.* L. I. cap. 13. p. 92.

x) FOREST. *Observ.* Lib. 28. n. 65.

y) BOERHAAV. *Chem.* T. 2. p. 67.

z) SIMON PAVLLI *Quadr. bot.* p. 436.

a) *Ph. W.* p. 8.

b) *Ph. W.* p. 116.

labe oriundis, et neruorum debilitate, illud impensius laudant *c*).

AQVA MELISSAE CVM VINO *d*).

AQVA MELISSAE SPIRITVOSA COMPOSITA, *Eau des Carmes e*). Efficax, fodalitio variorum aromatum, spiritus, in paralyfi, flatulentisque affectibus, drachmae vnus, supraque, dosi; externa etiam applicatione.

AQVA MELISSAE ANTIHYSTERICA *f*). Vfus praecipuus, cui destinata, ex nomine et adiectis Castoreo et Myrrha patet. Praeter haec et Melissam, aromatica quaedam, vino digesta, continet.

SPIRITVS MELISSAE *g*).

SYRVPVS *h*).

255.

Pharm. CALAMINTHAE, vel CALAMINTHAE MONTANAE (Edinb.), *Herba*.

Melissa Calamintha; pedunculis axillaribus, dichotomis, longitudine foliorum LINN. *Spec. pl.* p. 827. Calamintha vulgaris, vel officinarum, Germaniae c. B. Icon: Calamentha RIVIN. *irreg. monop. Tab.* 46. Pl. perennis, crescens in dumetis Heluetiae, Italiae, Galliae, Hispaniae.

Male

c) FR. HOFFM. *Obs. phys. chym.* p. 19. item BOERH. l. c.

d) *Ph. W.* p. 19.

e) Loc. cit.

f) Loc. cit.

g) *Ph. W.* p. 174.

h) *Ph. W.* p. 194.

Appar. medic. Vol. II.

L

Male huic quidam pharmacopolae Clinopodium vulgare L., vix aromaticum, substituunt. In Anglia herba colligitur ex *Melissa Nepeta*; pedunculis axillaribus, dichotomis, folio longioribus; caule ascendente, hirsuto LINN. *Syst. veg.* p. 453.; quae est Calamintha, Pulegii odore, s. Nepeta c. B.; efficaci omnino stirpe, ad vires Pulegii accedente, tamque acri, vt vesicas, cuti imposita, excitet i).

Altera, extra Angliam magis expetita, blandior quidem: attamen odoris fragrantis, si teritur herba, et menthaceum aemulantis; saporis calidi. Non spernendae igitur efficaciae; sed, ob similes alias stirpes, sensim in desuetudinem abiit. Vires eius plerumque ad istos Menthae exigi solent.

M E L I T T I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 455. *Gen. pl.* p. 299.

256.

Pharm. MELISSOPHYLLI *Folia.*

Melittis Melissophyllum; LINN. *Syst. veg.* l. c. Lamiium montanum, melissae folio c. B. Melissophyllum verum FVCHS. *Hist. stirp.* p. 497. Icon: IACQU. *Miscellan. Austriac.* Vol. 1. Tab. 26. REGNAULT *Botanique*, la Melisse bâtarde; item in 10. MILLERI *Illustr. Syst. sexual.* Pl. perennis dumetorum

i) HALL. *stirp. Helv.* n. 240.

metorum Germaniae, Austriae, Heluetiae, Monspelii.

Hoc esse veterum Graecorum *Μελισσοφυλλον*, Latinis *Apiastrum* dictum, FUCHSIVS innuit. Quod apibus maxime in deliciis esse, tradiderunt; adeo ut, si eo aluearia perungerentur, istae non aufugerent. Perperam vero *Lanium* Plinii nuncupatur a SAM. FR. KÖNIG *k*); quod nomen rectius ad *Lanium maculatum* L. applicatur.

Rarissime usu venit elegans haecce stirps; sed paucis tamen hic memoranda, ob vires, illi hinc inde adscriptas. Odor FOLIORVM *Lanii*, sed gratior; sapor subamarus. Aqua, ex iis destillata, valde fragrans, cum oleo supernatante *l*). Vtinam KÖNIGIVS, in analysi chymica et ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicae experientiae tribuisset. In suppressione lotii referenda *m*), in renum sabulo et calculis emolliendis *n*), item in fluxu menstruo pellendo *o*), valere, notatum. Argentoratensibus, prae reliquis, hodie commendabile videtur; idque in infuso theaeformi.

k) In *Diff. de Lamino Plinii*. Argent. 1742. c. ic.

l) KÖNIG l. c. p. 7.

m) TOURN. *Pl. de Paris*, T. 2. p. 439.; adstipulante GARIDEL, in *Plantes d'Aix* p. 313.

n) KÖNIG l. c. p. 17.

o) SPIELM. *Mat. med.* p. 653.

HYSSOPVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 441. *Gen. plant.* p. 289.

257.

Pharm. HYSSOPI *Folia*, vel *Summitates*.

Hyssopus officinalis; spicis secundis, foliis lanceolatis LINN. *Syst. veg.* l. c. *Hyssopus officinarum*, siue spicata C. B. Icon: IACQU. *Miscellan. Austriac.* Vol. 1. Tab. 254. REGNAULT *Botanique, l'Hyssope*. Pl. suffruticosa, in Austriae subalpinis et Sibiria sponte crescens. In hortis alibi colitur.

Sapor FOLIORVM amaro calidus, odor fragrans. Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua; sicque impraegnatus, extractum exhibet subamarum, calidum et acre; extractum aquosum autem amaricans, acerbum et subsalsum, est. Aqua destillata fragrantiam herbae recipit, et oleum secum abripit, ad vnciam vnam vsque ex libris sex recentis herbae, teste LEWIS p); aliis in proportione discrepantibus.

Prae reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens et resoluens omnium animos tenet. Haec in morbis pectoris frigidis, tussi, asthma, efficaciter exercet, ut vulgare ideo infusis theaeformibus additamentum existet; modo palato sapor non displiceat, omnisque febris absit. Ad ventriculum roborandum facit. In Suecia, infusum aquosum vermibus

p) *Mat. med.* p. 317.

mibus intestinorum infestum esse, constitit. Eo quum vferetur, contra tussim, mater: infans eius aliquot cyathos mane hausit, eo euentu, vt copia insignis vermium secederet *q*).

In angina pituitosa gargarisma eiusdem confert. Stagnantem, ex contusione, sanguinem, fotu applicata herba potenter discutit. Nec excluduntur fugillationes oculorum; quibus herba, intra facculum, aqua *r*), vel et vino, decocta *s*), clausis palpebris, subuenit. Hinc et ill. A ROSENSTEIN *t*), in ophthalmia, post applicationem hirudinum, foveri tepide aliquoties de die, iubet, oculum vino Pontack, in quo herba haec decocta fuerit; superimposito postea eiusmodi facculo, eodem vino impregnato.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA HYSSOPI DESTILLATA *u*). Aromatica.

OLEVM DESTILLATVM *x*). Flavicans initio, dein subbrunum; valde acre; odore plantae.

SYRVPVS *y*). Recipit Hyssopum, Capillos Veneris, radices Helenii et Apii. Pectoris vitiis, supra

L 3

dictis,

q) ROSENSTEIN *Barnsjukd.* p. 358.

r) RIOLAN. *Curat. morb. ocul.* p. 876.

s) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 389.

t) *Reiseapot.* p. 40.

u) *Ph. W.* p. 8.

x) *Ph. W.* p. 116.

y) *Ph. W.* p. 192.

dictis, dicatus. SYRVPVS *Cod. med. Paris.* 2) simplicitate sua praeſtat.

LAVENDULA.

LINN. *Syst. veg.* p. 443. *Gen. pl.* p. 290.

258.

Pharm. LAVENDVLAE Flores.

Lauendula Spica; foliis lanceolatis, integris; spicis nudis LINN. *Spec. pl.* p. 800. α , *Lauandula angustifolia* C. B. ICON: GARIDEL *Plantes d'Aix* Tab. 90. *Hort. Rom.* T. 3. Tab. 72. REGNAULT *Botanique, la Lavande femelle*. Fruticulus, crescens in Italia, Hispania, Languedocia, item Heluetia passim. In hortis, ad areas sepiendas, et florum causa, colitur.

Per FLORES autem intelligendi integri verticilli, cum bracteis, calycibus et corollis nondum expansis. Verticillorum, quorum flores expansi, vis inferior. Praeter Varietatem α , altera β , latifolia, in *Pharm. Paris.* a) quoque requiritur; quae, planta annua altera efficacior censetur. Sed de priori vnice hic sermo esto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris: vt inter lintea reponantur; materiem, iuxta Rosas, primariam constituent odoramentorum siccorum; et suffitibus iuncundis

cundis addantur. Sapor illis inest amaricans, calidus. Virtutes suas et in aquam et in spiritum vini transfert; copiosius autem in hunc. Aqua destillata oleum, fragrantiam florum continens, secum rapit, copia non semper eadem, ad $\frac{1}{60}$ *b*), vel $\frac{1}{4}$ *c*); ill. SPIELMANNVS *d*) autem nonnisi $\frac{1}{36}$. Vix unquam, absque praeuia praeparatione, per os ingeruntur. Omnes vero in eo convenimus: nervos reficere, stimulare et roborare insigniter; ut in animi deliquiis, paralyfi, tremoribus artuum, vertigine, affinisque systematis nervosi morbis, conducant; resoluendi pariter efficacia haud mediocri instrui, et sudorem pellere. Absint autem congectiones humorum ad caput, plethora, febris; praecipue si liquidis spirituosus flores hi excipiuntur, per quae menstrua manifeste saepe nocuerunt. Tutius sacculis, vel fomentatione, extrinsecus, ad stagnationes humorum varias dissipandas, imponuntur.

Fugantur formicae Lauendula, praecipue eius floribus. Hinc plantetur circa alias stirpes tuendas, et prope arbores pomiferas; vel, dum fieri potest, flores lauendulae plantis inspergantur *e*).

L 4

PRAE-

b) LEWIS: *Mat. med.* p. 344.

c) CARTHVS. *Mat. med.* T. 2. p. 149.

d) *Chem.* 7. 214.

e) *Hannöv. Magazin*, 1787. n. 70. — HIRSCHFELD *Gartenkalender*, 1789. p. 201.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA LAVENDVLAE DESTILLATA *f*). Fragrans, analeptica.

OLEVM DESTILLATVM LAVENDVLAE, *f*. SPICAE *g*). Coloris laete flauicantis, acre. Ex Gallo-Prouincia copiose transfertur; sed saepe adulteratur spiritu vini, vel oleo Terebinthinae *h*). Paralyticis membris externe infricatur. Rarissime interne, ad aliquot guttulas, vsurpatur.

SPIRITVS *i*), *Eau de Lavande*. Simplex, cum spiritu vini. Vulgatissimus spirituum, odoratui dicatorum. Crebro, ad excitandos deliquio animi prostratos, naribus, temporibus, carpis, adhibetur; quo autem fine acetum concentratum longe praeferendum; et hocce spiritus salis ammoniaci, cum calce viua paratus. In paralyfi artuum externe inungitur. Ore retentus, balbutiem et linguae paralyfin leuat.

SPIRITVS LAVENDVLAE COMPOSITVS *k*), *Anglis Palsy-drops*. Aromatum aliorum accessione, altero fortior. Huius naturae plura adhuc contine spiritus hic, secundum *Pharm. Edinb. l*) concinnatus. Santalum rubrum, coloris causa, vtrobius additur. Guttae huius octo, vel decem, saccharo instillatae,
vel

f) *Ph. omn.*

g) *Ph. omn.*

h) V. GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1715. Pag. 321.

i) *Ph. omn.*

k) *Ph. Lond.* p. 58.

l) Pag. 33.

vel cum pauxillo vini, f. aquae Cinamomi, ingesta, eximie, in defectu virium subitaneo, animi deliquio et apoplexia serosa, refocillant *m*).

ACETVM LAVENDVLAE *n*).

BALSAMVS LAVENDVLAE *o*). Ex oleo destillato Lauendulae et Oleo nucistae expresso.

GVTTAE ANGLICANAE CEPHALICAE *p*). Destillatione spiritus volatilis, ferici crudi et olei destillati Lauendulae, spiritu vini diluti.

PVLVIS STERNVTATORIVS *q*).

259.

Pharm. STOECHADIS, vel STOECHADIS
ARABICAE, *Flores.*

Lauandula Stoechas; foliis lanceolato-linearibus, integerrimis; spicis comosis LINN. *Syst. veg.* p. 443. *Stoechas purpurea* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Stoechas.* Suffrutex Hispaniae, inferioris Galliae, Italiae.

Vtique non spernenda planta, cuius et folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem spargunt.

FLORES vero, feu potius integrae spicae, vnice expetuntur; gratum forteque aroma spirantes, et amaricantis calidique saporis. Largiuntur de-

L 5

stilla-

m) ROSENST. *Apot.* p. 35.

n) *Ph. W.* p. 3.

p) *Loc. cit.* p. 89.

o) *Ph. W.* p. 28.

q) *Ph. Lond.* p. 89.

stillatione non parum olei fragrantis; quo si exuuntur, extractum amariuscule et subadstringens remanet. Superfluum Stoechadem reddidit Laurus; unde nec, nisi vetustate effoeti, flores in officinis prostant.

Intrant THERIACAM et MITHRIDATIVM.

ORIGANVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 452. *Gen. pl.* p. 297.

260.

Pharm. DICTAMNI CRETICI *Folia.*

Origanum Dictamnus; foliis inferioribus tomentosis, spicis nutantibus LINN. *Spec. pl.* p. 823. *Dictamnus creticus* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Dictame de Crète.* Pl. frutescens, ex Candiae monte Ida.

Rari hodie usus; unde vix, nisi inertior herba, in fasciculos colligata, in quibus subinde capitula florentia et caules, in officinis servatur. FOLIA vero, integrae virtutis, saporis sunt aromatici et fervidi, odorisque fragrantis. Olei ex integra libra in summum drachma dimidia eruitur, quod ipsum luteo-brunum, penetrantis odoris saporisque est ^r); aqua, cum quo ascendit, aromatica. De hac stirpe veteres Graeci, Latini, fabulati sunt:

ea

^r) NEVMANN. *Chym.* Vol. 2. P. 2. p. 282.

ea deuorata capras, sagitta transfixas, telam eiecere s). Repetierunt commentum recentiorum varii, inter exempla salutaris brutorum in medicamina instinctus. Noxius magis est error, quod ad partus difficiles accelerandos, vel certe dolores sedandos, conducere, veteres crediderint t); qui et, ad referandos menses, et secundinas pellendas, adhibuerunt u).

In DIASCORDIO, MITHRIDATIO, THERIACA, hodie adhuc vsu venit.

261.

Pharm. ORIGANI CRETICI *Herba.*

Origanum creticum; spicis aggregatis, longis, prismaticis, rectis; bracteis membranaceis, calyce duplo longioribus LINN. *Spec. pl. p.* 823. *Origanum creticum* C. B. Pl. perennis, crescens in Palaestina et Europa australi, etiam Basileae Heluetiae.

SPICAE vnice dicto nomine seruantur, lutei, dum siccae sunt, coloris; saporis grate aromatici et amari-

s) THEOPHR. *Hist.* l. 9. c. 16. — DIOSC. L. 3. c. 37. — ARIST. 9. *Hist.* 6. — VIRGIL. *Aeneid.* l. 12. v. 412. T. 3. p. 563. Ed. HEYN. — PLIN. Lib. 25. c. 8.

t) THEOPHR. DIOSCOR.

u) HIPPOCR. *de morb. mulierum*; — item *de nat. mulierum*.

amaricantis; odoris iucundi, grauis. Qui idem et inest oleo destillato, saporis feruentis, coloris rubri. Lactucae condimentum gratum in acetariis est. Inter tot alias aromaticas stirpes similium virtutum, obliuioni haec data; alioquin non spernenda.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM odore suo nares valde afficit, et errhinam, pituitam liquantem, virtutem exferit. In odontalgia curanda magni fit a quibusdam x).

162.

Pharm. ORIGANI VVLGARIS *Herba.*

Origanum vulgare; spicis subrotundis, paniculatis, conglomeratis; bracteis calyce longioribus, ouatis LINN. *Spec. pl.* p. 824. *Origanum sylvestre* C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 638. *Hort. Rom. T.* 3. *Tab.* 75. REGNAULT *Botanique, l'Origan sauvage.* Pl. perennis, in montibus, petris abruptis, et ad margines dumetorum, crebra.

HERBA, odore ad Maioranam accedens, saporem acrem, aromaticum, habet. Oleum destillatione largitur exigua quantitate, ad $\frac{1}{1536}$ y); idque valde acre, odoris eiusdem ac herba. Acorem a cereuisia auertit, illi addita, vel in dolio suspensa z).

Sub

x) HOFFM. *Obs. phys. chem.* p. 20.

y) SPIELM. *Mat. med.* p. 286.

z) SCHWENKFELD *Stirp. Siles.* p. 150.

Sub fermentationem eius autem si adiiciatur, inebriantem illam reddit *a*). Folia, siccata et aqua perfusa, succedaneum Theae Chinenſis haud ignobile praebent *b*); ſed, me iudice, iuſto calidius. Incidendi efficacia, in tuſſi, abſque febre, et aſthmate, explorata. Nec minorem vim praestitit in menſtruis pellendis. Infuſum aquoſum in utroque caſu confert; in poſteriori quoque, pedilunii, vel ſemicupii, forma applicata. Extrinſecus, in epithematibus ſiccis, vel humidis, reſolvit, diſcutitque, cognatarum ſtirpium in modum. Quum harum vero multae illi vi antiſtent, obſolevit ſenſim eiſdem fama.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM ORIGANI DESTILLATVM *c*). Goſſypio inſtillatum, in cauum dentem, dolore correptum, immittitur; quem, ut alia ſimilia acria, ſopit. Optimo ſucceſſu, in carie oſſium in vniverſum coërenda, adhiberi, lego *d*).

a) LINN. *Fl. Suec.* n. 534.

b) LINN. *Wäſtgöta Reſa*, p. 196.

c) *Ph. omn.*

d) LANGE *Brunſv. domeſt.* p. 249.

Pharm. MAIORANAE *Herba.*

Origanum Maiorana; foliis ouatis, obtusis; spicis subrotundis, compactis, pubescentibus LINN. *Spec. pl. p.* 825. Maiorana vulgaris c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Marjolaine*. Pl. annua, patriae hucusque ignotae. Colitur in omnibus hortis culinaribus, satione in vaporario praegressa.

Ἀμαρακον, ἢ Ξαμψυλον, veterum esse, creditur. SUMMITATES et HERBA vsurpantur. Odor fortis; sapor aromaticus, subacris et amaricans. Spiritus vini plus sapidarum partium infusione sibi vindicat; aqua vero odoras potentius abripit *e*). Aqua, destillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum simul euehitur ad $\frac{1}{4}$ partem *f*). Destillatione sicca vna cum liquido, odoris volatilis, crystalli obtinentur, naturae salis ammoniaci *g*).

Pauperioribus herba pro condimento ciborum est, et in farciminibus vix solet omitti. Parcius a medicis, pro interno vsu, subministratur: vt tamen, in resoluenda pituita, nares, ventriculum, pulmones, cum annexis partibus, grauante; neruis velliscandis, sanguine exagitando, sudore pellendo, haud
medio-

e) LEWIS *Mat. med.* p. 366.

f) CARTHEYSER. — SPIELM. *Mat. med.* p. 278.

g) *Almanach für Scheidekünstler und Apoth.* 1783. p. 163 sq.

mediocrem vim possidere, agnoscas. Tumores mammarum dolentes, scirrhosos, herba recens, viridis, per tempus applicata, feliciter dissipauit *h*). Sacculis herba sicca inditur, ad stases externas discutendas, et nervos stimulandos. Pulvis eiusdem, naribus attractus, vel aqua destillata, vel et oleum dilutum, mucum narium soluit, et sternutationem excitat; vnde et sternutatoriis pulueribus crebro admiscetur. Aegyptii clysmate, ex libra vna decocti Maioranae, cum olei laurini vnciis tribus, quartanam curant; quin, ipse ALPINVS *i*) eodem conualuit. Pertinet hoc, sine dubio, ad ista subsidia, quae, sudorem pellendo, febrem tollunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MAIORANAE DESTILLATA *k*). Fragrantiam eius laudauit.

OLEVM DESTILLATVM *l*). Color eius, si mitior ignis adhibitus, pallide luteus, sed si fortior ignis, vel vetustas, accesserit, rubicundus; sapor acris, calidus. Aetate in sal volatile, oleosum, solidum, concrescit, ex plurium obseruatione *m*).

Sal

h) COHAUSEN in *Comm. Nor.* a. 1742. p. 151.

i) *Med. method.* p. 342.

k) *Ph. W.* p. 8.

l) *Ph. omn.*

m) GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1721. p. 163. — CRÜGER, in *Eph. Nat. curios.* Dec. 2. Ann. 5. Obs. 38. p. 70. — *Philos. Transact.* Vol. 33. p. 366. — HAGEN *Diff. Docimasia concretionem in nonnullis oleis aethereis*, p. 6 sq. p. 19.

Sal hoc albidum est, odore ac sapore conuenit cum oleo Maioranae recenti, etsi compage et colore discrepans. Ferro calefacto impositum, deliquescit; recuperans autem formam et compagem, postquam refrixerit. Diutius in eodem retentum, olei Maioranae vetustioris odorem vndique per conclaue spargit. Spiritu vini soluitur, et solutio, aqua frigida affusa, lactescit. Post abstractionem spiritus et euaporationem in subsidium adhibitam, reliquum in flores candidos conerescit *n*). Flagrat, admota flamma; sed remanente nigredine quadam. Aëre non, instar Camphorae, consumitur. Multis praeterea notis a Camphorae natura discrepat; magis autem conuenit cum ista florum Benzoës *o*). — Oleum externe vnice adhibetur.

OLEVM COCTVM *p*). Resoluens nonnihil.

BALSAMVM *q*). Ex oleo Maioranae destillato et oleo nucis moschatae expresso.

VNGVENTVM, s. BUTYRVN, MAIORANAE *r*). Ex herba eius recenti, butyro cocta et oleo destillato eiusdem commixta. — Prius efficacius, in neruis stimulantis, flatibus discutiendis. In obstructione narium a mucro, apud infantes, confert, extrinsecus

n) CRÜGER l. c.

o) GÖTTLING. *Almanach für Scheidekünstler* 1783. p. 140 sq.

p) *Ph. W.* p. 114.

q) Loc. cit. p. 28.

r) Loc. cit. p. 223.

cus naso alterutrum illinere. Butyrum laudat, nominatim hoc fine, b. A ROSENSTEIN s).

PVLVERES STERNVTATORII t) numerosi, inter alia multa, vel herbam, vel oleum, Maioranae recipiunt.

PVLVIS STERNVTATORIVS u).

S A T V R E I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 441. *Gen. pl.* p. 288.

264.

Pharm. SATVREIAE *Herba.*

Satureia hortensis; pedunculis bifloris LINN. *Spec. pl.* p. 795. *Satureia hortensis* c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Sariète*. Pl. annua, in inferiori Gallia et Italia spontanea; in hortis vero vbiuis fata.

Sapor HERBAE aromaticus, acris et calidus; odor fragrans. In utroque Thymum aemulatur, quo tamen mitior. Aqua infusione odorem quidem recipit; sed saporis exiguum; quum e contrario in spiritum, quicquid inest efficaciae, transeat. Pauxillum modo olei aetherei complectitur, illudque acre, calidum, fragrans. Residuum, post eius-

s) *Barnsjukdomar*, p. 26.

t) *Ph. W.* p. 143 sq.

u) *Ph. Lond.* p. 98. — Vid. Marum.

eiusdem destillationem, extractum offert aquosum, subadstringens, amaricans x).

In culinis accepta, ad olera, leguminaque varia, vt phaseolos, Pisa, Lentesc, condienda. Thymo in reliquis suppar; quo tamen imbecillior.

Herba *Thymi cretici* officinalis, qui est *Satureia capitata* LINN. y), plane exoleuit.

M E N T H A.

LINN. *Syst. veg.* p. 444. *Gen. pl.* p. 291.

265.

Pharm. MENTHAE CRISPAE *Folia.*

Mentha crispa; floribus capitatis; foliis cordatis, dentatis, vndulatis, sessilibus; staminibus corollam aequantibus LINN. *Syst. veg.* p. 444. *Spec. pl.* p. 805. Icon: *Mentha crispa* RIVIN. *monop. irreg.* T. 50. Pl. perennis, Sibirica. In hortis colitur frequenter.

Efficax genus, quoad plures quoque species, quam officinae adsciscunt; quae omnes, saporis odorisque, item virium, affinitate insigni, vniuntur. Arrident et Menthae plures eidem insectorum speciei, scilicet apud nos Gottingae, Chrysomelae Gottingensi L.; prout Curculiones Scrophularias plures, easque diuersas, depascuntur.

Apud

x) LEWIS *Mat. med.* p. 527.

y) *Spec. pl.* p. 795.

Apud Graecos nomen Ἡδυσμος, item Μινθῆ, saepe obuium est: etsi incertum, ad quam speciem Menthae praecipue pertineat; quam vero multis viribus adscriptis ornant. — In *Ph. Lond.* 2) *Menthae vulgaris*, et *Ph. Edinb.* a) *Menthae sativae*, nomen occurrit; sub quo priori *Mentha viridis* LINN. b), f. *Mentha angustifolia* spicata C. B., intelligitur.

Tritissima species praefixa est; etsi recentius plus virium tributum *M. Piperitae*. Odor *crispae* est fortis, fragrans, non admodum gratus; sapor calidus, aromaticus, cum amaritie leui. Siccatione non multum virium perdit. Infusum aquosum odorem quidem herbae seruat; saporis autem parum acquirit. Antecellit illi, hac in re, spirituosum. Libra vna foliorum olei aetherei drachmas circiter tres erogat c). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis huius ordinis communes habet, memorandae quaedam seorsim, experientia de hac confirmatae. Eminent praecipuis vi neruina et resolvente.

In flatibus primarum viarum discutiendis plane eximia; vnde hypochondriacis, hystericisque, ructus excitando, egregium solamen: vt et ructatri-

M 2

cem

2) Pag. 12.

a) Ed. nouiss. p. 23.

b) *Sp. pl.* p. 804.c) CARTHEVS. *Mat. med.* T. 2. p. 122. — CRELL'S *chem. Journal.* P. 3. p. 29.

cem Mentham MARTIALIS *d*) appellauerit. Mitigat colicos dolores, ex hacce causa ortos; etiam illos, qui dysenteriam comitantur. Compescit vomitus et diarrhoeam, tum scilicet, quando haec mala, absque fomite, in primis viis haerente, ex spastica diathesi enascuntur; vel, illo egesto, vitiose, ob hanc causam, perdurant. Foliorum pulvis, saccharo mixtus, ad ventriculum roborandum facit *e*).

Antiquitus *f*) iam constitit: coire lac, denfarique in caseum, non posse, si illi folia (Menthae fatiuae) immergantur. Recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthae fuerunt, longe lentius coagulari, quam absque eiusmodi connubio *g*). Lactis praeterea fluxum ad mammas minuit; et iam collectum lac dissipat. Experiuntur hoc in pecoribus adeo rustici dum eadem, messe peracta, in agros, in quibus Mentha aruensis luxuriat, admittunt; quam iacturam fascino credulum vulgus imputat *h*). Nutrices vero, post ablactionem infantum, mentha adhibita, eiusque oleo axillis inuncto, lac aliorsum deducunt. Ita et in indurationibus mammarum

recenset

d) Epigr. l. 10. 48.

e) ROSENST. *Bskd.* p. 265.

f) DIOSCOR. Lib. 3. c. 41. p. 189.

g) LEWIS *Mat. med.* p. 378.

h) LINN. *Fl. Suec.* n. 516.

recentibus, apud puerperas et nutrices, confert, Mentha, vino cocta, mammas fouere, et oleum destillatum eius, cum saccharo, ex aqua Menthae ingerere *i*).

Ad menstrua cienda adhibent crebro feminae. Hac vi vero adeo excellere, memoratur, ut ex Menthae spiritu, crebrius ingesto, in vteri haemorrhagiam suborta fuerit procliuitas *k*). — Seminis vim apud viros Mentha eneruari, ARISTOTELIS, HIPPOCRATESQUE *l*), notarunt; de qua re vero adhucdum iure dubitatur.

Et haec quidem virtutes praestat interne, vel in puluere sumta, vel in infuso, vel praeparatorum multiplici varietate. Saepe sufficit externa eius applicatio contra dicta mala, in sacculis siccis; vel cataplasmate, epithemate, clysmate, aqua, siue vino, coctis; vel iterum in praeparatis variis. In sugillationibus, vel contusionibus capitis, folia, vino cocta, ex praestantissimis resoluentibus sunt.

PRAEPARATA FT COMPOSITA.

AQUA MENTHAE DESTILLATA *m*). Grato calore os et ventriculum perfundit. Carminatiuum egregium constituit, siue per se, ad vnum, vel alte-

M 3 rum,

i) LINN. *Diff. de Menthae usu* p. 8.

k) Loc. cit. p. 9.

l) *De victus ratione* Ed. FOESII p. 359.

m) *Ph. omn.*

rum, cochlear sumta; siue instar vehiculi aliorum. Vomitus sopit *n*), ventriculum roborat. Cohobatum praecipue extollit BOERHAAVE *o*), etiam in lenteria.

AQVA MENTHAE SPIRITVOSA *p*).

AQVA STOMACHICA *q*). Destillatione Menthae et aromatum aliquot efficaciorum, ex vino fortiori.

OLEVM DESTILLATVM *r*). Pallide flauum, sensim profunde rubrum. Saccharo instillatum, interne vsurpatur. Externe abdomini illinitur *s*).

OLEVM COCTVM *t*).

SPIRITVS *u*). Destillando herbam spiritu vini.

CONSERVA *x*).

TINCTVRA *y*).

266.

Pharm. MENTHAE PIPERITAE *Folia*.

Mentha piperita; floribus capitatis: foliis ouatis, petiolatis; staminibus corolla breuioribus LINN. *Syst. veg. p.* 444. *Mentha*, spicis breuioribus et habitioribus, foliis menthae fuscae, sapore feruido piperis RAY *Synops. Ed.* 3. DILLEN. *p.* 234. *Tab.* 10. *f.* 2. — REGNAULT *Botanique*,
la

n) SYDENH. *Oper.* p. 77.

o) Chem. T. 2. Proc. 16.

p) Ph. Lond. p. 57.

q) Ph. W. p. 21.

r) Ph. omn.

s) V. et supra p. 179.

t) Ph. W. p. 114.

u) Loc. cit. p. 174.

x) Ph. Lond. p. 24.

y) Ph. Ed. p. 43.

la Menthe poivrée 2). Pl. perennis, crescens in Anglia, locis humidis. Colitur vero, absque virium dispendio, in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum *Mentha viridi* L., depicta in REGNAULT *Botanique*, *la Menthe à l'Epi*; cuius vero folia angustiora, sessilia; spica longior et exilior; sapor imbecillior.

Ab Anglis laus plantae ad alias gentes transit; nec immerito: quum reliquis *Menthis* efficacior existat. Gustata, etiamsi succosa, herba mox aromaticum et camphoraceum saporem prodit, et calore primum insigni replet os faucesque, postea insequente grato frigoris sensu. Odor eius fortis, non ingrate fragrans. Siccata stirps hisce notis potior, quam succosa. Attamen in aquae destillatae praeparationem vnice, saltem in Germania, colitur. Haec aqua, ex sicca et iustam maturacionem adepta stirpe per cohobationem praeparata et probe servata, post annum excutit filamenta, item villos candidos, pellucentes, nitentes; sapore, odore, volatilitate ad ignem, et fragilitate, verae Camphore similes; quam naturam sublimatio eorundem ulterius confirmavit, quae crystallum erogavit, illi simillimam a).

M 4

Singu-

2) Conf. Thom. KNIGGE *de Mentha piperitide comment. botanica*. Erlang. 1780.

a) GAVBII *Aduersaria var. argum.* p. 99 sqq. — Conf. CRELL'S *chem. Annalen*, 1785. T. 2. p. 428.

Singularis Menthae piperitae efficacia in febribus nervosis adscribitur *b*). Ita quoque cl. WENDT *c*), ad erigendas vires in febribus, omnibus reliquis praefert pulverem herbae, ad scrupulum dimidium omni bihorio exhibitum.

P R A E P A R A T A.

AQVAE MENTHAE PIPERITAE DESTILLATA *d*). Licet in catalogis officinarum pharmaceuticarum Germaniae, qui praesto mihi sunt, nullibi, praeterquam indicato, illam offendam: creber tamen eius ibidem proventus obtinet. Praestat, ad Londinensium exemplum, illam ex foliis siccatis, nec recentibus, ut alii, aquam destillare. Haec, odore stirpem aemulans, et sapore simili, acri et calido, nec Camphorae absimili, linguam afficit. Deglutita, eundem sensum ventriculo adspersit, subsequente refrigerio; quin, totum corpus grate refo-cillat. Praeferri igitur haec aqua alteri, ex Mentha crispa, meretur.

AQVA SPIRITVOSA *e*). Vires stirpis in hac parcius collectae, quam in aqua simplici.

OLEVM

b) *Mediciniſcher Briefwechſel* P. I.

c) *Vom Kliniſchen Inſtitut zu Erlangen* 5. u. 6te Nachr. pag. 56.

d) *Ph. Brunſv.* p. 181. — *Ph. Suec.* p. 70. — *Ph. Dan.* p. 123 — AQVA MENTH. PIP. SIMPL. *Ph. Lond.* p. 53. — *Ph. Ed.* p. 28.

e) *Ph. Lond.* p. 56.

OLEVM DESTILLATVM f). Copiose inest herbae, coloris ex viridi lutei, aetate obscurioris; saporis feruidi, odorisque fortis, instar herbae. Ad vnam, vel alteram, guttulam igitur modo ferri potest.

167.

Pharm. MENTHAE SYLVESTRIS *Herba.*

Mentha sylvestris; spicis oblongis; foliis oblongis, tomentosis, serratis, sessilibus; staminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p. 804.* *Mentha sylvestris folio longiori* C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 484.* Pl. perennis, in aquis fossisque Europae calidioris frequens.

Et huius HERBAE odor fragrans; sapor pariter aromaticus. Vtraque re superior illi est *Mentha aquatica* L., in usum pauperum saltem seruanda. Vires dictis similes, sed debiliores, priori adscribuntur. Rarissime, ultra epithemata, vsurpatur.

268.

Pharm. PVLEGII *Herba.*

Mentha Pulegium; floribus verticillatis; foliis ovatis, obtusis, subcrenatis; caulibus subteretibus, repentibus; staminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p. 807.* *Pulegium latifolium* C. B. Icon:

M 5

REGNAULT

f) *Ph. Lond. et Edinb.*

REGNAULT *Botanique, le Pouliot*. Pl. perennis in locis vdis calidioris Europae.

HERBA acris, vt et cutem exulceret *g*); aromatica simul et valde fragrans. Oleum vehit vrens, odoris vt herbae, destillatione cum aqua, item alcohole vini, eruendum. In plerisque vi conuenit stirps cum *Mentha crispa*.

Apud Anglos olim in tussi conuulsua claruit. Quo fine succum eius, ad cochleare vnum, commendauit BOYLE laudante et, qui hoc narrat, experientia propria, cl^o HVLSE *h*). Placuit quoque BOYLEO syrupus Pulegii, vel Hederæ terrestris, oleo vitrioli acidulatus, per vices, ad quartam cochlearis partem, fumendus *i*). Casu singulari leuamen succo attulisse sese, narrat LENTILIVS *k*). Inter alia proficua, infusum Pulegii, pro potu, in hoc morbo suadet SAUVAGES *l*). Sed magni alius medici *m*) expectationi succus, etsi crebro ab eo tentatus, non obsecundauit. Nec hodie amplius specifici nomine contra hanc tussim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata: decoctum edulcatum,

g) HALL. *Hist. stirp. Helv.* 221.

h) Apud RAY in *Hist. pl.* T. I. p. 534.

i) V. EIVSD. *Works*, T. 4. p. 475.

k) *Eteodrom.* p. 635.

l) *Nosol. method.* T. 2. P. 2. p. 157.

m) WERLHOFII, *Vid. Comm. Noric.* 1733. p. 173.

tum, in raucedine *n*); infusum theaeforme, in asthma *nn*).

Infusum autem, cum vino albo et chalybe factum, certissimum et nunquam fallens emmenagogum pronunciatur *o*).

P R A E P A R A T A.

AQVA PVLEGII DESTILLATA *p*).

AQVA SPIRITVOSA *q*).

OLEVM DESTILLATVM *r*).

O C I M V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 455. *Gen. pl.* p. 300.

269.

Pharm. BASILICI *Herba.*

Ocimum Basilicum; foliis ovatis, glabris; calycibus ciliatis LINN. *Spec. pl.* p. 833. *α*. *Ocimum caryophyllatum maius* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Basilic*. Pl. annua Indiae orientalis. In hortis nostris colitur, vaporarii fotu adiuta.

Omnes Ocimi species suavem fortemque odorem, contritae, spargunt; quaedam adhuc fortior, quam Basilicum: uti, quae non minus frequens

n) CHESNAV, apud RAY.

nn) CHOMEL. *Usuelles* T. 2. p. 32.

o) HALL. l. c.

p) *Ph. W.* p. 8. — SIMPLEX, *Ph. Lond.* — *Ph. Ed.*

q) *Ph. Lond.* p. 57.

r) *Ph. W.* p. 116.

quens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ouatis, integerri-
mis LINN. s). Sapor HERBAE vtriusque moderate
aromaticus. Nec vis perit ficcatione; quae contra
ea odorem gratiorem reddit.

Cibis hodie fere vnice pro condimento est.
Oleum praebent folia copiosum, illudque valde fra-
grans; cuius virtutem cephalico-neruinam praedicat
FR. HOFFMANNVS t). Pulvis, naribus attractus, mu-
cum prolicit. Quidam eo etiam vtuntur Tabaci
loco u). Vnde et in quibusdam pulueribus ster-
nutatoriis officinarum occurrit. Vis neruina et pel-
lens alios moratur.

NEPETA.

LINN. *Syst. veg.* p. 442. *Gen. pl.* p. 289.

270.

Pharm. NEPETAE *Herba.*

Nepeta Cataria; floribus spicatis; verticillis sub-
pedicellatis; foliis petiolatis, cordatis, dentato-
ferratis LINN. *Spec. pl.* p. 797. *Mentha cataria*
vulgaris et maior C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.*
580. REGNAULT *Botanique*, sub falso nomine *le*
Marum. Pl. perennis, in locis ruderatis crescens.

Odor

s) *Spec. plant.* l. c.

t) *Obs. phys. chem.* p. 19.

u) CHOMEL *Usuell.* p. 29.

Odor HERBAE menthaceus, sed magis ingratus, aromatico - amarus. Oleum continet flauicans, odore herbae ipsius. Accepta felibus planta, vt vix feruari ab iis queat. Hinc, ad mures ab apiario arcendos, conducit, fasciculum trabibus eius alligare *x*).

Obsoleuit in hodierna praxi medica. Plurimi tamen conueniunt: in malo hysterico et ad menstrua pellenda, valere. Chloroticis subuenire, legitur *y*). Infusum aquosum, vel vinosum, eiusdem adhibere licet; item pediluuium, vel infessui, herbam addere, conducit.

DRACOCEPHALVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 454. *Gen. pl.* p. 298.

271.

Pharm. MELISSAE TVRCICAE *Herba.*

Dracocephalum Moldauica; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ferraturis capillaceis LINN. *Spec. pl.* p. 830. Melissa peregrina, folio oblongo C.B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 551. Pl. annua, in Moldauia et Ruthenia crescens.

HERBA trita vulgaris Melissae odorem spirat, sed debiliorem. Viribus etiam Melissae, vel a FR. HOFFMANNO *z*), suppar credita. Verum ad exoletas transmigravit. Copiam

x) HAGSTÖM'S *Svar om Biskötsel.*

y) LINN. *Fl. Suec.* n. 514. — Conf. *El. Mat. med.* n. 311.

z) *Diff. de praestant. remed. domest.* §. 19.

Copiam olei aetherei haud parcam continet. Librae enim tres herbae, recens siccatae, erogarunt totidem drachmas olei, quoad odorem ad oleum de Cedro proxime aecedentis *a*).

Experimenti causa proposuit ill. A LINNÉ *b*) MELISSAE CANARIENSIS *Herbam*, ex *Dracocephalo Canariensi* *c*); quae fragrantia aemulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi sine dubio huc poterit illud BAGLIVI *d*): “Multa adhuc latent in herbis, ad Citri naturam accedentibus, ut Melissa; sed sapienti sat.”

BETONICA.

LINN. *Syst. veg.* p. 446. *Gen. pl.* p. 293.

272.

Pharm. BETONICAE *Folia; Flores.*

Betonica officinalis; spica interrupta, corollae labii lacinia intermedia emarginata LINN. *Spec. pl.* p. 810. *a*, *Betonica purpurea* C. B. Icon: *Fl. Dan.* p. 726. REGNAULT *Botanique, la Betoine*. CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, crescens in Europae sylvis et collibus apricis.

Veterum

a) HEYER, in CRELL'S *chem. Annalen* 1784. Vol. 2. p. 26.

— Cf. EIVSD. *chem. Journal* P. 3. p. 28.

b) *Mat. med.* p. 153.

c) *Spec. pl.* p. 829.

d) *Lib. de fibr. monstr.*

Veterum *Βετονική* an cum nostra stirpe eadem sit, merito dubitatur. Quodsi enim descriptio *Dioscoridis* *e*), quae quidem et in alias verticillatas quadrat, non aduerfetur: refellit tamen multiplex eorum, in tot tamque diuerfis morbis, de illa praeconium, effectusque varii illi adscripti, quos quidem ferior praxis non confirmat. Mitto igitur quadraginta septem illos morbos, quibus sanandis *Antonivs Mvsa*, in singulari libro *f*), *Betonica* suam parem censuit; traditurus pauciora de stirpe, a paucis medicis hodie aestimata, simulque certiora.

Folia sapore amaricante, subsalfo; odore non-nihil aromatico, instruuntur. Extractum aquosum eorum amaricans et subausterum est, odoreque stirpis destitutum, spirituosum, subacre, aromaticum. Pulvere, naribus attracto, sternutationem mouent, et mukum proliciunt. Non crederem, in vigore neruorum restituendo, multum virium illis inesse; arguentibus id etsi plerisque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris *g*), qui neruos, mucosa, vel serosa, colluue relaxatos, iis refocillari, ex sua experientia notat. Pro argumento, quod *Betonica* neruorum systema conspicuum in modum afficeret, narrationes de temulentia,

e) Lib. 4. cap. 1. p. 245.

f) Cuius primaria capita vide in *SIM. PAVLLI Quadr. bot.* p. 241 sqq.

g) *SCOPOLI Fl. Carn.* Ed. 1. p. 460.

tia, quae, sub euulsione radicum, in aniculis quibusdam *h*) et operariis *i*) contigerit, esse possent: nisi alii in euellendis et transferendis illis impune occupati fuissent; nec ex folio, in naribus retento, nihil molestiae sensissent *k*). Radices tamen manifeste differunt natura ab herba; vtpote quae nau-seam vomitumque cient *l*), et, vt serius observatum *m*), recentes aluum mouent. Exscreationem muci, vel puris, in pulmonibus collecti, adiuuare *n*) folia: non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem sopiendam, in iusculis, acetariis, potu, balneis, tantum faciant *o*): non absque vltiori experientia accipi potest.

FLORES. Integra per hosce spica intelligitur. Communis istis cum foliis virtus adscribitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA BETONICAE DESTILLATA *p*). Iners.
CONSERVA *q*). Superflua.

SYRV-

h) SIM. PAVLLI l. c. p. 246.

i) BARTHOLIN. *Hist. anat observ.* Cent. 3. Obs. 97. p. 193.

k) ALSTON'S *Lectures on the Mat. med.* T. 2. p. 90.

l) RAY *Hist. pl.* T. 1. p. 550.

m) SCOPOLI l. c. — [Conf. COSTE et WILLEMET *Essais sur quelques plantes indigènes*; qui *Betonicae* radicem pro remedio purgante, haud contemnendo, declarant.] —

n) CHOMEL *Ufuell.* T. 2. p. 13.

o) HILDAN. Cent. 6. Obs. 32. *Oper.* p. 536.

p) *Ph. W.* Ed. 1771.

q) *Ph. W.* 1786. p. 36.

SYRVPVS r). Maceratione herbae recentis in aqua eiusdem praegressa, succo expresso saccharum additur. Exoletus et superfluous.

EMPLASTRUM, f. CERATUM, DE BETONICA s). Excipientia sueta, vna cum herba, resinosa et Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim praecipue dicatum t).

MARRUBIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 449 *Gen. pl.* p. 294.

273.

Pharm. MARRVBII, f. MARRVBII ALBI, *Folia.*

Marrubium vulgare; dentibus calycinis setaceis, uncinatis LINN. *Spec. pl.* p. 816. *Marrubium album vulgare* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Marrube blanc.* Pl. perennis, in locis rudertis et ad vias crescens.

Πρασιον u) veterum Graecorum videtur. FOLIA gustata amaritiam, cum leui acrimonia, produnt; trita autem, odorem, moderate fragrantem, spargunt, moschi quodammodo aemulum. Extracti aquosi maius pondus elicitur, idque inodori et amari;

r) *Ph. W.* p. 185.

s) *Ph. W.* p. 54.

t) Cfr. SIM. PAVLLI l. c. p. 245.

u) DIOSC. Lib. 3. c. 119. p. 223.

amari; spirituosius minus, quod vero fragrantiam feruat, cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum eius adfufum, rubicundior et fluidior euadit *x*). Inde iam partem effectus, quem in corpore humano praestat, subolfacias.

Nempe incidendi et aperiendi insignis efficacia Marrubio inest, cognita veteribus, et nostro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus grauantem, et tussim asthmaque producentem, saepe haud sine iuncto infarctu pulmonum, resoluit, et scretu eliminat *y*). Profuit in asthma, quod sputa valde crassa, flauida et valde tenacia, comitabantur *z*). In asthma humido et quouis pulmonum infarctu est, qui omnibus reliquis praefert; selectu praecipue factor pulueris tenerrimorum furculorum apicum, qui potentiores existimantur *a*). Quin, in deteriori adhuc labe, phthisi ex vlcere pulmonum, suppetiass fert. Succus eius, cum melle, placuit ALEXANDRO TRALLIANO *b*), in tussi inueterata, et si pus in thorace collectum fuerit; qui et varias alias miscelass commendat. Prius connubium et CELSO *c*), et

CAELIO

x) FREINE *Emmenol.* T. I. *Oper.* p. 208.

y) DIOSCOR. l. c. — RHAZES *ad Mansor.* 3. n. 49.

z) LÖSECKE *Arzneym.* p. 382. not.

a) LANGE *de Brausv. dom.* p. 302 sq. et iterum in *Miscell. verit. med.* p. 58.

b) Lib. 5. Ed. ANDERN. p. 158.

c) L. 3. cap. 22. Ed. KRAVS. p. 171.

CAELIO AVRELIANO *d)*, opportunum visum. In vno, vel altero, casu, profuit aliquantum Marrubium in abscessu insigni pulmonum, praecipiente illud ill. HAENIO; in ceteris autem minime *e)*. Similis inconstantia infusi aquosi mouet ill. HALLERVM *f)*; qui quidem aliquoties, in hisce morbis scretum eo leuatum, obseruauit, et in phthisi, satis prouecta, semel illud vtile inuenit: non vero aliis exemplis.

Resoluit etiam tumidum hepar, quin scirrhum vitiatum. Sic euauit tumor eius diuturnus, durus, contra quaelibet alia tentata auxilia rebellis, conserua florum (quorum calycibus, folia stirpium vi aemulantibus, sine dubio, efficacia debetur), melle parata, ad vnciam, per quadraginta dies, sumta, superbibita aqua, ex stirpis foliis et radicibus destillata *g)*. In duobus hominibus infuso vinoso, per plures menses continuato, disparuit scirrhus regionis hepatis, magnitudine nucem aequans *h)*. Icterus pertinacem, reliqua eludentem, saepe discussit *i)*; idque in succo, per saccharum in syrupum redacto *k)*. Nec fefellit Marrubium, ictero

N 2

iam

d) *Morb. chron.* L. 2. p. 423 sq.

e) *Rat. Med.* P. 4. p. 252. — Cfr. *Index Operis* p. 164., qui adhuc plus huic laudi detrahit.

f) *Hist. st. Helv.* n. 258.

g) ZACVT. LVSIT. *Prax. admir.* Lib. 2. Obs. 48.

h) CHOMEL *Usuell.* T. I. p. 232.

i) EOREST. *Oper.* L. 19. Obs. 19. Schol. *k)* FOREST.

iam in hydropem transeunte, multis exemplis, in decoctis, vel succo, cum vino et saccharo, vel melle, misto; et vtrumque morbum sanauit *l*). Innumeras suas experientias citat BORELLVS *m*); depraedicans infusum summitatum eius, ad menstrua prouocanda, et chlorosin virginum tollendam. Ptyalismus, qui ex mercurio, ante administrato, ultra annum, in iuvene, venerea labe infestato, perrexerat, infuso eius breui sublatus *n*).

Praeter indicatos varios exhibendi stirpem modos, notandum adhuc est, tamquam

P R A E P A R A T V M,

EXTRACTVM, pariter in officinis obuium; licet in catalogis vulgatis omittatur. Vtique non spernendum; praecipue si menstruo aquoso, simulque spirituoso, secundum *Ph. Dan. o*), paretur.

S A L V I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 64. *Gen. pl.* p. 17.

274.

Pharm. SALVIAE Folia.

Salvia officinalis; foliis lanceolato-ouatis, integris, crenulatis; floribus spicatis; culycibus acutis

l) FOREST. *Op.* Lib. 19. Obs. 40.

m) *Hist. et Observ.* Cent. 4. n. 14.

n) LINN. *Fl. Suec.* n. 531.

o) *Pag.* 172.

tis LINN. *Spec. pl. p. 34. p*). α , Salvia maior c. B. Salvia latifolia BRUNFELS. β , Salvia minor, aurita et non aurita c. B. Salvia angustifolia CLVS. Icon: REGNAULT *Botanique, la petite Sauge*. Rarius occurrit flore albo; plerumque coeruleo. Fruticulus, in Europa australi spontaneus, in hortis nostris sub dio commode hospitatur.

Vtriusque varietatis promiscuus in officinis usus fit: altera tamen, et odoris, et saporis fortioris, quibusdam videtur *q*); consequenter et virtutis. Quae locis siccis, lapidosis, crescit, efficacior est illa, quae solo humido, fertili, reperitur; hortensis igitur postponenda *r*).

Ελελίσφακον DIOSCORIDIS *s*) existimatur esse. Subtilius distinguens THEOPHRASTVS *t*), per illam vocem varietatem maiorem, per vocem Σφακελς autem varietatem minorem, denotat *u*).

FLORES nondum expansi plurimum virtutis videntur spondere; ut quorum calyces balsamum, valde fragrans, spirant. An vero hisce potissimum vñ fuerint veteres, indeque plus stirpe hac praestiterint,

N 3

p) Conf. ETLINGERI *Comment. de Salvia* p. 16.

q) V. e. c. ALSTON *on the Mat. med.* Vol. 2. p. 217.

r) HILL *on the Virtues of Sage*, Vers. Germ. p. 48.

s) *Mat. med.* Lib. 3. cap. 4.

t) *Hist. pl.* Lib. 6. cap. 2.

u) Plura de nomine apud veteres in WEDELII *Diff. de Salvia*, resp. WEISHEIT, Jen. 1714. legas.

terint, quam nostro tempore fit, vt HILLIUS *x*) vult: definiri nequit. Iam vero FOLIIS vnice acquiescimus. Haec saporis aromatici, calidi, amaricantis, subadstringentis, sunt; odoris fortis, non admodum grati. Succosis, s. recentibus, foliis quum feruidam aquam infunderem, obtinui liquidum, saporis fere camphoracei, non valde amarum, sed diu a putredine immune; quod vero infusione siccatorum foliorum redundauit, ingrate amarum reperi, vix aromaticum, et facile putredinem, calido aëre, concipiens. Infusum aquosum miscela vitrioli martis saturata nigredine tingi, quidam *y*) referunt: recentissimus autem auctor *z*) colorem modo profundiorum inde vidit. Idem infusum, admixtum sanguini calenti, floridissimum eum reddidit et attenuauit *a*). Extracti aquosi primi drachmae duae cum dimidia circiter ex vncia vna foliorum eruuntur; et extracti spirituosi primi drachma vna, cum sedecim granis *b*), ex eadem quantitate. Amaras et adstringentes partes, quae ambae maximum pondus constituunt, aqua elicit; spiritus vini autem insuper aromaticas. Aqua, destillatione transiens,

x) Loc. cit. p. 61.

y) TANCRED ROBINSON in RAYI *Hist. pl.* p. 510. — Item LEWIS *Mat. med.* p. 513.

z) ETLINGER l. c. p. 54.

a) SCHWENCKE *Haematol.* p. 186.

b) ETLINGER l. c. p. 51 sq.

iens, fragrans est; cum qua emergit oleum aethereum, ad drachmam dimidiam, vel scrupulos duos, ex libra *c*); vel scrupulus vnus, cum granis quatuor, ex vnciis octo herbae *d*). Multum cinerum combusta erogat, ad drachmas decem ex libra. Praeter alcali fixum, etiam volatilis notae insunt *e*). Antiseptica vi, sub experimentis cum carne, ipso cortice Peruviano superiora folia sunt deprehensa: nam nonnisi quatuor integris diebus elapsis, cada-verosum odorem caro, sub hoc connubio, sparsit *f*); quum cortex foetorem per 55 horas modo auerteret.

Ante vsum, lauari bene folia, iubeo, aqua; fabulas quidem de bufonibus non curans, quibus, per acceptam sibi sub stirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri, perhibent; nec insecta adfidentia: sed ob pappillosam superficiem, quae subtus in cauernulas vinctuosas pulverem, aliasque quisquiliis, recipit et seruat.

Miror, quod in locum Theae Chinenfis, Salviam surrogare, quidam suaserint *g*): cui fini vero,

N 4

tam

c) CARTHEVS *Mat. med.* T.2. p.109.

d) ETLING. p. 53.

e) Loc. cit. p.53.

f) Loc. cit. p.54.

g) HUNAULD *Discours sur les propriétés de la Sauge.* à Paris 1698. — STENZEL *Diff. de Salvia, in infuso adhibenda, huiusque prae Thea Chinesi praestantia.* Vitemb. 1723.

tam ob ingratiorem saporem, quam ob calidam et fudoriferam naturam, longe minus opportuna est; vt nec, ob hanc, febrientibus concedi possit. Merito et dubitatur, licet multi *h)* affirmant, quod Chineses et Iaponenses oblatam ab Europaeis Salviam, eadem auiditate, ac nos veram Theam, in infuso biberent; suaequae Theae tantopere praeferrent, vt pro cista vna Salviae, binas, vei tres, cistas Theae viridis redderent; quod Belgae praecipue, ad littus Gallo-Prouinciae integram fere Salviae messem coëmentes, suum in lucrum vertere, dicuntur *i)*. Certe silent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia et nomen herbae dedit (a saluando), et cumulum laudum attulit, in tremore artuum, paralyfi, obstructione menstruorum, fluore albo, arthritide et rheumatismo, morbis contagiosis, aphthis, vlceribus, aliisque multis morbis, quorum nomina colligere, absque testium fide, non interest. Licet tamen, inter HVNAVLDI, WEDELII, PAVLLINI *k)*, prodiga praeconia, et tenuem exsuccamque generaliorum virtutum enumerationem, media quadam

h) PRONT BOERHAAVIUS, in *Hist. pl. Hort. L. B. P. I.* p. 234. — Et iterum BOMARE, in *Dictionnaire d'hist. nat.* T. 6. p. 645. Ed. 4.

i) BOMARE.

k) *Sacra herba, f. nobilis salvia.* Vindob. 1688.

dam via prodire. Hae, stimulandi nervos, instar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adstringendi, dissipandi stagnantes humores, et detergendi, efficacia videntur contineri. Vltterius vero constitit: ad coërcendos nocturnos sudores, quibus ex febribus praegressis languidi et debiles subinde diffluunt, eximium auxilium attulisse infusum Salviae, vino, vel, nisi hoc suffecerit, spiritu vini, paratum, et hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia, bis de die, sumtum; quod nunquam fefelisse fertur *l*). Sudores adeo in peste, absque leuamine protrusi, vino saluiato, aut saturatori Salviae infuso, addito spiritu vini, coërciti *m*). Non spirituosus liquidus vi roboranti deberi hunc sistendi sudorem effectum, inde patet, quod par successus ex infuso aquoso contigerit *n*). Verum nocet in phthisicis, calorem et siccitatem maiorem inducendo *o*).

Molestum quoque lactis stillicidium, subinde post ablactionem infantum persistens, haud absque notabili corporis emaciatione, subige se, reliquis subsidiis irritis, infuso forti Salviae, per trihorium, ad unciam unam, vel alteram, dato, patitur *p*).

N 5

Salviae

l) SWIETEN. *Comment.* T. 2. p. 370.

m) CHENOT *de peste* p. 136.

n) QUARIN *method. medend. febr.* p. 37.

o) QUARIN *Animadvers. pract.* p. 92.

p) SWIET. *Comment.* T. 4. p. 645.

Salviae cochlear, cum tanta copia succi citrei, quam malum eius erogat, remixtum, et versus paroxysmi exortum captum, febrem tertianam sufflaminavit *q)*, sudore, ut existimo, loco paroxysmi, excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus constituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hisce febribus Salviae confisi sunt.

Laus in aphthis infantum non noua, nec immerita; cui signatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, fauere, WEDELIO *r)*, ad genium istius temporis, visum. Praecauentur hae decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum paulillo vini Gallici albi mixto, cui additur post colationem tantillum mellis; dum nutrix linteo, illi intincto, digitum inuoluit, et hocce os, praecipue ubi albae maculae occurrunt, perfricat. Iungitur et similis decocti usus, quando praesentia aphtharum alia efficaciora desiderat *s)*.

Ad gingiuas relaxatas roborandas, vlcera oris detergenda et sananda, confert, decocto colluere os, vel eodem in gargarismate uti. — Discutit et potenter, in facculo adhibita; vel in fomento, aqua, vel vino, decocta.

PRAE-

q) KALM'S *Resa* T. 2. p. 354.

r) Loc. cit. p. 18.

s) ROSENST. *om Barnsjukd.* p. 42.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SALVIAE DESTILLATA *t*).

AQVA SALVIAE COMPOSITA *u*). Valde calida, ob aromatum copiam et spirituosum menstruum. Superflua; certe apoplecticis, quibus olim destinata, noxia.

CONSERVA *x*). Exoleta.

OLEVM DESTILLATVM *y*). Initio viride, vel album *z*); aetate flavesceus, vel brunum; acre et calidum. Temporis mora odorem fere camphoraceum assumit *a*). Rari vsus.

275.

Pharm. SCLAREAE vulgo, s. HORMINI SATIVI (Ph. Ed.), *Folia*.

Salvia Sclarea; foliis rugosis, cordatis, oblongis, villosis, ferratis; bracteis coloratis, calyce longioribus, concavis, acuminatis LINN. *Spec. pl.* p. 38. Horminum, Sclarea dictum c. B. *b*). Icon: REGNAULT *Botanique, l'Orvale, ou Toute bonne*. Pl. biennis Italiae, Syriae.

Superflua; nec in medicina amplius hodie locum habet. LINNEVS *c*) fortiolem pronunciauit

t) Ph. W. p. 8.*u*) Ph. W. p. 21.*x*) Ph. W. p. 36.*y*) Ph. W. p. 116.*z*) ETLING. l. c. p. 53.*a*) GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1721. p. 163.*b*) Cfr. ETLING. *Comment. de Salvia* p. 34.*c*) *Mat. med.* n. 19.

ciauit praecedente. Dum recens est, ad attactum vinctuosa.

Odor FOLIORVM grauis, fortis; sapor amari-
cans, subaromaticus. Pauxillum modo olei destil-
lati continent, scil. $\frac{1}{5} \frac{1}{12}$. Omissis virtutibus, in
malo hysterico, colica, suppressione menstruorum,
rel., illis adsignatis, noto tantum: cereuisiam, vel
vinum, herba impraegnatum, inebriare insigniter,
capitisque dolores excitare *d*). Qui mos, iisdem
impraegnandi vina, tamen etiamnum ab oenopolis
quibusdam fraudulentis, vt vinum sapore moscha-
tellino imbuant, exercetur *e*).

ROSMARINVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 64. *Gen. pl.* p. 16.

276.

Pharm. ROSMARINI HORTENSIS *Herba*;
ANTHOS *Flores*.

Rosmarinus officinalis; β , *Rosmarinus hortensis*,
angustiori folio *c. B.* $\Delta\iota\beta\alpha\nu\omicron\tau\iota\varsigma$ DIOSC. Icon:
REGNAULT *Botanique, le Romarin*. Frutex, in col-
libus inferioris Galliae, Hispaniae, Italiae, Hel-
vetiae quoque passim, item Oriente, spontaneus.
Septentrioni propius in hortis per aestatem qui-
dem

d) LOBEL. *Aduersf.* p. 240. — HERM. *Cynof. Mat. med.*
T. I. p. 460.

e) Conf. *App. med.* Vol. I. p. 453.

dem sub dio viget, floretque; per hiemem autem hibernaculorum tutamine indiget.

HERBA odorem fortem, fragrantem, non omnibus gratum, si teritur, et recens et sicca, spargit; sapore autem calido, acri, camphoraceo, instruitur. Hisce notis maxime extrema ramorum, foliis vestita, calycesque, distinguuntur; nam corolla, demto calyce, vix odora, vel sapida *f*). Vnde, quaenam partes vi praestent, colligitur. Folia, praereliquis, eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extractum amaricans, vberius; spiritus vini autem elicit etiam odoras, calidasque, partes; sed, spissatus, pondus extracti minus praebet. Nec parum terrestrium partium, hisce seclufis, remanet, scilicet ex vncia vna drachmae tres, supraque *g*). Olei destillati $\frac{1}{96}$, ad $\frac{1}{128}$, cl. CARTHESER *h*); cl. LEWIS *hh*) autem $\frac{1}{256}$, eruit. Flores eius longe minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam stirpi inesse, nonnulli affirmarunt, in coniectura, ex analogia saporis, vnice consistere, arbitror *i*).

Est stirps ex potentissimis huius ordinis aromaticis, quae, in nervis stimulandis et reficiendis, liquidis

f) NEVM. *Chym.* Vol. 2. P. 4. p. 117.

g) NEVMANN.

h) *Mat. med.* T. 2. p. 106.

hh) *Mat. med.* p. 486.

i) Attamen nuperius aliquot Camphorae vestigia inuenit HEYER. Vid. CRELL'S *chem. Annalen* 1784. Vol. 2. pag. 115.

quidīs tenacibus resoluendis, et stagnantibus dissipandis; sanguine exagitando, ut in sudorem degeneret, vel in feminis in menstrua erumpat; flatibus displodendis, putredine coercenda, insignem vim habet. In affectionibus ideo systematis nervosi variis, memoriae labe, vertigine, paralyfi, multum, nec iniuste, laudatur. Vino decocta, et melle deimista, asthmatis (pituitosi sine dubio) existit eximia medela *k*). Glandularum colli infarctum apud infantes dissipat infusum, vel decoctum, herbae, saccharo edulcatum *l*), approbante et HEISTERO *m*). Diarrhoeam chronicam, sub virium iactura tabem minantem, vinum ex foliis stipavit, intra breue tempus *n*).

Herba, extrinsecus, in sacculis, vel epithematibus, applicata, sugillationes discutit; siccata, dissipat oedemata; in fomento cum vino, gangraenam sistit.

FLORES ANTHOS. Desueverunt usurpari. Vis eorundem, ut dictum, in calyce latet *o*).

PRAE-

k) BORELL. *Hist. et Obs.* Cent. 4. Obs. 46.

l) KVECHLER, in *Diss. de glandulis colli puerorum tumefactis*, p. 47.

m) *Med. pract.* p. 264. et *Chirurg. cap. de scirrho*.

n) *Welsch. Hecatoſtea* 2. n. 51. p. 29.

o) Qui plura de hac planta, ex antiquitate petita, nosse cupiunt; adeant librum, cui titulus: *Der Rosmarin medicinisch-chymisch betrachtet von SOLIS 1764.* — *it. Comment. Lipsiens.* Suppl. 1. Dec. 3. p. 27.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RORISMARINI DESTILLATA *p*).

OLEVM DESTILLATVM *q*). Flauicans, vel subviride, tenue, fragrans insigniter, etsi paullo ingratius odore, quam ipsa herba. Aetate odorem fere camphorae acquirit *r*). Paucis guttulis ingestum, flatus discutit, neruosque stimulat.

AQVA REGINAE HVNGARIAE, melius SPIRITVS RORISMARINI *s*). Simplicior est in *Ph. Edinb. t*), vbi flores; vel in *Ph. Ed. u*), et in *Ph. Lond. x*), vbi summitates; item in *Ph. Suec. y*), vbi folia, cum floribus, requiruntur, et horum aliquod cum spiritu vini, absque alia miscela, destillatur. Dani *z*) floribus Anthos flores Lauendulae addunt, et Wirtenbergenses *a*) Saluiam et Zingiber. Externe pro odoramento est debiliium et deliquio animi correptorum; discutit etiam et roborat. Qui spiritus Montpellieris ad nos transfertur, fragrantior et efficacior est reliquis.

CON-

p) *Ph. W.* p. 8.

q) *Ph. W.* p. 116.

r) GEOFFROY, *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1721. p. 163.

s) Varia, ad historiam huius spiritus spectantia, vid. in BECKMANN'S *Beytr. zur Geschichte der Erfindungen*, Vol. 2. p. 446 sqq.

t) Pag. 33.

u) *Nouiss.* p. 100.

x) Pag. 53.

y) Pag. 176.

z) *Ph. Dan.* p. 128.

a) *Ph. W.* p. 17.

CONSERVA *b*). Ex floribus. Contusione horum et saccharo addito, debilitatur fragrantia et vis insigniter.

MEL ANTHOSATVM *c*). Ex floribus, vel herba, aqua et melle maceratis, demum coctis et colatis. Raro hodie, ad flatus dissipandos, et tormina uterique dolores mitigandos, ingeritur, vel clysmatibus admiscetur.

GLECOMA.

LINN. *Syst. veg.* p. 445. *Gen. pl.* p. 291.

277.

Pharm. HEDERAE TERRESTRIS *Herba.*

Glecoma hederacea; foliis reniformibus, crenatis
LINN. *Spec. pl.* p. 807. *Hedera terrestris vulgaris* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Lierre terrestre*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad fepes et in dumetis crebra.

HERBA succosa, amara paullum, cum leui aromate et acrimonia; odoris, dum fricatur, fortis. Nec ficcata perdit saporem, vel odorem, suum, vel vires, si contusa et in placentam redacta ficcatur, beneque servatur *d*). Alius iacturam odoriferae
partis

b) *Ph. Lond.* p. 24. — *Ph. Ed.* p. 70.

c) *Ph. W.* p. 103.

d) WILLIS *Pharm. rat.* Sect. I. c. 6. p. 59.

partis, ficcando, queritur *e*). Aqua destillata odora. Extractum aquosum amaritiem mitem habere fertur; spirituosum euidentius acre et aromaticum *f*). Contra haec vir, fide dignior *g*), saporem extracti aquosi primum subdulcem et amaricantem, postea adeo acrem, ut Piper, vel Pimpinellae radicem, aemuletur, describit; extractum autem spirituosum, quod longe minori quantitate elicitur, balsamicum, amaricans.

In Anglia, praecipue septentrionali, olim per 24 horas dolio immissa, ad cereuisiam clariorem reddendam *h*). Crebro quoque cereuisiam, hac stirpe impraegnata, nomine *Gill-ale*, potarunt, ut antiscorbuticum, aperiens et durenticum *i*). In Germaniae quibusdam locis embammatibus incoquitur, gratiae causa. Folia, loco Mori, bombycibus proiecta *k*).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi, vulnerariamque, facultatem habeat, haud medio-
crem: experientia, non diffitenda, nititur. Olim
fiduciam

e) CARTH. *Mat. med.* p. 469.

f) HEDER *Diff. de Hedera* p. 12 sq.

g) CARTHEVSE loc. cit.

h) RAY *Hist. plant.* T. I. p. 567.

i) MILLER *Botan. offic.* p. 225.

k) IVSTI *Gött. Polizeynachr.* 1757. p. 23.

fiduciam in vlceribus internis *l)*, praecipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos seruat. In tussi graui et pertinaci, pulueris drachmam dimidiam, vel integram, bis de die, in aqua destillata, vel decocto pectorali, fumendam, impense laudat WILLISIVS *m)*. In phthisi ex haemoptysi, prae ceteris omnibus, commendatum cupit syrupum ex Hedera terrestri, copiose ingestum, MORTONVS *n)*. QUERCETANO pariter syrupus hoc finem placuit; sed ex succo, cum saccharo Rosarum, vel penidio, paratus *o)*. Decoctum, melle, si placet, miscendum, multis extollit ETTMÜLLERVS *p)*, in exulcerationibus pulmonum; LINDANVM, focium laudis, in empyemate, vomica pulmonum, et abscessu ex male curata pleuritide, citans. Fauet horum effatis, de efficacia in phthisi, SCARDONA *q)*. SAUVAGES *r)*, in censu remediorum contra phthisin variam, hoc pariter memorat. In Suecia, vbi medicis quibusdam contra phthisin sese quoque commendauit, memini cognati cuiusdam, qui pus verum

l) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 74.

m) *Pharm. rat.* Sect. I. c. 6.

n) *Phthisiologia* Lib. 3 cap. 5. *Op.* T. I. p. 133.

o) RIVER *Prax.* P. I. p. 349.

p) *Oper.* T. I. MANG. p. 639.

q) *Aphorismi de cognoscendis et curandis morbis* Lib. 2. pag 69.

r) *Nosol.* T. 3. P. 2. cap. de phthisi.

rum exspuerat, succo eiusdem, cum fero lactis, vel lacte, mixto, iuncta equitatione, potissimum curati. Equidem pluries addidi, pro phthificis ex ulcere, aliis herbis, in infuso theaeformi, conferua Rosarum, loco sacchari, edulcato, non sine fructu; sed in comitatu reliquorum subsidiorum.

Calculo renum subuenit: non quidem, ut arbitror, peculiari quadam soluendi virtute, quam in puluere, vel aqua spirituosâ, exploratam arbitratur SIM. PAVLLI *s*); sed ea, qua lotium mouet. Ad praecauendum igitur calculum, valde efficax, quocunque modo sumta, pronuntiatur *t*). Aliis infusum, spiritu vini paratum, ad calculos pellen- dos, placuit *u*), etiam saccharo edulcatum; sic- que aliquando, haud absque dolore, arenulae ex- cretae *x*). Vnde apparet, non larga nimis manu praebendam esse; ne, ut solent diuretica effica- ciora, labefactatas lotii vias nimis irritet, et lae- dat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis est cereuisia, non lupulata, cui tempore fermentationis folia stirpis addita *y*).

O 2

Succum

s) *Quadrip. bot.* p. 74.

t) SENNERTI *Pract.* Lib. 3. Pars 7. Sect. I. *Oper.* T. 3. pag. 576.

u) PLATER *Prax.* Tom. 2. p. 499. — REVSN. *Observ. med.* p. 90. apud WELSCH.

x) REVSN. loc. cit.

y) MEAD *Monita et praec. med.* p. 97.

Succum, naribus attractum, cephalalgiam vehementissimam et inueteratam auferre, RAYVS 2) profert, auctore ludimagistro quodam (fateor, teste non fatis idoneo, et nimis empirice). Meminisse tamen huius rei iuuat, ob experientiam grauioris viri a); qui, etsi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione, expertus est.

Leuiiores. eaeque vernaes, febres intermittentes infuso meraco recentis herbae. sub apyrexia et frigoris stadio vbertim hausto, fugatae fuerunt b). Miror, quod et primo febris stadio in vsum tractum; quum, quidquid tum potulenti ingeritur, molestias creare soleat. et paroxysmum prolongare.

Nuperius quoque succi herbae expressi vis, in atrophia infantum, multis laudata; simulque antiqua laus, contra phthisin et exanthemata chronica, confirmata c).

Desuevit omnino, tritam herbam vlceribus sinuosis crurum imponere, vel succo eadem eluere d).

PRAE-

2) *Hist. pl.* T. I. p. 567.

a) SEGVIERI, *Plant. Veron.* T. I. p. 306.

b) LAVTTER *Hist. bienn.* p. 2.

c) BENDER *Diff. de Glecoma hederacea L., egregio in atrophia medicamento.* Erlangae 1787. Vbi etiam analysis chemica.

d) GABELCHOVER *Cent.* 3. Obs. 69.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA HEDERAE TERRESTRIS e). Superfluam declarat supra citata WILLISII obseruatio.

AQVA DESTILLATA f). Abesse potest; tanto magis, quum odor facile pereat.

SYRVPVS g). Laus in phthisi supra adfuit. Extenditur et, haud sine omni iure, ad abscessus alios internos, item ad nephritidem calculosam.

L A M I V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 445. *Gen. pl.* p. 292.

278.

Pharm. LAMII ALBI *Herba; Flores.*

Lamium album; foliis cordatis, acuminatis, serratis, petiolatis; verticillis vigintifloris LINN. *Spec. pl.* p. 809. *Lamium album*, non foetens, folio oblongo c. B. Vrtica iners, siue *Lamium primum* DODON *Pempt.* p. 153. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 523.; REGNAULT *Botanique*, l'Ortie blanche; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, creberrima ad vias et locis cultis.

In *Pharm. Edinb.* vtraque pars designatur; in *Londinensi*, vnice flores. Spreta in vniuersum stirps in hodierna praxi; nec spondet multa, sensuum scrutinio subiecta. HERBAE odor subfoetens, sapor

O 3

sub-

e) *Ph. W.* p. 36.

f) *Loc. cit.* p. 8.

g) *Loc. cit.* p. 192.

subauferus. In haemorrhagia vteri et fluore albo, praecipue in hoc, olim laudata. Quidam floribus praerogatiuam tribuerunt, conseruamque ex recentibus pararunt *h*). Alii infuso theaeformi, ex vtraque dictarum partium, vfi sunt *i*). Ex recentioribus, Galli praecipue de ea honorifice, in hisce malis, sentiunt: vt CHOMEL *k*), qui herba floribusque, in iusculo vitulino coctis, vel et succo, ad sex vncias ingesto, vna cum cataplasmate, abdomini applicato, saepe auxilium attulisse, narrat; item GEOFFROY *l*), qui ad quotidianam praxin prouocat. Scrofulas etiam, infuso aquoso frigido foliorum et florum Lamii, pro potu vulgari, dispelli, visum *m*).

LEONVRVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 449. *Gen. pl.* p. 295.

279.

Pharm. CARDIACAE *Herba.*

Leonurus Cardiac; foliis caulinis lanceolatis, trilobis LINN. *Spec. pl.* p. 817. Marrubium, Cardiac dictum c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 727.; REGNAULT *Botanique, l'Agripaume, ou la Cardiaque.* Pl. perennis, in locis ruderalis crescens.

HERBA,

h) DODONAEVS.

i) GEOFFROY *Traité de la Matière med.* T. 7. p. 168.

k) *Pl. usuelles* T. 2. p. 306.

l) Loc. cit.

m) *Mem. de l'Ac. de Paris* a. 1717. p. 273.

HERBA, omnesque reliquae eius partes, colorem luridum habent; odor foliorum subfoetidus; sapor amarus. Ad obsoleta pertinet. Quae de usu in cardialgia infantum, a distensione hypochondriorum; de vi, pituitam resoluendi, lotium et menstrua prouocandi; de efficacia in palpitatione cordis, etc., passim *n*) tradita sunt: non ita narrantur, vt verae frugis aliquid inde peti possit.

P R V N E L L A.

LINN. *Syst. veg.* p. 458. *Gen. pl.* p. 301.

280.

Pharm. PRVNELLAE, f. BRVNELLAE, *Herba.*

Prunella vulgaris; foliis omnibus ouato-oblongis, ferratis, petiolatis LINN. *Syst. veg.* l. c. Brunella maior, folio non dissecto C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, la Brunelle; CURTIS *Fl. Lond.* Pl. perennis, in pratis obuia, praecipue humidis.

HERBA parce praescribitur. Saporis subamari, leniter austeri; adstringit igitur nonnihil. Hinc, ex vulgari opinione, quod sanguinis profluvia et alui vitiosae deiectiones adstringentibus sistantur, haec quoque a variis inter horum malorum auxilia est cooptata. Prudentiores causas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum aduertant. Hodie pro

O 4

garga-

n) Vrd. e. c. RAY *Hist. pl.* T. I. p. 572. — BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B. P. I.* p. 259.

gargarismis seruat in angina, et collutionibus in vlceribus oris; quo fine, aqua decoquere illam et melle commiscere, conuenit o).

SCUTELLARIA.

LINN. *Syst. veg* p. 456. *Gen. pl.* p. 301.

281.

Pharm. TERTIANARIAE *Herba.*

Scutellaria galericulata; foliis cordato-lanceolatis, crenatis; floribus axillaribus LINN. *Spec. pl.* p. 835. *Lyfimachia coerulea galericulata*, f. *Gratiola coerulea* C. B. *Tertionaria* I. B. *Hist. pl. T. 3. P. 2.* p. 435. *Icon: Fl. Dan. Tab. 637.*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad oras stagnorum et in fossis crescens.

HERBA medicis valde paucis hodie cognita. *Spirat Allium*; amara. Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana respicit; de qua, et nomine, TURNERVS IO. BAVHINVM p) certiore reddidit. Quum, post tam longum silentium, in *Ph. Danica* pp) eius iterum mentio fiat; nec, ut opinor, absque ratione: nolui heic loci desiderari q). Decoctum eius praedicauit CAMERARIUS in angina r).

o) Cfr. ETTMÜLL. *Oper. Ed. MANG. T. I.* p. 680.

p) Loc. cit.

pp) Pag. 50.

q) Plura vid. in OTTO et WILICH *Diff. de Scutellaria.* Traiect. ad Viadr. 1789.

r) TOURN. *Hist. des pl. de Paris T. I.* p. 318.

ORDO XX.
P E R S O N A T A E.

A N T I R R H I N V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 464. *Gen. pl.* p. 309.

282.

Pharm. LINARIAE *Herba; Flores.*

Antirrhinum Linaria; foliis lanceolato-lineari-
bus, confertis; caule erecto; spicis terminalibus,
sessilibus; floribus imbricatis LINN. *Spec. pl.* p. 858.
Linaria vulgaris, lutea, flore maiore c. B. Icon:
REGNAULT *Botanique*, *la grande Linaire*; CURTIS
Flor. Lond. Pl. perennis, in locis ruderatis et
muris crebra.

HERBA facile discernitur ab ista Euphorbiae Cy-
parissiae L. (illi ceteroquin, statura, foliorum angu-
stia, figura, colore, odore, haud parum simili),
per succi lactei defectum.

Suspecta planta, tam ob affinitatem, quam
odorem, dum recens est, virosum, qui Ebulum
aemulatur. Saporis subamari, ingrati. Lacti recenti
immerfa, ad necandas muscas, in Smolandia adhi-
betur s). Lotium pellere, ut et inde quondam Vri-

O 5 nalis

s) LINN. *Fl. Suec.* p. 218.

nalis dicta, olim obseruatum; item aluum mouere, ad quam vim et BOCK *t)* Germanico nomine respexit. Patet hisce, a natura nostra non ferri stirpem, per os ingestam. Immiscentur hinc inde aliquot eius laudes, in hydrope, in ictero; quas hodierna praxis floccipendit. Praecipua autem eius, extrinsecus applicatae, virtus in haemorrhoidum coecarum dolentium lenimine et dissipatione continetur; eaque non ambigua, sed a multis confirmata *u)*. Et hancce quidem virtutem et flores praestant; vt igitur vtraque plerumque pars vna adhibita fuerit: scilicet, vel cataplasomatis forma; vel Linaria, lacte cocta et fomenti instar applicata, additis, si placet, floribus Chamomillae *x)*; vel, quod maxime vulgare est, in vnguento, quod simplicissimum parare poteris ex contusa planta, cum butyro, vel axungia porcina, et camphora mista, et linteo carpto applicare *y)*.

FLORES eius, ad exanthemata chronica curanda, valent, in connubio florum Verbalci; dum istorum quatuor partes, horum vna infunduntur aqua, et hoc infusum, Theae futuratae instar, ad plures cyathos

t) *Kreutterbuch* p. 115.

u) Vid. e. g. HORST. *Obs. et Epist. med.* lib. 4. Obs. 50.

— SIM. PAVLLI *bot.* p. 415. — CHESNAV *Obs.* p. 360.

x) CHOMEL *Pl. usuell.* T. 3. p. 34. — GEOFFROY *Mat. med.* T. 7. p. 297.

y) Conf. CHOMEL. — GEOFFROY l. c.

cyathos potatur. Sic et euanuit exanthema, quod per tres annos, aliis frustra tentatis, durauerat z).

Alias Antirrhini species, vt *Antirrhinum maius*, *A. Orontium*, *A. spurium*, quarum passim in libris de materia medica mentio fit, silentio hic praetereo: quum mihi quidem dubia de effectuum hisce adscriptorum veritate obuersionentur. — [*Antirrhinum Cymbalaria* a) venenata a quibusdam habita b); fed haud maiori sane iure, quam quo efficax ab aliis c) medicina praedicatur. Lentum illud, tamque deleterium, Neapolitanorum venenum, quod sub nomine *aquae Tosanae* notum est, Cymbalaria recipere, fertur d).] —

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE LINARIA e). Coctione herbae florumque, cum axungia porcina. Prolixior eius formula in *Pharm. Brand.* f) exstat; ad cuius naturam

z) HAMNERIN in *Provincial - Doctorernes Berättelser* 1761. p. 7.

a) Depicta in CURTIS *Flora Lond.*

b) *Onomatologia med. complet.* Vlm. 1755.

c) WEPFER *Diff. de Cymbalaria*, adiecta EIVSD. *Historiae cicutae aquaticae*, cura ZWINGERI, L. B. 1733. 8.

d) V. FR. HOFFMANN *Med. rat. Syst.* Tom. 2. cap. 2, §. 19. Schol. p. m. 185. — Conf. BECKMANN'S *Beiträge zur Geschichte der Erfindungen* Vol. I. p. 285 sq.

e) *Ph. Wirt.* p. 222.

f) *Pag.* 225.

ram propius accedit illa Danorum g), quae Semperuium et Hyoscyamum, praeter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatissimum est remedium haemorrhoidum dolentium, in plumaceolo, cum vitello ouorum, applicandum. Inuentor eius est: IO. WOLPHIVS, medicus LVDOVICI senioris, Hassiae Landgrafii; cui iste, pluries rogatus, reuelare vnguentum recusauit; donec princeps, bouem faginatam quotannis illi dare, promitteret. Vnde ille versiculum, pro dignoscenda Linaria ab Euphorbia dicta, composuit: "Esula lactescit, sine lacte Linaria crescit." Cui addidit adsidens IO. RIDESELIVS, Hassiae Mareschallus hereditarius: "Esula nil nobis; sed dat Linaria taurum" h).

E V P H R A S I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 469. *Gen. pl.* p. 304.

283.

Pharm. EVPHRASIAE *Herba.*

Euphrasia officinalis; foliis ouatis, lineatis, argute dentatis LINN. *Spec. pl.* p. 841. *Euphrasia officinarum* C. B. ICON: REGNAULT *Botanique, l'Eufraise*. Pl. annua, in pratis et montanis vulgaris.

HERBA inodora; sed subamara et adstringens, ut et solutioni vitrioli martis nigredinem inducat.

Olim

g) *Ph. Dan.* p. 280.

h) HORST l. supra cit.

Olim, tanquam oculorum efficax praesidium, in variis eorundem morbis, caligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cataracta, aliisque, in medium producta. Vnde et nomen eius in Europae linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem respicit. Facem praetulisse videtur GORDONVS *i)*, cui externe in aqua destillata composita, et intrinsecus in syrupo, arrisit; applaudente paullo post ARNOLDO DE VILLA NUOVA, qui aquam Euphragiae *k)*, item vinum euphragiatum *l)*, commendavit; et, aliquanto serius, SYLVATICO; posteaque insigni medicorum ceterua, quorum nomina et scriptorum loca significat ZORNIVS *m)*. Haecce scire gestientibus etiam satisfacit FRANCUS *n)*. Sunt et inter hosce, qui pulverem, aromate mistum, ingerendum, vel herbam, pani incoctam; item succum oculis instillandum, curarunt. Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum, quibus stirpem opposuerunt, et ludicram saepe, eandem adhibendi, rationem. Plurimi tamen substiterunt in visu debili acuendo, ut et HILDANVS *nn)*, eius usu septuagenarios, ob vigilias et studia visu orbos, eundem recuperasse, enunciauerit;

i) *Lil. med.* Ed. a. 1305. Fol. 146. p. a.

k) *Brewiar. Praet.*

l) *Lib. de vinis.*

m) *Botanol. med.* p. 290.

n) *Euphragia herba, medicina polychresta, verum oculorum solamen* 1717.

nn) *Cent. epist.* n. 59.

ciauerit; et LANZONVS o) viri quadragenarii, post alia incassum tentata, vini Euphrasiati ope conualescentis, meminerit. Hocce vinum nominatim frequenter per longum tempus vsurpatum est; quod quidam simplici herbae infusione cum vino; alii, de consilio ARNOLDI, fermentatione cum musto, parant. Male vero, in amico quodam LOBELII p), cessit experimentum; vt qui, leui cataphora et lacrymatiunculis tentatus, ex illo, per tres menses poto, amborum fere oculorum iacturam fecisset, fluxionibus prope suppressus. Nonne idem, quod aliis, visu caligantibus, solatium vnice attulit, roborando neruos, huic detrimento fuit: vinum scilicet? Quidam, calidam et siccantem herbam sibi repraesentantes, restringunt vim ad eam caliginem, quae frigidam causam habet q). Ambiguus istis experimentis non fido; nec existimationi, in qua apud Islandos succus expressus, in dolore, vel aliis affectionibus oculorum, est r) (quae tamen, vtpote profecta a plebe indocta, nec auctoritatis praeiudicio occoecata, maioris est facienda, quam ista prius enarrata): donec certiora edocear. Aqua eius destillata pro collyriis adhiberi poterit, loco aquae Rosarum,

o) *Oper. omn.* Laufann. 1738. T. 2. p. 394.

p) *Stirp. aduers.* p. 210.

q) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 325.

r) EGGERT OLAFSEN *Reise durch Island* Vol. I. p. 229.

farum, vel simplicis destillatae; si quid lucri ex affectatione in formulis sperari possit.

Ictericis, vino decoctam, mederi, fertur s); deficientibus vero recentioribus experimentis.

P R A E P A R A T V M.

AQVA EUPHRASIAE ss).

SCROPHULARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 468. *Gen. pl.* p. 312.

284.

Pharm. SCROPHULARIAE vulgo, f. SCROPHULARIAE VULGARIS (Ph. Ed.), *Radix; Folia.*

Scrophularia nodosa; foliis cordatis, trineruatis; caule obtusangulo LINN. *Syst. veg. l. c.* *Scrophularia nodosa*, foetida c. B. Icon: *Scrophularia* RIVIN. *irreg. mon. Tab.* 107. Planta perennis, in umbrosis, ad pagos et sepes, crescens.

Luridi aspectus est stirps; foetens, instar foliorum Ebuli, vel florum Paeoniae; ut totum genus, curculionibus misere depascitur; ingrate amara. Obsoleuit sensim usus eius medicus. Radicis potior olim laus fuit.

RADIX

s) BOCK *Kreutterbuch* p. 107. — HOFFMANN in SCHRÖD. pag. 412.

ss) *Offic. German.*

RADIX tuberosa; constans ex nodis aggregatis, inaequalibus, parce fibrosis; albida; foetens pariter; subacris et amara. Sicca radix et odoris et saporis mitioris est.

Nodosa eius figura videtur medicos primum inuitasse, ad eandem, contra scrofulas, strumas, ficus et mariscos ani, praecipue autem haemorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Testium copiam, huius aliarumque virtutum allegat ZORNIVS *t*): ARNOLDVM DE VILLA NUOVA, CRATONEM, SOLENANDRVM, HENRICVM AB HEERS, MAYERNIVM, ETTMÜLLERVM, aliosque; quibus plures addi possunt *u*). — Anilem superstitionem, quod in amuleto in hisce conferret, praetereo: quum iam nimium videatur, pulveri, electuario, extracto, infuso, decocto, pro interno usu; vel fotui, siue vnguento vario, pro externo, fidem tribuere. In haemorrhoidibus dolentibus et frigidis dissipandis nominatim, SLEVOGTIVS *x*) adeo eam praedicat, ut neque certiolem, neque celeriolem, in aliis remediis effectum desideret. Si quid heic resoluendo praestet: anodyna quoque natura in censum vocanda est.

Trans-

t) *Botanol.* p. 624.

u) Vid. SLEVOGTII *Diff. de Scrophularia*, Ien. 1720. quae et ipsa, dictis nouum pondus adicere, pro fine habuit. — Cf. B. C. OTTO, Resp. RAETZSCH, *Diff. de usu Scrophulariae*. Traiect. ad Viadr. 1789.

x) *Loc. cit.* p. 27.

Translata etiam eius laus ad vlcerà, ad scabiem, aliaque mala; quae iteratis experimentis opus habet.

FOLIA supparia radici viribus habita.

C O M P O S I T V M.

EMPLASTRUM DE SCROPHVLARIA y). Ex foliis huius et Digitalis, cum pinguibus et resinosis et aerugine mixtis. Vlceribus antiquis et scrofulis dicatum.

285.

Pharm. SCROPHVLARIAE AQUATICAE, f. BETONICAE AQUATICAE (Edinb.), Folia.

Scrophularia aquatica; foliis cordatis, obtusis, petiolatis, decurrentibus; caule membranis angulato; racemis terminalibus LINN. *Spec. pl.* p. 864. *Scrophularia aquatica maior* c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 507.; *Hort. Rom. T. 2. Tab.* 89.; REGNAULT *Botanique, la Scrophulaire*. Pl. bien-nis, in aquosis frequens.

Priori minus foetens; sapore quoque inferior. FOLIA eius iisdem malis opposita; etsi rarius. Sed accessit alia commendatio, ad odorem ingratum saporemque nauseosum Sennae, absque iactura eiusdem virium, corrigendum. *Tquetayae*, vel *Liquitayae*, nomine, Brasiliensibus hoc fine celebrata.

Didi-

y) *Ph. W.* p. 64.

Appar. medic. Vol. II.

Didicerat hanc vim MARCHANTIVS a Chirurgo, e Brasilia reduce; qui quidem rem arcanam fecerat, sed imprudenter inter folia comminuta semina reliquerat, ex quibus, terrae mandatis, emerfit dicta Scrophularia; cum qua et indigena stirps hacce efficacia congruisse, dicitur z). Drachma eius dimidia, drachmis duabus Sennae admixta, hanc acrimonia, nervis et cerebro inimica, exui, monuit BOERHAAVIVS a). Olim et in Pharmacopoea Edinburgensium pro infuso Sennae dimidia, vel maior, pars Scrophulariae addita; sed ex ea a. 1756. iterum reiecta. Nec videtur stirps, per se nauseosa et foetida, aliam similem corrigere posse.

Vulnerariam praeterea depraedicarunt; adeo ut in obsidione Rupellensi, ad finem, vulnera ea vnice sanarentur b); et LOCHNERVS c) atrocissimum, furis inflictum, vulnus, decocto eius hausto, et succo plagae instillato, sanatum memoret; qui et in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

z) *Mem. de l'Ac. de sc. de Paris.* 1701. p. 275.

a) *Hist. pl. Hort. L. B. P. I.* p. 316.

b) CHOMEL *Usuelles* Tom. 3. p. 63.

c) *Eph. N. C.* Cent. 7. et 8. p. 145.

A V I C E N N I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 484. *Gen. pl.* p. 579.

286.

Pharm. ANACARDIVM ORIENTALE.

Auicennia tomentosa; foliis cordato-ouatis, subtus tomentosis LINN. *Gen. pl.* l. c. *Syst. veg.* l. c. *Bontia germinans* EIVSD. *Spec. pl.* p. 891. *Bontia*, foliis subtus tomentosis IACQ. *sel. stirp. amer.* p. 178. *Anacardium c. b.* Oepata *Hort. mal. T.* 4. p. 95. *Tab.* 45. Arbor, crescens in vtraque India.

LINNEO iudice, ex hac arbore desumitur fructus; qua in re COMMELINI coniecturam in *Horto Malab.* praeuntem habet. Verum negat IACQUINVS d), ex ea prouenire; latere adhuc stirpem veram, putans.

ANACARDII ORIENTALIS, cuius figuram expressit GARCIA AB HORTO e), nomine, venit *Nux nigra*, splendens, cordatae figurae, compressa, obtusa, magnitudine pollicis; pedunculo breui, rugoso, insidens. Constat haec ex *putamine* celluloso, in cuius cauernulis latet liquidum oleosum, melleum, causticum, nigrum, quod sensim omnino exsiccat; et *nucleo* albo, saporis amygdalarum dulcium, vel Castaneae. Conferri merentur, quae de arbore, et fructus diuersitate, pro aetate varia, memoriae

P 2 • prodidit

d) Loc. cit.

e) *Arom.* p. 210.

prodidit CAMELLVS *f*). Colligitur in variis Indiae regionibus, vt Malabaria, Goa, Malaca, insula Luzonis, etc. Creditur vulgo, recentioribus Graecis innotuisse primum *g*): sed in PAVLLO AEGINETA *h*) iam occurrit, et Arabibus, vt AVICIENNAE, MESVI, SERAPIONI, probe nota fuit haec nux, et ab illis *Balador* nuncupata; ex quibus et praeparata varia profecta.

Discrepat maxime iudicium auctorum de eius natura: aliis edulem adeo, vel salutiferam; aliis contra ea deleteriam, illam pronunciantibus. Qui ipsi tamen facile conciliari possunt; modo, vt in feminibus Ricini, intra nucleum et putamen rite distinguatur. Nucibus viridibus et sale conditis Indos uti, oliuarum in modum, in cibis, referunt GARCIAS *i*) et DACOSTA *k*); quod vero de nucleo vnice intellectum vult CAMELLI *l*): licet, vt et alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctae orycae, appetitus ciendi causa, admiscetur; prout et sicci fructus nucleus esitatur *m*). Nucleus etiam, certe ex CAMELLI interpretatione,

in

f) In *Syllabo herb. insulae Luzonis* p. 59, adiecto RAYI *Hist. stirp.* T. 3.

g) V. GARCIAS AB HORTO l. c. p. 120.

h) Lib. 7. c. II. in *med. art. princip.* p. 659.

i) Loc. cit.

k) *Historia delle Droghe medicinale* p. 176.

l) Loc. cit.

m) DACOSTA.

in India, fero lactis maceratus, contra asthma et contra lumbricos, ingeritur *n*). Omnia igitur in id collimant: nihil maligni nucleo inesse; sed hunc blandum oleum continere. — Succus contra, in putamine reconditus, acris est, inflammat, exulcerat: ut et, caustici instar, Indi eum, ad verrucas, lichenes, fungosas carnes, aliasque excrescentias, delendas, illinant; item dentibus cariosis, ad eosdem perdendos, instillent; nec non ulceribus brutorum, ad eadem mundanda *o*). Non absolum igitur est, ingesta Anacardia fauces, guttur, ventriculum, inurere; febres accendere; quibus adii-citur, paralyfin et mentis alienationem insequi *p*). Succo dicto, cum calce misto, characteres pannis gossypinis aliisque, loco atramenti, inscribuntur, nulla lotionem delendi *q*); alii ductibus adhuc madidis eodem fine calcem inspergunt *r*). Aliud atramenti scriptorii genus paratur ex fructibus immaturis, contusis, addito lixiuio et aceto *s*). Cultri apici infixi haec nux, si candelae admouetur, mox flammam capit, strepitus excitat, scintillas variorum colorum spargit, quibus impostores in India credulis imponunt *t*).

P 3

PRAE-

n) GARCIA loc. cit.*o*) DACOSTA loc. cit.*p*) MATTHIOL. in DIOSCOR. Lib. 6. cap. 5. p. 985.

Ed. BAVH.

q) DACOSTA loc. cit.*r*) OSBECKS *Ostind. Resa*, p. 208.*s*) CAMELLI p. 60.*t*) DACOSTA.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM, f. CONFECTIO ANACARDINA MESVES *u*). Ex Myrobalanis, aromatibus quibusdam, Nigellae, vel Erucae, semine, Castoreo, Anacardio, varia miscela in electuarium redactis. Et corporis et animi vires restaurare, creditum. Exultavit merito ex officinis hodiernis. Quosdam, eo ingesto, maniacos euasisse, legitur *x*).

MEL ANACARDINVM AZARAVII *y*). Obscure descriptum: sed nihil refert; quum iure expulsum fuerit.

V I T E X.

LINN. *Syst. veg.* p. 473. *Gen. pl.* p. 326.

287.

Pharm. AGNI CASTI Semen.

Vitex Agnus castus; foliis digitatis, ferratis; spicis verticillatis LINN. *Spec. pl.* p. 890. *Vitex*; foliis digitato-septenatis; spicis verticillatis; floribus subbilabiato-quinquefidis, resupinatis IACQU. *Collectan. Vol. 3.* p. 64 *sqq.* *Vitex*; foliis angustioribus, cannabis modo dispositis c. B. *Αγνος*, f. *λυγος*, Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Agnus castus*. Varietas, folio latiori, depicta

u) ZWELFF. *Animaduersf. in Pharm. August.* p. 345.

x) CASP. HOFFM. *de med. offic.* Lib. 2. p. 487.

y) ZWELFF. l. c. p. 56.

picla exstat in DU HAMEL *Traité des Arbres*, T. 2. Tab. 105. Arbor Europae australis, Siciliae, Neapolis, nec non Halepi; locis palustribus crescens.

Castitati seruandae apud Graecos sacra olim fuit. Eo fine in thesmophoriis, h. e. sacris Cereris, matronae, castitatem custodientes, foliis, vel ipso frutice, ad strata vsae sunt 2). Vnde et nomen *Αγνος*; cui Latinum *castus*, idem significans, male additur. Eadem virtute olim claruit fructus; vt et Monachorum piper a SERAPIONE vocaretur.

Perperam hic, vetusto vitio, a pharmacopoliis SEMEN dicitur: quum bacca sit globosa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, fusco-nigricans, infra calyce cinereo, denticulato, dimidium vestita. Odor eius fragrans; sapor autem acris, aromaticus: quod vero de recens collectis baccis intelligendum. Nam quae in officinis seruantur, ineres plerumque sunt: vnde forsitan omnino vsurpari consueuerunt; quae Graecis tamen, in affectionum insigni varietate, in pretio fuerunt. Iure calida et siccas vis illi adscripta; nec perperam, ad flatum pellens, efficax habita; forsitan et ad viscera obstrueta reseranda a). Cetera nimia sunt. Nec re-

P 4

stinguere

2) DIOSC. Lib. I. cap. 135. — GALEN. *de simpl.* Lib. 6. p. 780. Ed. RICC. — PLIN. *Hist. nat.* Lib. 24. c. 9. p. 1102. DALICH.

a) DIOSC. — GALEN.

stinguere potest impetum ad venerem, vt veteres voluerunt; sed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen et intrauit ESSENTIAM CASTITATIS IO. MICHAELIS, et varias AQVAS CASTITATIS, HORSTII, MYNSICHTI et aliorum.

GRATIOLA.

LINN. *Syst. veg.* p. 60. *Gen. plant.* p. 13.

288.

Pharm. GRATIOLAE *Herba; Radix.*

Gratiola officinalis; foliis lanceolatis, serratis; floribus pedunculatis LINN. *Syst. veg.* l. c. *Gratiola centauroides* c. B. b). Icon: *Flor. Dan. Tab.* 353.; REGNAULT *Botanique, la Gratiole.* Pl. perennis, in vdis Europae australioris, Germaniae, Austriae, Heluetiae, Galliae, Italiae, crescens.

MATTHIOLVS creditur c) primus esse botanicorum, qui eius meminerit. Confunditur aliquando cum *Scutellaria galericulata* L. d).

HERBA valde amara et nauseosa est, absque odore. Respuitur a pecoribus; adeo vt prata, in quibus

b) Cfr. KOSTRZEWSKI *Diff. de gratiola*, Viennae 1775. cum figura, non satis accurata.

c) KOSTRZEWSKI l. c. p. 8.

d) EHRHART in *Hannov. Magazin* 1780. n. 23.

quibus copiosius crescit, inutilia censeantur *e*). Equi autem, pratis admissi, ab eadem vehementer purgari, et, nisi abigantur, emaciari, compertum *f*). Sicca herba viridi et succos. longe debilior est *g*). Succus eius expressus non eo gradu amarus est, ut residuum *h*). Inspissatus, sal commune largitur *i*). Vnciae sedecim herbae ficcatae, largiuntur extracti aquosi uncias quatuor, cum tribus drachmis; extracti spirituosus secundi ex residuo nonnisi grana quadraginta quinque emerferunt *k*). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua, eruitur *l*). Aquam itaque conuenientissimum Gratiolae menstruum esse, colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin, saepe, aluum eluens, simul vomitum excitat *m*). Idem cl. EHRHART, ex propria, in semet ipso capta, ex-

P 5

perientia

e) HALL. *Hist. stirp. Helvet.* n. 329.

f) IOACH. CAMERAR. *Hort. med. et philos.* p. 69. — GLEDITSCH *verm. Abhandl.* T. 3. p. 376.

g) LINN. *Amoen. acad.* Vol. 7. p. 306.

h) BOULDUC, in *Mem. de l'acad. R. d. sc.* 1705. p. 189.

i) MARCGRAF in *Mem. de l'Ac. des sc. de Berlin* 1747. pag. 79.

k) Loc. cit. p. 191.

l) Conf. l. c. p. 192.

m) CONR. GESNER *Epist. med.* Lib. 3. Epist. 31. p. 94. b. — DODON. *pempt.* p. 361. — BOERH. *Hist. pl. Hort.* L. B. P. 1. p. 308 sq. — BERGH *Mat. med.* p. 26.

perientia, comperit *n*). In ipso enim Herbae, recens collectae et in puluerem redactae, grana viginti, post dimidium quadrantis horae, vomitum excitarunt, et aliquot horas post, deiectiones aluinas, absque torminibus. Infusum, ex drachma dimidia pulueris cum aqua feruente paratum, nauseam creauit (sed citra vomitum), aluumque mouit. Idem effectus sequutus est vsum decocti, siue aqua, siue lacte, facti; item infusum, spiritu vini, vel vino gallico, paratum. — Alius, post grana quindecim ingesta, quinquies aluo motus est. In femina grana decem nonnisi nauseam et vomitum excitarunt. — Exemplo singulari, grana quindecim ascarides, magna copia, expulerunt *o*). — Pituitam et bilem copiose eliminat. Haud paucis suspecta vis purgans quoque visa, et, tormina et hypercatharsin inde successisse, obseruatum *p*). Hinc robustioribus vnice nonnulli destinarunt *q*). Hinc et vehiculo, vel miscela et praeparatione varia, saepe nimium operosa *r*), praecauere incommodis oriundis, conati sunt. Multi in hunc finem, herbam
lacte

n) Loc. cit.

o) BALDINGER'S *neues Mag. für Aerzte* Vol. 6. p. 290.

p) CHOMEL *Usuell.* T. I. p. 48. — BURCKEE *Diff. de Gratiola Argent.*

q) CHOM. loc. cit.

r) Vid. e. c. FREITAG *aurora medicorum galenico chymica* Lib. 2. c. 43. p. 398 sq.

lacte vaccino s) decoquendam, suaferunt. Alii Cinnamonomi, Macis, Zingiberis, vel feminis Anisi, tantillum; Glycyrrhizam, Saccharum, passulas, addiderunt t). Imo est, qui nonnisi post praeparationem corporis, oleo et mellitis factam, die sequenti concesserit; et, si ingratus sensus oriretur, copiam tepidae aquae superbibendum, suaferit u). Mitius contra ea aliorum de vi eius purgante iudicium est, et sine vlllo incommodo et absque vlla internarum partium laesione eam operari, affirmant x). Sine dubio et hic diathesis aegri et doseos iusta ratio habenda.

Varia pulueris quantitas assignatur. Scrupulus iam vnus, cum robe Sambuci sumtus, c. GESNERVM y) per vomitum et aluum copiosa pituita et aqua, non sine molestia, liberauit. Eadem dosis, bis data in vna die, saepius aluum duxit, cum nausea et vomituratione, effectu et in alterum diem continuante z): vnde patet, minori adhuc dosi locum esse. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam a),

scrupu-

s) BOULDUC *Mem. cit.* p. 187. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 42.

t) CHOM. — HERM. — TABERNAEM.

u) BOERH. loc. cit.

x) CORDI *Hist. pl.* Lib. I. cap. 2. p. 86. Ed. GESN. — ETTMÜLL. *Oper.* T. I. p. 763. Ed. MANG. — EHRHART l. c.

y) *Epist.* loc. cit.

z) BERGIUS l. c.

a) CHOMEL l. c.

scrupulos duos *b*), imo ad drachmam integram *c*), non veriti sunt. Pro infuso, vel decocto, largiorem quidem concedere licet dosin; verum in tam efficaci stirpe non pugilli, vel manipuli, mensura *d*); sed pondere pariter, determinandam. Quod ipsum, a drachma vna, ad sesquialteram, vel duas, supraque paucis, definitur *e*). Typographico, sine dubio, vitio, apud MORISONVM *f*) vncia vna, ad duas, supraque, significatur. Decoctum, praecipue diuturniori mora paratum, infuso censeo efficacius. Nam praecipua vis purgans latet in pulposa parte. Succus nimirum expressus et inspissatus, ad dosin viginti quatuor, vel triginta, granorum, blande purgat, absque vomitu; sed lotium efficaciter pellit. Extractum vero, ex residuo, post expressionem, aqua erutum, et amarius est, et eadem dosi violentius purgat *g*). Quibusdam, praeter aquosum infusum, placuit vinosum; item conferua. In clysmate, ad pugillum vnum, aquae, vel lacti, vel eius fero, incocta, securiorem usum promittere, visa fuit *h*).

In

b) HERMANN. *Cynof.* T. I. p. 540.

c) TOURN. *pl. de Paris* T. 2. p. 44. — BÖCLER *in not.*
ad. HERM.

d) Vt a TOVRNEFORTIO, CHOMELIO, GEOFFROY, factum.

e) DODONAEVS, — J. BAVH. — HERM.

f) *Hist. pl.* T. 2. p. 480.

g) BOULDUC. l. c. p. 189 sq.

h) CHOMEL l. c. — GEOFFROY l. c.

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolae locus est. Sed in quibusdam, ab auctoribus memoratis, non purgandi vnice facultate, sed et resoluendi efficacia, auxilio fuisse, arbitror. — In hydrope vario *i*), ascite *k*), anasarca *l*), a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viscerum viriumque conditio purgans eiusmodi forte ferat; et dispicere, an in diuresin magis, quam alui solutionem, natura inclinet. — Alii, ad viscera obstructa referenda, febres intermittentes profligandas, rheumatismos dissipandos, proficuum declarant; sed relego lectores ad dissertationem indicatam cli KOSTRZEWSKI, in qua testimonia harum virtutum sparsa leguntur. — Ad-denda tamen vis anthelmintica, a multis percepta; qua plures verminosos, ferocibus symptomatibus stipatos, incantamenti instar, sese sanasse, laetatur ANGELVS SALA *m*). Infusum aquosum suum pretium pro hoc fine approbavit *n*). Clyisma ex decocto non minus vermibus infestum fuit *o*).

Folia,

i) HEVRN. *Prax. med.* p. 332. — CAMERAR. *Hort. med.*

l. c., qui extractum, cum Cinamomo in pilulas re-dactum, laudat. — ETTMÜLL. l. c. Tom. I. p. 716.

k) HELVICH. *Misc. N. C.* Dec. 3. A. 5 et 6. Obs. 67. p. 133 sq.

l) IOEL *Oper. med.* T. 4. Lib. 4. sect. I. p. 372. — HARTM. *Oper. med. chym.* p. 60.

m) *Essent. veget.* Sect. 5. cap. 9. p. 158 sq.

n) BOULDU. l. c. p. 187 sq.

o) TABERNAEMONT. loc. cit. 281 q. 3. l. 500008 (2)

Folia, vel recentia, vel in puluere, vulneribus applicata, constitit, ad consolidationem eorundem facere *p*); in ulceribus autem recentibus, fomenti calidi instar, conferre *q*). Minus notum est, herbam conquassatam et extrinsecus adhibitam, in arthritide et rheumatismo, nec non tumoribus a coagulo, tam lacteo, quam sanguineo, ut ecchymosi, praestantissimum resoluendo effectum exferere *r*).

RADIX cylindrica, calamus crassa, geniculata, alba, horizontalis, fibris descendentibus. De vi huius medica plerique tacent: ut inde coniiceret, nonnisi herbae illam competere. Sed, vix cedere radicem isti, recentiora praecipue experimenta docuerunt. Et haec intense amara; simulque adstrictionis sensum edit *s*). Vncia sesquialtera, drachmas duas et dimidiam extracti aquosi erogat. Huius grana quindecim, ad viginti quatuor, mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini et de radice minus extrahit, quam aqua *t*). Specificum in dysenteria, et Ipecacuanhae aemulum,

p) TABERNAEMONT. l. c. — CAESALP. *de plant.* p. 265.

q) ZWING. *Theatr. prax. med.* P. I. p. 531.

r) Ex narratione ill. TISSOT, coram fratre, ADOLPHO MURRAY, Prof. Vpsal., facta. — Plura de usu externo vid. in ZOBEL *Diff. de Gratiola, eiusque usu, praesertim chirurgico.* Erlang. 1782. — WENDT *vom Erl. Kranken-Institut* 5. u. 6. Nachr. p. 24.

s) BOULDUC. l. c. p. 188.

t) Loc. cit. p. 193.

aemulum, ad drachmam dimidiam, vel integram, modo non nimios progressus morbus fecerit, habita *u*). Walachis quoque in hoc morbo familiaris *x*). Ad hanc stirpis partem refero experimenta, recentius Viennae in nosocomio Hispanico et isto Sti Marci instituta; etsi, qui de iis recenset, cl. KOSTRZEWSKI *y*), quae praecise fuerit pars, non edisserat; de pulvere Gratiolae modo loquens, et ad finem opusculi *z*), etiam saturatum infusum herbae explorari ibidem, significans. Ex iis vero, quae serius ill. L. B. DE STÖRCK *a*) de usu in hydrope exposuit, colligo, radicem intellectam fuisse. Saepe prodesse hanc, ubi reliqua diuretica et purgantia inertia sunt, et quidem in pulvere, ad drachmam dimidiam, pro dosi, per plures dies continuos datam; vel, in nimia aegri debilitate, vel anxietate, quovis biduo, vel quatrduo; item in infuso vinoso, ex radicis drachmis duabus, per horam vino, ad colaturam librae unius, infusis; sumendo omni bihorio uncias duas. Pulvis radicis vomitum excitavit; non vero extractum plantae, cum saccharo paratum *b*). Tres maniacos, aliis multis frustra tentatis, pulvis Gratiolae perfectae sanitati restituit; quibus

u) A BOULDUC. l. c. p. 188.

x) KRAMER *Tent. bot.* p. 18.

y) *Diff. cit.*

z) *Pag.* 63.

a) *Med. pract. Unterricht* T. 2. p. 36. et *inter form.* p. 52.

b) KOSTRZEWSKI p. 64.

bus decoctum radicis Graminis, loco potus vulgaris, et vesperi plerumque paregoricum, datum fuit *c*). Nosocomium Marci Vindobonense recepit quoque sequentem puluerem: $\mathcal{R}$. Extract. Gratiol. $\mathfrak{zj}$ Sacch. alb. Lap. cancror. ana $\mathfrak{zj}\beta$ Sem. Foen. $\mathfrak{zj}$. M. F. pulv. tenuissimus; cuius inito ter de die grana decem fumantur, augendo sensim dosin, donec per diem drachma integra consumatur. Hic profuit in vlceribus venereis nasi, faucium, frontis, artuum; carie ossium, tophis; cancro venereo; phymosi, ea adeo, quae in gangraenam vergebat; testiculo venereo, a gonorrhoea retropulsa; bubonibus; fluore albo, a labe venerea; arthritide. Sed in quibusdam aegris nonnisi lotium mouit; in aliis sudores; quidam et ptyalismum leuem inde experti sunt *d*). — Constat igitur, stirpem hanc, et resoluendo tenaces humores, et materiam peccantem multiplici via euacuando, salutarem suam efficaciam exercere.

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM GRATIOLAE *dd*). Infusione herbae cum aqua et subsequa inspissatione. Pretium supra indicatum. Hoc inprimis, vel solo, vel in connubio aliorum, pro sanatione

c) Loc. cit. p. 32 sqq.

d) Loc. cit. p. 50.

dd) Cod. med. Paris. p. 50. — Ph. Austr. prov. p. 173.

fanatione vlcerum antiquorum crurum vfi sunt cl.
WENDT et ZOBEL e).

ACANTHVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 484. *Gen. pl.* p. 327.

289.

Pharm. BRANCAE VRSINAE vulgo, ACANTHI
(Ph. Paris.) *Folia; Radix.*

Acanthus mollis; foliis sinuatis, inermibus LINN.
Spec. pl. p. 891. *Acanthus sativus*, f. *mollis*,
Virgilii c. B. Icon: REGNAULT *Botanique l'Acante,*
ou la Brancursine; Hort. Roman. T. 3. Tab. 13.
Pl. perennis, frequens in humidis Italiae inferio-
ris et Siciliae. Frigus hiemale in hortis Germa-
niae quidem fert; sed non floret sub dio.

FOLIA insipida, viscosa. Horum loco plerum-
que pharmacopolae colligunt folia Heraclaei Sphon-
dylii; quem errorem, etiam a ZORNIO f) propaga-
tum,

e) Locc. supra citt. — [Conf. casus virginis quadra-
ginta annorum, vlceribus in vtroque pede, contra
quaeuis alia rebellibus, laborantis; extracto autem
Gratiolae feliciter sanatae; licet exiguas modo doses
ferret citra vomitionem, in *Journal der Erfindungen,*
Theorien und Widersprüche in der Natur- und Arz-
neywissensch. Vol. I. P. 2. p. 113 sqq.] —

f) *Botanol.* p. 14.

Appar. medic. Vol. II.

Q

tum, iam g) redargui. Haec, aequae ac RADIX, quae tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent; praecipue autem radix. Ad naturam igitur Maluae, similibusque mucilaginosis, accedit stirps; et emolliendi fine, in ambustionibus, haemoptysi, alui profluviis, non sine omni ratione, praecepta. Obsoleta hodie, in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clysmatibus folia vsu veniunt.

HERBARVM QVINQVE EMOLLIENTIVM e numero est.

VERONICA.

LINN. *Syst. veg.* p. 56. *Gen. pl.* p. 12.

290.

Pharm. VERONICAE *Herba.*

Veronica officinalis; spicis lateralibus, pedunculatis; foliis oppositis; caule procumbente LINN. *Spec. pl.* p. 14. *Veronica mas supina et vulgarissima* C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 248.; REGNAULT *Botanique, la Veronique mâle, ou Thè d'Europe*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in sylvis sterilibus frequens.

HERBA amaricans et subadstringens est; ut tamen infusum eius, solutione vitrioli martis mixtum, mox nigrescat. Odorem peculiarem vix senties in

fuccosam

g) *App. med.* Vol. I. p. 379.

succosa herba; multo minus in sicca: sed, aqua ex recenti destillata, volatile quoddam sese naribus offert *h*); prout et tinctura spiritiuosa odorem balsamicum spargit *i*). Ad hoc volatile seruandum, infusum decocto praestare, creditum est *k*). Sed ad amaritiam et austeritatem in primis attendas. Extractum spirituosum amarius est aquoso; ponderis autem fere aequalis *l*).

Infusum tenuius flauicantem, vel rubicundum, colorem habet; saporem amaricantem, non ingratum. Eo, loco infusi Theae Chinensis potio, multorum, in Germania praecipue, palato placuit, postquam FR. HOFFMANNVS *m*) et IO. FRANCVS *n*) multis eam commendassent. Ita a colonis in Suecia eo fine usurpatur *o*). Sed etiam in medelam variorum malorum cessit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis, a pituita collecta oriundis, scilicet tussi, asthmate, imo in ulcere ipso pul-

Q 2

monum

h) FR. HOFFM. in *Diff. de infusi Veronicae efficacia praefenda herbae Theae*, recus. in *Opusc. med.* p. 378.

i) CARTHEVS *Mat. med.* T. 2. p. 466.

k) HOFFM. l. c. p. 377.

l) CARTHEVS loc. cit.

m) *Diff. cit.* Hal. 1693.

n) *Poeychresta herba Veronica*, Vlm. 1690. 12, recusa sub titulo *Veronica theizans*, Coburg. 1700. et tam Germanice, quam Gallice, versa.

o) LINN. *Fl. Suec.* p. 5.

monum et hectica; in quibus scretum leuare illam, et vulneraria virtute excellere, creditum *p*). In suffocationibus nocturnis, catarrhalibus, profuisse, testatur magnus vir *q*). Vereor vero, ne adstringens stirps scretum potius cohibeat, quam adiuvet; nisi debilitas pulmonum subsit, cui subuenire potest quodammodo roborans Veronicæ vis. Ab adstringente vnice potentia deriuo opem, calculosis eadem præstitam; quæ tanta decocto, fomentationis instar adhibito, apud feminam, infuit: ut calculus, in rene latens, ad vreterem, et tandem ad vesicam, protrusus fuerit; ex qua, haud absque summa læsione et copiosa hæmorrhagia, per collum eiusdem vi extractus est *r*). Mictum cruentum eximie compescuit succus Veronicæ, cum vino rubro maceratae, expressus et, vel melle, vel saccharo, edulcatus; isque cochleatim sumtus *s*). Cutis pruritus et scabiem, illam quoque, qua senes corripuntur, felicissime potus Veronicæ dispulit *t*). Plures virtutes in FRANCI libro significato memorantur; vtinam æque certæ, ac numerosæ!

Huius

p) HOFFM. l. c. p. 390.

q) HALL. *Hist. st. Helv.* n. 542.

r) ELSNER, in *Ephem. nat. Cur.* A. I. Dec. I. Obs. 107. Conf. et præconium CRAT. in HOFFM. *Diff. cit.* p. 391.

s) FISCHER *de senio* p. 217.

t) HOFFM. *Diff. cit.* p. 391.

Huius Veronicae in locum, in *Actis medicorum Berolinensium u)*, surrogatur, nomine Teucris veri, *Veronica Teucrium*; racemis lateralibus, longissimis; foliis ovatis, rugosis, dentatis, obtusiusculis; caulibus procumbentibus LINN. *x)*; quae est *Veronica montana* RIVIN. *y)*. Gravior enim sapore, magisque resoluens et roborans, ab istis existimatur. Sed noluit prior cedere iuri suo; quamvis et huius fama sensim in medicina seriori consenuerit.

P R A E P A R A T A.

AQVA VERONICAE CVM VINO *z)*. Quae nulla in re valde eminet.

EXTRACTVM *a)*. Aqua paratur. Vix vnquam amplius praecipitur.

SYRVPVS *b)*. Abstergens et consolidans vis illi adscripta, in vitiis praesertim pulmonum ac renum.

291.

Pharm. BECCABVNGAE *Herba.*

Veronica Beccabunga; racemis lateralibus; foliis ovatis, planis; caule repente LINN. *Spec. pl. p. 16.* Anagallis aquatica maior (item *Il. minor*), folio

Q 3

sub-

u) Vol. 2. p. 125 sq. cum icone rudi.

x) *Syst. veg.* p. 57.

y) Tab. 95.

z) *Ph. W.* p. 22.

a) Loc. cit. p. 79.

b) Loc. cit. p. 199.

subrotundo c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 511.*; REGNAULT *Botanique, la Beccabunga*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad riuos et in fossis fluentibus copiosa.

HERBA recens scatet succo aquoso, aliquantum amaro, vix adstringente. In tenellis foliis sapor manifestior. Saporem, Nasturtio similem, tribuit herbae SCHWENCKFELD *c*); subinde tamen plane inspidam reperit. Verno tempore acetaria intrat *d*). Recens merito efficacior, quam sicca, iudicatur: quum id, quod volatile insit, vt in nasturcinis, siccando pereat.

Contra scorbutum valere, multi sibi persuadent. Optima forma est in succo, cuius vnciae duae, ad quatuor, epotentur; etiam in connubio feri lactis *e*). Solet quoque cum succo Cochleariae, vel alius efficacioris antiscorbutici, commisceri, vt acrimonia huius nonnihil mitigetur, FORESTI praevio exemplo *f*); qui et syrupum, ex vtriusque herbae decocto paratum, impensius laudat, quam sperare hodie fas est. Vlcus scorbuticum, tibiam fere vniuersam occupans, et ad os vsque descendens, in scorbutico, sola Beccabunga, in cereuisia cocta

c) *Stirp. Siles.* p. 18.

d) ID et SCHREBER *Samml.* T. 3. p. 31.

e) CHOM. *Pl. usuelles* T. 2. p. 238.

f) *Observ. et curat.* Lib. 20. Obs. 12. *Schol.* p. 306.

cocta et applicata, consolidatum, narratur g). In
vniuersum titubare incipit herbae laus; nec imme-
rito. Ideo non opus est, aliis praeconiis, de vi
referandi obstructa viscera, dissipandi podagram, rel.,
diu immorari.

V E R B E N A.

LINN. *Syst. veg.* p. 61. *Gen. pl.* p. 16.

292.

Pharm. VERBENAE *Herba.*

Verbena officinalis; tetrandra; spicis filiformibus,
paniculatis; foliis multifido-laciniatis; caule so-
litario LINN. *Spec. pl.* p. 29. *Verbena commu-*
nis, flore coeruleo c. b. Icon: *Flor. Dan. Tab.*
528.; REGNAULT *Botanique, la Verveine*; CURTIS
Flor. Lond. Pl. annua, in viis et locis rudera-
tis crebra.

Videtur esse *ἱερὰ βοτάνη*, s. *περιστερώνα*,
DIOSCORIDIS h).

HERBA inodora, sapore subadstringente et sub-
amaro astruitur. Hinc non multum bonae fru-
gis spodet. Nec facile cum hisce et neglectu
herbae aut solidiores medicos hodiernos effi-
caciae testimonia, quae hinc inde ab auctoribus

Q 4

spar-

g) SIM. VLLI *Quadrip.* p. 239.

h) Lib. 4cap. 61.

sparguntur, conciliari possunt. Nolo ad vetustiora tempora regredi; quum, de quanam stirpe praecise loquantur, non liqueat. Operae tamen iudicavit pretium HAENIVS *i)*, quorundam ex istis effata citare, ad usum, in doloribus capitis inueteratis, quibus et ipse herbam opportunam censuit, confirmandum. DODONAEI et PLATERI, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit; quum a veteribus de applicatione externa dicta vnice enarent. FORESTVS *k)* vero, singulari casu, Verbenam viridem, nonnihil contritam, collo aegri atrocissima cephalalgia diu vexati, appendit, nec auferendam permisit antea, quam exsiccata per e caderet; optimo, vt ille quidem sibi persuadet, successu. Sed non fido amuletis, quae nec haltus villos spargunt, nec a madida cute resolui sese patiuntur. Legitur quoque: plantam recentem, vel solam, vel cum radice Rhodia in forma cataplasmatismatis contusam, vtiliter capiti circumligari; item decoctum *l)*. Nec maioris facio HARTMANNI *m)* arcanum, sic dictum, omni cephalalgiae accommodatum, ex aquae verbenae destillatae vnciis quatuor, cum spiritus vitrioli guttis quatuor, saepius ingerendis, et Verbena contusa, capiti imposita.

i) *Rat. med.* P. 6. p. 292.

k) *Oper. omn.* Lib. 9. Obs. 52. p. 301.

l) ETTMÜLL. *Colleg. pharm.* in *Schröd. Or.* T. I. p. 713.

m) *Prax. chymiatr.* Tom. I. in *oper.* E. IOHREN. p. 15.

fita. Quo tamen feminam, a diuturnis et rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, vt videbatur, oriundis, liberasse sese, gaudet eximius, aliis multis documentis, DE HAEN *n*); in eo modo deflectens ab HARTMANNO, quod siccam appenderet herbam. Sed, saepe id gloriam curationis deportat, quod ultimo in auxilium adhibitum; et ipse praeterea ill. vir *o*) plura exempla desiderat. Et haecce vnice, fama HAENII ductus, attuli. A qua quum longe distet cl. BARBVT: vix attinet, eiusdem narrationem, de abscessu cerebri, per vsum internum decocti Verbenae, et externam ad caput applicationem herbae, in mortario contusae, sanato *p*), propalare.

Ceteris tanto breuius perfungar. Vim febrifugam succi, vel extracti, etiam nostro seculo quidam iterum tangunt, e. c. TOVRNEFORTIVS *q*), item CHOMELIVS *r*). Hic idem in classe ophthalmicorum collocavit. Tantum ille tribuit aquae destillatae, vel eius succo, in ophthalmiis dissipandis. Ad gargarisma, in angina, decoctum, vt alia adstringen-

Q 5

tia,

n) Loc. cit. p. 304.

o) Loc. cit. p. 314.

p) *Journal de Medecine* Tom. 45. p. 178.

q) *Pl. de Paris* T. 2. p. 120.

r) *Pl. Ujuell.* T. 2. p. 86.

tia, magis frequentata, concedi potest. Attamen, absque damno medicum forum Verbena carere posse, arbitror.

P R A E P A R A T V M.

AQVA VERBENAE DESTILLATA s). Nullius pretii.

s) *Ph. W.* p. 8.

ORDO XIX.

R H O E A D E S.

P A P A V E R.

LINN. *Syst. veg.* p. 407. *Gen. pl.* p. 263.

293.

Pharm. RHOEADIS, f. PAPAVERIS ERRATICI,
Capitula; Flores.

Papauer Rhoeas; capsulis glabris, globosis; caule piloso, multifloro; foliis pinnatifidis, incis Linn. *Spec. pl.* p. 726. *Papauer erraticum* maius C. B. *Poiac* THEOPH. DIOSC. Icon: CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, simplici, vnice intelligitur.

Caue, ne confundatur *Papauere dubio* L., capsulis oblongis, glabris; vel *Papauere Argemone* EI., capsulis oblongis, hispidis, facile discernendo: quod vtrumque passim cum Rhoeade mixtim crescit.

Succum lacteum haec, vt altera species, quae Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam species ex eiusdem fructu, f. CAPITVLIS, elici potest; licet exigua modo copia. Nec vnquam lac exundans in vsum vertitur; sed extractum modo, aqua paratum.

paratum. Huius solidi drachmas quinque vnciae quatuor capitulorum largiuntur *t*). Ampla, drachmae dimidia, vel integrae, eius dosis, scopo anodyno, et pro conciliando somno blando, et contra tussim, commendata *u*); alii ad grana pauca modo, ut duo, tria, vel quatuor *x*), restringunt. Multum, in morbis conuulsivis, extracto, ex capitulis et herba aqua facto, a granis sex, ad octodecim, tribuit cl. FOUQUET, Mompeliis; hocque praefert Opio, ut quod nimium calefaciat; ipsam adeo epilepsiam eo compescuit; item in scirrho matricis dolores consopivit *y*). Subsistitur vero plerumque in usu

FLORVM. Hi recentes, vix siccati, virosum Opii odorem pariter spargunt; gustati, mucilaginem, cum amaritie miti, produnt. Infusa illis aqua feruida, haec manifeste mucilaginosae euadit, simulque gratam rubedinem adsciscit. Mucilaginis itaque pariter, ac anodynii principii, ratio habenda est, iis in morbis, in quibus praestantiam suam declarat. Profuit infusum eorum saturatius, calide ingestum, in catarrhalibus affectionibus pectoris et tussi

t) BOULDUC, in *Hist. de l'Acad. R. d. sc. de Paris* 1712. p. 52.

u) CHOMEL *Pl. usuell.* T. I. p. 125.

x) BOULDUC loc. cit.

y) Testimonio fratris, AD. MURRAY, ex itinere per Galliam.

tussi pertinaci z). Pleuriticis subuenire, iam dudum crediti; huiusque quidem efficaciae primus testis BAPTISTA SARDVS existimatur a). Pleuritidem leuare omnia ex Rhoeade, nominatimque decoctum, ex semine Lini et floribus Rhoeados, inuenit BAGLIVIVS b). Rectius vero adhibetur infusum florum (non neglecta tamen praemittenda venae sectione), eo tantum morbi stadio, quo sudor erumpit; quem blande illud adiuuare, compertum c). Hoc idem colicam flatulentam pluries discussit d). Nostro vero tempore flores potissimum, ob colorem grate purpureum, quem aquae, item spiritui vini, impertiunt, in pretio sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS PAPAVERIS ERRATICI e). Infuso florum additur saccharum. Gratia coloris commendabilis; sed blandum insuper anodynum f) et demulcens est. Mixturis igitur crebro additur.

TINCTVRA PAPAVERIS g). Est aquosa, spiritumque vitrioli recipit. Hinc in febribus temperat;
rat;

z) CHOM. l. c. p. 124.

a) DODON. *Pempt.* p. 447.; qui vero illam refellit.

b) *Oper.* p. 38.

c) CHOMEL, l. c. p. 125.

d) IDEM.

e) *Ph. W.* p. 195. — *Ph. Lond.* p. 81.

f) Conf. c. HOFFM. *med. offic.* p. 529.

g) *Ph. W.* p. 203.

rat; colore quoque recreat, mixturis iulapiisque adfusa.

EXTRACTVM (*capitulorum immaturorum*) *h*).
Aqua paratur.

294.

Pharm. PAPAVERIS NIGRI *Semina; Capitula.*

- - - - ALBI *Semina; Folia.*

Ex utroque Papauere OPIVM.

Papauer somniferum; calycibus capsulisque glabris; foliis amplexicaulibus, incisissimis LINN. *Spec. pl. p. 726.* *a*, *Papauer hortense*, semine albo c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Pavot blanc.* *β*, *Pap. hortense*, semine nigro c. B. Icon: REGNAULT *l. c. le Pavot noir.* Μήκων Graecis. Pl. annua; teste LINNEO, in Europae australioris ruderalis *i*), item agris *k*), crescens. Dabo, id fieri ex delapsis casu feminibus: Asiae autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europae hortis, ob varietatem coloris et plenitudinis florum, uti et ob semina; in orientalibus autem regionibus, Opii praecipue causa.

SEMFN utriusque exiguum, reniforme, utrinque gibbum, rugosum, adeo numerosum, ut ex una radice, unica aestate, 32000 semina computarentur.

h) *Ph. Brunsvic. p. 256.*

i) *Spec. pl. p. 726.*

k) *EIVSD. Mat. med. n. 280.*

tarentur l). Nomen *albi* ferri quidem potest, ob candorem feminis; sed color in *nigro* potius coeruleo - cinereus est. Haec femina, licet ex eadem theca, quae Opium erogat, proueniant: virtutis tamen vere somniferae expertia sunt. Contrariam GALENI, de largius ingesto semine m), BÖCLERI n), IVNCKERI o), adsertionem, cibarius vsus manifeste euertit, antiquissimo iam tempore frequentatus. *Τροχιμον* itaque ab HIPPOCRATE p) vocatum. Vulgare epitheton Papaueris apud poetas fuit *cereale*, item *vescum* q). Ad panes adhibitum, et melle mixtum, pro esca, memoriae prodidit DIOSCORIDES r); condimenti autem instar, panibus vtiliter inspergi, GALENVS s). Ita et Tridentinis t), Aegyptiis u), Persis x), esculentum. Verum adhuc hodie copiose in Polonia y), in Silesia z), in Bohe-

mia

l) LINN. *Phil. bot.* p. 86.

m) *De aliment. facult.* Lib. I. cap. 31.; qui, inde soporem adeo induci, perhibet.

n) In HERM. *Cynof. Mat. med.* T. I. p. 436.

o) *Therap. gener.* p. 279.

p) *De victus ratione* Lib. 2. FOES p. 357.

q) VIRGIL. *Georg.* Ed. HEYN Lib. I. p. 149. Lib. 4. p. 365.

r) Lib. 4. p. 65.

s) Loc. cit.

t) MATTHIOL. *Comment.* in DIOSC. p. 764. Ed. BAVH.

u) *Prosp. ALP.* in *Hist. nat. Aegypt.* T. I. p. 160 sq.

x) CHARDIN *Voyage en Perse* T. 4. p. 32.

y) GUETTARD *Mem. sur differ. parties des sc. et d. arts* T. I. p. CXIV.

z) TRALLES *de Opio* T. I. p. 13 sq.

mia et Morauia *a*), vti et, quod certe scio, in Hungaria, nec non in Italia, item Argentorati *b*), vel pasta inuolutum, vel placentulis extus inspersum, esitatur. Ne vero cum cl. LE CLERC *c*) existimes, igne virus dispersum fuisse: scias, solum illud insigni copia impune fuisse ingestum, ad uncias, quin ad libram integram *d*). Et idem accidit, quaecunque fuerit semen, siue album, siue nigrum *e*). Nimirum semina inodora sunt; blandi, dulcisque, saporis, vt in amygdalis; oleo simili innocuo scattentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, stimulosque, ad vigilias excitantes, obuoluunt; nec, in tussi, stranguria, vel dysuria, febribus, alio nomine anodyna dicenda, quam amygdalae dulces. — Attamen, recentia, vel non matura, semina noxia esse, statuit cl. PVIHN *f*). — Emulsionis forma, alt raro sola, sed plerumque in miscela cum cucurbitaceis feminibus, vel amygdalis, praecipiantur.

Expressione vero ex eorum libra vna, OLEI vnciae quatuor elicita *g*); quin, alio experimento

a) WIEGAND'S *Handbuch für d. Oesterr. Landjugend.*

b) GUETTARD, loc. cit.

c) *Hist. de la medecine* Lib. 3. c. 2. in fine.

d) Ab ipso SWIETENO, *Comm. in BOERH.* T. 5. p. 110.

e) ALSTON, in *med. Essays of. Edinb.* Vol. 5. p. 130.

f) *Materia venenaria regni vegetabilis.* Lips. 1785.

g) SPIELM. *Chem.* p. 84.

mento *h*), ex vnciis sedecim istorum, huius vnciae nouem. Hoc ipsum iam MATTHIOLI *i*) tempore in Stiria et Austria continuo cibis additum; prout et in Gallia, pereuntibus hieme a. 1710. Oleis, harum oleo eodem fine surrogatum fuit *k*). Loco butyri in Argouia adhibitum, absque noxa *l*). Nuperime quoque in Gallia, consilio cli ROZIER, permissum, regno lucrum octodecim millionum iam attulit *m*). Sic et placentae, post olei expressiōnem residuae, a pueris impune deuorantur *n*), et faginandis animalibus conducunt. Taceo vsum olei pictorium.

CAPSVLARVM, s. CAPITVLORVM, vero alia ratio est. Haec, narcoticae omnino indolis, fauciata, lac amarum, virosi odoris, emittunt, cuius vires paullo post explicabuntur. Recentia exsiccatis efficacia antecellunt. Ex siccis, coctione cum aqua, extractum parari potest, ad $\frac{1}{3}$ vel $\frac{1}{6}$ partem ponderis, quod, dupla quantitate, effectus eosdem, ac Opium, praestare, fertur; et pro praeparatione syrupi Papaueris, dum eiusdem grana duo pro vncia quauis

h) BORRICH. *Somnif.* n. 20.

i) Loc. cit.

k) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 4. p. 359.

l) WAGNERI *Hist. nat. Helv.* p. 262.

m) V. EIVSD. *Observations sur la physique etc.* 1776. Aug.

n) REICHART'S *Gartenschatz*, T. 4. p. 92.

quavis syrapi adduntur, commendatur o). In Persia haec, vna cum feminibus decocta, in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem p). Veteres iis, aqua coctis et melle dein mixtis, instar eclegmatis utebantur, in tussi, catarrhis, aliisque malis. Extrinsecus, instar cataplasomatis, ea admouerunt, cum polenta, locis inflammatis, vel erysipelate correptis; vel, cum foliis decocta, pro fotu, ad somnum conciliandum q). Sed nostro tempore vix alii fini, quam syrupis variis inde parandis (de quibus postea), destinantur r).

Maxime tamen omnium haec stirps ob opivm inclyta. Hoc nobis ex Persia, Arabia, aliisque locis Asiae calidioris, vti et ex Aegypto, forma placentarum rotundarum, complanatarum, vel alia, magis irregulari, forma instructarum, offertur, quae pondus vnciarum quatuor, ad libram vnam, vel supra, aequant, et foliis Papaveris, Nicotianae, vel aliorum vegetabilium partibus, praecipua autem Rumicis cuiusdam, item pulvere vario, ad cohaesionem impediendam, tectae sunt. Quidam *Opium Thebaicum*, ex Aegypti regione ita dictum, praeferunt; quod epitheton et quibusdam praeparatis

o) ARNOT, in *med. Essays of Edinb.* Vol. 5. p. 105.

p) CHARDIN *Voyage en Perse* T. 4. p. 206.

q) DIOSC. loc. cit.

r) Conf. non ignobilis liber: IOHN IONE'S *Mysteries of Opium revealed*. Lond. 1701. 8.

ratis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus eiusdem pretii; vt, si hodie Thebaicum nomines: idem significet, ac electum s).

Est materia resinoso-gummosa, coloris rubicundo-bruni; odoris virosi, fortis; saporis primum nauseosi et amari, paullo post acris calidique; quo caloris sensu lingua, palatum et labia, vltra quindecim minuta temporis prima, afficiuntur, et ipsae nares ita irritantur, vt in sternutationem propensio oriatur t). Colligi Opium ex eadem, quae in nostris hortis hospitatur, planta, patet vel ex rudioribus illis veterum descriptionibus, et testimonio autoptarum recentium u). Veterum autem Opium thebaicum ex Papauere orientali l. x) collectum fuisse, plerique autumant y). Veteres z) duplicem succum describunt, ex stirpe erutum et inspissatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, incisione capsularum elicatum; alterum, *Meconium*

R 2

illis

s) ALSTON *med. Essays* Vol. 5. p. 133.

t) ALTON l. c. p. 135.

u) Vt cl. KERR, in *med. Obs. and Inqu.* Vol. 5. p. 321.

x) Quod descripsit ac depinxit TOURNEFORT *Itiner.* Vol. 3. p. 127. c. fig. — it. COMMELIN. *plant. rarior.* pag. 34.

y) LINN. *Diff. de Opio*, in *Amoen. academ.* Vol. 8. p. 291 sq.

z) DIOSCORIDES l. c. — PLINIUS L. 20. cap. 18. Ed. DALECH. p. 961.

illis dictum, quem, contusione capsulorum et foliorum praegraessa, prelo expresserunt; qui ipse Opio ignauior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit; *Pouft* vero illis est species vilior, ex foliis et caulibus excocta, et solis dein ope indurata *a*); quae pauperum vnice in vsum cedit *b*). Dubitarunt quidam: an hodiernum, in Europa venale, Opium vere ex incisis capsulis exundauerit? veterum potius Meconium esse arbitantes; parciori, vt illis quidem visum, prioris proventu inducti. Inque hoc errore fuerunt LEMERY *c*), LINDESTOLPE *d*), DE LA CONDAMINE *e*), NEVMANNVS *f*), aliique. Sed refellant illum itineratores, fide digni, GARCIA AB HORTO *g*), BELON *h*), KAEMPHER *i*), alii, et recentissimus testis, cl. KERR *k*).

— [Cl. REINEGG tamen refert *l*), in Arabia et Damasco esse, qui, lucri maioris cupedine ducti, capitula, quae antea iam opium fuderint, vna cum

a) BONTII *medicina Indor.* p. 6.

b) BONT.

c) *Diët. de drogues*, Art. *Opium*.

d) *De venen.* p. 588.

e) *Mem. de l'Ac. R. d. sc.* 1739. p. 427.

f) *Lect. de Op.* p. 104.

g) *CLVS. exoticor.* l. c. p. 22 sq.

h) *Observations en Grèce etc.* Lib. 3. c. 15. p. 404.

i) *Am. exot.* p. 642 sq.

k) *Loc. cit.* p. 317 sqq.

l) *BLVMENBACH'S med. Biblioth.* Vol. 2. p. 372.

cum feminibus, contundant, coquant, succum exprimant, ad robis consistentiam inspissent, eoque genuinum Opium adulterent.] — Sunt, qui in Europa, simili artificio, quod apud orientales gentes vsu venit, ex capsulis Opium elicuerint, nec colore, sapore, odore, ab orientali discrepans, nec viribus inferius. Experimenta eiusmodi instituerunt cll. viri, FALK, Biblioth. Regius, Stockholmiae; LINDESTOLPE *m*), Carlstadii; ALSTON *n*), qui drachmam vnā intra horam collegit *o*), Edinburgi; CHARAS *p*), in Languedocia; Dux Aureliensis *q*), Parisiis; DILLENIVS *r*), qui, huius granum vnum pro dosi sufficere, obseruauit, et largam diapnoën excitare, Gießlæ; HALLERVS *s*), Gottingae; TRALLES *t*), in Silesia. Tataři, fluuio Terek vicini, Opium parant ex Papauere, ab ipsis culto, eodemque modo, quo Turcae, eodem vtuntur *u*). Multis momentis ab hoc differt extractum stirpis, item succus expressus, condensatus: scilicet vtrique sapor

R 3

et

m) *De venen.* p. 588.

n) *Med. Essays* l. c. p. 166 sq.

o) *Loc. cit.* p. 120.

p) *Pharm.* p. 73.

q) GUETTARD *Memoires sur differentes parties des sc. et des arts*, Paris 1768. p. cxiii.

r) *Eph. Nat. Curios.* cent. 9. et 10. Obs. 43. p. 114.

s) *Hist. st. Helv.* n. 1065.

t) *De Opio* T. 1. p. 6. ad finem.

u) FALK'S *Beyträge zur topographischen Kenntniss des russischen Reichs*, Vol. 1.

et odor imbecillior est, color etiam, compagesque, diuersa; minus etiam haec resinae, quam verum Opium, continent *x*). Longe vero maiori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim et climatis benignitate et cultura accedente *y*), assequitur subinde stirps magnitudinem quadraginta pedum in Persia *z*), et capsulae interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque vnciarum capacem perueniunt *a*). Vt hae tanto magis grandescant, et succo tanto vberius turgeant: in ramosis plantis scite capitula superflua abscindunt *b*). Multum et ad id conferre, existimo, quod plantis interstitia latiora concedant *c*). Perinde est, virtutis respectu habito, ex nigro, an albo, Papauere colligatur *d*). Colligendi vero ratio sequens est. Capitulum semimaturum *e*), vel maturitati proximum *f*), vesperscente coelo, fauciatur, instrumento peculiari, plagis parallelis, vel et sese decussantibus, fursum ductis, ea tantum profunditate, vt

x) ALSTON, in *Med. Ess.* l. c. p. 119 sq.

y) V. KERR l. c., qui eam describit.

z) CHARDIN *Voyage en Perse* T. I. p. 31.

a) GARCIA loc. cit.

b) KAEMPF. *Amoen. exot.* p. 643.

c) KERR loc. cit.

d) GARCIA. — BELON. — KAEMPHER. — Cfr. ALSTON loc. cit.

e) KERR.

f) KAEMPFER.

vt ne ad internum capsulae cauum penetrent. Cul-
tello ad id vtuntur, vel tribus g), vel quinque,
apicibus parallelis instructo h). Nouissime descrip-
tus constat ex laminis binis chalybeatis, bicuspidatis,
sibimet oblique impositis, filo interposito di-
stinctis; quibus altero extremo transmittitur ansa,
digito indici infigenda i). Lacteus succus mox pro-
manat, qui rore nocturno copia augetur. Postridie
ineunte mane, quod effluxit, aëre condensatum,
scalpro ferreo abstergitur, et vasculo terreo inditur.
Vulneratio eiusdem capsulae quauis vespera iteratur,
donec sex, vel octo, vulnera illi inflicta; quibus
factis, maturationi feminum fructus relinquitur.
Quod collectum fuit Opium, sole splendente, in
vasculo manu tractatur, in iustam spissitudinem; vel k),
pauillo aquae humectatum, spatha lignea ducitur
et reducitur; sicque subactum in placentas forma-
tur, vltius exsiccandas.

— [Discrepat ab hacce encheireseos descrip-
tione ea, quam nuperius nobiscum communicauit
cl. REINEGG l). Nimirum, secundum hanc, capsulae,
antequam flores prorsus dehiscant, decerptis petalis,

R 4 nondum

g) CHARDIN l. c. p. 30.

h) KAEMPFER.

i) Vid. *Fig. cl. KERR, in med. Observ. and. Inquir. loc. cit. Tab. 3.*

k) Prout KAEMPFERVS p. 643. indicat.

l) In *Literis*, ad L. B. DE ASCH ex Persia datis, in
BLVMENBACH'S *med. Bibliothek* Vol. 2. p. 371.

nondum expansis, fauciantur. Alios vero, post florum evolutionem, hos, vna cum capsulis, abscindere, idem auctor est. Et tum quidem succus lactescens in caulis abscissi apice exsudat, condensaturque. Opium, hoc modo elicited, licet vnica tantum, in quolibet caule, gutta colligatur, tanto praestantius reperitur. — Tanta autem Opii copia consumitur, vt vel ex sola Bengalia sexcenta millia librarum quotannis foras transmittantur *m)*]. —

Docuit et lucri cupido varia, corrumpendi illud, artificia. Factum id fuit antiquitus *n)*, addito succo Lactucae sylvestris (nonne Lactucae virosae LINN.?), vel Glaucii; et adhuc hodie fit, adiecto stercore vacchino, extracto Papaueris, coctione parato, vel aliis additis, quae arcani instar celant *o)*. Tanto igitur magis nostra interest, notas probi et integri Opii nosse. Ab hoc requiritur, vt vniforme, laeue, tenax, sit; pondus constituat, quoad molem suam, leuius; nullas interne sordes prodat; dissectum scintillas salis volatilis oleosi exhibeat; amaritiae, calore et acrimonia, emineat; empyreuma non spiret; candellae admotum, mox ardeat; aqua omnino fere soluat; solutum, rubicundam tincturam praebeat *p)*.

In

m) BLUMENBACH *Bibl.* Vol. 2. p. 371. not. *).

n) DIOSCORID.

o) KERR, l. c. p. 319.

p) Conf. IONE'S *Mysteries of Opium revealed.* p. 278.

In analyfi chemica tradenda, ea experimenta omitto, quae fortioris ignis tortura capta funt; quum nihil verae de Opii natura lucis accendant. Gummofas vero, refinofas, terreafque, partes facile eft, et absque vi eruere; fed in proportione harum chemici variant. Ex vnciis Opii duodecim obtinuit ALSTONVS *q*) gummi vncias quinque, refinae vncias quatuor; reliquae tres vnciae ex indiffolubilibus partibus confiterunt. NEVMANNVS *r*) plus extracti refinofi, quam gummosi, Opio tribuit. Spiritus vini tenuior vtramque partem foluit. Tam arctus vero eft vtriusque nexus, vt aqua et refinae partem, et fpiritus vini rectificatiffimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hifce praebet fal quoddam, acidae naturae *s*)? Memorabilis, praeter dictas partes, eft materia oleofa, fpumofa, pinguis et vifcida, graueolens; fuperficiem aquae, fi Opium, infufione, digeftione, vel leui coctione, folvitur, petens; cuius drachmas duas, tres, vel nonnunquam plus, vna libra Opii fuppeditat *t*). Sed omnium praecipua in Opio eft volatilis et graueolens pars. Haec quidem reliquis dictis, vel maiori, vel minori, copia, adhaeret; nec, ab hifce com-

R 5

pedibus

q) *Med. Effays*. Vol. 5. p. 138.*r*) *Leçt. de Opio* p. 117.*s*) NEVMANN l. c. p. 115. 116.*t*) NEVMANN l. c. p. 119.

pedibus dirempta, seorsim feruari potest: effectus tamen multiplicis, in corpore animali emergentis, primariam causam continere, multis documentis euincitur. Huic adscribas, quod, qui in colligendo Opio occupantur, homines, luridi, marcidi et tremuli, compareant *u*); et quod vel sola translatio Opii crudi recentioris in alia vasa, mentis emotionem excitauerit, somno dimidiae horae dissipatam *x*). Haec, caloris ope, sub varia encheiresi chemica, vndique per auras dispersa, vaporibus graueolentibus sese prodit. Tam ab aqua, quam spiritu vini, destillatione abripitur; ita, vt vtrumque liquidum Opii crudi vires exerceat. Diuturniori eius coctione, per diem, vltraque, protracta, auolat; ita, vt et decrementum ad libram definiri possit (prout, asseuerante BÜCHNERO *y*), vncia dimidia extracti aquosi, per triginta sex horas cocta, grana duodecim perdidit), et vires fere omnino sufflaminentur. Idque contingit, siue spirituosum extractum, quod alias altero efficacius est, siue aquosum, longiori coctione torqueas *z*). Torrefaciendo Opium, super lamina ferrea, pariter sensim sua efficacia priuatur

u) CHARDIN l. c. p. 32.

x) LORRY, in VANDERMONDE *Recueil. period.* T. 4. p. 70.

y) In *Diss. de genuinis Opii effectibus, resp.* SCHWARZ §. 36.

z) Conf. cum hisce analysis cl. BUCQUET, in *Mem. de la soc. de Med. de Paris* 1775. p. 399 sqq. — Vid. CRELL'S *chem. Journal* P. 5. p. 184 sqq.

vatur *a*). Aetate odor debilior fit, visque simul minuitur *b*). Nec posset effectus Opii in corpore animali tam celer esse, nec tantus ab exigua mole; nec deferuere effectus diu ante, quam pilula opiata euomeretur: nisi dependeret a particulis subtilissimis, quae vim longe prius exercerent, quam Opium solutum massae sanguineae sese insinuare posset.

Quaenam Opii vsus in praxi medica habuerit initia, quos progressus: cll. LE CLERC *c*), ALSTON *d*) et TRALLES *e*), ex optimis fontibus et proprio iudicio, egregie exposuerunt, et vberius, quam heic loci fieri possit. Contractiorem tamen historiam hic legere, non pigebit. Vtrum Graecis, an Aegyptiis, gloria primum cognitae virtutis illius soporiferae debeatur, difficile est ad definiendum. Probabile autem, Graecis deberi, et HIPPOCRATIS aeuo, vel non multo ante, fuisse detectam. Ipse tamen, si Opium nouerit, adhibuisse illud, vix videtur. Euidens etiam est, nomine *μήκων* eum subinde purgantem plantam intellexisse; quae, quantum, apparet, Peplus, Euphorbiae species, est; et vocem *ὕπνικον* in aliud quoque somniferum quadrare. Certe iis in casibus, quibus iam Opium adhibetur, non
in

a) Cfr. TRALLES *de Opio* Sect. I. cap. 3. p. 149 sqq.

b) ALSTON l. c. p. 146.

c) *Hist. de la Medecine* p. 210 sq.

d) L. c. inde a p. 124.

e) L. c. inde a p. 14.

in vsum ab eo tractum est; vt in doloribus, spasmis, profluuiis, consopendis. DIAGORAS, contemporaneus fere HIPPOCRATIS, nouit, visum obnubilare et somnum ciere; indeque, repudiandi illud, argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori vfu medico bene meruit. Ita SERAPIO saepe vsurpauit catapotia ex Opio et Hyoscyamo. Et post eum demum HERACLIDES Tarentinus; qui variis utebatur remediis, quae Opium comprehendebant. Dein, post empiricorum tempora, quum medicina Graecorum Romam migraret, Opium iterum neglectum est, nec in merito pretio habitum. CELSVS, nonnisi summa necessitate anodynus vti, suadet. Post hunc DIOSCORIDES et GALENVS eius in scriptis suis crebro meminerunt. Posterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, et AETIVS, TRALLIANVS, PAVLLVS, alique Graeci, rarissime Opium commendarunt. — Attamen antiquissima quaedam composita exstant, quae Opium continent: vt Philonium, cuius inventor PHILO est, et cui GALENVS inter antidota primas tribuit; Mithridatum DAMOCRATIS, multis a PLINIO laudibus condecoratum; Theriaca ANDROMACHI, Archiatri Neronis; item Massa pilularum de Cynoglossa, quae TRALLIANVM auctorem habet. Quum dein sensim medicina, vna cum bonis literis, ad occasum vergeret: resuscitarunt iterum Arabes, et inter hosce RHASES AVICENNA, AVENZOAR, rel., meritam Opium existimationem. Inter

Inter Europaeos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, THEOPHRASTVS PARACELSVS, et verbis, et felici artis exercitio, illud commendauit. Dignior omnino imitatione et efficacior eius praeco fuit PLATERVS. - Quae inter Heluetos parta gloria, ad HALLERI et TISSOTI vsque tempora permanfit. Apud Belgas SYLVIVS, ab HELMONTIO, praeceptore suo, vel amore in Opium initiatus, tantum illi tribuit, vt cauillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent; nec forsitan omni iniuria. Magis ideo profecit, subseculo tempore, BOERHAAVII moderatio, nec theoriarum fallaciis superstructa laudatio; cui subscripsit SWIETENII, HAENII, totque aliorum, qui ex eius schola egressi sunt, auctoritas. In Germania, post HORSTIVM, SENNERTI, WEDELII, LVDOVICI, ETTMÜLLERI, BOHNII, FR. HOFFMANNI, HEISTERI, WERLHOFII, TRALLESII, rel multorum nomina, scriptaque, illud ornarunt. Horumque virtute prouisum est, ne quid damni ex STAHLII, eiusque asseclae, IVNCKERI, de Opio vituperiis praxi medicae accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in vniuersum delectantibus, celebrari; inter quos SYDENHAMVS, Laudano suo liquido praecipue filius, praecedat. Sed nominandi et MORTONVS, IONES, FREINDIVS, MEADIVS, YOUNGIVS, PRINGLEVS, WHYTTIVS, LINDIVS, rel, tanquam celebriores Opii fautores; simulque fatendum est:

Anglo-

Anglorum experientia multas Opii virtutes, antea ignotas, in nostram cognitionem primum peruenisse; vt in sequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente HOLLERII, FERNELII, RIVERII, RONDELETHII, item HECQVETI (modo eius audacia fidem non minuisse), LORRYIQUE, nomina huius loci sunt. Quid vero inter Suecos medicus solidior quivis de Opio sentiat, id, propriam mentem interpretans, ill. A ROSENSTEIN *f*) indicat.

Variant mirifice euentus experimentorum, cum sanguine, cui Opium adiectum, factorum. In quibusdam Opio, aqua soluto, attenuatus et fluidior sanguis apparuit *g*). Sanguis quoque animalium, quibus per venam Opium fuit injectum, visus est tenuis et rutilus *h*). ALSTONVS e contrario, coagulari eo potius et spissari sanguinem, arbitratur. Lac, cui affusa erat Opii solutio aquosa, post aliquot dies grumulosam partem deiecit, cremorem in superficie habuit, serum autem in medio. Sanguinis serum crassius, albidum et nonnihil coagulatum, euasit. Sanguis vero ipse mox albidum coagulum in fundum demisit; supernatans pars tenacior potius, quam fluidior, apparuit. Huc et, in sententiae suae patrocinium, trahit coagula sanguinis circa cor,

f) Om *Barnsjukdomar*, item *Hus - och Rescapoteque*.

g) SCHWENCKE *Haematol.* p. 188.

h) FREIND *Emmenol.* in *Oper.* T. I. p. 117 sq.

cor, in cadaueribus animantium, Opio enectorum *i*); prout et concreti sanguinis grumum, ex sinu longitudinali canis extractum *k*). Quaecunque vero ab Opio in sanguinis crasi alteratio incidat: non apte satis, arbitror, mutationes, in quiescente, vel necati copia Opii animalis, sanguine obuias, applicari ad sanguinem animalis, vel hominis, viui; largius etsi Opium ingerentis. Etenim animalia, per plures hebdomades admista larga copia Opii nutrita, nihil in consistentia sanguinis alieni habuere; et femina, post multorum annorum spatium, quo Tincturam Thebaicam abundanter ceperat, vena secta, sanguinem, sanissimo similem, prodidit *l*). — Carni additum, eam contra putredinem munit; imo longe efficacius, quam sal marinum *m*); sed debilius, quam cortex Peruvianus *n*). Vtne vero inde colligas, in corpore humano viuo idem contingere: mentio facienda est cadaueris iuuenis, quod, ex drachma vna Opii ingesta, paullo post mortem, tumoribus liuidis artuum, corruptela omnium liquidorum et intolerabili foetore, putredinem enatum manifestauit *o*).

— [Atta-

i) *Med. Essays* l. c. p. 160 sq.

k) MEAD *de venenis Oper.* Gött. T. 2. p. 190.

l) LETTSOM'S *med. Memoirs* p. 124 sq.

m) PRINGLE *Dis. of the army, App. Experim.* 10. n. 2.

n) *Essay sur la Putrefaction* p. 390 sq. 447 sq.

o) *Mem. de l'Ac. R. d. sc.* apud TRALLES, l. c. Sect. 2.

p. 182. — Conf. sectio cadaueris hominis, ex Opii granis

— [Attamen in alio casu cadauer hominis, Opii sesquiuncia ingesta enecti, post plures dies e terra iterum effossam, nullum foetoris cadauerosi vestigium prodidit, artusque flexilitatem suam non perdiderant; sanguis autem e naribus mox post mortem prorupit, colorem intense rubellum prae se ferens *p*). —

In brutis, si quod ullum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta subiit; quorum praefertim illa ALSTONI *q*), WHYTTH *r*), ALEX. MONROI iun. *s*), LORRY *t*), SPRÖGELII *u*), WIRTENSOHNII *x*), BASSIANI CARMINATI *y*), FELICIS FONTANAE *z*), memoranda. Nec negandum multas: inde veritates,

granis sexaginta emortui, in PYL'S *Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtl. Arzneiwissenschaft*. I. Samml. p. 84. — WHATELEY, in *Med. Obs. and Inquiries* Vol. 6. art. 29.

p) REINEGG *lit. cit.* in BLUMENBACH'S *Biblioth.* Vol. 2. pag. 385.

q) *Med. Essays* Vol. 5. p. 152 sqq. Art. 7.

r) *Works* p. 307 sqq.

s) *Essays et observ. phys. and liter.* T. 3. p. 297 sq.

t) In VANDERM. *Recueil. period.* T. 4. p. 68 sq.

u) *Diff. exper. circa venena* p. 28 sqq.

x) *Diff. Opium vires fibrarum cordis debilitare etc.* pag. 11 sqq.

y) *De animalium ex mephitibus et noxiis halitibus interitu*, 1777. p. 132 sqq.

z) *Traité sur le venin de la Vipère*, T. 2. p. 173.

veritates, quoad partem valde ingeniose de eius natura nouiter erutas; alias, in exercitio artis etiam obuias, magis fuisse confirmatas. Constitit inde: quinam effectus ex nimia dosi sese efferant, quos nonnisi infortunio apud homines obseruare datur; quodnam praeparati genus alterum efficacia superet; deleri neruorum sensilitatem, motusque in musculis potestatem, siue ingeratur per os Opium, siue per anum, vel vulnus, in cauum aliquod corporis immittatur, siue extrinsecus fluida forma applicetur. Constitit: Opio dato, copiam bilis praeter modum augeri, secundum experimentum cl. KAAVW BOERHAAVE *a*), in cane, in cuius duodeno multa bilis postea inuenta, turgente simul bile vesicula fellea et ductu choledoch; et secundum experimenta cl. COTVNNII *b*), in coturnicibus. Canes vero maiorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur; quin, variis etsi symptomatibus grauioribus correpti, mortis tamen subinde periculum eluctantur *c*). Alia experimenta subtiliora quaedam argumenta extricanda pro scopo habuerunt; quorsum quaestio pertinet: vtrum Opium neruis vnice, et quomodo, vim suam imprimat?

An

a) *Impet. fac. dist. Hipp.* §. 434.

b) *De Isch. nervosa* §. 43.

c) HALL. *Elem. Physiol.* T. 5. p. 609. — item LORRY loc cit. p. 77.

An et intrando sanguinis massam operetur? porro, vt potentia Opii in viribus cordis definiretur. Qui, sensum prout Opium obtundit, ita et cordis vim frangere, ex ictuum eius paucitate, vel debili, siue deleta, contractione, colligunt, vt ill. WHYTT: prouocant praecipue ad ranas, quarum cordi, intra apertum thoracem adhuc relicto, circumfuderunt Opium solutum, vel per apertam in vicinia eius venam illud immiserunt *d)*, vel per dissectum abdomen Opium applicarunt. Sed scitissime et verissime regeffit magnus HALLERVS *e)*: difficillimum esse, portionem debilitationis animalculi distinguere, quae opio debetur, ab ea portione, quae violentiae vulneris, alioquin funesti futuri, debetur. Pugnant contra Whyttiana experimenta ista cli CARMINATI *f)*, in ranis, quibus per os Opium intrusum fuit. Nam in hisce, dum adhuc viuerent, incisis, cordis motus aequabilior et fortior fuit, quam vnquam, iisdem illaesis; et tam in ranis, quam in aliis quibusdam animalibus, motus cordis continuauit, quum muscoli et intestina iam dudum motus potestate orbata existerent. Haecce optime conueniunt cum praeuiis ill. HALLERI obseruationibus *g)*, et nouum
fulcrum

d) Vt ALEX. MONRO l. c. Exp. 13. p. 330.

e) *Element. Physiol.* T. 5. p. 609. — item in *Comment. nov. Götting.* T. 7. p. 3.

f) L. c. Lib. 3. p. 139 sqq.

g) In *Comment. Götting.* T. 2. p. 147. — Item *Element. Physiol.* l. c.

fulcrum eius sententiae subdunt: quod Opium, dum sensum neruorum debilitat, vna simulque cordis motum excitet.

Quanta sit vis consuetudinis, in naturae legibus euertendis: vix alio exemplo manifestius redditur, quam Opio. Hoc enim Persis, Arabibus, aliisque Asiae populis, vti et Africae (praecipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini vsum interdicens), in quotidianum delictum cedit. A magnitudine capitis acus incipientes sensim ascendunt dosi, donec portionem, pisi magnitudinis, ferant *h*). — [Aliam, eamque violentiorem, asuescendi methodum tradit REINEGG *i*).] — Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram *k*), imo tres drachmas *l*), impune ingerunt. Maxima quantitas, memoriae prodita, est stupenda ista drachmarum decem, maiorque, quam homo quidam singulis diebus ingessit *m*). Mora aliqua post captum Opium *n*), hi ipsi hilaritatis sensu afficiuntur gratissimo; ad omnia munia aptiores sese existimant; quidam inebriati in nugas et petulantiam erumpunt; imagines gratas varias, obuersantes oculis, mente

S 2

conci-

h) CHARDIN *Voyages* T. 4. p. 203.

i) IN BLVMENB. *Bibl.* p. 373 sqq.

k) BELON *Observ.* p. 404. — KAEMPF *Amoen. exot.* p. 644.

l) ALPIN *Med. Egypt.* p. 255.

m) GARCIA AB HORTO l. c. p. 22.

n) Horam significat CHARDIN l. c. Vol. 4. p. 204.

concupiunt; omnem mortis timorem deponunt; ferociore, ad pugnas fubeundas, euadunt; nec minori impetu, ad veneris castra sequenda, pelluntur. Insigne quoddam audaciae, Opio excitatae, exemplum tradit cl. SONNERAT o). Deueruescit autem, intra quatuor, vel quinque, horas, haec virtus p), citius ferius, pro copia ingesta; hancque excipit languor, morositas, fastidium omnium, somnolentia; donec redeant ad pristinum suum delictum. Quod, successu temporis, res tantae necessitatis fit: ut Opium defectus ipsam adeo mortem post se traxerit q). Magnarum tamen animi dotum in Opio-phago meminit PEYSSONEL r). Ex largiori autem, diuque continuato, Opium usu, multa mala enascuntur: emaciatur corpus; vires conteruntur; taciturni, tristes, stupidi, somnolenti, sedent; ac vix in publicum locum prodire audent, nisi viribus, noua Opium portione, restauratis s). Moderatiores tamen hodie Arabes sunt, in ingerendo Opio, quam olim; ita ut celmo NIEBVHR nulla abusus documenta occurrerint: an, quod spiritus vini destillatio

o) *Reise nach Ostindien* Vid. *Gött. Anz.* 1783. p. 420.

p) CHARDIN loc. cit.

q) HASSELQVIST'S *Resa* p. 183 sq.

r) In *Observations sur les Memoires du Baron DE TOTT*, pag. 73.

s) CHARDIN, KAEMPFER, item KERR, in *med. Observ. and Inquir.* T. 5. p. 320.

latio fenfim magis, etfi clam, inualuerit *t*)? Chinenfibus haud mediocrem voluptatem parit, fumum Nicotanae, Opio miftae, haurire *u*).

Inter ifta igitur confuetudinis blandimenta, narcotica tamen Opii natura, vim valitudini inferens, fatis fuperque elucet. Hifce fi addis, inafuetis exigua adeo dofi nocere poffe; maiori necem inferre: venenis annumerare illud licet, tanto magis timendum, quum, fub fpecie falutaris effectus, lento damno infeflum fit *x*). Defiit tamen, noftro praeprimis aevo, veneni nomen terribile effe; et multa, quae deleteria vnice olim habita, hodie, tanquam dona pretiofiffima, in vindicias fanitatis diuinitus data, veneramur. Horum e numero omnino Opium eft; modo in conditionum diiudicatione non hallucinemur. Nec nimium eft SYDENHAMI *y*) de Opio iudicium: Sine illo, in hominis periti manu, mancam effe et claudicare medicinam; quum pluribus malis debellandis par fit, quam quis ab vno remedio facile fperauerit.

Ad vires Opii, in numerosis iftis et grauiffimis morbis, intelligendas, et nouas contra alia mala explorandas: effectus eiusdem generales prae-

S 3

mittere,

t) V. EIVS *Befchreibung v. Arabien* p. 57.

u) KERR l. c. p. 321.

x) YOUNG *Treatife on Opium*, Praef. p. 6.

y) *Oper.* pag. 186.

mittere, quam maxime iuuat. Hi, vtut multiplices, duplicem tamen Opii potentiam spectant: alteram, qua stimulum exercet; alteram, qua sensum obtundit, motusque fibrarum pacat. Praecedit illa plerumque hanc, posterius diclam. At tamen, pro natura morbi, et pro diuersa Opii dosi, altera virtus prae altera magis sese effert. Rationes horum assertorum ex sequentibus satis elucescent. Duplex ista Opii facultas ansem olim litigandi praebuit: Opium frigus corpori afferret, vt GALENVS sensit? an contra, vt HELMONTIVS et secta chemica voluerunt, naturae esset calidae? A qua controuersia non multum differt recentius ista mota: anne Opium, prout nerui sensum obtundit, ita et sanguinis motum frangeret? an e contrario ab Opio sanguinis motus concitaretur? Vtramque sententiam conciliari posse, experientia, in hominibus, iisque aegrotis, capta, arbitror; quae omnino plus ponderis habet, quam scrutinia, in ranis, aliisque animalibus, instituta; vnde et haecce separatim significauit. Eadem duplex vis, suapte natura diuersa, aliis stirpibus quibusdam inest, quae acre virus, cum stupefaciente coniunctum, habent; vt Cicutae virosae *z*), Belladonnae *a*), Stramonio *b*): licet omnino quaedam

Opio

z) Vid. *Appar. medic.* Vol. I. p. 399 sq.

a) Loc. cit. p. 627.

b) Loc. cit. p. 677 sq.

Opio competant, ab hisce et affinis diuersa. Ad
vtrumque effectuum genus seorsim cognoscendum,
aptissima mihi videtur, inter aroma quoddam for-
tius, vel vinum, et plumbum, comparatio.

Cordis motum Opio incitari, et consequenter circuitum sanguinis eodem, cum fortiori impulsu, accelerari: ex sapore acri, calido, coniicere iam datur; luculentius vero arteriarum ictibus velocioribus, durioribus et amplioribus, et sequelis, inde oriundis, cognoscitur. Quum pulsum frequentia observationibus in hominibus aestimari facile posse videatur: dolendum maxime, quod hae ipsae tantopere inter se discrepent. In homine scilicet, ex nimia Opii dosi conuulso; pulsus, vna cum respiratione, valde lentus fuit *c*). Quidam *d*), ex sesquialtero Opii grano ingesto, arteriae ictus a 71. post horam vnam ad 69, et post horas quatuor ad 57, in minuto temporis primo, decreuisse in se, notauit; et, alio tempore, a 70 ad 62. Similis fuit euentus in amicis auctoris, qui eadem experimenta subierunt; quorum tamen vnus, Opio vesperti sumto, mane 30 ictibus auctam fuisse celeritatem arteriarum, intra minutum primum, observauit.

c) MVZELL'S *Wahrnehm.* P. 2. p. 131.

d) SAM. BARD, in *Diff. de viribus Opii* Edinb. 1765.

V. censura in *Gött. Anz.* 1769. p. 1367. — Conf.

TODE *med. chir. Bibl.* T. 4. p. 247.

vauit. Non capio igitur, quo iure alius *e*) (licet, in semetipso et amico, granum vnum Opii pulsus 76 et 71, post minuta pr. nouem, ad 86, vel 84, attolleret; vel in ranis, quarum cor relictum in suo cum neruis et vasis nexu, hoc ipsum Opio velocius sese motitaret), fibras cordis debilitari Opio, concludat. Addo vnice exemplum summi HAL-
 LERI *f*), qui, postquam, ob longum et dolorosum morbum, Laudanum liquidum larga quantitate in clysmate iniici sibi curasset, pulsum 75, vel 80, numerum (is enim mane fuit), binis post applicationem horis ad 86, et plures a pastu, imo, si constipata esset alius, ad 100, ascendere sensit. In hisce porro, quorum pulsus per excretionem nimias valdopere torpuit, fortio-rem illum et celerio-rem ex Opio se animaduertisse semper, alius vir grauis testatur *g*). Ob hanc, vires vitales seruandi et augendi, potestatem, ad efficacissima cardiaca, tam ab eo *h*), quam aliis multis, refertur. — Quod vero tot alii, languescere numero et vi cordis motus, statuunt: vel inde prouenit, quod palparent arteriam, quum iam deferuisset cordis impetus, huncque solitus eiusdem languor excepisset, qui ipse tanto intensior sit, necesse est, quo maior co-
 pia

e) WIRTENSOHN *Diff. cit.*

f) *Comment Gott. nov. T. 7. p. 13.*

g) TRALLES l. c. Sect. I. p. 64.

h) L. c. et EIVSD. *Disquisitio de vi Opii cardiaca 1771.*

pia Opii antea corpus intrauerit; vel et, quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo stadio sponte sua pulsus rarus, debilisque, existit; vnde et pulsus debilior, ab Opio sumto, mortis signum habitum *i*). Manifestum autem est, vna cum velocitate pulsuum, arteriam magis ab Opio expandi *k*).

Citator hicce sanguinis circuitus non potest non caloris augmentum creare. Idque vere contingere: et sensu caloris, quem ipsi homines indicant; et siccitate linguae, fauciumque; siti, et saturationi emissi lotii colore, extra dubium ponitur. — Refert tamen ROLANDSON MARTIN *l*), calorem, ex ingesto opio, ad thermometri indicium, initio imminutum fuisse; sed deinde transpirationem auctam. Calore rarefit sanguis, saltem dum adhuc ille perdurat; vnde turgescunt vasa. Ab vtraque causa rubedo et intumescencia enascitur faciei, gravitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, et accumulatio sanguinis in cerebro, vt in enectis Opio obseruatur. Et vtrique iunctim tribuas celeriores, simulque difficiliores, respirationem. Fuit tamen casus, in quo, Opio licet largius ingesto, respira-

S 5

tio

i) WALDSCHMIDT *inuent. circa Opium.*

k) BORDEU *Recherches sur le Pouls* Tom. 2. Ed. 2. pag. 107 sqq.

l) *Veten. sk. Acad. Handling.* 1778. P. 2. n. 7.

tio non labefactata apparuit *m*). Gentes orientales, ad exhilarandum animum et conciliandam sibi audaciam, ingerere Opium, supra indicatum. Sed parii successu aegris exhibetur, ut tranquilla et hilaris reddatur mens; unde et quidam, timoris abiiciendi causa, ante encheireses chirurgicas difficiliore, Opii usum commendant. Maiori vero copia inebriat Opium; imo deliria, vel insaniam, parit. Alius accelerati sanguinis rursus effectus est excitatus, vel auctus, ad venerem stimulus, cum tentigine; qui tantus est, ut nec fenes, ab hisce deliciis alienissimi *n*), excludantur; et erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis post praelia perstiterit *o*); et noctu pollutiones, sub imaginibus lascivis, insequutae *p*). Nimia contra dosis ad venereum exercitium ineptos viros reddit *q*).

Mirum sane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar subdit, neruorum tamen sensum et irritabilem fibrarum muscularium vim infringere, quin sufflaminare, possit; et quod saepe, vno eodemque tempore, vterque effectus sese exerat.

m) LETTSOM'S *medical Memoirs* p. 150.

n) HALL. in *Comment. Gött. nov.* l. c. p. 16.

o) *Eph. N. C.* Dec. I. Ann. 2. Obs. 69. p. 127.

p) TRALLES l. c. Sect. I. p. 131.

q) GARCIA AB HORTO l. c. p. 22. — STALPART VAN D. WIEL *Observ.* Cent. 2. n. 41. a drachma dimidia Opii.

ferat. Imminutio, vel iactura, sensus sese extendit ad vniuersum neruorum imperium; ita vt tactus, visus, olfactus, inde sublatorum, exempla legantur. Animalia, quibus Opium vberius intruditur, vel in venas transfunditur, sensu eousque orbantur: vt partes discindi possint, lacerari, vellicari, alias valde sentiles; absque vlla doloris significatione *r*). In solatium vero summum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis afflicti sunt. — Quod irritabilis musculorum natura labem ex Opio contrahat: patet ex abolito ventriculi et intestinorum motu peristaltico, apud animalia *s*); ex paralyti crurum, vel tremoribus, quibus ista afficiuntur *t*); et similibus in hominibus phaenomenis. Hinc ista in hisce iridis, ad candelam, ante oculos retentam, immobilitas; flatus, in ventriculo et intestinis collecti; appetitus cibi, potusque, prostratio; vomitoriorum, etiamsi fortiorum, inertia; torpor ad motum; spasmorum et conuulsionum resolutio. Hinc et sine dubio alui tarditas, Opio vtentibus adeo molesta, et excretionum ferrosarum, per lotii vias, vel glandulas saliuales, item muci ex naribus et larynge *u*), cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoresis,

r) V. SPRÖGEL *Exper. circa venena* §. 20.

s) Vt etiam expertus est cl. IO. VIVENTIVS, in HALL. *Epist.* vol. 5. p. 75.

t) V. e. gr. experimenta SPRÖGEL. WHYTT. ALSTON.

u) HALLERI historia proprii morbi, in *Comm. Gott. nov.*

phoresis, vel sudoris eruptio, succedit, etiam a parvis dosibus (siue hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, siue ab impulsu cordis nimio); ita, ut et saepe sudor Opium redolet α), et pruritus cutis, cum exanthemate, comitem se adiungat. Non minus vero vis sedatiua Opii cerebrum ipsum petit, quam altera stimulans: ut ad effectus consuetos somnus insequens sit referendus; qui tamen saepe in somniis, mox gratis, mox terrificis, turbatur, et, ex iusto maiori dosi, vel frequentioribus praebitis, facile in soporem degenerat, quin in apoplecticam mortem, in conuulsionum sodalitio.

— [Nonnunquam vero tantum abest, ut somnum alliciat: ut peruigiliorum potius causa Opium euadat. Memorabile eiusmodi exemplum praebuit venerabilis senex, cl. OUWENS, scholae Haganae olim Rector. Is, ferme nonagenarius, per viginti quinque retro annos omnium membrorum variis conuulsionibus ac distorsionibus, qualibet vespera, simulac lectum tangeret, grauissime vexabatur; doloris tamen expers. Qui mirus neruorum morbus quum efficacissimorum quorumuis remediorum vim obstinatissime eluderet: ad Laudanum liquidum Sydenhami tandem miser confugit; nimirum ut immedicabili morbo aliquod saltem leuamen conciliaret. Captis igitur istius medicinae aliquot guttis, sedabantur

α) Ut in HALLERO.

bantur paullo post omnes illi membrorum motus; sed simul omnis ad somnum procliuitas aufugiebat, et contra ea imaginationis et memoriae vis mirum in modum intendebatur; ita vt, totam noctem meditationibus acerrimis transigere, quasi cogeretur. Sub lucem tandem obdormiscere, somnumque per aliquot horas producere, consuevit. Expergefactus autem, nihil eorum, quae ante somnum in animo voluerat, in memoriam reuocare valuit *y*). Aliud exemplum agrypinae, post Opium captum, alio loco *z*) exposui.] —

Addi debet languor iste, displicentia rerum circumstantium, et somnolentia, quae solet incidere, postquam Opii vis deferbuit *a*); et fatuitas ista, stupor, tristitia, memoriae labes, in quam orientales gentes, protractiori et copioso Opii usu, sensim transeunt; haud sine praematura morte. Haec omnia observationibus et experimentis indubiis, creberrime factis, nituntur; quae vero, ad singula quaeuis momenta, citare, ne acta agerem, neglexi; quum in plerisque huius rei momentis satisfecerit ill. TRALLÉSII *b*) et ill. HALLERI *c*) sollertia.

Et

y) Vid. RVTGERI OUWENS *Noctes Haganae* Praefat. p. 14.

z) *Practische Bemerk. üb. einige Arzneimittel* Vol. I. pag. 218 sq.

a) Quod in HALLERO post horam circiter accidit. *Comment. Gött. nov. l. c.* p. 12.

b) *De Opio* Sect. I. inde a p. 56.

c) *Element. Phys.* T. 5. p. 606 sq.

Et multi horum effectuum sese exserunt, non solum Opio, per os ingesto: sed eodem cuti admotum *d*); prout emplastrum opiatum largum, temporibus applicatum, furorem, spasmosque oris, creavit *e*); vel Opio, apud animalia, in abdomen, vel telam cellulofam *f*), vel venam apertam, injecto; item eodem naribus intruso; vel, fumi instar, cum Nicotiana, hausto *g*); item in clysmate *h*), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen et efficacius effectum suum, eadem dosi, Opium, interne sumtum, praestat, quam extrinsecus cuti applicatum *i*). Nec reticendum: Opium, neruo immediate admotum, sensu eum non priuare *k*); quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea, musculo admotum, irritabilem vim eius paullo post destruit *l*).

Multa

d) LORRY, in *Recueil period.* 1756. p. 74.

e) Cfr. MONRO iun., in *Essays and Observ. phys. et lit.* Vol. 3. p. 297 sq.

f) LORRY, MONRO.

g) V. supra p. 277.

h) Experimenta WHYTTH et MONROI n. 3. 4., in ranis; LORRY l. c. p. 77., in cane.

i) MONRO l. c. p. 306.

k) MONRO l. c. p. 327. Exper. 12 sq.

l) MONRO l. c. Exper. 6. p. 309.

Multa omnino momenta sunt, in quibus Opium cum vino, aliisque spirituosiss, conueniat. BOERHAAVIVS *m*) ideo eadem illud, exigua dosi, quod hoc magna, efficere, sibi persuasit. Huicque analogiae etiam subscripserunt HALLERVS, ALSTONVS, TRALLESIVS, LVDWIGIVS *n*), pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, sanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vasa expandit, ad venerem sollicitat, sudorem pellit, ultra modum ingestum, inebriat; deliria, somnolentiam, soporem, stupiditatem, artuum languorem, parit; quin, apoplexiam post se trahit. Eadem iactura virium ventriculi et reliqui corporis, efficacia vini discussa, superstes est, et eadem bibonibus, ad redintegrandas vires, redeundi ad pristinum suum solatium, necessitas. Nec Opii defectum, in gentibus, illo abutentibus, aliud aequae apte, ac vinum *o*), vel, quod adhuc praestat, vinum aromate stimulaturn *p*), supplet. — Nihilominus vereor, ne isti inter Opium et spirituosissima cognationi iusto plus tributum fuerit. Nam non apparet ex spirituosiss ista, excretiones varias supprimendi, efficacia; et, licet omnino in pedibus, reliquisque partibus musculosis, aliquid paralytici sese, ex spirituosiss,

m) *Hist. plant.* p. 362.

n) *Aduersf. med. praet.* Vol. I. P. 3. p. 510 sq.

o) ACOSTA *Droghe medicinali*, p. 317.

p) ALPIN, I, c, p. 256.

rituosis, nimium potis, manifestet: dubito tamen, an vere irritabili sua natura iisdem priuentur; donec experimenta id edoceant. Nec haec, saluamente, doloris sensum, instar Opii, sedare queunt. Recensetur et maniaci exemplum, per Opii vsum in summum furorem delapsi; cui contra ea vinum quietem conciliauit *q*).

Haud ignobilis quaestio est: Opium vim suam vnice exferat, extrema neruorum eius, cui applicatur, loci, deinceps, per communionem, ipsum cerebrum, afficiendo? an potius nonnisi, vel integre, vel quoad partem, in sanguinem resorptum, humoribusque mistum, virtutem praestet? Celeritas effectus, et exigua, qua hunc exhibet, dosis, prius videtur extra dubium ponere. Nam subinde pilula Opii, post plures horas, dum iam voto satisfecerit, vomitu, nondum soluta, excutitur, absque decremento ponderis notabili: prout in cane drachma dimidia, in pilulam formata, post somnum sex horarum, vix grani iacturam fecerat; quod incisione sopiti animalis constitit *r*). Et novimus, colluie in primis viis stabulante, cephalalgiam dirissimam, deliria, furorem, somnolentiam, rel., haud raro enasci; quae vero mala, fomite per vomitorium eiecto, mox disparent. Experimentis

q) LORRY, in *Rec. period.* l. c. p. 73.

r) KAAV BOERHAAVE *impet. fac.* p. 407.

tis ingenioſis rem euincere voluit WHITTIVS s). Nempe, euulſo ranis corde, aequę cito vidit ſenſus motuſque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto; abſciſſo contra iis capite, et medulla ſpinali deſtructa, languidiuſ Opii duplicem iſtam vim contingere. Contrariuſ vero euentuſ, in corde euulſo, obtigit MONROO t): ita vt, ſeparato corde, impreſſionem Opii etiam in neruoſ difficiliorem reddi, cognoſceret. Quod, in venas eiudem inſuſione, eadem phaenomena emergant, ac alia applicatione: a contactu neruorum, quorum extrema in cauſ vaſorum reperiuntur, repetendum eſſe, videtur. Ita poterant conuulſiones in parte enaſci, eſſi huiuſ nerui, vel in origine, vel progreſſu ſuo, diſciſſi fuerant, ſola Opii translatione in ſanguinem u). Laqueorum neruorum circa arteriaſ conſtrictione exploſa, iſtorum in haſce imperium tenebris ſpiſſiſ obfunditur. Nihil tamen prohibet, quin et parſ Opii, vtpote acriſ et halituſ edentiſ corporiſ, largiuſ ingeſti, vel applicati, ab oſtiis vaſculorum inhalantium reſorbeat; et vel, vaſorum ſanguifero- rum neruoſ afficiendo, mutationeſ, in primo contactuſ loco factaſ, vltერიuſ hic imprimat; vel, ad cor cum ſanguine delatum, hoc ipſum immediate ſtimulet,

s) *Works*, p. 310 ſq.

t) *Loc. cit.* p. 321.

u) MONRO l. c. Exp. 14. p. 334.

stimulet; item crasin sanguinis mutet, et in vltima adeo eius colatoria pertingat. Certe resolutio sanguinis putrida, in cadauere hominis, nimia Opii copia enecti *x*), et odor sudoris virosus, item lotii *y*), probant: Opium, per os ingestum, non vnice inter primas vias coërceri.

Subsunt vero subinde quaedam corporis conditiones, quae salutiferum alias Opium in timendum venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre: nauseam initio creat; quae pergit, donec, vna cum contentis ventriculi, vomitu excutiat. Nocet, si primae viae sordibus scatent; vt quas retinet: vnde acrimonia sua irritant, et febrem, vel accendunt, vel augent *z*). Liquet inde, quantum officiat, ingesto emetico, vel purgante acri, motus effrenos Opio sopire velle. Abesse etiam debet plethora; ob stimulantem, calidamque, Opii naturam. Eaque de causa, cauere ab eo in inflammatoriis morbis, plerique practici cautiores neruose iniungunt *a*): laxari vero et posse et debere hanc admonitionem, sub quibusdam conditionibus, infra docebitur. In debilitate praeterea systematis neruosi nimia, prouide est
vfur-

x) V. supra p. 271.

y) IONE'S *Mysteries of Opium*, cap. 12. p. 93 sq.

z) YOUNG *on Opium*, p. 35.

a) E. G. L. B. VAN SWIETEN *Comment.* T. I. p. 372. — YOUNG *on Opium*, p. 140 sq. — TRALLES *de Opio*, Sect. 2. p. 80.

vsurpandum: vnde in iactura virium, post exinanitionem vasorum insignem praegressam, v. c. haemorrhagiam *b)*, non confert. Dissuadet etiam Opium excretio quaedam critica ingruens, vt diarrhoea critica, ptyalismus, vel diuresis. Quoniam insuper Opium aluum stringit: eo continuato, clysmatibus, vel catharticis, opus est, vt illa aperta feruetur.

Iam ad varios istos morbos transeundum, quibus auxilium Opium affert. In hisce nominatim virtutis eius, somnum inducendi, dolores mitigandi, spasmos delendi, et excretiones omnes nimias, praeter sudorem, sistendi, ratio habenda est. Latus igitur, tam acutorum, quam chronicorum, morborum patet campus; in quibus, ob horum vitiorum aliquod, Opii exhibendi necessitas subest.

In febribus acutis continuis generatim, vtrum Opium conferat, an noceat, constitui non potest: quum sua natura multis modis differant; nec, pro stadiorum diuersitate, effectus variare non possit. Prouide tamen et circumspecte in hisce omnibus adhibere, et ratio et experientia nos iubet. Veteres vsum Opii ad chronicos vnice morbos restrinxerunt. Sed a recentioribus, seculo potissimum superiori, vsurpari coepit, nascente malignitatis in morbis idea; quod vitium alexipharmacis

b) LUDWIG *Advers.* Vol. I. Sect. 3. p. 516.

cis et bezoardicis subigere et eliminare, conati sunt; in quorum miscela semper fere Opium delituit. Alii efferuescentiam, quam sibi in febribus finxerunt, compescere eodem, studuerunt *c*). Meum non est, horum causas agere: ut qui refrigerantis et motus febriles sedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio sibi conceperunt, occoecati fuerunt; vel sudoriferae eiusdem vi nimium dederunt. Praeter rem in hisce datum, non potest non, accelerando circuitum sanguinis, eumque, una cum vasis, expandendo, effrenos, qui sponte iam adsunt, motus augere, et stagnationes, tam nouo impulsu, quam exsiccante sua et liquida per sudores abliguriente potentia, gignere, iamque natas magis compingere. Ita coctiones crisesque turbantur; symptomata bene multa intenduntur; et exanthemata varia, petechialia, erysipelacea, phlegmonica, pullulant. In biliosis febribus nocet tanto certius, quum corruptelam humorum augeat, et euacuationes requisitas per aluum sistat. Febris nervosa ob virium dispendium non facile Opium admittit, et exigua huius dosi in ista sedatiuam suam vim iam declarat *d*).

— [In febribus putridis (*Typhus CULLENI*) aegroti saepe, inquietudine, peruigiliis, siti, dorsi artuumque doloribus, ad incitas redacti, delirare incipiunt.

c) V. TRALLES l. c. Sect. 2. p. 173 sqq.

d) HUXHAM *Oper.* Ed. REICH. T. 2. p. 84.

incipiunt. Et tum quidem Opium interdum plus valet, ad symptomata ista mitiganda, quam vinum, cortex peruuanus, moschus, camphora, vesicantia, rel. *e*). Alii quoque postea medici Opium in febribus, adeo bilioso-putridis, pessimis symptomatibus stipatis, cum fructu adhibuerunt. Exemplum eiusmodi consignauit GLAND *f*). Valdopere quoque, ex propria, eaque pluries repetita experientia, — in febribus, initio bilioso-rheumaticarum speciem prae se ferentibus; septimo autem die, vel ferius, in febrem neruofam malae indolis trans-euntibus, inter symptomata spastica, soporosa, quin phrenitica, — Opii efficaciam laudat medicus Germanus oculatissimus *g*); licet in casu isto singulari, nobiscum communicato, aliquis dubitationi locus sit: vtrum curationis meritumtribuendum fuerit Opio, in puluere DOVERI contento (cuius pulveris mane et vesperti exhibebatur scrupulus dimidius); an forte cortici peruuiano, tamarindis, spiritui MINDERERI, camphorae, acido vitrioli, vesicatoriis,

T 3

catoriis,

e) CAMPBELL *Observations on the Typhus, or low contagious fever.* — Conf. MARTIN WALL *Clinical Observations on the use of Opium in low fevers, and in the Synochus; illustrated by Cases.*

f) In *Journal de Medecine* 1789. Juin. Vid. HUFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde*, Vol. I. pag. 103 sqq.

g) HUFELAND *Libr. cit.* p. 108 sqq. not. *).

catoriis, brachio et surae applicatis; quae omnia simul in auxilium vocabantur.] —

Peruigilia, dolores et excretiones nimiae, vulgarissima in febribus symptomata sunt, quarum de causa hodie ad Opium confugitur. Sed, cum tot aliis, et ipse pluries expertus sum, in peruigiliis, diu protractis, saepissime nos scopo excidere, et, vel nullum somnum, vel somniis turbatum, vigiliisque interpellatum, quin, maiorem lassitudinem postea relinquentem, esse insequutum. — Par doloris febrilis est ratio. Increfcit hic saepe, Opio dato; cessat vero, causa febris ipsa sublata. In hominibus tamen, sensili et irritabili nimium corpore instructis, ut hypochondriacis et hysteris (ut in quibus saepe spasticis stricturis haec duo mala originem suam tribuunt), remissius de noxa Opii sentiendum; non neglectis tamen venae sectione et euacuantibus praeuiis. — Indigent etiam subinde alui deiectiones, ante tempus criseos, absque fomite primarum viarum, incidentes, eodem auxilio: ne peruertatur decursus febris, vires sufflaminentur, vel exanthema, quod crisin constituit, cohibeatur, aut retrahatur. — Instar cardiaci, saepius profuit, versus vigorem febris, quando vires, diuturnitate febris, peruigiliis, doloribus, excretionibus copiosis, consumtae valde fuerunt *h*).

De

h) YOUNG l. c. p. 162.

De administratione Opii in inflammatoriis febribus separatim hic agere conuenit; idque vel ideo, quod nouissimo tempore pristina eius commendatio aucto strepitu resonet. Officere in inflammationibus internis, plures, fama et experientia conspici, viri nobis reliquerunt *i*). Argumenta vituperationis desumpta sunt a damno ex motu sanguinis, Opio accelerato; staseos augmento; sudoris intempestiua excitatione; morbi, ex somno, quin naturali, exasperatione; et pergente causae inflammationis destruendi vi, etiamsi dolor, contra quem praecipue Opium dirigitur, sopiatur. Generalis igitur normae instar, inculcat heic Anglus celebris *k*) abstinentiam ab Opio, in quod dolorum vehementia, diarrhoea et inquietudo aegri, iuniores medicos tam facile alliciat; nec illud, nisi plurimis inflammationis signis iam sublati, capite libero, et post peruigilia nimis protracta, concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis stadium in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur, et ab hoc dependente spasmu vasorum, et agitatione praeternaturali liquidorum, collocent. Hunc stimulum, inquiunt, si tempestiue Opio infringas, tollas: alteri stadio, quod inspissatione et

T 4

stagna-

i) E. C. V. SWIETEN *Comment.* T. I. p. 372. — YOUNG *on Opium*, p. 140 sq. — TRALLES *de Opio*, Sect. 2. p. 80

k) PRINGLE *Diseas. of the army*, p. 264.

stagnatione liquidorum continetur, praeuertitur. Ita SARCONE, vir alias grauis, iudicio et experientia *l*), ad pleuritidem sermonem restringens; ita, generatim de quauis inflammatione loquentes, REMMETT *m*), WIRTENSOHN *n*), et nuperius cl. HAASE *o*), ill. RICHTER *oo*), alii. Quod ad pleuritidem speciatim attinet, praeconum Opii insignis copia exstat *p*). Inter recentiores HVXHAMVS *q*) citari meretur, qui prudenti Opii vsui, post largas venaelectiones, ad extinguendum stimulum doloris, qui febrem ipsam excitet, mirifice fauet. HAENIVS *r*) etiam monet, saeuitiem inflammationis subinde non nisi vnciiis quinque, vel sex, Olei Lini, cum grano Opii, aut vncia vna syrapi Diacodii, datis, filuisse. Cl^{mi} SARCONE *s*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim

l) *Istoria ragionata de' mail osservati in Neapoli nell' anno 1764.* p. 137. 139 sq.

m) *Diff. de Opii usu in morbis inflammatoriis, recens. in med. Comment. of Edinb.* Vol. 2. p. 19 sqq.

n) *Diff. Opium vires fibrarum etc.* p. 32.

o) *Diff. de usu Opii salubri et noxio in morbis inflammatoriis.* Dissert. I. p. 23. Lips. 1777. — Item EIVSD. *Diff.* 2. 1779.

oo) *Anfangsgründe der Wundarzneykunst,* Vol. I. p. 25.

p) V. TRILLERI *Diff. de suspecta Opii ope in pleuritide,* pag. 4.

q) *Oper. Ed.* REICHEL P. 2. p. 228 sq.

r) *Rat. med.* P. I. p. 24.

s) *L. c.* p. 153.

tim spectat, cuius praecipuum symptoma dolor vehemens, lancinans, est; quem, casu, de quo loquitur, pro causa, non vero effectu, inflammationis habet. Ab hoc initium morbus sumit; moxque, sub respiratione difficili et valde celeri, pulsu exiguo, vel molli, et quasi sepulto, anxietate, sudore frigido, tussis incidit, adeo molesta, vt conuulsionum metus subesset: plurima igitur affectorum neruorum et spasmorum indicia adfuerunt, quae postea alia verae inflammationis exceperunt. Primo isti stadio vnice Opium opposuit; sed venaesectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulsionibus et potulento mucilaginoso, nitroso, praemissis. Opiatorum vero vis tanto maior fuit, quo maturius adhibita: vnde, vena intra paucas horas bis secta, mox ad Opium confugitur, cuius granum vnum, in vncia vna aquae solutum, in tres doses diuiditur, quarum vna singulo trihorio ingeritur, eo leuamine, vt quarta raro opus sit, nisi sub dolore nimis atroci et febre, spasmus mox insequente; sub qua conditione ad venae sectiones redeundum, vel cucurbitae, siue hirudines, pectori applicandae. Ita ille; sicque in ipso germine suffocari morbum posse, sibi persuadet. Id quod vero summam difficultatem parit (etiamsi intelligenti et experto medico assensum renuere nolim), est: distinguere limitem inter vtrumque stadium; dum ipsi Opii in hoc morbo pa-

troni summam prudentiam requirunt, et, altero studio administrare illud, temerarium iudicant. Imo testantur veterani practici, fide dignissimi: se, methodo Sydenhamiana et Boerhaauiana, difficillimas et numerosas pleuritides, ne vno quidem Opii grano dato, sanasse *t*). Cl. THILENIVS *u*) contra, in summo dolore pleuritico, praemissis venae sectionibus, optimo euentu exhibuit Opii dosin vnam, vel alteram.

Dolor vero, spasmi que, qui intestinorum inflammationem, vel praecedunt, vel comitantur, non admittunt modo, sed exposcunt saepe, Opium. Videtur hoc etiam, motum peristalticum languefaciendo, conferre ad finem destinatum: quum in inflammatis partibus quies maxime necessaria sit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quae ipsa tum Opii vi saepe auertitur; quam ea iam vere exorta. Sed et hic prudentia iubet, venam prius secare, et emollientibus clysmatibus aluum probe eluere *x*). Affine malum, ex inflammatione intestinorum saepe oriundum, vel successu temporis illam post se trahens, ileus, Opio pariter opus habet; tantoque magis, quum purgantia, ad curationem necessaria, saepe, absque huius adiumento,

MOX

t) TRALLES l. c. Sect. 2. p. 210. — TRILLER *Diff. cit.* pag. 36.

u) *Medicinische Bemerkungen*, p. 254.

x) SYDENHAM l. c. p. 533. — SWIETEN *Comm. T. 3.* p. 964. — TRALLES *de Op.* Sect. 2. p. 248.

mox euomantur. Miscela tum vtriusque opus est, donec alius aperiatur; quibus factis, alterna prae-bia singulorum, pro necessitate, exhibenda *y)*; vel et, quod quidam praeferunt, quodlibet horum seorsim datur *z)*, praemisso Opio, et, paucis horis elapsis, antequam deferbuerit vis eius, cathartico subiuncto *a)*. In colica violenta, cum vomitu, aluique obstructione obstinata, decoctum saturatum ex capitibus Papaueris, cum Tincturae thebaice guttis viginti, ad quadraginta, clysmatis forma applicari, et tamdiu repeti, donec dolor conticesceret, et vomitus cessaret; tum Calomelas cum Ialappa, vel aliud purgans efficax subiungi, effectumque, blandioris purgantis ope, ali. iussit PERCIVAL *b)*. — In cholera tepmestiuo saepe Opii usu opus est *c)*. — Nauseam ac vomitum grauidarum, contra alia remedia rebellem, aliquot guttis Laudani liquidi SYD. feliciter saepe sedauit SWIETENIVS *d)*. — Hinc et herniae incarceratae, mox ab initio, vel paullo post, inflammatione iunctae, pereximium remedium; quae

y) MEAD *Mon. et praec. med.* p. 64. — PRINGLE *on the Dis. of. the Army*, p. 152.

z) HAEN *Rat. med.* P. 3. p. 94. P. 9. p. 137. — ROSENSTEIN *Barnsjukd.* p. 256.

a) SYDENH. *Oper.* p. 209.

b) In *Med. Comment.* Vol. 5. p. 172.

c) QVARIN *Animaduers. pract.* p. 206.

d) *Comment.* T. 4. §. 1296. p. 494.

quae ipsa ex causa spastica plerumque proficisci videtur, et spasmorum sodalitium habet. Hisce sopitis, repositio facilius redditur, dolores vomitionesque sedantur, et inflammatio vel tollitur, vel, cum metuenda gangraena, aueritur; non neglectis tamen aliis solitis subsidiis *e*).

Inflammationis, in vulneribus, vel casu, vel chirurgia, inflictis, ex stimulo et spasmis natales multo adhuc, quam internae inflammationis, manifestiores sunt. Quae in bellis, vel inter rixas, vulnera fiunt, nonnisi sub vehementiori mentis commotione recipiuntur; in operationibus chirurgicis metus de futuro euento spasmus, non obscuros, generat. Plagas illatas insequuntur paullo post languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas et inaequalitas pulsus, borborygmi, aliaque spastica signa, dolorque, qui quo vehementior, eo et validior febris subsequutura euadit. Atrociorem inflammationem, tam in caesis, quam contusis, vulneribus, Opii usu potissimum arceri, et hunc venae sectione longe efficacius auxilium praebere: Anglorum praecipue experientia comper-

e) V. SWIETEN *Comment.* T. I. p. 743. — TRALLES l. c. p. 265. — WIRTENSOHN *Diff. cit.* §. 6. — RICHTER *von den Brüchen*, Vol. I. p. 117. — MICHAELIS in RICHTER'S *chir. Biblioth.* Vol. 5. p. 735.

compertum *f*). Ita in vulneribus recentibus, post operationes chirurgicas, amputationes, puncturas, rel., largas Opii doses commendat, a parciore contra contrarium effectum observavit, BELL *g*). — [Experientia sua nixus quoque Opii partes, tam breui ante, quam breui post operationes chirurgicas exhibiti, contra aliter sentientem cl. PLENCKIVM, tueretur ill. RICHTER *h*).] — Eodem successu inflammationem ex vulneribus, operationibus chirurgicis, ossium fracturis, luxationibus, rel., Opio compescuerunt BAILEY *i*), WILMER *k*), alique haud pauci. In variis capitis laesionibus, in primis iis, quae cum commotione cerebri coniunctae sunt, Opii efficaciam agnoscit BROMFIELD *l*).

— [De Opii usu ac vi in gonorrhea, aliisque inflammationibus venereis, infra dicetur.] —

Non minus acriter disputatum est de Opii (quorum et refero syropos Diacodii et Meconii) in variolis utilitate. Multi in paregoricorum laudibus

f) BROMFIELD'S *chirurgical observations and Cases*, Vol. I.

p. 9 sqq. — RANBY *on gun-shot wounds*, l. c. p. 25.

g) *Treatise on the theory and management of ulcers*, p. 45.

s) *Chirurg. Biblioth.* Vol. I. P. I. p. 118. — Conf. BAHR *Diff. de Opii usu chirurgico*, p. 3.

i) MICHAELIS, in RICHTER'S *chir. Biblioth.* Vol. 5. p. 736.

k) *Cases and remarks in Surgery*. Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 5. p. 594.

l) *Chirurgical Observations and Cases*, Vol. I.

laudibus fuerunt SYDENHAMVS, MORTONVS, WEDELIVS, BOERHAAVIUS, FREINDIVS, HVXHAMVS, WERLHOFIVS, SWIETENIVS, HAENIVS, aliique numerosi viri; quorum haud pauci methodum, variolis per antiphlogistica medendi, exercuerunt, et tamen ad paregorica, tanquam ad vnam ex praecipuis curationis partibus, confugerunt. Suam, simulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum, sententiam expressit HAENIVS *m)*, referens *n)*: si vspiciamus Opii ac paregoricorum immensa laus sit, esse saltem in variolis. Exhibuisse se illud, aequae leuiori in morbo, quam in 'grauiori; aequae in leuissimo, quam grauissimo; idque a prima eruptione, ad exsiccationem vsque, bis nychthemero. Experientia se edoctum, si, ob morbi leuitatem, non daretur: grauiora symptomata in morbi progressu prodire; quae, dato a principio Opio, rarius comparerent. Variolae itaque, pergit, si expectatae non prodeant: fere ab vncia vna, vel duabus, fyrupi Diacodii; ab vncia vna fyrupi Papaueris albi; ab Opii grano, se prodere in apricum, solent. Si, inflammationis suppurationisque statu, subterfugiant: paregorico tali, bis, ter, quaterue, intra nychthemeri tempus dato, repullulant. Si anxietudines,

m) *Rat. med.* P. 2. cap. 3. p. 42. et *Rat. med. contin.* T. 2. inoe a p. 84.

n) *Loc. proxime cit.* p. 87.

tudines, si peripneumoniam, si anginam, minitentur: has, vna cum aliis auxiliis, mitigant et curant. Et, quamuis horum nihil contingat, arbitratur, ad solum tamen somnum, qui ad facilem morbi, tam tolerantiam, quam maturationem, eximie faciat, blande conciliandum, mereri laudem; sic vt non, nisi damno ingenti, variolosis denegetur. Atque haec HAENIVS, in vltima aetatis linea, quae confirmatam maxime experientiam supponere finit, post tot antea ab aliis expertissimis viris mota contra Opium in variolis dubia. In benignis igitur, aequae ac malignis, variolis, illud exhibuit, stadio suppurationis pariter, ac reliquis, et ipsa suppurationis febre. — Paregorica in vniuersum in hoc morbo nociua esse, vel superflua, qui pronunciet: in obseruantiam, tantis nominibus debitam, peccat; eodemque iure, an vlla vnquam in praxi medica fides existat, dubitabitur. At, in quolibet genere variolarum et quolibet stadio et varietate adhibere velle, arrogantis est. Quotne variolosi, absque Opio, feliciter emerferunt! Nec dubium, reliqua auxilia, simul adhibita, refraenasse saepe mala, ex eodem, indiscriminatim dato, alias redundatura. Tantum illi tribuit SYDENHAMVS o) in confluentibus: vt aequae dignum titulo specifici in hisce iudicaret, ac corticem Peruvianum in febribus

o) *Op.* pag. 371.

bus intermittentibus. — Lectu dignissimae sunt restrictiones aliorum praestantissimorum virorum, SIMSONI *p*), YOUNGHII *q*), TRALLESII *r*) et TISSOTIS); qui omnes, in febre suppuratoria nominatim infectum esse, agnoscunt *t*). Ad ROSENSTEINII *u*) mentem in hacce praestat omittere, eiusque loco Vitrioli spiritum capere; licet ille in secundo stadio, ad dolores lumborum, eruptioni obstantes, leuandos, Opium adhibuerit *x*). Non confert igitur, illud porrigere, quando febris nimis valida est; nimia, vel tenuitas, vel inflammatoria spissitudo, humores tenet; vel cutis nimium tensa est. Nocet saepe, quoniam somnum intempestive conciliat, ptyalismo et aliis crisibus remoram parit, cutis dolorisam tensionem et inflammationem auget, unde ne transpiratio quidem cutanea libere succedere potest; aluum constipat, quam per totum decursum morbi rite apertam esse, conuenit; et in stadio praesertim suppurationis corruptelam putridam auget.

p) In *med. Essays of Edinb.* T. 6. p. 579.

q) *On Opium*, p. 35.

r) *De Op.* Sect. 2. p. 125 sqq.

s) *Epist. med. pract.* Ed. 2. inde a p. 186.

t) Vid. speciatim de noxa eius in hocce stadio ill. TRALLES *Diff. epist. de methodo medendi variolis cognita insufficiente*, p. 95 sqq.

u) *Barnsjukd.* p. 138.

x) *Loc. cit.* p. 137.

auget. — Non defraudandum tamen sua laude in variolis, sub varia conditione. Dolore nempe ex pustulis nimis urgente, lenimen affert temporarium *y*); vix tamen in febre suppuratoria vehementiori. Vires vitales debilitatas, vel subito subsidentes, calcar subdendo necessariae feбри, erigit; variolas depressas, crudas, attollit, ad coctionem perducit, et interstitia pallida laeto rubore suffundit; tumorem faciei, manuumque, restaurat, et salivae profluvium, iactura virium retardatum, restituit; diarrhoeam denique, tempore eruptionis, vel et serius, vitiose incidentem, coërcet *z*).

— [Inter recentiores medicos probatae fidei, qui Opio cum fructu vsi sunt in variolis, recenseri merentur cll. REIL et HUFELAND. Hic enim Weimariae anno 1788. mirificam fere Opii vim, rebus pene desperatis, vidit *a*). Nimirum variolae saepe confluentes erant, depressae, puris expertes, decolores, imo nigrae; per tres, vel quatuor, dies in eodem statu persistentes, absque vlla in melius mutatione. Tumor faciei altero, vel tertio, die euani-
 dus, sine vlllo tumoris manuum, pedumue, vesti-
 gio.

y) SIMSON l. c. p. 584.

z) YOUNG l. c. p. 147. — TRALLER *de vi card. Opii*, p. 35.

— HUXHAW *Oper.* Ed. REICH. T. 2. p. 138 sq.

a) HUFELAND *Bemerkungen über die Blattern*, 1789.
 pag. 134 sqq.

gio. Cutis, antea calens, dolensque, iam sensibilitatis omnis expers. Pulsus celer, parvus; respiratio difficilis, anxietas, vox rauca, tremor artuum, virium defectus, diarrhoea colliquativa continua. Quae cum ita se haberent; quum natura pestiferae morbi vi impar esse videretur; quum Cortex Peruvianus, Valeriana, Camphora, Moschus, Arnica, vesicantia, vomitoria, frustra adhiberentur; nec vino, propter teneram aegrorum aetatem et linguae auctam sensilitatem, locus esset: ad Opium auctor confugit, eo euentu, ut, paucis horis post, pulsus elatior euaderet; inquietudo, cum aucta nonnihil anxietate, oriretur; pallidus hactenus faciei, manuumque, color in laetam rubedinem, cum splendore, mutaretur; tumorque probi ominis subnasceretur. Inquietudinem sensim excipiebat somnus tranquillus, sub quo natura exoptatas crises moliebatur. In plerisque pustulae manifeste sese efferebant; foueisque nigrescentibus euanidis, pure bono, flauescente, praeter spem et expectationem, turgere incipiebant. In nonnullis, inter escharas, penitus iam exsiccatas, pustulae, pure repletae, conspiciebantur; in aliis variolae verrucosae, siccae, gangraenosae, nouum pus concipiebant, escharaeque emortuae a viuo separabantur; quin, in quibusdam nouam denuo variolarum, exiguarum quidem, sed halone rubro praeditarum, pureque bono reple-

repletarum, eruptio contingebat. Quibusdam casibus, loco suppurationis, suboriebatur tumor insignis, calens, faciei, extremarumque partium; euentu pariter critico. In plerisque simul sudor copiosus, foetidus, erumpebat. Respiratio stertorosa, raucitas, spasmi, euanescebant; tussis leniebatur, deglutitio facilior reddebatur, diarrhoea compescebatur, et ptyalismus, qui antea nulla arte promoueri poterat, iam sponte insequiebatur. Raro, ultra triduum protrahere Opii vsum, necessum erat. Exiguæ vero doses sufficiebant: nimirum pro infantibus, intra ætatis annum primum et quintum constitutis, Laudani liquidi SYDENHAMI gutta vnica; quinto anno maioribus, guttae duae, omni trihorio porrigebantur. — Egregie cum hisce conspirat cl. REIL. Is enim in epidemia, Halae anno 1791. faeuiente (adeoque maligna, vt medicamina, alias laudatissima, parum, vel nihil, contra lethiferam morbi vim valerent), insignes et luculentos effectus ex Opio obseruauit *b*). Spiritus enim animales stimulando, regendo; cutim vegetam reddendo, purisque legitimæ coctioni inferuiendo, fausti vsus fuit *c*). — Mihimet etiam contigit, in epidemia, anno 1792. heic Goettingae grassante, insignem Opii contra variolas efficaciam experiri. Exoptatissimam

V 2

vero

b) Vid. EIVS *Memorabilia clinica*, Vol. 2. fasc. I. p. 62.

c) Loc. cit. p. III.

vero opem mihi praestitit sub ipso eruptionis stadio.. Quoties enim eruptio pustularum non ex voto succedere, nec illae tempestive satis efferri, viderentur: praemisso antea vomitorio, Tincturam thebaicam, vino antimoniato HVXHAMI, pro re nata, commixtam, quovis trihorio exhibui; enematibus prospiciendo, ut alius rite aperta servaretur. Hoc autem effeci, ut pustulae, quamvis depressae et pallidae, nycthemero vix praeterlapso, elatae ac laudabiliter floridae conspicerentur; adeo iis in casibus, in quibus, fero nimis aduocatus, de prospero successu desperandum esse, putabam. Nec vllam postea grauiora symptomata in stadio suppuratorio emergebant; et ex centum et sexaginta variolosiss quatuor tantum morbo, sub varia eiusdem complicatione, succubuerunt; licet epidemicus illius genius benignitate nequaquam conspicuus esset. — Plura de hac re, et de rationibus, quibus ductus, nec sub ipsa eruptionis febre Opium porrigere veritus fuerim, alio loco *d)* exponere, constitui.] —

In morbillis tussis vehementia et diarrhoea intempestiva Opium interdum requirunt. Tutissime tamen in tussi ea praemittuntur, quae febrem mitigandi vim habent: vnde non sub initium locus illi est

d) In libello: *Practische Bemerkungen über einige Arzneymittel*, Vol. 2.

est *e*). — Diarrhoea symptomatrica, primo, vel secundo, stadio ingruens, hic praecipue intelligitur; vt quae vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogit. In hisce, quod transpirationem promouet, tanto maiori commodo est. Sed et illud alui profluuium, quod critice, tertio stadio, erumpit, si absque leuamine fit, et, cum dispendio virium, in diuturnum degenerat: inter alia consilia, Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium et serius Diascordium, prae ceteris autem Theriaca, tanquam potentissimum in peste remedium, inde a vetusto tempore, celebrata fuerunt. Et horum plerique in id praecipue curationis sollertiam intendi voluerunt, vt miasma pestis per sudores largos ex corpore eliminaretur; nonnulli, a veri specie magis abludentes, ipsi virus pestiferi naturae, antidoti instar, aduersari, crediderunt. Errant vero, qui contra miasma vnice pugnant: pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quae, antequam illud hocce ingrederetur, exstiterunt; et nouas istas, vi morbi enatas, et, expulso licet contagio, operari pergentes. Stimulantium e genere quum sint ista pharmaca: locum non habent (praesertim si, vt ex praeiudicio solitum fuit, absque commodo vehiculo exhibeantur), sanguine sponte iam exagitato et
V 3 aestuante.

e) ROYNG l. c. p. 155.

aestuante. Saepe febris pestilens inflammatoriae naturae est; saepe putridum inquinamentum sub ea latet, vel in progressu morbi concitatur. In neutro casu Opium opportunum est. Largus praeterea sudor nimiam virium iacturam parit; imo, vtut copiose prolicitus, non ita euoluere et euerrere miasma valet, vtne bubones et carbunculi prodeant. Expelli vero sudoribus non potest miasma, nisi adhuc mobile, vagum; vt est in aegro, cuius solida flexilia, humores meabiles, blandi, copiosi; primariae sordibus haud inquinatae. Quo fine diapnoë sufficit. Opiata, rite temperata, hoc scopo concedi possunt. Sed et eadem commendant affectiones spasmodicae et spirituum ataxiae, quae plerumque in peste sese associant *f*), et saepe, prae metu, sub initium contingunt. Theriacae parua dosis, combinata antiphlogisticis, insignis saepe praestantiae est. Ita et ad drachmae pondus, commodo vehiculo propinata, prophylactico fine, prodromis morbi iam sese exferentibus, solatium affert *g*). Diarrhoea quoque pertinacior, vires profundens, opiata aliquando sibi vindicat *h*); et, si dolor lumborum nimium vexat, Theriaca, emplastri instar applicata, omni subinde scopo satisfacit *i*).

In

f) CHENOT *de peste*, p. 121.

g) Loc. cit. p. 134.

h) Loc. cit. p. 155.

i) Loc. cit. p. 175.

In phthiſi pulmonum tuſſim tolerabiliorẽ aliquando reddit Opium. Praecipuam adeo opem ab anodynis, circa veſperam datis, pendere, declarat SWIETENIVS *k*); inde ſomnum blandum conciliari, vires reſci, et mane ſputa cocta, ſub pure bono, lenique tuſſi, facillime educi; imo, motus pulmonum effrenos pacando, ad conſolidationem ulceris facere. Similiter, ad ſomnum prouocandum, tuſſimque ſedandam, Opiata impenſe laudat cl. REID *l*). Non fidit autem apparenti ſolamini YOUNGIVS *m*): ſed, dum ſtimulum ulceris Opium minuit, obſtructiones ſimul pulmonum augere, obſeruauit; inflammationi pabulum praebere, effectum eiſdem licet recondat; tolerabilem quidem reddere tuſſim, ſed accumulare eiſdem cauſam. Hinc, quum pauperiores, abſque Opii uſu, viribus animi et corporis exhausti, vita decedant: ditiores, poſt inducias, eodem conciliatas, delirioſi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhoeam colliquatiuam morbus iam peruenit, commodi praebet: vt aliquando fatalem horam per tempus differat; ſiue per os ſumatur, ſiue clyſmatis forma iniiciatur; ita e. c. vt Theriacae vncia vna, tribus, vel quatuor, vnciis lactis diluta, in anum feratur; id quod, pro neceſſitate,

V 4

ſitate,

k) *Comm. T. 4. p. 104 ſq.*

l) *Essay on the nature and cure of the phthiſis pulmonalis.*

m) *Loc. cit. p. 98 ſq.*

sitate, repetendum cures *n*). — Praecauendae phthisi sufficere Opium, post LVDOVICVM, cl. SAL. THEOPH. DE MEZA *o*) affirmat, saepenumero se expertum: nempe eius ope in dispositis haemoptysi occurrere; dum, si tussis per quatuor hebdomades duravit, praegressis venae sectione, cathartico et diaetae observatae rigore, pro dosi granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tussis omnino cesset; minuendo dosin, pro re nata. Redeunte tussi, iterare idem remedium, suadet. — Imo phthisin ipsam, quotidiano usu Opii, parca dosi sumti, sanatam fuisse, refert DAN. LVDOVICI *p*). — Mentio quoque hoc loco facienda est efficaciae, quam Opium, in connubio vaporum calidorum, ope peculiaris machinae inspiratorum, praestat in tussi catarrhali, recenti, auctore cl. MVDGE *q*).

Non nova res est, Opium aduersus febres intermittentes usurpare *r*). Antiquissimo adeo tempore, narcoticae variae stirpes, et praeparata, quae intrat Opium, in hisce arriserunt *s*). Seriores vero
varii

n) SWIET. *Comm.* T. 2. p. 394.

o) In *Collect. Hafn. med.* T. 2. p. 309 sq.

p) In *Ephem. Nat. Curios.* Ann. IV. et V. Obs. 207.

q) *A radical and expeditious cure for a recent catarrhus cough.*

r) Conf. SCHAERTLICH *Diff. de usu Opii in febribus intermittentibus.* Goetting. 1783.

s) V. SCHVLZ *Diff. de intermitt. curationibus antiquis.*

varii medici, PARACELSVS, HORSTIVS, ETTMÜLLERVS, WEDELIVS, consultius duxerunt, in solo Opio acquiescere, eoque paullo ante paroxysmum, vel ipso algoris stadio, ingesto. Quo iure igitur illud cl. BERRYAT *t*) nouum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipse Laudanum liquidum SYDENHAMI, in dimidio, vel integro, vitro infusi Centaurii minoris, vna circiter hora ante accessionem febris, propinauit; et quidem infantibus, trium, ad quinque, annorum, Laudani quinque, ad sex, vel octo, guttas; infantibus, decem, vel duodecim, annorum, decem, aut duodecim, guttas; adultis autem ab octodecim ad triginta: sicque valde rara repetitionis necessitas adfuit. Cl. autem LIND *u*) conuenientius deprehendit, semihorio post caloris initium opiatum exhibere; sicque aliquot centenis auxilio fuit. Testatur quoque huius methodi efficaciam cl. HOULSTON *x*). Ingestum tempore apyrexiae, nihil praestitit; stadio exhorrescentiae autem datum, semel modo, vel bis, illud leuauit. Ast definito stadii caloris tempore captum, breuiorem et mitiorem reddit paroxysmum, et certius, vt refert, quam vncia vna corticis Peruuiani; caput liberat, aestum vincit, sudorem profusum excitat, gratumque

V 5

somnum

t) *Memoires presentés à l'Acad. R. d. sc.* 1755. T. 2. pag. 254 sqq.

u) *Dis. in hot. Climates*, p. 316 sq.

x) *Observations on poisons etc.* London 1784.

somnum ciet. Nunquam hydrops, vel icterus, hac medela usurpata, febres excepit. Eo tempore maiorem solito dosin aegri tulerunt. Nec nocuit, delirio iam orto; licet, differre Opium, tum consultius sit. In iis, quibus Opium non immediatum symptomatum lenimen attulit: eum tamen usum habuit, quod intermissionem plenariam efficeret, et, ob sudores excitatos, corticis Peruuiani dein longe minori copia opus esset. Haustu quodam, Opium continente, usus est cl. LIND, in hisce curationibus; quem, utpote ad pharmacopoeam Londinensem spectantem, per partes describere, prolixum nimis foret. Id quod vero miror, euacuantium praemit-tendorum nulla fere mentio iniecta est. Aliquoties sibi Opium, sub ipso caloris stadio datum, successisse, mihi ill. DALBERGIVS y) retulit; et reliquis omnibus palmam praeripere, ad sedandam cephalalgiam diram, quibusdam epidemiis familiarem et ad febrem ipsam tolerabiliorem reddendam; effectum praeterea esse omnino securum. Secundum experientiam cl. GREGORY, praestitit quidem Opium ingerere, calore sicco ingruente; sed scopo etiam satisfecit, ante paroxysmum, vel sub horrorem captum z). Accedit ad methodum cl. LIND cl. ODIER a),
qui

y) *Lit. m. Septembr. a. 1778. Vid. liber meus med. praët. Bibl. Vol. 3. p. 321.*

z) IOH. BRANDRETH *Diff. de febr. intermitt.* Edinb. 1770.

a) *Med. Commentaries, Vol. 6. p. 351.*

qui, semihorio post initium caloris, Laudani liquidi guttas viginti quinque exhibet, eoque, in quibusdam singula dosi, febrem debellavit. Nec sub atroci delirio, remedium hocce propinare, veritus est. Si sudor erumpat, penitus exstinguitur paroxysmus; sin minus, tamen mitigatur. Cl. GARDINER *b)* cum fructu exhibuit Laudani liquidi Syd. guttas viginti, ad quadraginta, mox ante frigoris febrilis initium; praemissa tamen primarum viarum purgatione.

— [Cl. CAVSLAND *c)* sub initio caloris propinare solitus fuit eiusdem pharmaci guttas quindecim, cum salis Ammoniaci scrupulis duobus. Verum, etsi dolores semper inde lenirentur, paroxysmus febrilis breuior euaderet, sudor profusus erumperet, somnusque insequeretur: tamen morbum inde prolongari, eiusque medelam difficiliorem reddi, visum est. In Gallia cl. ASSOLLANT *d)* in febrium intermittentium curatione saepissime usus est Opio. Is, ingruente insultu exhibitum, optimum effectum praestare, affirmat. Laudani vero liquidi Syd. guttas triginta pro dosi offert, additis saepe, si res poscere videretur, tartari emetici granis duobus, in vino rubro

b) *Observations on the animal oeconomy and the causes and cure of diseases.* Edinb. 1784.

c) *Med. Comment.* Vol. 8.

d) Vid. HUFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde*, Vol. 2. p. 353 sq.

rubro solutis. Cl. HUFELAND *e)* eodem successu praescribere solet *pulverem Doueri*, hora ante paroxysmum instantem capiendum.] —

Spastica febrium intermittantium natura, et crisis harum solita per sudorem, quin, suscepta saepe per sola sudorifera curatio, facile ad Opium tentandum inuitare poterat. Nec caruisse successu, ex dictis patet; etiam tum, quum tempus illud dandi theoriae vulgari haud accommodatum esset. Non in qualibet tamen febre intermittente sudorifera admitti possunt: nam saepe manifeste illa nocent. Iugulatur quidem inde febris: sed obstructions generantur, vel aluntur, quas abigere studuimus; et saepe hae febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas, commutantur. Sunt et haud pauci, qui frustra iis vti sint. Idem de promiscua Opii administratione valere, aduersa quaedam experimenta testantur; praeprimis, si sub ipso paroxysmo oblatum fuerit. Quod nominatim ad cl. BERRYAT methodum attinet: inter multos aegros, quibus illam adhibuit, duos modo, affirmat ill. STÖRCK *f)*, post profundum somnum a febre fuisse liberatos; dein vero mansisse debiles, stupidos et appetitu orbos; in vnico aegro paroxysmos mitigasse, non vero febrem integram fugasse; reliquis

e) Loc. cit. p. 354 sq.

f) *Ann. med.* I. p. 77 sq.

liquis omnibus temulentiam induxisse, paroxysmos prolongasse, et aluum constipasse. Graua mala inde excitata fuisse, alibi g) legitur. — Vt vero commoda Opii in hisce febribus vna complectar: sic habeto. Conducit illud, quando febris ex pathemate animi, vt terrore, vel nausea, nata g). Compescit neruosos varios affectus, sub ipso paroxysmo oriundos; item tollit febres mere neruosas (quales apud hystericas et hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clauo hysterico, asthma, cordis palpitatione etc., sese manifestant), ante paroxysmum ingestum i). Alibi et significauit k), quam egregiam vim habeat, cortice Peruuiano mixtum, ad compescendum vomitum, vel alui profluuium; si praeter consuetudinem incidunt, et beneficium Corticis frustrantur. Denique sudorem pellendo, saltem ad multorum mentem, vt illam cl^{mi} LIND, Corticis efficaciae subuenit.

Transeo ad vim Opii in doloribus sopientis. Generatim in horum curatione ad causas semper respiciendum est, quae in tensione, vel pressione, neruorum varia, veluti a luxato, vel fracto, osse, calculo, inflammatione, tumore; a dila-

g) *Journ. de Med.* Vol. 55. p. 25.

h) TRALLES de *Opio*, Sect. 2. p. 70.

i) STÖRCK l. c. p. 78.

k) *Appar. med.* Vol. I. p. 868.

dilaceratione nerui, quoad partem; denudatione eius; rosione per acria, vel acuta, corpora; et sympathica saepe affectione, consistunt. Hae antea remouendae. Nam, etiamsi sensus mitigetur, vel pereat: causa tamen operari pergit. Hinc dolor sopitus, deferuescente remedii potentia, saepe recrudescit. Nocet aliquando, causam ipsam doloris magis intendendo; vt, si plethora vrget, orgasmo sanguinis, quem excitat; item congestionibus ad partem affectam. Nocet et subinde, excretiones omnes, praeter illam per cutem, cohibendo; vnde remanet interdum pars eius, quod dolorem creauit. Nihilominus tamen saepe, causa ipsa doloris etsi nondum deuicta, vehementia eius, vigiliae protractae, et metus, ne grauiora adhuc mala, febris intensa, conuulsiones, quin ipsa mors, inde consequantur, necessitatem Opii dandi praebent; praecipue si ex spastico fonte dolor prouenerit. Sed inter haec, de causa doloris superanda, sedulo dispiciendum. In iis demum casibus, qui veram morbi curationem non admittunt, vt calculo, cancro, forsitan et tussi phthysicorum, saepe vnicum lugendae vitae solatium conciliat. Adeo vero pertinax interdum est dolor, vt nec ingens Opii dosis eum sedare possit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro dosi, et ad ducentas, vel trecentas, guttas intra nychthemeron, capto, non cessauit dolor nephriticus

cus *l*). — Hisce generatim de vtilitate Opii in doloribus animaduersis, non opus erit, in specialem eius, in singulis dolorosis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis vesicae vrinariae dolorosis affectionibus, arthritide, rheumatismis etc., descendere. De quibusdam insuper suis locis iam actum.

De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor, vna cum spasmis, infestat, quaedam adhuc seorsim monere, non superfluum est. Plurimam in hac opem expectes ab Opio, copia olei commixto, interne et extus adhibito: quo fit, vt non modo inuoluatur acris stimulus, et fibrae laxentur; sed et nerui sensilitate priuentur; spasmi intestinorum, qui feces et flatus intercipiunt, soluantur, et motus peristalticus restituatur *m*). Eadem ope paralyti efficacissime praecauetur *n*). Scite et in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis, absque illo, alias futura esset nulla *o*). Quodlibet horum etiam seorsim capi potest: ita vt praecedat Opium; quod si mitigauerit dolores, purgans lene insequatur *p*). Saepe quoque alius
solo

l) BAINE, in *med. Obs. and Inquir.* Vol. 2. p. 156.

m) HAEN *Rat. med.* P. 3. p. 79.

n) Loc. cit. p. 94.

o) HUXHAM *Oper.* T. 3. p. 76. — HAEN l. c. — STOLL in MOHRENHEIM *wienerische Beyträge*, Vol. I.

p) HILLARY *Diseas. of Barbados*, p. 191 sq.

folo Opio, absque additamento purgantis, soluta *q*). Ad Opium reuersio fiat, recrudescentibus doloribus. In hoc vero malo exiguae eius doses nullum effectum exserunt.

Quod ad rheumatismos attinet, quorum obiter modo mentionem feci: non reticenda est Opii praestantia, in dolore effraeno ischiadici malis pacando *r*); nominatim ista huius mali specie, quae in affecto ipso neruo ischiadico consistit. Granulum eius id praestat, sub vesperam deglutitum; vel clyisma opiatum. Non augenda autem Opii dosis, si vim eius amplius non persentiat aeger: ne molestus neruo torpor inducatur *s*). Pacat praecipue dolores ischiadicos, a venerea causa ortos *ss*).

— [Contra dolores post partum pertinaces Opium a multis laudatur. SWIETENIVS *t*) partes eius, contra aliter sentientem LEVRETVM, tuetur. Ille autem parcioribus, ac pro re nata repetitis, dosibus, grani dimidii, uti solebat; nec ullam vnquam inde noxam vidisse, profitetur. Cl. MVR-SINNA *u*) contra, exiguas doses dolores non tollere, fed

q) STOLL l. c. p. 85.

r) Quod expertus in se est cl. KAAV BOERHAAVE. *Impetum faciens*, p. 411.

s) COTVNNI de isch. nerv. §. 42.

ss) Loc. cit. §. 44.

t) Comment. in BOERH. *Aph.* Vol. 4. p. 587.

u) *Abhandlung von den Krankheiten der Schwangeren etc.* Vol. I.

fed augere faepius, obferuauit; largioribus hinc, ad decem adeo grana intra diem, opus et in his vnice exoptatum auxilium quaerendum effe, affirmat.] —

In morbis conuulfiuus et fpafticis pariter, non absque caufarum fcita diiudicatione, locum habet. Nam conuulfiones, fpafmosque, quandoque adeo excitat; non magna vnice dofi, fed intempeftiue vfurpatum x). Nocet, fi qua accumulatio vel fanguinis, vel pituitae, vel feri, vel corrupti humoris, alias per vlcera, vel fonticulos, excerni foliti, in caufa horum malorum eft. Nec admitti poteft, fi a iactura fanguinis, vel aliorum liquidorum; vel difpendio virium, ex vigiliis, vel curis, nata fuerint. In hominibus, irritabili nimis corpore inftitutis, infantibus praecipue et feminis, exiguus ftimulus fibrarum muscularium turbas faepe inflignes excitat; vt vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata, eruptioni intenta. An in hisce ad Opium confugies, et, fedando vnice turbas, hoftilem ftimulum infidiari vitae impune fines? Incidunt etiam cafus adeo immorigeri, vt nonnifi dofes eae motus effraenos pacent, quae ipfam vitam fupprimunt. Vnde, nifi folito liberalior dofi fpei fatisfaciat: praefat abftinere; quam continuatione, vel vltiori augmento, vitam in difcrimen

x) V. ROSENST. *Barnf.* p. 61.

scrimen vertere *y*). Saepe tamen, si ex diatthesi peculiari, irritabili, absque materiali causa, homo convellitur, siue spasmis corripitur; vel, causa etsi subacta, malum pergit pristina sua ferocia: Opium efficacissimum auxilium erogat.

Agmen ducat spasmus ille vniuersalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit, rigidumque reddit; vel antrorsum, vel retrorsum, vel ad latus, flectit; tetani, emprosthotoni, opisthotoni et pleurothotoni nomine; cum quo saepe trismus, siue maxillae inferioris spasmus, iungitur: quod genus malorum in vtraque India, intra tropicos, apud eos, qui subitae caloris frigorisque vicissitudini obnoxii sunt, endemium est; in Europa autem ex punctura, vel dilaceratione, neruorum, per clauum, acum, festucam ligneam infixam, globulum plumbeum, sclopeto iniectum, vel ex pressione fortiori praegressa, raro; rarissime autem ex causa quadam interna, subinde plane ignota, oritur. Sponte patet, si corpora eiusmodi aliena intrusa sint, haec sine mora euelli debere. Maxime et interest, neruum, haud procul a vulnere, omnino discindere: ne stimulo suo alios nervos in consensum trahat. Sed saepe suppetiae hae non sufficiunt. Opii, siue extrinsecus, siue per os adhibiti, in hisce angustiis praestantiam iam dudum medici agnoue-

y) LETTSOM'S *med. Memoirs*, p. 129. item *Cas. I.* p. 135.

agnouerunt: sed veram eo vtendi methodum recentioribus quibusdam debemus; vt fere hodie nulla medicina contra haec mala efficacior iudicetur. Inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis haftenus exemplis comprobata est. Quidam Opium cum balneis calidioribus iunctim vsurparunt. Secundum hanc normam Opium, vel in balneo, vel paullo post, exhibeatur: nam, absque hoc praemisso, vix deglutire aeger potest. Subinde balneum, in quo ipse aeger leniter perfricetur, quinquies, vel sexies, per diem repetere, opus est. Opium vero iteretur quauis hora dimidia, vel aliis intervallis; donec spasmus sub sterno cesset, et postea defectus doloris vltioris significet, plane deuictum esse malum. Induciis apparentibus vero caue ne statim fidas; sed, recrudescente dolore, ad Opium iterum reuerte. Largior autem longe dosis Opii requiritur in hoc, quam in alio forsitan vlllo morbo; et ferri potest, sine vel sopore, vel sensuumurbatione. Initium tamen parciori fiat, et minuenda pariter, maioribusque intervallis praebenda, si curatio succedit. Festinandum est in adhibendo Opio, ne deglutiendi facultas pereat: ad restituendam illam vero clysmata, Opio commista, faciunt. Insuper eximie dictorum efficaciam adiuuant clysmata emollientia, cum multo oleo; vesica, aqua calida semirepleta et ventriculo imposita; fomen-

tationes cum oleo, cui Opium additum, cum leui frictione; vel fomentationes ex decoctis emollientibus 2). In balneorum horum locum, si qui haec reformidant, vt saepe fit, vaporum calidorum applicatio surrogari potest a). Imo sunt, qui, absque calidae beneficio, Opio solo potissimum fanati b). In hisce casibus trismus, violenta causa ortus, vna cum aliis musculorum tensionibus, vel contorsionibus, adfuit; et vel primarium morbum constituit, vel tetano demum accessit. Visa quoque est miscela Opii et moschi effectum et potentius et

2) CHALMERS, in *med. Observ. and. Inquir.* Vol. I. p. 101 sqq. — Cfr. DE HAEN *Rat. med.* P. 10. p. 182 sqq. — MACAVLAY in *med. Observ. and. Inqu.* Vol. 2. p. 130 sq., recensens trisimum, cum emprosthotono, in femina, absque vi externa, ortum; — WHITE l. c. p. 382 sqq., agens de trismo cum aliis convulsionibus, a digito vulnerato; — GLOSTER, in *Transactions of the Society in Philad.* Vol. I. p. 317., de tetano, cum trismo, aethiopis, aëre frigido post insudationem dormientis. — Conf. etiam CULLEN'S *First. lines of the practice of Physik*, Vol. 3. p. 299 sqq.

a) CHALMERS. in *Account of the Weather and Dis. of South - Carolina*, Vol. 2. p. 23.

b) SILVESTER, in *med. Obs. et Inqu.* Vol. I. p. I sq. — CLEPHANE l. c. p. 51. — SIBBERN, in *cel. TODE med. chir. Bibl.* T. 2. P. I. p. 160. — WINSLOW, in *Collect. Havn. med.* Vol. I. p. 304 sqq.

et citius praestare, quam Opium solum *c*). — Largam, dixi, dosin Opii in hisce malis requiri. Absque noxa et probo successu intra nychthemeron grana centum et viginti capta *d*). Datae adeo tincturae Opii guttae ducentae, vna dosi; et quidam huius liquidi ultra vnciam intra nychthemeron, absque stupore, ingesserunt *e*). Nemo vero audacior fuit, quam auctor quidam anonymus *f*), qui homini, tetano correpto, Laudani ultra vncias viginti propinauit, inter nychthemeron; quae enormis quantitas autem neque spasmus, neque peruriculum, mitigavit; succedente tamen, per continuatum Opii usum, cui cortex Peruvianus interpolatus, sanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud, quo mille quingenta grana, intra septendecim dies, ab aethiope, Antiquae, capta *g*). Alius Opii puri granum vnum, omni bihorio, sumsit; vel grana viginti octo, intra quadraginta octo horas; vel grana circiter nonaginta, intra dies viginti duo:

X 3

inde

c) HILLARY *Dis. of Barbadoes*. p. 233. — HVCK, in *med. Obs. and Inq.* Vol. 3. p. 326 sqq., mentionem iniiciens trismi, opisthotono iuncti, apud vulneratos, qui, post plagas inflictas, frigido aëri lacustri expositi fuerunt.

d) DON. MONRO *Praelect. med. rec. in Gött. gel. Anz.* 1778. Zugabe, p. 714.

e) CHALMERS *med. Obs.* l. c. p. 105.

f) *Pract. Remarks on West-India Diseases*, p. 106 sq.

g) GLOSTER l. c.

inde nec torpida euasit aluus, nec sensuum vsus turbatus, et vix somnus, noctu vltra sesquiterciam horam perdurans, successit *h*). Alius, intra triduum, grana triginta tria ingessit *i*). Item fuit, qui, hebdomadibus circiter quinque, grana trecenta et septendecim Opii, praeter potiones anodynas, ingesserit *k*). Aliud exemplum tetani, largis opii dosibus, nimirum sexaginta guttis tincturae thebaicae pro vno haustu, feliciter sanati, exstat *kk*). — Restrigitur tamen Opii laus in tetano a cl. RVSH *l*). Quin, cl. ROWLEY *m*) queritur, se ne vnicum quidem, spasmo maxillae correptum, Opio, moscho et balneo calido, seruare potuisse. — Vt quoque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur, sciendum: si tempestas calida et pulsus celer, cum praeternaturali calore cutis, contingit, calorem aquae non excedere debere gradum nonagesimum sextum, vel octauum, thermometri Fahrenheitiani; conditionibus autem contrariis, ad gradum centesimum, vel centesimum et secundum, augeri *n*).

Minus

h) CLEPHANE l. c.

i) SIBBERN l. c.

k) WHITE l. c. p. 386.

kk) CHOVASSE, in DVNCAN *med Comment.* Vol. IX. 1783. 84. n. 30.

l) In *Memoirs of the medic. Society of London*, Vol. I. p. 65 sqq. — Conf. *Transactions of the Society in Philadelphia*, Vol. 2.

m) *Med. Advise for the use of the army and navy*, p. 39.

n) CHALMERS l. c. p. 102.

Minus quidem in oculos incurrit spastica hydrophobiae natura: sed, deglutiendi liquida impotentiam spasmō vnice faucium et oesophagi contineri, obseruationibus constat. Vnde efficaciae Opii, in hoc rabiei caninae symptomate, probabilis coniectura. Sistit cl. NVGENT o) documentum singulare huius auxilii; in quo tamen, praeter Opium, et moschus, aliaque, simul administrata fuerunt. Idem faustus euentus contigit alii, in Northumbria commorso, et methodo cl. NVGENT tractato p).

— [Manifestam Opii in rabie canina efficaciam laudat cl. LANERI q). In vno nimirum casu rabiem sopiuit, ad quatuor grana per diem exhibitum; in alio autem, licet hydrophobum periculo mortis liberare non valeret, effecit tamen, vt ille haud admodum inuitus aquam oblatam biberet. Illustris tamen FRANKIVS, binis aliis casibus, idem remedium, quamuis larga dosi exhibitum, incassum tentauit r).] —

In asthma spastico, quod obstructionibus pulmonum et pituita, illos grauante, caret, Opio (iuncta venaesectione, si plethorici sit habi-

X 4

tus

o) *Essay on the hydrophobia.*

p) WHYTT'S *Works* p. 679 sq.

q) In *lit. ad ill.* FRANK. Vid. *Med. Polixey*, Vol. 4. pag. 329 sq.

r) *Loc. cit.* p. 330.

tus aeger) insultus optime tollitur; siue ipsi nerui pulmonum affecti sint, siue symphatice, ex ventriculi vitio, malum enatum fuerit. Dicta vero vitia si insint pulmonibus: nonnisi post eadem deuicta Opium conducit s). Senes nominatim asthmatici, ob collectam, vt vulgo fit, intra pulmones pituitam, ab Opio arcendi sunt t).

Praestantissimum est palliatium, ad sopiendam nimiam neruorum sensilitatem et inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis et hystericis tam frequens solatium, dum spasmi vrgent et flatus excruciant; ex quibus fontibus tot aliae molestiae, palpitatio cordis, asthma, anxietas, suffocationis sensus, dolores et calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriae temporaria, peruigilium, rel., proueniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi, apud hosce aegros, egregie sedat; modo dein in subsidium trahantur, quae renes roborant u). Quidam tamen horum aegrorum Opium non ferunt; sed languorem, debilitatem, nauseam, vomitum, spasmos ventriculi, pruritum, delirium, quin maniam, inde patiuntur. Nec confert, apud hosce, in nimia virium deiectione. Nam, etiamsi ad tempus lenimen inde persentiant,

exspi-

s) WHYTT l. c. p. 701 tq. — YOUNG *on Opium*, p. 115 sq.

t) YOUNG l. c. p. 133.

u) WHYTT l. c. p. 707.

expirante tamen efficacia, magis, quam ante, vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copiose, vel protracto nimis vsu; ne torpeat sensus et vigor systematis neruosi, vel ipsa animi vis x).

Haud pauci illud contra epilepsiam commendarunt. Varietatem autem causarum, vnde haec proueniat, considerantes facile perspicient: non cuius speciei coërcendae par esse. Multa promittit in ea, quae a sensilitate et mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi, proficiscitur. Ita et, causa quadam materiali morbi superstitie, aliquando neruos, cum systemate neruoso, ita mutat, vt irritamentum non sentiatur. Sic siluit epilepsia sexennis, ex terrore nata, et quotidie fere erumpens y). Praeuertit Opium aliquoties conuulsionibus mitioribus, fixo diei tempore reuertentibus, hora vna, vel remotius, ante paroxysmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior dosis, guttarum quadraginta Laudani liquidi, subuenire valuit z). Alias et conuulsionibus difficiliore, instabili tempore incidentes, Opium compescit. Hocce, ad decem grana intra nychthemera ingesto, senex, conuulsionibus, primum musculorum oculi, dein faciei, tum totius corporis, quater, quinquies, vel sexies, per diem correptus, post irrita, cum igne electrico,

X 5

flori-

x) WHYTT l. c. p. 644 sq.

y) HAEN *Rat. med.* P. 5. p. 126.

z) WHYTT'S *Works*, p. 680.

floribus Zinci, aliisque, ceteroquin commodis, capta tentamina, conualuit *a*).

Ex dictis facile eruitur, sub quibus conditionibus in aliis (hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis) spasms et conuulsionibus, vomitu, singultu, tussi, palpitatione cordis, etc. conueniat.

Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia spirituum animalium in vitio est; quae vero ipsam mentis officinam turbat: melancholia et mania. Rarissima sunt exempla, quod malum solo Opii usu fuerit subactum; nec hoc accidit, nisi recente eo, et a commotione animi fortiori, ira, vel terrore, profecto *b*). Quin, ne hoc quidem omnibus corporibus tutum satis videtur. Praecipue animo irrequieto pacando et somno arcessendo heic destinatur. Sed saepe doses insignes hisce scopis non satisfaciunt *c*); vt vel maxime elucet casu feminae, quae, per aliquot vespervas, duodecim, viginti, ad viginti quatuor, grana Opii, sine somno exspectato, ingesserat *d*). Alii aegri, etiam si in somnum eius ope cadant: turbulento tantummodo, terrificisque imaginibus tentato, fruuntur, et expergefatti, vel insanire pergunt, vel longe inquietiores

a) LETTSON'S *Medical Memoirs*, p. 143.

b) V. RIEDLINI *Linear. medicar.* ann. 1700. Dec. 2. Obl. 12. — et YOUNGII *on Op.* Sect. 23. duo casus.

c) MEAD *Oper.* T. 2. p. 187.

d) HAARTMANN, in *K. Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 268. sq.

tiores fiunt, quam antea; vel, si quietiores inde euaserint, in perpetuum et immedicabilem fatuitatem, redeunte per interualla furore, incidunt *e*). Sunt et, quorum malum exasperet *f*). Non ideo quidem illud damnauerim: quod insaniam adeo gignere in sanis possit. Nam tum, neque in conuulsionibus, neque in aliis bene multis malis, conduceret; quum abusu eadem in sanissimis creare valeat. Sed nocet omnino, in homine plethorico, pulsu duro, forti, vultu rubicundo, instructo; vel illo, qui crassum, a veteribus atrabilarium dictum, sanguinem, obstructionibus plerumque iunctum, vehit; item si ex acri quadam materia, retenta, vel retropulsa, vt arthritica, impetiginosa, prouenit; vel causa in ipsum cerebrum vim suam exferit. Proficuum e contrario est, si turbatio ista mentis sine materie contingit; quod valet de illa ex animi affectibus, vel dolore nimio. Exhaustis etiam bonis humoribus (modo non nimia fuerit inanitio), parca dosis, in connubio nutrientium et roborantium, instar cardiaci, concedi potest *g*). Quae de venae sectionis et primas vias euacuantium necessitate generatim monui, ad haec quoque mala attinent; horumque

e) V. TRALLES *de Op.* Sect. 4. p. 68.

f) FR. HOFFM. *Med. syst.* T. 4. P. 4. p. 197. — LORRY, in *Recueil. period.* T. 4. p. 73.

g) Conf. de hoc argumento LORRY *de melanchol.* T. 2. pag. 131 sq.

rumque iuncto usu, et in speciebus, in quibus alias minus commodum Opium est, leuamen aegris conciliare potest. Liberali, etiam in dictis morbis, manu exhiberi debet. Ad moerorem et anxietatem melancholicorum sopiendam, aliquando et quindecim eius grana vna vice dare, opus fuit *h*). Laudani liquidi trecentas, ad quadringentas, guttas per diem melancholica femina ingessit, vt dispelleret animi tristitiam, sicque et specie sana euasit *i*). In maniaco similiter subinde quindecim grana Opii, pro vna dosi, requirebantur, antequam desideratus effectus insequeretur *k*). In ea nominatim mania, cui puerperae obnoxiae sunt; item in ea, quae immodicum spirituosorum usum sequitur, Opii efficaciam in bene multis aegris expertus est cl. SIMMONS *l*).

In dysenteria nonnisi summa cautione adhiberi debet: licet non defuerint, etiam inter celebratiores viros, SYDENHAMVS, SENNERTVS, BONTIVS, BRUNNERVS, WEPFERVS, RAMAZZINI, pluresque alii, qui valde necessarium illud in huius mali curatione habuerint; quin, quoad partem, vt SYDENHAMVS, iusto liberalius eo vfi sint. Etenim, intempestiue datum, aluum coërcendo, acrimoniam velli-

h) V. SWIETEN *Comment.* T. 3. p. 517.

i) YOUNG l. c. p. 103.

k) WEPFER. *hist. apopl.* in App. p. 687.

l) Secundum relationem cl. FISCHER, in RICHTER'S *chirurg. Biblioth.* Vol. 7. p. 772.

vellicantem, quae ipsius morbi causa est, retinet; quae accumulata redit, inflammatque intestina, et rursus in inflammationem, qui sponte iam adest, auget. Hinc, etiamsi induciae blandae eius ope concilientur: fallaces hae maximae sunt. Suppressus enim fluxus, vel tanto copiosius redit, vel inflammatione correpti aegri pereunt *m*). — Doloris tamen vehementia, tenebrae molestia, spasticae intestinorum contractiones, quin ipsa deiectionum copia, vires subito sufflaminans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodestque vel ideo, quod riuum alluentium humorum ad cutem diaphoresi diuertat. Praecedere autem debet euacuantium per os, vel aluum, sollicita administratio. Vel, si huic tempus non obtigerit, symptomata tamen vrgeant: breui post Opium datum euacuantia suggerenda, et in interuallo tranquillo mucilaginosae, demulcentiae, diluentiae, non negligenda sunt *n*). Plethora si subest, vel febris valida, pulsu duro stipata: haec antea minui debet. Minus conducit, si morbus iam febrem excitauit, quae vel putridae, vel inflammatoriae, indolis est. Placet maxime, ad consilium ill. DE HAEN, intra reliquas suppetias, Opium cum

m) DEGNER *de dysent. bil.* p. 183. — PRINGLE *Dis. of the army*, p. 264. — YOUNG *l. c.* cap. 7. — ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 96. 101. 105. 106.

v) TRALL. *l. c.* Sect. 3. p. 201.

cum oleosis dare o). De connubio Opii cum Ipecacuanha, in hoc morbo, alibi iam differui p).

— [Nimis arcte hic limites circumscripsisse videtur Auctor, intra quos Opii usus in dysenteria concedi possit. Sicuti enim ea, quae, experientia edocti, scimus, longe certiora sunt, quam quae ratiocinio vnice, quamuis specioso, nituntur: ita, procul dubio, expertissimorum virorum, supra recensitorum, fidei id saltem dandum est, ut persuasum habeamus, eosdem longe saepius bonos, quam noxios, effectus ab Opio, in dysenteria adhibito, obseruasse. Alios contra Opium in singulis aegris, vel epidemiis, noxium reperisse, aequè lubentur dari poterit. Nocere potuit et semper nocebit pharmacum adeo potens, intempestive exhibitum. At sub iusto moderamine, scitaque morbi indolis, vehementiae, causarum, diiudicatione, eximium in manibus prouidi et experti medici praesidium esse, ad morbum tam dolorificum, siue sanandum, siue leuandum: de eo iam fere constat inter summos artis nostrae antistites. Ita ill. RICHTER q) impense laudat eximiam Opii utilitatem in dysenteria catarrhali, annis proxime elapsis in agro Goettin-

o) DE HAEN *Rat. med.* T. 2. p. 4. item T. 3. c. 2. p. 91.

p) *Appar. med.* T. I. p. 816.

q) *Medicinische und chirurgische Bemerkungen*, Vol. I. pag. 93 sqq.

Goettingenſi graſſatae. Tantum autem aberat, vt aluum conſtiparet, eliminationemque materiei irritantis cohiberet: vt copioſiores potius, licet rariores, euacuationes, eaſque ſtercoraceas, efficeret; linguam, antea aridam, humidam redderet; tormina atque tenefmum mitigaret, lenemque ac beneficam diaphoreſin aegris conciliaret. Quid? quod ſaepe, ſub continuato Opii vſu, ſigna fordium bilioſarum euaneſcerent; aegrique, abſque euacuationibus, arte proleſtis, ſanarentur^{r)}. In aliis Opium id efficiebat, vt vomitoria et purgantia, antea incallum data, nunc ſumma cum euphoria repetere liceret. Videtur in hiſce caſibus materies irritans ſpaſmum adeo pertinacem in tubo inteſtinali excitaſſe, illumque adeo conſtrixiſſe, vt euacuantia irritamentum expellere non valerent, ſed potius, irritationem ſpaſmumque augendo, nocerent; ſoluta autem, Opii ope, ſpaſtica inteſtinorum conſtrictione, probum demum effectum praestare iſta potuiſſe. — Haud exiguum mihi quoque auxilium praestitet Opium, ſive ſolum, ſive cum ſpiritu Mindereri et Vino antimoniato Huxhami coniunctum^{s)}. Neque tamen negligendas eſſe euacuationes neceſſarias, vbicumque ſordes bilioſae ſubſunt; illaſque Opii vſum plerumque praecedere, ſaepe intrecipere oportere: ſponte patet.] —

Diar-

^{r)} Loc. cit. p. 93.^{s)} Conf. RICHTER l. c. p. 99.

Diarrhoea pariter nonnunquam Opium sibi vindicat; sed et in hac nihil temere agendum. Caue, ne sistas eam, quae subinde et in sanis oritur, absque notabili vitio, et praecauet difficiliore morbo; modo non diuturna fiat, nec vires eneruet. Tanto magis apparet noxa, si ingluuies eius causa fuerit; quum in beneficium aegri incidat, et sopita ipsam massam sanguineam inquinet. In critica diarrhoea pariter nocet, et illa, quae a superioribus partibus humorum abundantiam ad aluum deriuat; prout in dentientibus salutaris omnino est. Roborantia et adstringentia, non opiata, conducunt in isto profluvio, quod a relaxato nimium tono intestinorum, sine omni stimulo, prouenit; ut quae paralyticum eorum statum magis augment. Symptomata autem diarrhoea, totius morbi decursum turbans; vel iusto protractior, quae nimium relaxat intestina, et probis humoribus corpus privat, compesci debet. Quid in reliquis alui profluuiis Opium valeat, solide excussit cel. TRALLEST): ut ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non sufficere videantur.

Aliud iam profluuii genus, haemorrhagia, considerandum, in quo Opio, ut affinibus vi Hioscyami seminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum, ex perperam assumpta hypothesis, quod effraenum sanguinis motum moderaretur;

t) *De Op.* Sect. 3. p. 230.

raretur; alii, quod coagulum illi induceret; alii, aliis ingenii ludibriis ducti, illud deprædicarunt. In ea autem hæmorrhagia, quæ ab aucto sanguinis motu et expansione, in corpore plethorico, erumpit, Opium non conducere, sed augere illam potius, quis non videt? Nocere similiter in ea, quæ a resolutione putrida sanguinis oritur, palam est; quum illud ipsum putredinem intendat. Restrīgenda igitur vnice Opīi laus ad eam est, quæ vel a spasmis remotarum partium, sanguinem aliorsum vrgentium, vel a stimulo in loco labefactato, nascitur, vel dolorem aliquem secum iunctum habet. — Spastica causa in hæmoptysi ex hypochondriis, et ista feminarum, alius cuiuslibet vitii pulmonum expertum, locum habet. In hoc morbo in vniuersum, ad stimulum, qui ad tussim vellicat, post præmissa alia, sopiendum, apprime valet; qui, nisi obtundatur, sustentat profluvium, et cessans recrudescere facit. — In fluxu nimio mensium, vel hæmorrhagia post abortum, quæ in connubio doloris dorsi, vel abdominis, non inflammatorii, incidit, et reuertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit, vel increfcit, Opium adstringentibus omnibus est præferendum *u)*. Abortum quoque auertit

u) WHYTT'S *Works*, p. 661. — Conf MVR SINNA *von den Krankheiten der Schwangeren, Gebährenden und Wöchnerinnen*, Vol. I.

auertit, in nimium sensilibus feminis α). Haemorrhagiae vteri, prope finem grauiditatis obortae, vel isti parturientium, succurrit, vt palliatium, egregie, irritationem doloresque vteri sedando, item spasmos abdominis, si qui subsunt, sanguinem ad inferiora determinantes, pacando. In hisce haemorrhagiis cl^{mo} GARTSHORE y) apta visa est Opii cum spiritu vitrioli coniunctio, cuius commodum in haemorrhagiis grauidarum cl. AASKOW z), documentis allatis, nuper confirmauit. Sistitur etiam Opio feliciter immodica ista haemorrhagia et periculosa, quae partui nonnunquam statim superuenit; siue haec fiat a residuis placentae portionibus, vel grumis sanguineis, post infantem natum; siue contingat, post vteri contenta omnia iam exclusa a). Imo, si metus futuri sub partu effraeni fluxus incidit: saepissime periculo, Opio antea capto, obviam ire licet b). Opportunitatem, vel noxam, Opii, in aliis haemorrhagiis exhibendi, definiunt regulae praefixae generaliores et addita exempla. — In vulneribus subinde haemorrhagiae seriores ex vasculis minoribus a causa spasmodica oriuntur.

Tum

α) WHYTT l. c. p. 540.

y) *Diff. de Papaueris usu in parturientibus ac puerperis*, p. 36.

z) In *Act. Societ. med. Havn.* Vol. I. p. 51 sqq.

a) V. casus memorabilis in GARTSHORE l. c. p. 51.

b) Conf. SMELLIE *on Midwifery*, Vol. 2. p. 421 sqq.

Tum largae Opii doses requiruntur: nam parcae malum potius exasperant *c*).

In hydropo opem praestare, rarioribus exemplis constat. Attamen in hanc virtutem haud ita pridem conuersa est medicorum attentio, duobus casibus, fusius narratis, in quibus Opii beneficio lotium magna copia motum fuit, cum subsidencia partium tumidarum *d*).

Quum Opium, inflammatis locis applicatum, gangraenam non arceat; sed contra ea aliquando aduocet: dubitaret merito quiuis, quin in vlla gangraenae specie conduceret; nisi experientia id exploratum reliquisset. Omitto HECQUETI vagas laudes. Nouissime vero *e*) insignis eius praestantia in ea specie constitit, quae, in digitis pedis incipiens, sensim ad pedem ipsum et malleolum, quin tibiam, ascendit, et aegrum plerumque trucidat. Conducit autem in primis sub nimia sensilitate; non vero deficiente vi vitali *f*). Extracti nominatim thebaici tria, vel quatuor, grana ad minimum, intra nychthemeron, capta. Nec opus fuit simul alio externo remedio, quam pulte ex farina feminis Lini et bul-

Y 2

liente

c) BELL *System of Surgery*. Vid. RICHTER'S *chirurg. Biblioth.* Vol. 7. p. 150.

d) MASON, in *Medical Obs. and Inquiries*, Vol. 6. p. 19.

e) POTT *chirurgical Observations*, inde a p. 189.

f) KIRKLAND *Inquiry into the present state of medical surgery*, cap. 15.

liente lacte, vel aqua, mixta vnguento sambucino, vel butyro recenti; absque scarificationibus, quae saepe inanes, saepe exitiosae, apparuerunt g). — Serius in Anglia efficacia Opii in gangraena ex laesionibus externis sese quoque declarauit; siue solum, siue in miscela corticis peruuiani, daretur h). — Plura postea etiam in Germania consignata felicitis in gangraena successus exempla exstant: nominatim in gangraena fenili i), in gangraena ex perionibus k), ex febre putrida l), in gangraena scorbutica m). Ample usum opportunitatemque Opii in gangraena diiudicat cl. KIRKLAND n).

— [In vlceribus mali moris frequentissime Opium adhibetur Londini, in nosocomio Sti BARTHOLOMAEI; maxime tum, quando aegri vires languent, vlcus autem pallore et relaxatione conspicuum est; vel etiam tum, quando dolor vehemens

g) POTT loc. cit.

h) MICHAELIS, in RICHTER'S *chir. Bibl.* Vol. 5. p. 116.

i) SCHMALZ *chirurgische Vorfälle*, p. 91. 206. — FRITZE *med. Annalen*, Vol. I. p. 359. — FIELITZ, in RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 522.

k) HVNCZOWSKY *med. chirurg. Beobacht.* p. 37. 65. — Conf. GRANT, in MICHAELIS *Biblioth.* Vol. I. p. 194.

l) HVNCZOWSKY l. c.

m) *Bemerkungen aus der Wundarzneykunst*, Braunschw. und Hildesh. 1782. P. I.

n) *On Amputation*, versus finem. Vid. RICHTER'S *chir. Bibl.* Vol. 5. p. 519 sqq.

mens fanationem impedit, siue ille a corporibus peregrinis, siue a causa interna, proueniat. Haud raro quoque, praesertim in priori casu, cum cortice Peruuiano coniungitur o). De externo Opii usu in vlceribus, adeo cancris, infra dicetur.] —

— [Verum alia superest virtus consideranda, quae nouissimis demum annis Opio tributa est a medicis haud paucis: antiuenericam puta. Casu haec primum innotuit anno 1779. Fuit enim in America iuuenis, variis symptomatibus venereis ad incitum redactus, de cuius sanatione desperauerant medici. Qui, postquam diu omnibus ac singulis remediis, sic dictis, antisyphiliticis frustra usus esset: ad Opium demum confugit; nimirum vt aliquod dolorum suorum lenimen inde repeteret, somnumque, quo dudum caruerat, sibi conciliaret. Et ecce, non modo dolores inde sopiebantur, somnusque redibat; verum sub continuato usu, praeter spem et expectationem, vlcera, contra alia quaeuis rebellia, meliorem speciem induebant. Perrexit itaque, dolesque, a grano vnico inchoando, pro re nata, auxit, et denique, haud ita longo tempore, cum perfecta sanitate in gratiam rediit p).

Y 3

Cuius

o) MICHAELIS, in RICHT. *Bibl.* Vol. 5. p. 117.

p) Vid. SCHOEPFF *von der Wirkung des Mohnsafts in der Lustseuche*, Erlang. 1781. — MICHAELIS, in *Medical communications*, Vol. I. p. 307.

Cuius rei nouitate perculsi medici cll., NOOTH et MICHAELIS, plura experimenta, in nosocomiis bellicis Noui Eboraci, ceperunt: vt constaret, an forte Opio inesset vis, haecenus ignorata, dirum illum morbum debellandi. Et haec quoque experimenta felicissime, in bene multis, cesserunt. Plerique enim non modo conualuerunt, Opii beneficio; sed etiam longe citius, quam alii, quibus mercurialia administrabantur. Eodem postea successu in nosocomiis Londinensibus, in primis Stⁱ BARTHOLOMAEI et GVYI, auctore cl^o SAUNDERS; nec non Edinburgi, in nosocomio regio, a cl^o HENR. CULLEN, Opium adhibitum est. Non potuit non fama mirae huius efficaciae cultioribus medicis in aliis Europae regionibus breui tempore innotescere; horumque plures rei veritatem, propria experientia edocti, testimonio suo confirmarunt q). Fuerunt quidem inter hos,

q) Vid. e. g. PLENZIG *Act. et Obs. med.* p. 140. — FISCHER, in RICHT. *Bibl.* Vol. 7. p. 768. — REISINGER *Diff. Obs. med. chirurg.* Goetting. p. 26 sqq. — THOMASSEN A THEVSSINK *Diff. de Opii usu in Siphylide, observatis probato.* Lugd. Bat. 1785. 8. — BANG *Diar. nosocom.* Friederic. Vol. I. p. 232. — SIBBERN, interprete cel. TODE; quorum vterque complura, et inter haec grauiora, aliis quibuscumque remediis quam obstinatissime renitentia, luis symptomata Opii beneficio feliciter et cum constantia sanata vidit; vti pluribus legi

hos, qui, Opio specificam, vt aiunt, virtutem anti-veneream tribuere, haud dubitarent: plerique tamen eodem, siue in connubio mercurialium remediorum, siue praegressa horum administratione, vti sunt; quo fit, vt iudicium de peculiari eius efficacia valde ambiguum reddatur. Accedit, quod complurium aliorum medicorum experimenta minus prospere cesserint. Ita Noui Eboraci cll. BEAUMONT, FORSTER, WIER, parum, vel nihil omnino, praestare, contra confirmatae luis symptomata, obseruarunt. Idem Londini, in nosocomio syphiliticis dicato (*Lock-Hospital*), obseruauit cl. PEARSON *r*). Cl. WITHERING, vlcera nominatim meliorem quidem initio speciem induisse, interdum prorsus euanuisse; sed postea iterum recruduisse, animaduertit. Nec magis Opio fauent experimenta, in nosocomio Stⁱ THOMAE, quod Londini est, magna sollertia capta *s*).

Y 4

Quid?

legi meretur in *Act. soc. reg. Hauniens.* Vol. I. 1783. p. 424 sqq. — HAGSTRÖM, in *Vetensk. Acad. Handling.* 1784. p. 34. — *Veckoskrift för Läkare*, Vol. 3. p. 316. Vol. 4. p. 305. Vol. 5. p. 106. 301. — *Läkare och Naturforskare*, Vol. 9. p. 384. — SOUVILLE, in *Journal de Med.* T. 79. a pr. — CARMINATI *Opusc. therapeut.* Vol. I. p. 241. — PASTA della facolta dell' Oppio nelle malattie veneree. Bergamo 1788. 8.

r) Vid. cl. ARNEMAN *Progr. de morbo venereo.*

s) SCHWEDIAVER *Beobachtungen über venerische Zufälle*, p. 254. sq. — GIRTANNER *Abhandlung über die venerische Krankheit*, Vol. 1. p. 401.

Quod? quod ipse cl. NOOTH, in progressu temporis, spem suam, in Opium positam, toties frustratam videret: vt in magno illo nosocomio Eboracensi, cui praeerat, relicto Opio, ad mercurium redire cogeretur *t*). Nuperius quoque, obseruationibus cli PEARSON *u*), constitit: multum abesse, vt Opium pro specifico luis remedio haberi, vel mercurio, non modo praeferri, sed aequiparari, possit. Saepissime vero accidisse, iis in casibus, in quibus Opium mira praestitisse visum sit, vt symptomata, nequaquam venerea, pro venereis habita fuerint. Licet vero medicorum de hac re obseruata inter se comparanti facile pateat, Opium pro specifico contra luem remedio immerito haberi: haud parum tamen utilitatis, ad morborum plerorumque, qui sub venereorum nomine vulgo comprehenduntur, therapiam, ex obseruatione supra allata redundauit. Iteratis enim experimentis constitit: in plerisque symptomatibus, ex impura Venere natis, quae genitales partes vnice occupant, et spasmo, dolore ac inflammatione, conspicua sunt (quorum pertinet blennorrhagia, ischuria spasmodica, inflammatio testiculorum, phimosis ac paraphimosis), Opium non modo eximie prodesse; verum haud raro plurimum ad perfectam istorum malorum sanationem conferre; adeo vt, in his mercurialium pharma-

t) *Medical communications*, l. c.

u) Vid. DUNCAN *medical commentaries*, Dec. 2, Vol. 6. art. 15.

pharmacorum longe facilius, quam Opii beneficio careri posse, existimet optimus quisque medicorum; in aliis vero, in quibus altiores radices egit venereum virus, et quae absque mercurio sanari vix possunt (huc, prae reliquis, referenda sunt ulcera venerea, maxime ea, quae dolore acuto stipantur, bubones, dolores artuum ossiumque, ex causa venerea oriundi), Opium, cum mercurio coniunctum, expeditiorem longe curationem polliceri. — Facile autem commodum, quod Opium in omnibus istis casibus praestat, a vi ipsius dolorem sopiente et antispasmodica, dudum perspecta, deriuatur. Hac enim non modo, irritabilitatem minuendo, efficit, ut symptomata, quae venereum virus producit, et quorum pleraque irritatione conspicua sunt, mitigentur: sed, spasticam simul vasorum, in quibus irretitum latet virus, constrictionem soluendo, faciliorem illi exitum parare, actionemque mercurii, qualiscumque ea sit, facilitare videtur. Tanto itaque magis opportunum est Opii cum mercurialibus remediis connubium: quo manifestiora adsunt irritationis, spasmique, vestigia. Hinc in aliis quoque ulceribus, non venereis, sed valde dolentibus, Opium saepe profuisse, supra dictum est. Nimiam praeterea irritationem, quam mercurialia, praesertim in irritabilioribus, haud raro ciunt, corrigit; diarrhoeam, saepe molestant, compescit; ac diapho-

resin, in luis curatione adeo proficuum, promouet. Quae quidem omnia alio loco *x*) pluribus enucleare annisum sum. — Ex multiplici hoc Opii beneficio explicari forte quodammodo posset quod peregrinatores vno fere ore affirmant: scilicet, Turcas, reliquasque orientales gentes, quibus quotidianus Opii usus familiaris est, venerea lue rarissime infici; nisi forte miram hanc gentium, libidini tantopere deditarum, immunitatem a calidiori coelo, balneisque, quibus illi vtuntur, vnice repetere malueris. — Ptyalissimum quoque, instar collutorii adhibitum, coërcere, cl. I. HUNTER *y*) auctor est.] —

— [Notandum vero: aegros, venerea labe infectos, secundum, plerorumque medicorum experientiam, multo maiores Opii doses, non modo ferre, sed etiam requirere, ac alias exhiberi solent. Illis enim a granis duobus, ad quatuor, supraque, bis de die porrigere; imo, vrgentibus, vt in ischuria, seu paraphimosi, symptomatibus, eandem dosin ter, quaterue, intra diei spatium repetere, licet. Nec alui constipationem, adeo alias molestant, ab Opio observavit, in lue affectis, cl. SIBBERN *yy*). — Apte etiam, pro re nata, cum Opii usu interno externa eiusdem applicatio coniungitur. Ita in blennorrhagia

x) *Practische Bemerkungen über einige Arzneymittel*, Vol. I. p. 113 sqq. p. 231 sqq.

y) *On venereal diseases*, p. 361.

yy) *Act. soc. reg. med. Hauniens.* Vol. I. 1783. p. 430.

gia iniectiones, in reliquis vero lotiones, cataplasmata, vnguenta, clysmata, Opium, haud siue fructu, recipiunt z).] —

Paucò modo exempla externi Opii vsus hucusque memoravi. Sed multiplex olim inualuit: vt vel ex formulis linimentorum, vnguentorum, emplastrorum, in libris pharmaceuticis obuiis, constat; et vltèrius elucet, si practica cuiuslibet fere aevi monimenta euoluimus. Scopus fuit idem plerumque, ac Opii per os ingesti; frequentissimus, ad dolores sopiendos, in arthritide, rheumatismis, odontalgia, haemorrhoidibus, aliisque dolorosis affectionibus; item in vulneribus et vlcèribus; porro ad somnum conciliandum, et conuulsuos, vel spasticos, motus sedandos. Falli nos vero in spe dolores compescendi, Opio extrinsecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam stuporem partis ab applicatione opiatorum se obseruasse, profitetur WEDELIVS a); nec ALSTONVS b), emplastro opiato per noctem circa digitum annularem, vel brachium, imposito, effectum vllum percepit. Approbavit et academia chirurgica Parisina, Opium, cuti appositum, dolorem partis non minuere c). Contra ea

neruo

z) Conf. si placet, libellus meus, supra cit.

a) *Opiol.* l. 2. §. 3.

b) *Loc. cit.* p. 159.

c) LOUIS, in *Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix*, Tom. 2. p. 127 sqq. — GVIOT *ibid.* p. 205.

neruo nudo applicatum, vt acre calidumque remedium, irritat. Manifeste hoc contigit, solutione aquosa partibus excoriatis et vulneribus superficialibus admota; vt in quibus ardorem et irritationem excitauit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante *d*). In cancro pariter dolorem auxit *e*); quin adeo, vt, quum vlceri cancroso parotidis dextrae illud imponderent, prae dolore aeger conuelleretur *f*). Odontalgiae ex carie, consumendo ipsum neruum, vt acra olea, vel acida, videtur vnice opitulari, in his, qui opiata in dentem caute immiserunt: sed nec in hac specie effectus semper constans est *g*); in aliis aperte noxius, et, sicuti ex Opio interne sumto, post aliquas subinde contingentes inducias, dolores postea exasperari solent. — Varii, ob stimulum hunc, Opium, ad discutiendos et emolliendos tophos nodosque arthriticos, scirrhus, scrofulas, item ad resoluendos et maturandos tumores, adhibuerunt; et in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili extirpantur, pruritus excitatur *h*). Minus igitur apta nonnullis *i*)

visa

d) ALSTON, in *med. Essays* l. c. p. 159.

e) MURAVLT *chir. Gesch.* p. 264.

f) PLENCK *Mat. chir.* p. 388.

g) LORRY l. c. p. 72.

h) V. testes citt. in TRALLES *de Op.* Sect. 4. p. 189.

i) ALSTON l. c. p. 159 sq. — MONRO l. c. p. 283. — TRALLES l. c. p. 191.

visa est causticorum, vel vesicatoriorum, cum Opio miscela, doloris inde enascituri mitigandi causa, a quibusdam, vt HILDESHEIMIO *k*), HECQVETO *l*), GVIOTO *m*), aliisque, commendata; vt qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hisce tamen aduersatur nouissima ill. ACREL *n*) experientia, qui, methodo cl^{mi} ELSE in curatione hydroceles vsus, ad ditamento Opii causticum exiguum vel nullum dolorificum sensum excitasse, nobis persuadet. Ob hunc, quem dixi, stimulum, in inflammatorii generis morbis valde noxium est, vt gangraenae adeo inde originem suam ceperint *o*). Emplastrum opiatum, tempori, ad sedandum dentium dolorem, impositum, in femina furorem cum spasmis creauit, non prius cessantem, quam emplastro remoto *p*). Delirium pariter successit ex binis emplastris opiat, temporibus vtrunque, ad cephalalgiam in adolescente domandam, applicatis; sensim obrepente somno *q*). Ita et alia exempla docent, Opium, capiti applicatum, somnum subinde impertire *r*).

Nec

k) Spicil. I. de affect. cap. p. 14.

l) Loc. cit. p. 194.

m) Recueil pour le Prix de l'Ac. d. Chir. T. 2. p. 205 sq.

n) Chirurg. Vorfälle, T. 2. p. 445.

o) TRALLES l. c. p. 218. — TISSOT *Epist. praët.* p. 196.

p) LORRY, in *Rec. period.* 1756. p. 74.

q) KAAV BOERH. *impet.* p. 405.

r) LORRY l. c. — TRALLES p. 194.

Nec in conuulsivis, vel spasticis, turbis externum usum inanem fuisse, ex usu Theriacae, in vomitu saepe laudato s), et dictis supra de spasmis vniuersalibus, liquet.

— [In oculorum inflammationibus, externus usus cum interno, bono euentu, coniungitur t). Tinctura nimirum thebaica, siue meraca u), siue aqua Rosarum diluta x), oculo instillatur. Contra vlcera corneae quoque laudatur y). — In vlceribus mali moris, non venereis, cum excrescentiis duris et spongiosis iunctis, conducit extractum thebaicum, cum pulte auenacea frigide applicatum y). Memorabile exemplum vlceris cancrofi mammae in matrona septuaginta sex annorum, quod iam per viginti quinque annos durauerat, externo usu Laudani liquidi Syd, intra decem hebdomadas, sanati, refert cl. STEIDELE a). — De usu externo in morbis venereis supra iam mentio iniecta est.] —

Semper

s) Vid. e. c. v. SWIETEN *Comment.* ad §. 658.

t) BAIER *Diff. de Opii usu chirurgico*, p. 15. — RICHTER *Anfangsgr. der Wundarzneykunst*, Vol. 3. pag. 81.

u) WARE *Remarks on the Ophthalmy*, p. 29.

x) RICHTER l. c. — *Veckoskrift för Läkare*, Vol. 4. p. 320. — HUNCZOWSKY *Beobachtungen*, p. 41. — Conf. RICHT. *Bibl.* Vol. 7. p. 241. p. 606.

y) WALLIS *Nosolog. method. ocul.*

z) GRANT, in *London medical Journal*, Vol. 5. — MICHAELIS *Bibl.* Vol. 1. p. 189.

a) *Sammlung von Beobachtungen*, Vol. 4. a pr.

Semper vero cautionum, circa vsum internum Opii obseruandarum, sub isto quoque externo habenda ratio est. Vberius de eius applicatione externa egit cl. PLENCK *b*).

Clysmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis est. Quin sunt, qui, sic illud praestare reliquis exhibendi modis, arbitrentur *c*). De efficacia testantur iam experimenta, de animalibus indicata *d*). Videtur et in hominibus similis fere intestinorum ac ventriculi structura eundem effectum promittere; siue per os, siue per anum, illud ingeratur. Maior tamen eius semper, posteriori via, requiritur quantitas; quae si modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur: in eadem pericula, ac Opium, ore iusto copiosius captum, hominem praecipitat. Pertinet huc experientia ill. A QVARRIN *e*), qui ab vnico Opii grano, et, alio casu, a viginti guttis Laudani liquidi Syd., cum clysmate iniectis, insignem anxietatem et leuem artuum inferiorum resolutionem obseruauit. Hanc vt praerferrent viam, quidam eo inducti fuere, quod tutiorem crederent; alii rectius, quando ventriculi sensilitas

b) *Samml. v. Bemerk. T. I. p. 143 sqq.*

c) COTVNNII *Comment. de Ischiade nervosa*, §. 42. — DONALD MONRO, in *Praelect. med. in Cronii instit. v. Gött. Anz. 1778. Zug. n. 45.*

d) *Pag. 272 sq.*

e) *Animaduersiones pract. p. 234.*

litas nimia, ob nauseam, vel vomitum, Opium interne non fert; alii iterum, vt loco affecto tanto propior esset medicina. Nonne et ideo clysmata opiata praerogatiuam habent: quod sic Opium, bilis, aliorumque humorum, miscela, non possit enervari? Nota est theriacae in dysenteria per anum applicatio, a SYDENHAMO, SENNERTO, RIVERIO, DEGENERO, HUXHAMO, praecepta; quae, nisi illi addatur, quod calidam eius naturam temperet, Opio solo nocentior habenda. Prodest eximie in pertinaci tenesmo alui dysentericorum clyisma ex seminibus Lini, vel amylo, cum guttis quinquaginta Laudani liquidi *f*).

— [Ill. tamen RICHTER *g*) multo magis commodam in dysenteria inuenit Opii ingestionem per os. Siquidem, clysmata intestinum nimium irritare; nec, propter auctam eius sensibilitatem, satis diu retineri, obseruauit.] —

Colliquatiua phthisicorum diarrhoea a paruula Opii dosi, per anum iniecta, constanter imminuta; aucta contra ea potius, per maiorem eius copiam deglutitam *h*). Nec minus in insultibus astmatis conuulsiui conducit, nec non ad dolores immanes ischiadis neruosae demulcendos; quibus scopis Opii granulum,

f) CLARK *Dis. in hot. countr.* cap. de dysent.

g) *Medicinische und chirurgische Bemerkungen*, Vol. I. pag. 101.

h) COTVNNI l. c.

nulum, in lactis, aqua diluti, semilibra solutum, post elota intestina vulgaribus clysteribus, e re est immittere *i*). Obstructionem mensium, ex spasmis vasorum vteri, clyfma ex aqua calida, cum triginta, vel quadraginta, guttis Laudani, vesperi, tempore eruptionis instante, iniectum, referat. Et idem, iuncto epithemate emolliente, tollit dolores, animi deliquia, deliria, conuulsiones, quae nonnunquam tenellas feminas sub eruptione affligunt *k*). Sic dolores imi ventris varii eius ope consopiti *l*). In stranguria molestissima clyfma eiusmodi, quadraginta, ad centum et triginta, guttas Laudani continens, vnicum immortalis HALLERO *m*) solatium fuit.

Vfui tam interno, quam externo, omnino sufficeret Opium crudum, descripto superius modo, ex capitulis stirpis erutum, nec alii praeparationi subiectum, quam illi, qua a terra, arena, aliisque peregrinis particulis, vel fordibus, liberatur. Ita senserunt SYDENHAMVS *n*), WEDELIVS *o*), YOUNG *p*),
multique

i) COTVNNI l. c.

k) WHYTT'S *Works*, p. 658 sq.

l) Loc. cit. p. 616 sq.

m) *Comment. nov. Societ. scient. Götting. T. 7. p. 7 sq.*
et Tom. 8. p. 12.

n) *Oper.* p. 186.

o) *Opiol. L. 1. Sect. 2. c. 6. p. 69.*

p) Loc. cit. p. 172.

multique alii summi Opii fautores; idemque euicit, innumeris vicibus capta, experientia. Hocque, sine peregrina vlla miscela, in pilulas, vel in puluerem, sacchari, similiaeue inertium ope, redactum, quocumque tanto facilius in ventriculo subigatur; vel solum in commodo menstruo, ingeri potest. In definienda eius dosi autem, sponte patet: pro norma esse non posse ingentem istam quantitatem, quae orientalibus gentibus arridet *q*); nec eam, quam et in Europa quidam, eadem consuetudine indurati, impune tulerunt. Cuius census est quantitas Opii granorum triginta, triginta quinque et demum quinquaginta, per diem, octodecim mensium spatio, captorum, sine incommodo, quin diarrhoea subsequente, si ab ea abstineret aeger *r*); vel drachma integra, quam Rostochiensis quidam pharmacopolita, ad leuandos arthriticos dolores, deglutiuit *s*); et eadem, alio exemplo, dosi, cui femina Hafnienfis, initium a granis capiendo, adeo assueuerat *t*), ut, iterandi illam quotidie, necessitas subesset; vel mensura cochlearium paruorum quatuor Laudani liquidii Sydenhami, quam, per duodecim annos, homo quidam, sine somno subsequente, quotidie sumsit *u*)).

Im

q) Vid. supra p. 275.

r) CLAVDOR. in *Ephem. Nat. Cur.* Dec. 2. Ann. 5. Obs. 179.

s) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 466.

t) BARTHOLIN, in *Act. Hafn.* Vol. 2. Obs. 20. p. 50.

In melancholia autem, vel mania, nec non spasmis, vel conuulsionibus dirioribus, tantopere turbata est neruosa, vel muscularis, natura: vt eae doses Opii et repetitiones ferantur, quae, apud alios, ipsam vitam necessario pessumdaturae essent. Inassueti omnium maxime eodem afficiuntur: vt in hisce, iisque adultis, quarta grani pars, granum dimidium, vel integrum, insignem effectum exerceat. Raro hisce grana duo, vel tria, concedi, vno praebio, possunt. Assuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec expectata vis emergat, ALSTONVS α) permittit. Sed praestat, si continuatione eius opus est (nisi mora periculosa, vt in terribili isto spasmorum vniuersalium genere), illud partitis portionibus porrigere; et, sperati effectus ratione habita, vel iterare, breuioribus, siue longioribus, interuallis, praebia; item augere, pro necessitate, quantitatem: vel, si sinister euentus inde contingat, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, si frequenter sumitur, sua vi sensim exuitur: sub continuato vsu dosim adaugeat aeger, necesse est. Quantitas, quae inassuetos necasse obseruata, varia perhibetur: drachma vna, grana viginti duo, duodecim, imo septem, quatuor y). Causa effectus aequalis a dis-

Z 2

pari

u) YOUNG l. c. p. 104.

α) *Med. Essays of Ed.* Vol. 5. p. 172.

y) V. HALL, *Elem. Physiol.* T. 5. p. 612.

pari mole, in peculiari quadam corporis peruersa diathesi omnino quaerenda est; et saepe, sine dubio, mors non a mole, sed intempestiua eius administratione, dependit, e. c. in eo, qui, post tartari emetici grana quinque ingesta, Laudani guttas viginti, ad turbas compescendas, sumserat 2).

Significanda iam auxilia, quibus succurritur iis, qui, vel malo consilio, vel fortuito casu, vel imperitia quadam, Opio abusi, periculosis variis sequelis conflictantur. Causa horum saepe studiosè celatur medico. Quae, nisi percontando detegi possit: non ambigua tamen euadit, temulentia, delirio, sopore, vel et conuulsionibus, pruritu cutis, sudoribus profusis, saepe Opium spirantibus; facie inflata, rubente, sub pulsu veloci et respiratione difficili, celeri. Haec si adsint: quantocyus tentandum, an vomitus ciëri possit, vel aqua tepida, in qua butyrum, vel oleum, diffuxit, accedente faucium, per digitum, siue plumam, oleo madidam, irritatione; vel tartaro emetico; vel, si ventriculus iam sensu fere et irritabili sua vi orbatus fuerit, vitriolo albo a). Ita exemplum exstat hominis, ex Opio ingesto apparentur mortui; solis tamen emeticis, magna et pluries repetita dosi datis, in vitam reuo-

2) STEDMAN, in *med. Eff. of. Ed.* T. 4. p. 37 sq.

a) HEBERDEN, in *med. Trans.* Vol, 2. p. 220.

reuocati *b*). Mora autem paralyticus fit ventriculus, vt nec acre remedium illum vellicet; vel spasmis ita contrahuntur pharynx et oesophagus, vt nihil deglutiri possit; quo posteriori casu per canalem metallicum demitti iubet BOERHAAVIUS *c*) commoda remedia. Tum vena secanda est, vt velocitas visque sanguinis minuatur, et caput a nimia eiusdem mole liberetur; quo consilio et maxime interest, hirudines collo et temporibus applicare. In vsum quoque vocanda, si fieri potest, purgantia, vel clysmata stimulantia. Confert et, reuulsione sine, fricare pedum plantas scopulis, hisque sinapismos imponere. Summa vero infringendi Opium, vt alia narcotica, potestas acidis inest. Quo scopo, acetum, aqua dilutum, potare; spongia quoque illud, idque calidum, ante nares tenere, et eodem frontem et tempora fouere, e re est. Ad antidota eius quoque referenda Ipecacuanha est, ex obseruationibus Anglorum. De qua vi iam antea *d*) notabilem casum recensui; et puluis DOVERI, mox fusius persequendus, insuper indubium documentum praebet. Imo Coffeae infusum eneruat vim narcoticam Opii, experimento Turcarum et Arabum *e*). Et licet

Z 3

Laudani

b) *Medical. Obs. and Inquiries*, Vol. 6. p. 331.

c) *Praelect.* T. 6. p. 388.

d) *Vid. Appar. med.* T. 1. p. 825.

e) *PERCIVAL'S med. Essays*, Vol. 2. p. 128.

Laudani liquidi guttae octodecim, post prandium captae, in medico quodam alias somnum concirent: hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infusi saturati Coffeae, immediate post superbibitis. Rediit autem somnus, sub alio experimento, omissa Coffea *f*). Nouum rei pondus addidit cl. CARMINATI, experimentis, in pullis et columbis, industria captis *g*).

PRAEPARATA PAPAVERINA.

OLEVM PAPAVERIS EXPRESSVM *h*). Ex seminibus Papaueris albi. De hoc supra iam egi *i*).

SYRVPVS PAPAVERIS ALBI *k*). Ex decocto capsularum (nondum perfecte maturarum), cum seminibus et saccharo. Vim blande anodynam praestat: hinc in tussi, vigiliis protractis, inquietudine animi, vsurpatur, vel solus, ad vnciam dimidiam, drachmas sex, supraque; vel in emulsionibus et mixturis. Seminum additamentum superfluum; imo enervare videtur vim anodynam. Hinc praeferendus

SYRVPVS E MECONIO, s. DIACODION *l*), qui semina excludit. Instar mitissimi paregorici praecipitur solet, vnde apud infantes crebrius vsu venit, quibus

f) EIVSD. *phys. et med. Eff.* p. 269.

g) *Opusc. therapeut.* Vol. I. p. 278. — *Conf. App. med.* Vol. I. p. 568 sq.

h) *Ph. W.* p. 115. — *Ph. Paris.* p. 114.

i) *Pag.* 256 sq.

k) *Ph. W.* p. 195.

l) *Ph. Lond.* p. 80.

bus Opium plerumque scrupulofius offertur. Vncia vna tamen huius fyrupi grano circiter Opii *m*), vel guttis fedecim Laudani liquidi *n*), fuppar cenfetur. Atque huic in eo praeferendus, quod minus calefaciat *o*). Omnes vero eae cautelae, quas Opii felix adminiftratio requirit, ad hunc etiam fpectant. Dofis non aegri aetati, fed naturae morbi et fymptomatum vehementiae, adaptanda; et, nifi prima fufficiat, iteranda alia atque alia, poft commoda interualla, donec voti compos aeger fiat, et tum minuenda. Ita, ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili, tutiffimum eft, omni femihorio eius fcrupulum femis infanti ingerere, et intermittere, vtprimum tranquillitas reftituatur; inter quae tamen non topica emollientia negligenda, et Electuario de Manna foluenda alius, ne in detrimentum torpeat. In cafu diriori opus maiori dofi eft; vel fyrupi dofi gutta vna, vel altera, Laudani liquidi infilletur *p*). Ad fedandos dolores infantum lactantium, ab aphthis oriundos, nutrix fyrupi drachmas duas capiat; fi vero lacte mammae turgeant, drachmas tres, vel quatuor *q*). Hoc nominatim paregoricum eft, quod SYDENHAMO *r*), totque eius affeclis, adeo fefe pro-

Z 4

bavit,

m) LEWIS *Mat. med.* p. 430.

n) SYDENH. *Oper.* p. 376.

o) SYDENH. *Oper.* p. 372.

p) ROSENSTEIN *Barnfjukd.* p. 36 fq.

q) IDEM p. 44.

r) Vid. e. c. *Oper.* p. 372.

bauit, in variolis; cuius vnciam vnam, ad fefquiunciam, ille adultis pro doſi conceſſit.

SYRVPVS DIACODION s). Ex capitibus Papaueris, Siliqua dulci, radice Liquiritiae, aqua coctis; addito dein ſaccharo. *Ph. Danica* t) omittit iure Siliquam dulcem; ſed capita Papaueris Rhoeados recipit. Tuſſi mitigandae nominatim deſtinatur; licet omnino et alias anodynas vires exſerat. Infantibus lingendus datur, ad drachmas duas; adultis ad vnciam, ſupraque. Debilior praecedente: hinc et ad vncias vsque duas in variolis propinare illum, non dubitauit HAENIVS u).

SYRVPVS, DIACODIVM CROCATVM uu). Eſt praecedens, Croco mixtus. Calidior igitur, magisque anodynus.

PRAEPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis praeparatis praeferri mereatur; tot tamen artificiis luſit humana induſtria in Opio vel (vt ipſi quidem crediderunt ſe efficere poſſe) corrigendo, vel commodius exhibendo: vt, ſigillatim illa omnia enumerare, longi temporis negotium eſſet, operam vix rependens. Quidam toſtione, vel et fermentatione, quod noxium ineſſe Opio arbitrati ſunt, diſpergere, tentarunt;

s) *Ph. W.* p. 190.

t) *Pag.* 254.

u) *Rat. med. cont.* T. 2. p. 87.

uu) *Ph. W.* loc. cit.

runt; alii, resinofam partem metuentes, Opium aqua soluendum et dein inspissandum duxerunt; alii contra, spirituosa emendando illi optime inferuire, vel efficaciores partes eruere, existimarunt. Nonnulli, acidis mitigare acrimoniam eius, studuerunt; aliis hanc vim ab alcalinis expectantibus. Magna medicorum cohors, qui, nescio quidnam, glacialis frigoris inesse Opio, somniarunt, acria varia, aromata calidissima, resinosa, salia volatilia, Crocum, olea aetherea, rel., addiderunt. Vnde portenta ista pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diafcoꝛdii, aliaque similis fecis, emerferunt. Purgantium, diureticorum, neruinorum, etc. miscela, existimarunt, effectibus quibusdam molestis, cum commodis ex Opio iunctis, obuiam ire posse. Castorei seorsim, in hoc corrigentium putatitiorum catalogo, mentio fieri debet; quod, iam GALENI, TRALLIANI, AVICENNAE, plausum ferens, inter seriores celebratiores viros, SENNERTO et BAGLIVIO sese approbavit, et nuperius cl^{mis} GARNIER x) et CARMINATI xx). Certissimum autem est, varia hacce praeparationis sollertia, vel castrari Opium benefica sua virtute; vel, miscela multiplici, peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime interest, seruare Opii vaporosam istam, siue volatilem, partem, qua dixi y),

Z 5

illius

x) *Rec. period.* T. 4. p. 304.xx) *Opusc. therapeut.* Vol. I. p. 270.y) *Pag.* 265 sq.

illius vires praecipue contineri; cuius aliqua portio non potest non, quamcunque Opium, per ignem, vel fermentationem, praeparationem subeat, sufflaminari. Acidi autem additamento, utpote corporis contrariae naturae, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem est, ac corrigere? Qui spirituosa, aromata, aliaque calida, addunt, manifeste Opii calidum et acrem genium insigniter intendunt. Non perinde igitur est, quo opiato utaris. **EXTRACTVM OPII SPIRITVOSVM**, vel solutionem eius, spiritu vini factam, efficaciorē esse Opio crudo. experimenta, tam in brutis, quam hominibus, instituta, probant; sine dubio ideo, quod spiritus, una cum resina, plurimum volatilis portionis Opii in se recipiat, liberatum, quoad maximam partem, a gummosis et terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus praeparata ista spirituosa; sed, ob acrimoniam eorundem, vomitu, vel et alui deiectionibus, excutiuntur: unde omnino fere usus eorum medicus internus hodie repudiatur.

EXTRACTVM OPII AQVOSVM. Si rite paratum fuerit: multum adhuc servat halituosae Opii partis, et tantillum resinae. ob arctam eius cum gummi copulam. Quo minus calida est aqua pro solutione, quo blandior pro inspillatione ignis gradus, et quo angustius vas, in quo ista perficiatur: eo efficacius est extractum. Ut praeterea a resina, quantum fieri potest,

potest, liberetur: copia aquae, eiusque frigidae, requiritur z). Multis modis contra hasce simplices regulas a pharmacopolis peccatur: adeo, ut valde differat extractum aquosum vnum ab altero; nec mirum sit, quibusdam iusto imbecillius extractum aquosum videri. EXTRACTVM OPII, in *Pharm. Wirt.* a) descriptum, non satis bene aqua, succo citri acidulata, paratur; maleque omissum: calida, an frigida, conducat. *Pharm. Danica* b) pariter temperiei aquae non meminit. Secundum utramque formulam, ob aquae copiam, resinae notabilis iactura efficitur. Ad OPIVM COLATVM, f. EXTRACTVM THEBAICVM, *Pharm. Lond.* c), item *Pharm. Suec.* d), bulliente aqua pro solutione vtitur, eaque parca. Omnes hae, modico igne spissandum, iubent. Duplo maiori dosi, quam Opium crudum, dari potest genuinum extractum e); soletque plerumque, sub hac lege, Opio crudo substitui.

PANACEA LIQVIDA OPII clⁱ IONES f) est solutio aquosa, colata, liquidam formam seruans. In aquae nimirum pluuiialis, frigidae, libris duabus Opii vnciae octo per sex dies digeruntur, in vase amplo, interdum agitando; tum, vitro, per viginti quatuor horas,

z) *Mem. de la soc. de Med.* T. I. p. 399.

a) Pag. 84.

b) Pag. 176.

c) Pag. 23.

d) Pag. 112.

e) *TRALLES de Op.* Sect. I. p. 237.

f) *Mystery of Opium revealed.*

ras, ad latus verso, decantatur et filtratur tinctura rubicunda. Ob formam placet; etiam infantibus, ad guttam vnam, vel alteram, exhibenda.

EXTRACTVM OPII, f. OPIVM CYDONIATVM PER FERMENTATIONEM g). Succus cydoniorum, aquae pro solutione additus, vt acidum, Opium eneruat; quod vltius facit fermentatio subsequens. praecipue in vase leuiter tecto. Huic dispendio virium aliud, ex copia sacchari, addas. Mirum fane, quod Pharmacopoeae dictae auctores, exaltari hac praeparatione Opii vires asserentes, parciolem longe eius quantitatem, quam extracti aquosi, iniungant. Rarissimi vsus.

LAVDANVM OPIATVM h). Constat ex extracto Opii aquoso, Croco et Opobalsamo, quod creditum est narcoticam Opii vim vtiliter infringere. Crocus hic superfluus. Dosis a grano dimidio, ad tria, in *Ph. W.* assignatur; sed solidioribus medicis non amplius arridet.

ESSENTIA ANODYNA OFFICINALIS i). Est extractum Opii aquosum, in nouem partibus aquae Cinamomi spirituosae solutum; ita vt Opii granum vnum in scrupulo dimidio essentiae comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur. Conuenit fere omnino cum TINCTVRA THEBAICA, vulgo

LAVDANO

g) *Ph. W.* p. 84.

h) *Ph. W.* p. 94.

i) *Ph. W.* p. 68.

LAVDANO LIQVIDO, *Ph. Ed. k*). Nec multum discrepat TINCTVRA THEBAICA *Ph. Holm. l*); etsi spiritui vini aqua Cinamomi seorsim, pro solutione, additur. Formula *Ph. Lond. m*) autem, Opium colatum, Cinamomum, Caryophyllos, in vino albo macerari, iubet. Anglis fuetissima. De externo huius vsu, in morbis oculorum, supra dictum. *n*).

LAVDANVM LIQVIDVM SYDENHAMI *o*). Formula eadem plane illuc inserta est, quam auctor suppe-
ditat *p*), et quae conflatur ex Opio, Croco, Cina-
momo, Caryophyllis et ea quantitate vini Hispani-
nici, vt eius drachma vna, Opii grana decem, et
Croci grana quinque circiter, contineat. Vulgatif-
simum fere omnium opiatorum, et vel commoda
sua forma placens; licet non careat suo vitio, ob
Crocum et addita aromata, quibus saepe praeter
rem iusto calidius redditur. Hinc et compendia
ista praeparationis, in praecedente articulo recensita.
Adultis eius guttae sex, octo, sedecim, supraque,
per os exhibentur, idque commode in frustulo sac-
chari; mixturisque crebro additur. De vtilitate
eius eximia in clysteribus, supra *pp*) exempla ad-
fuerunt.

PILVLAE

k) *Ed. nouiss.* p. 86.

l) Pag. 200.

n) Pag. 350.

p) *Opp.* p. 185.

m) Pag. 67.

o) *Ph. W.* p. 94.

pp) p. 351 sq.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *q*). Crebro praecipiantur, inprimis a medicis Germaniae, a granis binis, ad quinque. Plura alibi *r*) iam de iis exposui.

PILVLAE DE STYRACE *s*). Analogae mox dictis; etsi rarioris, quam istae, praescriptionis. A granis quatuor, ad octo, capiuntur. Pluribus iam de hisce egi *t*). Simplicior, ut dixi, compositio pilularum huius nominis in *Ph. Lond.* *u*) existat.

THERIACA ANDROMACHI *x*). Electuarii species, luxuriantis ingenii soboles, quam, una cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim superfluum, ingreditur. Parisiis et in Belgio magna cum pompa adhucdum paratur *y*). Composita Neronis tempore. Nomen tulit a vi, illi adscripta, morsus et ictus venenatorum animalium eneruandi, et additis viperarum trochiscis, quos *αερισκους θηριακους* Graeci dixerunt. Admiscuerunt, quicquid theriaco scopo commodum iudicarunt; et, quum simul exhilarare animum eodem cuperent, Opium, Crocum et aromata, addiderunt. Noua vero accessit farrago, ob correctionem, qua Opium illis indigere visum est. Sensim, in lugendam tot hominum cladem,

q) *Ph. W.* p. 125.

r) *Artic. de Cynoglossa*, supra p. 132.

s) *Ph. W.* p. 128.

t) *Art. de Styrace*, supra p. 111.

u) *Pag.* 96.

x) *Ph. W.* p. 45.

y) *BALDINGER med. Journal*, P. 18. p. 42

cladem, ad miasmata morbosa extensa est eiusdem virtus, et commune malignitatis remedium est reputata. Sic ex vno errore in alterum saepe deuiat humana mens. Plebis panacea in acutis; sed, ob calidam et sudoriferam naturam, in hisce valde noxia. Potior vis ab Opio; cuius grana sex vnciae cuiilibet insunt. Drachmae duae, vel tres, assignantur pro dosi. Vfus interni varia iam hinc inde exempla suppeditata sunt. Crebrius a medicis extrinsecus applicatur, circumspeditione debita obseruata, ad sedandum vomitum, tormina, diarrhoeam, dysenteriam; dum supra alutam extenditur, vel, in profluuiis dictis, aluo iniicitur. Carere vero in vniuersum potest solidior medicina monstro hocce pharmaceuticae artis. Sicco hinc pede transeo correctionem, s. THERIACAM COELESTEM, QVERCETANI^z), qui auctor, rescindens mellis vbertatem, tanto liberalius, pro more seculi, terrea varia, aliaque, vix a corpore nostro soluenda, adiecit; item THERIACAM COELESTEM WIRTENBERGICA ^a), compositionis arcanæ. Simulacra modo grandæuæ illius ANDROMACHI compositionis sunt THERIACA EDINENSIS ^b) et illa *Pharm. Suec.* ^c); vt quæ, ad octo modo symbolas,

^z) *Pharm. dogm. restit.* p. m. 528 sq. Item in *Ph. Brand.* p. 201. repetitam.

^a) *Ph. W.* ed. 1771. p. 222.; in editione enim nouissima omissa est eius mentio.

^b) *Ph. Ed.* p. 78.

^c) *Pag.* 193.

bolas, formulam contraxerunt; ambae tamen inter se in quibusdam discrepantes.

MITHRIDATIVM DAMOCRATIS *d*). Similis nostrae formula a MITHRIDATE, Ponti rege, profecta fertur; quam, inter arcana eius, victorem POMPEIUM inuenisse, narrant. Seriori paullo tempore, nempe DAMOCRATIS, Neronis Archiatri, tribuasse adhuc superstitem. Simili farragine hoc electuarium, ut Theriaca, constat, similisque efficaciae opinionem prae se tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, scilicet vncia vna grana eius tantum duo. Dosis drachma vna, ad vnciam semis *e*). Censura vero prior huc redit.

PHILONIVM ROMANVM *f*). Antiquissimum omnium opiatorum, quae PHILONEM Tarsensem, Asclepiadeae gentis medicum, auctorem agnoscit. Non tamen hodierna genuina formula est. Breuior, quam reliquorum electuariorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectae. Cuilibet eius drachmae granum vnum et semis Opii inest; vnde dosis constitui poterit.

ELECTVARIVM DIASCORDII FRACASTORII *g*).
De hoc supra *h*).

ORVIE-

d) *Ph. W.* p. 43.

e) *Ph. W.*

f) *Ph. W.* p. 43.

g) *Ph. W.* p. 41.

h) Vid. Artic. de Scordio, p. 148.

ORVIETANVM i). Omnium dictorum electuariorum stolidissimum: nam compositionem largam et inconcinnam adhuc auget Theriacae et Mithridatii additamentum. Dignum igitur circumforaneo. HIERONYMO FERRANTE, ex vrbe Oruieto, monimentum. Etiam hoc versipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro dosi drachmae duae, ad vnciam dimidiam, indicantur.

PVLVIS ANODYNVS DOVERI, *Dr. Dover's Powder k)*. Frequens Anglorum, tam in nosocomiis, quam priuata praxi, eiusdem vsus iniungit, vt, praeter pauca ista, antea de eo dicta l), vberius illum hic persequar. Formula eius haec est: ℞. Nitri, Tartari vitriolati, ana vnc. quatuor. In crucibulum candens iniecta agita, donec deflagratio et scintillatio desinat; adde Opii concisi, vnc. vnam, et in puluerem redige, adiiciendo: Radicis Glycyrrhizae, Ipecacuanhae, subtiliss. pulueratar. ana vnc. vnam. M. probe. Ita variis locis describitur m). Dosis ibidem a granis decem, ad drachmam dimidiam, scrupulos duos, imo ad drachmam vnam, permittitur.

i) *Ph. W.* p. 121.

k) *Ph. W.* p. 136. — Conf. PVLVIS IPECACUANHAE COMPOSITVS *Ph. Lond.* 1788. p. 123.

l) *V. Appar. med.* Vol I. p. 825.

m) In MONRO'S *Account of the milit. diseas.* p. 299. — *Chirurg. Pharmacy*, p. 344. — *Med. Pract. of Lond. Hosp.* p. 18.

tur. Paullum differt formula, in nosocomio St. THOMAE Londini, sub nomine *Sweating Powder*, vsitata, scilicet: R. Opii, Ipecacuanhae, ana gr. duo; Tartari vitriolati, Nitri, ana gr. octo. MF. puluis, dandus pro vnica dosi *n*). Quae miscela tamen, sub DOVERI nomine in nosocomio St. GEORGII, vsu venit. Opium et Ipecacuanha praecipua sunt; quae posterior prioris vim ita mitigat, vt pulueris ampla dosis innocue ingeri possit. DOVERI puluis est efficax valde sudoriferum et anodynum *o*). Sudor, stragulis in lecto et potione diluente, calida, copiosa, ali et augeri solet. Insigne leuamen afferre, in inflammationibus topicis, magno calore et tensione stipatis, traditur *p*). Rheumatismum chronicum egregie dissipat, vesperi datus, ad grana viginti, vel viginti quinque *q*), vel ad gr. triginta *r*); quae dosis adeo bis de die, hebdomadis spatio, exhibita *s*). Alterna quavis vespera porrigitur, secundum formulam dictam nosocomii St. THOMAE. In catarrho pertinaci, cum doloribus rheumaticis colli brachiorumque iuncto, omnium efficacissimum inuenit hunc puluerem cl.

GARDI-

n) Lond. Hosp. p. 69.

o) Lond. Hosp. p. 228.

p) Chir. Pharmacy, p. 345.

q) PRINGLE *Dis. of the army*, p. 162.

r) Lond. Hosp. p. 18.

s) BROCKLESBY *oec. and med. Obs.* p. 131.

GARDINER *t*), qui eius grana decem, omni bihorio, exhibere solet, et plerumque tribus eiusmodi dosibus scopo suo potitus est. Dosi omnium maxime prodigus fuit cl. BROCKLESBY, qui subinde intra nycthemerum eius drachmas duas exhibuit, quae Opium grana sex, et subinde plura, comprehenderunt. Porro ad finem dysenteriae quibusdam aegris profuit, excitando sudores, et dolores sopiendo; alii tamen male inde sese habuerunt *u*). Hydropem quoque aliquando sustulit, ad scrupulos duos captus, sudore, qui adiutus decubitu inter stragulas per complures horas fuit *x*).

Numerosa, praeter dicta, composita in *officinis Germaniae* Opium recipiunt; quorum vero pleraque exoleuerunt. Nominibus ideo solis acquiescere licet, idque eorum, quae Pharmacopoea Wirtenb. recenset: LAVDANVM HYSTERICVM *y*); LAVDANVM DIVRETICVM *z*); EXTRACTVM ANODYNVN *a*); REQVIES NICOLAI *b*); BALSAMVM ODONTALGICVM *c*); ESSENTIA ANODYNA LVDOVICI *d*); TINCTVRA BEZOARDICA LVDOVICI *e*); TINCTVRAE ALIAE BEZOAR-

Aa 2

DICAЕ

t) *On the animal oeconomy*. Vid. *Goett. Anz.* 1786. p. 63.

— Conf. de usu in rheumatismis PAVLIZKY *Beobachtungen*, p. 50.

u) MONRO *on milit. Discaf.* p. 84.

x) BROCKLESBY l. c. p. 278.

y) *Ph. W.* p. 93.

z) Loc. cit.

a) Pag. 80.

b) Pag. 44.

c) Pag. 28.

d) Pag. 68.

e) Pag. 203.

DICAE *f*); TINCTURA ODONTALGICA *g*); AQUA THERIACALIS SIMPLEX *h*), COMPOSITA *i*); SPIRITVS THERIACALIS *k*); SPIRITVS THERIACALIS CAMPHORATVS *l*); PVLVIS ANODYNVS LVDOVICI *m*); PILVLAE POLYCHRESTAE STARCKEII *n*); PILVLAE SOLARES WILDEGANSII *o*); TROCHISCI DE CARABE *p*); EMPLASTRVM ODONTALGICVM *q*).

Ex *Anglorum Pharmacopoeis* addenda: ELIXIR PAREGORICVM *r*); PILVLAE SAPONACEAE *s*); PILVLAE PACIFICAE *t*); BALSAMVS ANODYNVS, f. BATEANVS *u*).

CHELIDONIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 406. *Gen. pl.* p. 262.

295.

Pharm. CHELIDONII MAIORIS *Herba*;
Radix.

Chelidonium maius; pedunculis umbellatis LINN.
Spec. pl. p. 723. *Chelidonium maius vulgare*
C. B. *Χελιδόνιον μέγα* DIOSC. et aliorum veterum.
Icon: *Fl. Dan. Tab.* 542.; REGNAULT *Botanique*,
la

f) Pag. 204.

g) Pag. 209.

k) Pag. 180.

n) Pag. 128.

q) Pag. 61.

s) *Ph. Lond.* p. 95.

u) Loc. cit. p. 94.

h) Pag. 22.

l) Loc. cit.

o) Loc. cit.

r) *Ph. Ed.* p. 44.

t) *Ph. Ed.* p. 85.

i) Pag. 21.

m) Pag. 131.

p) Pag. 214.

la Chelidoine. Pl. perennis, locis ruderatis et ad
sepēs copiosissima.

Odor totius stirpis recentis ingrate grauis, prae-
cipue radicis, quae eo refert *Mucorem septicum* L.
Insidet plantae amarities, cum acrimonia iuncta, te-
nax, vt a contrectantibus digitis lotionē difficile
abstergatur. Scatet succo, crocei coloris, qui satu-
rator est in radice. Siccando, vel extractione, acri-
monia eius mitigatur insigniter, odorque herbae in
integrum perit. Olim frequentioris in praxi me-
dica vsus, quam hodie; commendatione tamen
dignissima stirps. Vires HERBAE et RADICIS similes;
modo agnoscas, huic esse potiores.

Radix ramosa, dum recens, bruno rubicunda;
siccata nigra. Vtraque pars resoluit, aperitque et
abstergit efficaciter: ita, vt in obstructione varia vi-
scerum, morbisque, ab ea prouenientibus, nec non
in cutis variis vitiis, opem haud mediocrem eroget.

Icteri remedium iam antiquitus reputatum;
sed restringendum ad eum, qui absque inflamma-
tione est x). Radicem, cum Aniso, ex vino albo po-
tatam, illi mederi, notat DIOSCORIDES y); absque
Aniso autem, GALENVS z) memorat. Eadem FO-

Aa 3

RESTO

x) Vid. CREVZBAVER *Diff. de radicis Cheledonii maioris
ad soluendos pellendosque cholelithos efficacia.* Ar-
gent. 1785.

y) *Mat. med. Lib. 2. cap. 211.*

z) *De simpl. Lib. 8.*

RESTO *a*) placuit; sed ex cereuisia decocta. Arcanum in ictero vocat LENTILIVS *b*). In hunc quoque finem, vel radices, vel foliorum, infusum aquosum; vel radices puluis, ad drachmam dimidiam, supraque, exhiberi potest. Suadetur et serum lactis, in quo folia frigide macerata, cum cremoris tartari tantillo, capere *c*). Commodissime extractum eius, vino ad mitem ignem paratum, offertur, a scrupulo vno, ad duos, per diem, aqua destillata solutum. Sicque tam in ictero, quam aliis morbis, ex obstructione viscerum, glandularum mesenterii, vel lymphae spissitudine, prouenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto satisfacit *d*). Hocce extractum, aceto scillitico solutum, infarctos pulmones, post screatum pituitae praegressum, liberavit *e*). Lienem dolentem et tumidum succus, ex tota planta expressus, et vino, vel cereuisia, et saccharo temperatus, sanauit *f*).

Transeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere, fertur, praemisso emetico, succus herbae expressus, ad guttas tres, vel quatuor, aliquot cochlearibus vini sumtus; vel et infusum radices, ante

a) *Obs. et Curat.* Lib. 19. *Obs.* 40.

b) *Miscell. med. pract.* p. 229.

c) CHOMEL *Usuell.* T. 2. p. 80.

d) LANGE *de med. Brunsv. dom.* p. 124 sq.

e) IDEM.

f) SENNERT. *Epist.* Cent. I. *Epist.* 36.

ante paroxysmum ingestum g). Vereor, vt guttae istae paucae succi magnum effectum praestent. Quantitatem autem cochlearis dimidii, vel integri, cum vino capiendam h), vix, praeterquam robustis, exhiberem. Binis exemplis, eius cochleari dimidio, bis per diem dato, tertianam profligavit ill. LINNEVS i). Plebs Brunsvicensis, eodem fine, siue pulvere radice, ad drachmam circiter vnam. cum aceto; siue succo herbae, aceto similiter remixto, utitur k). Sudor post usum erumpit copiosus, qui sollicite lecti fotu alendus l). Praebium repetatur bis, vel ter, pro necessitate.

In hydrope, contracto ex abusu spiritus vini, Warsouienſes herbae et radice ex cereuisia infusum potant; vnde lotium copiose manat m), et saepe emerſisse feruntur.

Podagricis et calculosis commendatur, instar Theae n).

Sunt et externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex censu sunt, inde a vetusto tempore, oculorum affectiones. Succum, cum

Aa 4

melle

g) WAGNER in *Eph. Nat. Cur.* Dec. 2. Ann. 9. p. 60.

h) HÜNERWOLFF in *Eph. N. C.* Dec. 3. Ann. 2. p. 120.

i) In TILLAEI *Diff. de varia febr. interm. curat.* p. 29.

k) LANGE l. c. p. 122.

l) WAGNER, LANGE.

m) ERNDETEL *Warsavia phys. illustr.* p. 190.

n) CRAMER, in *Act. Berol.* Dec. 2. Vol. 8. p. 45.

melle, in aereo vase coctum, adiuuare oculorum aciem, DIOSCORIDES o) monet. Nec minus contra initia suffusionis valere, quidam sibi persuaferunt. Quo fine extracti, quantum aequaret magnitudinem capitis aciculae, mane oculo immisit, item aquam destillatam applicauit, HILDANVS p). Fateor, me non satis fidere topicis istis, contra cataractam iactatis; et vereri, ne, confundendo visum imminutum a suffusione, cum illo, qui a maculis leuioribus corneae oriatur, varia remedia immeritis encomiis cumularint. Ad delendum oculorum pannum, vel nubeculas, extractum, pariter applicatum q), vel succus, aliquoties de die oculo instillatus r), profuit. Audiendi tamen et ii, qui frustra hocce remedium aliquando tentarunt s). Vim, humores oculi effusos refarciendi, quam BVERRHVS de succo hocce iactitauit, iustius vnice aqueo humori, sponte, naturae beneficio, perfossa cornea, confluenti, acceptam referimus t); vt manifeste docet cataractae extractio. Aqua eius destillata passim pariter ophthalmica depraedicatur u). Vnde et

o) L. c. — Cfr RHASES.

p) *Cent. Epist.* n. 59. in *Oper.* p. 1003.

q) HILDAN. loc. cit.

r) *A. N. C.* Vol. 2. Obs. 77.

s) LANGE l. c. p. 125.

t) Cfr. TH. BARTHOL. in *Act. Hafn.* Vol. I. Obs. 132. 133.

u) LVDOVICI *Oper.* p. 208.

et collyria intrat, vt aquam ophthalmicam sti yves; sed, quantum equidem teneo, irrita spe. — Pauci, in recensione virtutum, efficaciam succi, vel herbae, contusae et extrinsecus applicatae, in herpete omit-
tunt. Existimo, conuenire in ea modo specie, quae topico vitio, ab humore acri, cui per vesicantia exitus parari potest, nec labe humorum vniuersa-
liori, consistit. — Nempe adeo acrem succum ve-
hit, vt verrucas molliores, iis illitus, exedat *x*). Laus eiusdem in depurandis sanandisque vlceri-
bus, ad vetustiora pariter *y*), ac seriora, tempora pertinet *z*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

APVA CHELIDONII MAIORIS *a*). Vix prae sim-
plici aqua destillata vllam praerogatiuam habet.

DECOCTVM AD ICTERICOS *b*). Inter alia, radi-
cem, cum foliis stirpis, recipit.

x) HEIST. et PLATTN. *Chirurg. in capp. de Verrucis.*

y) ARNOLDI DE VILLANOVA L. 5. *Brev. pract. c. 21.*

z) LANGE l. c. p. 124.

a) *Ph. W.* ed. 1776. p. 6. In ed. nouiss. omis-
sa.

b) *Ph. Ed.* p. 54.

ORDO XXII.

P V T A M I N E A E.

C A P P A R I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 405. *Gen. pl.* p. 261.

296.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemmae conditae*; *Cortex.**Capparis spinosa*; pedunculis unifloris, solitariis;
stipulis spinosis; foliis annuis; capsulis ovalibusLINN. *Spec. pl.* p. 720. IACQU. *Collect.* Vol. 3..p. 76. *Capparis spinosa*, fructu minori, folio

rotundo c. B. Καππαρίς DIOSC. Icon: REGNAULT

Botanique, le Caprier. BÉRAUD quoque iconem

adiecit commentationi suae, praemio coronatae c).

Frutex sarmentosus, humilis — [vnde nomen

Tapénier, quo in Gallo-prouincia stirps, et *Ta-**pénos*, f. *Tapène*, quo fructus ipsius, vulgo nun-

cupatur, a voce graeca ταπεινός (humilis) deri-

vatum videtur. Probabile enim est, stirpem a

Graecis colonis in Galliam translata fuisse d).] —

crescens

c) *Sur la culture du Caprier.* Recus. in BERNARD *Mémoires pour servir à l'histoire naturelle de la Provence*,
T. I. p. 303.d) BECKMANN *Waarenkunde*, P. I. p. III.

crescens in muris petrisque Europae australioris, nominatim Gallo-Prouincia, Hispaniae, Italiae, vti et Orientis. Colitur in Prouincia, circa Telonem Martium. Plantae horti botanici nostri inermes sunt — [quales TOVRNEFORTIVS *e*) in insula Antiparos vidit.] —

GEMMAE (*des Capres*) virides, h. e. flores, nondum expansi, qui igitur constant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, staminibus numerosis et pistillo vno, lentis, vel pisi, magnitudinis, maxime hanc stirpem celebrarunt; siquidem, rite praeparatae, intinctibus carnum pisciumque inseruiunt. Quo minores, eo magis placent, tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo, pro aetate gemmarum varia. In Prouincia, sine delectu, maiores minoresque colliguntur: sed conditae iam, per cribra transmittuntur, vt dispescantur, secundum magnitudinem diuersam *f*). Ita vero condiuntur: decerptae, in umbra per quatuor, vel quinque, horas reponuntur, donec flaccescere incipiant; dein aceto, per octo dies, macerantur; quibus exactis, exprimuntur, leniterque premuntur, et iterum aceto perfunduntur, per idem spatium; quod et dein tertium fit; tum in doliis seruantur cum aceto, cui quidam salem adiiciunt. Hac ratione per triennium seruan-

e) *Voyage du Levant*. T. I. p. 75. n.

f) DU HAMEL *Traité des arbres*, T. I. p. 121.

feruantur integrae g). Noxio valitudini artificiorum ut gratiori virescunt, aliquando vase cupreo macerantur, vel adeo cuprum rasum doliis immititur h). Conditae etiam si fuerint, acrimoniam tamen et amaricantem saporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis sunt. Dabo, ad ciborum appetitum augendum et concoctionem facere. Am obstruções hepatis et lienis vere resoluant? ulteriori experientia dirimi debet. Capparidibus vnice et aqua, in qua faber ferrarius saepe ferrum candens exstinxit, septennis induratio et tumor lienis dissipatus i). Non male pro usu cibario, hodie gemmae similes Tropaeoli substituuntur.

— [Alii gemmas Calthae palustris k), vel Ranunculi Ficariae l), vel Staphyleae pinnatae m), vel Spartii

g) RAY *Hist. pl.* Tom. 2. p. 1629. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 5. p. 431. — DE LA TOUR D'AIGUES, in *Mem. d'Agriculture*, 1787. Hiver, p. 116.

h) BÉRAUD l. c. Vid. BECKMANN l. c. p. 113.

i) BENIVENIVS c. 105. *de abditis*, in SCHENKII *Obs. medic.* pag. 427.

k) SCHREBER *Sammlung oeconomischer Schriften*, Vol. 3. p. 18. — *Hannöv. Magazin*, 1769. p. 975.

l) Wittenberg. *Wochenblatt*, 1769. p. 406. — *Berlinische Samml.* Vol. 7. p. 615.

m) GÜLDENSTAEDT *Reise durch Rußland*. Vid. *Goett. Anz.* 1788. p. 2036.

[Spartii scoparii *n*), vel denique sambuci nigrae *o*), in eundem scopum adhibuerunt.] —

CORTEX ex radice deglubitur, quae ipsa ampla, lignosa. Ille vero crassus albidusque est, conuolutus, calami cygnei amplitudinis, saporis nonnihil aromatici, subamari et subacris. Adstringere, auctores tantum non omnes, ut FORESTVS *p*), SIMPLAVLLI, HERMANNVS, LINNEVS, affirmant: solutio tamen vitrioli martis inde non nigrescit *q*). Et quae veteres, quibus insigni in pretio fuit, de eo recensent, ad aperiendi vim potissimum et abstergendi pertinent. Nempe praecipue in obstructionibus alienis, in mensium suppressione, malo ischiadico, in strumis discutiendis, porro in vlceribus expurgandis, praeceperunt *r*). Humores deprauatos citius ope per lotium eliminari, quin interdum per decoctiones sanguinolentas *s*). Seriores varii medici lieni obstructo referando nominatim illum dicarunt, ut videre est apud FORESTVM *t*) et SENNER-

TVM

n) BECKMANN *Waarenk.* P. I. p. 121.

o) Loc. cit.

p) Obs. 20. schol.

q) ALSTON. *Mat. med.* Vol. I. p. 371.

r) DIOSCOR. *Mat. med.* Lib. 2. cap. 204. — GALEN. *de simpl.* L. 7. — PLIN. *Hist. nat.* Lib. 20. cap. 15.

s) DIOSCOR. — GALEN. locc. cit.

t) Loc. cit. Obs. 2. et 3.

TVM *u*); sed inter tot alia, sesquipedalibus formulis. Despicitur hodie.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM CAPPARVM *x*). Complectitur corticem hunc, aliaque aperientia, vt creduntur, vino infusa, dein oleo oliuarum cocta. Resoluere, praecipue lienem induratum, perhibent.

RADICVM QVINQVE APERIENTIVM MINORVM numerum radix Capparidis intrat.

u) *Pract.* Lib. 3. P. 4. c. 2. et 3.

x) *Ph. W.* p. III.

ORDO XXIII.

SILIQVOSAE, f. CRVCIATAE.

a) SILIQVOSAE *proprie sic dictae.*

SISYMBRIVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 497. *Gen. pl.* p. 338.

297.

Pharm. NASTVRTII AQVATICI *Herba.*

Sisymbrium Nasturtium; filiquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis subcordatis LINN. *Spec. pl.* p. 916. Nasturtium aquaticum supinum C.B. Καρδαμυν, f. Σιον, DIOSC. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 690.; REGNAULT *Botanique, le Cresson de fontaine*, sub falso nomine Sisymbrii sylvestris. Pl. biennis, ad riuos, certe in Germania, copiose crescens; per totam hiemem viridis. Caue, ne confundatur cum *Cardamine amara* L., f. *Nasturtio* aquatico maiori et amaro C.B. *Prodr.* p. 45. c. ic.; quod tanto facilius, quum saepe mixtim cum altera occurrat. Sed in *Cardamine dicta* caulis elatior, corymbus vltra folia prominens, folia magis oblonga et angustiora, petioli erectiores, flores maiores, sapor herbae magis amarus. LINNAEVS addit axillas stoloniferas.

Displi-

Displicet mihi, pharmacopolas Suecos substituere *Cardaminem pratensem* L., longe mitiorem; licet perinde existimet cel. BERGIVS *y*).

HERBA recens saporem moderate pungentem, cum amaritie, habet; trita autem digitis, odorem volatilem spargit. Saponi pariter, ac odori, aliquid specifici inest, cum variis tamen stirpibus affinibus, uti et cognatione disiunctissimo *Tropaeolo*, communis. Tribuerunt hisce multi eximii chemici, ut BOERHAAVIUS *z*), HIAERNE *a*), SPIELMANNVS *b*), rel., sal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia, vel alia vi, productum; sed innatum, arte tantummodo separandum. Et huic quidem volatilem et nares vellicantem odorem, simulque et vires harum stirpium, tribuerunt. Post CARTHEVSEVM *c*) autem cl. ALTMANN *d*), item nuperius cl. WIEGLEB *e*), alios ut taceam, experimentis *f*) euicerunt: acre istud, olfactus organon vellicans, alii cuidam parti, haec vegetabilia intranti, adscribendum esse. Quam ille *g*) spiritum rectorem vocat; hic *h*) nondum definire audet,

y) *Mat. med.* p. 561.

z) *Chem.* Tom. 2. Proc. 33.

a) *Act. chem. Holm.*

b) *Chem.* p. 202.

c) *Mat. med.* T. 1. p. 294.

d) *Diff. de analysi plantarum antiscorbuticarum*, Vienn. 1766. inde a §. 10.

e) *Versuche üb. d. alcal. Salze*, p. 199. et antea.

f) Vid. infra *Cochlearia* sub n. 310.

g) ALTMANN l. c. p. 40.

h) WIEGLEB l. c. p. 149.

audet, vtrum sit acidae, an potius oleosae naturae: licet omnino hic ipse in illis alcali volatilis indicia, mox euidetiora, mox obscuriora, detexisse sibi visus fuerit; experimentis cum aqua, ex stirpibus istis et portione cinerum clauellatorum destillata, nixus. Ad oleosam naturam accedere, cl. NOSE *i)* arbitratur, argumenta etiam producens, ex phaenomenis in corpore animali, sub vsu horum stirpium, obuia, salis alcalini volatilis genio contraria *k)*. — Quod ad Nasturtium aquaticum nominatim attinet: ex larga eius, aqua destillatae, copia, pauxillum olei essentialis subtilis, volatilis, valde pungentis, eruitur *l)*. Acre volatile diffatur plane fere, siccatione herbae, vel inspissatione succi, siue menstruorum, quibus illud elicatum. Expressione autem, vna cum succo, euoluitur; item destillatione, aqua, vel spiritu vini, facta *m)*.

Acetarii instar herba cruda verno tempore, praeseruatiuo fine, editur, praecipue in Germania.

Mitior paullo est, quam Cochlearia; cui et proxime accedit contra scorbutum virtute, ob quam
praeci-

i) *Versuch ein. Beyträge zur Chemie.* Wien, 1778. p. 131 sq.

k) Plura de experimentis chemicis, cum plantis cruciatis institutis, Vid. in *Mem. de la soc. de med.* Vol. 5. p. 341.

l) LEWIS *Hist. of Mat. med.* p. 396.

m) IDEM.

praecipue communi medicorum laude condecoratur *n*). In iusculis herba uti, ut quidam suadent, improbo; tam ob mensuram incertam, quam ob virium per calorem dispendium. Plus praestat acetarium inde paratum, plurimum succus expressus, qui, ut succus Cochleariae, Lepidii, aliorumque calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus succis, ut Acetosae, Beccabungae, Aurantiorum, rel. Pro dosi eius binae unciae, ad quatuor, esse poterunt. Lacte mistus, sanavit scorbutum in coenobio Bethlehemenfi *o*).

Eminet praeterea attenuante sua et resolvente potentia. In caro pituitoso, frigido, usum Nasturtii cocti, vel in acetario, impense commendat FORESTVS *p*). Succo, ori infuso, in febre tertiana soporosa, puero scorbutico succurrit EVGALENVS *q*). Tentantis in hac febre WERLHOFFII *r*) spei quamvis non omnino fatisfecerit (forsitan ob defectum diatheseos scorbuti exquisiti: proficuum tamen illi visum, succum, vel solum, vel spiritibus salinis volatilibus, acidis, vel mediis, commistum, sub

n) V. e. gr. EVGALEN. *de scorb.* Obs. 54. et alibi. — LINN. *Fl. Succ.* n. 592.

o) HASSELQVIST'S *Resa*, p. 154.

p) *Opp.* L. 3. *Observ.* 39 *in schol.* p. 366. item RONDELETIUS *Meth. cur. morb.* c. 19. *Oper.* Ed. CROCQV. pag. 49.

q) *Loc. cit.*

r) *De febr.* p. 80.

sub paroxysmo in os infundere. — Diuturno usu obstructions viscerum referare, compertum s). Ita cessavit rebellis tussis, iusculo, cui succus herbae fuit additus t). In ipsa phthisi purulenta pulmonum solatium attulit planta u). Huc pertinet casus curationis phthiseos, solo Nasturtio aquatico, ieiuno stomacho sumto, cui superbibitum lac ebutyratum, peractae x). Plures eiusmodi casus recenset cl. POUTEAU y), in quibus herba cruda copiose, ad aliquot manipulos per diem, comesta fuerat. Adiuuit expectorationem et consolidationem vulneris, in empyemate arte facti. Non videtur specificam vim exferere, sed modo stimulo suo suscitare elaterem partium, suppuratione marcidarum; quae vis omnibus plantis antiscorbuticis inest z). Contusa quoque magno leuamine applicata fuit in ulcere genu a). Exemplum vero restauratae pulmonum substantiae, quod narratur b), multis momentis dubium redditur. Quae de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nanciscuntur historia feminae, nephritide calculosa laborantis; sed iusculo, Nasturtio

Bb 2

aquatico

s) HALL. *Hist. st. Helv.* n. 482.t) ZWINGERI *Diff. de plantis nasturt.* p. 49.u) BONET. *Sepulchr.* T. I. Ed. MANG. p. 686.x) *Eph. N. Curios.* Dec. 2. A. 8. Obs. 142. p. 302.y) *Oeuvres posthumes*, Vol. I. p. 301.

z) Loc. cit. p. 327.

a) Loc. cit. p. 328.

b) A BONETO l. c. p. 693.

aquatico et Cerefolio, cum granis viginti feminis Nasturtii hortensis, remixto et per aliquot dies sumto, sanatae c).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA NASTVRTII AQUATICI DESTILLATA d).
Iners, prout vulgo habetur.

CONSERVA e). Eximia.

SVCCI AD SCORBVTCOS f). Differunt formulae; sed vbiuis stirps nostra consortium ingreditur.

298.

Pharm. SOPHIAE CHIRVRGORVM *Herba;*
Semen.

Sisymbrium Sophia; petalis calyce minoribus, foliis decomposito-pinnatis LINN. *Spec. pl.* p. 920. Nasturtium sylvestre, tenuissime diuisum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 528.; REGNAULT *Botanique, le Taliæron*. Pl. annua, vulgatissima in maceriis, ruderalis et arenosis.

Exoleuit in feriori praxi. HERBA tamen olim claruit, ut vulneraria; vnde nomen superstes. Tota stirps, conquassata et applicata, vulnera sanare et vlcera purgare, fertur g). Gotlandi in malo hysterico

c) ZWINGER. *Diff. cit.* p. 49.

d) *Ph. W.* p. 8.

e) *Ph. W.* p. 36.

f) *Ph. Ed.* p. 67. *Edit. nouiss.* p. 52. — *Ph. Lond.* p. 26.

g) CHOMEL *Pl. Ufuell.* T. 2. p. 295.

sterico ea vtuntur *h*). In decocto, vel infuso, alui profluuiis opposita; prout varia forma contra haemoptysin, fluorem album et haemorrhagiam vterinam, praecepta *i*).

SEMEN exiguum, ouatum, glabrum, rufum, saporis acris. Non omni igitur virtute cassum. Diarrhoeam sistere, ad drachmam vnam oblatum *k*). Nericii eodem dysenteriam, tam hominum, quam boum, curant *l*). Affectibus nephriticis et calculosis subuenire, ROBINSON *m*) memorat. Ad lumbricos necandos laudatum *n*); imo femini Santonici hoc scopo substitutum *o*).

E R Y S I M V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 499. *Gen. pl.* p. 339.

299.

Pharm. ERYSIMI *Herba; Semen.*

Erysimum officinale; filiquis spicae adpressis, foliis runcinatis. LINN. *Spec. pl.* p. 409. Erysi-

B b 3

mum

h) LINN. *Fl. Suec.* p. 595.

i) CHOM. l. c.

k) RAY *Hist. pl.* T. I. p. 812.

l) LINN. *Fl. Suec.* l. c.

m) Apud. RAY l. c.

n) CAESALPINVS, nomine Accipitrinae, in Lib. 16. de *plant.* p. 361.

o) C. HOFFM. *offic.* p. 191.

mum vulgare c. B. *Ερυσιμον* Graec. Icon: *Fl. Dan. Tab. 560.*; REGNAULT *Botanique, le Velar, ou la Tortelle.* Pl. annua, ad vias creberrima.

HERBAE sapor nonnihil acris, praecipue summitatum florentium; vix vero odora est. Efficacius semen est, quo praecipue vsi sunt veteres; aemulans, sapore et rubefaciendo cutem, Sinapis semen. Contusa tamen et applicata herba quoque legitur vesicas prouocasse. Haec, in tussi inueterata, asthmate, item raucedine ex nimia vocis contentione, incidens et expectorans efficax celebratur, et hodie ea vnice acquiescunt. Ad hanc praecipue partem, existimo, referendas esse laudes neruosas LOBELII *p)*, qui fidem fere omnem in dictis malis eam superare edisserit, praeceuntibus RONDELETIO, aliisque praeceptoribus suis. Plerique nostro tempore syrupum vnice adhibent. Puluis tamen etiam recentius, in pituita, pulmones, vel viscera imi ventris, grauante, vsu longiori profecit *q)*, Nec nocuit praesente febre miti, vel transitoria *r)*. Confer quoque, in vitiis istis pectoris, instar Theae, cum melle, eam exhibere *s)*. Lotium praeterea suppressum herba liberat *t)*.

Pellit

p) *Aduers. nov. stirp.* p. 69.

q) LENTIN *Obs. med.* Fasc. 2. p. 29.

r) IDEM.

s) BOERH. *Hist. pl. Hort.* L. 3. T. 2. p. 428.

t) BOCCONE *Mus. di Fisic.* p. 216.

Pellit hoc etiam SEMEN, ad drachmam vnam pro dosi ingestum *u)*. Cum melle delinctum, in thoracis fluxionibus et ipso screatu purulento prodelle, DIOSCORIDES *x)*.

C O M P O S I T V M.

SYRVPVS DE ERYSIMO LOBELII *y)*. Inter alia varia, pectori opportuna, partim quoque inania, Erysimum comprehendit. Correctiorem formulam, reiectis effoetis, suppeditat *Ph. Danica* *z)*. Prae ceteris tamen mihi placet simplex iste, ex succo et melle *a)*. Quem et praefero illi *Ph. Paris.* *b)*, qui infusione feruida aquae paratur; sub qua, ob calorem, iacturam volatilis partis, nasturcinis communis, metuo.

300.

Pharm. ALLIARIAE *Herba.*

Erysimum Alliaria; foliis cordatis LINN. *Spec. pl.* p. 922. *Alliaria* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Alliaire*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, ad sepes et locis vmbrosis frequens.

Exoleta. Odor HERBAE recentis contritae idem ac Allii; sapor similis, modice acris, sub-

Bb 4

amarus.

u) FONSECA *Consil.* l. 2. n. 96. 100.

x) *Mat. med.* Lib. 2. cap. 188.

y) *Ph. W.* p. 191.

z) Pag. 254.

a) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 277.

b) Pag. 30.

amarus. Sapor alliaceus ipsum adeo lac vaccarum, quae plantam deuorarunt, inficit *c*). Siccando perdit plurimum odoris, et saporis nonnihil. Succus expressus efficaces partes continet; quae vero inspissatione eius diffiantur. Destillatione herbae recentis cum aqua, tantillum olei essentialis ascendit, saporis odorisque fortis. Elicit quoque spiritus vini virtutis plurimum *d*).

Olim recentia folia, ad condimenta ciborum, intinctus et fassamenta, Allio substituta; item embammata introiuerunt. Sed desuevit hic vsus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbae in asthma *e*); nec semina *f*), ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam, pro externa applicatione, Scordio supparem agnouerunt; quo in numero fuit HILDANVS *g*), Scordio tamen praerogatiuam concedens. Sed succum eius, vel liquidum, vel inspissatum, vnguentis, item cataplasmatibus, summo cum fructu sese, ad coërendam gangraenam, ad vlcera mali moris abstergenda et a putredine vindicanda, addidisse, refert. Historiam curatae pariter gangraenae, ex tibia cum fibula fracta et conquassata, per herbam contusam

c) *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 103.

d) LEWIS *Mat. med.* p. 27.

e) CAMER. ad MATTHIOLVM.

f) TABERNAEMONT.

g) Cent. 2. Obs. 94. in *Oper.* p. 172. Cfr. *Oper.* p. 1038.

tufam, cum vino, narrat BOERHAAVE *h*). Contra vlcera, cancerum minantia, adeo extendit CAMERARIUS eius efficaciam; et vlceribus carcinomatosis folia contufa applicuiffe feſe, probo ſucceſſu, teſtatur CHOMEL *i*). Praecipua momenta de priſtino Alliariae uſu congeſſit C. BAVHINVS *k*). Vtinam in vniuerſum vera eſſent, quae, de ſingularibus caſibus in dubium vocare, cell. horum virorum auctoritas non finit.

301.

Pharm. BARBARAEAE *Folia.*

Eryſimum Barbaraea; foliis lyratis, extimo ſubrotundo LINN. *Spec. pl.* p. 922. Eruca lutea latifolia, ſ. Barbaraea C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'herbe de St. Barbe*. Pl. perennis, copioſa ad margines ſoſſarum.

Similis eſt Siſymbrio Barbaraeae LINN. *l*): ſed huic folia non pinnatifida, vel, vt LINNAEVS mauult dici, lyrata; ſed indiuiſa, oblonga, acute dentata, competunt, et duratio tantum biennis.

Noſtra non inefficax, etſi rarioris uſus. FOLIA ingrate amara et leniter acria, vt cognationem cum naſturcinis agnoſcas; odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis

Bb 5

feritur,

h) *Hiſt. pl.* T. 2. p. 437.

i) *Pl. Uſuell.* T. 2. p. 378.

k) In *Reſponſ.* ad HILDANVM, *Obſ.* cit. addita.

l) *Spec. plant.* p. 921.

feritur, foliisque, vere et hieme, pro acetario, vee
crambis instar, vescuntur. Culta stirps nisi suppetatur
feram colligunt *m*). Recens herba inter antiscorru-
butica meretur locum, tantoque iustius, quum, deo-
ficientibus ob anni tempus aliis succosis, praesto sit

CARDAMINE.

LINN. *Syst. veg.* p. 496. *Gen. pl.* p. 338.

302.

Pharm. CARDAMINES Flores.

Cardamine pratensis; foliis pinnatis; foliolis radi-
calibus subrotundis, caulinis lanceolatis LINN.
Spec. pl. p. 915. Nasturtium pratense, magno
flore c. B. Σισυμβριον ἕτερον DIOSC. Icon: RE-
GNAUT *Botanique, le Cresson des Prés*; CURTIS
Flor. Lond. Pl. perennis, in pratis vdis copiosè
vere florens, flore vel albo, vel pallide purpureo.

HERBAM male surrogari aliquando Nasturtio
aquatico, supra *n*) iam conquestus sum; etsi om-
nino, odore saporeque quandantenus illud referat.
Analytis chemica aliunde *o*) repetenda.

Medicis vix notata, donec, ante decennium
fere, fama de efficacia FLORVM in spasticis et conuul-
siuis affectionibus enasceretur. Amari hi et acres

sunt

m) KALMS *Resa*, T. I. p. 407.

n) Sub n. 297. p. 383.

o) V. c. ex HAGEN et GROHNERT *Diss. de Cardamine pra-
tensi*, Regiomont. 1785.

unt. Binis modo verbis, laudari in conuulsionibus,
 & schedis TANCREDI ROBINSON manu scriptis retu-
 erat DALE *p*). Sed cl^{mo} BAKER *q*) teste, fidem suam
 robarunt feminae hystericae, in asthma conuul-
 sivo et musculorum abdominalium spasma, reliquis
 omnibus frustra tentatis; item puero et puellae, in
 chorea St. Viti; nec non feminae, conuulsionibus ar-
 tum cum deglutitione difficili laboranti. Alii
 feminae, spasmis et contorsionibus pedum paraly-
 ticis excipientibus, initio modo auxilio fuerunt;
 tam vehementiae mali, cuius intra cranium variae
 causae post mortem apparuerunt, succubuit. Intra
 quadriennium post primam editionem obseruatio-
 num, noua colligere documenta eorum praestantiae
 in conuulsivis morbis, cel. viro datum fuit *r*). In
 buluere mane et vesperi capti, a scrupulo vno, ad
 drachmam dimidiam, vel sequialteram. Exemplum
 suppetit choreae Sti Viti, floribus Cardamines, ad
 drachmam vnam, sexta quauis hora, datis, perfecte
 sanatae; adeo vt, post primam dosin captam, paro-
 xysmus non amplius rediret, et post sex hebdoma-
 les aeger ab omni morbi molestia liber existeret *s*).
 Alio casu remisit per tempus chorea, ope conseruae
 aliorum; sed denique omnino disparuit, sub vsu ele-
 ctuarii

p) *Pharmacol.* p. 225.

q) *Medic. Transactions*, T. I. inde a p. 442.

r) *Loc. cit.* p. 459.

s) MICHAELIS, in RICH. *Bibl.* Vol. 5. p. 120 sq.

ctuarii ex Valeriana et limatura martis *t*). In ep^{le}psia autem tollenda, nec BAKERO, duobus, v^{er}o tribus, exemplis *u*); nec cl^{mo} LYSONS *x*), in singu^{lar}i casu, suffecerunt, in quo ipso quaelibet do^{ssi}mo sudorem copiosum mouit. In vno huius generis aegro leuamen cl^{mo} GREDING praestiterunt; iⁿ omnibus reliquis autem, iisque numerosis, spem^{er}cius, etiamsi diu et large exhibiti, fefellerunt *y*)).

R A P H A N V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 504. *Gen. pl.* p. 343.

303.

Pharm. RAPHANI HORTENSIS, h. e.

α , RADICVLAE, β , RAPHANI NIGRI
Radix.

Raphanus sativus; filiquis teretibus, torosis, bi^{loc}ularibus LINN. *Spec. pl.* p. 935. α , Raphanus minor oblongus c. B. Pl. annua. β , Raphanus niger c. B. Pl. biennis. Vtraque, in China sponte crescens, in Europa vbiuis in hortis colitur.

RADICES hae succosae; quarum α , subglobosae epidermide alba, rubicunda, vel subnigra; β , fusiformis, epidermide nigricante, frequentius a saniss^{is} quam

t) WENDT vom Erlang. Krankeninstitut, 5. u. 6. Nachr.
Pag. 21.

u) Loc. cit. p. 443.

x) *Practical Essays*, p. 173.

y) LUDWIG. *Aduers. medico-pract.* Vol. 3. P. 3. p. 564.

quam aegris, vsurpantur. Nempe lotae, in orbiculos recens dissectae, faleque consperfae, ingeruntur, idque plerumque in mensa secunda; sicque non solum grate linguam vellicant, sed et ventriculum stimulant, pituitam eiusdem soluunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatulentia infestae sunt. Sapor iste acris, nasturcinus, cortici praecipue radicum inhaeret. Medico scopo Raphanus niger magis idoneus est, vtpote acrior. Huius aqua destillata alcali volatile latens reagentibus, quae vocant, prodit *z*).

In calculosis affectionibus succus prodest. Hicce calidus, vel et decoctum radicum calidum, calculum immisum in arenam dissolvit *a*). Nec inconcinne miscela fucci vnciarum trium vel quatuor, et mellis vnciae dimidia, calculosis offertur *b*). Levata et incommoda calculosa succo, ad semicochlearare quotidie cum oleo oliuarum sumto *c*). Diuresis insuper, quam excitat, dignum eum tentamine, sabulo renum praesente, reddit. — Succus, in syrupum redactus, raucedinis remedium est *d*). Idem ille, saccharo, vel melle, mitigatus *e*), asthma pituito-

z) WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen*, p. 196. Exper. 78.

a) LOBB *de dissolv. calc.* p. 88 sqq.

b) CHOM. *Pl. usuell.* T. 1. p. 292.

c) HAEN *Rat. med.* P. 6. p. 205. 292.

d) LANZONI *Oper.* T. 2. p. 416.

e) ETTMÜLL. *Oper.* Ed. MANG. T. 1. p. 683.

pituitosum soluit. Simile, sine dubio, asthma fuit quo infans ex esu orbiculorum Raphani, sale commisperforum, liberatus fuit *f*). — Scorbuticos solatur, vt familia, cui adscribitur; quantum vero sententia, praeuertendo potius, quam curando malorum par existit.

Orbiculi saliti, cuti applicati, instar sinapis illam rubefaciunt et reuellunt.

P R A E P A R A T V M.

AQVA RAPHANI HORTENSIS *g*). Haec pariter calculosis commendata *h*). Vires statione facile perdit.

S I N A P I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 503. *Gen. pl.* p. 342.

304.

Pharm. SINAPI NIGRI *Semen.*

Sinapis nigra; filiquis glabris, racemo appressis
LINN. *Syst. veg. l. c.* Sinapi rapī folio c. B. ΣΙΝΗΠΙΣ
Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, la Moutarde.* Pl. annua locorum ruderatorum et aggerum. Copiose colitur.

Sinapis alba L. eiusdem virtutis est; etsi rarius adhibeatur *i*).

SEMEN

f) SCHROECK *Eph. N. C.* Dec. 2. Ann. 4. p. 345.

g) *Ph. W.* Ed. 1771. p. 6.

h) RVLANDI *Cent. I.* curat. 44. et *Cent. 4.* curat. 63.

i) ALSTON *Mat. med.*

SEMEN nigrae exiguum, rotundum, nonnihil compressum, rubicundo-brunum, striis concentricis notatum; saporis subamari, acris; in puluerem redactum, nares nonnihil feriens. Contusum et fermenti lacti additum, illud coagulat, et serum sua acrimonia imbuit. Contritum aceto acerrimo effervesce, BOERHAAVE observavit *k*); sed non succedit experimentum cl^{mo} ALTMANN *l*), quamvis acetum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibusdam, ebullitionem dictam statuentibus, imponere copia bullarum, quae ex puluerulentis porosisque substantiis, affuso liquido, alias quoque erumpere solent.

Destillatione ficca erogat particulas, quas, simili encheiresi tractatum, Cornu cerui *m*); scilicet spiritum, oleum et salem volatilem. Ill. SPIELMANNVS *n*) eruit circiter $\frac{1}{3}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{3}$ olei, $\frac{1}{6}$ salis alcalini fixi. Non mirum igitur, spiritum nunc ebullire cum oleo vitrioli *o*). Sed magis ad veram eius naturam inuestigandam facit analysis, mitiori igne instituta. Scilicet semen destillatum aqua largitur oleum aethereum, aqua specificè gravius, intense acre, naresque valde afficiens; reliqua eius pars extractum subdulce, mucilaginosum, erogat.

k) CHEM. T. 2. Process. 34.

l) *Diff. de pl. antiscorb.* p. 34.

m) BOERH. Chem. T. 2. Proc. 33.

n) Chem. pag. 202.

o) WALLER ad HÄRNE II. p. 63.

gat. Extractum spirituosum amaricans et oleosum est. Differt ab oleo dicto aliud, expressione eliciendum; vt quod blandum et insipidum, remanente acrimonia in pasta *p*). Vera tamen etiam vestigia falis alcalini volatilis semini inesse visae quae mitiori igne, per destillationem eiusdem cum cineribus clauellatis et aqua, sese declararunt *q*).

Notissimum ciborum, carnis praecipue et piscium, ad intinctus condimentum est; quo sine Anglicum semen, in puluere transmissum, reliquis praefertur, acrius longe, vt et, in os receptum, titillationem narium excitet et lacrymas excutiat. Colitur illud copiose in Episcopatu Durham, indeque dispergitur per totam Angliam. Vere est Sinapis nigra. Semina in magno molendino conteruntur, pulvisque cribratur. Solum forsitan et cultura pretium illi impertit; etsi subinde Sinapi vendatur pro Durhamensi, quod alibi prouenerit *r*). In puluerem, post cautam siccationem, contritum, vulgo solet aceto commisceri; sed inde Sinapi non mitescit. Sufficit illud aqua feruida, vel et iure carneo calido, vel et, quod multi praeferunt, musto, commistum, per aliquot horas seponere. Si breui modo ante usum mora sic praeparatum fuerit, amaritie:

p) LEWIS *Mat. med.* p. 544.

q) WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen*, p. 197. Exper. 79.

r) Haec ex relatione Dni LIGHTFOOT, cl^{mo} SIBTHORP facta.

ritie sua displicet. Ita adiuvat cibi concoctionem, ventriculo sensum gratum impertit, mentique, certe in memet, hilaritatem haud mediocrem, forsitan ex aëre fixo, qui extricatur, conciliat. An vero memoriam tenaciorem reddere valeat, vti vulgo perhibetur, de eo merito dubitatur. Frequentiorem Sinapi usum ad naturam putridam disponere humores, et morbos acutos perniciores reddere, arbitratur ill. HALLERVS s); an praeceptoris sui, BOERHAVII, placitis, de harum stirpium natura alcalina, ductus?

— [Pulverem feminis Sinapi, sanguini humano calido commixtum, crustam pleuriticam producere; simul vero sanguinis putredinem concitare, experimentis clⁱ PALETTA t) constitit.] —

Sed non recreat modo sanos semen, verum etiam in vario morborum genere opportunum est. Scorbutus horum e numero est, cuius curati memorabilis narratio legitur de obsidione Rupellensi, in qua multis centuriis hominum languentium, et toris foeditate, dirisque aliis morbi symptomatibus, correptorum, semen, tritum et cum vino albo mixtum, subuenit u). Hinc et nautis Belgicis lege iniunctum,

s) *Hist. st. Helv.* n. 465.

t) *Aduersar. chirurg. prima.* Vid. *Samml. auserles. Abhandl. z. Gebrauchpract. Aerzte*, Vol. II. p. 582. sq

u) RAY *Hist. pl.* p. 803.

iunctum, vt sibi Sinapi debita quantitate prospicerent x).

Veteri y) laude, a recentioribus quibusdam repetita, ad febris intermittentis curationem facit semen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo eius, alternis horis, vel quater, f. quinquies, de die, sub apyrexia, absque masticatione deglutiri, iubetur z), abstinereque postea a potu. Quartanae vero autumnali sistendae non suffecit. In protracta et recrudescente intermittente corticis Peruuiani cum hoc semine connubium proficuum a). Male vero cessit in robustissimo rustico, quartana laborante, experimentum, dum magnam copiam seminis, contriti et spiritu Iuniperi diluti, tribus horis ante paroxysmum ingereret; vnde in febrem ardentissimam, lethalem. incurrit b). Causa tam diuersi euentus an temporis quo semen ingestum, diuersitati; an potius nimiae quantitati et vehiculo spirituofo, tribuenda? Sudoriferis obuiam ire paroxysmo, ambiguum praxin esse, alia documenta edocent.

Tamquam

x) *Traité du Scorbut.* p. 115.

y) DIOSC. *Mat. med.* L. 2. cap. 184.

z) FAXE, in ODHELII *Taf om K. Lazer. i Stockh.* p. 25.

— BERGIUS *Mat. med.* p. 581. Experti et illud inter Suecos cll. FAGRAEVS et ODHELIVS.

a) BERGIUS loc cit.

b) SWIETEN *Comm.* T. 2. p. 31.

Tamquam eximium in febris putridis remedium laudatur semen Sinapis Anglicani, siue solum, siue cum cortice Peruuiano coniunctum *c*).

Plura itidem tentamina, caute capta, requiruntur, antequam de eius in hydrope efficacia rite statuatur. Domesticum esse hinc inde, noui. Fuit femina nobilis, ex hydrope ouarii ascitica, quae, post frustra tentata purgantia et diuretica, et post ter institutam abdominis puncturam, suasu aniculae, mane et vesperi cochleare feminis Sinapi non contusi ingessit, superbibita decocti summitatum viridium Genistae semilibra; vnde et aluus soluta et lotium ad aliquot libras manauit, eo successu, vt, persistens in hisce per annum, valetudinem perfecte recuperaret *d*).

Infusum feminum Sinapis spirituosum eximie conducere perhibetur contra debilitatem ventriculi, in affectionibus rheumaticis chronicis et arthridide irregulari; praecipue vero in cachexia Africana, cui aserui nigritae in Antigua valde obnoxii sunt *e*).

— [In paralyfi linguae conducit infusum frigidum, ex feminum Sinapi vncia vna cum vini albi libbra vna paratum, et spiritus Lauendulae compositi

Cc 2

Lond.

c) CALLISEN, in *Act. soc. R. med. Hafn.* Vol. I. p. 364 sq. it. pag. 418.

d) MEAD *monit. et praeec. med.* p. 77.

e) I. ADAIR, in *Medical Comment.* 1783. art. 2.

Lond. vnciiis duabus remixtum. Huius haustulum saepiuscule in ore retineat aeger, simulque ter de die cochlearia tria, ad quatuor, eiusdem deglutiat *f*).] —

Masticatum hocce, intra linteum, semen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero suetissimum est, illud pro *Sinapismo*, s. cataplasmate epispastico, adhibere. Simplicissime ex femine trito, cum aequali quantitate micae panis, et aceti vini q. s., vt cataplasma inde fiat, paratur. Non opus est, Allium contusum addere, vt in *Ph. Ed. g*) suadetur. Conducit et, illud ex fermenti panis acerrimi vnciiis quatuor, feminis Sinapi, contusi et aceto macerati, vncia vna et aceto vini, quantum eius pro iusta spissitudine opus est, parare; addito, si maiori adhuc stimulo aeger indigeat, salis gemmae vncia dimidia; hoc, linteo inunctum, applicetur, et cataplasma aceto humectetur. Inde rubescit, inflammatur et exasperatur cutis, cum leuiusculo dolore; quin, ex diutius ibidem relicto in vesicam attollitur. Eximie stimulat, torpescitibus viribus, et efficaciter revellit. Prae vesicatoriis saepe praerogativam habent sinapismi: nam illa sanguinis circuitum longe magis

f) THOMPSON *Medical consultations on various diseases.* —

Codf. THILEN. *Bemerkk.* p. 68.

g) Pag. III.

magis accelerant, cum augmento caloris; putredinem humorum, si qua adest, augent, et vlcera, vitio humorum subinde gangraenosa, gignunt. Valet igitur sinapismus, languente eruptione variolarum et morbillorum, ex febris inertia; vel et iisdem exanthematibus retropulsis. Felici auso, ad arcendas variolas a facie, plantis, siue suris pedum, vel brachiis, sinapismus imponitur; quod b. Equit. A ROSENSTEIN h) consilium male quidam i) ita interpretati sunt, ac si ipsi faciei imponendum iussisset. In angina, pleuritide, aliisque inflammationibus internis, loco affecto ex aduerso vtiliter applicatur. Alias si stimuli ratio habeatur, plantae, vel surae, vulgatissima applicationis loca constituunt. Tam diu autem relinquendum cataplasma, donec cutis rubescat et aspera fiat; et iterandum, pro necessitate. In angina membranacea, puluerem seminum Sinapi cataplasmati emollienti addere, donec cutis rubescat et exasperetur; deinde vero cum cataplasmate, omisso Sinapi, pergere, suadet ROSENSTEIN k).

Suppuratio tumorum si aegrius succedit, stimuli causa Sinapi semen illis imponitur. — Farina eius, aqua cocta, lauare perniones, proficuum l). —

Cc 3

Balnea,

h) *Barnsfj.* p. 128.

i) VOGEL *Mat. med.* p. 169. — CRANZ *Mat. med.* P. 2. p. 84.

k) *Barnsfjukd.* Vers. germ. ed. 5. p. 673.

l) TISSOT *Avis au peuple*, p. 570. — Cfr. CHOM. *Pl. usuell.* T. 1. p. 187.

Balnea, hoc semine impraegnata, arthriticos dolores mitigant *m*).

P R A E P A R A T A.

CONFECTIO SINAPIS *n*). Inusitata.

OLEVM *o*). Est expressum illud, de quo supra egi. Iapanenses hoc pro lampadibus vtuntur *p*).

B R A S S I C A.

LINN. *Syst. veg.* p. 502. *Gen. pl.* p. 342.

305.

Pharm. 1. BRASSICA CAPITATA ALBA.

2. - - - RVBRA

Brassica oleracea; radice caulescente, tereti, carnosa
LINN. *Spec. pl.* p. 932. Κραμβη DIOSC. Παϕανος
THEOPHR. 1. Variet. *δ. capitata* L. Brassica capitata alba c. b. Nomine *rubrae* apud auctores intelligitur Variet. *γ. rubra* L. Brassica capitata rubra c. b.; vti et Var. *θ. fabellica* L. Brassica fimbriata c. b. Planta biennis. Maritima Angliae Brassicae patriam ill. A LINNÉ assignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim, secundum ill. praeceptoris mentem, hoc vnice nomine dignae sunt),

m) Ex ore ill. et meritiss. A BERGER cl. TODE, in *Collect. Havn.* Vol. I. p. 285.

n) *Ph. W.* p. 35.

o) *Ph. Lond.* p. 30. — *Ph. Edinb.* p. 92.

p) THUNBERG *Tal om Japan*, p. 35.

sunt), quarum vel folia, vel caules, vel efflorescens corymbus, vel in Napobrassica radix, gratum cibum constituunt: quoniam non de cibaria, sed medica vnice penu, scribo. Facile computrescit Brassica cruda, cum intolerabili foetore, in primis capitata alba; et cocta in tricliniis, vbi per prandium comesta, foetoris speciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex succo, post stationem sub calore gr. 59 Fahr. per noctem in vitris seruato, subere demto emerfit, et qui in miscela succi cum oleo tartari per deliquium ad raphanaceum, siue illum spiritus salis ammoniaci, accessit q). Aqua quidem, cum Brassica cocta, mercurium, acido nitri solutum, albo colore deiicit, quod idem aqua eius destillata efficit; et Brassica, per se destillata, spiritum ammoniacalem transmittit r). Non obscura haec alcali volatilis latentis vestigia videntur esse. Interim ebullitio fit succi, neque cum acido, nec alcali; nec mutatio syrupi Violarum, eidem affusi, vlla s); nec decoctum aliam, praeter dictam, alcalium notam prae se tulit t). In vitris putredinem carnis non accelerat Brassica, sed retardat u).

Cc 4

Succo

q) ROSENBLAD *Diff. de viribus Brassicae in sanitatem humanam*, Lond. Goth. 1776. p. 33.

r) SPIELM. *Mat. med.* p. 46.

s) ROSENBLAD l. c. p. 32 sq.

t) SPIELM. loc. cit.

u) PRINGLE *Disf. of the army*, App. Exp. 20.

Succo omnes subdulci, aquoso, refrigerante, saponaceo, inodoro, scatent. Nec ingratum cibum, iam a Pythogora depraedicatum, praebent; sed parce, ob inopiam gelatinosarum partium, nutriendum. In debilibus hic flatus et tormina facile parit: hinc hominibus durioris compagis et exercitio corporeo assuetis conuenientior, quam aliis; hinc et aromatum additamento, non palati vnice, sed et ventriculi causa, opus habet. Quo tenerior est Brassica, eo facilius concoquitur; vnde palmam reliquis praeripit, tam hac de causa, quam ob saporis gratiam, *Br. Botrytis* (*Blumenkohl*). Difficillima est concoctu *Br. Sabellica* (*Suec. Blåkåhl*, Germ. *Braunkohl*), nisi gelu tenerescat.

Brassica capitata L. omnium vsitatissima, vel cocta, vel *muria condita*. Haec posterior Suecis, nomine *Surkåhl*, et Germanis, nomine *Sauer-Kraut*, ferculum frequens constituit. Paratur, capita eius, remotis caulibus crassis, vel cultro, vel dolabra peculiari, multiplici acie instructa, concidendo; sicque comminuta, alternis cum sale vesco stratis, in dolium immittendo, et violentis pistilli lignei ictibus arcte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi umbellas et Carui semina, gratiae causa, addunt; quae proxime dicta et fermentationem adiuuant x). Brassica tum orbe ligneo, cui saxum

x) V. *App. med.* Vol. I. p. 423.

faxum imponitur, testa, loco moderate calido (vltra gr. 50, vel 60, Fahr.) feruetur, donec ex bullis emissis et sapore grate acido *y*) fermentationis indicia appareant. Quo lentius haecce succedit, ad tres, vel quatuor, hebdomades vsque: eo melior fit hic cibus. Si dolium adhibendum antea vinum, vel spiritum vini, vel acetum, comprehenderit: tanto facilius fermentescit Brassica, et tanto magis vinosum saporem acquirit. Dein transferatur dolium in cellam, probeque curetur, vt fucci iusta copia superemineat, ne aëris accessus Brassicam mucore et putredine perdat. Si longis itineribus maritimis destinatur, eximenda ex succo suo, et in doliis arcte compingenda. Ita ferculum, grato quidem acore multis placens, paratur, sed difficilius, tardiusque adhuc, quam alia ex Brassica, digestu; vt et tormina, anxietates, vomitus, aliaque mala, subinde contrahat, et aliquando supra triduum in intestinis immutatum permaneat *z*). — Et eadem ad efficacissima medicamina pertinet, quae contra scorbutum in itineribus marinis tuetur, et enatum iamiam mirifice coërcet. Tanto vero magis commendabilis, quum vltra octo menses in naui

Cc 5

integram

y) "Et cum Brassica corrumpatur in dolio, vini sapor"

PLIN. *Hist. nat.* Lib. 19. c. 7. p. 913. ED. DALECH.

z) ROSENBLAD l. c. p. 32.

a) LIND *on the Scurvy*, p. 172.

integram feruari sese passa sit *a*); imo per annos aliquot, vt constitit, explorata ista medio a. 1775: Brassica, quae Octobri a. 1771. praeparata fuerat *b*). Virtus eius, tot exemplis extra dubium posita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti istius nauigatoris, COOK, circa terrarum orbem, cum FORSTERISSUS suscepto, in quo libra eius vna, singulo nautae bis, vel pluries per hebdomadem exhibita, multum contulit, ad vitam hominum (mirabili exemplo!) centum et nouendecim per triennium seruandam *c*). Consumta vero per iter hoc sexaginta dolia, Brassica hac repleta *d*). Pari successu haecce Brassica et tabulae iuris carnei ad arcendum scorbutum, vna cum reliquis praesidiis, a COOKIO praescriptis, valuerunt, in itinere COOKII tertio circa orbem; adeo vt ne occasio quidem, explorandi vim antiscorbuticam therapeuticam, suppeteret *e*). Similis efficacia manifesta fuit. scorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium deuastante, donec ex Anglia remedii hoc genus adueniret. Hoc enim, tam iustar acetarii cum aceto vini, quam cum alia esca coctum, copiosissime ingesserunt. Sicque tam auertit morbum

b) JOHN REINHOLD FORSTER'S *Observations during a Voyage round the world*, p. 631.

c) PRINGLE'S *Means for preserving the health of mariners*, p. 29 sq.

d) FORSTER l. c. p. 630.

e) *Iter*. 3. Vers. FORSTER. Vol. 2. p. 531.

um eximie, quam praesentem deuicit *f*). Nec minorem vtilitatem praestitit in nauibus Suecicis, Indiam orientalem petentibus *g*). In explicanda virtute hac antiscorbutica respectus non solum aëris eiusdem habendus, sed vel maxime aëris fixi, qui ex Brassica sub esu extricatur. Hinc et maxime conducit contra scorbutum, olera, scilicet cepas, porros, raphanum, napos, daucos, pisa etc. cruda, item fructus horaeos crudos, comedere. Quorum, et Brassicae fermentatae adiumento, plebs Rossica munitur contra scorbutum; quo tamen homines melioris fortis crebro ibidem afficiuntur *h*). Coctione enim multum aëris fixi perditur.

Succus, vel decoctum, Brassicae vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur *i*). Folia huius, vel alius Brassicae, conquassata vlceribus subinde imponuntur, ad eadem abstergenda. In locis vesicatorio erosio profluvium ferofum alunt. Tepide, forma cataplasmati mammis puerperarum applicata, coagulis lactis praeuertunt, et effluxum nimium lactis arcent. Nec minus

f) *Medical and phil. Comment.* Vol. 4. p. 237.

g) FAXE *Om hushållningen vid Sjös* p. 92. vbi multa alia egregia circa hoc argumentum; et docetur, ex rapis, daucis etc., simile ferculum posse parari.

h) MERTENS *Obff. med.* Vol. 2. p. 128. 131.

i) LOBB *de dissolv. calculum*, p. 62 sq.

nus, calida applicatione, ad dolores in pleuritide mittendos faciunt *k*).

Brassicae rubrae (Sabellicae LINN.), caules, versus autumnum secundum longitudinem incisi, et loco non calido repositi, exundant succum melleum *l*), qui vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum huius raucedini et tussi medetur; imo, ad detergendum vlcus pulmonum, commendatum. Quosdam calculos vrinarios, non omnes, sub experimento extra corpus humanum, soluit *m*). — Similiter in tussi a siccitate, vt apud senes, item phthisi purulenta, succus, ex capitibus *Brassicae rubrae* contusis, clauso vase, in clibano pistoris, per quadrantem horae exstillans, et cum addito melle, vel saccharo, gelatinam formans, proficius est. Decocti eiusdem non minus in eundem scopum magna vis est, vt singulari historia, pectoris vtrinque perfossi et suppurantis, BOERHAAVIUS exponit *n*). — Folia huius *Brassicae* pro dignoscendo acido, instar Tincturae *Heliothropii*, inferuiunt *o*).

k) BVCHAN *domestic. medicinae*, Vers. Germ. p. 272.

l) HOFFM. *Diff. de remed. domest.* §. 17.

m) LOBB l. c. p. 63 sq.

n) *Hist. plant. Hort. L. B. P. 2.* p. 423.

o) Vid. CRELL'S *Annalen* 1786. p. 147. it. l. c. p. 434 sq.

306.

Pharm. RAPAE, vel RAPI, *Radix recens.*

Brassica Rapa; radice caulescente, orbiculari, depressa, carnosâ LINN. *Spec. pl. p.* 931. *α.* Rapa fatiua rotunda C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 231. Pl. biennis, in Belgii et Angliae arenosis sponte crescens; copiose in aruis colitur.

RADIX odorem singularem, fortem, habet; saporem initio amaricantem, dein adulta, dulcem. Hic ipse se communicat cum carne animalium, ea pastorum. Cocta radix, vel sub cineribus assata, cibus est hominum robustiorum, quorum stomachus et difficiliora digestu et flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter resoluentem et detergentem. Quod in aphthis, etiam iis, quae febris progenies sunt, constat; in quibus, vel decoctum raparum, saccharo edulcatum *p*), eximie prodest; vel et succus expressus, modice coctus, et melle dulcesfactus; qui ipse tanto efficacior, si rapae, cortice, ut qui acrior magisque detergens est, adhuc vestitae, radantur *q*); vel succus raparum assatarum expressus, et tantillo mellis rosacei commistus *r*). Hisce saepius os tepide colluatur, vel horum aliquod cochleatim in aphthis internis deglutiatur. — Decoctum
tussim

p) KETELAER *de aphthis*, p. 32.

q) SWIETEN *Comment.* T. 3. p. 213.

r) ROSENSTEIN *Barnsjukd.* p. 45.

tussim et asthma sanauit s). — Copiosus Raparum
usus scorbutum ex tota regione profligasse fertur t).

Pernionum medela Raparum decoctum calidum
celebratur. Meminit eius iam CELSVS u), et re-
petita eiusdem laus etiam hodie x). Quidam cornu
ticem vnice decoquunt y). Pluries huic decocto
per diem immergere suadetur membrum; idque
tanto maiori successu, si decima sexta pars aceti
vini affundatur z). Fateor, me reformidare eius-
modi calidas in pernionibus applicationes, quae re-
laxata iam antea vasa non possunt non magis ad-
huc relaxare.

307.

Pharm. NAPI vulgo, BVNIADIS Ph. Paris.,
Semen.

Brassica Napus; radice caulescente, fusiformi
LINN. *Spec. pl.* p. 931. *a*, Napus sylvestris c. B.
β, Napus sativa c. B. Icon sylvestris: BLACK-
WELL *Tab.* 224.; REGNAULT *Botanique, le Navet*;
sed superior modo pars plantae depictae huc per-
tinet. Pl. biennis, crescens in insula Gothlan-
dia, Anglia, Belgio, in arena littorali. Colunt
copiosissime eam Belgi, Angli, Galli, Germani.
Culturae

s) LANZONI *A. N. C.* Vol. I. Obs. 62. p. 116.

t) *Hist. de la soc. en Med.* v. Goett. *Ann.* 1779. Zug. p. 711.

u) Cap. 28. p. 323. Ed. KRAVS.

x) CHOMEL *Pl. usuell.* T. I. p. 133.

y) TISSOT *Avis au peuple*, p. 569.

z) TISSOT.

Culturae modum describunt cl. LIEBECK *a)* et cl. ROZIER *b)*; qui et varios modos, exprimendi ex feminibus oleum, tradunt.

SEMEN rotundum est, brunum, nucleum album, oleo fartum, includens. Olei praecipue causa colitur, (nomine *Rosolja* Suecis, *Rüböhl* Germanis, notissimi). Quomodo exprimatur, ex indicatis fontibus petas. Vilius et parcius eruitur, nisi semen probe maturuerit. Nec ultra dimidium annum differri debet expressio: ne mucilago, quae inest, siccescat. Frigida pressio praestat omnino, rancoris euitandi causa *c)*, calidae. Maxime hoc oleum in usum lampadum a plebe consumitur; sed ardens fuligine sua grauat pectus et inquinat suppellectilem, stupaque dum exstinguitur, grauiter foetet. Saponi insuper viliori et opificiis laneis inferuit.

Syluestris stirpis semen magis acre altero, unde a Parisiensibus praefertur. Sine damno vero utrumque ex apparatu medicaminum exulat. Exoleuit merito eius, grassantibus variolis et morbillis, vsus, quo virus eorundem, in aqua Cardui benedicti, vel alia, auertere olim tentauit plebs Danica

a) In *Vetensk. Acad. Handl.* 1756. p. 27 sqq.

b) *Traité sur la meilleure maniere de cultiver la Navette et le Colfat.* à Paris 1774.

c) ROZIER loc. cit.

Danica *d*). In eneruandis venenis, quibus illud opposuit antiquitas, nihil prae aliis oleosis praerogatiuae habet.

Radices Napi sylvestris in Gotlandia sponte edules et sapidae, etsi graciliores, quam cultae; modo euellantur, antequam caulis emergat *e*). Alibi cultura esculentae fiunt. Ex densius satis seminibus exiliores fiunt, et sic quidem ad quorundam palatum sapidiores. Ob dulcem succum, leuaretussim, non absimile vero est.

308.

Pharm. ERVCAE Semen.

Brassica Eruca; foliis lyratis, caule hirsuto, filiquis glabris LINN. *Spec. pl.* p. 932. Eruca latifolia alba C. B. *Ευζωμον* DIOSC. ICON: REGNAULT *Botanique, la Roquette des Jardins*. Pl. annua Helvetiae calidioris, ad vias et in scrobibus crescens.

FOLIA recentia contrita foetent, instar adustorum pilorum. Acris saporis sunt; unde inter condimenta ciborum et acetaria apud Italos *f*).

SEMEN ouale et nonnihil compressum, coloris rubicundo-lutei. Saporis acris et amariusculi, ut referat

d) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 451.

e) LINNEI-GOTHL. *Resa*, p. 238.

f) RAY *Hist. pl.* p. 806.

referat Sinapi, etsi debilius. Simili ratione, ad condienda obsonia, antiqui illud adhibuerunt, et in pastillos cum aceto lacteque subegerunt, ut diutius seruari posset g). Saliuam prolicit masticatum, et cuti applicatum eandem rubefacit. Sparsum memoratur vis eius in scorbuto, pituita humorum et hydrope incipiente. Semen praeterea, ut folia, veteres Veneri dicarunt, ad salacitatem existimantes idoneum h). Vnde serius Confectionem magnanimitatis Mynsychti, Confectionem Diasatyrii, aliaque id fecis plura, semen intrauit. Sed non alia a semine expectari potest vis aphrodisiaca, quam ab aliis plantis acribus, volatile vehentibus; quae, ut stimulantia quaeuis, nihil valent, organismo ipso generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEIRANTHVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 499. *Gen. pl.* p. 339.

309.

Pharm. CHEIRI Flores.

Cheiranthus Cheiri; foliis lanceolatis, acutis, glabris; ramis angulatis; caule fruticoso LINN.

Syst. veg. p. 500. *Leucoium luteum* vulgare

C. B.

g) DIOSC. L. 2. c. 170. p. 146.

h) DIOSCORIDES, COLVMELLA, MARTIALIS.

Appar. medic. Vol. II.

Dd

C. B. ICON: REGNAULT *Botanique, le Giroflier jaune, ou Violier*. Pl. biennis, in rudibus et aggeribus australiorum Europae regionum spontanea. Crebro in hortis colitur.

FLOS recens grato odore suo et fragrante violaceo recreat, et Varietas eius colore aurantio, praecipue si plenus est, oculos oblectat. Sapor eius ingratus amarus et subacris; odor vero siccando perit. Destillatione aquae odorem impertit; decoctum, odorifera parte dispersa, praeter amarorem, salinas partes manifestat *i*).

In obliuionem fere sensim apud medicos stirps transit, licet tam flos, quam aliae eius partes, veteribus Graecis in pretio fuerint. Vim neruinam a multis flori adscriptam, frustra a sicco isto expectes; quum odora pars figi non possit. Rectius resoluens potentia et pellens in censum venit. Nam referare menstrua, et lochia pellere, vbiuis notatur, non dissentiente ratione; pellere etiam partum, perhibuerunt *k*). Viscerum itidem obstructions et humorum coagula subegisse, et ipsam maniam, vitio huiusmodi hepatis ortam, curasse in femina, lego *l*). Huic quidem succus, ex floribus expressus, vino dilutus,

i) LEWIS *Mat. med.* p. 210.

k) WELSCH. *Mischomimemata*, p. 43. in *Miscell. Acad. Caes. Nat. Curios.* 1676. Ann. 4. et 5. — FR. HOFFMANN *Diff. de praestant. remedior. domest.* §. 26.

l) SCHVLZ *Diff. de ment. alienat.* p. 11.

dilutus, et syrupo Capillorum veneris, gratiae causa, permixtus, ingestus fuit; iuncta simul emplastri resoluentis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Potest exhiberi flos in puluere, vel in infuso aquoso, instar Theae, vel in infuso, item in succo expresso, quae forma sine emmenagogo praeprimis placet FR. HOFFMANNO; prout ad obstructions hepatis, in inueterato etiam ictero, recludendas, praestantius nihil nouit, quam hunc succum, bis de die cum cereuisia calida potum *m*).

P R A E P A R A T A.

AQVA FLORVM KEIRI *n*). Obsoleta.

OLEVM CHEIRI *o*). Coctione paratur. Extrinsecus, in vterini sanguinis emanatione et doloribus post partum, inunctum.

m) Vid. EI. *Diff. cit.*

n) *Ph. W.* 1771.

o) *Ph. W.* 1786. p. 112.

b) SILICVLOSAE.

COCHLEARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 491. *Gen. pl.* p. 334.

310.

Pharm. COCHLEARIAE HORTENSIS *Herba.*

Cochlearia officinalis; foliis radicalibus cordato-subrotundis; caulinis oblongis, subsinuatis LINN. *Spec. pl.* p. 903. *Cochlearia folio subrotundo* C. B. *Icon: Flor. Dan. Tab.* 100.; REGNAULT *Botanique, l'Herbe aux cuilliers*. Pl. biennis, ad littora maris Angliae, Belgii et regionum Europae magis septentrionalis, crescens; sed et alibi, a mare remotius, ut in rupibus paludosis et aggerum fossis Helvetiae p). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, sponte quoque sese disseminat.

Errore culpando huius loco subinde herba Ranunculi Ficariae L. colligitur, quae nihil commune cum viribus genuinae stirpis habet q).

Cochlearia culta acquiescere plerumque oportet, extra solum natale stirpis; idque fit absque ullo virtutis dispendio. Nam quae Hafniam in conserua

ex

p) HALL. *Hist. st. Helv.* n° 503.q) V. GLEDITSCH *Lehre von den Arzneygewächsen*, ed. a LVEDER, Vol. I. p. 77.

ex Grönlandia transfertur *r*), paucis modo sufficere potest. Differt tamen a praefixa specie, ad mentem quorundam, illa, quae remotissimis septentrionis regionibus, in Spitzbergen *s*) et Grönlandia *t*), crescit, et gratior sapore, amaro-dulcis atque mitior describitur; vt et instar acetarii, oblectamenti causa, ibidem ingeratur.

HERBA recens nostrae, h. e. folia, cum petiolis decerpta, acris cum amaritie; et, si conteritur, naribus volatile aliquid offert, vt affines. Oues cauide quidem in Islandia herbam deuorant, indeque valdopere pinguescunt; sed caro inde acquirit ingratum saporem *u*). Expressione efficaces partes, vna cum succo, eruuntur. Transeunt hae in aquam et in spiritum vini, maceratione praegressa. Sed ficcatione foliorum, vel euaporatione menstruorum, dissipantur. Opus igitur recentestirpe, quod optimum; vel praeparatis, postea signicandis. In oleo autem essentiali latet volatile istud fugaxque, a quo tota fere stirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate destillatione cum aqua furgit. Adeo subtile est, vt vnica eius gutta, spiritu vini soluta, vel sac-

Dd 3

charo

r) V. cl. LANGE versio Germ. libri: LIND'S *Essay of preserving the Health of Seamen*, p. 152.

s) MARTENS *Spitzb. od. Grönländ. Reise-Beschr.* p. 45.

t) EGEDE *gamla Grönland*, p. 48.

u) OLAFSEN *Reise durch Island*, T. I. p. 257.

charo excepta, vnciis sedecim vini, vel alius liquidi, odorem et saporem Cochleariae impertiat. In aqua autem fundum petit x).

Quae supra xx) aduersus alcali volatile, cui adscribunt multi virtutem stirpium nasturcini saporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinent. Nam aqua eius destillata concentratissima syrapi violarum colorem nullo modo mutat; succus eius expressus hunc obscure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua eius destillata cum acido quodam minerali, vel aceto, mixta, enascitur; nec cornu cerui vltum, spiritu vitrioli solutum, ex affusa aqua destillata praecipitatur; affuso licet aquae spiritus salis odor pristinus feruetur; ita et solutio mercurii sublimati corrosiui ex instillata aqua nullam mutationem subit y). Imo Cochlearia, cum carne bubula mixta, intra quinque horas fermentationem, etsi modicam, subit; quin, triginta horas post mixtionem, et diutius, feruat acorem, qui coagulo lactis, quod inducit, extra dubium ponitur, et carnem diu a putredine tuetur z). Hoc tamen acidum fugax nuncupat ill. DE HAEN a), in alcali mox degeneraturum.

In

x) CARTHEVS. *Mat. med.* T. I. p. 473. — LEWIS *Mat. med.* p. 225. — CRELL'S *chem. Journal*, P. 3. p. 25.

xx) Sub n. 296.

y) ALTMANN *Diff. de pl. antiscorb.* Exp. I - 8.

z) PRINGLE *Dis. App. Exper.* 35.

a) *Rat. med.* P. 8. p. 235.

In scorbuto primaria stirpium omnium consensu est. Multae in itinerariis cl. v. LINSCHOTEN, MAARTENS, EGEDE, ANSON, rel. leguntur historiae hominum, teterrimo scorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, sed eorundem, postquam in terram delati fuerint, sanatorum. Puriori aëri, quo in terra gauisi sunt, merito partem curationis tribuas; sed hi copiosissime simul stirpem comederunt, vel potius deuorarunt, vel instar acetarii ingesserunt. Mira omnino naturae prouidentia, quod iis locis, in quibus scorbutus quam maxime affligit, et sub iis conditionibus, quae illi opportunitatem praebent primariam, medicinam tanti mali ultro offerat: prout in insulis maris australis FORSTERI *b)* stirpem, *Lepidium oleraceum* illis dictam, supparem illi virtute experti sunt. Fuit nauta, adeo iam morbo fractus, ut, quum focii, pertaesi consortii eius, eum in littus Groenlandiae proiecissent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret; vnde pecoris instar ore depascere eam coactus, breui temporis spatio conualuit *c)*. Magis vero arti conforme est, succum expressum ingerere, vel solum, vel in connubio feri lactis, vel, deficiente recens decerpta herba, conseruam. Ad acria et calida antiscorbutica merito refertur, ut mi-

Dd 4

tigare

b) *Reise um die Welt*, p. 151.

c) BACHSTRÖM *de scorb.* p. 8.

tigare eam, additis aliis, salua virtute, consultum sit. Hoc sine connubium acidorum eximium est, quae et ipsa scorbuto aduersantur: vt vel inde pateat, discrimina in scorbutum acidum, alcalinum, etc. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia et Acetosa iunctim vti sunt, inuitante ipsa natura, quae vtramque mixtim inter illos copiosissime profert *d*); sed, quod minus probo, vt condimento iusculi, quod ex carne, cum auenacea, vel hordeacea, ptisanâ, pararunt. Placet vtriusque herbae miscela et exercitatis medicis *e*); nec minori faciendum additamentum succorum Limoniorum, vel Aurantiorum. Eiusmodique miscelas stirpis cum Acetofella, vel pomis aurantiis, varia forma, memoriae prodidit SYDENHAMVS *f*). — Quum saepe praeterea necessitas incidat, integris familiis, idque egenis, succurrendi: cereuisia commendabilis, cuius dolio aliquot Brassicae rubrae capitatae, minutim concisae, Nasturtii aquatici, vel Cochleariae, manipuli duodecim et Raphani rustici libra vna, immissa; et hocce quidem liquido pro potu communi vtantur *g*). Islandis ferculi genus est Cochlearia concisa, et sero lactis, vel lacte, instar Brassicae, comesta. In aliud

d) BARTHOL. *Act. med. Hafn.* T. I. p. 35.

e) V. SWIETEN *Comment.* T. 3. p. 630.

f) *Oper.* p. 631.

g) SWIETEN l. c. p. 625.

tempus feruant herbam, per strata in magnis vasis conditam *h*).

In rheumatismo vago, siue, vtsydenhamus eum vocat, scorbutico, plurimum praestitit, eo auctore *i*), Electuarium, ex conferua Cochleariae hortensis recentis vnc. duabus, Acetosellae vncia vna, pulueris Ari compositi drachmis duabus, cum s. q. Syrupi corticum Aurantiorum, vt F. Electuarium; cuius drachmae duae, ter de die, per mensem integrum, capiendae, cum aqua antiscorbutica et aromatica. Efficaciam eiusdem confirmat cl. LEWIS *l*) multiplici experientia. Ad celandum ingratum saporem herbae, nux moschata maxime opportuna est.

— In exulceratione oris scorbutica confert, succum applicare, tantillo aluminis mistum.

Verus licet scorbutus in vrbibus rarior morbus sit, quam empiricorum vulgus putat: vi tamen sua aperiente, et per ipsa neruorum stamina penetrante, et antiseptica, suppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentiae in lotio pellendo habet. In paralyti nominatim, et extrinsecus in gingiuarum affectionibus, praeparatorum varia forma, egregio auxilio est.

Dd 5

PRAE-

h) OLAFSEN loc. cit.

i) *Oper.* p. 278.

k) Vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, LEWIS.

l) *Mat. med.* p. 224.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA COCHLEARIAE *m*). Hac forma stirps, sine magno virium dispendio, feruatur.

SPIRITVS *n*). Destillatione herbae recentis cum spiritu vini et aqua paratur. Recipit vires plantae et feruat, modo vasa bene obturentur; nam valde volatilis est. In scorbuto tamen, pro vsu interno, postponendus herbae recenti; calidus enim nimium est. Flatus etiam dissipat et vrinam mouet. Triginta, ad sexaginta, guttae, aqua dilutae, dantur. Ad vlcera oris, melle mistus, confert. Intrat varias essentias, vt ESSENTIAM ANTISCORBVTICAM *o*), et ESS. ANTARTHRITICAM I. M. HOFFMANNI *p*), obsoletas.

SPIRITVS ANTISCORBVTICVS, s. MIXTVRA SIMPLEX ANTISCORBVTICA, DRAWIZII *q*). Descriptus ab auctore *r*). Fit ex spiritu Tartari et spiritu Cochleariae, quibus Vitriolum, ad rubedinem calcinatum, irroratur, succedente digestionem et destillatione. Valde volatilis est, neruosque vellicans, vt olfactus sternutationem moueat, et sapor vix feratur, nisi eandem quantitatem syrupi grati, vt Cinnamon, admisceas. Praeter vim in scorbuto, cui auctor praecipue adhaesit, laudabilis maxime in paralyli recente, contra quam et pretium assignauit summus

m) *Pharm. omn.*

n) *Ph. W.* p. 171.

o) *Ph. W.* p. 69.

p) *Loc. cit.* p. 68.

q) *Ph. W.* p. 169.

r) In libro *vom schmerzmachenden Scharbock*, p. 159.

UMMUS WERLHOFIVS s), exemplis in medium pro-
 atis. Ipse in nobili iuvene, hemiplegia subito, cum
 actura loquelaе, correpto, praemissis necessariis,
 ximum eius effectum vidi; vt nonnisi balbuties et
 euis claudicatio pedis superesset. Prodest et in feбри-
 us intermittentibus spleniticorum et scorbuticorum,
 anguenta digestionе ciborum, a saburra viscida, bi-
 iosa, putrida t); item in vomitu habituali biliosae
 materiae, qui et in homine, septuagenario maiori,
 odem supra octo menses afflicto, cessauit u). Miscelae
 um syrupo guttae triginta omni trihorio dari pot-
 runt, cum aqua simplici. DRAWIZIVS largiorem
 losin propinauit.

311.

Pharm. RAPHANI RVSTICANI, f. ARMO-
 RACIAE, Radix.

Cochlearia Armoracia; foliis radicalibus, lanceo-
 latis, crenatis; caulinis incisis LINN. *Spec. pl.*
p. 904. Raphanus rusticanus C. B. Icon: RE-
 GNAULT *Botanique, le Raifort sauvage.* Pl. pe-
 rennis; locis humidis, ad fossas, piscinas, riuu-
 los, crescens.

An sit *Paφavis ἀργία* DIOSC., nondum constat.

RADIX

s) *Obs. de febr. p. 145.*

t) WERLHOF loc. cit.

u) WERLH. in *Comm. Nor. Vid. Oper. Ed. WICHM. p. 738.*

RADIX cylindrica, brachium crassa, ramosa, alba. Recens tam acris, vt gustata linguam faucesque moleste pungat, lacrymas excutiat, nares fortiter feriat, sed effectu fugaci; cuti imposita eandem rubefaciat. Odore instruitur volatili, stimulante. Amittit, vt commune in hac familia est, hasce dotes ficcatione, vel coctione; inuoluitur et acrimonia eius oleosis. Hinc, si rasa tyrocnesti, intinctui ciborum, carnis, piscium, inservire debeat: mitigatur coctione, vel butyro liquefacto, vel lacte, vel amygdalis. Sic crebro in menses transfertur. Flatulentia sua et ructibus suballiaceis imbecilli ventriculo molesta est.

Acris et volatilis eius pars tam destillatione, quam infusione, aquam, vel spiritum vini, ingrediuntur, et vna cum aqua destillando ascendit olei exiguum, scil. $\frac{1}{58}$; sed valde acris, odori et penetrantis, quod ipsum in aqua fundum petit. Aqua destillata signa alcali volatilis contenti manifestavit (cl^{mo} WIEGLEB x), eaque plura, quo saturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiscorbutica et diuretica, toties de affinibus laudatae.

Antiscorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit, illam vino, vel cereuisia, solam infundere y). Cereuisiam, magis composi-
tam,

x) *Ueb. d. alcal. Salze*, p. 196.

y) BARTHOL *Act. med. Havn.* Vol. 4. p. 130.

tam, paullo ante indicaui. In Suecia ferum lactis inde fit, Armoraciae rasae et aceto irroratae lac coctum affundendo, caseumque auferendo z). — Syrupum, frigide factum, in asthma thoracis scorbutico diuinam medicinam vocat ill. vir a). — Scorbuticae naturae sine dubio fuit rheumatismus, qui succi cochleari, mane capto, curatus fertur b). Russi oleum eius in rheumatismis, affectionibus scorbuticis et vlceribus pertinacibus, ad guttas triginta, ingerunt, et extrinsecus illinunt c). — Arthriticis quoque solatio est. Decoctum eius, lacte paratum, et per quatuor hebdomades in lecto positum, vt sudor probe erumperet, dolores artuum vagos, diuturnos, sopiuit d). Magis discrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo eius, in exiguas particulas sectae, omni mane, per mensem, cochlear vnum maiusculum, absque masticatione, deglutiatur, insuper bibendo decocti summitatum Iuniperi libram dimidiam. Crebra experientia sic successisse in arthritide et scorbuto, narratur. Quod metuisses, ne ventriculo rosionis sensum inferret, expresse negatur, nisi sub finem curationis e).

Lithon-

z) LINN. *Fl. Suec.* n. 580. et lit. ad cl. LIND, in *Treatise on Scurvy*, p. 264 sq.

a) LINN. loco proxime cit. p. 265.

b) LANGE *misc. verit. med.* p. 40.

c) SAM. GOTTL. GMEL. *Reise*, T. I. p. II sq.

d) RAYGER. in *Eph. N. C.* Dec 3. Ann. 3. p. 244.

e) Auctor eius est. cel. BERGIUS, in *Mat. med.* p. 559.

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei fauent experimenta cum decocto radicis et calculis, e corpore humano exemptis, a cl^o LOBB descripta *f*); vitio forsitan, ut opinor, menstrui non satis commodi, vel quod ea calculi species experimentum casu subierit, quae sua natura Armoraciae vim eludit: nam non omnes eodem remedio subigi sese patiuntur. Nec magis fauet experimentum clⁱ HALES *g*), qui calculum in pulve cepearum emolliri vidit; licet Armoracia in alterum vnus eiusdemque hominis calculum plane nullum effectum exfereret. Casus tamen senis calculosi huc pertinet, qui poculo vini, in quo haec radix intra linteum macerata, mane et vesperi epoto, intra triduum eo peruenit, ut nullo amplius dolore ex hacce causa vexaretur *h*).

In hydrope deobstruendi sua et diuretica potentia multum valet. Confert eo fine itidem, vel succus, cum saccharo, vel vino, remixtus *i*); vel et cereuisia fortior, acida, Armoracia impraegnata *k*).

Rasa demum radix recens, ad vnciam dimidiam cuti imposita, epispastica efficacia eminet. Potest etiam eo fine cum feminibus Sinapi contritis

et

f) *De dissolv. calculos*, p. 89. Exper. 96. 97.

g) *Statistical Essays*, Vol. 2. p. 215.

h) IO. BAVH. *Hist. pl.* T. 2. p. 852.

i) HEIST. *comp. med. pract.* p. 212.

k) *Vet. Acad. Handl.* 1766. p. 231.

et aceto maceratis misceri, addito fermento panis, q. s. ad consistentiam cataplasomatis. Vt similia, stimulat reuellitque, in soporosis morbis, odontalgia, rel. Locus consuetissimus, cui imponitur, plantae pedis sunt. — Eadem lege operatur, in odontalgia rheumatica sedanda, frustum radices recentis, gingivae applicatum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RAPHANI RVSTIC. l). Recens omnino efficax.

AQVA COMPOSITA m). Diuersa quodammodo vtriusque compositio; vtramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flauedo corticum Aurantiorum, digesta cum spiritu vini: vt igitur sua efficacia non careat.

LEPIDIVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 489. *Gen. pl.* p. 333.

312.

Pharm. NASTVRTII HORTENSIS *Herba;*
Semen.

Lepidium satium; floribus tetradynamis; foliis oblongis, multifidis LINN. *Spec. pl.* p. 899. α.
Nasturtium hortense vulgatum c. B. Est haec
varietas

l) *Ph. W.* p. 8.

m) *Ph. Lond.* p. 57. — *Ph. Edinb.* p. 30.

varietas foliis planis, Καρχαμβον. Icon: REGNAULT *Botanique, le Cresson Alenois*. Pl. annua, ignotae adhuc patriae; nisi forsitan in insulis freti Magellanicici *n*) crescat. Ast colitur in omni horto culinari.

Grate enim in mensis pungit linguam recens HERBA, in lactucae connubio, quam, per se insipidam, ut Dracunculus, aliaque addita, sapidam reddit et concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in huius familiae plerisque; et pariter cum viribus, ficcatione ignisque vehementia, fugax. Ea vero acrimonia illi inest, ut et inflammet et exulceret cutem. Nec discrepat a sociis vi antiscorbutica. Quin, in eo praeferenda haec stirps, quod semina quouis anni tempore et facillimo apparatu germinant. Fieri hoc potest in gossypio, supra aquam in vase plano tenuiter expanso; qua arte et ipsa aqua odore saporeque stirpis imbuitur, et scorbutu aduersa redditur *o*). Exoptatissimos effectus contra hunc morbum edidit, in itinere GVILIELMI CORN. SCHOV TEN in freto Magellanico, haec, vel similis planta, quam persimilem Nasturtio nostrati vocat editor itineris Schouteniani *p*), quae fortassis fuit *Lepidium oleraceum* ell. FORSTERORVM; nisi potius fuerit

n) V. SCHOV TENII *novi Freti detectio*.

o) LIND'S *Means of preserving the health of Seamen*, p. 35.

p) *Novi freti detectio*, p. 35. 40. 41.

fuerit *Lepidium bidentatum* MONTANI *q*). WEDELIO *r*) in hoc malo arrisit, herbam recentem carni, vel succum embammatis, addere; praepremis autem panem, butyro oblitum, foliis recentibus obtegere. — Pituitam praeterea primarum viarum et pectoris herba soluit, et appetitum cibi comesta excitat.

Ulteriori experientia explorandum, an tineae capitis infantum herba, vel trita, vel frixa, cum axungia porcina, sufficiat *s*). Videtur morbus mere esse topicus, et notum est, quam saepe optima alias quaevis eludat.

SEMEN exiguum, rufescens, ouatum, lineatum. Acrius est herba, et aemulatur sensu Sinapi semen masticatum. Vix vnquam vero praecipitur.

Lepidium latifolium L., cuius icon in REGNAULT *Botanique, la Passerage*, praecedente specie longe mordacior; vt et inde Germanis *Pfefferkraut* dicatur. Plura vero licet medicinae promittat: ad intinctus tamen vnice hinc inde perennis haecce planta colitur.

q) Descriptum in *Nov. Act. Nat. Cur.* Vol. 6. p. 324. Tab. 5. a.

r) *Misc. Nat. Curios.* Dec. 2. Ann. 6. n. 89. p. 178.

s) PARAEVS Lib. 16. p. 462.

T H L A S P I.

LINN. *Syst. veg.* p. 490. *Gen. pl.* p. 334.

313.

Pharm. THLASPIOS Semen.

Thlaspi aruense; filiculis orbiculatis; foliis oblongis, dentatis, glabris LINN. *Spec. pl.* p. 901.
Thlaspi aruense, filiquis latis c. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 68. Pl. annua, vitium frequens agrorum

HERBA Allium spirat sapitque, et huius saporem inficit carnes, lac, butyrum, caseum, boum et vaccarum, vti et ouium, si ea vescuntur; qui verò sapor intra triduum alio pabulo dispellitur *t*). Recens in cameras et lectos sparsa, cimices lectularios fugat *u*). Amplius adhuc commodum praestat in granariis, in quibus seruata vermes, frumento infestos, fugat *x*).

SEMEN exiguum, nigrum, subrotundum, nonnihil compressum et striis concentricis notatum. Acre nonnihil et amaricans; odoris alliacei. Angli plerumque illi substituunt semen *Thlaspios campestris* L. *y*). Carere possumus utroque, quum proster

t) HAGSTRÖM, in *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 100.

u) TIEBRTIUS l. c. 1766. p. 269 sq.

x) GADD *Systematiska Ändelning i Svenska Land-skötselen*, T. 3. p. 560 sq.

y) MILLER'S *Botan.* p. 437.

proftet Sinapi femen; nec, nisi in THERIACA, prius dictum hodie vsurpatur. Spondet tamen aliquam vim in scorbuto et ad pituitam incidendam.

314.

Pharm. BURSÆ PASTORIS *Herba.*

Thlaspi Bursa pastoris; filiculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis LINN. *Spec. pl. p. 903.* Bursa pastoris maior, folio sinuato C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 729.*; REGNAULT *Botanique, le Tabouret*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, vbiuis in ruderatis, ad vias et in muris, obuia.

Mitior licet HERBA affinibus, non dissimulat tamen cognationem. Nam manifeste extremi ramuli acres sunt, calorisque sensum linguae imprimunt, recte iam annotante LOBELIO 2). Non nigrescit solutio vitrioli martis eius connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret et adstringat. Nec possum memet de adscripta isti in haemorrhagiis cuiuscunque generis, vteri, pulmonum, renum, narium, etiam externi corporis, potestate conuincere; auctores etsi fere omnes a) eandem referunt;

Ee 2

quae

2) *Aduersf. p. 76.*

a) E. C. SCHRÖDER *Thef. pharm. p. 544.* — SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 254.* — BOERH. *Hist. plant.* — CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 145.* — GEOFFROY *Traité de la Mat. med. T. 5. p. 400.*

quae tanta adeo describitur, vt herba, axillis subdita, vel nuchae applicata, vel manu retenta, stillicidium narium cruentum sistat. Par dubitatio animum subit circa diarrhoeas et dysenterias; quas compescere, iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhoea *b)* eodem, sine dubio, fulcro imbecilli superstruitur. Itaque superflua.

b) SIM. PAVLLI l. c.

ORDO XXIV.
 PAPILIONACEAE, f. LEGUMI-
 NOSAE.

L V P I N V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 545. *Gen. pl.* p. 371.

315.

Pharm. LVPINI Semen.

Lupinus albus; calycibus alternis, inappendiculatis; labio superiore integro, inferiore tridentato LINN. *Spec. pl.* p. 1015. *Lupinus sativus*, flore albo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 282. Pl. annua, patriae adhuc ignotae; sed in areis hortorum vulgare ornamentum.

SEMEN grande, orbiculatum, compressum; arillo albo, medulla flava. Sapor eius amarus, ingratus; qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore iam GALENI *c)* et PLINII *d)* vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia et Italia saginandis bobus inferuit *e)*. Vanus itaque metus, ne interno usu

Ee 3

noxam

c) *Alim.* 13.

d) *Lib.* 18. *cap.* 14.

e) CHOMEL, *Usuelles*, T. 3. p. 57.

noxam pariat, quem quidam aluerunt *f*); tantoque magis, quum vix vlla inter papilionaceas exstet venenata planta: flatulentiam autem gignere, et copiosiori esu obstipare aluum, facile largior. Lumbricos necare intestinales, in puluerem contritum, vel decoctum, vel et in linimento extrinsecus applicatum, plures recensent; quorsum et refero SIMONIS PAVLLI *g*) historiam, quam ad probandam venenatam eius naturam profert. Verior eius indoles farinacea est, vt affinium; vnde farina eius, aqua in cataplasma cocta, vel varie mixta, aceto, melle, aliisque, pro resoluendis, vel emolliendis tumoribus, commoda. Amarities simul semen ad abstergendum idoneum reddit. Vnde et decocto eius cutis purgatur. Sed, inter tot alia similium virtutum, haud iniuria superfluum semen censetur.

DOLICHOS.

LINN. *Syst. veg.* p. 547. *Gen. pl.* p. 372.

316.

Pharm. SILIQVAE HIRSVTAE *Setae.*

Dolichos pruriens; volubilis; leguminibus racemosis; valuulis subcarinatis, hirtis; pedunculis ternis LINN. *Spec. pl.* p. 1019. *Syst. veg. l. c.* *Mant.* 2. p. 441.

f) C. HOFFM. *de offic.* L. 2. c. 135. p. 403. — SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 89.

g) Loc. cit.

p. 441. *Phaeolus americanus*; foliis molli lanugine obfatis; siliquis pungentibus; semine fulco, punctato PLUK. *Phyt.* p. 214. fig. 1. *Stizolobium*; spicis multifloris, pendulis, alaribus; floribus ternatis BROWNE *nat. Hist. of Jamaica* p. 290. Tab. 31. fig. 4. vbi modo flos depingitur. Conf. IACQU. *Hist. stirp. Amer.* p. 201. Tab. 122. Item editio colorata, Tab. 188. p. 99., et KERR in *Med. Comment.* Vol. 2. p. 202 sqq., vbi descriptio accuratissima, Anglice concinnata. Crescit in sylvis et fruticetis Indiae orientalis, e. c. Bengalia, item Americae australis, vt in Guiana Belgica, item insulis Caribaeis.

Legumen eius coriaceum, quatuor, vel quinque, pollices longum; crassitie fere digiti, in formam litterae S tortum, obtegatur setis densis, e ferrugineo subfuscis et nitidis. Figuram harum expressit, lente insigniter auctam, HOOKE h), icone, qua referunt acus angustas acuminatas, et, quantum apparet, non cauas. Editor libri autem monet, se vidisse fetas ex alia siliqua, lineis lateralibus, deorsum versis, instructas. Hae setae, vento detritae, pruritum molestissimum et vrentem cuilibet animali, quod tangunt, excitant, vt et Aethiopes et Barbari, quorum cutis densissima, eas reformident i).

Ee 4

manus

h) *Discoveries by the microscope*, p. 30. fig. 1.

i) IACQUIN, KERR.

manus infrietae, primum nullum sensum excitant, deinde vero pruritus et hinc inde dolorem, quasi a culice; sensim postea intumescit cutis, exiguis pustulis rubris conspicua: quae tamen molestiae, nisi frictio accederet, intra horae spatium disparuerunt *k*). Hinc et Bengalenfibus *Cadjuet*, Gallis in Caribaeis *Pois à grater*, Anglis in Bengalia *Couhage*, vel *Cowitch*, Germanis *Kuhkrätze*, vocatur.

Non dubito, virtutem anthelminticam ad hanc speciem referre, nixus ill. IACQUIN et cl. KERR descriptionibus, quae et optime congruunt inter se et cum ista cl. BANCROFT *l*), qui posterior quidem solus inter hosce virtutem dictam memorat. Nec veriti sunt auctores libri, *Medical Commentaries*, item cl. WRIGHT *m*), Dolicho prurienti adscribere illam. Ill. BERGIVS autem et in *Materia sua medica n*), et in literis, ad me datis *o*), declaravit: ad Dolichum vrentem LINN. *p*), se iudice, vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud istos venit, qui systema non curant.

Quae cl. BROWNE *q*) de effectū plantae Cowitch contra vermes narrat, indicant, eundem sibi non
fatis

k) HOOKE.

l) *Nat. History of Guiana in South-America*, p. 53 sq.

m) *London medical Journal*, 1787. P. 3. p. 253.

n) Pag. 605.

o) *Mens. Martio*, a. 1778.

p) Cuius icon vide in *Select. stirp. American. Hist. coloribus vivis*, Tab. 189. p. 100.

q) *Nat. History of Jam.* p. 291.

notum fuisse; quum modo significet: in insulis Americanis ad ventum ex leguminibus syrupum anthelminticum parari. Setae vero eorum vnice adhibentur, frequentissime in Guiana et alibi, praecipue ab Aethiopibus; infantibus non exclusis. Haec ipsae, rigiditate et acumine suo, mechanice lumbricos (nam ad hosce vnice hic respicitur) irritant, et magna copia per aluum eliminant. Nam neque tinctura, neque decoctum inde paratum, eundem effectum praestat *r*). Ne vero iniuriam similem ventriculo et intestinis, quam cuti, inferant: easdem cum syrupo vulgari commiscent, ad compagem electuarii liquidi, cuius cochleare pro Thea infanti bienni, vel trienni, et dupla quantitas adulto, mane ieiuno ventriculo, datur; iterando hanc dosin diebus subsequenter, subiuncta demum dosi Rhabarbari *s*). Sunt et, qui vesperi tantum setarum harum infanti septenni, vel octenni, exhibeant cum syrupo, quantum vnum legumen erogat, et mane purgans subiungant *t*). Electuarium etiam inde sic praeparatur, quod filiquae maturae, syrupo antea intinctae, cultro abradantur, dein reiiciantur, donec iste spissitudinem mellis obtineat; et huius quidem a cochleari paruo pro Thea, ad maius pro cibo, semel de

Ee §

die

r) BANCROFT l. c. p. 393.*s*) BANCROFT l. c.*t*) COCHRANE, in *med. Comment.* T. 2. p. 83.

die impune ingeri potest *u*). — Cl. CHAMBERLAIN *x*) tamen negat, syrupum esse satis tenacem, ad inuolvendas fetas; vnde praefert Theriacam, mel, vel mucilaginem gummi arabici, pro miscela. Millenae vero experimenta docent, tutissime hanc medicinam ingeri; quod tanto magis mirandum est, sub empirica ista praxi, qua plantationum domini, semel intra tres, vel quatuor, menses, feruis suis omnibus et singulis, et infantibus praecipue, absque ulla necessitatis inquisitione, exhiberi dictum medicamen curant *y*). Exempla quoque felicitis harum fetarum contra lumbricos successus leguntur apud WEBSTERVM *z*).

S P A R T I V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 553. *Gen. pl.* p. 368.

317.

Pharm. GENISTAE *Herba; Flores; Semen.*

Spartium scoparium; foliis ternatis, solitariisque; ramis inermibus, angulatis LINN. *Spec. pl.* p. 996.

Genistae

u) WRIGHT, in *London med. Journ.* 1787. P. 3. p. 253.

x) *Practical Treatise on the efficacy of Stizolobium, or Cowhage, internally administered.* V. vers. germ. *Von den Kräften des Stizlobium.* Est is primarius auctor de usu anthelmintico, qui proprios casus cum aliorum coniungit. Conf. MICHAELIS *Bibl.* Vol. 1. p. 25. — *Journal de Med.* 1785. T. 63. p. 401.

y) BANCROFT l. c. p. 391.

z) *Syst. prax. med.* Vol. 3. p. 361. vers. germ.

Genista angulosa et scoparia c. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 313*. Fruticulus, in locis arenosis et elatis temperatoris Europae crescens.

Hanc speciem loco *Genistae tinctoriae*, quam officinis dicavit LINNEVS, multique alii post eum, ut CRANZIUS, VOGELIUS, BERGIUS, rel., propono, praeeunte HERMANNO, CHOMELIO, GEOFFROY, SPIELMANNO, medicis Edinburgensibus *a)*, et indubia experientia, cum Spartio capta. Non tamen repudio, sed utriusque, incineratione paratum, prout alia similia vegetabilium, earundem virium esse.

In oeconomia non despiciendus fruticulus, pro sepibus vivis, quas ornat floris elegantia; ad allucinas apes; pro foco, praeter mox dicenda de floribus.

FOLIIS et CAULIBUS sapor amarus, nauseosus, sineest; quem tam aqua, quam spiritus vini, contrahit. Et hae quidem partes lotium copiose mouent; unde in hydrope, aqua coctae, valde profunt *b)*. MEADIVS casus hydropis pertinacis, decocto summitatum eius viridium, feminibus Sinapi superbibito, curati, meminit *c)*; quo ipso tam lotium, quam saluus, vberime mota. Sed frequentior est cinerum, vel salis inde elicitum, in hydrope usus. Cinerum

a) Etiam hodie in *Ph. Ed. nouiss.* p. 17.

b) MÖHRING *Act. N. C.* Vol. 5. p. 32.

c) V. supra de femine Sinapi p. 403 sq.

rum horum drachma vna per diem, in tres doses diuisa, dein ad vnciam dimidiam aucta, per lotia vias hydrope anasarca magnae molis liberauit feminam, grauissime affectam *d*). Praestat vero, lixiuium ex iisdem parare. Quod, praeunte eximio SYDENHAMO *e*), commode fit ex cinerum eius librae vna, vini Rhenani libris quatuor; infuso pugillum vnum, vel alterum, foliorum Absynthii vulgaris addendo; cuius liquoris vnciae quatuor ter de die potentur, donec tumor disparuerit: sicque hydropes, pro deploratis habiti, deuicti fuerunt, qui ipsi etiam, ob aegri debilitatem, purgantia non tulerunt. Inferioris fortis hominibus sufficit lixiuium saturatissimum, aqua factum, ad libram vnam, vel duas, per diem potatum; quo ipso copia militum exercitus Suecici hydropem eluctata est *f*). Subiungenda autem hisce, resoluendo et lotium mouendo egregiis, vel interpolanda, commoda roborantia sunt. Quum cinerum efficacia a sale fixo, quod continent, dependeat: sal Genistae purum, vino acidulo solutum, eodem successu hydropicis offertur.

FLORES. Obsoleuit fere plane hodie eorundem vsus. In Auernia et Aquitania iam dudum, acetarii instar, a plebe copiose esitati sunt, et apud Brabantios, nondum explicati, sale et aceto conditi, cappa-

d) MORRO on *Dropfy*, p. 64.

e) *Oper.* p. 497.

f) ODHELIVS, in *Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 82.

capparidum in modum g); item apud Noricos h). Haec non bene conciliantur cum aliorum effatis: quod, per se ingesti, vomitum cieant; in decocto autem aluum moueant i). Quae ignominia, huic stirpi illata, inde videtur prouenisse, quod eadem cum Spartio DIOSCORIDIS habita fuerit. Nec infusum summitatum florentium, copiose potum, apud asthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem et scretum liberiores k). Reliquas virtutes adscriptas silentio praetereo, vtpote fidis testibus destitutas.

SEMEN subcylindricum, splendens, flauum, saporis dulcis, desit serius vsurpari. In decocto blande vomitum mouere, LOBELIVS l) auctor est.

G E N I S T A.

LINN. *Syst. veg.* p. 536. *Gen. pl.* p. 368.

318.

Pharm. RHODIVM *Lignum.*

Genista canariensis; foliis ternatis, vtrinque pubescentibus; ramis angulatis LINN. *Spec. veg.* p. 536.

g) LOBEL. *Aduers.* p. 407.

h) C. HOFFM. *offic.* p. 307.

i) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 72. — BÜCLER. in HERM. *Mat. med.* T. I. p. 321.

k) LEWIS *Mat. med.* p. 292.

l) Loc. cit.

p. 536. β. *Cytisus canariensis semperuirens* et incanus COMMEL. *Hort. T. 2. p. 103. Tab. 52.* Arbor Hispaniae et Canariensium insularum.

Incertum adhuc est, ex quam stirpe hoc lignum sit *m*); quamvis ill. praeceptor Genistam dictam dubitanter in *Materia medica n*), confidentius in *Speciebus pl. o*), et postea *p*), ex Aspalato quadam BROWNI esse, proposuerit. Genistam non esse: de eo se, suo scrutinio, certum esse, retulit LINN. iunior *q*). Alio loco *r*), a planta, quam Conuoluulum scoparium vocat, obtineri, anceps refert.

LIGNVM, h. e. lignosa radix, ex insulis Canariis, Antillis et orientalibus quibusdam regionibus, transfertur, frustis nodosis, incurvis, duris, vnius, vel alterius, pollicis crassitie. Extrinsecus coloris albidi, interne luteo-rufescentis; odoris rosei, quem rasum praecipue spargit; saporis subamari, resinosi. Flammae admotum, facile ardet. Quo grauius est, et quo profundiores colorem prae se fert: eo praestantius. Analysin chemicam etiam CHAMBERS *s*) praestitit. Aqua destillatione fragrante eius odore imbui-

m) LINN. *Diff. Observ. in Mat. med. p. 7.*

n) Ed. I. p. 347.

o) Pag. 997.

p) *Diff. de Opobals. p. 2.*

q) In literis d. 8. Nov. 1779.

r) *Supplem. plant. p. 135.*

s) *De Ribes Arabum et ligno Rhodio. Lugd. 1724. 4.*

imbuitur, et simul abripit, etsi lente, olei aetherei, summe odori, circiter $\frac{1}{32} t$), vel $\frac{1}{50} u$); quodsi modo lignum integrae notae fuerit. Infusione, tam aqua, quam spiritus vini, adsciscit odorem saporemque eius. Extractum aquosum nonnihil pungens et amaricans est; spirituosum vero et de fragrantia participat.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM LIGNI RHODII DESTILLATVM x). Coloris initio est aurei, sensim rubicundi. Vt destillatione elici possit: lignum aliquot hebdomades antea aqua emolliatur; dein, raspando super rota ferrea, cuspidibus acutis instructa, et ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminuatur y). Ob odoris gratiam, pomatis, balsamis, rel. additur. Vim analepticam coniectura promittit; nondum autem experientia euicit. Inter aliam faraginem, in PVLVERIBVS STERNVTATORIIS *offic.* quiquisdam occurrit.

t) CARTHEVS. *Mat. med.* T. 2. p. 168.

u) LEWIS *Mat. med.* p. 354.

x) *Ph. W.* p. 117.

y) FERBER'S *n. Beytr. zur Mineralgesch.* T. I. p. 365. —
CRELL'S *chem. Journal*, P. 3. p. 21.

O N O N I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 651. *Gen. pl.* p. 370.

319.

Pharm. ONONIDIS, f. RESTAE BOVIS,
Radix; Herba.

Ononis spinosa; floribus racemosis, solitariis; foliis ternatis, solitariisque; ramis spinosis LINN. *Syst. veg.* p. 651. Si verum esset LÖSELII assertum, cui post *Florae Suec. Ed. 1.* subscripserunt: ill. LINNEVS, HALLERVS, aliique magni botanici, stirpem iuniorem inermem esse, adultiorem spinosam: referendae huc essent, varietatis nomine, α , Anonis, spinis carens, purpurea c. b. β , Anonis spinosa, flore purpureo c. b. Sed RAYVS, GOVANVS, aliique, et nuper cl. REZIVS, experimentis ductus α), diuersas species declarant. Officinis vero speciatim dicata Ononis, spinis instructa; cuius icon: REGNAULT *Botanique, l'Arrête-Boeuf, ou Bugrande.* Pl. perennis, vel frutescens; vulgaris ad vias et in aridis.

RADIX pedem supraque longa, cylindrica, pollicaris crassitie, extus fusca, intus alba, descendens; adeo tenax, vt, quod iam antiquis notum, aratro remoram pariat; saporis subdulcis;
 quidam

α) In *Phys. Sällsk. Handl.* P. I. p. 128 sq. — Conf. EIVSD. *Obs. botan.* Fasc. 2. p. 21. it. Fasc. 5. p. 6.

quidam nauseosum et subfoetidum describunt *a*). Cortici eius maior vis insidet *b*).

Rarius quidem hodie praecipitur radix; sed hinc inde tamen seriori quoque tempore efficaciam suam, quae in dubium vocari omnino coeperat, probavit; quin, moleste quidam aegri ex eadem affecti sunt *c*). Nempe aperiens et diuretica praedicatur; imo in calculo opportuna, praeeunte veterum *d*) laude. Inuoluntarium adeo lotii profluvium ex manipulo eius vno, in vini libra vna cocto, et casu singulari, ob dysuriam, capto, legitur exortum *e*); quod nimium mihi videtur. Vix suppar remedium in vesicae, vel renum, calculo nouit SIM. PAVLLI *f*). Cui praeconio etsi non assentior: non dubito tamen, fabulum pellendo, dolores a calculo mitigare posse. Et memorabile, medicum experientissimum *g*) saepe, in ischuria ex calculo vesicae, leuamen decocto attulisse, ubi alia non profece-

a) *New. Dispens.* p. 171.

b) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 224. — CHOMEL *Usuell.* T. I. p. 284.

c) PFISTER. — BERGIVS *Mat. med.* p. 601.

d) GALEN *de simpl.* L. 8. — DIOSC. *Mat. med.* Lib. 3. cap. 21. p. 180.

e) LENTIL. *Miscell. medico-pract.* p. 277.

f) *Loc. cit.*

g) Cel. BERGIVM, in *Mat. med.* p. 600.

profecerant. Efficacia, quam quidam *h)* pulueri tribuerunt in sarcocoele, maiori iure ad hydrocelem referri, arbitror, cum altero malo forsitan confusam. Animaduertit et in eam laudem PFISTERVS *i)*; qui, non in omnibus lotium mouisse, queritur. Hydrofarcocelen tribus casibus omnino dissipare contigit ill. ACREL *k)*; quamuis idem postea *l)* laudem hanc nonnihil restrixit. Bis Ononidem in hydrocele proficuum se vidisse, notat cl. PLENCK *m)*. Sarcocelen, post blennorrhagiam ortam, decocto Ononidis discussit MEYER *n)*. Eandem Ononidis efficaciam in sarcocoele recente saepius obseruauit SCHNEIDER; contra inueteratam vero ipsi nihil praestitit *o)*. — Egregie quoque cl^o MEYER *oo)* Ononiss valuit contra obstructions glandularum, indeque ortam atrophiam et cachexiam infantum. In puluere igitur,

h) MATTHIOLVS, in DIOSCOR. L. 3. c. 18. p. 501. — SCVLTVS, in *Obseruat.* n. 74. — NEBEL, in *A. N. C.* Vol. 2. Obs. 3. p. 12., sed hic posterior quidem in connubio purgantium et emplastri discutientis; — item BERGIVS l. c. p. 12.

i) *De Hydrofarcocoele* §. 50.

k) BERGIVS loc. cit.

l) *Wetensk. Acad. Handl.* 1781. p. 189.

m) *Pharmacologia chirurg.* p. 352.

n) RICHT. *chirurg. Bibl.* Vol. 7. p. 599 sq.

o) *Chirurgische Geschichte*, Vol. 10. Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 275.

oo) Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 99 sq.

igitur, ad drachmam vnam, vel et in decocto aquoso, conducit; praecipue cortex eius.

HERBA rarius adhuc decernitur. Decoctum huius, ex pugillo vno et aquae libra dimidia modico igne paratum, et, longa primum serie, dein per interualla, mane potatum, homini, diu calculoso, tam felicem praestitit opem, vt quaeuis pristinorum molestiarum filerent. An ipsa diathesis calculosa eo sublata? dici nequit; certe nullum calculi vestigium postea in cadavere exstitit *p*).

V I C I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 552. *Gen. pl.* p. 376.

320.

Pharm. FABAE Semen; Stipites; Flores.

Vicia Faba; caule erecto, petiolis absque cirrhis

LINN. *Spec. pl.* p. 1039. Faba c. B. *Κυαμος*

Graec. Icon: REGNAULT *Botanique, la Fève de*

Marais. Pl. annua, in Aegypto et ad mare

Caspium, in confiniis Persiae *q*), spontanea; colitur

in hortis agrisque copiose.

SEMEN reniforme, compressum, ex arillo crasso, giluo, et medulla alba, dum siccum est, inconstans; callo lineari insidens. Maximum est in-

F f 2

digena-

p) DE HAEN *Rat. med.* P. 6. p. 289.

q) LERCHE, in LINN. *Syst. veg.* p. 554.

digenarum, vel apud nos hospitantium, plantarum. Varietas, semine minori, mensas etiam delicatiorum intrat. Altera vero, semine maiori, aegrius concoquitur, et flatulentior est; praecipue arillis nondum exuta. Vtriusque semen, tam ante maturitatem, quam siccatum, coctione praegressa, editur. Praestat vero, feminibus tenellis vesci, utpote tenuioribus longe; et horum quidem legumina concisa nonnulli simul comedunt. *Farina* seminum in officinis occurrit, et, ut aliae similes, Lupini, Erui, Foenugraeci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta resoluit; cocta aqua, vel lacte, emolliendis et maturandis tumoribus inseruit. Sordes abstergere cutaneas decoctam, quidam volunt. Additur FARINIS, nomine QVATVOR RESOLVENTIVM venientibus.

STIPITES. Incineratione copiam salis fixi largiuntur, quod, ut supra *r*), sub Spartio, de eiusmodi salibus generatim dictum, lotium potenter pellit. Confert eo fine, cineribus infundere vel vinum, vel aquam.

FLORES. Recentes gratum, ad illum Lili candidi accedentem, odorem spirant; qui vero siccatione perit. Aqua destillata olim inde parata, quam cosmeticam habuerunt; sed immerito.

r) Pag. 443 sq.

E R V V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 554. *Gen. pl.* p. 376.

321.

Pharm. LENTIVM Semen.

Eruum Lens; pedunculis subbifloris; seminibus compressis, conuexis LINN. *Spec. plant.* p. 1039. Lens vulgaris c. B. Φακος Graecorum. Icon: RIVIN. *Flor. irreg. tetrap.* Tab. 35. Pl. annua, in Gallia inter segetes, et in Valesia in vineis, sponte crescens. Alibi in Europa copiose, in vsum culinarem, colitur in agris.

Duplex eius varietas: femine α , maiori, et β , minori s). Vtrunque orbiculare, compressum, margine acuto; arillo cinereo, bruno; medulla fusca. Pisorum instar, coquantur lentes, non ingrati quidem saporis, sed flatibus molestissimae et difficillimae concoctu; ita vt iis, quos debilitas primarum viarum tenet, integrae secedant: hinc non nisi laboriosae vitae hominibus concedendae. Flatulentia adeo equos necasse, legitur t).

Abesse possent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum et sequiorum quorundam, in pellendis variolis et morbillis, laudem; quae si quid veri inuoluit: hoc decocti vnice

Ff 3

calore,

s) Icon vtriusque: RIVIN. l. c.

t) ELLIS apud HALL. *Hist. st- Helv.* n. 421.

calore, quantum capio, continetur. Plus omnino interest,, ad foedas post variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum ficcari incipiunt, crebrius fouere *u*).

Farinae feminum pretium supra *x*) iam statui; sed vix vnquam hodie curatur.

322.

Pharm. ERVI, f. OROBI, *Semen*.

Eruum Ervilia; germinibus vndato-plicatis, foliis impari-pinnatis LINN. *Spec. pl.* p. 1040. Orobus, filiquis articulatis, flore maiori c. B. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrapetal.* Tab. 61. Pl. annua, australiorum Europae regionum et Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit; sed vetat eius insalubritas: nam panis, ex femine, vel solo, vel cum Tritico, coctus, crurum imbecillitatem produxit; vt, scipionibus binis inniti, opus esset; vitio, extensoribus musculis inducto *y*). Ipsos equos, qui plantam integram devorauerant, tanta crurum et tibiaram imbecillitas corripuit, vt vix insistere pedibus possent, sed per longum

u) CHOMEL *Usuell.* T. 3. p. 61.

x) Sub n. 320. p. 452.

y) BINNINGER *Obs. et curat. med.* Cent. 5. Obs. 70. p. 571 sqq. Conf. VALSINIERI, in *Galer. di Minerva*, T. 4. pag. 240.

longum temporis interuallum contremiscerent z). Gallinas, distensione ingluuiei, semen necat a). Nihilominus in Heluetia, cum Lentibus et Viciis, feritur b); nec non in Germania passim.

Superfluum inter medicamina; vt tamen *Farinae* eius virtus secundum n. 320. pariter diiudicetur. Haec similiter FARINIS QVATVOR RESOLVENTIBVS adscripta.

C I C E R.

LINN. *Syst. veg.* p. 554. *Gen. pl.* p. 377.

323.

Pharm. CICERIS Semen.

Cicer arietinum; foliolis ferratis LINN. *Spec. pl.* p. 1040. *Cicer satium* c. B. Ερεβινθος Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, le Pois Chicke*; item in CLEWBERGI *Diff. de variis frumentorum et leguminum speciebus vet. test.* Vps. 1760. Pl. annua, in agris Palaestinae, Hispaniae, Italiae, spontanea.

Arilli SEMINIS color variat; vnde distinctio inter *Cicer album, rubrum, nigrum*; ad quam non video in vsu respici. Est subrotundo-nodosum, cuspede incurua, magnitudinis pisi, medulla flauicante. Acidum inde eruitur, odoris acidi formicarum, et vir-

Ff 4

tutis,

z) BINNINGER l. c. p. 574.

a) ROSSI *de plant. venen.* p. 39.

b) HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 420.

tutis, spiritum vitrioli referentis *c*). Tam escae nomine, quam medelae, iam antiquitus cognitum. Sunt *d*), qui per vocem Kali *e*) Cicer tostum intelligunt: nam in vniuersum illa in sacris literis tostum, frictum, siue torrefactum esculentum quoddam significat *f*). Quicquid sit, fricti Ciceris tam Graeci varii, quam Romani meminerunt, tanquam cibi speciei *g*). Et adhuc hodie in plateis orientalium urbium copiose in cupreis sartaginibus et furnis semina haec torrentur *h*): nam coquendo non finunt sese in pulpam redigi. Tosta, Coffeae non dissimilem potum suppeditant *i*). Farinam quoque eorum, in lacte elixatam, vel Cicera, in aqua elixa, vel alio modo praeparata, antiqui comederunt. Valentius adeo nutrire, quam fabas, GALENVS *k*) affirmat; sed itidem flatulenta. Tum quoque iam moris fuit, immatura et virentia ingerere; qui et hodie in Italia obtinet, vbi, vt in aliis Europae australis regio-

c) BRUGNATELLI *Bibliotheca fisica*, Vol. 8. — CRELL'S *chem. Annalen*, 1790. Vol. I. p. 473.

d) BOCHARTVS, in *Hieroz.* P. 2. p. 46. — SHAW *Travels*, p. 222.; item CLEWBERG l. c. p. 38.

e) In 2. libro SAMVEL. cap. 17. v. 28. secundo loco memoratam.

f) IO. GESNER *Diff. Phytogr. sacr. Spec.* P. 2. p. 10.

g) GALENVS. — BOCHART l. c.

h) SHAW *Travels*, l. c.

i) REICHART *Gartenschatz*, T. 5. p. 163.

k) *De alim. facult.*

regionibus, pro usu cibario feritur. Praestant vero omnino in iusculis decocta. — Lotium pellere semina, notatum; ut et exulceratam vesicam renesque laedant *l*). Hac vi vnice niti videtur illis adscripta, sed non experimentis fidis confirmata, in calculo frangendo potentia. Nec illam euincit Augerianum remedium *m*): quum decoctum Cicerum non solum, sed instar vehiculi efficacioris remedii, captum fuerit.

Farina seminum, ut similes aliae, pro diuerso externae applicationis modo, resoluit, maturat. Sed obsoleuit fere omnino in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

LINN. *Syst. veg.* p. 557. *Gen. pl.* p. 380.

324.

Pharm. GLYCYRRHIZAE, f. LIQVIRITIAE,
Radix.

Glycyrrhiza glabra; leguminibus glabris; stipulis nullis; foliolo impari, petiolato LINN. *Syst. veg.* l. c. *Glycyrrhiza* siliquosa et germanica c. B. Γλυκυρρίζα THEOPHRASTI. Γλυκυρρίζα reliquorum Graecorum. Conf. descriptio amplior ill. PALLAS, in *Reise durchs Russische Reich*, T. 1. p. 498, n. 120. Icon: REGNAULT *Botanique, la Reglisse*.

Ff 5

Pl.

l) DIOSC. *Mat. med.* Lib. 2. p. 126.

m) Vid. SCHVLZ *Diff. an dentur medicamenta calculum* etc. p. 24 sqq.

Pl. perrennis, in Franconia, Hispania, Gallia inferiori, Italia, Sicilia, item in australiori deserto, ad Iaikum Rutheniae, sponte crescens. Sed in Anglia, Lotharingia, aliisque locis, copiose colitur. In horto nostro botanico floret quidem quotannis, sed raro legumina format. Translatio eius difficulter succedit, ob fibrarum paucitatem.

Quum fructum referre Platani pilulas, et asperiores esse, significet DIOSCORIDES *n*): de *Glycyrrhiza echinata* LINN. eum loqui, vero simile est, et hanc nominatim veteribus usitatam. Cuius etsi radicem alterius vinci dulcedine et gratia, LOBELIVS *o*) affirmat: copiose tamen ad Volgam effoditur; ac ex eadem in pharmacopolio Astrachanensi tanta copia succus paratur, ut imperio toti Ruthenico sufficiat *p*). Literis *q*) etiam L. B. DE ASCH certiores me fecit, utramque in Russia iam pari passu, et praescriptionibus medicis, et effectu, ambulare. Quod et confirmat, quae nouissime in lucem prodiit, *Pharmacopoea Russica r*).

RADIX Glycyrrhizae glabrae repens, sed profunde descendens; tenax, pollicem, vel infra, crassa; extrinsecus bruno-fusca, et, dum sicca est, rugosa;

n) *Mat. med.* Lib. 3. cap. 7.

o) *Aduers.* p. 405.

p) LERCHE, in GMEL. *Fl. Sibir.* T. 3. p. 32.

q) D. 10. Nov. a. 1778.

r) Pag. 25.

rugosa; interne flavescentis coloris. Transuersim secta, etiamsi sicca, radios et vasa succola prodit, quae maiora et distinctiora sub microscopio in Hispanica radice, quam Franconica, apparent. Vnde argumentum capitur haud improbabile, istam huic praeferendi s); quae, siue Hispanica, et dulcedine reliquis antistat t). Sapor radiceis dulcis, inprimis parte corticali, et nonnihil mucilaginosus; diutius gustata, leuem amaritiem prae se fert. Coctione ingrate amarescit. Aqua extractum. dimidii fere ponderis radiceis, eruitur; spiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter eius partem constituit; quod ipsum prius dicto dulcius longe est, utpote non insipida mucilagine commistum u). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fermentationem subeat. Ore retentam sedare sitim, vetustissima observatio est x); ut ideo *αδυσχολον* dicta. Succum eliquatum idem facere y). Vnde hydropicis, grauiter sitientibus, eximium solamen radiceis masticatio affert; vetusta pariter experientia z), quam hodierna laete confirmat. Stimulos praeterea acres inuoluit, fibras relaxat, exulcerata abstergit, et, aliorum dulcium in modum, blande resoluit. Frequens

s) WEDELII et SCHMIDII *Diff. de Glycyrrh.* p. 9 sq.

t) SPIELM. *Mat. med.* p. 456.

u) LEWIS *Mat. med.* p. 297.

x) THEOPHR. L. 9. cap. 13.

y) DIOSC. l. c.

z) PLINII Lib. 22. cap. 9.

quens igitur eius usus est in tussi, raucitate, screatu in affectionibus pectoris, imo inflammatoriis, languente; in nephritide, stranguria, erosionibus faucium. Pro hisce scopis vel pulvere locus est, vel concisa radix, in infuso theaeformi cum aliis, propinatur. Si decoquenda: nonniſi ad finem coctionis reliquorum addenda; ne amarities fastidium pariat. Prostat et copia praeparatorum, in quibus crebrius, quam per se, aegris offertur. Additur subinde radix aliis, ad celandum ingratum eorundem saporem, prout pilulis pulvis vel eo fine inspergitur, ut ne inter sese cohaerescant. Quantum conferat, ut cortex Peruvianus gratius ingeratur, alibi iam significavi a).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SVCCVS, vel EXTRACTVM b). Isti in Hispania parato praerogativa vulgo conceditur. Ibi, in Catalonia praecipue, ex radicibus siccatis, aqua coctis, expressione eruitur succus, et, in extracti tenacitatem coctione spissatus, ulterius solis vi densatur. Vituperatur autem extractum, in Hispania paratum, ob empyreuma, iacturam salis ammoniaci, et admixtas sub praeparatione particulas cupreas c). — Magna etiam copia in variis Siciliae locis extractum hocce paratur

a) *App. med.* Vol. I. p. 863.

b) *Pharm. omn.*

c) DE LA PLANCHE, in *Journal de med.* 2783. p. 63.

paratur, indeque in diuerfas Europae regiones transmittitur; et hoc quidem bonitate praestat illo quod ex Oriente venit *d*). Forma subcylindrica venditur, longitudine sex pollicum, crassitie vnus, vel maiori; foliis laurinis obuolutum, in fractura splendens. Dulcis saporis cum leui amaritie. Reiciatur empyreuma sapiens, vel olens, et quod, lingua diffuens, foeces relinquit. Liberatum ab hisce, noua solutione et decantatione, SVCCVS LIQVIRITIAE DEPURATVS *e*) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in vsum vertitur. In tussi et reliquis pectoris affectionibus dictis, non priuandum sua laude, vel per frustula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua destillata solutum, et aliis commodis mixtum. Pauperes vtiliter decoctum auenae, in quo solutum fuit, potant. Larga vero eius copia requiritur, ad sesquiunciam per diem *f*), Instar suppositorii vsurpatum, in haemorrhoidariis ardorem ani leuat *g*).

PASTA

d) SESTINI *Agricoltura, prodotti e commercio della Sicilia*, Vol. I. Conf. EIVSD. *Lettere scritte dalla Sicilia*, Vol. 3. Lit. 7. vbi praeparationis modus ample describitur.

e) *Ph. Dan.* p. 249.

f) *TISSOT Avis*, p. 181.

g) *STOERCK Unterricht für Feld- und Wundärzte*, T. 2. p. 81.

PASTA LIQVIRITIAE *h*). Ob decoctum radicis Gummi Arabico et saccharo a. l. iunctum, lubricandis faucibus, et aeri stimulo, ad tussim vellicanti, involuendo, inferuit. Pertinaciori autem tussi non sufficit. Reglissam alias in vita communi vocant; Galli, *Pâte de Reglisse*.

BACILLI DE LIQVIRITIA ALBI, f. LIQVIRITIA ALBA COCTA *i*). Constat ex Gummi Arabico, Speciebus diaireos et diatragacanthae, radice Liquiritiae et Amylo; addita demum copia Sacchari et mucilagine Tragacanthae. In mitioribus faucium et pectoris affectionibus pariter locum habet.

BACILLI DE LIQVIRITIA CITRINI *k*). Ex radice Liquiritiae, Ireos Florentinae, Amylo, Croco, Saccharo, cum mucilagine Tragacanthae in suam formam redactis. Croco, ob exiguum quantitatem, nonnisi color, nec vlla anodyna efficacia, in hisce debetur. Ob mucilaginem parciolem, minus involuunt, quam praecedentes.

TROCHISCI BECHICI ALBI *l*). Eiusdem fere compositionis, ac bacilli de Liquiritia albi; et valor idem. Sed omitti hic possent, ob defectum radicis Glycyrrhizae.

TROCHISCI BECHICI CITRINI *m*). Proxime accedunt ad nuperrime dictos, selectu partium; sed,
loco

h) Ph. W. p. 123.

i) Ph. W. p. 26.

k) Loc. cit.

l) Ph. W. p. 213.

m) Loc. cit.

loco Amyli, radix Liquiritiae et Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

TROCHISCI BECHICI NIGRI *n*). Accedunt semina aromatica Anisi et Foeniculi et succus Liquiritiae, unde color nigricans. Efficacius resoluunt, quam reliqui.

SYRVPVS GLYCYRRHIZAE *o*). Compositus iusto magis, radicem Glycyrrhizae, herbasque capilli Veneris et Hyssopi, comprehendit. Dictis pectoris vitiiis dicatus; rarioris hodie vsus.

VNGVENTVM DE LIQVIRITIA *p*). Obsoletum. Plurima vis a Nihiló albo, Cerussa et Camphora, in excoriationum et fissurarum sanatione, contra quas laudatur, deriuanda.

ELIXIR PECTORALE REGIS DANIAE *q*). Simplicius occurrit in *Pharm. Dan. r*).

ELIXIR PECTORALE WEDELII *s*).

SPECIES TRAGACANTHAE FRIGIDAE *t*).

325.

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZAE Radix.

Glycyrrhiza echinata; leguminibus echinatis; foliis stipulatis; foliolo impari, sessili LINN. *Syst. veg.* p. 557. Glycyrrhiza, capite echinato c. B. Conf.

n) *Ph. W.* p. 213.

o) *Ph. W.* p. 191.

q) *Ph. W.* p. 48.

s) *Ph. W.* p. 49.

p) *Ph. W.* p. 222.

r) *Pag.* 149.

t) *Ph. W.* p. 162.

Conf. proluxior descriptio cel. PALLAS, in *Reise durchs Russ. Reich* T. 1. p. 498. Icon: IACQU. Hort. Vindob. Tab. 95. Pl. perennis, crescens in australioribus regni Ruthenici et Apulia. In horto nostro quotannis flores, maturaque femina, fert.

Commode substituitur in Ruthenia praecedentii speciei; de qua re vide supra u).

ASTRAGALVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 566. *Gen. pl.* p. 385.

326.

Pharm. TRAGACANTHAE Gummi.

Astragalus Tragacantha; caudice arborecente, petiolis spinulentibus LINN. *Spec. pl.* p. 1073. *Tragacantha* C. B. DU HAMEL *Traité des Arbres* T. 2. p. 343. cum fig. Icon: REGNAULT *Botanique, la Gomme adragant*. Frutex exiguus Gallo-Prouinciae, Italiae, Siciliae, Candiae, vbi in monte Ida crescit, et aliarum Orientis regionum.

GUMMI hoc, aestate adulta, sponte erumpit per corticem ex trunci et ramorum medulla, vti et interstitiis fibrarum, radiatim dispositarum, ipsius ligni, vbi coaceruatum nouo vrgentis a tergo riuo vltius propellitur. Qui mora et calore coit gummosus succus,

fuccus, vltcrius contactu aëris densatur. Sicque laminarum rugosarum, lineam, plus, vel minus, crassarum, intestinulorum instar contortarum, vel granorum forma, saepe cauorum, stirpi adhaeret, vt ex icone TOVRNEFORTII x) cognoscere est. Colore variat, vnde distinctio in *Tragacantham albam* et *flauam*, s. *rufam*. Prior, vtpote purior, vnice in medicum scopum seruari debet; altera, fordibus variis inquinata, opificibus relinquenda. Transfertur vtraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europaeae vel nihil, vel exiguum modo, gummi suppeditant. Gummi probae notae subperlucidum, fragile, odoris saporisque expers, est.

Longe difficilior soluitur, aliis gummatibus, aqua, et vix perfecte: nempe intumescit quidem, et in maiori copia aquae agitatione sese commiscet cum eadem; sed illa inde turbida euadit, et conciliata isti quiete, mucilago fundum petit, et aqua pristinam limpitudinem recuperat. Hinc et mucilago eius difficilior longe et minus constanter, agitando, oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici; et, ad combinanda balsama cum eadem per trituram, largiori quantitate opus est, nec tam diu conubium istud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli

x) *Voyage du Levant*, T. I. p. 21.

trioli obuelat *y*). Frustra et tentatum, trititando illam cum mercurio viuo coniungere *z*). Frigida tamen aqua Tragacantham, absque praeuia eius in puluerem comminutione, perfecte, intra quinque, vel sex, horas, solui posse, cl. RUTTY *a*) asseuerat. Drachma eius vna librae vni ciuili aquae syrupi spissitudinem inducit *b*). Vix vnquam sola adhibetur, sed commista aliis, idque plerumque soluta; licet in puluere minus fastidii pariat. Aegre tamen in puluerem redigitur. Acrem stimulum, diarrhoeam, vel dysenteriam, suscitantem, vt alia gummosa, involuit; humores tenues incrassat; iacturam glutinis naturalis cauorum, vt in stranguria, inde orta, refarcit; fissuras labiorum, vel papillarum, consolidat. Mucilago eius, ad compingenda varia in trochiscos, bacillos, pilulas, crebri vsus est. Additur et aliis, quae acrimonia sua infesta esse possent, exemplo Trochiscorum Alhandal, pilularum WERLHOFII contra rabiem caninam, rel.

— [Externe applicatum Gummi hocce, vulneribus conglutinandis, inseruit; et, cum difficilius, quam Gummi Arabicum, aqua soluatur: iis maxime

y) FRENCH, in *med. Observ. and Inquir.* Vol. I. p. 423. 425.

z) PLENK'S *Art d. Quecksilber zu geben*, Exper. 9. p. 28.

a) *Observations on the Lond. and Edinb. Dispensatories*, pag. 179.

b) *New. Dispens.* p. 136.

maxime idoneum est, quae multo humore madent, neque tamen, propter inflammationem, Colophonium c) ferunt d).] —

Simile Gummi suppeditat *Pterococci aphylli* PALL. e) radix, recens incisa.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE f) componuntur ex G. Tragacantha, G. Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si semina quatuor frigida, superflua, addantur: id pro desiderato fiat; ne rancore, in quem ista inclinant, pulvis noceat. PVLVIS DIATRAGACANTHAE g) omittit G. Arabicum, vtpote superfluum. PVLVIS E TRAGACANTHA COMPOSITVS h), praeter dicta e *Ph. W.*, Saccharum recipit. Species hae demulcent, inuoluunt, et in tussi et diarrhoea crebro praecipiuntur.

TROCHISCI etc.

327.

Pharm. ASTRAGALI EXSCAPI Radix.

Astragalus exscapus; acaulis, exscapus, leguminibus lanatis, foliis villosis LINN. *Mant. pl.* p. 275.

Gg 2

Syst.

c) Vid. *App. med.* Vol. I. p. 33.

d) REIL *Memorabil. clinic.* Vol. 2. Fasc. I. p. 18.

e) *Reise d. Rußl.* T. 2. p. 322. Tab. 5.

f) *Ph. W.* p. 162.

g) *Ph. Ed.* p. 73.

h) *Ph. Lond.* p. 89.

Syst. veget. ed. 13. ed. 14. p. 685. IACQU. Collect. ad bot. Vol. 2. p. 269. Icon: EIVSD. Pl. rar. Vol. 2. Fasc. 1. Tab. 17., *recus. in GIRTANNERI Abhandl. üb. d. vener. Krankh. Tom. 1. Cf WINTERL Ind. hort. bot. Pestin. p. 14. Astragalus perennis, supinus, foliis et siliquis hispidis, flore luteo KNAUTH Flor. Hal. p. 41. BUXBAUM Pl. Hal. p. 32. Cicer montanum ἀκαυλον C. B. Pin. p. 341. Prodr p. 147. Glaux lanuginosa, montana, acaulos RVPP. Flor. Jen. ed. HALL. p. 270. Planta perennis, in montibus Thuringiae, collibus saxosis, glareosis, circa Nordhufam i); in collibus Wettinensibus Halae vicinis ii); Traiecti ad Viadrum k) et in Hungaria, spontanea.*

RADIX simplex, nonnisi versus apicem diuisa, perpendicularis, quatuor, vel plurium pedum; lente gracilescens, fibras ad latera spargens. Sicca radix multiceps, rugosa et stigmatibus fibrarum resectorum notata; epidermide bruna, parenchymate albo; in filamenta facile longitudinaliter diuisibilis. Sapor eius amaricans et subadstringens est; odor nullus. Decoctum, coloris subfusci, sapore ad infusum Liquiritiae prope accedit; hinc non ingrate capitur l); alius cum Amygdalarum amararum sapore comparat

i) C. BAVHIN.

ii) KNAUTH.

k) HARTMANN apud TIEZ.

l) QVARIN *Animadv. pract.* p. 320.

comparat *m*). Idem vitrioli martis solutione sensim obfcuratur, non vero nigrescit. Extractum aquosum primum fefquidrachmam circiter ex vncia vna constituit *n*); alius eius scrupulos decem obtinuit *o*), saporis extracti Dulcamarae. Spiritus vini praebet extracti primi subamari grana triginta duo *q*). Subtiliora, vel magis ambigua experimenta *q*) non attingit hic repetere; ex quibus hoc etiam colligitur, acidum facchari inesse. Nolo ex dictis expedire, quod sit resoluens, demulcens, inuoluens; nec morbos, quibus tollendis par sit, diuinare. Sed iis potius insistam, quae arte de eius vi explorata esse videntur.

Periodum, intra quam inclaruit radix, instar medicaminis, ab anno 1786. numerare, conuenit; quo ipso perill. L. B. A. QUARIN in lectu dignissimo libro *r*) de experimentis quibusdam, vsui in lue venerea fauentibus, referret. De hoc cl. WINTERL, Prof. Pestinensis, Vindobonam perscripserat: in confinibus Hungariae (addit cl. SWEDIAVER *s*), Tur-

G g 3 ciae

m) ENDTER *Diff. de Astragalo exscapo*, p. 12. Gott. 1789.

n) ENDTER.

o) WEGERICHI *Diff. de Astragali exscapi radice*, Erf. 1789. p. 4.

p) *Diff. cit.* Gott.

q) *Diff.* Erford.

r) *Animadv. pract.* p. 320 sqq.

s) *On venereal complaints*, p. 259.

ciae proximis) a mulieribus morbos venereos decocti ope sanari. Capta igitur Vindobonae in nosocomio magno experimenta, quorum successum exoptatum perill. A QUARIN historiis quatuor confirmat. In duobus horum arthritidis cum symptomatibus variis dirioribus venereis, ut tophis, ulceribus, iuncta fuit; sed utrumque malum cessavit, decocto ex Radicis vncia dimidia, cum aquae vnciis quindecim, donec libra vna remaneret, cocta; quod liquidum tepide mane et vespere sumendum erat. Haec formula etiam aliis, qui medicinam hanc adhibuerunt, pro norma fuit. Seriem experimentorum, ibidem in nosocomio factorum, continuat cl. CRICHTON, Anglus, testis oculatus t). Haecce cum prioribus, nec alia, in dissertatione Goettingensi u) proposita sunt. Symptomata venerea, quae Astragalo curata dicuntur, difficilioris, quoad partem, generis sunt: ut exostoses capitis, tibiae, costarum, claviculae; nodi, tophi, exanthema faciei, gonorrhoea, condylomata labiorum pudendorum, bubones, scabies, exanthema squamosum superficiei corporis, tinea capitis, ulcera. Et hisce affecti aegri omnes, tam viri, quam foeminae, intra aliquot hebdomades, vel menses, valetudini restituti feruntur

t) In cel. GIRTANNER *Abh. über d. vener. Krankh.* Vol. I. pag. 406 sq.

u) Loc. cit.

feruntur, solo decocto radicis, et subinde applicatione eius externa. In tinea capitis *x*) adiuumento fuit, praescindere crines, ante applicationem externam; unde exigua suppuratio et squamarum delapsus. Et hisce quidem nihil mercurii antea datum fuit, certe non sub decursum nouae curationis. Testis fidei experimentorum nosocomii Vindobonensis quoque existit cl. WERNER *y*). Memorabile postestatis exemplum exhibuit decoctum, ore captum et linteolis externe applicatum, in puella, post rebellem luem veneream exostosi diuturna costae septimae dextrae, cum foeda exulceratione, tentata *z*). Aueo legere historias a cl^o CARMINATI concinnatas, quae EIVSD. *Opusculorum therapeut. Tomo 2.* seruantur; quum a viro tantae perspicaciae, ingenii et in experimentis instituendis patientiae, quicquid ad verum eruendum pertinet, discussum exspectari possit. Confectariis, inde factis, non parum vsui fauentibus et dicta partim confirmantibus, haecenus acquiescere oportet *a*).

Quoad partem modo auxilio fuit feminis tribus istis, de quibus cl. WEGERICH *b*) narrat. Sub-

G g 4

lata

x) CRICHTON l. c. p. 410.

y) In *Diff. de virtute Saponariae offic.* Trai. ad Viadr. 1789.

z) TIETZ *Diff. de virtute Astragali exscapi antiuenericae memorabile exemplum.* Trai. ad Viadr. 1790. p. 14.

a) Expositis per litteras, Ticini Regii datas, d. 15. Febr. 1790. in *Allgemein. Lit. Zeit.* 1790. n. 60. p. 483.

b) *Diff. cit.* p. 9.

lata quidem varia pectoris, a morbo debilitati, mala; sed ulcera faucium pudendorumque et scabies pertinaciter potestati radices restiterunt (excepto vno casu, quo ulcera faucium consolidata); ita ut ad alia praestantiora, quae spem confirmarunt, transeundum esset. Non miror, quod non suffecerit casus singulari, quo vuula et tonsillae consumtae erant, ossa nasi carie correpta, et ulcera ichorem mali moris fundebant, praeuio ptyalismo, bis excitato; licet initio leuamen afferret *c*). Miror potius, quod idem cl. CRICHTON, qui ambiguum huncce euentum describit, nec sine elogio Vindobonensium experimenta dimisit, propriis suis, serius Londini institutis, ad contrariam partem transgredi, coactus fuerit *d*).

— [Ita quoque cl. GIRTANNER, prouti ipse in familiari confabulatione mecum communicauit, iudicium fauens, quod de hoc stirpis efficacia, experimentis Vindobonensibus ductus, tulerat, restringere iam cogitur.] —

Qui vere ex lue emerferunt, vel modo leuati fuerunt, in hisce, omnium consensu, post potum decoctum, copiosus sudor, praecipue noctu, successit. Sunt, quibus vberius lotium mouerit. Initio curationis quidam aluum solutam inde experti sunt; sed postea cessantem, et diaphoresi et diuresi locum cedentem.

Sedi-

c) EHIRTON l. c. p. 411.

d) ARNEMANN *Progr. de morbo venereo*, 1790. p. II.

Sedimentum in lotio vulgo apparuit, album, mucosum *e*). Subinde effectum post dosin drachmarum duarum, vel trium, praestat; etiamsi quatuor, vel sex et supra, dari possint *f*). Mitigat symptomata, inprimis dolores nocturnos, et dissipat eos quandoque omnino. Nunquam dolores creat, ne in summe emaciatis et sensilibus, vt Guaiacum et Lobelia aliquando faciunt *g*). Ad iudicium CARMINATI, etiamsi inueteratam luem non sanet: progressui tamen eius obicem ponit longe certius, quam omnia ligna et radices, quae antiuenerica censentur. Dignum igitur, quae recipiatur in suppellectilem medicam, et ulterius exploretur: an recidiuo malo auertendo par sit? anne valeat tum, quando mercurius incers est? et anne in connubio mercurii plura praestet, quam hic ipse solus?

Supra memini solatii aegrorum, vna cum lue uenerica, arthritide, vel rheumatismo, correptorum. Hoc forsitan ansam dedit, tentandi radicem in proxime dictis malis, sola dum infestarent. In hisce cl^o HUNCZOWSKY egregie saepius satisfecit; atquum tamen in eius apud venereos administratione voto exciderit.

e) WERNER *Diff. cit.* p. 4.

f) CARMINATI.

g) IDEM,

G A L E G A.

LINN. *Syst. veg.* p. 565. *Gen. pl.* p. 384.

328.

Pharm. GALEGAE *Herba.*

Galega officinalis; leguminibus strictis, erectis; foliolis lanceolatis, striatis, nudis LINN. *Spec. pl.* p. 1062. *Galega vulgaris* C. B. Icon: MILLER'S *Figures of plants* Tab. 137. REGNAULT *Botanique le Galega, ou la Rue de Chèvre*. Pl. perennis, in Hispania, Italia, item in Rhaetia et Scaphusia, crescens.

HERBAE odor saporque vix ullus, vt nec inde multas vires expectes. Nec experientia fidem assignat. Neque tamen vtilitate sua cecret planta: probrutorum enim pabulo valde commendabilis est *h*). In Italia folia loco acetarii sunt *i*). Eneruare morsum venenatum serpentum, perhibitum; a quo veneno extenderunt efficaciam ad miasma malignarum febrium, quin ipsius pestis, in succo, vel decocto, cum aceto, vel sudoriferis *k*). Et huius in peste virtutis exempla duo de conserua ex foliis
recen-

h) CLOVET, in *Act. Mogunt.* ann. 1778. et 1779. p. 219 sqq. — Conf. BECKMANN'S *phys. oeconom. Bibl.* Vol. 12. pag. 427.

i) CHOMEL *Usuelles*, T. I. p. 400.

k) Conf. de hisce CASP. HOFFM. in *med. offic.* Lib. 2. p. 305.

recentibus narrantur *l*). Memoratur et succi vis anthelmintica *m*). Hinc inde experientia clarus Anglus *n*) nuper, obliuione fere data planta, infusum Galegae praecipit, tanquam vehiculum aliorum remediorum, licet scopus ab illo non significetur, in dysuria chronica et chorea St. Viti. Alius *o*), singulari casu, hydropicum hisce foliis sanauit.

TRIFOLIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 1077. *Gen. pl.* p. 387.

329.

Pharm. MELILOTI *Herba c. Floribus.*

Trifolium Melilotus officinalis; leguminibus racemosis, nudis, dispermis, rugosis, acutis; caule erecto LINN. *Spec. pl.* p. 1078. *α*, flore luteo; Melilotus officinarum Germaniae c. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Melilot.* Pl. annua, vel biennis; ad vias et in collibus crescens.

Varietas flore luteo manifeste magis odora, altera, albo instructa. Odor in ficcata planta longe fragrantior, sapor subamarus, herbaceus. In Moldauia pelles huius herba contra tineas muniuntur; vnde

l) BOULE *Works*, Vol. 4. p. 292.

m) C. HOFFM, l. c.

n) BISSET, in *Med. Essays*, p. 163. 170.

o) MOULINE, in *Mem. de la soc. R. de Med.* Vol. I.

vnde *Mottenkraut* ibidem vocatur *p*). Acrem plantam, contra suetam sententiam, habet HALLERVS ita vt, casu sese admiscens feminibus Lini, in angina nocuerit *q*). Flores praeferuntur vi foliis. Iumenta delectantur Meliloto, et horum in usum in Anglia feritur *r*). Intrat caseum helueticum, quem *Schabzieger* vocant, eodem fine, quo alias Trifolium Melilotus coerulea, eidem additur; indeque pariter ibidem feritur *s*). Vix vnquam vsurpatur hodie interne; vnde sparsas laudes decocti, in colica inflammationibus imi ventris, retentione lotii, doloribus post, vel ante, partum, tympanite, fluore albo, non moror. Discutere, extrinsecus applicatum, verius praeconium; de anodyna autem vi et emolliente dubito. Sicca igitur epithemata, vel fluida, vti et cataplasmata, intrat. Addi clysmatibus non repudio, si flatus sint discutiendi. Praecipue vero pro emplastro sui nominis colligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MELILOTI DESTILLATA, *offic.* Nonnihil odora. Obsoleuit.

EMPLA-

p) LÖWE *physikalische Zeitung*, 1784. Vid. BECKMANN'S *Bibl.* Vol. 13. p. 592.

q) *Hist. stirp. Helv.* n. 362.

r) RAY *Hist. plant.* T. 1. p. 951.

s) STORR *Alpenreise*, Vol. 1. V. BECKMANN'S *Bibl.* Vol. 13. pag. 340.

EMPLASTRUM DE MELILOTO *t*). Antiquae originis formula, GALENI tempore prioris; sed a MESVE, aliisque postea, multipliciter mutata. Hinc et maximi in eius compositione dispensatoriorum dissensus obtinent. Simplicissimum et vere nomine suo dignum est EEMPLASTRUM DE MELILOTO SIMPLEX (*Cod. med. Paris u*), ex summitatibus Meliloti, sebo bouillo, resina et cera. Prolixiora reliqua *x*); quae omnia, etsi inter se diuersa, complectuntur varia discutientia et emollientia. Odorem grauem in vniuersum spargit. Ad tumores discutiendos, vel emolliendos, praecipue glandularum maxillarium et parotidum, imponi solet. Quae vires vero admixtis aliis potius, quam Meliloto, videntur adscribendae. Emplastro vesicatorio additum, dolorem ex eiusdem effectu mitiorem reddit.

TRIGONELLA.

LINN. *Syst. veg.* p. 576. *Gen. pl.* p. 388.

330.

Pharm. FOENVGRAECI Semen.

Trigonella Foeniculum graecum; leguminibus sessilibus, strictis, erectiusculis, subfalcatis, acuminatis; caule erecto LINN. *Spec. pl.* p. 1095. Foeniculum graecum satium c. B. Icon: REGNAULT
Bota-

t) *Ph. W.* p. 60.

u) Pag. 145.

x) *Ph. Dan.* p. 159. — *Ph. Suec.* p. 102. — *Ph. W.* l. c.

Botanique, le Fenu-grec. Pl. annua, crescens in Galliae australis aruis.

SEMEN oblongum, tereti-compressum, vtrinque truncatum, bruno-luteum, sulco obliquo instructum, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copiosam, ut semen vncia vna aquae vnciis sedecim lentorem et mucilaginosam naturam, caloris ope, conciliet *y*). Extractum aquosum $\frac{3}{4}$ circiter totius ponderis constituit, estque amaricans et odore feminum imbutum. Magis tamen saporem odoremque seruat spirituosum *z*).

Rarissime ore capitur in decocto, vel infuso; etsi mucilaginosi natura et odor indicet, praeter vires, mucilaginosi communes, resolventem femini competere. Acquiescunt vero fomento, vel cataplasmate, ex farina eius parato, quando emolliendi, vel maturandi, sunt tumores; et clysmate, ad eluendam blande aluum. Et ne in hoc scopos quidem crebro hodie usurpatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc semen in VNGVENTA et EMPLASTRA varia, ut OLEVUM E MUCILAGINIBVS *a*); VNGVENTVM ALTHEAE *b*); EMPLASTRVM DIACHYLON SIMPLEX *c*).

y) CARTHEVS. *Mat. med.* p. 177.

z) LEWIS *Mat. med.* p. 278.

a) *Ph. Lond.* p. 106.

b) *Ph. W.* p. 218.

c) *Ph. W.* p. 57.

PTEROCARPVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 533. *Gen. pl.* p. 366.

331.

Pharm. SANTALI, vel SANDALI, RVBRI
Lignum.

Pterocarpus santalinus; foliis ternatis, subrotundis, retusis, glaberrimis; petalis crenatis, undulatis LINN. *Suppl. plant.* p. 318. Auctore cl. KÖNIG, qui ex patria specimen, cum descriptione et ligno, transmiserat, lignum hoc arbori prae-
 fixae tribuit LINNEVS iun. in *Suppl.* HERMANNO d) non videtur omnino ignota fuisse: nam arborem indicat esse filiquosam, floribus papilionaceis affinem. Sandalum rubrum RVMPH. *Herb. Amb.* Vol. 2. p. 47.; qui tamen stirpem ipsam non vidit, sed pleraque modo, ab aliis, praecipue ab HERBERTO DE IAGER, recensita, collegit, propria diiudicatione usus. Moutouchi suberosa AVBLET. *Guian.* Vol. 2. p. 742 Tab. 200. huc a LINNEO iun., ob similitudinem florum et fructus, refertur. Arbor altissima, in montibus Palicaten-
 sibus Indiae, intra montes Hageri et Kair-Haevram, et in Zeylanicis, habitans e); in Golkonda, in Timor et insulis circumiacentibus f).

LIGNVM.

d) *Mat. med.* T. I. p. 236.

e) KÖNIG loc. cit.

f) DE IAGER, in VALENTINI *Hist. simpl.* p. 386.

LIGNVM. Idem ac lignum Caleaturicum g). Plura ligna rubra Indica perperam Santali rubri nomine veniunt. Santalum dictum, ob conuenientiam odoris fragrantis cum reliquis lignis santalinis. Lignum, dum caeditur, odorem gratum spargit, tanto penetrantior, quo vetustior arbor est; quem odorem per tempus et exsuccum seruat, radendo renouandum. Pars vero vnice medullaris arboris in vsum trahitur, dicto nomine; quae, prout seruat, repraesentat frusta, secundum longitudinem scissa, compacta, rubra, extus nigricantia fere, interne laetius rubra; fibris mox rectis, mox undatis. Censetur melius, quo floridius, vel pallidius rubrum est. Saturatius rubrum, quale illud est, quod contusum venditur, vilius iudicatur, vel fasolino quodam additamento inquinatum.

Omitti commodè posset ex medicaminum censu: nempe neque sensus, neque mutationes in corpore morbofo, magnam potentiam produnt. Vnus negat, aquam tingi exinde alio colore, quam in flauum inclinante h); alii contra affirmant, aquam inde obscura i), vel grata k), rubedine imbui. Hoc notare non superfluum; quum, teste cl. LEWIS, tingere aquam rubedine, ligno Brasiliano, quod facile

g) Teste DE JAGER l. c. p. 406.

h) LEWIS *Mat. med.* p. 517.

i) CARTHEVS *Mat. med.* Vol. 2. p. 545.

k) BERG. *Mat. med.* p. 906.

cile cum Santalō rubro confunditur, non vero huic, datum sit. Infusum huius generis quidem insipidum et inodorum; sed extractum inde paratum, quod $\frac{1}{8}$ pendit, falsum et leuiter adstringens *l)* est; et ipsum infusum vitriolo martis obscurius fit. Spiritus vini autem auidius absorbet tingentes pariet, ad $\frac{1}{4}$ circiter vsque. Adeo rubrum est extractum spirituosum, vt tantillum eius magnam spiritus vini quantitatem rubro grato suffundat; non vero olea, siue expressa, siue destillata *m)*, excepto tamen ex horum censu oleo Lauendulae *n)*.

In blanda adstringendi efficacia tota eius virtus continetur. Arabes tam hoc, quam reliqua signa fantalina, exercitio artis dicarunt, subscribente illis subsequente aetate; vt de Indorum in eo collocata fiducia, in dysenteria cum Oryzae aqua, in mictione cruenta, vomitu sanguineo *o)*, nihil commemorem. Nisi omnino hodie excludatur, vix, nisi coloris causa, amplius fertur, apud hosce, qui curatiam remedii, vel artem celandi medicinam, in subedine quaerunt.

Pluris facienda in arte tinctoria est, ad texta lanea et lintea, gossypina, sericea, coloranda; quod

l) CARTHEVSE; nisi de ligno Brasiliiano loquatur.

m) HOFFM. *Obs. phys. chym.* p. 71., qui resinam illud vocat.

n) LEWIS *Mat. med.* p. 518.

o) RVMPH l. c. p. 52.

quod eo successu, sub necessario additamento, fit, ut aëris iniurias impune ferant *p*). Scriniarii quoque adhibent lignum, pro suppellectili varia lignaria; frequentius tamen in patria, quam alibi, ubi pretium impedimentum struit, et vix, nisi pro opificiis tessellatis, locum concedit.

Succus speciem sanguinis draconis suggerit *q*)).

GEOFFROYA.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 667. Suppl. plant. p. 378.*

332.

Pharm. GEOFFROYAE IAMAICENSIS Cortex.

Geoffroya iamaicensis; inermis; foliis pinnatis, septemiugis (ad quindena) cum impari; pinnis oblongo-ouatis, acuminatis; racemis compositis, terminalibus MIH. *Geoffroea inermis*; caule inermi, arboreo, racemis compositis SCHREB. in KLINGSOEHR *Diff. de Geoffroya inermi, eiusque cortice, medicamento anthelmintico, pag. 11. Erlang. 1788.* *Geoffroea Iamaicensis, inermis, Cabbage-bark-tree, or Worm-bark-tree* WRIGHT in *Philos. Transf. Vol. 67. P. 2. p. 512. Tab. 10.* Dicitur et *wild Cabbage-tree*, ut distinguatur ab *Areca oleacea*

p) POERNERS *chem. Versuche u. Bemerk. z. Nutz. d. Färbekunst, Vol. 2. p. 96 sq.* — VOGLER, in CRELL'S *chem. Annal. 1790. Vol. 1. p. 195.*

q) LINN. *Suppl. plant. p. 319.*

racea L. quae simpliciter *Cabbage-tree* vocatur. Geoffroea inermis; inermis, foliolis lanceolatis SWARTZ *Prodr. nov. gener. et spec. veget. Ind. occid.* p. 106. Spigelia, foliis oblongis, obouatis, nitidis, pinnatis; cortice glabro, cinereo; *The Bastard Cabbage-Tree* BROWNE's *nat. hist. of Jam.* p. 367. CHAMBERLAIN *on the efficacy of Cowhage in diseases of Worms.* Vers. German. *Vom Stizolobium*, p. 21. Arbor procera, sed trunco modice crasso instructa, in Iamaica frequens, praecipue in planitie graminosa depressiori, parteque occidentali.

Ligno instruitur duro, vnde ad ea aedificiorum opera expetitur, quae duratione et firmitate insigni opus habent r). Nectaria alliciunt copiam apum, aliorumque insectorum. Sed in primis inclaruit cortice suo, cuius vis anthelmintica primum, quantum constat, in insula Iamaica, et quidem praecipue apud nigritas, explorata est. Dein haec, post pauca ista, quae de eo a. 1755. tradiderat cl. DUGUID, Chirurgus olim Iamaicensis s); eaque pariter pauca, quae cl. BROWNE t) de eo memoriae reliquit, in Britannia vberius innotuit, literis et commenda-

Hh 2

tione

r) CHAMBERLAIN loc. cit. p. 20.

s) *Essays and Observations physical and lit. of Edinb.* Vol. 2. impress. a. 1770. p. 290.

t) *Nat. Hist. of Jam.* 1756. App. p. 367.

tionem cl. RVSH, med. Professoris in Philadelphia *u*), MAC DONALD, Chirurgi Iamaicensis *x*), ANDERSON *y*), ex Iamaica Edinburgum praxin suam transferentis. Praecipue autem ibidem celebritatem sibi acquisiuit, postquam cl. WRIGHT *z*) stirpem botanica descriptione et icone instrueret, id quod a. 1777. factum est; additis, quae ipse de virtutibus eius in Iamaica cognouerat. Successerunt tempestiue experimenta medicorum Scoticorum et Anglicorum, nec absque effectu probo expectato; licet multi vehementiam, in vomitu et alui purgatione cienda, redarguerint *a*); alii, in diuresi mouenda *b*). Haec in medium prolata incommoda videntur vulgatiorem corticis usum retardasse, tam in Britannia, quam extra eam, et in causa esse, ut vix haecenus in libris de materia medica adoptatus exstet; nec, etiamsi in *Pharmacopoeam Edinburgensem* *c*) receptus, in *Londinensi* *d*) locum obtinuerit.

Corticis memorantur duae varietates: alter cortex coloris est multo pallidioris, saporis ceteroquin fere communis, et vehementiorem effectum edit; scilicet alui deiectiones fluidas, nauseam insignem, tormina,

u) *Med. and phil. Commentaries*, Vol. I. 1773. p. 328.

x) L. c. Vol. 2. 1774. p. 96 sqq.

y) Loc. cit. 1776. p. 84.

z) Loc. cit.

a) DUNCAN, in *Comment. cit.* Vol. I.

b) DONALD MONRO l. c. Vol. 2.

c) A. 1783. p. 27.

d) A. 1788.

mina, quin subinde deliquia animi, mox post eundem ingestum, excitat *e*). Alter, qui vulgo praxin medicam in insulis Americanis intrat, colorem obscuriorem habet, quem cl. ANDERSON comparat cum colore Cassiae lignae; quidni Cassiae caryophyllatae, cui similior est? Ingratum est, quod descriptiones auctorum de genuino cortice tantopere varient, et quod etiam specimina, quae possideo, inter sese haud parum discrepent; vnde successus in medicina ipsa subinde ambiguus euadit. Amplissima descriptio corticis est, quam cl. CHAMBERLAIN, qui ipse in Iamaica fuit *f*), dedit: nimirum, esse cinereum, et subinde rubri, vel ferrei, coloris; maculis distingui; epidermidem deglubi facile; corticem subiectum, si siccus euaserit, referre ferrum, rubigine correptum; superficiem internam esse cineream; comparatque eam, quoad externum habitum, cum cortice Cascarillae. Hae notae satis bene quadrant in specimina ista, quae ipse cl. WRIGHT olim secum tulerat ex Iamaica, et mecum, liberali manu, cum tot aliis materiae medicae et florum Iamaicensis cimeliis, communicauit. Addo, specimina ab eo mihi missa, conuexa, pedalem assequi longitudinem; diametro, pro aetate rami, differre; item crassitie, quae aliquando lineam superat; epider-

Hh 3

made

e) ANDERSON, in *Med. and phil. Commentaries*, Vol. 4. p. 85.

f) Loc. cit. p. 19.

mide demta, superficiem externam corticis minutis colliculis exasperatam esse, internam subtiliter striatam; frusta quaedam vtrinque plane cinerea, vel chalybeo colore tineta, alia extrinsecus vel profundius ferruginea comparere; texturam corticis esse fibrosam, et modice tenacem. Recens detractus saporem mucilaginosum, dulcem et insipidum, praese fert; odorem autem ingratum, subnauseosum, etiam in decoctione superstitem; vnde et arbor *Bulge-water-tree* vocata est g). Amaricantem, subaulsterum reperio corticem, iam mihi praesentem. Discrepat valde ab hacce descriptio ista cli BONDⁱ h); qui lamaicenssem corticem, innuit, interne Rhabarbarum referre fere, vel colorem ex flauo et viridi mixtum habere, vbi vero lingnum tangat, flauofuscum esse; saporis valde amari. Eiusmodi specimina quoque possideo; sed non dubito, eadem spuria pronunciare, comparando ea cum Wrightianis. Deglubitur cortex de ramis, non tam annu-
tinis, quam biennibus, vel triennibus.

Distinguunt Indi inter arborem masculam et femineam, quarum illa debilior vi vermifuga: in quo autem verum discrimen arborum harum consistat; vtrum varietates, an species adeo diuersae sint? haecenus euinci nequit i).

Cortex,

g) WRIGHT.

h) *Diff. de cortice Geoffroae Surinamens.* p. 17.

i) Vid. de hac re BONDⁱ *Diff. cit.* p. 14. et 104. et CHAMBERLAIN l. c. p. 20.

Cortex, prout asseruatur, sensuum scrutinio subiectus, pauca modo effectus indicia prodit. Coniectura fert *k*), narcotica vi efficacem esse; nec aduersatur, quod alium expediat, quum id in quibusdam aliis narcoticorum exemplis pariter contingat. Manifestius sensus vellicat, praeparatione varia subactus.

Etenim aqua eius destillata subacris est, odore subnauseoso imbuta. Qui odor decocto, quod saturatione fuscum euadit, vt dixi, pariter inest. Inspissando illud, ex corticis drachmis sex extracti aquosi primi, grana sexaginta sex eruuntur, amari, tum nonnihil acris. Tinctura, cum spiritu vini rectificatissimo et eadem, quam dixi, quantitate corticis parata, colorem vini Rhenani generosi habet, et extracti spirituosi primi grana viginti octo praebet, modice amari, acris tamen haud parum. Acrimonia singulorum tenacius ori inhaeret; praecipue autem extracti spirituosi secundi, quod adeo Hydropiperi vix acrimonia cedit. Arctus nexus inter gummosas et resinosas partes obtinet. In miscela cum solutione aquosa vitrioli martis enascitur ex puluere color purpureus, parum lutescens, neutiquam vero niger *l*).

In lumbricis necandis et expellendis potestas eius nominatim explorata. Laborant hisce magna

Hh 4

caterua

k) WRIGHT l. c. p. 509.

l) Haec, aliasque encheireses tradit cl. KLINGSOEHR
Diff. cit. §. 6. 7.

caterua nigritae insularum Americanarum; sed fa-
 pissime, abigere istos hocce cortice, succedit. Nec
 dubitatur, etiam infantibus eundem ingerere *m)*.
 Subinde tamen irrita reddunt experimenta sua per-
 tinacia *n)*, vel assuescit natura medicamini *o)*: ut
 vel ad alia discedere oporteat, vel alia commodam
 connubia facere. Qui de nausea, vomitu, alui pur-
 gationibus fortioribus, aliisque incommodis, que-
 runtur, sub usu obuiis *p)*: confusione forsitan cor-
 ticum sibi imponi passi sunt; vel dosi nimia, nec
 aetati opportuna. Vbi nigritarum vel ignorantiae,
 vel temeritati, res committitur: non mirum, delicti
 poenas aegros luere. Commune et habet hic cor-
 tex cum aliis remediis, ut initio aegrius feratur:
 hinc plerumque initio vomitiones, aluique deiectiones,
 postea non percipiendae, dum in progressu na-
 tura eidem assuescat. Rarior est observatio, illum,
 loco excretionum dictarum, diuresin potentius pel-
 lere *q)*. Tanto maioris interest modum exhibendi
 illum probe nosse.

Confert, initium parua dosi facere, et eandem
 augere, donec aeger nauseam percipiat. In pulve-
 rem

m) MAC DONALD, in *Med. and phil. Comment.* Vol. 2.

n) CHAMBERLAIN p. 30.

o) WRIGHT l. c. p. 510.

p) *Med. and phil. Comment.* Vol. I. p. 329. — WRIGHT
 loc. cit. p. 511

q) DONALD MONRO, in *Med. and phil. Comm.* Vol. 2. p. 98.

nem cortex facile conteritur, et speciem pulueris Malappae prae se fert. Homo robustus eius initio grana triginta, iuuenis grana viginti, infans biennis, vel triennis grana, decem, fert; infans anni vnus dimidium; quod valet et de reliquis praeparatis, in hac aetate *r*). Hac forma datus, praecipue cito aluum laxat; sed non aequo certo vermes tum necat, sic in decocto. — Decoctum parari potest, ex corticis vncia vna, in vnciis triginta duabus (*a quart*) cocta; donec colorem ambrae, vel vini Maderaici, assumat *s*); vel *t*), donec supersint vnciae octo (*boiled to half a pint*). Colato liquido saccharum additur. Huius robustus quatuor cochlearia capiat, iuuenis tria, infans dictae aetatis vnum *u*). Mane, per tres, vel quatuor, dies, capiantur doses dictae *x*); si necessitas requirat, vt diutius vsus continuetur, non octo, vel nouem, doses vsque, quod rarum est *y*). Placet et decocti alia dandi ratio, scilicet ex corticis vnciis duabus et dimidia, et aquae quartis duabus, ad libram ciuilem vnam et dimidiam coctis; cuius colatae primo mane adulto detur cochleare vnum, secundo cochl. vnum et dimidium, sensim ascendendo ad cochlearia quatuor, vel quinque, et con-

Hh 5

tinuando

r) WRIFHT p. 509.*s*) WRIGHT.*t*) Secundum consilium DONALDI MONRO, in *Med. and phil. Comment.* Vol. 2. p. 96.*u*) WRIGHT.*x*) CHAMBERLAIN l. c. p. 23.*y*) IDEM.

tinuando octo, vel nouem, diebus *z*). Decocti creberrimus vsus fit in America et efficacissimus; sed non diu seruari potest, antequam corrumpatur. — Syrupus ex hocce, dupla quantitate sacchari additus fit; seruarique hic impune, per aliquot annos, potest et capi eadem dosi, ac ipsum decoctum *a*). Est *b*) qui hanc formam reliquis corticem dandi praeferat. — Extractum euaporatione decocti in balneo mariae conficitur. Tanta huic efficacia infidet, vt non nisi granis eius tribus adultus indigeat, et granum quinque robustum vehementius afficerent, et pluriess in eo aluum soluerent; dein tamen grana modo decem eundem effectum exsererent *c*). Cl. WRIGHT non meminit necessitatis, vel subiungendi, vel interpolandi, purgantia. Commodum tamen aliis visum, post vsum decocti, per plures dies continuatum, dosin Ialappae, cum paucis granis Calomelanos, subiungere; vnde plerumque vermes secesserunt, vel viui, vel mortui *d*); vel interficere Ialappam, Rheum, sal Glauberianum, vel, quod praestat, olei Ricini vnciam vnam. Die autem, quo capiatur purgans, oportet corticem Geoffroyae huius omittere *e*).

Multaa

z) ANDERSON, in *Comment. cit.* T. 4. p. 87.

a) WRIGHT.

b) RVSH *Comm. cit.* Vol. I. p. 328.

c) WRIGHT loc. cit.

d) ANDERSON l. c. p. 88.

e) CHAMBERLAIN l. c. p. 23.

Multa vero incommoda exsurgunt, si aqua frigida bibitur durante effectu huius medicinae, ut nausea, vomitiones, febris. delirium; item si dosis modum excessit. Tum copia aquae calidae ingestae eluendus est ventriculus; multum illico olei Ricini, purgandi scopo, hauriendum, et succus Limoniorum large potui vulgari admiscendus, cuius vis hic, ut acidorum cum opio, iusto largius capto, summa *f*) est. Casu dubio in febribus, quae corticem Peruvianum ferunt, e re est, utrumque corticem commiscere; item quando, exeunte febre, suspicio vermium latentium sese exserit *g*). Notatu dignissima sunt experimenta, sub moderamine CLAWENDT; Erlangae *h*) instituta, in infantibus, quatuor, ad nouem, supraque, annorum, forma pulveris cum saccharo, vel pilularum ex extracto, item subinde in miscela Rhei et salini, instituta; ex quibus apparet, corticem hunc lumbricos quidem et ascarides, neutiquam vero taeniam *i*), subigere.

f) WRIGHT l. c. p. 501.

g) WRIGHT, in *Lond. med. Journ.* 1787. p. 256.

h) KLINGSOEHR *Diff. cit.* §. 10.

i) *Loc. cit.* §. 11.

333.

Pharm. GEOFFROYAE SVRINAMENSIS*Cortex.*

Geoffroya surinamensis; inermis; foliis pinnatis quadrijugis, cum impari; pinnis ovalibus, obtusis; racemis compositis *MIHI*. Condidi hanc descriptionem ex ampliori *cl*ⁱ *BONDT k)*: qui ipse tamen non viam plantam examinavit; sed ramulos floriferos et foliiferos, vel spiritui vini inditos, vel ficos. *Geoffraea surinamensis*; inermis; foliolis ovalibus, obtusis, f. retusis; carina dipetala *BONDT l)*. *Wewe Indis, Blakkee Cabbès, vel Wormhoude*, i. e. *Cortex anthelminticus, Nigritis*.

Corticis prima notitia debetur Americano cuidam facerdoti et medico, nomine *MACARI*; qui ipse eodem a. 1770. seruo nigritae, a vermibus convulso et occoecato, auxilio fuit. Hunc salutarem effectum conspiciens *cl. VAN STUYVESANT*, qui praeterin medicam tum in Surinamia exercuit, a meritisissimo *NEPVEV*, tunc Surinamensis coloniae Gubernatore, precibus impetrauit, vt, soluta liberaliter pecunia, eiusdem cognitionem redimeret. Sic ad experimenta ipsius dicti medici res processit. In

Europa

k) Quae comparet in *EIVSD. Diff. de cortice Geoffraeae Surinamensis*, cum Tab. Lugd. Bat. 1788.

l) Loc cit. p. 13.

Europa vero primum cortex in manus pharmaco-
 polae Ultraiectini IULIAANS peruenit, vna cum exem-
 plis ipsius stirpis; vnde copia facta fuit cl^o VOLTE-
 EN, Professori medicinae Lugduno - Batauo, IULIAANS M. D., DE MAN, RUMPEL, aliisque medicis
 Belgicis, illum apud aegros bene multos explorandi,
 accessit horum a cl^o BONDT collectis historiis nume-
 rosis, proprium eius in rimando cortice, eiusque
 stirpe, quoad varios respectus laudabile studium.

Cauendum maxime, ne confundatur cum cor-
 tice quodam, a nigritis *Tinkihoude* dicto; qui
 instar cocculorum Indicorum, pisces inebriat. Nec
 minori noxa venditus fuit, sub veri nomine, cor-
 tex Mezerei *m*). Genuinus cortex, ex trunco, vel
 ramis, detractus, discinditur in frusta longitudi-
 nalia, plana, pedem supraque longa, et pollices
 aliquot lata, ponderosa, crassitie notabilis, et di-
 versae, vel pro arboris aetate, vel parte, a qua se-
 paratus fuit. Colorem habet extrinsecus cinereum,
 ex lichenibus innatis; quibus separatis, epidermis
 comparet rubra, purpurea, fusca, intermixto ci-
 nereo, pro varia aetate. Sub hacce compages con-
 spicitur filamentosa, lamellosa, coloris ferruginei,
 fulcescentis, cum intermixtis striis, maculisque,
 profundius coloratis, rubris, fuscis. Transuersali
 sectione splendet et variegatus est. Prope lignum
 colore

m) BONDT l. c. p. 18.

colore tingitur atro-purpureo, vel variegato, vespunctis albicantibus intersperso. In puluerem comminatus tritus exhibet colorem pallide cinamomeum. Odoris expers, nisi recens, qui nauseosum odorem spirat; saporis leuiter amari et nonnihil austeri. Manifestior tamen amarities sentitur in strato atro purpureo, qui cortici contiguus est *n*).

Destillatione humida prodit aqua, oleo omni-
carens, etsi nonnihil lactescens; odoris nauseosius
saporis fatui *o*). Decoctum aquosum saturatius possit
colationem fusco-rubrum est. Protrahitur autem
coctio per duas saltem horas, ut omne efficax eruatur.
Extractum, inde paratum, saporem valde
amarum et acerbum habet, et sub inspissatione
spirat odorem amygdalarum amararum. Vnciae
corticis octo erogant extracti huius, mollis, instant
mellis, vuciam vnam cum drachmis duabus, praeter
ter pellicularum drachmas supra tres. Tinctura
spirituosa, profunde rubra, resinam dimittit, ex
corticis vnciis octo ponderis drachmae vnius cum
granis viginti quatuor, friabilem, amaricantem.
Terrae rhabarbarinae, f. selenitis ex terra calcarea
et acido Acetosellae, quaelibet vncia corticis con-
tinet grana decem *p*). Taceo ea, quae destillatione
ficcat

n) BONDY.

o) BONDY l. c. p. 20.

p) BONDY.

acca eruta fuerunt *q*), vtpote minus vsui medico accommodata.

Pleraque experimenta a viris, modo laudatis, in lumbricis instituta sunt; vt tamen etiam ascaridibus cortex infensus sit; quin, casu singulari, taeniam frustulatim, vel per articulos, expulerit *r*). Summam vero vim exercet in lumbricis necandis et exturbandis; qua in re vix efficacius aliud agnoscit remedium, et nociuo omni effectu caret, modo prouideatur. Iuuat et tum, quum multa anthelmintica frustra antea tentata fuerunt *s*).

— [Marburgi quoque in instituto clinico, sub cli MICHAELIS moderamine, virtus contra ascarides, nouem casibus, sese comprobauit *t*).] —

Vna cum vermibus pituitae immensam molem sursum, vel deorsum *u*), eliminat; vt et fuerit, qui in hac re praecipuam vim quaereret *x*). Sic tamen nidi verminosi efficacissime destruuntur, et praeventitur, ne vermium noua pullities fiat. Praeter hasce euacuationes, quarum alui solutio modica crebrius incidere solet, lotii vias manifestius afficit.

Nempe

q) BONDY l. c. p. 18 sq.

r) Loc. cit. p. 89.

s) Loc. cit. p. 54. 58. 62. 81.

t) Vid. EGGERT *Comment. de virtute anthelmintica Geoffraeae surinamensis*, Marburg 1791. p. 50 sqq.

u) BONDY loc. cit. p. 40..

x) DE MAN loc. cit. p. 65.

Nempe aliquando impetuose mictionem ciet, et molestissimum vesicae tenesum et stranguriam subinde creat *y*). Quum mortui saepe vermes, cortice capto, secedant, et aliquando viui protinus fugam, eo ingesto, capiant: videtur virosa potius quadam natura ipsos vermes aggredi, quam euacuando effectum suum praestare. Vtut vero tutum sit: aliquando tamen turbas, haud spernendas, excitat, nauseas scilicet et vomituritiones, item anxietates, nonnunquam diras *z*). Contigit hoc, vel a iusto maiori dosi; aut aluo stricta, nec sub eius effectu soluta; item in corporibus strictioris habitus. Laxa contra et pituitosa corpora, vti infantum, minus hisce incommodis opportuna sunt. Molestus est quoque aliquando in sensilioribus vesicae tenesmus. Et ipsa muci intestinalis per anum iactura tormina aliquando suscitatur, alui tenesmos, cum striis sanguineis, muco intermixtis *a*).

— [Recentioribus autem aliquot experimentis haud spernenda huius corticis contra ipsam taeniam efficacia constitit *b*). Nimirum virgo, viginti duorum annorum, post frustra capta decantatissima quaevis et vehementissima remedia anthelmintica, ad infuso-

y) VOLTELEN loc. cit. p. 40.

z) VOLTELEN l. c. p. 41. — RUMPEL l. c. p. 65.

a) VEIRAC apud BONDT p. 73.

b) A. I. SCHWARTZE *Diss. Obss. de virtute corticis Geofraeae surinamensis contra taeniam*. Goetting. 1792.

infuso - decoctum corticis Geoffroyae nostrae confugit, eo euentu, vt, vna cum pluribus frustis, plures vulnas longitudine superantibus, integram taeniolam sesquiulnarem deiiceret, et posthac molestiarum quarumuis expers maneret. Alia, duodeuiginti annos nata, pari successu, ab integra taenia, vna cum pluribus lumbricis, liberata fuit. Nec in ancilla, viginti quinque annorum, cortex noster spem fefellit: permagna enim taeniarum frusta illa excreuit; omniaque verminosa symptomata postea conticuerunt. Omnes vero vsae sunt infuso - decocto, methodo cli-
[THVLESSINK, de qua paullo post sermo erit, parato.] —

Varia, quae sub administratione corticis huius contra vermes sese exserunt, phaenomena, ansam dederunt, adhibendi eam in variis quoque morbis chronicis, vermium sodalitio carentibus. Nec euentus spem fefellit. Etenim valuit, vbi labes gastrica, cruda, pituitosa, subsuit; in colluue fetida, solidorum relaxatione, humorum inertia; speciatim in obstructionibus lentis, febre quartana, leucophlegmatia, anasarca, chlorosi, nephritide pituitosa, asthma humido mucoso c). Ita in tussi conuulsiva et numerus et vis insultuum desaeuiit, et scretus pituitae leuati sunt d). In hydrope, tam

c) VOLTELEN apud BONDT l. c. p. 40.

d) Loc. cit. p. 74.

tam anasarca, quam saccato, saepe quidem frustra tentatus, saepe emolumentum dubium praestitit; sed visa tamen eiusdem cum aliis hydragogis miscella idonea e). In vniuersum in hoc cortice, praeter incidendi et attenuandi vim, insignem tonicam agnoscit inclytus Haaganus medicus A THEVSSINK f)).

Mutari potest forma modusque, corticem huncce dandi, pro voluntate aegri, multipliciter. Nemo exempla vberiora huius rei dedit, quam ell VOLTELEN. Acquiescere tamen licet decocto, ut pote satis efficaci cuius formula esse poterit haec: Rec. Corticis Geoffroyae Surinam. drachmas tres. Coque in Aquae communis q. satis. Colaturae vnciarum octo admisce: Aquae Flor. Naphae, vel similis, vnciam vnam. Adultus hoc totum pro dosi sumat mane; ab anno 12 ad 20, duae tertiae partes conducunt; ab anno 6 ad 12, dimidium et pueris a 2 ad 6, vna tertia sufficit. Intra quatuor dies vermes plerumque secedunt; quodsi vero non contingat, expellente opus est g). Quibusdam placuit, decoctum saturatius exhibere, e. c. ut pro colaturae libra vna, corticis vnciae duae fumerentur h) vel pro colaturae vnciis octo, corticis vncia vna i)).

Spontee

e) Loc. cit. p. 75.

f) In *lit.* d. 25. Aug. 1790. ad cl. BLUMENBACH, ab hocce mihi amice oblatis.

g) VEIRAC apud BONDÉ p. 67.

h) Loc. cit. p. 43. 82.

i) Pag. 53.

sponte patet, et hic sine limato medici iudicio aegrum
salutari euentu potiri non posse. Syrupi grati, ē. c.
Syrupi corticis Aurantiorum, additamento, palato
magis consulitur. — Cl. A THVESSINK *k)* aquae spi-
ritum vini pro decocto addit: scilicet ita, vt corti-
cis huius vnciae duae coquantur in aquae pintis dua-
bus (puto Gallicis), additis spiritus vini vnciis qua-
tuor, per quatuor horas; donec pinta vna circiter
remaneat.

— [Cl. SCHWARTZE, in experimentis, supra
relatis, corticis vncias duas cum aquae libris dua-
bus et spiritus vini vnciis quatuor infundendas, per
sex dies digerendas, et tum demum decoquendas
curauit, donec colaturae libra vna remaneret *l).*] —

Huius primo die vnciae duae ter, per sub-
sequentes horas, mane exhibentur, vnde duae, vel
tres, modo alui deiectiones plerumque, cum exi-
gua nausea; secundo die, dum eadem quantitas
praebetur, manifestior nausea incidit, raroque aeger
vomit, sed foeces aluinae pituitosae, redduntur;
tertio die reliquum per cyathos capitur, vnde vnus,
vel alter, vomitus cum deiectionibus pituitosis et
terminosis (si vermes praesto sunt); quarto die pur-
gans rudius, ex resina Ialappae et Calomelano, of-
fertur; quod ipsum immensam copiam pituitae et
terminium necatorum euacuat, in solatium aegri haud

li 2 mediocre.

k) Loc. cit.

l) Obss. cit. p. 7.

mediocre. Et successit haecce medelae ratio, reliquis anthelminticis irritis adhibitis.

Extractum aquosum ad grana viginti quatuor admitti potest; quod ipsum vel teritur sacchari eadem quantitate, vel aqua Menthae soluitur, vel in pilulas compingitur *m*). Valde extollitur extractum spirituoso-aquosum, in affectionibus pituitosis, scrophulis et obstructionibus glandularum *n*). — Locum quoque est tincturae, ex corticis uncia una et spiritus vini unciae octo, ad guttas sexaginta, supraque — Item resinae, saccharo mixtae, infantibus, granis tribus, ad octo; adultis, ad scrupulum unum usque. — Pulvis rarius exhibitus fuit, e. c. cum extracto Absynthii, in pilulis; quo tamen validius vilum electuarium, ex pulvere hoc et robe Ribesiorum *o*). — Prodest etiam infusum vinosum. — Ad debellandas ascarides plurimum confert, corticem in clysmate exhibere, ex corticis uncia una, in aqua ad colaturam unciarum sex, cocta, et addita mellis uncia una *p*).

Prouti vero, ut supra iam innui, nisi sola haec medicina vermes eliminari queant, e re est, quartae die laxans subiungere, e. c. ex Rheo: ita artis partem est, in chronicis malis combinare cum cortice secundum conditiones diuersas, varia commoda, quae

rum

m) Vid. e. c. BONDY *Diff.* p. 43 sq.

n) THVESSINK loc. cit.

o) BONDY pag. 91.

p) Loc. cit. p. 45.

um et exempla nonnulla suppeditavi. Alia auxi-
ia desiderat vehementior ipsius medicaminis effectus,
anxietates, nausea, vomitus, quibus vel diminuta
calosis, vel purgans additum, vel aromata, carmina-
iua blanda, antispasmodica, subueniunt; sicut
emollientia mucilaginoso et oleoso molestias viarum
urinarum tollunt.

ORDO XXV.

LOMENTACEAE, f. PAPILIONACEIS AFFINES.

C A S S I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 326. *Gen. pl.* p. 206.

334.

Pharm. α , SENNAE ALEXANDRINAE *Folia*;
Folliculi. β , SENNAE ITALICAE *Folia.*

Cassia Senna; foliis feiugis, subouatis; petiolis eglandulatis LINN. *Syst. veg.* p. 327. α , *Senna alexandrina*, f. foliis acutis C. B. MORIS. *Hist. pl. T. 2. p. 201. Sect. 2. Tab. 24. fig. 1.* β , *Senna Italica*, f. foliis obtusis C. B. MORIS. *l. c. p. 200. Sect. 2. Tab. 24. fig. 2.* REGNAULT *Botanique, le Sené.* Monographiam huius, cum icone eximia, praestitit SALVADOR SOLIVA, in *Disertacion sobre el Sen de Esparna. Madrid 1774.* Planta annua. Prior crescit sponte in Aegypto superiori *q*), etsi, quod mirum, ab ALPINO non memoretur; et, teste BLONDELIO *r*), etiam in Arabia, circa Mo-
cham.

q) HASSELQVIST.*r*) In SAVARY *Diction. T. 2. p. 1537.*

cham. Alteram, quae in Italia, item Gallo-
prouincia, crescit, ex priori fieri cultura, affir-
mat cl. GOUAN s).

Breuius perfungar consideratione *Sennae Ita-
licae*, quae quidem aliquando a mercatoribus alteri
substituatur. Praerogatiuam FALLOPIVS t) Italicae
tribuit, vtpote vt plurimum recentiori, et pro
nostra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum
virtute eam debiliorem altera declarant. Sese op-
ponit huic iudicio cl. SOLIVA, demonstratum cu-
piens, vtrique eandem efficaciam competere; quin,
effecit sua commendatione in Hispania, vt ibidem
Italica vberius coleretur. Cui rei mandatum re-
gium fauit; ita vt in venditionem lucrosam cultura
transierit u). Sufficere hanc ipsam, altera etsi non-
nihil debiliorem, ita vt dosi quarta parte ma-
iori opus sit, nupera experimenta numerosa cl.
COSTE et WILLEMET x) vltcrius edocuerunt; quin,
eo praestare, quod torminum longe minus excitet.
Ita cl. WRIGHT y) eadem dosi et eodem successu Ita-
licam, ac alteram, in infuso exhibuit. Vncia vna
huius gummosarum partium drachmas tres praebet;

℞ 4

resino-

s) In literis ad SOLIVAM l. c., qui ipse rei subscribit.

t) *De simpl. purg.* c. 59.

u) *Gazette salulaire*, 1777. p. 19.

x) *Essays sur quelques Plantes indigènes medicinales*, à
Nancy, p. 25 sq.

y) In *London Medical Journal*, 1787. P. 3. p. 237.

resinosarum, ultra scrupulos duos. Infusum eius aquosum nauseosi pariter odoris est; nec desunt vestigia olei istius, paullo post de altera Senna describendi. Infantibus hydropicis huius drachmae duae, ad vnciam, vel sesquiunciam, in infuso datae. Nec nocuit puerperis, partu difficili debilitatis z).

Subinde Sennae, praecipue Italicae, foliis surrogantur folia *Coluteae arborescantis*; arboreae, foliis obcordatis LINN. *Spec. plant.* p. 1045. (Germanis, *Deutsche Senne*); quod, quatenus fraus est, reprehensione omnino dignum est. Attamen nec haec, contra quorundam opinionem a), purgandi potestate destituuntur; inuento, tanto maioris faciendo, quum, in australibus Europae crescens, hiemes nostras in hortis facile ferat. Substitui verae Sennae posse, experientia sua iam cognouit TH. BARTHOLINVS b). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis: vnde infusum praestat; sed non nimis forti expressione subiuncta, ne rudiores et resinosae partes transeuntes tormina molesta creent c). Fumus foliorum, instar Tabaci haustus, pituitam oris et narium prolicit. Speciali casu superstitem, post apoplexiam pituitosam, grauitatem capitis, cum mentis debilitate, sufflaminauit d). Sed

z) COSTE et WILLEMET l. c.

a) E. c. LÜSECKII *Mat. med.* p. 126. Ed. 4.

b) *Med. Dan. domest.* p. 229.

c) COSTE et WILLEMET l. c. p. 27 sqq.

d) Loc. cit. p. 29.

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam*.

FOLLICVLI eius, siue legumina, compressa, feminibus oblongis, hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, SERAPIONE et MESVE, item ab ACTVARIO, qui Graecorum primus Sennam memorat, foliis silentio pressis, fructus vnicè mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes MVHAMMEDIS pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit, et Tithymalo, pro aluo eluenda, substituerit *e*). Galli inter nuperiores in usum iterum folliculos reuocarunt. Hique et a foliorum odore saporeque ingrato immunes sunt, et minus, quam illa, torminibus subsequuturis molesti *f*). Paulo vero debilius, quam folia, purgant *g*).

In Aegypto Sennae mercatura nonnisi vni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a rusticis collecta folia recipit; deinceps, partitione in tres portiones facta, per Massiliam, Liburnum, Venetias, Europaeis vendit *h*).

Sapor FOLIORVM nauseosus, amaricans, subviscidus; odor pariter ingratus, praecipue si infusum olfacias. Infusum aquosum coloris profunde

li 5

lutei

e) REISKE *Misc. obs. ex Arabum monumentis*. Leid. 1746.

f) SPIELM. *Mat. med.* p. 647.

g) LIEVTAUD *Précis de la Matière médicale*, p. 293.

h) HASSELQVIST'S *Resa*, p. 535.

lutei est. Nempe aquae facile vires suas impertiunt, idque definita proportionem tantum; ita ut non augeatur efficacia, etiam si maiori quantitate addantur. Drachmae eorum duae sufficere pro aquae unciiis quatuor, existimantur *i*). Plus gummosarum partium illis inhaeret, quam resinotarum: ut adeo NEVMANNVS *k*) ex uncia una foliorum extracti gummosi unciam dimidiam cum granis decem, et ex residuo extracti spirituosum grana viginti octo, elicuerit; CARTHEVSERVS *l*) autem illius circiter quartam, huius octauam, partem. Ratio et habenda est olei vinguinoso aetherei, cuius grana circiter septem ex uncia una foliorum destillatione eruta, specifico nauseoso odore, et sapore Sennae, imbuti; a quo et praecipua virtus purgans deriuata *m*). Experimenta plura chemica alibi legi poterunt *n*).

Ad efficaciora, etsi paullo lentiora, purgantia pertinet; crebroque etiamnum, praecipue ab Anglis et Suecis, praescribuntur; parcius a Germanis, aliisque gentibus. Vim purgantem sese in infantem lactantem exserere, si nutrix iisdem via sit, compertum *o*). Quamvis multi in acutis febribus,

imo

i) GREW *Experiments*, in *Anatomy of plants*.

k) *Chymie*, B. 2. Th. 4. p. 220.

l) *Mat. med.* T. 1. p. 583.

m) CARTHEVS. l. c. p. 584.

n) In SENNERI *Diff. de Senna*, Altdorf. 1733. p. 12 sqq.

o) BERGIUS, in *Veckskrift för Läkare*, Vol. 4. p. 382.

nimo inflammatoriis, vsum concedant: nolim, in hisce folia adhiberi; quoniam, me etiam iudice, humorum circuitum accelerant, et aestum augent. Non superfluum igitur habeo admonitionem, a cl^o GEOEFROY *p)* adiectam, de omittenda Sennae, in hisce febribus, item haemorrhagiis et morbis pectoris, administratione. Hinc et cl. HILLARY *q)* nullo dysenteriae stadio, qualiscunque sit forma, eam improbat; quum inflammationem augeat.

Flatus, torminaque ciere, communis fere omnium querela est, quae ipsa a tenerioribus hominibus, sub initium, vel sub vigorem effectus, sentiuntur. Vulgo stipites foliorum culpa rei existimantur: sed liberant eos ab hac experimenta, crebro a cl. BERGIO *r)* cum stipitibus solis, aqua infusis, repetita; secundum quae aquae efficaces, nec magis in torminibus excitandis infesti, quam folia, agnoscendi sunt. Hinc et *Pharmacopoea pauperum Stockholmiensis s)* praecise foliorum cum stipitibus copulam requirit. Praeuertitur vero hisce incommodis, vel sufficienter Sennam diluendo, vel addito aromate; vel, si in decocto cum aliis desideratur, addendo tantum Sennam sub finem coctionis. Quod Brasilienses Yquitayam, s. Scrofulariam aquaticam

L.,

p) *Traité de la Mat. med.* T. 3. p. 19 sq.

q) *Dis. of Barbados*, p. 217.

r) *Mat. med.* p. 339.

s) A. 1776. p. 14.

L., eodem scopo adiicere ferantur, supra t) iam indicaui.

In puluere rarissime exhibetur. Sunt tamen, qui a scrupulo, ad drachmam vnam u), imo duas x), concedant. Infusum, bulliente aqua factum, optimam formam constituit. Pro colatura aquae vnciarum octo Sennae drachmam vnam sufficere y), haud existimauerim. Praestat, vnciam dimidiam, vel drachmas sex, Sennae, pro colatura vnciarum sex liquidi, vsurpare, sub acidi Tamarindorum, vel cremoris tartari, vel citri, Mannae, aromatis et syrupi cuiusdam grati, connubio; et huius partitas doses, donec effectus desideratus contingat, capere. Ita, quum gratiae consulitur, tum virtuti; praeuen- tibus variis pharmacopoliorum Anglicorum formu- lis. Domesticum est non ingratum, folia Sennae in iusculo prunorum, addito tantillo Cinamomi, macerare. Coctione diuturniori decrescit vis pur- gans. Nam extractum aquosum inspissatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars infusi, vel decocti, vnde paratum fuerit; vel aequale pondus foliorum in puluere z). Quibusdam et menstruum spirituosum placuit, quod ipsum iis opportunum, qui spirituosus adsueuerunt.

PRAE-

t) Sdb n. 285. p. 225.

u) GEOFFROY.

x) ALSTON.

y) ALSTON *Mat. med.* T. 2. p. 228.

z) LEWIS *Mat. med.* p. 539.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM FOLIORVM SENNAE a). Rari vsus, cuius pretium iam determinavi. Nunquam solum, sed mixtum cum aliis, datur.

DECOCTVM TAMARINDORVM C. SENNA b). Ex Tamarindis et crystallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennae, aqua Cinamomi, syrupo Violarum.

INFUSA varia cum aqua: INFVSVM SENNAE c), ex Sennae foliis et Zingibere; INFVSVM SENNAE COMMUNE d), ex Senna, crystallis tartari, feminibus Cardamomi. INFVSVM SENNAE LIMONIATVM e), ex Senna, flauedine corticum Limoniorum recentium et succo eorundem, Londinensibus Medicis in haud exiguo pretio est.

TINCTVRA SENNAE f), ex Vuis passis, Senna, feminibus aromaticis et spiritu vini tenuiori. TINCTVRA SENNAE COMPOSITA, vulgo ELIXIR SALVTIS g). Mutata formula redit in *Ph. Ed. nouiss.* h).

ELECTVARIVM LENITIVVM i). Nonnihil diuersum illud *Ph. Edinb.* k). Nimia farragine displicet illud FLORENZOLAE l). Singula, inter varia alia blan-

a) *Ph. W.* p. 86.

b) *Ph. Ed.* p. 56.

c) *Ph. Ed.* p. 57.

d) *Ph. Lond.* p. 62.

e) *Ph. Lond.* p. 63.

f) *Ph. Lond.* p. 72.

g) *Ph. Ed.* p. 47.

h) Pag. 85.

i) *Ph. Lond.* p. 97.

k) Pag. 77.

l) *Ph. W.* ed. 1771, p. 47; — [hinc in editione nouissima a. 1786. p. 42. alia simplicior formula eidem substituta.] —

blandiora purgantia, dulcia, cum aromate, et Sen-
nam comprehendunt. Edinburgense praecipue exi-
mum et grate purgans est: si repetitione opus, ad
cochlearia duo pro Thea, iteratis vicibus; vel ad
vnciam vnam, si vnum praebium placet.

335.

Pharm. CASSIAE vulgo, f. CASSIAE FISTV-
LARIS Angl., *Pulpa.*

Cassia Fistula; foliis quinqueiugis, ouatis, acu-
minatis, glabris; petiolis eglandulatis LINN *Spec.*
pl. p. 540. *Cassia Fistula alexandrina* C. B. COM-
MEL. *Hort. Amstel. T. 1. p.* 215. *Tab.* 110., vbi
ramus foliiferus modo depingitur. *Cassia Fistula*
RVMPH. *Herb. Amb. T. 2. p.* 83. *Tab.* 21. elegan-
tissima. Alia icon in REGNAULT *Botanique, la*
Casse. *Cassia fistula*, Chaiarxambar vocata ALPIN.
de plant. Aegypti p. 3. cum *ic. p.* 7., vbi totius
arboris effigies. Conna *Hort. Malab. T. 1. p.* 37.
Tab. 21. Arbor procera, crescens in India vtra-
que et Aegypto.

Celebris, ob legumen, quod pulpam cassiae
pharmacopolis erogat. Est hoc teres, ad pedem
vnum, imo subinde duos, longum, et pollicem
latum; interne septis distinctum. Initio ex arbore
pendens viride et molle, dein fuscum euadit et ni-
grum lignosumque. Inter septa includitur pulpa
nigra,

nigra, dulcis (cuius vnice causa fructus feruatur), et semen durum in quolibet loculo, subrotundum, compressum, nitens, ferrugineum. Indiae orientalis legumina fistulas exiliores, tenuiores, glabrior, constituant. Quae vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proueniunt. Prostat insignis arborum copia in insulis St. Dominici et Ioannis de portu, vnde in Hispaniam transferuntur; et harum fructus nulla in re censentur orientalibus virtute inferiores *m*). Quin, breuitas viae praerogatiuam illis prae hisce afferre videtur; quippe quum istae tanto recentiores haberi queant. Cassia insuper, ab aliquot retro annis Massiliam translata, ex Martinica vnice prouenisse, fertur *n*). Interim sunt, qui pulpam Cassiae Indiae orientalis dulciorem, minusque acrem, existimant *o*). In Aegypto legumina ante maturitatem decerpta, in aedes, arctissime clausas, transferuntur, et per strata, pedis dimidii altitudine, interpositis foliis palmae, distribuuntur. Ianua optime clausa, die postero et sequenti acruus aqua conspergitur, et sic per quadraginta dies, ad nigredinem vsque, relinquitur. Damnandus autem aliorum modus, legumina in terram

m) MONARDES *de simpl. med.* p. 370. Ed. CLVS — RVMPH.
loc cit. p. 84.

n) SPIELM. *Mat. med.* p. 621.

o) LEWIS *Mat. med.* p. 193.

ram intra foueas deferendi. Causa, cur domum tam arcte claudant, ea est: ne aëris contactu fructus corrumpantur; id quod facile contingit *p)* Reiciendi vetustate vitiiati; quorum pulpa acidula vel alius peregrini saporis est; qui superficiem valde rugosam habent, et pondere leues nimium sunt. Ad paucos modo Europaeorum spectat, virides et molles, aqua parum coctos, et saccharo conditos transmissosque *q)*, pro alui solutione in usum trahere. Consuetissima autem est ipsorum leguminum siccorum descriptorum transmissio. Pulpa si exciscatur, strepitum agitata edunt.

Ex hisce contusis, coctione cum aqua calida, eruitur PULPA; quae ipsa, cribro setaceo traiecta, spissatur, addito saccharo, in iustam crassitiem. Aliqua eius pars vltiori solutioni resistit, et in cribro remanet. Dulcis pulpa Cassiae per se est; quidam subacrem describunt. Facile acescit: vnde non magna simul quantitate parari debet; certe arctis vasis feruari. Spiritus vini lentius et difficilior eam soluit. At Cassiae cathartica vis etiam in puluerem lignosae fructus partis cadit; quod in fimiis casu obseruatum, dein studio in hominibus exploratum: vt adeo efficacior haec fuerit reperta *r)*. Dum igitur

p) ALPINVS loc. cit. p. 5.

q) ALPINVS loc. cit. p. 4.

r) FALLOP. *de purg.* c. 35. p. 112.

tur pulpa extrahitur: coquendo, quicquid efficaciae tegmini inest, simul eliciatur, necesse est. Experimenta chemica, cum hac pulpa instituta, recenset cl. VAUQUELIN s).

An sit Siliqua aegyptiaca THEOPHRASTI t), dici praecise nequit. Alii inuentum Arabum agnoscunt, quorum SERAPION, nomine Eiarxamber; AVICENNA, voce Chaiarlander, Cassiam hanc nominat. Recentioribus Graecis et ACTVARIO *Κασσία μελαίνα* venit u).

Blande pulpa aluum laxat, et sine torminibus, vel exaestuatione. Vnde et infantibus, et gravidis, et senibus, in omnibus acutis morbis, iplisque adeo inflammatoriis, impune et maximo commodo, exhibetur. In febribus insuper, acore suo, temperat, sitim refrænat, bilem vitiatam corrigit. Nec opus est, quorundam exemplo, reformidare illam in calculo, malo hysterico, melancholia, rel. Quod lotium sub eius usu colore viridi, et maiori copia si fumatur, colore profundo bruno, vel nigro, tingatur, numerosi quidem auctores narrant x). Mane ieiuno ventriculo si fumatur, lotium reddi nigrum,

BOER-

s) In *Annales de Chimie*, Vol. 6.

t) *C. B. Pin.* p. 403.

u) Conf. IO. BAVH. T. I. p. 416

x) V. e. c. AVICENNA Lib. I. Fen 2. Doctr. 3. — LÖ-

SECKE. — LEWIS.

Appar. medic. Vol. II.

BOERHAAVE *y*) tradit. Alibi *z*) nigredinem et foetorem lotii miscelae ex Cassia et Rheo adscribit. Saltim perpetua haec decoloratio lotii ex Cassia dici nequit. Nunquam eam, etiamsi multis aegris Cassiam oblatam viderit, obseruare SOMMERO *a*) contingit. Defuit, ea ad vnciam, supraque, in connubio Rhei, data, teste GMELINO *b*). Nec iuuenis quidam, qui, auctore cel. BERGIO *c*), vnciam eius quotidie, per tres dies continuos, cepit, illam conspiciendam dedit.

Raro pulpa Cassiae sola praescribitur; largaque eius dosis, ad aluum soluendam, requiritur, pro adulto scilicet vncia vna, sesquialtera, vel duae; nauseamque et flatum ex tanta copia plures queruntur, et ideo, dilui eandem sufficiente aqua, iubent. Cremor tartari, vel sal medium quoddam, plerumque additur. In horum connubio et pulpa, prout in officinis seruatur, soluitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum, Cassia admixta, debilitari, obseruatum; adeo, ut illius grana quatuor et dimidium vna dosi ferri possint *d*).

PRAE-

y) *Hist. plant. Hort L. B. P. 2. p. 490.*

z) *Prael. acad. T. 6. p. 319.*

a) *Eph. Nat. Cur. Dec. 2. ann. 6. p. 28.*

b) *Diff. de Rhab. p. 30.*

c) *Mat. med. p. 340.*

d) MALOVIN *Chimie, Ed. 1755. T. 1. p. 481.*

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PULPA CASSIAE e); CASSIA EXTRACTA f). Supra
fatis descripta. Saccharum additur, in conseruatione-
nem. Huic substituunt Sueci g) mel.

ELECTVERIVM E CASIA h); DIACASSIA i). Re-
cipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Cassiam,
syrupum Rosarum solutivum.

ELECTVARIVM LENITIVVM k).

MYROXYLON.

LINN. *Suppl. plant.* p. 34. *Syst. veg. ed.* 14. p. 395.

336.

Pharm. PERUVIANVM Balsamum.

Myroxylon peruiiferum; LINN. *Suppl. pl.* p. 233.

Hoitziloxitl HERNAND. *Thef. rer. med. nov. Hisp.*
p. 51. c. fig. Cabureiba PIS. *Ind. Hist. nat. et med.*
p. 119. Arbor, in regno Peruuiano, Brasilia,
Terra firma, Mexico, habitans.

Cl. MVTIS primus characterem botanicum de-
terminandi ansam dedit, ramulo, foliis floribusque
instructo, ex Terra firma ad LINNEVM iun. misso;
antea enim ad medicamina ignotae originis hoc bal-
samum referebatur. Ferax arboribus, balsamum

K k 2

funden-

e) *Ph. W.* p. 129.

f) *Ph. Dan.* p. 137.

g) *Ph. Suec.* p. 147.

i) *Ph. Ed.* p. 76.

h) *Ph. Lond.* p. 96.

k) V. supra p. 509 sq.

fundentibus, America australis gignit in hoc numero arborem, Houmirei balsamifera cl^o AVBLET l), et Terebinthus procera balsamifera rubra cl^o BARRERE m), dictam; quae simile Peruviano balsamum stillat per corticem, colore rubro, et odore styracem aemulans.

Duplex nomine Balsami Peruviani venit, album et nigrum.

Album rarissime in officinis nostris praesto est. Elicitur, inciso cortice, parca quantitate, tenax, subalbidum n). Sensim solidescere et fragile fieri, sicque, intra corticem fructus cucurbitae, transferri, lego o). An hocce vere ex praecedente, temporis mora, enatum? an potius peculiarem speciem constituit p), Balsamum Peruvianum siccum, Gallis *Beaume en coque*, dictum? Odoris fragrantioris est et gratioris altero, et censetur minus calidum et purgans altero. Gutta, calidae aquae instillata, mox, instar Opobalsami, per superficiem aquae se dispergit, et cuticulam format, quae facile demitur.

Nigrum hoc praecipue loco perpendendum. Coloris ex nigro rubentis est, dum vitro illinitur, pellu-

l) *Hist. des plantes de la Guiane Française*, T. I. p. 564.

m) *Essay sur l'hist. nat. de la France équinoxiale*; p. 108.

n) MONARD. in CLVS. exot. p. 302.

o) LEWIS *Mat. med.* p. 125.

p) Quorsum videtur inclinare NEVMANNVS, in *Chym. med.* Vol. 2. P. I. p. 231.

pellucidi; densitate ad syrupum brunum vulgarem accedit; odoris suavis, fragrantis, styracini; saporis acris, calidi, amaricantis. Saepe arte, lucricausa, effingitur. Fide cl. HERNANDEZ et hoc (fuluonigrum vocat) incisione corticis euocatur. Sed aliam originem etiam agnoscit, scilicet coctione concisorum furculorum cum aqua, ex cuius superficie dein aufertur; id quod perpetuo fieri in hoc, ramulis, imo trunco, comminutis, MONARDES *q*) edocet. Contra hoc coctionis artificium id dubium mouet, quod portio balsami, incidens in aquam feruidam, sese dispertiat in duas partes; quarum vna, maior, fundum petat; altera, subtilior, saporis penetrantis, per superficiem sese dispergat *r*). Vnde forsitan alia, quam dicta, encheiresis pro eo obtinendo adhibetur.

Calefactum balsamum ardet, flamma admota. Diuturna statione in fundo vasis generantur crystalli salinae, quae, solutae aqua, flores Benzoes mentiuntur *s*). Spiritu vini facile soluitur. Connubium oleorum destillatorum facile intrat; sed respuit miscelam cum expressis, vel pinguedine animali. Aquae fundum petit; nec, nisi mucilagine quadam, vel vitello oui addito, vnionem cum illa subit: attamen aqua, cum balsamo hoc conquassata, im-

K k 3

praegna-

q) Loc. cit. p. 302.*r*) HOFFM. *Opusc. med.* p. 307.*s*) CRELLS *chem. Journ.* P. I. p. 58.

praegnatur partibus odoris. Non satis constans con-
nubium praestat saccharum, si eo excipitur. Destil-
latione cum aqua dat ponderis sui $\frac{1}{16}$ olei destillati,
coloris rubicundi, odoris fragrantis et saporis pun-
gentis. Destillationi ficcae debemus oleum empy-
reumaticum, ex flauo rubrum, aquae supernatans;
cui succedit crassius, ponderosum t).

Balsamorum fama prout in vniuersum feriori-
bus temporibus valdopere imminuta, ita et huius
balsami. Laudes similes tulit, quales alibi de Bal-
samo Copaiuae attigi u); vt vel hocce nomine liceat
esse breuioribus. Quales Peruuianus nominatim
olim reportauerit, id vel vnice interprete FRIDERICO
HOFFMANNO x), graui alias viro, cognosci potest;
vtne mentionem faciam praeconiorum, quae ex
patria balsami, commeatu iusto liberaliori, profluxe-
runt y). Respiciunt hae et vulnerariam virtutem,
qua recentia vulnera consolidare, absque suppura-
tione subsequente et cicatricis vestigio, fertur. Lo-
cum habet hoc, vt alia balsama, quando progenies
carnis tenellae nimis lente succedit, et haecce igi-
tur arte acceleranda est. In primis vero hoc cele-
bratum, ad arcenda et lenienda symptomata atrocia,
quae ex laesis tendinibus, vel neruis, consequi
solent:

t) HOFFM. loc. cit. p. 307.

u) Vol. 4. pag. 51 sq.

x) *Diff. de balsamo Peruv.* l. c. inde a p. 309.

y) V. HERNANDEZ, MONARDES, PISO.

solent; dum, leniter calefactum, vulneri instillatur, dein, spathula calefacta admota, curatur, vt vndique sese diffundat; si nimis arctum vulnus est, dilatatio adeo eius requiritur; inuoluendum vero postea est totum membrum cataplasmatibus aut epithematibus, fouendum quoque oleoso blandissimo z). Sic, hoc balsamo applicato vulneri, spasmus atrox et trismus ex laesione tendinis Achillis, in quo opium frustra tentarunt, sedatus; et idem, vltra drachmae dosin, saccharo exceptum, et primum ter, dein bis, quotidie, donec tres vnciae consumtae essent, ingestum, conuulsiones, ex cohibita excretionem cutanea exortas, subito sopiuit a). Colicae pictonum dolorem sustulit SYDENHAMVS b), guttis huius balsami viginti, triginta, vel quadraginta, sacchari cochleari vno instillatis, et bis, vel ter, de die captis; paralysis vero inde non cessit. Haec species elaeosacchari, vel et syrupus, ex balsamo factus, in asthma pituitoso efficaciam egregiam praestitit c). Quicquid in hisce boni perpetrat, videtur stimulante potestate praestare, qua nervos vellicat et vasa irritat.

K k 4

PRAE-

z) SWIETEN *Comment.* Vol. I. p. 242.a) KIRKLAND'S *Treatise on childbed-fevers*, p. 28. Cas. 5. pag. 32. Cas. 6.b) *Proc. integ. in Oper.* p. 605.

c) HOFFM. l. c. p. 311.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA BALSAMI PERUVIANI *d*). Digestione paratur. Vires, adscriptae in vlceribus externis et internis, seculi nostri iudicio non accommodatae sunt. Nec pro roborando stomacho fidem habet calidum remedium.

SYRVPVS BALSAMICVS *e*). Ex Iulapio rosato et essentia nuper dicta. Iisdem laudibus, quales dixi, condecoratus.

SPIRITVS BALSAMI PERUVIANI *f*). Destillatione cum alcohole vini, addito sale tartari. FR. HOFFMANNI *g*) encomium illum celebravit, tanquam praestantissimum in neruorum et cerebri, item glandularum, affectionibus frigidis. Sed nec hocce constantiam habuit.

BALSAMVM LOCATELLI *h*). BALSAMVM APOPLECTICVM *i*). EMPLASTRV M STOMACHICVM DE TACAMAHACA *k*). ESSENTIA BENZOËS COMPOSITA *l*).

d) *Ph. Wint.* p. 69.

f) *Ph. W.* p. 170.

h) *Ph. W.* p. 28.

k) *Loc. cit.* p. 65.

e) *Ph. W.* p. 184.

g) *Loc. cit.* p. 206.

i) *Ph. Wirt.* p. 26.

l) *Loc. cit.* p. 70.

GVILANDINA.

LINN. *Syst. veg.* p. 329. *Gen. pl.* p. 207.

337.

Pharm. NEPHRITICVM *Lignum.* BEEN *Nux.*

Guilandina Moringa; inermis, foliis subbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. LINN. *Spec. pl.* p. 546. *Mant.* 1. p. 379. Lignum peregrinum, aquam coeruleam reddens c. B. *Moringa zeylanica*, foliorum primis pinnatis, flore maiori, fructu anguloso BVRM. *Thes. zeyl.* p. 162. *Tab.* 75. An huc *Balanus myrepfica*, filiqua triangulari, femine minori alato BREYN. *Prodr.* 2. p. 47? *Muringu Hort. malab.* P. 6. p. 19. *Tab.* 11. *Morunga*: Kellor: RVMPH. *Herb. amb.* T. 1. p. 184. *Tab.* 74. 75. *Nux Been* ceylanica, filiqua triangula, feminibus alatis COMMEL. *Hort. Amstel.* Vol. 1. p. 219. *Tab.* 112. Arbor, crescens in Malabaria, Zeylona, Aegypto.

Prout et in huius speciei flore quaedam adhuc obscura sunt *m*): ita nondum constat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac *nux*. Quin, *nux* a quibusdam ex planta, a praefixa diuersa, desumitur; quae an congener, adhuc dubium *n*). HERMANNVS *o*) hanc significauit. Sequar, in con-

Kk 5

iunctione

m) *Mant. cit.**n*) LINN. *Mat. med.* p. vlt.*o*) *Hort. L. B.* p. 692.

iunctione vtriusque partis sub eadem, et hac praecise, stirpe, ill. LINNEVM *p*), quem tot alii ante me hac in re sequuti sunt.

Dubium iam mouet *Horti malabarici* auctorum et RVMPHII, qui Asiaticam arborem describunt, filicium, de ligno nephritico obseruatum. Praeterea hoc ad nos transfertur ex noua Hispania; nec ex Oriente. Stirps apud HERNANDEZ *q*) Coatlis dicitur. LIGNVM eius in officinis constat ex frustis transversim sectis, compactis, quorum extima pars pallide flaua, altera, interior, fusco-bruna; inodoris, nisi limentur, sub quo opere aromatici aliquid spirant; saporis amaricantis, subacris. Concisum et aqua maceratum per horam dimidiam, vel integram, istam colore coeruleo dilutiori inficit; ita tamen, ut aureus appareat, vitro lumini obuerso; coeruleus autem, oculo inter lumen et vitrum collocato. Ita quidem plerique. HERNANDEZ et MONARDES *r*) autem vnice coeruleum colorem memorant, ut distinguatur ab alio simili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephritico extrahit spiritus, quam aqua, quae tum colorem saturate brunum asciscit, et manifeste amara euadit; inspissatum vero inde extractum magis adhuc amarum sentitur et leniter adstringens. Narrant cell. viri,

p) *Mat. med.*

q) *Mexic. p. 119.*

r) *In coll. CLVS. de medic. exot. p. 362.*

iri, nuperrime dicti, effectus salutare infusi huius, in renum vitiis et vrinae difficultatibus, item iecoris et lienis obstructionibus, in Hispania noua exploratos. Sed reticentur ab Europaeis medicis; vnde obliuioni hoc lignum traditum.

NVX BEEN, Graecis βαλανος μυρεψικι et βαλανος αιγυπτια, Latinis Glans vnguentaria. Praemissa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicae est. Iuuenis adhuc, arboris, flore destitutae, effigiem et descriptionem praestitit ALDINVS s). Latent in tegumine triualui, carne alba farcto, semina multa, triquetra, putamine albido, duro, instructa, intra quod nucleus oleosus, amarus. Stirps eorum in insula Zeylon, Arabia, Aethiopia, Aegypto, crescit. Duplex varietas seminis occurrit: altera *maior*, altera *minor*, pisum maius aequans, quae ipsa, a MESSVE iam notata, a cl. BRÜCKMANNO t) confirmatur. Maior vnice venalis prostat; minor, in musaeis modo seruata, creditur altera longe acrior esse.

Nuclei integri in Europa non in vsum trahuntur; nec recentes haberi possunt, Antiqui autem, inde subuerti ventriculum, aluumque largiter subduci, memorant u); putaminibus adscribunt amaritatem

s) Hort. Farnes. p. 72 sqq.

t) In Diss. de nuce Been, Praef. HEISTERO, Helmst. 1750. pag. II.

u) GALENVS simpl. L. 6. — AVICENNA Lib. 2. Tract. 2. cap. 82.

ritiem et adstringendi vim; item ad vitia quaedam cutis abstergenda, et viscera obstructa referenda, idonea iudicant. Taceo alia, non satis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus imesse, quae primas vias vellicet, docet et exemplum pueri, qui iis, loco nucum auellandarum, comestis cum vitae summo periculo aluum deiecit x).

Maxime autem celebrantur nuclei, ob *Oleum balaninum*, vel *Ol. Been*, dictum; quod expressione ex nucibus maturis, deciduis, excorticatis ab incolis montis Sinai, nec non Aegyptiis, elicuntur et sensim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum, vnciae triginta et dimidia olei lutescentis, limpidi, fere inodori et insipidi y), obtinentur. Quoniam ipsum odore destituitur, et diu absque rancore feruari potest: Itali flores suaueolentes, ut illos Iasmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi, rel. eodem perfundunt; et ea quidem ratione, ut, in vase, supra latiori, infra angustiori, craticulis ex fetis equinis interpositis, per strata, gossypium, hocce oleo humectatum, et flores selecti collocentur z); tum oleum, postquam odoras partes probe imbiberit, ex Gossypio exprimitur.

x) AMAT. LVSIT. *Curat. med.* 63. Cent. 6.

y) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 3. p. 254.

z) Conf. ALDIN. *Hort. Farnes.* p. 79., ubi et figura vasis et craticulae.

natur. Additur et oleum ab Italis variis linimentis, vnguentis, ceratis, pomatis, balsamis odoratis. Vnguentariis cera alba et oleum balaninum basis est omnium balsamorum fragrantium; cui olea destillata, pro arbitrio, instillantur.

Rarissime hoc oleum interne adhibetur; idque fieri potest in alui obstructione pertinaci. Externe autem cutem emollit; nitorem et laeuitatem illi conciliat; sopit pruritum ingratum, praecipue senilem. Cicatrices ex variolis insuper delet illitum, cuius rei memorabilia exempla narrantur *a*).

? TOLVIFERA.

LINN. *Syst. veg.* p. 331. *Gen. pl.* p. 102.

338.

Pharm. BALSAMVM TOLVTANVM.

Toluifera balsamum; LINN. *Spec. pl.* p. 549. Balsamum Tolutanum, foliis ceratiae similibus c. B. Conf. Toluifera IVSSIEV *Gen. pl.* p. 372. Arbor, in Americes prouincia Tolu, pone Carthagenam sita, proueniens.

Nondum rite botanicis cognita; sed celebris, non solum Indis *b*), verum et externis, ob balsamum, quod fundit. Praefertur, ob hocce, culta

et

a) BRÜCKMANNI *Diff. cit.* p. 27 sq.

b) MONARD, in *CLVS exot.* p. 304 sq.

et domestica. Colligitur illud, fauciato arboris cortice, qui tenuis est, intra supposita et arbori annexa cochlearia, ex cera nigra illarum regionum confecta; ex quibus in alia vascula effunditur c). Quo sponte exigua quantitate erumpit, liquor balsamicus, in terram decedit, absque usu. Transfertur ad nos alter in dimidiatis testis cucurbitarum exiguarum. Nam, licet initio tenax liquidum referat, sensim indurescit; qua natura facile distinguitur a reliquis exoticis balsamis, quae officinae servant. Balsamum hoc coloris est rubicundo-aurei, pellucidum, aetate fragile, ut digitis in pulverem conteri queat; cuius fragilitatis, miror, MONARDEM non meminisse; odorem spargit gratum, inclinantem ad citreum; masticatione emollitur, et dentibus adhaerescit. Igne liquatur et flammam concipit, grato fumo. Aqua illud quidem non soluit; attamen, per duas, vel tres, horas cum eo cocta, apparatu tecto, recipit fragrantem eius odorem; prout quoque destillatione aqua impraegnatur odorifera eius parte. Requiritur ideo mucilaginis adiuventum, ut perfectum connubium fiat; solutione lactescente. Spiritu vini perfecte soluitur. Facile sese commiscet oleis destillatis; difficilius expressis, et adipe. Destillatione absque, aqua prodit non solum oleum empyreumaticum, pallidum, et profundioris coloris; sed subinde

c) MONARD.

ade exigua portio salinae materiae, floribus Ben-
goëns natura similis.

Taedet, transcribere virtutes, de balsamo de
copaiua et Peruuiano memoratas; a quibus eo tan-
tum natura differt, quod blandius est, nec ita cale-
facit et stimulat. Laus eadem ceteroquin, et virtu-
terium idem, locum habet. Indicatae simul opti-
mae illud vsurpandi viae sunt; nec dosis ex dictis
difficultatem parit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Britannicis medicis in pretio esse, testantur
formulae, nouissimis adeo pharmacopoeis insertae.

TINCTVRA BALSAMI TOLVTANI *d)*; TINCTVRA
TOLVTANA *e)*. Digestione balsami, cum spiritu
vini rectificato.

SYRVPVS TOLVTANVS *f)*. Aquae, cum balsamo
coctae et colatae, saccharum admiscetur.

SYRVPVS BALSAMICVS *g)*. Ex syrupo com-
muni et tinctura tolutana.

d) *Ph. Lond.* 1788. p. 92.

e) *Ph. Ed.* 1783. p. 121.

f) *Ph. Lond.* p. 115.

g) *Ph. Edinb.* p. 192.

M I M O S A.

LINN. *Syst. veg.* p. 767. *Gen. pl.* p. 548.

339.

Pharm. GUMMI ARABICVM.
ACACIAE VERAЕ *Succus.*

Mimosa nilotica; spinis stipularibus, patentibus, foliis bipinnatis, partialibus, extimis glandulis interstinctis; spicis globosis, pedunculatis LINN. *Spec. pl.* p. 1506. *Acacia vera* L. B. *Hist. pl.* T. II p. 429. AN VESLING. *pl. aegypt. cap.* 4. *Tab.* 500 in *Ed. L. B.* 1735. ? *Acacia aegyptiaca* HERNANDEZ *Mex.* p. 866 c. *fig.* Conf. *Mimosa nilotica*, in HASSELQU. *Resa* p. 475. et *Gommier rouge*, NEBEN SENEGALENSIBUS ADANSON in *Mem. de l'Acad. sc. de Paris* 1773. p. 4. *sqq.* Arbor, fabulosa solo crescens, in Arabia petraea et Aegypto, tantum superiori, quam inferiori; ubi vero non videtur esse spontanea. Crescit et abunde in regno Senegalensi, praecipue in insula Sor et vicina insula St. Ludouici, prope ostium fluvii Niger; item variis locis coloniarum Belgicarum Africae h).

Quantum constat, *Ακανθα* DIOSCORIDIS i) est, qui et Gummi, *γομμι*, et succum ex fructu, memorat.

Arabess

h) Vid. SPARRMANN'S *Resa*.

i) Lib. I. cap. 133.

Arabes ex regione Tôr et monte Sinai, vti et Habbesch, GUMMI dictum Kahiram transferunt. Vendunt illud intra pelles confutas, quae non aper-
iuntur, nisi mercede iam soluta, et lucri causa saepe, filicibus, arena, vel ligno addito, pondus augent. Quotannis etiam copia, in Africa collecta, illuc transfertur. Sed in Aegypto inferiori arbor, ob debiliorem solis vim, gummi non fundit. Dein plurima pars Massiliam et Liburnum ulterius transmittitur *k*). *Gummi thuris* (a portu in sinu boreali maris rubri, prope montem Sinai) vocant; quod ex montis Sinai confiniis affertur; estque hoc magis pellucidum, albidum, vel coloris omnis expers: *Arabicum* autem, quod per Suez (alterum portum maris rubri, prope Kahiram) aduenit, minus pellucens et coloris ferruginei, vel griseo flavescentis *l*). Copia huius gummi etiam transuehitur in Europam a Gallis, ex ditione, quam possident prope fluuium Senegal; vnde valor Gummi, ex Arabia translati, multum cecidit. Cl. ADANSON *m*) distinguit Gummi, quod Mimosae genus suppeditat, in rubicundum et album. Rubicundum non vni modo arbori tribuit, sed pluribus, et quidem, praeterquam *M. niloticae*, binis aliis *Mimosis*, quas pri-

mus

k) NIEBVHR *Reisebeschr. n. Arab.* I. B. p. 143.

l) HASSELQV. I. c. p. 477.

m) *Memoires de l'Ac. d. sc. de Paris* cit. Comment. I.

mus describit, nomine *Gonakè n)* et *Siung nn)* Gummi ex *M. nilotica*, ob amaritiam, a Nigritiis Senegalensibus parcius vsurpari, refert, quam album; sed adstringentem eius vim magni fieri Gummi *Mimosa* *Gonakè* esse magis rubrum, magisque amarum; Gummi vero *Mim. Siung* esse albicans, et parcius exundare, idque exiguis lacrymissa. Quod ex *Mimosa farnesiana L.* exsudat gummi. *Arabicum* quidem refert, sed post gustationem relinquit in lingua saporem acrem o). *Anacardii occidentalis* lignum exsudat Gummi, Arabico simile p).

In officinis, *Gummi arabici* nomine, seruantur frusta subrotunda, vel oblonga, variae magnitudinis, subinde istius Juglandis; perlucida, subrugosa, pallide flava, vel rufescentia; fragilia, fracturae splendescens; insipida, inodora. Sponte liquida forma promanat ex cortice trunci ramorumque arboris; aëris autem contactu solidescit, Gummi Ceraforum instar, in Senegallia, exacto tempore pluuioso, et versus florendi tempus q). Cessat vero pluuiia m. Decembri, quo prima collectio fit. Altera fit m. Martio; quo ipso, ob caloris exsiccantem vim, ad eruendum Gummi, incisionibus opus est.

n) Pag. 14.

nn) Pag. 16.

o) FAHLBERG, in *Wetenskaps Acad. Handl.* 1786. p. 252.

p) PISO *Hist. nat. et. med.* p. 120. — Conf. *Apparatus med.* Vol. 4. p. 413 sq.

q) ADANSON *Mem. cit.* p. 8.

est r). Figura varia dependet a loci, quo prorumpit, accidentali diuersitate; vt et *vermiculari* quandoque forma prodeat.

Verum gummi est: nam soluitur aqua perfecte, et solutio limpidissima existit; spirituosae autem, vel oleae, illud non subigunt; nec ardet, flammae admotum, sed intumescens in carbonem vertitur. (Dupla quantitas aquae in fluiditatem mucilaginis, siue syrupi crassioris, illud redigit s). Si quid indissolubile remanet, id partibus aduentitiis tribuas: nam solutum iusta portione aquae et colatum, si iterum calore indurefeit, purissimum Gummi est t). Destillatum per se ex vase retorto, vt alia gummata, primum aquam limpidam erogat; dein acidam, oleo tinctam; demum oleum spissum, empyreumaticum, cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone salis alcalini parum, cum nonnullis particulis ferreis, eruitur: vt igitur aqua, oleum, acidum atque terra, partes istae sint, quas in gummi quaeras u). Vltcrius constitit, acida, e. c. spiritum vitrioli, destruere mixtionem eius (quod quibusdam tamen aliter euenit); sibi vnire partes oleosas; alcali autem additum,

Ll 2

nouo

r) DEMANET *nouvelle Histoire de l'Afrique Françoise*, T. I. p. 56 sq.

s) FRENCH, in *Med. Observ. and Inq.* Vol. I. p. 41. — DÜTTEL *Diff. de corpore gummoso*, p. 21.

t) DÜTTEL p. 22.

u) Loc. cit. p. 20.

nouo motu excitato, deicere terram, ab oleo liberatam x): quae ipsa in praescriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In soluendis et aqua miscendis variis corporibus, connubium cum aqua alias respuentibus, efficacissimum ministerium praebet; quorsum olea expressa et essentialia, balsama, resinae, gummi-resinae, tincturae resinosae, pinguedines animales, pertinent. Duplici, vel triplici, arte hoc succedit. Vna haec est, quod mucilago, ex vna parte Gummi huius et dupla aquae, paretur, et haec, noua aquae quantitate diluta, agitetur in phiala cum corpore soluendo; vnde mixtura, emulsionem referens, emergit. Sic liquida varia, vt olea expressa, siue destillata, balsama, quae inter balsamum Peruuianum et Copaiuae, subiguntur. Succedit et negotium, si phialae, loco mucilaginis, puluis Gummi huius inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua et solutio dictorum corporum perfici potest. Duriora vero et tenaciora quaedam corpora praecise ea opus habent: tam, vt subactio fiat desiderata; quam, vt connubium per iustum tempus, sine diuortio mixturae, continuet. Ea artes indiget balsamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benzoe, balsamum de Tolu, Myrrha, Styrax, quae quoad partem soluitur; Camphora, Cera, Sperma
ceti,

sceti, Moschus, balsamum sulphuris. Si quod horum corporum statione iterum in miscela diuellitur, agitatione phialae miscibile iterum fit. Pro olei cuiusdam expressi drachmis duabus subigendis, drachma vna mucilaginis eius et vncia vna aquae requiritur. Spiritus vini si additur miscelae, vt subinde factum est, hic non impedit connubium y). Par euentus est cum Terebinthina z). Tritura cum mucilagine dicta aequae bene succedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno a). Nihil vero valet, in Lacca in granis b) subigenda. Iam dudum in praxi, in quorundam huius naturae solutione, Arabici Gummi adiumento vti sunt medici; quorsum pertinet praecipue Camphora c). Quod vero omnium minime exspectaretur, est: quod, huius mucilaginis ope, ipse mercurius viuus aqua miscibilis euadat. Auctor celebratissimi huius inuenti, cl. PLENCK d), mercurii drachmam vnam, cum Gummi Arabici, in pulue-

Ll 3

rem

y) FRENCH, in *med. Obs. and Inqu.* Vol. I. a p. 413 - 425.

z) BARTON, referente cl. FOTHERGILL, l. c. p. 427.

a) BVCHHOLZ, in *nov. Act. Nat. Curios.* T. 5. a p. 46 - 63.

b) BVCHHOLZ Exp. 22.

c) Vid. e. c. formulae in COLLIN *Observat. circa morb.* P. 3. p. 156 sq.

d) *Neue und leichte Art, den mit der Lustseuche angestreckten Kranken das Quecksilber zu geben*, Ed. 3. 1773. pag. 23 sqq.

rem redacti, drachmis duabus, contriuit; addito sensim tantillo aquae, donec mucilago grisea inde euaderet; aqua postea, pro luis venereae absque ptyalismo (vt voluit) curatione, diluenda. Sed de hisce vberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi subigendi difficulter solubilia, alia mucilaginosa; scilicet syrupos viscidos, quorum syrupus Althaeae antecellit, et G. Tragacanthae *e*), vti et mucilaginem feminum Cydoniorum, et gluten ex amylo *f*). — Maximi momenti res haec mucilaginosa miscela est, ob remedia ista administrandi necessitatem. Praestantior est consueto illo, quod vitello ouorum peragitur, connubio: quum fini nunquam aduersetur; nec ventriculum offendat; nec rancorem, et, vna cum hocce, acrimoniam, concipiat. Ita et praestat additamento salium alcalinorum volatilium, vel spirituum; quod alias saepe vsu venit, ad oleosa cum aqua coadunanda: quum istud saepe indicationi sit alienum et nauseosum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem, vel acrimoniam, remediorum recondat *g*). Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam *h*).

Nutriendi

e) V. supra p. 465.

f) FRENCH l. c. p. 423. Conf. et BVCHHOLZ l. c.

g) Conf. cl. FOTHERGILL, in *Med. Observ. and. Inquir.*
Vol. I. p. 426.

h) FRENCH l. c. Exper. 37.

Nutriendi vim possidet Gummi Arabicum in-
 ignem; quoniam totum alimentosa materie, siue
 mucilagine, conflatur. Nigritis, qui prope flu-
 vium Niger habitant, et Mauris, qui illud Euro-
 paeis afferunt, alimento vulgari est; ita vt nullo
 alio vtantur, quam Gummi ipso, quod in venditio-
 nem secum vehunt. Et hoc vel, instar sacchari,
 dentibus comminuunt; vel, aqua emollitum, de-
 glutunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibi-
 dem in cibum gratum cedit *i*). Solet et Gummi
 hoc, lacte solutum, ingeri *k*). Incidente calami-
 tate milii et oryzae, integrae Maurorum ciuitates
 eo vescuntur *l*). Per binos menses hominibus supra
 mille, ex Abyssinia Kahiram peregrinantibus, con-
 sumpta reliqua penu, hoc gummi vnice vitam in iti-
 nere sustentauit *m*). Nutriendi efficacia etiam Hot-
 tentottis cognita *n*).

Quae de vi Tragacanthae medica dicta superius
 sunt, potiori adhuc iure ad Gummi Arabicum re-
 feras. Quantum, in acribus partibus obtundendis,
 valeat: crebra, in dysenteria capta, experimenta de-

Ll 4

clarant;

i) DEMANET *N. Hist. de l'Afr. Franc.* T. I. p. 54.

k) LE MAIRE *Voyages to the Canary Islands, Cape Verde, Senegal and Gambia, in Collection of Voya- ges, Vol. 8. p. 605.*

l) LIND *Dis. in hot Climates, p. 348.*

m) HASSELQV. *Resa, p. 533.*

n) Vid. SPARMANN'S *Resa.*

clarant; in qua acre serum demulcet, doloresque et tormina et tenesimum mitigat o). Aptum etiam in diarrhoea nominatim symptomatrica p). Nec in hisce profluuiis vnice, per os, forma emulsionis, vcl in potu consueto, siue decocto hordei, captum, prodest; sed, tenesmo vrgente, etiam maxime leuatur in clysmate, sub apto connubio q). Tussim lenit, eadem virtute; et phthisicis, eadem forsitan et nutriente facultate, opitulatur. Raucitatem tollit, si a dispendio naturalis muci enata fuerit; quod ipsum et stranguriae et tenesmi causa est non rara, vincenda eodem remedio. Relaxando fibras, et interponendo sese calculo et lotii viis, calculosis lenimen affert. Erosionis mammarum papillis vtiliter inspergitur, vel mucilago eius illis illinitur.

Raro pulueris forma, a scrupulo vno, ad drachmam vnam, praecipitur; sed, solutum aquoso menstruo, pro scopo diuerso, vario. Libra eius vna ex Gummi vncia vna valde mucilaginosafit. Solui poterit aqua, vel hordei decocto, vel alio consueto potulento, vel iusculo carneo calido. Edinburgenses, emulsionis instar, praebent. Miscellam cum salibus mediis probe fert.

— [Nec

o) DEGNER *Hist. dysent.* p. 202. — PRINGLE *Dis. of the army*, p. 273. — ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 499.

p) ROSENST. *Barnf.* p. 131.

q) Perill. ZIMMERMANN *von d. Ruhr*, p. 421.

— [Nec nullius in chirurgia usus est. Vul-
neribus enim conglutinandis inseruit, et pro leuio-
ribus, nec nimium humidis, sufficit r).] —

ACACIAE VERAЕ *succus*. Ex fructo elicatur, qui
ipse legumen est complanatum, viridi - brunum;
quatuor, vel quinque, pollices longum, et octies,
vel decies, angustius; compositum ex sex, vel de-
cem, partibus, vel articulis, discoideis; et intra
vtramque cuticulam parenchyma gummosum, rubi-
cundum, continens. In quouis articulo latet semen
ellipticum, sulco vtrinque, pariter elliptico, notatum.
Succus exprimitur ex fructu immaturo, in mortario
contuso; et calore in spissitudinem extracti densatur.
Transfertur in vesicis, forma rotundae massae, qua-
tuor, vel octo, unciae; coloris nigrescentis; sa-
poris, dum gustatur, stiptici, paullo post dulcescen-
tis. Gummosae naturae est: vt, sordibus exceptis,
fere totus aqua soluatur; quoad partem autem modo,
spiritu vini. Ex foliis simul quosdam exprimere
succum, DIOSCORIDES s) et PLINIUS t) notarunt; ex
hisce et floribus vna, ALPINUS u); qui vero succus
altero ex solo fructu inferior est. Adstringit hic in-
signiter; adeo vt cerdonibus, pro coriis densandis,

Ll 5

in

r) REIL *Memorab. clinic.* Vol. 2. Fasc. I. p. 18.

s) *Mat. med.* Lib. I. cap. 133.

t) *Hist. nat.* Lib. 24. c. 7. p. IIII. Ed. DALECH.

u) *De pl. Aegypt.* p. 10.

in usu esse possit. Adscribitur hinc illi, ut aliis adstringentibus remediis, sistendi sanguineos fluxus et aluiuos varios efficacia. In Aegypto sanguinem spuentibus succi drachma vna soluta mane offertur; et nominatim feminas, vteri profluuiio sanguineo exhaustas, in vitam reuocasse, fertur α). Prudentis est, ad causas morborum, stadiorumque eorundem, probe dispicere; ne id, quod alteri salutem affert, alterum in fatum praecipitet. — In officinis saepe illi, lucri causa, succus Pruni spinosae L. substituitur.

Folia, cortex, vel legumen, a Nigritis Senegalensibus, instar deterfui et adstringentis, masti-
cantur, in affectionibus scorbuticis; et cortex eius nominatim, prout cortex Mimosae Gonakè ADANS., ad densanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

MUCILAGO GUMMI ARABICI γ). Ex Gummi arabici vnciis quatuor, et aquae feruentis vnciis sex, per linteum, post solutionem, expressis.

EMULSIO ARABICA α). Emulsionis amygdalinae librae circiter duae continent vnciam dimidiam Gummi Arabici. *Pharmacopoea Edinburgensis* α) prodiga magis est hoc Gummi; vncias mucilaginis duas cum semisse dictae quantitati aquae tribuendo.

SPECIES

α) ALPIN l. c. p. 13.

γ) *Pharm. Edinb. nouiss.* p. 61.

α) *Ph. Edinb.* p. 58.

α) *Ed. nouiss.* p. 56.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE *b*).
 PASTA ALTHAEAE *c*). PASTA LIQVIRITIAE *d*). LÖCH
 ANVM ET EXPERTVM *e*). TROCHISCI DE CARABE *f*).

340.

Pharm. GUMMI SENEGAL, f. SENICA,
 f. SENEGALENSE Paris.

Mimosa Senegal; spinis ternis, intermedia reflexa;
 foliis bipinnatis; floribus spicatis LINN. *Spec. pl.*
p. 1056. Arbor, foliis pinnatis; spica pendula,
 fericea CATESBY *Carol.* 2. *p.* 44. *Tab.* 44. —
 [Acacia aculeata; aculeis ternis, intermedio re-
 flexo; floribus polyandris, spicatis; legumine
 compresso, laeui, elliptico ADANSON in *Supplement*
à l'Encyclopédie Amsterdam 1776. *p.* 84. Icon
 idonea, praeter indicatam, haftenus desideratur.
 Negat enim cl. ADANSON, iconem, a PROSP. AL-
 PINO, item illam, a PLUKENETO exhibitam, hancce
 arborem referre.] — Arbor Senegalensis.

GUMMI hoc transfertur ex Prouincia, prope
 fluuium Senegal Africae sita. Varie describitur;
 coloris profundioris, quam Arabicum *g*); albi-
 dioris

b) *Ph. W.* *p.* 162.

c) *Loc. cit.* *p.* 122.

d) *Loc. cit.* *p.* 123.

e) *Loc. cit.* *p.* 100.

f) *Loc. cit.* *p.* 214.

g) LEWIS *Mat. med.* *p.* 303.

dioris vero ab aliis *h*), quibus et ego ad stipulor *i*).

Omnes conueniunt, frustra eius esse grandiora. Praerogatiuam tribuit huic prae Arabico LINNEVS *k*), item SPIELMANNVS *l*).

— [Olim contra Senegalense pro viliori habitum, et exiliori pretio venditum; donec temporis progressu constaret, alterum altero bonitate nequaquam cedere. Imo, vtrumque ex vna eademque arboris specie prouenire, nuperius compertum *m*).] —

Gummi Senegalense in vsus mechanicos vnice feruari, notat GEOFFROY *n*). Virium conuenientia cum Arabico facile agnoscitur. — In vniuersum, quaecumque nomen detur, frustra tanto meliora, quo magis pellucet, et candidiora sunt.

341.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECHV,
f. IAPONICA.

Mimosa Cate; spinis stipularibus binis; foliis bipinnatis, 15 ad 30-iugis; foliolis 40-iugis; spicis

h) SPIELM. *Mat. med.* p. 458. — BERGII *Mat. med.* p. 831.

i) Conf. BECKMANN *Vorbereitung zur Waarenkunde*,
P. 2. p. 162.

k) *Mat. med.* p. 221.

l) Loc. cit.

m) Vid. BECKMANN l. c.

n) *Traité de la Mat. med.* T. 4. p. 116.

spicis elongatis, axillaribus MIHI. Differentiam specificam hanc condidi ex ampla ista descriptione, Anglice a cl. Chirurgo KERR, in *Med. Observations and Inquir. Vol. 5. p. 151.* cum icone *Tab. 4.* concinnata. Addas, calycem esse quinquepartitum; corollam pentapetalam, albam; stamina numerosa; legumen lanceolatum, glabrum, margine repando, feminibus sex, vel octo, orbiculatis, compressis. Coira, vel Caira, in Provincia Bahar dicitur o). Mimosa Catechu LINN. iun. *Suppl. plant. p. 439.* Huc referenda, me iudice, est Acaciae species, ex qua Kaath, vel Lycium indicum, conficiunt, HERBERTI DE IAGER in *Eph. nat. Curios. Dec. 2. Ann. 3. p. 9. Fig. 1.* Arbor, crescens copiose in montibus Rotas et Pallamoro, et aliis locis, supra Bengaliam fitis.

Non nostro tempore amplius quaestio, ut olim, agitur: utrum Catechu terra sit, vel compositum, vitriolicae naturae particeps p); an potius vegetabilis progeniei? Hoc iam dudum abunde demonstrarunt, chemicis experimentis, HAGEDORN q) et BOUL-
DUC r); idemque confirmant, qui in ipso loco natali praeparationi eius adstiterunt. Constat iam
etiam,

o) KERR.

p) V. DALE *Pharmacol. p. 295.*

q) *Lib. de Catechu, Ien. 1679.*

r) In *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris, a. 1709 p. 228* sqq.

etiam, perperam pro composito vegetabili a quibusdam haberi. Sed quaenam nominatim stirps illud eroget, de eo adhuc dissensus obtinet.

Plerique fructui Palmae cuiusdam illud tribuunt. Est illa

Areca Catechu; frondibus pinnatis; foliolis replicatis, oppositis, praemorsis LINN. *Spec. pl. p.* 1659. *Caunga Hort. malab. T. 1. p. 9. Tab. 5. 6. 7. 8.* *Pinanga RVMPH. Herb. Amb. T. 1 p. 26. Tab. 4.* Arabibus, vt SERAPIONI, AVICENNAE, Faufel, Filfel, Fufel. Indiam orientalem patriam habet.

Fructus huius oualis est, magnitudinis oui gallinacei, umbilicatus. Extrinsecus obducitur cortice coriaceo, sub quo membrana filamentosa. Intus nux latet; cuius semen griseum, durum, interne ex rubicundo alboque, instar nucis myristicae, variegatum; et hoc proprie *Areca*, f. *Pinanga*, dicitur. Hoc ipsum tantopere adstringens est, vt solum masticari nequeat, discissum autem, et cum pauxillo calcis, intra folium vnum, vel alterum, arboris Betel inuolutum, amicis, mutuo sese conuenientibus, apud Indos, obseruantiae causa, offertur; vnde salua, rubedine tineta, profluit; gingivae corroborantur, et grato halitu os perfunditur. Calx additur, ad moderandam Pinangae austeri-

ustertatem, ac foliorum Betel acrimoniam s). Sub-
inde insuper Catechu pro masticatione adiicitur t).

Si igitur plerisque materiae medicae commen-
tatoribus fidendum, Terra Catechu nihil aliud esset,
quam extractum aquosum ex seminibus fructus hu-
ius immaturis. Speciem Catechu exinde parari,
quum testes autoptae varii idonei id indicent, non
ine temeritatis quadam suspicione negatur. Mirum
tamen, in *Horto Malabarico* et *Herbario Ambonienfi*
nullam huius rei fieri mentionem. Circa montem
Gatem, qui totam malabariam aliasque quasdam
affines terras cingit, excoqui ex nuce hac, addito
pauillo calcis, et, quo melior succus inspissandus
evadat, superdato pulti faeculentae infuso corticum
Acaciae cuiusdam, Gymnosophista quidam, fide
dignus, certiore reddidit IAGERVM u). Citat cl.
DALEVS x) HELBIGIVM, simplicium Indiae orientalis,
ut vocat, peritissimum, ex fructu Arecae educi,
affirmantem. Conuenit hoc cum narratione Chi-
rurgi ALBERTI, qui diu in pondichery vixit, ius-
siveo facta y); vnde nec ipse hic celeberrimus vir
dubitauit, Arecam pro vera succi Catechu stirpe
agnoscere.

Sed

s) RVMPH.

t) GARCIAS, in *Coll. CLVS.* p. 42.

u) *Eph. N. C.* loc. cit. p. 10.

x) *Pharmacol.* p. 296.

y) *Mem. de l'Ac. des sc. de Paris*, 1720. p. 342.

Sed aquae verum est, simile extractum ex aliis quibusdam stirpibus parari. Memorabile CLEYERUM 2) Catechu dicere succum, ex variis adstringentibus fructibus expressum; et paullo post, basin esse fructum Acaciae orientalis, Tamarindos admodum similis. Propius ad rem venit DE JAGER a); qui, inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e. Catechu) non vni arbori proprium esse, refert, sed fere omnibus Acaciae speciebus, quae cortice adstringente et rubescente praeditae sint; multasque alias plantas exstare, ex quibus similis succus excoqui possit, qui in vniuersum nomine Khaath designaretur, quanquam bonitate et virtute dispar; praestantissimum vero elici ex Acacia dicta, quae Brachmanum lingua Khadira dicitur, et ex hac, vel sola, vel aliis admixtis, Khaath parari, et per totam Indiam distrahi. Meminit idem alius arboris spinosae, Acaciae similis, quae succum hunc largiatur, male ab ipso descriptae. LAVR. GARCIN b) arborem quidem, Catechu in prouincia Bahar Mongoliae, vbi crescit, dictam, non describit; sed probabile illi est, Acaciae speciem esse, et ex hac indicat Catechu crudum, decoctione et maceratione partium et subsequa inspissatione, parari; quando autem purius, in Indorum usum, desideretur, aromata admisceri, et rotulas inde formari.

Ex

2) *Misc. Nat. Curios.* Dec. 2. Ann. 4. Obs. 3.

a) *Misc. Nat. Curios.* l. c. p. 8.

b) In SAVARY *Dictionnaire de Commerce*, T. I. p. 643.

Ex cortice eiusdem erui, refert cl. SAVARY c); an GARCINI auctoritate? Haec extracti Catechu ex Aca-
cia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mi-
mosas eas insigniuerunt, quarum folia sese contactu
non contrahunt) origo apprime conuenit cum hi-
storia nouissima, sine dubio certissima et luculen-
tissima omnium, a cl^o KERR subministrata. Qualis
sit species, a cl^o KERR descripta, dixi; succus au-
tem, eo teste, ex interna ligni parte, quae colore
palide bruno, vel profunde rubro, imo hinc inde
nigro, tincta est (nam externa pars, alba, separatur),
in ramenta discissa, paratur. Replent his vas ter-
reum, angusti orificii, affusa ad summam vsque
partem aqua; qua per coctionem ad dimidium diffi-
pata, reliquum effundunt in vas terreum, planum,
et, donec tertia pars remaneat, inspissant; tum,
frigido loco per diem repositum, calore solis vlte-
rius densant, agitando illud aliquoties de die; post-
quam notabilem crassitiem massa nata fuerit, supra
storem, vel pannum, cineribus stercoreis vaccini
conspersum, extendunt, et in frusta quadrangularia
diuidunt; quae, radiis solis perfecte siccata, ven-
dunt. Vt extractio tanto facilius succedat: vtuntur
furnis, simplicis structurae; cuius summa haec est,
quod foueae, in terra effossae, quae ignem recipit,
arcus

c) Loc. cit. p. 763.

arcus argillaceus superimponatur, foraminibus instructus, in quae vasa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, et eo vilius; hinc praefertur lignum pallidius brunum, quod erogat extractum, subtile, albidum. Quod hocce extractum terra esset: vel admisti casu cineres, vel fraude adiecta terra, pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In Iaponia non paratur: unde epitheton vitiosum est. Transfertur autem ex Malabar, Suratta, Pegu, aliisque quibusdam Hindostaniae regionibus. Maximus autem eius proveniendus, quantum colligo, ex provincia Hindostaniae Bahar est *d*). Nonnulli malunt scribi Katchu (Gallis *Cachou*), quam Catechu; quae proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, et Chu, succus, lingua patria componitur.

In nostris officinis prostat massis fragilibus, ex rubro nigris; quae subinde in laminas, superficiei asperae, rubicundo-albidae discerpi sese patiuntur, fracturis de reliquo subplendentibus. Sapor austerus, subamarus, dein dulcescens, qui diu linguae inhaeret. Compacta esse debet massa et deliquescere tota ore. Raro vero tam pura habetur, ut nihil indissolubile remaneat; quod tam ab intermissa colatione decocti *e*), quam aduentitiis sordibus

d) GARCIN, adud SAVARY. — KERR.

e) KERR.

bus, prouenit. Indissolubilis pars $\frac{1}{8}$ subinde ponderis totius massae constituit *f*). Soluitur Catechu aqua, fecibus exceptis; solutio vero ipsa postquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor unciae Catechu extracti boni et sicci aquosi dederunt uncias duas et drachmas tres; et praeterea extracti spirituosus drachmas quinque, cuius sapor austerior est. Soluitur et spiritu vini; sed sine subsequente coagulo mucilaginoso: nimirum quatuor Catechu unciae spirituosus extracti uncias duas cum sex drachmis exhibuerunt; idque austerioris longe et ingratiore *g*). Plures analyses aliunde *h*) petendae. Vitrioli martis solutionem nigredine tingit. Colore, consistentia, indissolubilium partium proportionem, sapore, virtute demum, differre multis modis Catechu officinarum, non mirabitur, qui dicta, de stirpium diuersitate et de praeparatione, secum reputet; quae omnia igitur non satis vere ex maturitatis fructus Arecae diuerso gradu praecipue explicari posse, existimauit cl. IVSSIEV *i*).

Adstringendi indoles cum aliis quibusdam Mimosae speciebus huic communis est, prout de fructu *M. niloticae* constat *k*); praeter quem et folia et

M m 2

cortex

f) LEWIS *Mat. med.* p. 575.

g) BOULDUC, in *Mem. de l'Ac. d. sc.* 1709. p. 227 sqq.

h) V. BOULDUC loc. cit.

i) Loc. cit.

k) supra p. 537 sq.

cortex a nigritis mastificantur in affectionibus scorbuticis; et huius speciatim cortex, ad coria tenuiora densanda, a nigritis adhibetur *l*). Vis antiseptica insignis pariter succo Catechu inest. Docent id experimenta Pringleana *m*) cum carne. Docent ista in morbis, etsi rarius, quam par est, interne capta, nec sine aliis admistis. HVXHAMVS *n*) in statu resolutio et putrido sanguinis roborantibus aliis et acido tantillum Catechu admiscuit. Crebrior eius fit usus in putredine oris, foetore, dentium vacillatione et denudatione, tum et cruentatione, vlcerebusque gingivarum, cognoscenda. Cui ipsi praeparata quaedam subsequenter praecipue opponuntur. — In diarrhoeis, dysenteriiis, aliisque alui profluviis, quae non ab acro stimulo, sed laxitate vnice intestinorum, proficiscuntur, succus Catechu efficacissimum et similitudinis remedium est *o*). Superat, in hisce coërcendis, ipsam Cascarillam *p*), et commode aliis, ut Rhabarbaro, addi potest.

Multiplex in curatione colicae pictonum est indigentia: ut nimirum inuoluatur et demulceatur acre, laxentur fibrae, et earundem spasmus resoluantur, dolor demum sopiatur. Hisce vero finibus opportuna

l) ADANSON *Mem. de l'Ac. d. sc.* 1773. p. 9.

m) *Dis. of the army*, App. Exp. 10.

n) *Oper. REICH.* T. 2. p. 70.

o) BALDINGER'S *neues Magazin für Aerzte*, 4. Jahrg. 3. St.

p) DEGNER *de dysent.* p. 165. 270.

portuna licet follester administrentur: saepe malum non cedit, et etiam si cedat, recrudescit, nisi adstringentia fortiora in subsidium sumantur; quae inter succus Catechu insignem locum tuetur. Haecce, tonum intestinis restituendo, vim suam praestant. Quin hisce solis subinde curatio omnino successit, absque ullo alio praesidio. Possant per os, saltem aliis admixta, vel per clyisma, usurpari *q*). — Simili iudicio nititur curatio hominis, stranguria et secretionem vberima muci ex vesica urinaria detenti, quam ipsam Tinctura succi Catechu, cum Tinctura corticis Peruviani, vel aliis similis naturae, commixta, absoluit *r*). — Par effectus eadem de causa eius, in relaxatione vuulae, applicationis. — Laus in haemorrhagiis ad eas potissimum restringenda, quae a resolutione sanguinis proficiuntur.

Optimus modus, succum hunc dandi, est, vel prout affertur aqua solutum; vel, repetita solutione et inspissatione, depuratum. Periculo caret, eundem exhibere ad scrupulum unum, sesquialterum, vel maiori quantitate, pro dosi.

An huc referendi Trochisci, vel *Placentae Gittagambir*, vel *Catagamber*? Si descriptioni prolethariae HERBERTI DE IAGER *s*) insistendum: neque ad Are-

M m 3

cam,

q) GRASHVIG *de colica pict.* p. 47 sqq.

r) Loc. cit. p. 73.

s) Ad RUMPH. in VALENTINI *Hist. stirp. simpl.* p. 399.

cam, neque ad Mimofam Caten, pertinent. Analogiam tamen inter illas et succum Catechu inuenit DEGNERS *t*); et cl. BUISSON *u*), maximam partem constare ex Catechu, refert; et SEBA *x*) asseuerat, confici ex subtilissima parte succi Catechu et argilla quadam, quorum scilicet cremor, post fermentationem cum aqua praegressam in superficiem ascendens, colligatur, et in modulis orbicularibus ficetur. Sunt hae placentulae externe saturate flavae, crusta quasi obductae; intrinsecus pallidiores; saporis subadstringentis, aromatici et leuiter amari. Transferuntur ex Iaponia, et profuerunt in angina et aphthis, item in diarrhoeis et dysenteriiis, aliisque laxitatibus intestinorum, solutae in aqua, donec colore Theae Boheae tingeretur *y*). Differunt, secundum superiorem descriptionem, ab hisce placentulis aliae, in India paratae, ex Catechu, cum aromatibus variis, Cardamomo, ligno Aloës, Moscho, Ambra, aliisque, in gratiam saporis et oris halitus, additis. Hae ipsae, figura, crassitie et magnitudine nucis vomicae, a Belgis in Europam, nomine *Siri Gata Gamber*, transferuntur; quas Indi, vel solas, vel in connubio nuclei Arecae fructus, masticant. Sed notiora sunt nostra

PRAE.

t) Loc. cit. p. 299.

u) Apud DEGN. loc. cit.

x) *Eph. N. Curios.* Vol. 4. p. 227.

y) SEBA, item BUISSON, apud DEGN. l. c. p. 297.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA TERRAE CATECHV *z*). Ex succo Catechu, in spiritu Cydoniorum soluto. Guttae triginta, ad quinquaginta, indicantur.

TINCTURA IAPONICA *a*). Catechu cum Cinnamonomo et spiritu vini tenuiori digerendo.

TINCTURA GINGIVALIS BALSAMICA *b*). Ex Catechu, Myrrha, et balsamo Peruviano, digestis cum spiritu Cochleariae et vini rectificato. Vere eximia, in affectionibus dictis oris; in quibus, mixta cum melle Rosarum, linteo carpto applicetur.

TROCHISCI CATECHV, f. MUSCERDAE *c*). Ex Catechu, Ambra, Moscho, Saccharo et mucilagine Tragacanthae. Ad foetorem spiritus et vitia oris dicta corrigenda, ore tenentur, donec diffuant; tum exipuantur.

TROCHISCI DE CATECHV AD SPVTVM CRVENTVM *d*). Miscela Catechu cum succo Liquiritiae et speciebus Diatragacanthae. Inusitati.

CONFECTIO IAPONICA *e*). Opium etiam recipit. Diafscordium refert.

z) Ph. W. p. 77.

b) Ph. W. p. 206.

d) Loc. cit.

a) Ph. Lond. p. 70.

c) Ph. W. p. 214.

e) Ph. Ed. p. 76.

TAMARINDVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 74. *Gen. pl.* p. 23.

342.

Pharm. TAMARINDORVM *Pulpa.*

Tamarindus Indica; LINN. *Spec. pl.* p. 48. IACQU. *Hist. pl. Americ.* p. 10. *Tab.* 10. et *Tab.* 179. *fig.* 98. item *sel. stirp. Americ. Hist. ed. color.* *Tab.* 13. p. 11. vbi icon fructus. Alia icon in REGNAULT *Botanique, le Tamarin.* Siliqua arabica, quae *Tamarindus* c. B. *Balam Pulli Hort. Malab. T.* 1. p. 39. *Tab.* 23. *Tamarindus* RUMPH. *Herb. Amb.* p. 90. *Tab.* 23. Arbor, crescens in India orientali, Arabia, Aegypto et America calidiori.

Nobilitat hanc praecipue legumen, quod ipsum compressum est, oblongum et nonnihil incuruum, cellulam vnam, duas, tres, vel quatuor, formans, quarum singula includit semen osseum, angulato-subrotundum, plano compressum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, vnde inaequalis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, sub quo pulpa ita condensata, vt spatium inter vtrasque membranas fructus non repleat, sed filis validis, ad basin confluentibus, in situ retineatur. Pulpae sapor, pro varietate arborum, mox dulcior, mox acidior; etiamsi vtrumque genus rite maturuerit. Indi, aequae ac Americani, crudum

rudum fructum edunt, sine alio incommodo, quam
 cui laxitate leuiori. Ex immaturis et decorticatis
 condimenta sapidissima Cubenses parant. Legumina
 Indiae orientalis longiora sunt, quam Americes;
 ita etiam pulpam ficiorem et obscuriorem, item
 copiosiore, includunt. Transfertur pulpa, vna
 cum seminibus et filis descriptis, exuta tegmine ex-
 terno, plerumque contusa. Americana sacchari
 miscelam prodit. Sapor pulpae grate acidus *f*).

Acor iste dependet a sale essentiali fructus.
 Hoc, coctione pulpae cum aqua, colatione et eua-
 poratione, quoad partem, copiose elicitur, forma
 quamarum; initio impurum et subbrunum: repe-
 ita autem solutione et crystallisatione, album; sed
 simul acoris expers *g*). Similes crystalli ramis ar-
 boris interdum adhaerescere obseruantur, et con-
 venire quam maxime cum tartaro *h*). Sal, ex pulpa
 erutum, eiusdem naturae esse, nuperrima experi-
 menta confirmant *i*): nam acor idem, similis diffi-
 cultas solutionis in aqua, eadem cum reagentibus

M m 5

ratio.

f) Conf. WRIGHT, in *London medic. Journal*, 1787.
 P. 3. p. 287.

g) BEAUME' *Pharmacie*, Ed. 2. T. I. p. 167. — REZIVS,
 in *K. Vet. Acad. Handl.* 1776. p. 209. item 1776.
 p. 132. — LASSONE, in *Hist. de la Soc. de med. de*
Paris, Tom. 2. p. 269.

h) TOVRNEF. in *Mem. de l'Ac. d. sc.* a. 1699. p. 101.

i) *Vet. Ac. Handl.* 1776. l. c.

ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum, sed acido tartari in omnibus simile esse, contra cl^m BEAUMÉ *k*), experimenta *l*) suadent *m*). Numerosis quoque clⁱ REMLER experimentis constitit, Tamarindos constare ex cremore tartari, acido sacchari, et selenite, cum tantillo terrae argillaceae; et posse igitur arte fieri ex prunis cum additamentis dictis *n*)).

Antequam in usum medicum pulpa trahatur, a fibris, seminibus, membranis, purgari debet; quod fit eius in aqua calida solutione, colatione et, post additum saccharum, inspissatione.

Sic eximie blandeque aluum laxat, absque omni exaestuatione. In febribus pulpa, ob acorem, tanto magis conducit; quo nimirum aestum febrilem mitigat, sitim compescit, putredinem infringit. Vnde praecipue in putridis biliosis insignis commodi est. Ab Arabibus prima eius mentio facta, et celebratissima pulpa loco natali in iisdem morbis, quibus nos eandem opponimus. Vix unquam sola, purgandi scopo, praecipitur; quum unciae binae, vel plus, pro adulto requirantur: sed soluitur plerumque

k) Loc. cit.

l) *Vet. Ac. Handl.* 1. c.

m) Conf. WESTRUMB'S *kleine Schriften*, Vol. 2. P. I. p. 229,

n) Vid. REMLER, in GOETTLING'S *Almanach für Scheidekünstler u. Apotheker*, 1787. p. 77. — Conf. IDEM, in CRELL'S *chem. Annalen*, 1787. P. 3. p. 251. — Plura de analysi chemica exhibet VAUQUELIN, in *Annales de Chemie*, Vol. 5.

tumque aqua calida, cum aliis, Manna, salibus medicinalibus, rel. Eius ope *Serum lactis tamarindinatum* paratur, quod laxat, temperat, resoluit, abstergit, et in morbis biliosis, putridis, ut et phthisi, valde proficuum est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA TAMARINDORVM o).

ELECTVARIVM TAMARINDORVM p). Iusto longioris compositionis, ex variis purgantibus et aromaticis. Exoleuit.

ELECTVARIVM CATHOLICVM q). Similis farra-
ginis. Desuevit.

DECOCTVM TAMARINDORVM CVM SENNA r).

ELECTVARIVM E CASSIA s). ELECTVARIVM LE-
NITIVVM t).

o) *Ph. W.* p. 130.

q) *Loc. cit.* p. 40.

s) *Ph. Lond.* p. 96.

p) *Loc. cit.* p. 45.

r) *Ph. W.* p. 56.

t) *Ph. W.* p. 42.

HAEMATOTXYLUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 331. *Gen. pl.* p. 102.

343.

Pharm. CAMPECHENSE, f. CAMPESCANVM
Lignum; item SAPPAN *Lignum*
 quibusdam.

Haematoxylum campechianum; LINN. *Spec. pl.* p.
 549. IACQU. *Obs bot. P.* 1. p. 20. *Haematoxy-*
lon spinosum, foliolis pinnatis, racemis termi-
 nalibus BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 221. *Li-*
gnum campechianum, species quaedam Brasil.
 SLOANE *nat. Hist. of Jam. T.* 2. p. 183. *Tab.* 231.
fig 1 - 2., vbi modo frustra duo ligni depicta com-
 parent. CATESBY *Carol. T.* 2. p. 66. *Tab.* 66..
 Arbor in America calidiori, nominatim ad sinum
 Campeche, regni Mexicani, copiose sponte cre-
 scit. Nunc vero, translatis in insulas Domingo,
 Iamaicam, aliasque vicinas, seminibus, primum
 licet languerit, bene iam ibidem viget, quin
 sponte sese diffeminat.

LIGNVM, solidae texturae et graue, colorem
 saturate rubrum prae se fert. Caeditur ab Iamai-
 censibus quotannis in Campeche copiose, et ex Ia-
 maica dein in Angliam transfertur. Tinctoriis ex-
 primariis, ob colorem violaceum, quo panni im-
 buuntur, alio dein colore, nominatim nigro, tin-
 gendi,

gendi, et vt alii colores puriores et constantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam transiit. Sapor eius subadstringens et subdulcis est; qui idem etiam in extractis, siue aqua, siue spiritu vini, patet, sentitur. Vtrique menstruo rubrum colorem impertit; quod et interdum accidit, ex interno usu, in alui fecibus et lotio. Spiritus vini plus soluit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis insutum adsciscit colorem bruno-nigrum et nonnihil viridem.

In diarrhoea obstinata et dysenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Ast nonnisi sub finem dysenteriae conducit, quando debilitas intestinorum continuat, et reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem est *u*). Quin, hoc lego a quodam *x*) longe extracto praeferri. Aliis extractum magis placet. Huius drachmas tres in aquae Cinamomi spirituosae vncia sesquialtera et aquae fontanae vnciis septem, additis tincturae Iaponicae drachmis duabus, solui curauerat ill. PRINGLE; cuius mixturae omni quarta, vel quinta, hora duo cochlearia capta; iuncto subinde opiato vespera *y*).

Cl.

u) BAKER *Traff. de catarrho et dysent.* recus. in SANDIF. *Diff.* T. 2. p. 379.

x) CLARK'S *Dis. in hot. countries*, p. 233.

y) *Dis. of the army*, p. 281.

Cl. DVNCAN in protracta dysenteria ter de die extracti scrupulum vnum in potu commodo capi iussit subiunctis clysmatibus anodynis *z*). Ne quid verum honoris miscela cum aliis ligno detrahat: scias, sufficere, solum extractum aqua, e. c. Menthae crispae soluere, ea proportionem, ut illius drachma una huius unciam vnam intret, et solutionis huius cochlearia tria quotidie ingerere *a*).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus et ramus primarii transmittunt, oui Gallinacei saepe magnitudine. Breui solidescit, et tum tam fragile fit ut inter digitos sese conteri sinat; ob laturatam rubedinem, nigrum apparet, dulcis saporis *b*).

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM LIGNI CAMPECHENSIS *c*). Fit cum aqua coctio repetita, commistis dein decoctis et inspissatis. In *Ph. Edinb.* *d*) spiritus vini tenuior adhibetur.

z) Ill. ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 446.

a) Ill. BALDINGER *v. d. Krankh. e. Armee*, Ed. 2. p. 455.

b) BROWNE l. c. — IACQUIN l. c.

c) *Ph. Lond.* p. 27.

d) Pag. 116. et *noviss.* p. 94.

H Y M E N A E A.

LINN. *Syst. veg.* p. 326. *Gen. pl.* p. 202.

344.

Pharm. ANIME Gummi.

Hymenaea Courbaril; LINN. *Spec. pl.* p. 337. Arbor filiquosa, ex qua Gummi Anime c. B. Hymeneae, foliis geminatis, parallelis, paginis inaequalibus; racemis terminatricibus BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 221. Courbaril bifolia fructu pyramidato PLUM. *gen.* 49. Ceratia diphylla anteguana PLUCK. *Almag* 96. *Phytogr. Tab.* 82. fig. 2. Itaiba PISO *Ind. nat.* p. 122. Fructus depingitur in IACQUIN *select. stirp. Americ Hist.* edit. colorat. *Tab.* 264. fig. 95. Arbor, crescens in Hispania noua, item insula Antigua.

ANIME dicitur resina, frustis flauido-albis, pelucidis, variae figurae et magnitudinis (Auellanae nucis plerumque), farina quasi tectis, ubi franguntur splendentibus, friabilibus, ad nos afferri solita. Saepe cum Gummi Copal confunditur; quod inde forsitan prouenit, quod, secundum PISONEM, nomine Copal ab Indis quaelibet odorifera gummosa, vel resinosa, veniunt. Copal venale autem compagis firmioris est, ex frustis maioribus constat, nec superficiei puluerulentae. G. Anime odorem resinosum habet, saporem fere nullum; masticando inter

inter dentes mollescit; flammam capit; carbonibus inspersum, spargit odorem gratum, et integre ferre deflagrat, relictis tantum cineribus paucis, albissimis. Totum spiritu vini soluitur, qui inde amaricantem et pungentem saporem, coloremque flauum, obtinet. Destillatione cum aqua odora pars separatur simulque cum aqua olei essentialis tantillum ascendit. Colligi ex arboribus vulneratis, refert quidem MONARDES *e*), et incisione corticis erui, BANCROFT *f*) defluere ex trunco et ramis, AVBLET *g*). Si PISONIUS vero *h*) maior fides: per meatus corticis interioris in terram decidit, ex qua, sub arboris trunco et radice occultatum, extrahitur. Vernicem, maxime eximiam, inde parant *i*).

Rarissime hodie in formulis medicis obtinet. Indi masticant G. Anime, contra colicas et flatus; item eo vtuntur in suffitu, contra rheumatismos *k*). Contra quod malum, vti et in affectionibus catarrhalibus et paralyfi, eodem modo conducere, memorant plerique scriptores materiae medicae. In usum asthmaticorum, et catarrho suffocatiuo correptorum, pari ratione adhibitum *l*), quantum intelligo,

e) In *Collect. clus.* p. 316.

f) *Nat. Hist. of Guiana in South-America*, p. 87.

g) *Hist. des Plantes de la Guiana Françoise*, T. I. p. 378.

h) *L'oc. cit.*

i) BROWNE.

k) BANCROFT l. c.

l) BEOWNE

telligo, in patria stirpis, vnde et prima efficaciae
praeconia videntur profecta.

CERATONIA.

LINN. *Syst. veg* p. 773. *Gen. pl.* p. 554.

345.

Pharm. SILIQUA DVLCIS.

Ceratonia Siliqua; LINN. *Spec. pl.* p. 1513. Sili-
qua edulis C. B. *Ceratonia* DODON. *pempt.* p. 786.
Siliqua DU HAMEL *Traité des Arbres* T. 2 p. 262.
Tab. 69. Arbor, in Oriente, insulis Archipe-
lagi et australi Europa, nominatim Gallo-Pro-
vincia, Hispania, Neapoli, Sicilia, crescens.

Κερατωνία GALENI et AEGINETAE creditur; ita
dicta, ob LEGVMEN, in cornu formam quodam-
modo flexum. Compressum, inaequale est, pal-
mam circiter longum, pollicem vnum latum, colo-
ris fuscobruni; constans ex pulpa, siue carne, ficca,
fusca vel rufa, dulci; interne cellulas aliquas dis-
septas formans, in quarum singula semen ouatum,
complanatum, rufum, vtrinque obtusum. Caro
ista sicca vnice vsurpatur, quae dulcis. Aegyptii
ex eadem mellis speciem extrahunt, quo varios
fructus condiunt. et quod clysmatibus addunt, item
ore fumendum praebent, ad aluum subducendam m).

Sicca

m) ALPIN. *de pl. Aegypti*, p. 8.

Appar. medic. Vol. II.

N n

Sicca legumina aluum pariter mouent, instar Cassiae *n*). Vbi sponte crescit, impune tamen pecoribus in faginem proiicitur *o*). Parce hodie a medicis administratur, et vix, nisi in affectionibus pectoris, in quibus sputa resolueret et scretu eliminaree opportunum est. Tussientibus et asthmaticis, prout mel, ita et decoctum ex leguminibus Aegyptii in hunc finem probo successu exhibent *p*). In tussim adeo conuulsiva cl. IOERDENS *q*) comestum fructum extollit; vt multos sanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Vtinam conspirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, instar passularum, demulcendo nonnihil stimulos acres et resolvendo impacta, adiumento esse posse haud negauerim.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DECOCTI PECTORALIS *r*). Inter varia alia bechica, et hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur. C^{lmo} IOERDENS *s*), et hoc decocto, loco cereuisiae ab infantibus calide potum subigere tussim conuulsivam, successit.

SYRVPVS DIACODION *t*).

SYRVPVS DIACODIVM CROCATVM *u*).

n) HAY *Hist. plant.* Tom. 2. p. 1708.

o) DU HAMEL loc. cit.

p) ALPIN. loc. cit.

q) *Comm. Noric.* 1733. p. 235.

r) *Ph. W.* p. 1668.

s) *Comm. Noric. Ann. cit.* p. 76.

t) *Ph. W.* p. 190. — V. supra *Papav. somnif.* p. 360.

u) *Ph. cit.* — V. supra l. c.

P O L Y G A L A.

LINN. *Syst. veg.* p. 530. *Gen. pl.* p. 364.

346.

Pharm. SENEGAE vulgo, f. SENEKAE Edinb.,
Radix.

Poylgala Senega; floribus imberbibus, spicatis;
 caule erecto, herbaceo, simplicissimo; foliis lato-
 lanceolatis LINN. *Spec. pl.* p. 990. Icon; MIL-
 LER'S *Gard. dict.* ad speciem 5. *Comm. Noric.* 1741.
Tab 4. *fig.* 1. 2. 3. Conf. LINN. *Diff. Radix Se-*
nega, in *Amoen. ac. Tom.* 2. p. 124. 126. *sq.* c. ic.
 Pl. perennis, in Virginia, Pensyluania, Mary-
 landia, crescens.

RADIX lignosa est, ramosa, digiti circiter cras-
 sitie, flexuosa, nodosa, intus alba, cortice crasso,
 hauescente, et quasi resina saturato, et epidermide
 cinerea vestita. Gustata primo farinaceum sapo-
 rem, mox subacidum, prodit; dein fauces pungit,
 et cum tussicula sensum constrictionis excitat. Inter
 haec salua copiose affluit x). Alibi sapor amaricans,
 subaromaticus, describitur y); quin ab alio valde
 aromaticus z); dum rursus alii nulla aromatis ve-

N n 2

stigia

x) LINN. *Diff.* l. c. p. 129.y) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 239.z) Fort aromatique; DU HAMEL, in *Mem. de l'Ac. d. sc.*
d. Paris, 1739, p. 136.

stigia perceperunt *a*). Odorem spargit nullum; nisi dum copia radicum feruetur intra clausum vas, naualeosum. Partes vero sapidae vnice fere cortici radicis inhaerent, qui in maxime crassis radicibus tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel sextam, efficit *b*).

Analyfin chemicam studiose cl. KEILHORN et BURCKHARD *c*), item HELMVTH *d*), persequuti sunt. Infusum corticis, aqua factum, primo amaricanss dein acre; quem sensum, cum constrictione, faucibus praecipue circa vuulam imprimit. Sapor extracti aquosi, quod $\frac{1}{3}$ aequat, idem. Spiritus vini parciorem quantitatem abripit: nempe extractum eodem paratum, $\frac{1}{4}$ aequat; quod ipsum, Myrrhae instar, amarum, sed altero longe mitius est *e*). Verum et lignosa radicis pars extractum, tam aquosum, quam spirituosum, praebet; quorum istud amaricans et acre, hoc utroque momento debilius est.

a) TREW *Comm. Nor. a. cit. p. 370. not. d.* — DETHARDING *Diff. de Seneca*, resp. SIEMERLING. Rostoch. 1749. — item KEILHORN *Diff. de radicibus Senegae et Salab.* Francof. ad Viadr. 1765. p. 9.

b) KEILHORN loc. cit.

c) *Diff. de radice Seneka.* Argent. 1750.

d) *Diff. de radice Senega.* Erlang. 1782. Vbi et practica varia.

e) KEILHORN p. II sqq.

st. Experimenta huius generis si integra radice sunt, rationes nonnihil diuersae notantur f).

In paucis officinis radix hucdum venalis exstat; tsi maiori iure, quam tot alia, adesset efficax hocce resoluens, et per varias excretorias vias aliena euacuans. Virtutum eius medicarum primam cognitionem dedit medicus Scotus, TENNENT, qui, curationum felicissimarum, a rudibus syluestribus Penylvanianis, in morfu venenatissimi serpentis crotalophori, clam perpetratarum, diuturnus spectator, tandem, praemio largo eorum quibusdam soluto, eo peruenit, vt sibi praecipuum remedium reuererent. Constitit tum, Senegae radicem esse g). Valuit etiam, malis, ex morfu ortis, iam inualentibus, sanguine nimirum per pulmones excusso, labiis vulneris liuidis, corpore toto tumefacto. Nec estus Iulii mensis effectum irritum reddidit h). Americani contra tantum periculum vel succum masticatae radice deglutiunt, et masticatam vulnere imponunt i); vel lac, ea decoctum, ter de die, ad sanationem vulneris vsque, epotant, iuncto cataplasmate radice, lacte parato k). Tincturae quo-

N n 3

que

f) Sic in istis cl. BURCKARD p. 8. 9.

g) V. EIVS *physical diquisitions*, P. 2. Lond. 1735.

h) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 239.

i) LINN. *Amoen.* 2. p. 133.

k) Conf. LOSKIEL *Geschichte der Mission der evangelischen Brüder unter den Indianern.*

que vinosae singulare pretium assignatur. Ita sanguis coagulatus resolui, tumor dissipari, venenum expelli, pulsus debilis et languens erigi et accelerari, fertur. Frustra vero adhiberi medelam, vase quodam ampliori sanguifero fauciato *l*). Ast non vnice Crotali virus Senega eneruari, sed et aliorum serpentum, testatur exemplum ancillae Suecicae, quae, alui deiciendae causa, ruri, pone fruticem, secedens, a serpente quodam (Colubro Bero sine dubio), et in muliebribus ipsis, vulnerabatur, sub grauissimorum symptomatum satellitio; sed duabus vnice dosibus, ab ill. A LINNÉ subministratis, convaluit *m*). Nec scio, Senegam aliud vllum, idque faustum, experimentum, in serpentum morsum subiisse.

Conuenientia symptomatum, a morfu serpentum propullulantium, cum iis, quae in inflammatoriis pectoris morbis infestant, ad hosce transferendi vsum Senegae, ansam dedit. Nimirum de morfi a caudifona dolore acutissimo, respiratione difficili, tussi, haemoptysi, pulsu duro atque velocitate (verum et nonnunquam debili), corripiuntur. Pleuriticis igitur et peripneumonicis illam propinauit TENNENTIVS *n*), eo euentu, vt, ob ciues multos hoc

l) LINN. *Amoen.* T. 6. p. 214.

m) *Amoen. acad.* Vol. 6. p. 214.

n) *Essays on the Pleurisy.* Philad. 1736. — item *Epistles to RICHARD MEAD, concerning the efficacy of the Senega-*

hoc remedio servatos, praemium 75 librarum a magistratu supremo Philadelphiae obineret o). Non neglexit autem in vera pleuritide inflammatoriâ venae sectionem, sub initium morbi, vel eiusdem progressum, etiam repetitam, et infusum emolliens, blande soluens, pro potu, vna cum ciborum delectu, quem et nos probamus. In spuria absque venae sectione curationem absoluit radice. Eius iudicio praecipuum virtutis, quod praestat, in eo consistit: quod serum, in concrementa et stagnationes pronum, vel quod iam impactum in vasis haeret, resoluat. Postquam iste ad academiam scientiarum Parisiensem de successu suae medelae in pleuritide referret: cll^{mis} LEMERY, DE IVSSIEV et DVHAMEL, idem tentamen inire placuit; cui et respondit aequae felix euentus p). Curatius omnibus reliquis et scienter vim eius in pectoris inflammationibus expendit cl. BOUVART q), historiis aegrorum per momenta suppeditatis. Iste non resoluendi solum eiusdem efficaciae, sed et euacuandi, rationem habet. Euacuatio fit vel vomitu, vel alui deiectionibus, vel lotii profluio vberiori, vel ptya-

N n 4

lismi

neca - Snakeroot. Edinb. 1742. — Doleo vero, mihi non suppetere ipsa TENNENTII scripta.

o) *Ex Pensylv. Gaz.* 1739. n. 555. LINNEVS, in *Annoen.* Vol. 2. p. 130.

p) *Mem. de l'Acad. de Paris*, l. c. p. 135. 139.

q) *Memoires cit.* a. 1744. inde a p. 37.

lismi specie. Vomitus parciori dosi vitari potest; nec, alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, consultum est. Reliquae excretiones vicibus venae-sectionis perfungi videntur. Hinc, dum parcius a pulvere dato contingunt: hic minus idoneus aegris est decocto. Patet inde, BOVVARTIVM absque venae-sectione radicem malo curando parem existimare (aegris tamen tribus, de quibus refert, vena secta fuit). Exhibuit illam etiam post tertium, vel quartum, diem; vnde, intra binos, vel tres dies, oppressio pectoris cum dolore, difficultas spiritus, screatus cruentus, febris, rel. sub expectoratione exoptata, cessarunt. Tribus pleuriticis, grauter affectis, decocto sanitatem restituit cl. DETHARDING^r). His sub usu copia sordium, absque torminibus, aluo secessit, et lotium copiose manauit. Vt et illustre sanationis exemplum in medium prodeat: magni LINNEI esto, qui a. 1753., ex refrigeratione peripneumonius, sumpta ter de die drachma vna pulveris, intra biduum conualuit s). De hac radice, nomine Polygalae, etiam loqui arbitror cl^m SARCONE, dum decoctum eius tenuius, et dein saturatius, in febre rheumatica et inflammatione pectoris, pro soluenda humorum tenacitate, impense depraedicat; nam sanguis, postea per venam emissus, fluidior,

r) Diff. cit.

s) *Amoen. ac.* T. 4. p. 535.

dior, minus lardosus et copiosiori fero mixtus, apparuit *t*). Effectum quoque salutarem infusi radicis laudat cl. AASKOW *u*), quo quidem in connubio mellitorum, aliorumque, usus est. Laudat quoque, in peripneumonia et pleuritide, cl. THILENIVS *x*). Aliter autem se res habuit in aliquot aegris, qui, ex inflammatorio morbo suppurationem perpessi, subinde nova inflammationis symptomata experiebantur; nempe, Senega etsi per duos, quatuor, quinque, menses administrata, sanguis tamen per omne tempus tenax et crusta densa tectus permansit *y*). Ita quoque, in inflammationibus pectoris stimulo suo nocere, Edinburgenses et Hafnienfes aliquot medici experti sunt *z*).

Varii et sunt alii morbi, in quibus, resoluendo crasin humorum tenacem et euacuando, proficit. Efficaciam in hydrope, quam TENNENTIVS subolsecit, in aegris alii confirmarunt. Haud paucis, hydrope anasarca cum ascite correptis, decoctum Senegae leuamen attulit, cura BOVVARTII *a*); eua-

N n 5

cuando

t) Vid. EIVS *Storia ragionata de' mali osservati in Nagoli nell' anno 1764.*

u) *Diar. med. naual.* p. 31.

x) *Bemerkk.* p. 253.

y) DE HAEN *Rat. med.* P. 4. p. 252.

z) Vid. TODE *Diss. de praestantia Materiae medicae,* p. 29. — *Act. soc. med. Havn.* Vol. I. p. 73.

a) *Loc. cit.* p. 40.

quando enim aquam per aluum et copiosius lotii effluuium, subsidientiam tumidi corporis procurauit. Memorabilis praecipue casus hominis, quem simul hydrops pectoris, vna cum febre, afflixit, eoque curati, vt nonnisi durities et intumescencia lienis remaneret. Ex quinque tamen hydropicis neminem radicibus his a malo liberare valuit *b*). Sed dolendum saepe in hydrope tantam labem subesse viscerum, vt vel cuilibet alii remedio tenaciter obnata-
tur. Hydragogam Senegam, longa experientia, pronunciat cl. MACKENZIE *c*). Casum curati hydropis anasarca cl. DETHARDING *d*) suppeditat. Loco aliorum euacuantium, decoctum radice Senegae in ascite efficax fuit. Nimirum ex decem et tribus, ascite laborantibus, sex eius ope integre sanati fuerunt *e*). Cl. WENDT, qui radicem, saporis ingrati causa, in pilulis exhibet, praerogatiuam ei prae Scilla adscribit, quoniam ventriculum non adeo labefactat, et initio modo laxat, deinde potius in lotii vias vim exserit, tandem etiam perspirationem cutaneam blande promouet *f*). In hydrope pectoris ideo subinde reliquis praestitit, quod, praeter

b) Loc. cit. p. 43.

c) *Med. Obs. et Inq.* Vol. 2. p. 288.

d) Loc. cit. p. 25 sqq.

e) MILMANN *animaduersiones de natura hydropis, eiusque curatione*, p. 114 sqq.

f) *Erlang. Krankeninstitut*, 5. u. 6. Nachr. p. 26.

ter alias euacuationes, et in glandulas bronchiales operaretur g). An ideo in marasmo, Virginiae endemic, Europaeis praecipue fatali, auxilium fert et in incipiente phthisi, vt expertus est TENNENTIVS h)?

Mira et praestitit in morbo complicato, qui, ascite initium capiens, dein continua febre et loquelae dispendio auctus fuit. In hoc, frustra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegae et febrem sufflaminavit et loquelam restituit. Hydrops vero alia desideravit, a quo curatus dein alio morbo aeger occubuit i).

Coniectura iam in rheumatismo usurpare suadet, ob affinitatem eius cum inflammatoriis morbis. Favent huic efficaciae experimenta k). Eximiam radicem hancce inuenit in rheumatismo, sanguine nimium pituitoso, cl. THILENIVS l).

Duo exstant exempla hypopyi, interno huius radicis usu discussi; verum alia efficacia simul adhibita fuere m).

Paucis etiam virtus radicis anthelmintica notatur n).

Quomodo

g) PERCIVAL *Essays*, T. 2. p. 178.

h) LINN. *Amoen.* Vol. 2. p. 131.

i) MACKENZIE l. c. p. 187 sq.

k) *Commerc. Noric.* a. 1741. p. 362.

l) *Bemerkk.* p. 277.

m) PEEIFFER *Diss. de Hypopyo.* Erlang. 1774.

n) *Commerc. Nor.* 1741. p. 362.

Quomodo commorsis a serpentibus exhibeatur, iam indicaui. TENNENTIO crebri usus fuit Tinctura vinosa, ex radicis Senegae vnciis quatuor, et vini Canariensis libra vna, per triduum digestis et colatis; cuius cochlearia tria pro dosi data o). Praestitit omnino, ne praeter rem calorem excitaret, pulvis, qui ab eo ad grana triginta quinque, ab aliis p) a granis viginti ad triginta, ingestus; et decoctum, aqua factum. Saturatius fuit istud TENNENTII q), ex radicis vnciis tribus, in aquae libris duabus, ad tertiae partis consumptionem, coctis; cuius pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec symptomata remitterent, et quarta, vel sexta hora modo, si conticescere omnino inciperent. Quoniam vero cl. BOUVART r) ex tam saturato decocto sensum ardoris in stomacho et intestinis, aliaque incommoda, persensit: vnciam modo radicis, cum dicta aquae quantitate, coxit, huiusque decocti cochlearia tria, quavis hora forbillanda, iniunxit. Acrimoniae sensus in faucibus, vel ex dilutiori illo decocto perceptus, sponte paullo post disparuit. Tanto citius disparet iste molestus sensus, si haustus vini Maderaici (quando nihil vetat) superbibitur s).

PRAE-

o) LINN. *Annoen.* Vol. 2. p. 132.

p) *Comm. Nor.* cit.

q) LINN. loc. cit.

r) Loc. cit. p. 53.

s) LEWIS *Mat. med.* p. 465.

P R A E P A R A T V M.

DECOCTVM SENECAE t). Ex radicis vncia vna, cum aquae sesquilibra, ad librae dimidia iacturam, decocta.

347.

Pharm. POLYGALAE VVLGARIS *Herba;*
Radix.

Polygala vulgaris; floribus cristatis, racemosis; caulibus herbaceis, simplicibus, procumbentibus; foliis lineari lanceolatis LINN. *Spec. pl.* p. 986. *Polygala maior* C. B. Icon: *Flor. Dan.* Tab. 516. Pl. perennis, in pratis ficcis.

Ad hanc reuoco experimenta, in Gallia, in affectionibus pectoris inflammatoriis, cum *Polygala* indigena facta; quamvis HALLERVS u) ad *Polygalam* amaram L. referat. Cl. DU HAMEL, qui primus ad ea accessit, stirpi, a se adhibitae, saporem subacrem et vix amaricantem (*d'une tres foible amertume*) adscribit; quum alteri, mox indicatae, amarities insignis infideat. Nec ista aluum purgat x), vt haec. Radicem vero, vna cum herba, aegris binis, post venam aliquoties frustra sectam, et alia sine successu administrata, in ptisana ex voto praecepit. Sed fateor, dubium maxime effectum salutarem in hisce
binis

t) *Ph. Ed.* nouiss. p. 64.u) *Hist. st. Helv.* n. 343.

x) DU HAMEL.

binis mihi videri: quum radicem Graminis et Liquiritiae et flores Tusilaginis simul intrarent ptisanam praescriptam. Nec de pluribus casibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam et hanc Polygalam, istam efficacius longe sputorum excreationem promouere, quam hanc, non inficiatur *y*). Cl. HVLME *z*) Polygalam vulgarem in pleuritide et aliis pectoris morbis commendat. Largior, absque dubio, huius, si quid efficere debeat, requiritur dosis, quam praecedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderi, ad quod illam restringit GEOFFROY *a*), subscribere possum.

Infusum herbae loco Theae Chinensis, tam ob gratum saporem, quam salubritatem, commendatur *b*).

348.

Pharm. POLYGALAE AMARAE *Herba; Radix.*

Polygala amara; floribus aristatis, racemosis; caulibus erectiusculis; foliis radicalibus obouatis, maioribus LINN. *Spec pl.* p. 987. *Polygala*, foliolis circa radicem rotundioribus, flore coeruleo, sapore admodum amaro c. b. lam ante cum a

THALIO

y) *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris*, 1739. p. 135 sqq.

z) *On the puerperal fever.*

a) *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 244.

b) *Lübeck'sche Anzeigen*, 1768. St. 4.

THALIO in *Sylva hercyn.* p. 88. notata. Polygala, buxi minoris folio, flore coeruleo VAILLANT *Botan. Paris.* 161. n. 3. Tab. 32. fig. 2. Amplior descriptio legitur in COLLIN. *Observ. T. 2.* p. 203 sq. Iconem quoque praestitit IACQUIN in *Flor. Austr.* Tab. 414. Planta perennis, in montosis, e. c. vicino monte Plessensi, crescens.

Insigni, diuque linguae adhaerente, amaritiae HERBAE, empirice facile haec species a vulgari distinguere potest. Hinc et Amarella a c. GESNERO c) dicta. Infusum vinosum, ex manipulo herbae, per noctem vino maceratae, aluum purgat, absque periculo; ut ipse iste celebris Heluetus in se expertus est. Tinctura, ex quatuor unciiis herbae et vini Canariensis libra una, amarissima et coloris subfusci d).

RADIX gracilis, fibroso-ramosa, lignosa, extus flauo-cinerea, interne albida. Amaritiam in hanc cadere, negat ill. IACQU. e); alius f) balsamicum saporem, ex amariuscule subdulcem, illi adscribit. Et haec praecise pars est, quae Vindobonae quosdam medicos occupatos tenuit, in phthiseos pulmonalis ulcerosae curatione. Cortex radice virtutis meritum nominatim tulit g). Auctor suusque experi-

c) *Epist. Lib. 3. Fol. 121. a.*

d) IACQU. *Fl. Vind.* p. 262. n. 60.

e) Loc. cit.

f) COLLIN. *Observ. circa morbos*, P. 2. p. 203.

g) COLLIN l. c. p. 198. — COSTE et WILLEMET *Essays sur quelques plantes indigènes*, p. 75.

experimentorum in nosocomiis Vindobonensibus L. B. A. SWIETEN fuit. Iam anno 1762. quatuor felicis euentus nobis fistebantur historiae *h)*, de hominibus, ex inflammatione pectoris, vel haemoptoe, phthificis. Et, decem annos post, casus quindecim selecti ex multo pluribus *i)*. Apud hosce vel pariter dira inflammatio praecefferat, vel malum lente, praeuia tussicula, ortum. Quam altas illud in multis radices egisset, id copiosa puris per os reiectio cum tabe, sudores nocturni vberissimi, febrisque praesentia, declararunt. Eluctati tamen sunt hi periculum, Polygalae praecipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginosae, inter quae Radix Salep praerogatiuam habuit, et paregorica, praemissa, vel sub ipsa curatione interpolata. Successu sese exferente, lotii profluvium augetur, cum sudorum imminutione, quae ipsa et tum saepe incidit, quando sputorum excretio solito adhuc modo pergit. Ita cl. COLLIN, qui balsamicam, consolidantem, roborantem, demulcentem vim radici assignat, et princeps facile tentatorum contra hunc morbum remedium illam habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem aegris cl. COSTE et WILLEMET *k)*. Et si in hisce malum nondum ad extremum peruenerat: post

h) CANDON *Diff. de Polygala in phthisi*. Viennae.

i) A cl. COLLIN, in *Observ.* l. c.

k) Loc. cit.

post praegressam temen haemoptysin, dolores lateris, vel dorsi, tussis, oppressio pectoris, sputa maligna, febris lente obrepens, macies, etc. adfuerunt. In pertinaci et sicca tussi valuit miscela decocti cum lacte. Exempla aliquot phthysicos ulcerosae pulmonum, Polygala sanatae, exhibet cl. SCHMALZ l); aliquando tamen, humoribus nimium corruptis, et tabe iam inueterata, aegros non iuuat m). Iisdem casibus, quibus Lichen Islandicus, conuenire, et cum hoc apte coniungi, STOLL n) auctor est o). Clm̃i WILHELMI p) duo, vel tria, felices curationis phthysicos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchina, Lichen Islandicus, alia, simul in usum vocata fuerint. Aequitas tamen fateri nos iubet, multis phthysicis non satisfecisse. Ipse COLLINVS hoc significat; cuius inertiae causam cadauerum sectio euicit, vt in quibus indurationes scirrhiq̃ue pulmonum, vel eorum consumptio, item viscerum abdominis variorum obstructiones, in conspectum venere. Multis interim, nisi sanationem, leuamen tamen, attulit. Inertem contra, imo noxiam

l) *Chirurg. und medic. Vorfälle*, p. 117.

m) *Loc. cit.* p. 119.

n) *Rat. med.* P. I. p. 209.

o) *Conf. Wetensk. Acad. Handl.* 1771. p. 315. — *Journal de Medicine*, Tom 74. Janvier Tom. 76. Juillet.

p) *Diff. de phthisi*, Wirceb. 1777. p. 29. Cas. 2, et 3.

xiam iuuenit cl. FRITZE *q*). Idem iudicium fert cl. PAVLITZKY *r*). Nullum phthysicum sola Polygala sanatum vidit perill. A QVARIN *s*); sed profuit, vbi materies purulenta, mucro tenaciori iuncta, difficilius excernebatur, aut ventriculus languebat.

Possset quispiam, cognatione huius stirpis cum Senega ductus, illam eiusdem in pleuritide et hydrope virtutis participem declarare. Sed in ista auxit symptomata, in hoc nihil effecit *t*); licet alii curationem praetendant *u*).

Exhibendi aegris Polygalam non vnus modus est. Confert Polygala in puluere. mane et vesperi, ad dimidiam drachmam; vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam vnam, sensim ascendendo. Adiunctum fuit infusum HERBAE, melle mitigatum *x*). Plerisque vero aegris, de quibus constat, decoctum radice suppeditatum est, ex eiusdem vnciiis tribus, cum aquae libris tribus, ad consumptionem dimidiae partis, decoctis, et syrupi Hyssopi et Diacodii ana vncia vna edulcatis *y*). Consumtae sic per diem radice vnciae duae; subinde minor quantitas *z*). — Clⁱ SARCONE praeconia de Polygala

q) *Medicinische Annalen*, Vol. I. p. 212.

r) *Beobachtungen*, p. 35.

s) *Animaduers. pract.* p. 80.

t) COLLIN.

u) Loc. cit. p. 199.

x) CANDON l. c. p. II.

y) COLLIN l. c. p. 208.

z) Loc. cit. p. 198.

Polygala sub Senega recensui; etsi mallet, eum non idem commisisse vitium, quod tot practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi possunt, nec optimorum forsitan inuentorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

F V M A R I A.

LINN. *Syst. veg.* p. 529. *Gen. pl.* p. 362.

349.

Pharm. FVMARIAE *Herba.*

Fumaria officinalis; pericarpiis monospermis, racemosis; caule diffuso LINN. *Spec pl.* p. 984. *Fumaria officinarum* et *Dioscoridis* c. B. *Καρνος* DIOSC. *Καρνιος* GALEN. ICON: REGNAULT *Botanique, la Fumeterre.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, in agris hortisque sponte copiosissima.

Stirps inodora; sed tota scatet succo, ingrate amaro, salino. Hic si inspissatur in extracti formam, efflorescit sal amarum et leuiter pungens, nitrum referens a). Idem in infuso aquoso eruitur, et prunis inspersum, cum crepitu dissilit; spiritu acido autem permixtum, leuissimam ebullitionem excitat b). Amaritie potius est extractum spirituosum; quod parcius elicitur, nec eiusmodi crystallos emittit.

OO 2

HERBA

a) BOERH. *Hist. pl.* p. 389.

b) CAMERAR. *Diff. de Fumaria*, Tüb. 1718. p. 12.

HERBA obstructions et infarctus viscerum egregie referat, veterum aequae, ac recentiorum consensu *c*); hepatis nominatim *d*). Icteri cum vomitu, succo curati, historiam notare, operae pretium est *e*).

Altera, haud dubia illi competens, efficacia est in vitiis variis cutaneis, quibus, corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vasis (quorum debilitati corruptela ista saepe debetur), et euacuando per aluum et lotii vias, mederi videtur. In scabie praestans remedium herba est, sero lactis infusa, vel cocta cum cereuisia, et amplo SIM. PAVLLI *f*) praconio decoratum. Ab experientissimo practico Sueco *g*) simile tulit, in herpete. Sed et exanthema, magis adhuc foedum et curatu difficilior, lepra, solo Taraxaci et Fumariae succo curatum perfecte est *h*). Ut ne dubium ciat miscela: scias, leprosam affectionem, subinde induratione glandularum stipatam, succo vnice huius herbae, bis de die, ad tria, vel quatuor

c) AETIVS Tetr. I. Serm. I. 30. — BOERHAAV. *Hist. plant.* p. 388. — HOFFM. *Diff. de praest. remed. domest.* §. 24.

d) GALENVS *simpl.* L. 7.

e) RIVERII *Observat.* Cent. 3. p. 230.

f) *Quadrip.* p. 71.

g) CL. STRANDBERG, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande*, p. 17.

h) LEIDENFROST *Diff. de succis herbarum expressis*, Duisb. 1751. p. 27.

quatuor, cochlearia capto, iuncta alternis diebus
alui purgatione. disparuisse i). — Stomachica, anti-
scorbutica, aliaque passim virtus, memoratur: sed
sufficit, certissimas nosse.

Maxime confert, vti succo, ad vncias duas,
vel tres, vel solo, vel cum sero lactis remixto. Non
caret tamen suo commodo, deficiente herba recente,
infusum, vel decoctum, usurpare; quoniam nihil
odori stirps secum vehit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA FVMARIAE k). Obsoleta; nec iniuste, vt
arbitror: sudores licet mouere, SIMON PAVLLI l),
aliique, indicent.

CONSERVA m). Non reiicienda.

ESSENTIA n). Non omnem vim plantae con-
tinere, ex superius, in comparatione extractorum,
dictis elucet. Hinc etiam in Pharm. Wirtenbergicae
editione nouissima haud reperitur. Dosis guttarum
quingenta, ad octoginta, assignatur.

EXTRACTVM o). Non opus est, vino illud pa-
rare; sufficit aqua. Commodum pilularum, vel
elixirii, forma.

SYRVPVS p). Ex succo et saccharo.

i) THOMSON'S *med. Consultations*, p. 161.

k) *Ph. W.* p. 8.

l) *Loc. cit.* p. 39.

m) *Ph. W.* p. 36.

n) *Ph. W.* 1771. p. 81.

o) *Ph. W.* 1786. p. 79.

p) *Loc. cit.* p. 191.

Pharm. ARISTOLOCHIAE FABACEAE *Radix.*

Fumaria bulbosa; caule simplici, bracteis longitudine florum LINN. *Spec. pl.* p. 983. *α. caua.* *Fumaria bulbosa*, radice caua, maior c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 605. REGNAULT *Botanique, la Fumeterre bulbeuse.* Pl. perennis, primo vere in nemorosis et vmbrosis florens.

Quodnam discrimen intersit inter varietatem bulbo cauo et illam bulbo solido, optime determinauerunt LINNEVS *q)* et HALLERVS *r)*, qui posterior in species diuersas diuellit illas. Non dubito tamen, quin solida radix, quae priori minor, substitui omnino possit cauae.

RADIX vero, a pharmacopolis dilecta, subglobosa est, Castaneae minoris magnitudinis, interne cauum relinquens, quasi exesum; constans ex carne dilute flaua, obducta epidermide fusca. Neglecta hodie omnino; nec male, si superfluis valedicendum. Sed non virtute omni cassam esse, docet amarities, cum acrimonia iuncta; quibus momentis, ad Aristolochias, in officinis vsitatas, propius, odoris licet expers, accedit. Hinc et, fauente simul forma, subinde in officinis radici Aristolochiae rotundae illam substituunt. Spiritu vini macerata, extractum
intense

q) *Flor. Suec.* p. 246.

r) *Hist. stirp. Helv.* n. 348 et 349.

intense amarum, simulque notabiliter acre, erogat; aquosum vero extractum, etsi pariter amarum, remissius acre est. et pondere quoque alteri cedens^{s)}. Virium earundem participem eam auctores habuere, ac Aristolochias. Ad menstrua nominatim suppressa referanda, multi illam commendarunt; item ad lumbricos necandos. Plerique tamen subsistunt in eiusdem ad vlcera purganda et cariem ossium arcendam praestantia. Hisce finibus pulvis inspersus suffecit^{t)}. Sed itidem a chirurgis hodie despicitur.

s) CARTHEVS *Mat. med.* T. I. p. 516.

t) HELD *Eph. N. C.* Cent. 6. Obs. 86. p. 365.

ADDITAMENTVM,

ad finem pag. 62. pertinens.

— [Attamen nuperrime cl. SHADWELL *a*) casum, memoriae dignissimum, nobiscum communicavit, hominis, a cane rabido admorsi, et vere iam rabidi, adeo ut propriam matrem rursus morderet, humida reformidaret, convulsionibusque affligeretur: cui primum Olei (Oliuarum, sine dubio,) unctiae tres, ad quatuor, haud sine magna difficultate, mediante olla, probe clausa, tubulo effusorio instructa, quali pro infundenda thea utimur, per os infusae; deinde vero cutis totius corporis, a capite ad calcem, Oleo perfricata; iunctis enematibus ex decocto carnis veruecinae. Atque haec effecerunt, ut symptomata sensim lenirentur, et post octiduum penitus euanescerent. Tum per decem adhuc dies usus remediorum continuatus, aegerque perfecte sanus euasit] —

a) In *Memoirs of the medical Society in London*, Vol. 3. 1792. art. 26.

SUPPLEMENTVM

EDITORIS

AD

VOLUMEN PRIMVM

SPECTANS.

APPENDIX

EDITORIAL

NOTES

REMARKS

3

SVPPLEMENTVM

VOLVMINIS PRIMI,

pag. 63. pone *Iuniperum Sabinam* inferendum.

T A X V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 895. *Gen. plant.* n. 1553.

11. b.

Pharm. TAXI *Folia; Cortex; Lignum; Baccae.*

Taxus baccata; foliis approximatis LINN. *Spec. plant.* p. 1472. TAXUS C. B. CAMERAR. *Epit.* p. 840. DODON. *Pemptad.* p. 859. Σμιλαξ Graecorum. Μίλος THEOPHRASTI. ICON: BLACKWELL *Herb. Tab.* 572. PLOT a) *Taxum* describit, nomine *the yellow Yew*, cuius rami nonnulli, vna cum foliis, colorem habeant laete flauescentem, inter alios virides. Ipse dubius haeret, vtrum haec pro varietate tantum, an pro peculiari specie, habenda sit. Arbor, in locis montosis, lapidosis, obscuris sylvis et dumetis Europae et Canadae

a) *Natural History of Strafford-shire*, p. 207.

nadae habitans. Acceptissima olim inter topiaria ornamenta; hodie tantum non omnino contempta.

Ab omni aevo arbor haecce venenosa habitata adeo ut fuerint, qui vel exhalationibus eius, deficiente sole, noxiam in corpus humanum potestatem tribuerent; unde a quibusdam etiam *arbor mortis* nuncupata est *b*). DIOSCORIDES *c*) „nigrescere” refert „pullos gallinaceos, qui Italicae Taxi fructum vescantur; hominesque eiusdem esu alui profluviis corripi. Narbonensem vero tam praesentis esse veneni: ut, qui sub eius umbra federint, obdormierintque, laedantur, et saepenumero etiam moriantur.” Iterumque alio loco *d*): „celerem interitum inferre, eademque huic, quae Cicutae, conuenire.” GALENUS *e*) Taxum arborem vocat venenosae facultatis. PLINIVS *f*): „vasa” ait „victoria, ex hac arbore facta, vinis mortifera fuisse, compertum est.” Confirmat praeterea umbrae noxam earum arborum quae in Arcadia crescant, additque: „Sunt, qui *taxica* hinc appellata dicant venena, quae nunc toxica dicimus, quibus sagittae „tingan-

b) Suite de la Matière médicale de Mr. GEOFFROY, Tom. 3. Sect. 2. p. 161.

c) Mat. med. Lib. 4. cap. 80. p. 276. ed. SARACEN.

d) De venen. Cap. 12. p. 407.

e) Simplic. medic. Lib. 8.

f) Lib. 16. cap. 10. sub finem.

tingantur." IVL. CAESAR g) CATIVVLVVM, narrat, Eburonum regem, Taxo, cuius magna in Gallia Germaniaeque copia sit, se exanimavisse. THEOPHRASTVS ERESIVS h), iumenta comestis foliis emori, affirmat; ruminantia vero animalia nihil pati. Mul-
 tus quoque est in accusanda Taxo MATTHIOLVS i). Animalia enim non modo quae non ruminant inde mori, asseuerat; sed quae ruminant itidem. Bo-
 ves complures, Taxum depastos, periisse. Nec minus baccas in montibus Tridentinis noxias et per-
 niciosas deprehensas esse; seque curasse pastores, aliosque, in sylvis ligna caedentes, qui, saporis dulcedine allekti, baccas comedissent, earumque usu in arduas febres et alui profluvia incidissent k).
 — Neque inter serioris aetatis medicos defuerunt, qui Taxi mortiferam naturam, observationibus, tam in brutis, quam hominibus factis nixi, confirma-
 rent. IO. BAYHINVS l), boues, vaccas et asinos
 Taxo

g) *Comment. de bell. Gall.* Lib. 6 cap. 31.

h) *Hist. plant.* Lib. 3. cap. 10. ed. BOD. A STAPEL p. 160.

i) In DIOSCOR. Lib. 6. cap. 12. p. 989. — Conf. Lib. 4. cap. 75. p. 773 sq.

k) Complura veterum de hac re effata collecta exstant in scriptiuncula, mihi quidem non visa: BALLENSTEDT progr. *Auctoritas veterum cum recentiorum experimentorum fide circa innoxiam Taxi naturam concilianda*, Hannov. 1783. Vid. BECKMANN'S *phys. oeko- nom. Biblioth.* Vol. 17. p. 248.

l) *Hist. plant.* Tom. I. P. 2. p. 244.

Taxo interemtus esse, auctor est. Semina bacca-
rum alium mouere, FLOYERVS *m*) innuit. Pisces
narrant, immixtis in piscinam Taxi foliis, attonitos
reddi, adeo ut manu sese prehendere patiantur *n*).
Imo, de specie quadam Taxi, densiori fronde in-
structa, narratur: operarios, qui eiusmodi arbores,
in horto botanico Pisano cultas, tonderent, haud
ultra semihoram sustinere laborem potuisse, quin
dira cephalalgia afficerentur, quae illos diutius in
opere pergere non sineret *o*). Plura, passim obuia
exempla, de equis, vaccis, capris, Taxi pastu ex-
stinctis, apud HALLERVM *p*) indicantur. — Nouis-
simis quoque annis nonnulla, eaque graua, testi-
monia consignata sunt, noxiam Taxi naturam uti-
que probantia *q*). Valde memorabilem eiusmodi
casum exposuit cl. PERCIVAL *r*). Tres nimirum in-
fantes,

m) *Pharmacopaeia*. p. 189.

n) Vid. GARIDEL *Hist. des plantes de la Provence*, p. 455.

o) Teste BELLVCCI, Professore Pisano, reique herbariae
eiusdem horti praefecto. Vid. RAY *Hist. plant.* Vol. 2.
pag. 1417.

p) *Hist. stirp. Helvet.* n. 1663.

q) Vid. SCHREBER *oekonom. und cameralistische Samm-
lungen*, Vol. 6. p. 253. — RIEM *Sammlung vermisch-
ter oekonom. Schriften*, Vol. 2. P. 4. — HALLE *Gift-
historie*, p. 182. — PAVLET *Recherches sur les mala-
dies epizootiques*, Tom. 2. p. 396. etc.

r) *Essays medical, philosophical and experimental*, Vol. 2.
p. 180 sq., it. in *Sammlung auferlesener Abhandlungen
zum Gebrauch praktischer Aerzte*, Vol. 3. p. 718 sq.

antes, trium, quatuor et quinque annorum, ver-
nibus laborare credebantur. Quos vt expelleret,
mater cochlear (cuius magnitudinis, haud praecise
indicatum: *a spoonful*) pulueris foliorum Taxi sic-
catorum cum saccharo miscuit, in tres partes aequa-
les diuisit, singulisque infantibus vnam ingessit.
Nec finistri quidquam insequutum. Verum tertia
die post mater eandem foliorum recentium dosin,
eodem modo, eademque diei hora, scilicet septima
matutina, infantibus suis exhibuit, eo effectū, vt
hora nona inquietudine, horrore, stupore, osci-
tatione et pandiculatione corriperentur, vnusque
eorum hora decima matutina, alter hora prima post
meridiem, tertius hora tertia eiusdem diei, sine
ullo conuulsionis, vel doloris signo, animam effla-
rent, speciemque dormientium post mortem prae-
se ferrent. — Ill. Gmelin *s*), puellam ex decocto
foliorum Taxi, contra pallorem faciei ingesto, de-
repente mortuam esse, narrat. — Ill. Selle *t*) in
puero quinquenni ex nimio esu baccarum Taxi pe-
techias sine febre erumpere, et post decem et qua-
tuor dies mortem insequi, vidit. Ventriculus in
cadauere dissecto nonnihil inflammatus apparuit. —
In episcopatu Hildesiensi nuper puella subito inter-
emta est, in cuius ventriculo Taxi folia viridia,
concisa,

s) *Geschichte der Pflanzengifte*, p. 265.

t) *Neue Beiträge zur Natur- und Arznei-Wissen-
schaft*, Vol. I. a princ.

conciſa, ad drachmam circiter pondere, reperta; ventriculo et inteſtinis tenuibus paſſim inflammatis. Poſtea conſtitit, remedium iſtud a bubulco quodam puellae grauidae, inſtar abortiui, propinatum fuiſſe *u*). Haecenus de hominibus. — Neque in brutis deſunt recentia exſtinctivae Taxi poteſtatis exempla; quaeque non veterina modo, ſed ruminantia quoque animalia, ſpectant. Ex grege ouium quae a. 1780., menſe Nouembre, in hortum monaſterii cuiusdam paſtum immiſſa erat, ſequente nocte quadraginta, et poſtridie totidem, mortuae ceciderunt. In cadaveribus Folia Taxi reperta *x*). Alio exemplo iuuenca, vesp̄ra optime valens, poſtridie mane mortua deprehenſa. In ventriculo diſſectae magna copia foliorum Taxi indigeſtorum comparuit *y*). Item alio, vaccae nonnullae, frondes detonſarum arborum Taxi depaſtae, ex improviſo perierunt *z*). Prope Haſniam bini equi, occandis in horto quodam viis adhibiti, Taxi folia, ipſis ibidem obuia, decerplerant, indeque ambo enecti ſunt *a*). Idem alio

u) Ex epiſtola cli BRANDIS, ad BLVMENBACHIVM miſſa; quam, *Bibliothecae ſuae medicae* volumini quarto deſtinatam, illuſtris vir benevole mecum communicavit.

x) *Hannov. Magazin*, 1781. n. 8. p. 126 ſq.

y) Loc. cit. n. 53. p. 847.

z) Loc. cit. n. 55. p. 879.

a) *Schriften der Leipziger oekonom. Geſellſchaft*, Vol. 8. pag. 156.

alio exemplo accidit *b*). Anno 1784. in Gallia radices arboris, aetate prouectae, in canalem, piscibus refertum, coniectae fuerant. Quo facto postridie mane magna piscium mortuorum copia reperiebatur. Qui hisce piscibus vescebantur, larga diarrhoea, cum colicis doloribus iuncta, per plures dies affecti, praeterea tamen nihil passi sunt. Feles autem, quibus pisces magnopere alias arridere solent, intactos hosce reliquerunt *c*).

Maximum vero rei pondus accedit experimentis, haud ita pridem studio deditaque opera captis, quae mortiferam Taxi vim extra dubium ponere videntur *d*). Nimirum equo admissario, quatuor annos et dimidium nato, praeterquam quod immedicabile malum cruris externum habebat, bene valenti et robusto, mense Octobře anni 1787. hora nona matutina foliorum Taxi concisorum vnciae tres, cum auenae totidem manipulis mixtae et aqua madefactae, proiectae sunt; quas animal, fame compulsum, auide deuorauit. Post horam dimidiam eadem

b) Loc. cit.

c) HARMAND, in *Journal de Medecine*, 1790. May. Tom. 83. p. 216. — HUFELAND *Annalen der französischen Arzneykunde*, Vol. I. p. 147.

d) Auctore A. C. HAVEMANN, artem veterinariam in schola Hannouerana tradente. Vid. *Hannov. Magazin*, 1789. n. 79. p. 1249 sqq.

eadem iterum dosis repetita. Tertia vice, post idem temporis interuallum, quatuor adhuc foliorum Taxi vncias, totidemque manipulos auenae, minori licet auiditate, ingessit. Et ecce, post horam circiter inde a tertio pabulo praeterlapsam, vultum tristem ostendere, obdormiscere coepit, intra octavam horae partem in terram cecidit, ac inter convulsuos oculorum motus periit. In pulsu arteriarum quidem vix vlla ante mortem mutatio observari poterat. In cadauere vero, praeter ventriculum insigniter distentum, et singulis, iisque exiguis, locis leuiter inflammatum, nihil vitiosi apparuit. Taxi autem folia in ventriculo, et exigua modo eorundem pars in duodeno intestino deprehensa est. Idem fere euentus in quatuor postea cum equis repetitis et figillatim expositis experimentis, et nonnullis praeterea aliis, accidit *e*). In aliquibus horum Taxi pars ad intestinum coecum vsque descendit. Capris quoque duabus Taxi folia lethifera fuere. In his pariter ventriculi distenti, sed non inflammati; intestina vero tenuia, hinc inde inflammata, liquorem rubicundum, putridum, foetidissimum, continuerunt *f*). In omnibus, cum equis, tum capris, sanguis coagulatus, nigricans, grumosus, in cordis ventriculis offensus. — Similis fuit euentus experimentorum, a cl^o WIBORG cum equis

e) Loc. cit.*f*) Loc. cit. p. 1257.

equis institutorum g): nisi quod taxi folia, auena commixta, binis casibus innoxie ingererentur; binis aliis autem sincera ingesta, post horam vix praeterlapsam, mortifera euaderent. Concluditur inde: omni dubio carere Taxi venenosam naturam; potuisse tamen, siue alius pabuli commixtionem, siue peculiarem animalium idiosyncrasiam, in aliquibus casibus efficere, vt veneni vim eluderent. Multo etiam magis Taxus nocere fertur, si animalia aquam superbibant h). — Experimenta porro ex animalibus, iuxta quam hominibus, cepit cl. HARMAND i); quorum, quatenus huc pertinent, summa haec est. Feli pulueris corticis et foliorum Taxi drachmae tres intra triduum exhibebantur, ita, vt singulis diebus drachma vna, in tres partes diuisa, intruderetur. Ac ab initio quidem praeter vomitum, quo pars axungiae, quae pro vehiculo pulueris inseruierat, reiciebatur, nihil damni videbatur passura. Octiduo vero post exanthemate pсорico animal affectum, die decima septima periit, sanguine ex ore naribusque prorumpente k). Gallina, cui eiusdem pulueris grana nouem intrusa erant, eadem die,

P p 2

non

g) Vid. *Schriften der Leipziger oekonom. Gesellschaft*, Vol. 8. p. 157. 159.

h) Loc. cit.

i) *Journ. de Med.* Tom. 83. p. 216 sqq. — HUFELAND *Annalen*, Vol. I. p. 147 sqq.

k) Loc. cit. Cas. 2. p. 216. — HUFELAND l. c. p. 148.

non sine convulsionibus, interiit *l*). Oui vario-
losae vncia dimidia eiusdem pulueris, mixta fur-
furibus, ingesta fuit, idque sex diebus subsequen-
tibus repetitum. Post aliquot dies variolae muta-
bantur in pustulas magnas, faciem sanguinemque
fundentes. Decima quarta die et haec obiit *m*). In-
fanti bienni, ecclampsia correpto, grana duo pul-
veris Taxi cum vino et saccharo exhibebantur, vnde
convulsionibus illico sopitae. At quum postridie
longe atrociores rediissent, eiusdemque pulueris
grana sena, medico inscio, ingesta essent: exem-
plo infans exanimatus est. Hora post obitum praeter-
lapsa, variis locis in cadauere vibices atque ecchy-
moses comparuerunt *n*).

Vnam omni noxa carere, vnanimi consensu
asseruerunt recentiorum plurimi. Nuper tamen id
ipsum rursus in dubium vocari coepit. Etenim
modo laudatus cl. HARMAND *o*) casum refert ancillae
viginti et sex annorum, robustae ac plethoricae;
quae quum noctem sub Taxo somno transegisset,
postridie, quum expergefacta esset, cutem pustulis
miliaribus numerosissimis refertam habuit, ipsaque
per biduum quasi temulenta fuit. Tertia die exan-
thema disparuit, febrisque acuta successit. Septima
die

l) Cas. 3. locc. citt.

m) Cas. 4. ll. cc.

n) Cas. 12. *Journ. de Med.* l. c. p. 222. — HUFELAND
l. c. p. 152.

o) *Journ. de Med.* l. c. p. 213. — HUFELAND l. c. p. 146.

die metastasis ad genu dextrum suborta, die vndecima sponte rumpens, largamque copiam saniei, primum rubellae, deinde sanguinolentae, fundens. Tertia die post, quae fuit decima quarta post primam exanthematis eruptionem, derepente obiit, variis symptomatibus externis gangraenosae humorum dissolutionis sese efferentibus. Aliud ibidem *p*) narratur exemplum canis, artuum tremore, vna cum motibus convulsivis, affecti, quoties diutius venatum, praesertim in herba, rore madida, cucurisset. Hic, instinctu quodam compulsus, sub eadem Taxo sese prosternere solebat, eo euentu, vt, velut incantatione quadam, convulsiones sopirentur, et in lethargi speciem, per plures horas durantem, animal incideret; ex qua deinde expergefactum aquae se immergebat, posteaque, cibum iterum appetens, nihil amplius pati videbatur.

Nihilo minus tamen alii, praesertim ex recentioribus, venenosam Taxi indolem in dubium vocandam, quin omnino negandam esse, existimaverunt. Observationibus et hiatque experimentis, in corporibus animalium factis, nituntur. Plurimi baccas in primis a veneni suspicione liberandas esse, statuunt: quippe quas multos impune prorsus, idque fatiis larga saepe copia, comedisse, constat. Ita

Pp 3

iam

p) *Journ. de Med.* l. c. p. 212. — HUFELAND l. c. pag. 145 sq.

iam LHEOPHRASTVS *q)*: „Fructus” inquit „ab ali-
 „quibus hominibus manditur, suavisque est et in-
 „noxius.” In Anglia baccas sine periculo gustari,
 et a porcis passim, glandium instar, comedi, fer-
 tur *r)*. Ill. HALLERVS *s)* negat, se de aliquo audi-
 visse, qui damnum aliquot ab eo fructu passus sit.
 Innocuas pariter baccas pronunciat BROOKES *t)*.
 Huic sententiae subscribunt GMELIN, HALLE, alii-
 que complures. Cl. BRANDIS *u)* de semet ipso re-
 fert, se puerum haud parca saepe copia baccas istas,
 absque vlla noxa, comedis. Idem pariter affir-
 mat cl. MEYER *x)*, aliudque simul exemplum affert
 hortulani Wittenbergensis, cuius liberi baccis Taxi
 quotannis vesci consueverunt, nec vnquam aliquid
 incommodi inde experti sunt. Alius narratur ca-
 sus *y)*, quo infantes quidam baccas per plures an-
 nos cum voluptate comederant; quid? quod puer,
 annos tres cum dimidio natus, catarrho, contra so-
 lita remedia rebelli et suffocationem minante, labo-
 rans, insigne morbi leuamen ex harum baccarum
 esu perciperet. Innocuas non modo, sed salutares
 etiam,

q) *Hist. plant. Lib. 3. cap. 10. ed. BOD A STAPEL p. 160.*

r) LOBEL *stirp. aduersar. p. 450.*

s) *Hist. stirp. Helvet. n. 1663.*

t) *Natural Hist. of Vegetables, Vol. 6. p. 396.*

u) *Epist. ad ill. BLUMENBACH.*

x) *Medicinische Versuche, p. 36.*

y) *Hannov. Magaz. 1783. n. 37. p. 583 sqq.*

etiam, baccas hasce inuenit cl. PERCY *p*); de qua re infra pluribus. CAMERARIUS *a*) vero, qui, Taxum innoxiam esse, acinosque eius rubros auide expetere ab auibus, tradit, fatetur tamen: hasce inde attoluntas reddi, et facile postea capi. — Sed folia an corpori animalium noxam inferrent, id quoque adubium aliquibus visum fuit *b*). Experimenta, cum extracto eorundem in animalibus capta, suspicioni de tanta virulentia aduersa esse videntur. Cl. GATERAV *c*) picae extracti grana octodecim, intra triduum consumenda, item cani, sex menses nato, primo die grana decem, secundo drachmam vnam, et tertio drachmas tres, exhibuit. In vtroque casu nihil insequutum est, praeter satis crebras alui deiectiones, per biduum durantes. Cl. BRANDIS *d*)

Pp 4

aquam

z) *Journ. de Med.* Tom. 83. p. 226 sqq. — HUFELAND *Annalen*, Vol. 1. p. 154 sqq.

a) *Hort. med. et phyl. p.* 166.

b) Vid. e. c. RAY *Hist. plant.* Vol. 2. p. 1417. — *Suite de la Mat. med. de Mr. GEOFFROY*, Tom. 3. Sect. 2. p. 165 sq. — LOBEL *Stirpium aduersaria*, p. 450. — BROOKES *Nat. Hist. of Veget.* Vol. 6. p. 369., qui huc pariter inclinare videtur, licet de foliis non expresse loquatur. — GERARD. — GARIDEL *Hist. des plantes de la Provence*, p. 455 sq. — GLEDITSCH *Einleitung in die Forstwissenschaft*, Vol. 2. p. 1051. — MEYER *medizinische Versuche*, a pr.

c) *Journ. de med.* 1789. Octobre. — HUFELAND l. c. pag. 141 sq.

d) *Epist. cit.*

aquam inde, ter cohobatam, parari curauit, quae odore Taxi proprio fortiter imbuta erat. Huius ad quatuor vncias vsque tribus catulis infudit, absque villo symptomate pedissequo. Extractum quoque aquosum, ad vnciam vsque iisdem animalibus intrusum, alui laxitatem, praeterea nihil, causauit. — Verum (quod omnium maxime mirum sane videri potest, si cum supra allatis comparetur) folia Taxi virentia hinc inde pecoribus pro salutari pabulo inferuire, lactisque in primis secretionem minime augere, feruntur *e*). Cuius rei certior factus AHLERS, saltuariorum magister, experimenta aliquot, huc spectantia, instituit. Nimirum caprea, nouam arborum, nuper tonsarum, frondem depasta, donec folia ad maiorem iterum firmitatem duritiemque adoluerent, nihil inde noxae sensit *f*). Postea caprae lactanti frondes Taxi septuaginta annorum, quae tribus nouissimis annis non detonsa fuerat, proiectae; quas illa auide, largaque copia, per tres dies subsequentes ingessit, optimeque posthac valuit *g*). Deinde Idem binis equis, per quinque hebdomades, quouis mane ac vespere Taxi foliorum magnam copiam (neque pondere, neque mensura determinatam) exhibuit; nec illi quidquam inde passi,

e) *Hannov. Magaz.* 1783. n. 19. p. 297 sqq.

f) *Loc. cit.* p. 300.

g) *Loc. cit.*

passi, sed alacriores potius fieri visi sunt *h*). Denique verueci et oui praegnant, cuilibet tres foliorum Taxi concisorum manipulos, auena mixtos, quotidie, in tertiam septimanam vsque, exhibuit. Verum bene se habuit, ac pinguior inde factus est. Quis autem octiduo post primum eiusmodi pabulum peperit, et post partum adhuc per decem dies continuos eodem vti perrexit, absque vlla noxa subsequente *i*).

Verum enim vero, nisi omnibus, de noxiis Taxi effectibus supra recensitis, observationibus fidem prorsus denegare velis: vix de venenosa huius arboris indole dubitare licet. De baccis quidem, si casum ill. SELLII excipias, minus liquet: quum, multos eas impune ingessisse, constet. Neque de exhalationum noxa equidem aliquid definire ausim; quippe quae adhuc nimis paucis observationibus nititur. Folia vero toties perniciosas vires suas manifestarunt: vt merito suspecta habeantur, donec aliis, iisque saepius repetitis, experimentis contrarium euincatur. Arduum sane est, casus istos numerosos in quibus manifeste nocuerunt, cum illis, in quibus, teste AHLERS, bonum et laudabile pecoribus pabulum praebuerunt, conciliare: nisi forte insigni arborum, quoad aetatem, sexum, anni tempus, P p 5 solum,

h) Loc. cit. p. 301.

i) Loc. cit.

solum, stationem, quin etiam speciem, seu varietatem, diuersitati tantum tribuere velis. Aliquid saltem huius generis veteres iam subolfecisse videntur. Ita PLVTARCHVS *k*), Taxum eo tantum tempore noxiam esse, perhibet, quo iam florere inceperit. Et DIOSCORIDES Narbonensi Taxo efficacius et praestantius venenum, prae illa aliarum regionum, tribuit; prouti PLINIVS illi, quae in Hispania et Arcadia crescat. Sunt quoque, qui maris prae femina venenosam pronuntient *l*). — Dignissima profecto res est, quae ulterius exploretur. Non enim, siue noxiam, siue salutarem efficaciam respicias, perinde esse videtur, vtrum adultiorem, an iuniorem frondem, iunioris, an vetustioris arboris, maris an feminae, pro usu medico recipias. Superest, vt, qua ratione Taxus in corpora animalium agat, et cuinam venenorum generi maxime analogum sit, paucis dispiciamus. Quod si ea, quae de noxiis Taxi effectibus supra prolata sunt, inuicem comparemus, pronum est colligere: Taxum non tam acrimonia rodente interficere, quam potius narcotica quadam virulentia, efficaciam suam in cerebrum nervosque exserente; atque adeo inter narcotica, sic dicta, venena tanto maiori iure referri, quam constet, alia quoque huius census, quin ipsum opium, aliquam in ventriculo et intestinis

k) *Sympos.* 3.

l) PLINIVS.

nis inflammationem excitare solere. Simul autem, Taxo fluidas corporis partes insigniter dissolui, exanthemata, petechiae, vibices, ecchymoses, haemorrhagiae, symptomata gangraenosa et repentina denique cadauerum putredo *m)*, suadent. Vix vero cum cl^o BRANDIS *n)* crediderim, Taxi folia acubus suis ventriculum sauciare; quo fiat, ut virus, nervis inimicum, per vulnuscula, inde facta, tanto facilius et penitius insinuare sese possit. In plerisque experimentis *o)* folia concisa et aqua insuper madefacta exhibita fuerunt, quo non potuerunt non mollescere, et pungente sua ac vulnerante facultate plus minus orbari: ut nihil dicam de comminutione, quam, auena permixta, in ore equorum manducando pati debuerunt. Folia recentia animalibus innocua, flaccida vero facta (fortasse ob diffusam aquae partem, indeque magis concoctum virus) asinis deleterium venenum esse, TOZZETTI *p)* refert. Observatione porro clⁱ PERCIVAL edocemur, folia comminuta haud minus atrocem effectum praestare. Scilicet in eo casu, quem ille consignavit, non videntur folia integra ingesta esse. Sicca enim saccharo com-

m) Vid. experimenta clⁱ HAVEMANN, in *Hannov. Magazin*, 1789. n. 79. p. 1255.

n) Epist. cit.

o) Vid. e. c. *Hannov. Magaz.* l. c. p. 1251.

p) *Reisen, in einem Auszuge von* JAGEMANN, Vol. I. pag. 251 sq.

mixta, hinc in pulverem redacta; recentia autem, sub repetitione experimenti, eodem modo oblata fuisse, ait. Imo, cl. WIBORG q) equae intrusit ele-
ctuarium, ex foliorum contusorum Taxi vnciis septem et aquae vnciis duodecim paratum; unde, post horam praeterlapsam, mors insequuta. — Id quoque patet: admodum fugax esse virus, quod folia ista continent. Nimirum pulvis foliorum fic-
catorum nihil noxae intulit, teste cl^o PERCIVAL; re-
centia vero, pariter comminuta, tertia die post, iisdem infantibus eadem dosi exhibita, subitam mortem attulerunt. Ex volatili hac partium viru-
lentium indole etiam illud repeti fortasse posset, quod in ellorum BRANDIS et GATERAY experimentis extractum nullas, praeter alui deiectiones, noxias vires exseruerit. Quod si re vera ita sit: tanto mi-
nus mirum videbitur, Taxi extractum, vel ad in-
tegram vnciam ingestum, canem haud necasse; nec multum inde pro arboris innocua qualitate colligi poterit. — Vt autem vis, nervis infesta, effectum suum cito exserit: ita, illam efficaciam, qua humo-
res dissoluuntur, lentius agere, ex aliis observatio-
nibus, in iis, qui vim narcoticam, paucis horis mortiferam, eluserant, palam fit; nisi hanc in hu-
moribus mutationem pro illius in solidis factae se-
quela

q) *Schriften der Leipziger oekonom. Gesellschaft*, Vol. 8.
pag. 159.

quela habere malis. Ceterum, venenis ex regno animali maxime analogum esse Taxi virus, et inter vegetabilia ad oleum tabaci proxime accedere, cl. BRANDIS existimat. — Verum, ne iusto diutius his, quae toxicologiam potius, quam materiam medicam spectare videntur, immorer: ad considerandas vires medicatrices, quae praesenti potissimum aetate Taxo tributae sunt, progrediamur.

Tantum autem abest, ut veneni latentis suspicione ab usu medico deterreri nos patiamur; ut hac ipsa potius (complurium plantarum vere lethiferarum exemplo) inuitemur, ad caute explorandum: annon stirps, quae tantas in corpore sano mutationes causare valeat, aliquas quoque, easque, sub iusto moderamine, salutares, in corpore aegro producere possit.

FOLIA masticata excitant saporem amarum, acrem, nauseosum. Prunis iniecta crepitationem edunt, antequam incendantur. Fumus eorum, quamvis densus, gliribus innocuus repertus est ^r). In cineres redacta praebent sal alcalinum fixum, saporis urinosi; quod colorem viridem impertit syrupo violarum, cum acidis efferuescit, variaque cum illis salia neutra constituit. Sal vero essenziale inde eruere haud contigit cl^o GATERAV.

hic

^r) GATERAV, in *Journ. de Med.* 1789. Oct. — HUFELAND l. c. p. 138.

hic aquosum ex foliis paraturus, ramulos recentes contudit. Sub qua encheiresi fortem quidem illi atque ingratum odorem spirabant; cerebrum tamen neutiquam affecerunt. Massam contusam, post aliquam macerationem, addito aquae tantillo, igni apposuit, ut aliquoties ebulliret; deinde aquosam partem, per pannum transmissam, ad extracti consistentiam inspissavit. Neque sub inspissando halitus infesti quidquam prodiderunt s). Eodem fere modo cl. BVCHOLTZ ramulos Taxi, mense Februario, imminente anthesi decerptos, conscindi; addita aqua, leni igne coqui; decoctum per sacculum linteum exprimi; lenissimoque demum ignis gradu, citra ebullitionem, inspissari, curavit. Quod quum ad extracti consistentiam ferme redactum esset, famulus, illud gustaturus, de spatula, qua ad agendam massam usus erat, tantillum (quod grana circiter decem pondere aequare potuisse, cl. BVCHOLZ aestumavit) delinxit. Extemplo autem ille, vertigine et dolore oculorum pressorio correptus, post ingestam lactis copiam cubitum ire coactus fuit; quo facto in somnum mox incidit, et postridie mane omnium molestiarum expers surrexit t). — Extractum, tali modo paratum, saporem linguae imper-

tit

s) Loc. cit. — HUFELAND p. 139.

t) Ex literis cli BVCHOLZ, ad me datis, mense Novembre 1793.

it amarum, ad illum extracti Fumariae proxime accedentem. Carbonibus candentibus iniectum in bullas distenditur, fumumque spissum edit. Quae partium resinotarum indicia ulterius sese confirmant, digestionem extracti cum spiritu vini. Nam, post moram duarum fere minutarum pr. temporis, spiritus colore fulvo imbutus, nec parum extracti manifeste solutum, apparuit. Tinctura, filtro transmissa, postquam spiritus aufugisset exhalando, extracti resinosi praebuit, ex drachma una extracti aquosi, grana viginti sex cum dimidio; quod tamen nonnisi post exsiccationem gummosi liquoris adhaerentis (prouti quoque cum extracto Aloës accidit) inflammam concepit *u*). Vnde probabile est, Taxifolia haud exiguum resinae portionem continere: equum extractum, sola aqua paratum, tam insignem eius quantitatem prodiderit. Simul vero arctum resinotarum partium cum gummosis connubium inde patet. — Neuter modo laudatorum cll. viro- rum quantitatem extracti, ex data foliorum copia remanentis, pondere declaravit. Expertissimus vero in rebus pharmaceuticis IORDAN, pharmacopola a Menatu Goettingensi constitutus, ex foliorum iunio- rum, reiectis caulibus, libra una elicuit extracti melliformis uncias quatuor.

Anti-

u) GATERAV l. c. — HUFELAND l. c. p. 139 sq.

Antiseptica Taxi virtus (saltem extra corpus animalium) constitit experimentis, cum carne vitulina captis. Extractum enim aquosum putredinem a carne diutius arcuit, ac eadem salis tartari quantitas. Quatuor porro grana extracti Taxi idem, quod granum vnicum aluminis, vel grana duo nitri, praestare visa sunt. Grana autem octo extracti plus praestiterunt, in arcenda putredine, quam grana duodecim nitri α).

Post praeuia experimenta in pica et cane, de quibus supra iam retuli y), ipse cl. GATERAU, quid in corpore humano Taxus effectura esset, exploraturus, mane, ieiuno ventriculo, pilulam granorum extracti duorum cum dimidio deglutiuit; experimentum per quatuor, vel quinque, dies subsequentes repetiit, nec quidquam inde noxae sensit. Quo facto, in aegris quoque noui huius remedii vires explorare, constituit. Quocirca primum, vt, quid contra affectiones rheumaticas valeret experiretur, aegro quadragenario, malo ischiatico, ex causa venerea prognato, laboranti, qui varia remedia, ex mercurio parata, incassum adhibuerat, aliquoties de die pilulam exhibuit, Taxi extracti grana tria, ad quatuor, continentem. Symptomata inde leniebantur quidem; sed non penitus profligaban-

α) GATERAU l. c. — HYFELAND l. c. p. 140 sq.

y) Vid. pag. 599.

frigabantur: quare, ad frictiones mercuriales iterum confugiendum esse, auctor putauit. Alii deinde, quadraginta sex annos nato, dolore rheumatico circa axillam per duos integros annos pessime affecto, idem remedium propinauit, successu magis conspicuo. Ille enim, per sex menses subsequentes lecto affixus, neque a venae sectionibus, neque a remediis soluentibus ac purgantibus, neque ab epispasticis, vllum dolorum suorum lenimen perceperat. Taxi autem extracto vsus, a granis tribus, pro dosi, inchoando et ad septem grana vsque ascendendo, intra quadraginta dies muniis suis rite subeundis par factus est. Initio ptyalismum speciem ciuit remedium, tussimque insigniter auxit, sputis tenacibus, glutinosis; sub finem vero curationis aluum leniter subduxit z). — Equidem, singulari casu, iuueni, rheumatismo vago, admodum pertinaci, affecto, extractum Taxi exhibui; ast nullum inde fructum percipere potui.

Contra epilepsiam porro, aliquot casibus, Taxum adhibuit cl. HARMAND a), successu modo magis, modo minus felici. Ita puella, annorum tredecim, tribus iam retro annis epilepsia, quae ex terrore

z) GATERAU l. c. — HUFELAND l. c. p. 142 sq.

a) *Journal de Medecine*, 1790. May, Tom. 83. p. 217.

— HUFELAND l. c. p. 148 sq.

terrore primum oborta fuerat, correpta, variis remediis incassum vſa erat, donec extractum Taxi in auxilium vocaretur. Huius autem grana centum et quadraginta quatuor, quinque mensium et dimidii spatio, ingeffit. Primo statim mense manifeste remisit conuulsionum vehementia; sub finem autem quarti mensis vltima vice conuellebatur, simulque menstrua prima vice larga copia eruperunt; nec vlla, biennio post, conuulsionum accessio redierat *b*). Vir, quadraginta quinque annos natus, inde ab vndecimo aetatis anno epilepsia mulctatus fuerat, paroxysmis vehementibus, breuibusque interuallis redeuntibus. Is noningenta eiusdem extracti grana intra sex menses consumſit, eo euentu, vt accessiones primo mitiores atque rariores fieri viderentur, postea vero ad pristinam vehementiam et crebritatem redirent *c*). Femina, triginta sex annos nata, post infelix puerperium quinque iam annis epileptica, consumtis granis trecentis et triginta, hydropica euasit. Post duos tamen menses hydrops diureticis remediis cessit, feminaque posthac a morbo comitiali libera exstitit *d*). Vir, anno aetatis quinquagesimo secundo constitutus, cachecticus, hypochondriaca labe affectus, ante septem annos a carbonum exhalationibus epilepticus factus, extracti
grana

b) Locc. citt. Caf. 5.

c) Caf. 6.

d) Caf. 7.

grana centum et octodecim consumserat, rariorem-
que eo paroxysmorum inuasionem effecerat; quum
femur ipsius frangeretur, et, vulneribus post ali-
quot dies gangraenescentibus, nona post fracturam
die aeger obiret *e*). Vir denique plethoricus, sexa-
gesimum aetatis annum agens, arthritide infectus,
per binos iam annos spasms habitualibus, post
pastum maxime accedentibus, laborauerat; vnde
ciborum digestio insigniter turbabatur, adeo vt illa
raro absolueretur sine vomitu, quo materia tenax,
porracea reiiciebatur. Mens praeterea melancho-
lica labe affecta, et in hepate tumor extrinsecus
obseruatus, contra quem magna remediorum copia
sine fructu admota fuerat. Hic, triginta nouem die-
rum spatio, extracti Taxi granis centum et septem-
decim consumtis, tantum iam effectum senserat, vt
ciborum digestio rite perageretur, affectiones spasti-
cae leuiiores et rariores accederent, menteque aeger
satis bene constaret: quum derepente insultu poda-
grico, valde dolorifico, infestaretur; quem remedii
vlui tribuens, vt hoc vti pergeret, moueri non
potuit. Tribus hebdomadibus praeterlapsis, in cute
erupit erysipelas phlegmonodes, cui febris acuta
successit, non sine magno vitae discrimine. Quod
tamen eluctatus, podagra liber exstitit; ceterum
relapsus in pristinum statum, nisi quod vomitu post-

Qq 2

ea

e) Caf. 8.

ea haud amplius afficeretur, et quod hepatis tumor disparuisset *f*). Mentio supra iam facta est infantis, ecclampsia detenti, cuius paroxysmus extemplo fugatus est binis granis pulveris Taxi. Postridie vero redeuntibus maiori atrocitate convulsionibus, infans, deglutitis eiusdem pulveris granis sex, exanimatus est *g*). — Quibus experimentis, sine dubio, excitatus, cl. HUFELAND puellae, decem et quinque annos natae, ob menstruorum retentionem convulsae, quum reliqua omnia spem frustrata essent, extractum Taxi exhibuit in pilulis, ad grana quina pro dosi, in connubio extracti Myrrhae et lactis sulphuris. Hisce non modo convulsionibus sopitae, sed menstruus quoque fluxus prolectus est *h*). Binis quoque casibus virtus haecce sese probavit cl^o BVCHOLTZ. Nimirum puer sedecim annorum, singulis hebdomadibus semel affectus insultu vere epileptico, posteaquam multis remediis, et inter haec anthelminthicis, frustra usus esset, extracti Taxi beneficio, intra mensis spatium, integre et cum constantia convaluit. Item puella quindecim annorum, menstrua euacuatione nondum gaudens, quotidie correpta fuit paroxysmis epilepticis, admodum vehementibus; extracti autem huiusce drachmis duabus, aqua Valerianae solutis et intra octiduum ingestis,

f) Cas. 9.

g) Cas. 12.

h) Ex narratione clⁱ BVCHOLTZ, in literis, mihi transmissis.

ingestis, eo usque leuata est, vt nonnisi noctu leuioribus insultibus afficeretur, et tandem perfectae sanitati redderetur. — Ex haecenus enarratis periculis, numero licet paucis, haud spernenda tamen Taxi, in conuulsivis motibus compescendis, efficacia omnino elucet. Quae vt pluribus experimentis vltius confirmetur, sperandum.

Ad excitanda porro menstrua, Taxus laudata est. Quam vim huic arbori inesse, propter cognationem eius cum Iunipero Sabina suspicatur cl. HUFELAND i). Cl. HARMAND puellam, vnde viginti annos natam, menstruo fluxu adhuc carentem, chloroticam, et tandem admodum cachecticam, quum varia remedia spem suam fefellissent, Taxi extracto vinoso sanitati restituit. Trium autem mensium et dimidii spatio quadringenta eius et nonaginta quatuor grana illa deglutiuit, et post sex hebdomadam vsum menstrua iamiam abundanter prodierunt k). Casum iam exposui puellae epilepticae, celi HUFELAND consilio Taxo sanatae, in qua menstrua retenta pariter comparuerunt; nec non alium similem casum, a celo BVCHOLTZ mecum communicatum. — Mihimet etiam, tentaturo, quid hanc in rem Taxus valeret, tribus casibus contigit, men-

Qq 3

strua

i) *Annalen der franz. Arzneyk.* Vol. I. p. 149. not.

k) *Journ. de Med.* l. c. Cas. 13. p. 228. — HUFELAND l. c. p. 152.

strua suppressa Taxi extracto, idque facillimo negotio, reuocare. Duabus enim virginibus, alteri anno decimo octauo aetatis constitutae, alteri vicesimo quinto maiori, quibus iste sanguinis fluxus ultra annum suppressus fuerat, ceterum robustis, nec admodum propter sanguinis retentionem aegrotantibus, exhibui extracti illius, in aqua destillata soluti, grana quatuor, ad sex, mane ac vespere capienda; eoque effeci, vt in vtraque proxima iam periodo fluxus rediret. In altera quidem breui post denuo suppressus fuit; sed, repetito eiusdem remedii vsu, iterum reuocatus. Tertia, virgo duodevigesimi annorum, delicatula, sanguinem, rite fluentem, suppresserat refrigerio post exaestuationem corporis, saltando contractam, indeque sensim, quum rem diu neglexisset, chlorotica facta fuerat. Huic pilulas, ex Taxi extracto et puluere Glycyrrhizae radice formatas, praescripsi; quibus, sub repetitione, limaturam martis addidi. Et haec itidem, mense vix praeterlapso, cum perfecta sanitate in gratiam rediit.

Febrifugam quoque virtutem Taxus in quibusdam casibus exseruit; sed haec potissimum CORTICEM spectare videtur. Nam vir quadragenarius decem et sex mensibus iam conflictatus fuerat febre quartana, contra varia remedia rebeli. Is infusum parauit, corticis Taxi, recenter detracti,
vnciam

vinciam vnam cum vini albi pinta, addito salis communis tantillo, per noctem macerando; eoque die febrili vsus est. Bis eo alius mota est, febrisque, inde penitus fugata, nunquam rediit. Sed, post mensem fere praeterlapsum, exanthema pforicum in corpore erupit, capillitium, vna cum totius corporis pilis, decidit, et per duos menses viribus aeger mirifice exhaustus fuit; donec pustulae tandem exsiccarentur. Vsque postea remansit in cute color cinereus, plumbeus, et bis, post febrem fugatam, afflictus fuit ictero nigro, admodum pertinaci; donec tandem sanitati perfectae restitueretur ^l). Quinis posthac aegris, febre quartana laborantibus, electuarii, ex Taxi puluere (i. corticis et foliorum) eiusdemque extracto vinoso confecti, drachmam vnam ante paroxysmum propinauit cl. HARMAND ^m). Quorum duo, post tertiam dosin, sanati sunt, absque vlllo succedente symptomate. Tertia, post quintam portionem pariter febre liberata est, sed superueniente sanguinis fluxu, septem dies durante. Quartus, post sextam dosin captam, intumuit, febris in continuam transiit, et hydrope aeger consumtus est. Quintus denique septies pharmacum ceperat, sine vlla febris imminutione; cortice Peruuiano tandem sanatus.

Qq 4

Rachi-

^l) HARMAND, in *Journ. de Med.* l. c. p. 214. — HUFELAND l. c. p. 146.

^m) L. c. Cas. 10. p. 222. — HUFELAND l. c. p. 151.

Rachitidis, in singulari casu, remedium Taxi cortex exstitit. Nimirum infans triennis, rachitide exquisita laborans, ope infusi corticis aquosi, tenuis, cuius quovis mane uncias tres, totidem lactis unciis mixtas et saccharo dulcesctas, epotavit, interposita alternis hebdomadibus Ialappa, purgandi scopo, post quatuor mensium usum convaleuit, absque ullo morbi perpeffi in artubus, ossibusue, vestigio *n*).

Cel. HUFELAND explorandum suadet: anne forte Taxus aequae egregiam efficaciam, ad ulcera scorbutica, item ea, quae carie ossium iuncta sunt, sananda, praestet, ac multis momentis huic analoga Sabina *o*)?

Quod vero generaliores Taxi in corpus humanum effectus attinet: sequentes, ex sua observatione, recenset cl. HARMAND *p*). Parvis dosibus nunquam effectus conspicuos inde percepit: maioribus vero nauseam et subinde vomitum saburrae pituitosae, raro biliosae; diarrhoeam, haud adeo copiosam, saepe tenesmo stipatam; vertiginem exiguae durationis; somnum plurium horarum; mictum difficilem, cum excretionem lotii aquosi alternantem;

n) HARMAND l. c. p. 221. Cas. II. — HUFELAND l. c. p. 151.

o) *Annalen*, Vol. I. p. 149. not.

p) In *Journ. de Med.* l. c. p. 224 sq. — HUFELAND l. c. p. 153 sq.

nantem; salivam tenacem, falsam, subinde adeo
acrem, ut ardoris sensum in ore excitaret; sudores
viscidos, foetidos, cum insigni pruritu et rubore
cutis, qua glandulae illi subiacent; stuporem, cum
immobilitate partium extremarum, maxime post
sudores, — suboriri vidit; quibus proxime dictis
interdum iungebantur dolores vagi, satis vehemen-
tes, sed transitorii. — Extractum Taxi, exiguis
dosibus propinatum, nervos, in primis ventriculi,
afficere; actionem glandularum, salivam secernen-
tium, incitare; maioribus vero alium mouere,
observavit cl. GATERAU q). Vnde ille concludit:
ad dissipandos tumores glandularum, vasorumque
lymphaticorum, porro contra rheumatismos inue-
teratos, scrofulas, cancrum, rel., Taxum utiliter
adhiberi.

Quod ad dosin pertinet: exiguis, trium, ad quatuor, granorum inchoandum esse, existimat cl. HARMAND r); easque sensim augendas, donec effectus, supra memorati, percipiantur, et tum ad minores iterum redeundum. Nunquam ultra drachmas duas pulveris foliorum et corticis, intra diem, vnica vice, vel pluribus, ingerendas, ascendit. Extracti autem, tam aqua, quam vino parati, ad summum grana duodecim per diem, siue singulis, siue

g) *Journ. de Med.* 1789. oct. — HUFELAND l. c. p. 143.

r) L. c. Tom. 83. p. 224. — HUFELAND l. c. p. 153.

siue partitis dosibus, exhibuit; iussitque, aliquot cyathos decocti ex farina triticea, saccharo edulcati, aegrum superbibere.

LIGNVM ex rubro fuscum est, durum, polituram admittens, coloribus eleganter variegatum; ideoque scriniariis et tornatoribus, prae multis aliis, acceptum. Verum et pro medico usu nuper laudatum, et quidem contra rabiem caninam. Commendatur autem ligni rasi drachma dimidia, cum farina et aqua in placeutulam formanda, igne coquenda, canibusque deinde offerenda. Hocce remedio nominatim multis, non modo canibus, verum etiam hominibus, succurisse fertur HERMANNES, venator a rege Borussiae constitutus provincialis Cöpenicensis s). Alio loco t) uncia dimidia pro dosi assignatur. Nullibi vero praecise indicatur, vtrum ad praeuertendam rabiem vnice, an etiam ad sanandam iamiam subortam, faciat. In priori casu tanto maiori, sine dubio, experimentorum numero, pro rei fide, opus esset. Eadem quoque efficacia tribuitur decocto foliorum Taxi u). In Silesia quoque

s) Vid. *Schriften der Gesellschaft naturforschender Freunde in Berlin*, Vol. 7. p. 254.

t) VON BVRGSDORF *Forsthandbuch*, p. 257.

u) RIEM *Sammlung vermischter oekonomischen Schriften*, Vol. 2. P. 4. — Vid. ill. BECKMANN *phys. oekonom. Bibl.* Vol. 17. p. 248.

que dudum iam contra canum rabidorum morsum adhibita fuisse Taxi folia, cl. GLEDITSCH x) refert. — Antiquitus iam pro specifico contra viperæ morsum remedio Taxus habita. Narrat enim SVETONIVS y), CLAVDIVM imperatorem edictum proposuisse, quo admoneret: „nihil æquæ facere ad viperæ morsum, quam Taxi arboris succum.”

BACCAE, colore laete rubro et figura propemodum singulari z) conspicuae, oblongo - globosae, apice depressae, mucilagine viscida turgidae, præter dulcedinem nihil saporis habent. Semen continent ouale, nigrum, durum, apice sua denudata ex bacca superne eminens. De efficacia earum in affectionibus catarrhalibus, singulari exemplo comprobata, supra a) mentionem feci. Pluribus vero eandem extollit cl. PERCY b). Syrupum enim inde parari curavit, cuius vim demulcentem, bechicam, casibus haud adeo paucis expertus est. Sic tussim catarrhalem, quin adeo ferinam, porro eam, quæ post peripneumoniam remanserat, item tussim siccam, in femina hydropica, vna cum doloribus

x) *Einleitung in die Forstwissenschaft*, Vol. 2. p. 1051.

y) CLAVD. cap. 16. in fine.

z) LINN. *Gen. plant.* n. 1553. p. 706.

a) Pag. 598.

b) In *Journ. de Med.* 1790. May, Tom. 83. p. 226 sqq.

— HUFELAND l. c. p. 154 sqq.

ribus colicis, a purgantibus hydragogis excitatis, mirifice sopiuit; tormina ventris in puerpera leniuit; alui constipationem molestant, in femina, haemorrhoidibus affecta, sustulit; sabulum urinae pepulit, doloresque, inde natos, demulsit; catarrhum denique vesicae sanauit. Quae omnia non vnice mucilagini, qua baccae scatent, sed efficaciae cuidam sopienti, anodynae, quam cum reliquis arboris partibus communem, sed magis elaboratam, ideoque mitiorem, contineant, tribuenda esse, IDEM suspicatur.

In pharmacopoeas, quantum equidem scio, nondum recepta Taxus est; nec ideo praeparata eiusdem vbiuis in pharmacopoliis prostant. Nominasse hic sufficit, tamquam

PRAEPARATA ET COMPOSITVM,

EXTRACTVM TAXI AQVOSVM *c*). Ex foliis paratur.

EXTRACTVM VINOSVM. Hoc in primis vsus est cl. HARMAND *d*).

SYRVPVM E BACCIS TAXI *e*).

c) Vid. supra p. 619.

d) Vid. locc. citt.

e) Vid. supra p. 605 sqq. et PERCY locc. citt.

DESIGNATIO SPECIERVM

IN SECVNDO VOLVMEINE CONTENTARVM.

S T I R P E S.

Nomen pharmaceuticum. Nomen systematicum.

ORDO XV. ROTACEAE.

217. Anagallis	<i>Anagallis arvensis.</i>	pag. 1
218. Nummularia	<i>Lyfimachia Nummularia</i>	13
219. Gentiana rubra	<i>Gentiana lutea.</i>	14
220. Centaurium minus	—— <i>Centaurium.</i>	23
221. Primula veris; Pa- rallysis	<i>Primula veris.</i>	27
222. Cyclamen	<i>Cyclamen europaeum.</i>	30
223. Trifolium fibrinum	<i>Menyanthes trifoliata.</i>	33

ORDO XVI. SEPIARIAE.

224. Iasminum	<i>Iasminum officinale.</i>	37
225. Oliuae	<i>Olea europaea.</i>	39

ORDO XVII. BICORNES.

226. Vva vrsi	<i>Arbutus Vva vrsi.</i>	64
227. Vitis idaea	<i>Vaccinium Vitis idaea.</i>	82
228. Oxycoccos	—— <i>Oxycoccos.</i>	85
229. Myrtillus	—— <i>Myrtillus.</i>	86
230. Rhododendron	<i>Rhododendron Chry- santhum.</i>	88

Nomen

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
231. Rosmarinus sylue- stris	<i>Ledum palustre.</i>	99
232. Pyrola	<i>Pyrola rotundifolia.</i>	105
233. Storax	<i>Styrax officinale.</i>	106
234. Alkanna vera	<i>Lawsonia inermis.</i>	112
235. Santalum album, citrinum	<i>Santalum album.</i>	114
236. Tamariscus	<i>Tamarix gallica.</i>	117

ORDO XVIII. ASPERIFOLIAE.

237. Consolida maior	<i>Symphytum officinale.</i>	120
238. Borago	<i>Borago officinalis.</i>	123
239. Pulmonaria macu- lata	<i>Pulmonaria officinalis.</i>	125
240. Lithospermum	<i>Lithospermum offici- nale.</i>	126
241. Buglossum	<i>Anchusa officinalis.</i>	127
242. Alkanna	— <i>tinctoria.</i>	128
243. Cynoglossa	<i>Cynoglossum officinale.</i>	130
244. Sebesten	<i>Cordia Myxa.</i>	133

ORDO XIX. VERTICILLATAE.

245. Marum verum	<i>Teucrium Marum.</i>	136
246. Polium creticum	— <i>creticum.</i>	141
247. Polium montanum	— <i>Polium, mon- tanum, capitatum.</i>	142
248. Scordium	<i>Teucrium Scordium.</i>	143

Nomen

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
249. Chamaedrys	<i>Teucrium Chamaedrys.</i>	149
250. Chamaepitys	—— <i>Chamaepitys.</i>	151
251. Consolida media	<i>Aiuga pyramidalis.</i>	153
252. Thymus	<i>Thymus vulgaris.</i>	154
253. Serpyllum	—— <i>Serpyllum.</i>	156
254. Melissa citrina	<i>Melissa officinalis.</i>	158
255. Calamintha	—— <i>Calamintha.</i>	161
256. Melissophyllum	<i>Melittis Melissophyl-</i> <i>lum.</i>	162
257. Hyssopus	<i>Hyssopus officinalis.</i>	164
258. Lauendula	<i>Lauendula Spica.</i>	166
259. Stoechas	—— <i>Stoechas.</i>	169
260. Dictamnus creticus	<i>Origanum Dictamnus.</i>	170
261. Origanum creticum	—— <i>creticum.</i>	171
262. ——— vulgare	—— <i>vulgare.</i>	172
263. Maiorana	—— <i>Maiorana.</i>	174
264. Satureia	<i>Satureia hortensis.</i>	177
265. Mentha crispa	<i>Mentha crispa.</i>	178
266. ——— piperita	<i>Mentha piperita.</i>	182
267. ——— sylvestris	—— <i>sylvestris.</i>	185
268. Pulegium	—— <i>Pulegium.</i>	185
269. Basilicum	<i>Ocimum Basilicum.</i>	187
270. Nepeta	<i>Nepeta Cataria.</i>	188
271. Melissa Turcica	<i>Dracocephalum Mol-</i> <i>daica.</i>	189

Nomen

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
272. Betonica	<i>Betonica officinalis.</i>	190
273. Marrubium	<i>Marrubium vulgare.</i>	193
274. Salvia	<i>Salvia officinalis.</i>	196
275. Sclarea	— <i>Sclarea.</i>	203
276. Rosmarinus horten- fis	<i>Rosmarinus officinalis.</i>	204
277. Hedera terrestris	<i>Glecoma hederacea.</i>	208
278. Lamium album	<i>Lamium album.</i>	213
279. Cardiaca.	<i>Leonurus Cardiaca.</i>	214
280. Prunella	<i>Prunella vulgaris.</i>	215
281. Tertianaria	<i>Scutellaria galericu- lata.</i>	216

ORDO XX. PERSONATAE.

282. Linaria	<i>Antirrhinum Linaria.</i>	217
283. Euphrasia	<i>Euphrasia officinalis.</i>	220
284. Scrophularia	<i>Scrophularia nodosa.</i>	223
285. — aquatica	— <i>aquatica.</i>	225
286. Anacardium orien- tale	<i>Auicennia tomentosa.</i>	227
287. Agnus castus	<i>Vitex Agnus castus.</i>	230
288. Gratiola	<i>Gratiola officinalis.</i>	232
289. Branca vrsina	<i>Acanthus mollis.</i>	241
290. Veronica	<i>Veronica officinalis.</i>	242
291. Beccabunga	— <i>Beccabunga</i>	245
292. Verbena	<i>Verbena officinalis.</i>	247

Nomen

Nomen pharmaceuticum. Nomen systematicum.

ORDO XXI. RHOEADES.

293. Rhoeas	<i>Papauer Rhoeas.</i>	251
294. Papauer. Opium	— <i>somniferum.</i>	254
295. Chelidonium maius	<i>Chelidonium maius.</i>	372

ORDO XXII. PVTAMINEAE.

296. Capparis	<i>Capparis spinosa.</i>	378
---------------	--------------------------	-----

ORDO XXIII. SILIQVOSAE.

297. Nasturtium aquaticum	<i>Sisymbrium Nasturtium.</i>	383
298. Sophia Chirurgorum	— <i>Sophia.</i>	388
299. Erysimum	<i>Erysimum officinale.</i>	389
300. Alliaria	— <i>Alliaria.</i>	391
301. Barbaraea	— <i>Barbaraea.</i>	393
302. Cardamine	<i>Cardamine pratensis.</i>	394
303. Raphanus	<i>Raphanus sativus.</i>	396
304. Sinapi	<i>Sinapis nigra.</i>	398
305. Brassica	<i>Brassica oleracea.</i>	406
306. Rapa	— <i>Rapa.</i>	413
307. Napus	— <i>Napus.</i>	414
308. Eruca	— <i>Eruca.</i>	416
309. Cheiri	<i>Cheiranthus Cheiri.</i>	417
310. Cochlearia	<i>Cochlearia officinalis.</i>	420
311. Raphanus rusticus	— <i>Armoracia.</i>	427

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
348. Polygala amara	<i>Polygala amara.</i>	574
349. Fumaria	<i>Fumaria officinalis.</i>	579
350. Aristolochia fabacea	— <i>bulbosa.</i>	582

SUPPLEMENTVM VOLVMINIS PRIMI
AD ORDINEM I. CONIFERARVM.

11. b. Taxus	<i>Taxus baccata.</i>	587
--------------	-----------------------	-----

INDEX ALPHABETICVS

VOLVMINIS SECVNDI.

Nomina stirpium systematica *charactere italico* distinguuntur.

A

Acaciae verae succus, pag. 528
 Acanthii folia, 241
 — Radix, 242
Acanthus mollis, 241
 Agni casti Semen, 231
Alga pyramidalis, 153
 Alkannae orientalis Rad., 112
 — Radix, 129
 — verae Radix, 112
 Alliariae Herba, 391
 Anacardium orientale, 227
 Anagallidis Herba, 2
Anagallis arvensis, 1
Anchusa officinalis, 127
 — tinctoria, 128
 Anchusae Radix, 129
 Anime Gummi, 559
 Anthos Flores, 206
Antirrhinum Linaria, 217
 Arabicum Gummi, 529
Arbutus Vua vrsi, 64
Areca Catechu, 542
 Aristolochiae fabaceae R. 582
 Armoraciae Radix, 428
 Arthanitae Radix, 31
 Astragali exscapi Radix, 468
Astragalus exscapus, 467
 — *Tragacantha*, 464
Auicennia tomentosa, 227

B

Balsamum Peruvianum, 515
 — Tolutanum, 525
 Barbaraeae Folia, 393
 Basilici Herba, 187
 Beccabungae Herba, 246
 Been Nux, 523
Betonica officinalis, 190
 Betonicae aquaticae Folia, 225
 — Flores, 192
 — Folia, 191
 Boraginis Flores, 124
 — Folia, 123
Borago officinalis, 123
 Brancae vrsinae Folia, 241
 — Radix, 242
 Brassica capitata alba, 406
Brassica Eruca, 416
 — *Napus*, 414
 — *oleracea*, 406
 — *Rapa*, 413
 Brassica rubra, 406
 Brunellae Herba, 215
 Buglossi Radix etc., 127
 Bugulae Herba, 153
 Buniadis Semen, 415
 Bursae Pastoris Herba, 435

C.

Calaminthae Herba, 161
 — montanae Herba, 161
 R r 3 Cam-

INDEX ALPHABETICVS

Campechense, f. Campesca-
num Lignum, 556
Capparidis Cortex, 381
—— Gemmae condi-
tae, 379
Capparis spinosa, 378
Cardamine pratensis, 394
Cardamines Flores, 394
—— Herba, 394
Cardiacae Herba, 215
Cassia Fistula, 510
Cassia Senna, 503
Cassiae Pulpa, 510
Catechu, 540
Centaurii minoris Herba, 23
Ceratonia Siliqua, 561
Chamaedryos Herba, 149
Chamaepityos Herba, 151
Cheiranthus Cheiri, 417
Cheiri Flores, 418
Chelidonii maioris Herba, 372
—— Radix, 373
Chelidonium maius, 372
Ciceris Semen, 455
Cicer arietinum, 455
Cochlearia Armoracia, 427
—— officinalis, 420
Cochlearia hortenensis Herb. 421
Consolidae maioris Flores, 122
—— Folia, 122
—— Radix, 120
—— mediae Herba, 153
Cordia Myxa, 133
Cyclamen europaeum, 30
Cyclaminis Radix, 31
Cynoglossae Herba, 132
—— Radix, 131
Cynoglossum officinale, 130

D

Dictamni cretici Folia, 170
Dolichos pruriens, 438
Dracocephalum Moldauica,

189

E

Erucae Folia, 416
—— Semen, 416
Erui Semen, 454
Eruum Erulia, 454
—— Lens, 453
Erysimi Herba, 390
—— Semen, 391
Erysimum Alliaria, 391
—— *Barbarea*, 393
—— officinale, 389
Euphrasia officinalis, 220
Euphrasiae Herba, 220

F

Fabae Flores, 452
—— Semen, 451
—— Stipites, 452
Foenugraeci Semen, 478
Fumaria bulbosa, 582
—— officinalis, 579
Fumariae Herba, 580

G

Galega officinalis, 474
Galegae Herba, 474
Genista canariensis, 445
Genistae Herba, 442
—— Flores, 444
—— Semen, 445
Gentiana Centaurium, 23
—— *lutea*, 14
Gentianae rubrae Radix, 14
Geoffroya iamaicensis, 482
—— *surinamensis*, 492
Geoffroyae Iamaicensis Cor-
tex, 484
—— *Surinamensis* Cor-
tex, 492
Glecoma hederacea, 208
Glycyrrhiza echinata, 463
—— *glabra*, 457
Glycyrrhizae Radix, 458
Gly-

VOLVMINIS SECVNDI.

Glycyrrhizae Radix (*Pharm.*
Ruthen.) 463

Gratiola officinalis, 232

Gratiolae Herba, 223

— Radix, 238

Guilandina Moringa, 521

Gummi Arabicum, 529

— Anime, 559

— Senegal, 539

— Senica, 539

— *Tragacanthae*, 464

H

Haematoxylum campechianum, 556

Hederae terrestris Herba, 208

Hormini satini Folia, 203

Hymenaea Courbaril, 559

Hyssopi Folia, vel Summitt.
164

Hyssopus officinalis, 164

I.

Iaponica Terra, 540

Iasmini Flores, 37

Iasminum officinale, 37

L

Lamii albi Herba, Flores, 213

Lamium album, 213

Lauandula Stoechas, 169

— *Spica*, 166

Lauandulae Flores, 166

Lawsonia inermis, 112

Ledum palustre, 99

Lentium Semen, 453

Leonurus Cardiaca, 214

Lepidium latifolium, 433

— *fatium*, 431

Lignum Campechense, 556

— *Nephriticum*, 521

— *Sappan*, 556

— *Rhodium*, 446

Linariae Flores, 218

Linariae Herba, 217

Liquiritiae Radix, 458

Lithospermi Semen, 126

Lithospermum officinale, 126

Lupini Semen, 437

Lupinus albus, 437

Lyfimachia Nummularia, 13

M

Maioranae Herba, 174

Mari veri, s. *Mari syriaci*,
Herba, 137

Marrubii albi Folia, 193

Marrubium vulgare, 193

Meliloti Herba c. Florib. 475

Melissa Calamintha, 161

— *officinalis*, 158

Melissae citrinae Herba, 159

— *turcicae Herba*, 189

Melissophylli Folia, 162

Melittis Melissophyllum, 162

Mentha crispa, 178

— *piperita*, 182

— *Pulegium*, 185

— *sylvestris*, 185

Menthae crispae Folia, 178

— *piperitae Folia*, 182

— *sylvestris Herb.* 185

Menyanthes trifoliata, 33

Milii folis Semen, 126

Mimosa Cate, 540

— *nilotica*, 528

— *Senegal*, 539

Myroxylon peruiferum, 515

Myrtillorum Baccae, 86

N

Napi Semen, 415

Nasturtii aquatici Herba, 384

— *hortensis Herba*, 432

— — *Semen*, 433

Nepeta Cataria, 188

Nepetae Herba, 189

Nephriticum Lignum, 521

Rr 4

Nummu-

INDEX ALPHABETICVS VOLVM. SECVNDI.

- Taxus baccata*, 587
Terra Iaponica, 540
Tertianariae Herba, 216
Teucrium capitatum, 142
 — *Chamaedrys*, 149
 — *Chamaepitys*, 151
 — *creticum*, 141
 — *Marum*, 136
 — *montanum*, 142
 — *Polium*, 142
 — *Scordium*, 143
Thlaspios Semen, 434
Thlaspi aruense, 434
 — *Bursa pastoris*, 435
Thymi Herba, 155
Thymus Serpyllum, 156
 — *vulgaris*, 154
Totuiфера balsamum, 525
Tolutanum Balsamum, 525
Tragacanthae Gummi, 464
Trifolii fibrini Herba, 33
 — *paludosi* —, 33
Trifolium Melilotus officina-
 lis, 475
Trigonella Foenum graecum,
 477

V

Vaccinium Myrtillus, 86
 — *Oxycoccos*, 86
 — *Vitis idaea*, 82
Verbena officinalis, 247
Verbenae Herba, 247
Veronica Beccabunga, 245
 — *officinalis*, 242
Veronicae Herba, 242
Vicia Faba, 451
Vitex Agnus castus, 230
Vitis idaeae Baccae, 82
Vuae vrsi Folia, 67.

ERRATA ALIQVOT TYPOTHETAE.

Pag. 101. *lin.* 13. *lege*: et corticis Betulae.

— 111. — 17. — post vesicas apertas.

— 132. — 17-18. *lege*: Facile patet, ex hisce vim Cy-
noglossi etc.

— 272. *lin. vlt.* *lege*: Nec negandum: multas inde verita-
tes (quoad partem valde ingeniose) de eius
natura etc.

— 320. — 7. *lege*: ischiatici.

— — — 9. — ischiatico.

— — — 14. — ischiaticos.

Reliqua, quae forte supersunt, in fine voluminis tertii
indicabuntur.

In indice alphabetico voluminis primi suo loco
omissa est:

Ipecacuanhae Radix, pag. 797.

